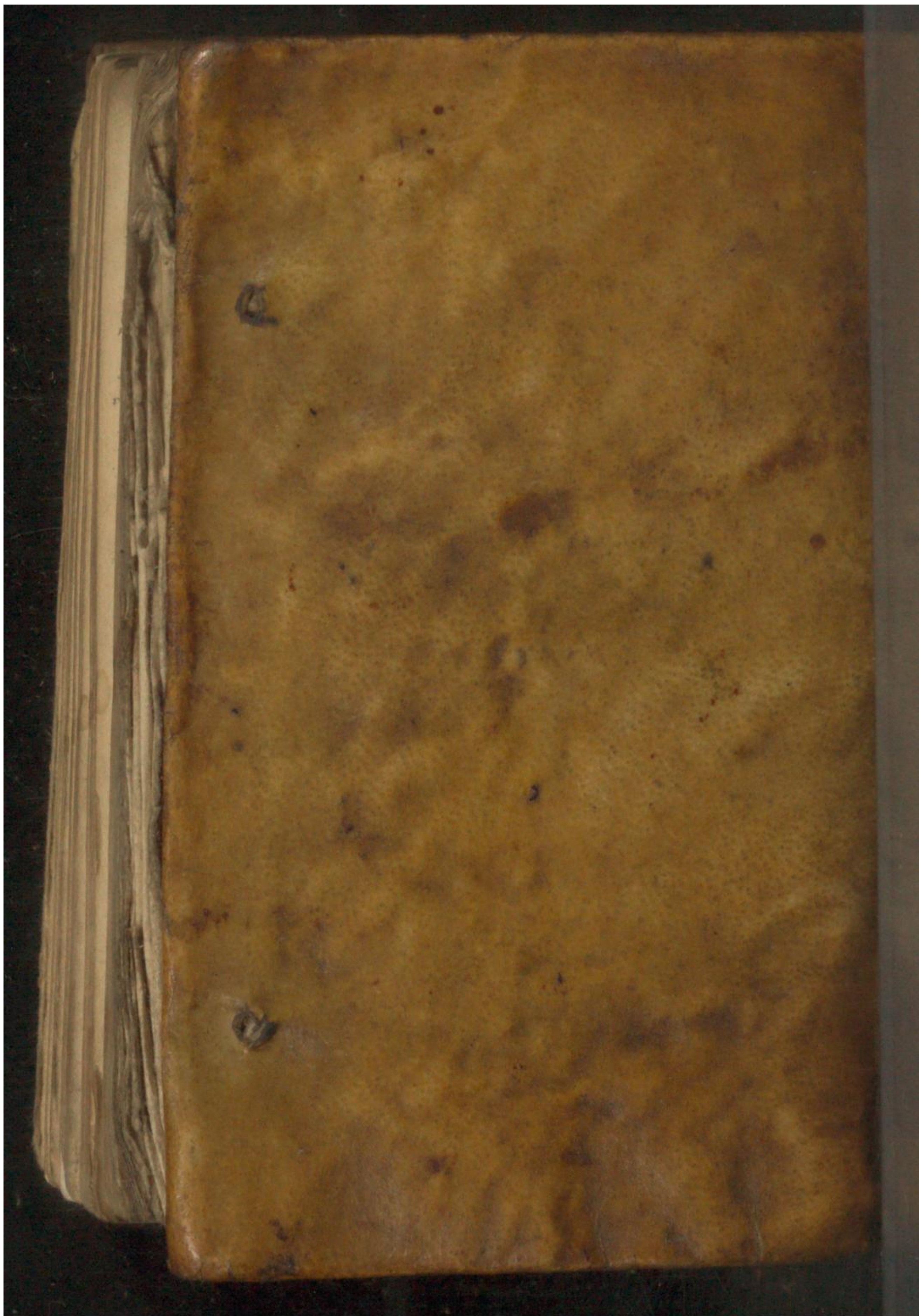

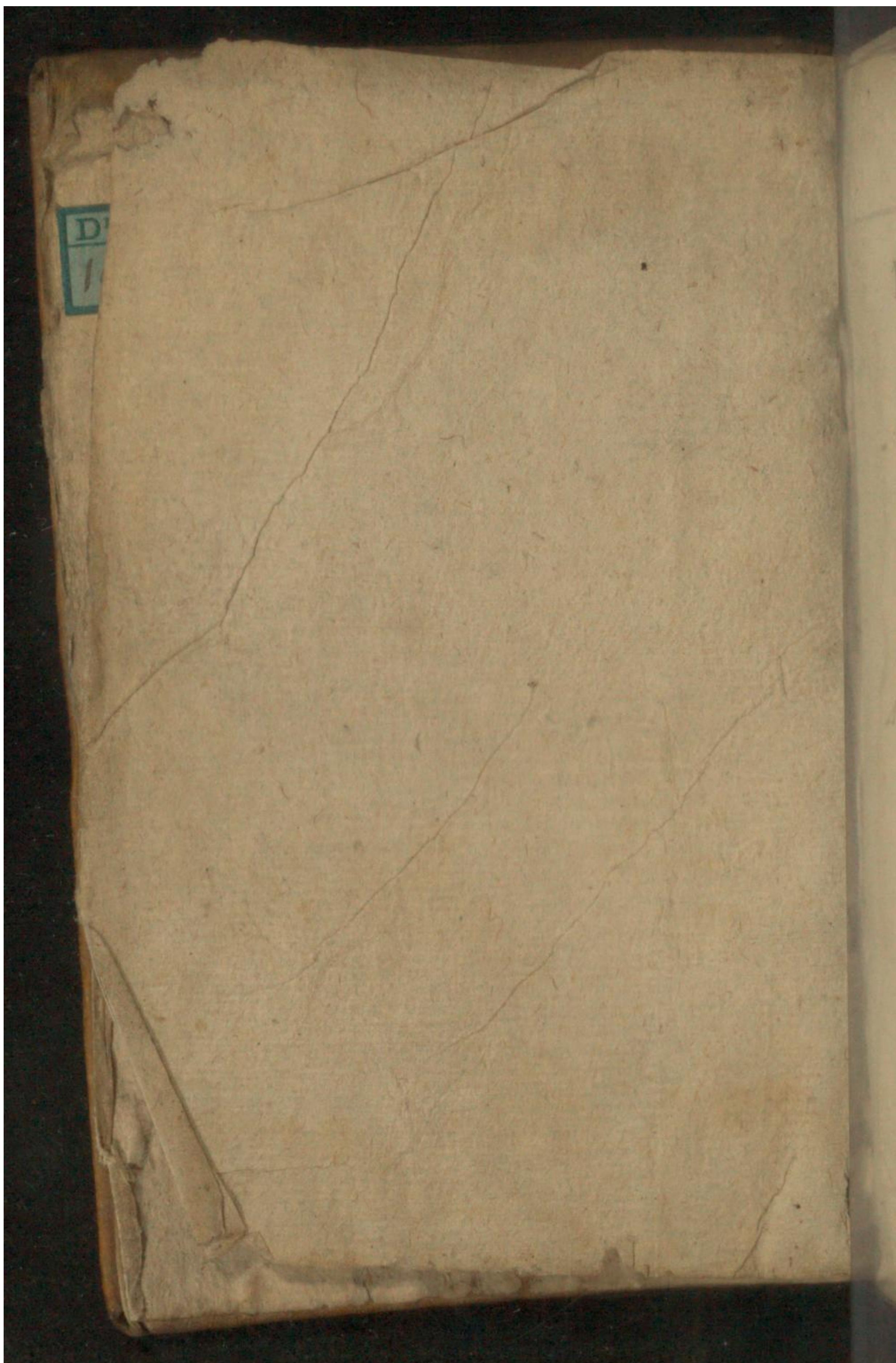

DE EXAMINE

OMNIVM LOOCH, HOC EST LINCTVVM; SVFFVF

id est puluerum; aquarum, oleorum & decoctorum, quorum apud Ferrarienses pharmacopolas vsus est

AVCTORE A. M. BRASSAVOLO MEDICO FERRARIENSI

VENETIIS
APVD IVNTAS
anno 1553

Ern. Harvey . anno [illegible]

Musa Brasavolus (Antoine) de Ferrare, vivoit dans le XVI Siécle en 1534. C'étoit un sçavant Médecin, à qui le public est obligé de divers Ouvrages. Il a écrit des Commentaires sur le premier Aphorisme d'Hippocrate, et sur les huit Livres entiers, l'examen des simples, des syrops: et divers autres Traités, qui ont été très-souvent imprimés.* Justus in Chron. Medic. Vander Linden, de Script. Medic. &c. — Diction. de Morery, verbò Musa Brasavolus.

Brasavolus, (Antoine Musa) Médecin et Professeur de Philosophie à Ferrare, a laissé des Commentaires clairs et simples sur les Aphorismes d'hippocrate,

et d'autres ouvrages de Médecine. — Nouveau Dictionnaire histo. verbo Brasavolus.

V.: Dezeimeris. Dict. Hist. de la Médecine, T. I.er 2e partie. p. 507.

Cf. Astruc. De Morbis Venereis. Tom. II p. 719 — Lutetiæ Parisiorum 1740 in 4°.

Tractatum de morbo gallico scripsit (Brasavolus) anno 1551, quem constat totum excerptum esse ex Opere ampliore: De Exa mine Omnium Looch &c. - quod Venetiis typis excusum fuit in 8° anno 1553, apud Juntas —

E. J. Hame

ANTONII MVSÆ BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS

* * *

Examen omnium Loch, id est, linctuum vel eclegmatum, quæ in Ferrarienſibus pharmacopolijs ſeruantur.

BRASSAVOLVS. SENEX.

BRASS. Cur toto hoc die cum iſto nebulone, ne dicam lenone garris? iamdudum magnam illius negotij partem pertractauiſſemus, quod hodiè tibi diſquiſiturum ſpopondimus, niſi tot bonas horas cũ hoc blaterone amiſiſſes. SEN. Secus fieri non potuit. BRASS. Imò cùm ita facis & ætati, & arti, & loco, & dignitati tuæ derogare videris: quin omnes ferè homines qui in foro ſunt, huc acceſſiſſe conſpicio, vt nugas quas cum illo habes, audiant. SEN. Tamen ego ſubmiſſa voce loquebar. BRAS. Submiſſa prorſus voce loquebaris, ſi canes ipſi ſubmiſſè latrãt, & ſi qui

qui alta voce ſtrident, ſubmiſſa voce loquuntur. SEN. Ita eſſe iurando affirmaſſem. BRASS. An neſcis iram tuum animum impedire, ne verum diſcernere poſſit? at hæc miſſa faciamus, & illum cum malo ſuo genio abire ſinas, nos vero illa contemplemur, in quorum gratiam huc iſta hora acceſſi. SE. Imò nihil magis exopto.

Nunc etenim loch. genera in examen ducenda ſunt. BRASS. Scito illa, quæ ab Arabibus loch. vocantur, à Græcis ἐκλήγματα dici, & à Romanis linctus, nomina à lingendo deducta. nam linctus, vt catapotia minimè tranſglutiuntur, nec bibuntur, vt potiones, ſed in ore ſeruantur, ac veluti lambuntur, atque linguntur, quoad paulatim liquidiora effecta partim in thoracem, partim in ventriculum deſcendant. SEN. Linctus igitur appellandi ſunt, qui loch à me prius nominabantur? BRAS. Appellandi quidem, ſi Latinum nomen imitari volueris, & ſi Græcum, eclegmata. quæ cum in os inſumpta ſunt, homo pronus iacere debet, vt in aſperam arteriam facilius deſcendant, quoniam ſi ſupini iaceamus, in gulam potiùs dilabuntur. SEN. Idem & in aëre attrahendo contingere deberet. BRA. Non eſt par ratio, quia adeſt in thorace follis ille pulmonicus, qui ad ſe aërem attrahit

...it. SEN. Neque hoc bonum eſt quod per ſolam illam viam attrahatur, & præſertim Ferrariæ, vbi aër valde craſſus eſt. BRASS. Multæ aliæ ſunt in noſtro corpore viç præter aſperam arteriam, per quas aër ingreditur, nimirùm inſenſibiles cutis meatus, Cùm veró dicis Ferrariẽſem aërem eſſe valdè craſſum, deciperis. nam non eſt adeò craſſus, vt arbitraris, alias de hoc noſtro Ferrarienſi aëre vbertim diſſerui, cum illuſtriſſ. Victoriam Piſcariæ Marchioniſſam curarem, vt Marino viro doctiſſimo ſatiſfacerem, qui noſtrum hunc aërem, & natale cœlum reprehendebat, Marchioniſſæque Ferraria diſcedere ſuadebat, ac ſaluberiorem locum eligere. SEN. Semper arbitratus ſum noſtrum natalem aërem humidiſſimum eſſe atque craſſiſſimum, & ab aliis veteribus id ſemper audiui. BRASSAVO. Tu vnà cum illis decipiebaris. SENEX. Cur igitur fama hæc increbuit, & per totam ferè Italiam adhuc vagatur? BRASSAVOLVS. Vetus fama fuit Ferrarienſe ſolum humidiſſimum eſſe, & conuallibus, lacunis, ac ſtagnis plenum, quia in extremis conuallibus ſitum eſt, nec tunc fama verò diſcrepat, quoniam vallibus circunſepta erat, vrbs noſtra nullúſque aderat locus quin cannetis, & paludibus ſcaturiret,

tum crassissimus & humidissimus aër al-
mam vrbem nostram sepiebat, humidiq; mor
bi eo tẽpore sine delectu vigebant, cruráque
præsertim occupabant, qui ob nimiam hu-
miditatem sanitati breui restitui non pote-
rant. SE. Ob hoc fortè adagium per totam
Italiam peruectum est, putrida, scilicet essẽ
Ferrariensium crura. BR. Adagium hoc tunc
à vero prorsus emanauit. nunc autem oppo-
situm esse constat. nam & ars, & nostrorum
patrum, ac auorum industria, & diligentia
solum hoc minus humidum reddidere. nam
conualles omnes, & lacunas, hominum bo-
uumque laboribus in solidam terram ac fer-
tilissimam commutarunt, vt paulatim in ta-
lem deuenerit temperiem Ferrariensis aër,
vt in actiuis qualitatibus æquilibrium te-
neat. SEN. At in passiuis quæ nam qualitas
superatur? BRAS. De actiuis primò dissera-
mus, quas temperatas esse in calido & frigi-
do, hic aër ostendit: quia neque frigidissi-
mas hyemes, neque calidissimas ęstates habe-
mus, sed mediocritatem seruant hęc tempo-
ra, & si quandoque rigeat glacies, & nix sub-
strata sit, breui perdurãt. in passiuis verò qua-
litatibus ferè temperatus est, tamen in hu-
midum potius vergit, in quo omnes febre be-
nè se habent mortales, & humanæ vitæ opti-
mè cõducit. SE. Antiquæ nostrũ principiũ p
ctur

turę aëris temperiem quę nunc viget, osten dere possunt. nam qui antè ducentos annos domiabantur, ita picti vidētur, vt pāno quodā totū caput, mentū ac barbam integerent. BR. Neq; istud ab re faciebant. nā eo humiditatis noxas euitabant, quoniā illo tempore conualles multæ & lacunæ sole illustratæ, effumabāt, & euaporabant, vt aër hic his plenus vaporibus, caliginosus, & humidissimus redderetur. SEN. Illam fuisse rationem arbitror, cur tam arctè caput obnecterent, quoniam cùm ætatis processu conualles obstruerentur, & inductis riuulis aquæ in padum confluerent, illorum capita tam graua circundari panni onus ferre non potuerūt, idcirco pānum in leuiorem pileum cōmutarunt. BRA. Hoc & secundò, & tertiò, & quartò, & quintò, ac sæpius cōmutatum est, ídque Principum figuræ ac Icônes (vt tu ipse probè dixisti) in variis temporū successionibus ostendere proculdubio est. SEN. Hoc sæpius & vidi, & adnotaui, & alios minoris ætatis admonui. BRASS. Denique cōuallibus omnibus obstructis, & in feracissimam terram redactis, paruissima, leuissimáque absque vllo incommodo geruntur pilea, quod planissimum indicium esse potest, aëris temperiem esse immutatam, & ad tēperatas ferè qualitates redacta. SE. Haud leue est eiuscemodi

argumentum ad aëris temperiem compro-
bandam. BR. At aliam audias non medio-
crem rationem. SEN. Iam audire ſum para-
tus. BR. Externi homines & aduenæ, qui ex
diuerſis non modò Italiæ, ſed totius mundi
partibus in dies Ferrariam cõfluunt, in hoc
aëre probè vitam degunt, ſiue in ſiccioribus
ſint orti locis, ſiue in humidioribus, ſiue cali-
dioribus, ſiue frigidioribus. SENEX. Muſca
alba profectò eſt, aduenam inuenire, qui
Ferrarienſem cœli ſtatum, & vitales has au-
ras, hoc eſt, aërem in quo viuimus, non
benè ferat. BRASS. Hoc maximum eſt pro-
bi aëris ac benè temperati indicium. SEN.
Et quo nullum fortè maius, ne dicã æquale
inuenire poterit. BRASSA. Et hoc potiſſi-
mùm ad propoſitum ſuadendum facit,
quod nulla eſt in Italia vrbs (pro populi ac
multitudinis ratione) in qua tot antiquio-
res & ſeniores inueniantur, quot Ferra-
riæ viſuntur? non pauci ſunt qui centeſi-
mum annum tranſegêre: octuagenarios plu-
res alit Ferraria, ſeptuagenarium eſſe nul-
lius ferè momenti negotium eſſe videtur,
in hac vrbe. SEN. Et quod mirum eſt,
mulieres etiam ad has ætates Ferrariæ per-
ueniunt, & integra ac ſapienti mente fruun-
tur, & vegetioribus ſenſibus vt res præ-
ter naturam videatur, niſi quiſpiam ocula-
ta

fide ita esse percipiat. BRASSAVO. Hęc
integrum testimonium esse possunt, quod
Ferrariensis aër temperatus sit. SEN. Nosco
in præsentiarum me diu ex longo rumore
fuisse deceptum, qui tamen antiquitus verus
erat nūc verò absurdus putabā nimirū Fer-
rariensem aërem ad huc humidissimum esse
nisi me egregiis rationibus admonuisses. at
nunc percipio, ad temperiem quandam ho
minibus conuenientem esse redactum, & si
nonnunquàm humidus esse videatur, est ob
singularem tempestatem, & anni conditio-
nem, vel vigente hyeme qua vniuersus ferè
orbis humidus euadit. BRASSA. Tibi ve-
rò mirum haud videatur, humidissimum
aërem temperatum euasisse, quoniam vt Pla
to in libris de legibus scriptum reliquit, om
nia hæc terrena immutantur, vt ibi montes
fuerint, maria nunc latrent. & vbi maria,
montes: vbi vrbes erant erectæ, nunc valles
visuntur, apud nos rem ita euasisse certum
est. nam vbi conualles erant, & stagna, nunc
solida terra, variis herbis induta virescit, ho
minésq; ac bruta fert, ac pascit. SEN. Ta-
lisq; terra effecta est, vt omnia fertilissimè
progignere sit apta. BRASSA. Audias nunc
& aliud ad hoc suadendum argumētū. Fer-
rariensia vina oligophora ac dilutissima ex
soli humiditate antiquitus erant, nūc præpo

tentia giguntur, & talia, quæ marinos æstus ferre possunt, neque vllam putredinem incidũt. Hoc verò maximum est indiciũ, solũ esse ab eo, quòd antiquitus erat, immutatũ. S E. Et hoc fortè magnum est hominibus incõmodum. nam cùm vina erant oligophora cornix alba videbatur, podagricum hominẽ Ferrariæ inuenire, aut qui vesicæ calculo laboraret. nunc verò vinis ipsis immutatis, potentioribusq; effectis, multi podagra laborant & nonnulli vesicæ calculo. B R A. Id verissimũ est, quod enarrasti. at ad eadem persuadenda, hominum qualitates ac dispositiones plurimum facere vidẽtur. nã si Ferrariẽsium hominũ colores contemplemur statim viuidos esse pro maiori parte percipiemus. S E N. Sunt præterea magni corpore Ferrarienses, & per proportionem crassi, quæ temperatas aëris qualitates attestari possunt. B R. Neq; splendidus esset faciei color, nisi in tẽperato aëre viueremus. Idem prętereà & artes atq; studia ostendunt. nam Ferrariæ viri non desunt in omni arte, omníq; facultate præcellentes, siue illa spectes, quæ vt cõficiantur, manum auxilio indigent, siue illa quæ ad ingenij acumen, & mentis discursum spectare videntur, cùm Ferrarienses patria exeunt, nullis sunt in ea quã exercẽt facultate secundi hæc omnia sunt & probi, &

tem

emperati hominis indicia. SEN. A tua hac
entential dissentire non possum, quia humi-
da regio homines ingenuo hebetiores red-
dit, & cerebri substãtia pinguiusculos gignit.
BR. De virium robore, ac membrorum agi-
litate, quid opus est eloqui, cùm omnibus
palam, sit, in his exercitationum generibus
Ferrarienses multum pollere? SE. In illa qua
sum ętate constitutus, nunquam audiui Fer-
rariensem aliquem, in duello dimicantẽ, qui
gloriosam palmam non sit adeptus, tamen &
multi ab eo tẽpore quo memoria mihi de-
seruit, in publico duello dimicarunt. BRAS.
Ego qui non sum tã grauis annis, vt tu ipse
es, non paucos referre possem, qui trophæa
Ferrariam reportarunt, & adhuc in Deorum
templis suspensa manent. at hæ dotes in his
hominibus esse non possunt, qui intempe-
rato aëre ortum habẽt. prætereà verò in 6.
climate vrbs nostra sita est, quod clima tem-
peratissimum esse authores testantur, & in
medio prorsus huius Septẽtrionalis quã in-
colimus orbis partis. nam à xl. partium &
dimidiæ latitudine incipit, & in xlvij. & quar
tam alterius parte desinit, vt medius eius
punctus. à xlv. parte parum recedat, quæ est
nonaginta partium medietas. intelligo autem
partes illas in quas astrologi facilioris com-
putationis gratia, huius quartæ mũdi partis
quam

quam incolimus diuisêre. quod verò mediũ sit, hinc constare potest, quia ab æquinoctiali tantum distat, quantum à polo distare concipitur. medium præterea existit in hac parte, quæ commodè habitatur, videlicet inter partem illam, quæ a tropico cancri ad circulum arcticum vsque intercipitur. nam circulus cancri ab æquinoctialis partibus paulò minus 24. distat. totidémque partibus distat arcticus circulus à polo, vt inter vtrosque circulos partes restent ferè xlij. quæ si per medium diuidantur, planum erit sextum clima vtriusque dimidij partem capere. nam (vt Mathematicè probatur) ab extremis lineæ partibus æquis demptis portionibus, punctus qui erat in tota linea medius, in ea parte quæ remanet, & ipse medius remanebit. nam si ad alterum declinaret extremorum, necessarium esset, maiorem portionem fuisse ab vno latere ablatam, quam ab alio, vel prius in medio non fuisse, dicendum esset. at hic situs temperatus, temperatas reddit regiones, quæ sub ipso sunt. vocatur verò per boristenem clima, sub quo neque hyemes sunt algidissimæ, vt homines frigore rigescant, neque illis pręsentibus viuere possint, neque ardentissimæ æstates quibus homines exurantur, & calorem ferre non possint. sed hæ omnes horum temporum quali-

tates

ates, tam facilè feruntur, vt extremæ haud
ideantur. hæc verò omnia certissima sunt
oci temperie præditi indicia, neque astra
quæ sub hoc climate sunt, caliditatem ma-
cimam frigiditatémve præter modum infer
re possunt. nam ab Astronomis scriptum est,
per huius climatis initium in cœlis Bootis
astile transire, & extremitatem alæ sinistræ
cygni sinistrũ Persei brachium dexterũque
aurigæ humerũ. per ipsius verò medium di-
cunt transire humerũ sinistrũ Artophilacis,
& dexterũ Persei crus, caprámque Erichto-
nij. at per huius climatis finẽ dicunt Arctu-
ri caput transire, & sinistrũ engonasis genu,
& sinistrum Persei latus, quæ astra non pos-
sunt magnopere caliditatem & frigiditatem
excitare, imo neque humiditatem, aut sicci
tatem. SEN. Sub sexto igitur climate tem-
perata est habitatio? & regno illi correspon
dens temperata? BR. Temperata præ cæte-
ris est atque perfectissima habitatio, vt in
nostris in tertium lib. Aphoris. Commenta-
riis scriptum reliquimus. Adde, si vrbes illas
cõtemplemur que sexto climati subsunt, om
nes ferè aërem habent ad temperiẽ inclinan
tem. Deniq; si vrbis nostræ situm contẽple-
mur, non est prorsus despiciendus, nam talis
est vt ex eo tẽperies suaderi possit, lõgè ab
est à mõtibus, lõgè, à mari, lõgè à paludibus

Impræs

in præſentiarum,ac ſtagnis.SEN. Nunc præ
tereà abſunt valles. BRAS.Omnîbus ventis
expoſita eſt Ferraria præſertim bonis, qui
illam aſq; vllo impedimento circunagunt,
ac circunſpirant,optimas habemus aquas,ac
viuas, quæ à fontibus ad nos per bonã terrã
ac fertiliſſimã confluunt, neque ſtagnantes
ſunt.de aquæ dotibus,& aquarũ palma in li-
bris de ratione victus in morbis acutis vber
tim tractauimus. huius generis vrbes tot
dotibus inſignitas laudauit Hippocrates, in
libro de Aëre,aquis,ac locis:cùm ait. Quam
obrem vrbes quæ benè poſitæ ſunt, ſoleque
probè luſtrantur,ventiſque bonis perflantur
aquíſque optimis vtuntur,minus has muta-
tiones ſentiunt, quas prius ſcilicet enume-
rauerat. Ferraria ventis omnibus afflatur,
ſed Borea, Aphrico, ac Coro frequentius,
quorum ſecundus Garbino vulgò dicitur,&
tertius Maeſtro.hi verò ſunt ſaluberrimi in
Italia venti,nihil inſuper adeſt,quod aliqua
ex parte ſolem impedire poſſit,ne Ferrariam
illuſtretur,ac irradiet,illam quotidie circuit
& ipſa in medio exultans ſolis vires ac viui
ficantes radios, nullo non momento recipit.
SEN.Cùm igitur Ferrarienſis aëer temperie
præditus ſit, & hoc in omnibus tam paſſiuis
quàm actiuis qualitatibus, éſtne aliqua qua
litas.ad quam potiùs inclinet? BRASSAV.
Talis

ſalis eſt noſtri aëris temperies, vt in humi-
um tantiſper inclinet,& hoc præſertim im-
ninente hyeme, ſi illam haud frigidam eſſe
ontingat, & ad craſſam aliquantiſper incli-
iet.SEN. Audiui in eiuſcemodi aëre tempe-
ato quidem,ſed ad craſſum inclinante homi
nes & animalia commodius ac diutius viue-
re.BR. Ita eſſe & ratio & experientia oſten-
dunt,ratio inquam quia ſumus cõpoſita cor
pora,non ſimplicia,craſſa,& cõpacta,idcirco
temperato prorſus aëre indigemus, ſed tali
temperie, quæ ad craſſum potiùs, quàm ad
tenue vertat,experientia verò quia indies vi
demus homines in hoc aëre longæuos eſſe,
ac diutiùs ſuperuiuere & integra ſanitate
frui.SE.Gaudeo plurimum atque lætor no-
ſtrum natale ſolum,tali,támq; exquiſita tẽ-
perie eſſe præditum.at nunc tẽpus inſtare vi
detur, vt de ſpeciebus loch verba faciamus.
BRASS. Vt lubet. At ſchedam tuam depro-
mito,& per ordinem linctuum genera refer-
to.SEN.Tam pauca ſunt, vt abſque ſcheda
(nullo etiam prætermiſſo) referre poſſim.
nam omnia ita integra memoria teneo, vt
in pyxidibus diſpoſita ſunt. BR. Quódnam
primum eſt? SE.Id quòd primũ eſt.ſi ab vna
parte incipiam,vltimum erit,ſi ab alia parte
exordiri voluerim.BRASS.Ab ea parte nu-
merare incipito, quæ verſus oſtium vergit.
Sen

SEN. Primum igitur est loch sanum & expertum. BR. De hoc à Mesue scriptum est, quod illud inuenerit, & quod tussi confert ac raucedini vocis, quæ ob frigiditatem contingit, & pituitam crassam, quæ in thorace ac pulmone continetur. at ipsius compositionem referto. SE. Referam vt in examen veniat, ita à Mesue conficitur.

℞. Cinnamomi.
Hyssopi siccæ Glycyrrhizæ
Singulorum ℥ ß.
Iuiubarum Sebesten
Singulorum num. xxx.
Passularum enucleatarum.
Caricarum. Dactylorum pinguium
Singulorum ʒ ij.
Fœnugræci ʒ v. Cap. ven. M. j.
Anisorum Fœniculorum
Iridis Calamenti Seminis lini
Singulorum ʒ iiij.

Hæc omnia coquantur in lib. iiij. aquæ quoad duæ libræ supersint, supra quas iniiciantur penidiarum libræ duæ, & ad mellis spissitudinem coquantur, posteà addantur.

Pineorum mundatorum ℥ v.
Amygdalarum mundatarum
Glycyrrhizæ Tragacanthi
Gummi arabici Amyli
Singulorum ℥ iij. Iridis. ʒ ij.

Mis

isceantur omnia, & agitentur quousque
positum maceretur, & alblisiat, dosis eius
t. à drach. v. vsq; ad decẽ. BR. in codicibus
Mesue ita ad verbum scriptũ est vt retulisti.
F N. Quare huius linctus dosin ponit Me-
ue, cùm non sit solutiuus? B R A S S. Id facit,
uis voluerit copiã scire, quæ ex ipso vna vi
e sumi potest: tamẽ nos iubemus cochleari
el lingula aut re alia simili, modicũ accipi
ingendo, itaq; fieri sæpius, & in ore quãtum
ieri poterit retineri, ac sini vt paulatim de-
stillet. nam hoc modo portio aliqua actu ad
thoracẽ tendit, ac pulmonẽ, crassásq; mate-
rias incidit, & naturã ad expulsionẽ excitat,
tamẽ nõnulli sunt Pharmacopolę nõ solùm
in aliis Italiæ vrbibus, sed & Ferrariæ, qui in
aliquibus simplicibus pondera euariant. S E.
Quónam modo id faciunt? B R. Isto, qui se-
quitur, vt compositionem simul habeas:

℞. Cinnamomi
Hyssopi Glycyrrhizæ
Singulorum ʒ iiij.
Iniubarum Sebesten
Singulorum num. xxx.
Passularum Caricarum Dactylorum
Singulorum ℥ ij
Fœnugræci ʒ v.
Cap. ven. Anisorum
Fœniculorum Iridis Calamenti

 Singul

Singulorum ℥ iiij.
Seminum lini ℥ iiij. ß.
Aquæ communis ℔. iiij.

Misce, & bulliant ad consumptionem medietatis, posteà adde

Zuccari ℔ ij.
Pineorum mundatorum
Amygdalarum mundatarum
Singulorum ℥ v.
Glycyrrhizæ Tragacanthi
Gummi arabici Amyli
Singulorum ℥ iij.
Iridis ℥ ij.

Misce, & conficiatur eclegma secundùm artem. SEN. Modicissima esse videtur inter Mesuen, & istos differentia. BR. Non parua est, quia hi zuccarũ apponũt, vbi Mesue penidion addit. prætereo etiam quod cap. ven. sub põdere drach. iiij. ponũt. at Mesue dicit Man. j. SEN. Vidi etiam Pharmacopolas qui in suis cõpositionibus ponunt solùm passularum, caricarum, & dactilorũ singulorum vnc. j. cùm tamen Mesue ponat vnc. ij. BRA. Adsunt & nonnulli qui radicem iridis imponant ad drach. iiij. SEN. Hæc non magnifacio, sed id solùm mihi nõ placet, quòd diapenidiarum loco, zuccarũ addiderint. BRA. Cur nunquàm probè album est eiuscemodi eclegma, quòd tamẽ album esse deberet? SE.

Quia

uia diu non ducitur, ac agitatur. BR. Diu
itur ducatur vt album euadat, veruntamē
im penidia cōpositionem hanc ingredian-
ir, nō ab re fortè erit, ad exquisitiorē com-
ositionis intellectionē de penidiis, ac dia-
enidiis tractare SE. Vt lubet BR. Quomo-
lo diapenidia conficis? SE. Vt docet Nico-
aus. nā eiuſcemodi cōpoſitio ad Nicolaum
efertur. BRA. At Quomodo illam conficit
Nicolaus? SE. Hoc modo:

℞. Penidiarum ℥ xvj. ß.
Pineorum
Amygdalarum mundatarum
Se. papa. albi
Singulorum ʒ iij. ℈ j.
Cinnamomi Gariophyllorum
Gingiberis Succi glycyrrhizæ
Tragacanthi Gummi Arabici
Amidis Seminum citruli, melonis
Seminum cucumeris, cucurbitæ
Singulorum ℥ j. ß.

Camphoræ tertiā partem vnius ſcrupuli, Syrupi violati, quod ſufficit. poſteà compoſitionem hoc modo fieri oſtendit, in vna aquæ libra, tres violarum vnciæ bulliat, donec aqua aliquantulum inficiatur, poſteà coletur, & vna zuccari libra addatur, & bulliat donec inſpiſſari incipiat, tunc nuclei pinei addantur, & amygdalæ, & melonis

ſemina, citruli, cucurbitæ, & cucumeris, & vnaquæ que ſemina per ſe imponantur, probè contuſa, ſempérque rudicula mouendo, deinde penidia addantur, tenuiter puluerizata, & cum liquefacta fuerit, craſſum illud quod ſupernatat lingula (quam caciam vocant) percolentur, & in mortario iterum probè terantur, & benè agitando commiſceatur, deinde camphora iniicienda eſt, & denique prædictorum aromatum puluis, cum prædicto ſyrupo agitando in mortario conquaſſenrur, donec ad minima ſint commiſta manè præbeatur, & veſperi, cum ptiſana calida. his verò qui febrem non habent, cum vino calido, ita Nicolaus ait. BRASSA. Hæc ſunt diapenidia, quæ in vſu habentur, & quæ à nõnullis recentibus diapenidia magna vocantur. SE. Quomodo magna dici poſſunt, ſi parua diapenidia haud cõficiantur? BR. Magna ob eorum præſtantiam nuncupantur, & ob eorũ efficaciam, & à penidiis quæ copioſè compoſitionem ingrediuntur, diapenia nuncupantur. Nicolaus dicit ad omne vitiũ pulmonis ac tuſſis valere, & ad raucedinem vocis ex ſiccitate factã, phthiſi ſuccurrit, & craſſas materias attenuat, ac ita parat, vt cũ extuſſitur, facilè exeãt, neq; tracheæ cãnalli inhæreãt, veruntamẽ cùm ipſa cõpoſitio ab ipſis penidiis diapenidiũ nuncupetur, quo

modo

modo penidia ipsa conficiantur, contēplari necessarium est. SE. Penidia in pharmacopoliis seruamus. BR. Cuiusnam authoris sunt? SEN. Penidiorum authorem nunquam legi, sed à præceptore ita parari didici, vt nunc paro. BRA. Quid persolueres, si penidiorum authorem tibi indicarem? SE. Nihil prorsus quia ad me nihil spectat, an Socrates fuerit, an Plato, modò res ipsa de qua agitur probè cōficiatur. BR. Et an rectè conficiatur ignoras, si authorē nescias à quo cōpositio desumitur. nam vtrū in tuo paruo libro rectè, an nō rectè scripta sit ignoras. SE. Authorē igitur pandito. BRAS. Penidiorum compositio à Bulchasi refertur, in libro qui Seruitor inscribitur, cùm ait, Accipe zuccari albi & mūdi libr. j. vel duas, vel ad summum tres, quia non possunt probè fieri in multa copia, idq; pone in vas æneum stanno circunlitum, vel in vas terreū vitro delibutum, cuius orificiū latum sit. at æneum vas aptius est, zuccarúmque deinde liquefacito, cum tanta aquæ dulcis quantitate, qua cooperiatur, & (ait author) si zuccarum est forte, pone cum eo pro qualibet zuccari libra, mellis vnciam vnam, & supra ipsum destillato oleum amygdalarum dulcium, si illud habes. si verè illo careas, oleum aliud eius loco superiniicito, & vas ad ignem ponito supra prunas, ex

acapinis lignis (hoc eſt adeò ſiccis, vt fumum non emittant) confectas, ac ſemper æqualiter miſceto, & coquito, donec ſit propè aquæ conſumptionem. experire verò an coctum ſit, gutta, ſupra marmor eiecta, quam digitis tangito, cúmque fila inter digitos fieri cõſpicies, neque adhæreant, tunc ab igne remouendum eſt, ſupra marmoreum lapidem eiiciatur, atque extendatur. prius verò aut oleo amygdalarum dulcium ſit inunctum, aut ſeſamino: partéſque eius vndique ſparſæ (dum calidæ ſunt) in vnum colligantur: caue autem ne manus tibi aduras. deinceps: trahe & extende per manus vt dulcia trahuntur electuaria, curuúmque clauum in pariete infigi iubeto, ſupra quē diutius penidia extendito, frequenter tractando, vt fit in dulcibus aliis electuariis, quouſque ad ſummum dealbetur, notatóq; ſemper igne calefaciendum eſſe dum attrahis, vt extentioni magis obediens ſit, & poſt calefactionem iterum ſupra clauum appone, & attrahito, cùm erit album, vt tibi videbitur, forficibus incîde in fruſtula ſecundùm libitum tuum: ſi verò tibi animo ſit, rotundas efficere formas, aut oblongas, aut alias diuerſas, amylum album accipito, ac terito, & ſupra marmor ponito, & extende ſupra hanc farinam, quæ ſupra

marmor

iarmor ſparſa eſt, penidiarum paſtam,
uam plicato,inuoluito,incidito ac confor-
iato, vt tibi lubuerit, tamen hoc opus citò
xpedire oportet, ne dum manibus tracta-
ur, frigeſcat, deinde ſupra cribrum exten-
lito,'& per vnius horæ ſpatium iuxta pru-
ias apponito, poſteà refrigerari finito, ac
èruato.SEN.Ego præciſè ita conficio peni-
dia quæ ſeruo. BRAS.Nec vllus alter adeſt
conficiendi modus, hæc ſunt penidia, quæ
diapenidō ingrediuntur, & diapenidion ſu-
perius enarratum illud eſt, quòd loch ſa-
num ingreditur, ad quod iam ſermo defle-
ctendus eſt.SE.Cur ad loch ſanum redeun-
dum, ſi de eo ſuperius iam vbertim egeri-
mus? BRAS. At iſtud nondum enarratum
eſt, cinnamomum, ſcilicet hyſſopum ſic-
cum, & glycyrrhizam in multis Meſue im-
preſſas codicibus, ſumi ad ſemidrachmam
ſingulorum, imò & inter pharmacopôlas
aliqui ſunt, qui ſemidrachmam tantùm il-
lorum trium ſimplicium apponunt, & alij
ſemiunciam.SENEX. Cui ſententiæ magis
inheres tu? BRASSA. Illi, quòd quatuor
ſingulorum drachmæ ſumantur: nam &
glycyrrhiza, & hyſſopus, & cinnamomum
in maiori copia, ſumi debet, quàm in
ſemidrachma, vt tota compoſitio ab ipſis
etiam vim habeat, quam & ab ipſis pror-
 ſus

ſus habere debet. SENEX. Ego ſemper horum trium ſimplicium drachmas quatuor appoſui mei Meſue manuſcripti verbis ductus. BRASSAVOLVS. Etiam ſi fuiſſes tua ſpontè ductus, probè egiſti. SEN. Reperitúrne loch iſtud ſannm apud antiquos? BRASS. Eſt Meſue inuentum, at nullus alius antiquior de eo (quòd ſciuerim) mentionẽ facit, diapenidia tamen apud antiquos inueniũtur, ſi Actuarius, & Nicolaus Alexandrinus antiqui ſint. SE. Cupio & horum authòrum compoſitiones audire, num inter ſe conueniant, & an eædem ſint cnm illa, quam paro compoſitionem. BRA. Non erit mihi moleſtum horum authorum compoſitiones referre. SEN. Vt lubet, nam & mihi gratiſſimum feceris. BRA. Ita ab Actuario ſcriptum eſt. Dia penidiõ antidotum valet aduerſus omnem pectoris noxam, tuſſi à frigore contractæ, vocis iacturæ, tabidis, purulenta excreantibus diluculo, & veſperi cum cremore ptiſanæ calido ſumptum.

℞. Penidiarum ℥ xvj.
Nucis pineæ Amygdalarum
Seminis portulacæ
Capitis papaueris albi
Singulorum ℥ iij.
Cinamomi ſexquiſcrupulus j.
Garyophillorum Gingiberis

Succi

Succiglycyrrhizæ Tragacanthæ
Singulorum *
Mellis quantum sit satis. hæc est Actuarij
compositio. SEN. Est multùm breuis ac de-
currata. nam in ea quam paramus compo-
sitione, sex simplicia plus adsunt, quàm in
ista, & simplicium etiam pondera euariant,
at cur ad garyophylla pondus non addidi-
sti, sed locum astro signasti? BRASS. Quia
neque in Actuarij codice adest pondus. SE.
Quod verò arbitraris esse horum pondus?
BRAS. Arbitror omnia illa in eodem pon-
dere, cum cinnamomo esse debere, quoniam
& in compositione quàm paras in eodem
sunt pondere, imò verborum Actuarij con-
tinuatio hoc idem innuere videtur, cùm di-
cit, cum sexquiscrupulo vno cinnamomi,
garyophyllorum, gingiberis, succi dulci ra-
dicis, tragacanthæ singulorū, arbitror par-
ticulam hanc singulorum referri debere ad
idem pondus, vt hic sit sensus, sexquiscrupu
lus vnus singulorum, scilicet cinnamomi,
gingiberis, & reliquorum. SE. A tua senten-
tia non dimoueor. BRA. Nec dimoueri de-
bes. SEN. At cur vocat hunc linctum anti-
dotus Actuarius? BRASSA. Antidotus
prorsus dici non potest, nisi vocabuli signi-
ficatum ampliemus, fortè legendum est ma-
gnum cùm & in Alexandrino scriptum sit

diapenidion magnum. SEN. Ad cuius differentiam dicitur magnum? BRASSA. Ad parui differentiã, quod deſcribit, ſed vtraq; referã, ne illa deſideres, ita verò dicit Alexãdrinus de magno loquens diapenidio, Hoc opitulatur aſthmaticis, arteriacis, ſiue perdit tuſſientibus, vocẽ calidã ex calido perfectè reparat, peripneumoniacis ſubuenit.

℞. Penidiarum ℔ j.
Pineorum Amygd. purgatarum
Se. papaueris albĩ
Singulorum ℥ xx.
Cinnamomi Garyophyllorum
Gingiberis Succi glycyrrhicæ
Tragacanthi Gummi Arabici
Amyli Seminum citrili
Melonis Cucumeris Cucurbitæ
Singulorum ℥ x.
Camphoræ ℈ iij.

Syrupi violacei quod ſufficit, hoc modo conficito, penidia cum ſyrupo lento igne aliquantulum bulliant, & inde puluis eorum quæ in puluerem redacta ſunt, temperetur, detur manè & veſperi cum tepida. SEN. Differt ab eo, quod conficio in ponderibus tantum. BRASSA. Et cum ego crediderim pondera in hac compoſitione magis iuſta eſſe, idcirco ſecundùm hæc pondera compoſitionem ipſam ſeruandam eſſe ma-

erìm, quàm illam, quam feruas, in qua eſt
m magna copia cinnamomi, gingiberis,
garyophyllorum. SEN. Hoc non erit ſur-
o cantatum. deinceps enim maius Alexan
rini diapenidion ſeruabo. BRASSA. Paulò
òſt idem Alexandrinus diapenidiõ minus
efert. SEN. Et hoc contemplandum eſt. BR.
Ita dicit author: Diapenidion minus faciens
ad vlcera quæ intrinſecus maturanda ſunt,
omnes putredines expurgat, & pectoris
conſtipata mollit.

℞. Penidiorum ℥ lxxx.
Papaueris Gingiberis
Tragacanthi Pinearum purgatârum
Amygdalarum Aniſorum
Seminis citruli Melonis Curcurbitæ
Singulorum ℥ xij.
Spicæ Croci
Singulorum ℥ vj.

Mellis roſei quod ſufficit. detur manè & veſperi cũ tepida. SE. Súmne hoc cõfecturus ac ſeruaturus? BRAS. Minimè, ſed ſatis erit primum ſeruare ad vſus. SE. Legi, quandoq; apud Meſue loch bonum & expertum, eſt ne hoc, quod vocatur ſanum? BRAS. Noneſt hoc. ſed de eo ſermonem habet in capitulo de tuſſi humida, ita verò illud conficit:

℞. Mellis boni ℥ iiij.
Vitellorum ouorũ recentium Butyri
Singulo

Singulorum ʒ iij.
Mel & butyrum coquantur quoad habeant modicũ ſpiſſitudinis, deinde paululùm infrigidari ſinito, & cum eis ouorum vitella miſceto, poſteà adde Piperis nigri ʒ xij. & ſumatur ex eo lambẽdo manè, & veſperi, & eſt expertum. SEN. Arbitror quòd pro obſonio cũ pane edi poſſet. BR. Bonũ profectò eſt guſtui, propterea illud bonũ vocat, & expertum. at alia. linctus genera referto.

SENEX. ʒ

Loch de pino ſecundo loco in pyxidibus meis ordinem habet. BRASSA. & de illo iam verba faciemus. SEN. A Meſue dicitur tuſſi antiquæ conferre, & aſthmati & ſputi glutinoſitati, & anhelitus conſtrictioni. BRASS. Modum referas quo illud conficit Meſue. SEN. Ita conficit:

℞. Granorum pini ʒ xxx.
Amygdalarum dulcium
Auellanarum aſſatarum Tragacanthi
Gummi arabici Glycyrrhizæ
Succi glycyrrhizæ Amyli
Cap. ven. Radicum lilij cœleſtis
Singulorum ʒ iiij.
Carninm dactylorum cheyron ʒ xxxv.
Amygdalarum amararum ʒ iij.

Mellis

Mellis Passulum
Zucchari taberzeth Butyri recentis
Singulorum ℥ iiij.

elli:taberzeth quantum sufficit. ex eo ac-
piatur quasi lambendo vncia vna. BRAS.
liqui sunt Ferrariæ, qui ab hac composi-
one Loch de pino haud multùm euariãt,
lij vt cœlum à terra distincti sunt, illi, qui
nodicè euariant, grana pini in eadem
nensura ponunt in qua sunt amygdalæ &
uellanę. SEN. Hos haud probè agere arbi-
ror. BRASS. Imò prauè agunt, quoniam
& intentionem omnium Mesue codicum
euariant, & ponunt in minori copia, nu-
cleos pineos, quàm esse deberẽt, nec à pino
denominatio fieri posset. SE. quod legitur
mellis, & deinde passularum, ab aliquibus
continuatè ponitur, vt mel passularum in-
telligatur, hoc est mel passularum, in quo
scilicet decoctæ sint passulæ vnæ. BRAS.
tamen siue passulas addideris, siue mel in
quo ebulierint haud magnifaciendum est.
SE. tamen quid potius sumendum, num
vtrunque an mel ita coctum? BRAS. mel
potius accipiendum suaderem, in quo pas-
sulæ fuerint decoctæ. at quid intelligis per
lilij cœlestis radicem? SE. Iridis radicem.
BRAS. Ita prorsus intelligendum erat, non-
nulli etiam sunt, qui butyrum non appo-
nunt

nunt. quod tamen apponẽdum censeo cùm ad illa quæ præscripta sunt conueniat, & quamuis nonnulli butyrum prætermittant, quia rancescit, ob hoc nos iubemus hunc linctum in parua fieri copia, in tãta inquam, quòd in vno mense vendatur. SENEX. quid intelligit per dactylos cheyron? BRAS. Nonnulli intellexere dactylos ex regione quadam, quæ tali nomine vocatur, at aliâs nos ostẽdimus esse corruptum vocabulum & loco illius particulæ cheyron legendum esse fuluum, vt legi debeat dactylorum fuluorum. SENEX. Quid autem verè intelligendum est per Zuecarum taberzeth, & per mel taberzeth; BRASSAV. Nonnulli per mel taberzeth succum ipsum intelligunt, ex quo per cocturam fit zuccarum, quòd tamen nondum exiccatum sit: per zuccarum verò taberzeth illud intelligunt, quòd iam exiccatum sit, at cùm hi absque autoritate, & ratione loquantur, & nunquam de liquato zuccaro vlla facta sit apud authorem mentio, propterea cum sua hac opinione dimittantur, & nos cum aliis dicamus, zuccarum taberzeth esse zuccarum vocatum album, & depuratum. ita & mel ipsum depuratum erit mel taberzeth, fitq; eiuscemodi compositio cum melle, & non cum zuccaro liquido, & vbi præsto erit ac præ-

sens

rs zuccarum illud liquidum antequam
rescat? SEN. Debéntne sumi in tanta co-
a vt refert Mesue, & nonnulli confirmant
ui medicos illos reprehendunt qui in pau-
a præbent copia? BRAS. Mihi potius ar-
idet, vt frequenter ac modicè accipiatur,
uàm semel copiosè, quoniam in tanta co-
ia, illud deglutire cogimur, neque potest
iu in ore seruari, si verò ad drachmæ quan-
itatem accipiatur, in ore facilè detineri
potest & paulatim deglutiri. SEN. Vniuer-
sa hæc compositio, cùm ex frigidis & cali-
dis constituta sit, in quo quantitatum gra-
du esse potest? BRASSA. Nonnulli dicunt
in primo ordine calefacere & exiccare, at
mihi potius videtur, quod sit in secundo
ordine calidum, & in passiuis ferè tem-
peratum vel modicè exiccare. SEN. Nonne
vehementius est, quàm loch sanum? BRA.
Minimè, nam loch sanum magis calidum
est, & vehementius isto. SENEX. Cur aliqui
incipiunt à loch sano, posteà præbent loch
de pino? BRAS. Hi errant, & medicamen-
torum vires ignorant. nam in thoracis af-
fectibus primò debet præcedere loch pini.
deinde loch sanum & expertum. SEN. Quæ
sunt compositiones quibus alij vtuntur
pharmacopolæ ab hac diuersæ, quàm ex
Mesue adduximus? BRAS. Aliqui in pon-
deribus

deribus differunt ita conficientes.
℞. Granorum pini ℥ xx.
Amygdalarum dulcium
Auellanarum assatarum
Tragacanthi Gummi arabici
Glycyrrhizæ Succy glycyrrhizæ
Amyli Capil. veneris
Radicum iridis
Singulorum ℥ iij.
Carnium dactilorum ℥ xv.
Amygdalarum amararum ℥ iij.
Mell. passularum
Zuccari taberzeth Butyri recentis
Singulorum ℥ iiij.
Mellis taberzeth quantum sufficit. SE. in melle quantum temporis debent passulæ coqui? BRASS. Quo ad omnes sint veluti consumptæ & liquefactæ, vt expressione facta & per linteum excolata, id quod excolatum est mel passularum appelletur. audias verò compositionem quàm nonnulli seruant pharmacopolæ, ab illa Mesue differentem. SE. est'ne valde differens? BRAS. statim percipies, nisi tibi graue sit audire. ita nimirùm conficiunt:
℞. Capill. veneris
Florum boraginis Buglossi Violarum
Singulorum ℥ iij.
Passularum Succi glycyrrhyzæ
Singulo

Singulorum ʒ vj.
Iuiubarum numero xlv.
Iridis ʒ iiij. Dactylorum ℥ j. ß.
Hyssopi siccæ ʒ iiij. ß.
quæ fontis quantum sufficit, misce & fiat
ecoctio secundùm artem, postea adde,
Amyli Amygdalarum mundatarum
Seminum omnium mundatorum
Singulorum ʒ vj.
Pinearum mundatarum ℥ j. ß.
Tragacanthi Gummi arabici
Seminis papaueris albi
Singulorum ʒ iij.
Spodij ʒ vij. ß. Zuccari ℔ iij.
Misce & fiat electuarium secũdùm artem.
SEN. ab illo Mesue toto differt cœlo. nam neque in simplicibus conuenit, neque in ponderribus, neque in conficiendi modo. BRASSAV. est alterum prorsus eclegma, & lõgè diuersum. SENEX. væ ægrotis illis, qui in medicorum manus incidunt, qui & composita ignorant medicamenta, & compositiones quas pharmacopolæ seruant, nesciunt. nam eiuscemodi diuersitas posset esse nõ paucorum malorum causa. BRAS. Hi medici, qui illa quæ indicant ignorant, non sunt illi qui medeantur, sed sunt pharmacopolæ. SEN. adest & Ferrariæ pharmacopola quidam, qui Eclegma hoc secũdùm

Serapionem conficit, & vocat illud loch de granis pini, ita verò conficit.

℞. Granorum pini
Tragacanthi Auellanarum
Radicis iridis Gummi
Singulorum ℔ j.
Seminis lini torrefacti Dactylorum
Singulorum ℥ vij.
Butyri Mellis
Singulorum quantum sufficit,

Misce & fiat eclegma secundùm artem.

BRASS. Alter etiam reperitur pharmacopola, qui secundùm conficit à Serapionem Methamen de granis pini vocatum, ad tussim antiquam, & asthma, & anhelitus constrictionem.

℞. Granorum pini Tragacanthi
Seminis cucumeris Citruli
Gummi Fœnu græci
Amygdalarum dulcium excoriatarum
Glycyrrhizæ Amyli
Capill. veneris Singulorum ℥ v.
Amygdalarũ amararũ excoriatarũ ℥ ij.
Dactylorum ℥ xx.
Butyri recentis ℥ xl.

Mellis quantum satis est, misceātur, & quibus conuenit adhibeatur. SEN. Fortè & suæ sunt apud Auicennam de pino compositiones. BRAS. Imo non desunt, sed ab his sunt

longè diuersæ, quales & illæ sunt, quæ à
Rasi in decimo practicæ referuntur. SEN.
Ergo verò, quã compositionem seruaturus
sum? BRASS. Illam Mesue, quæ per totã
Italiam in vsu est. SEN. Reperitúrne apud
antiquos? BRAS. Multæ quidem sunt apud
antiquos cõpositiones quæ pineos nucleos
recipiunt, at nulla talis est, qualem Mesue
descripsit, si nihil habeas in ipsa Mesue cõ-
positione, in quo ambigere possis, ad aliud
linctus genus te conuertito.

SENEX.

Nihil prorsus habeo, idcirco loch de pul-
mone vulpis in medium adducam conside-
randum. BRASS. A quo authore illud acci-
pis? SEN. A Mesue. BRASS. Quomodo con-
ficit? SEN. Isto.

℞. Pulmonis vulpis sicci
Succi glycyrrhizæ Capill. veneris
Seminis fœniculi Anisorum
Singulorum partes æquales.

Confice cum zuccaro decocto in aqua quã-
tum sufficit, & quandoque conficitur cum
rob myrtino, túncq; magis roborat. BRAS.
in quo loco apud Mesuen extat hoc ecle-
gma? SENEX. illud non vidi in ipso autho-
re, sed compositionem habeo in meo paruo
libello, sub titulo Mesue scriptã, at nónne

est in Mesue antidotario? BRAS. minime omniũ, sed est in illa parte in qua de phthisi sermonẽ habet, & eclegma ipsum Gal. attribuit. SE. conficitur ne, vt ego retuli ab omnibus pharmacopolis qui Ferrariæ degunt? BRAS. nonnulli ita statute conficiunt.

℞. Pulmonis vulpis præparati
Succi glycyrhizæ Seminis fœniculi
Singulorum ℥ ß.
Zuccari albi ℔ j. ℥ iiij.

Misce & fiat eclegma secundùm artem. SE. isti capillos veneris prætermittũt, & anisa, quæ tamen ad thoracem conferre possunt. BRASS. pauciora prorsus accipiunt, quàm à Mesue scriptum sit, & in zuccari quantitate aberrãt, debet esse gustui optimũ eiusce modi eclegma, cũ tantam zuccari recipiat copiam, at nonnulli ita conficiunt.

℞. Pulmonis vulpis sicci
Succi glycyrhizæ Capill. veneris
Seminis fœniculi Anisorum
Singulorum ℥ iiij.

Confice cum succo dissoluto in aqua decoctionis myrti, postea adde Syrupi myrtini ℔ ij. v. Misce & fiat eclegma. SEN. erit valde molle, neque ita dicit Mesue, sed inquit ipse. aut zuccaro confici, in aqua dissoluto, aut rob myrtino. BRA. at hi vtrunq; accipiunt ne errent, & præterea magis roborat.

In hoc verò Mesue præceptum non seruāt, qui vult vnum aut alterum esse recipiendū, & non vtrunque. nam vnum aliud impedit, aliqui sunt qui ita prorsus conficiunt, vt à Mesue scriptum est, tamen anisa prætererunt, alij ex melle hoc modo conficiunt.

℞. Succi glycyrhizæ Pulmonis vulpis sicci
Seminis fœnicolorū Capillorū veneris
Singulorum ℥ j. Mellis ℔ j.

Contritis conterēdis, omnia in melle optimo despumato misceantur, vt pro singulis tribus vncijs mellis vna pulueris vncia misceatur. SEN. zuccarum conuenientius esse arbitror. BRAS. Ad nōnullos affectus mel est efficacius, tamen illud à nobis seruandum est, quod probè authores scripsere: scripsit verò Mesue zuccarum accipiendum, aut rob myrtinum, non autem mel. SEN. Sunt ne aliæ apud pharmacopolas diuersitates? BRAS. Vna adest nō mediocris, nam nonnulli magnam quandam compositionem conficiunt, à nullo authore quem sciuerim positam. SE. Illā audire desidero. BR. Tuo desiderio satisfaciā, cū ita illi cōficiāt.

℞. Radicis iridis Glycyrrihzæ
Hyssopi siccæ Tragacanthi
Singulorum ʒ j.
Pulegij Sinnamomi
Amygdalarum dulcium

Singulorum ℈ ij.
Gingiberis Ficuum ſiccarum
Dactylorum Cubebarum
Seminis vrticæ Aniſorum
Singulorum ℈ ij.
Pulmonis vulpis præparati ʒ vj.
Zuccari diſſoluti in decoctione cap. ven.
Glycærrhizæ, hyſſopi, & pulegij ℥ vj.
Miſce & fiat loch.

SEN. Ampla videtur eiuſcemodi compoſitio, & in ſimplicibus, ac ponderibus ab illa Meſue longè diuerſa. BRASSA. Cùm à Meſue ſcriptum ſit, pulmonis vulpis præparati, quomodo illum præparas, & quid eſt hoc præparare? SE. Ita præparo, pulmonem in primis ab omnibus immunditijs libero postea ardente aqua lauo, deinde zuccaro probè pulueri zato illum aſpergo, deinde exiccari ſino in calidario, vel in furno mediocriter calido, deinde cùm exicatus eſt in abſinthio inuoluo, ac conſeruo. BRASSAVOL. Cur potius in abſinthio quàm in alia herba? SEN. Quia ita conſuetum eſt in abſinthio conſeruare, ídque videtur abſinthij eſſe proprium. BRASSA. Ob hoc forte abſinthio includitur, quia tineæ abſinthium fugiunt, ac formicæ, ne ab illis corrodatur, tamen alter adeſt præparandi modus. SEN. Quínam? BRASSA. Pulmo accipitur

& pe

per bronchia ac canales inciditur, & vino albo potenti odorato abluitur, idque quinquies, aut sexties fieri debet, & lotio vna ab alia vnius horæ spatio distet, in furnóq; exiccetur tepido, cùm primũ exiccatus sit in absinthio reseruetur. notá prætereà vinum quo abluitur calidũ esse oportere. SEN. neq; iste aptandi modus mihi displicet, at repericúrne apud antiquos, quòd vulpis pulmo, pulmonis affectibus conueniat? BRAS. Imò reperitur, nam Gal. in decimo de Simplicium medicamentorum facultatibus libro dicit, vulpinus pulmo, si bibatur resiccatus asthmaticos iuuat. & in libello de medicinis facile parabilibus ad Solonẽ scriptum est ad asthmaticos facere pulmonem vulpis siccatum & tritum, & vino nigro potui traditum, & Dioscorides de pulmonibus agens ait, quin etiam vulpis siccatus pulmo suspitiosis vtiliter bibitur. SEN. reperitúrne apud Galen. eiuscemodi genus linctus? BRAS. illum in hoc authore diligenter quæsiui, & nunquam inuenire potui, sed alia etiam sunt, quæ Musue Galen. attribuit, cùm de illis ne quidem somniauerit. SEN. reperitúrne saltem apud alios antiquos? RAS. nõ quòd inuenerim, licet vulpis pulmone nonnunquam vsi sint. SEN. quam igitur cõpositionem seruatu-

rus sum? BRASS. illam Mesue in capit. de phthisi, quam Gale. attribuit, licet illã apud Gal. nunquàm inuenire potuerim. SEN. sunt ne aliæ apud pharmacopolas diuersitates? BRASSA. nullas præter enarratas. SEN. putas ne magnã esse in hoc pulmone vim? BRA. pulmonem hunc haud magnifacio, neque ad ea quæ dicuntur magnopere valere arbitror. ac alios sequi volo vbi manifestum nõ appareat in ægrotis nocumẽtum. veruntamen in eclegmatibus superius dictis, primum ordinem hic tenet in imbecillitate, in secundo loco est linctus de pino, in tertio loco est linctus sanus & expertus, in quarto verò loco est linctus de scilla.

SENEX.

Et hic est quod in meo sequitur pharmacopolio linctũ de pulmone vulpis. BRASS. quomodo conficis hunc de scilla linctum? SEN. vt Mesue conficit. BRASS. ipse ait esse medicamẽtum magni iuuamenti illis quibus materia crassa, glutinosa, & difficilis maturationis exhuberat, in mẽbris anhelitus reddens eam facilem ad expulsionem, & confert difficultati anhelitus & dolori pectoris, ac laterũ, & quomodo illud conficis? SEN. vt author facit, videlicet:

℞. Suc

℞. Succi ſcillæ Mellis deſpumati
Singulorum partes æquales.
Miſce & decoquantur in formam linctus, lambẽdo accipiatur. BRAS. ita accipiendus eſt cùm affectus illos quos retuli quiſquam patiatur, omniáque eclegmata, quæ pro thorace ſumuntur, ita ſunt delingenda, ac in ore ſeruãda, quoad paulatim ſtillent, partim ad thoracẽ, partim ad ventriculum. SEN. Quomodo in thoracẽ deſcẽdere poterunt? BRAS. Pars aliqua omnino deſcendit ad pulmones, ſi homo pronus iaceat, alia pars ad gulam tendit, quæ etiam reſudat ad thoracẽ. SEN. Quid intelligeres tu in hac cõpoſitione per hãc particulã partes conuenientes? BRAS. Idẽ intelligo ac ſi dixiſſet partes æquales, nam & in capite de ſcilla eclegma facit, ex ſucco ſcillæ ac melle, & in cap. de tuſsi humida loch refert de ſcilla ſabor expertũ & efficax in humida tuſsi, cùm eiuſcemodi materias ex pectore educat, & ex partibus conficit æqualibus, nam dicit,

℞. Succi ſcillæ Mellis
Singulorum partes æquales.
Coquantur quoad incraſſentur, hoc indiciũ eſſe poteſt, quod æquales partes recipiendæ ſint. SEN. Id tibi credebã etiã ſi probare nõ eſſes enixus, & Auic. in quinto canone inquit loch de ſcilla cõferẽs ad anhelitus difficulta

ficultatē,& sputi, & dolori laterū,& pectoris,sumātur succus scillæ & mel despumatum,& coquātur simul,& lambat de eo ante cibū, & post cibū. SEN. Arbitror esse vehemens medicamētū. BRAS. Vehementissimum est.potissimū vero senibus præbetur qui anhelitus difficultate deprehēsi sunt, & materia crassa ac glutinosa abundant. nam mirū in modū illā incidit, ac attenuat, & Serapione in septimo tractatu scriptum est loch de cæpa scillæ conferens ad asthma, & anhelitus difficultatē sumatur succus scillæ,& mel æquali mēsura, & igne decoquatur, donec spissitudinē acquirat, & lābatur ante cibū,& post cibū.ex his planū tibi esse potest,quòd æquales partes mellis & succi sunt accipiēdæ. SEN. Quanto spatio ante,& post cibū sumi debet? BRASSA. Vnius horæ spatio,tamē toto die sumi debet,pro singula vice cochlear nostrate,capite verò prono sinatur,vt paulatim descēdat,ac tu quomodo scillæ succum extrahis? SEN. Hoc modo, scillam accipio, & extimos cortices, ac intimam pelliculā eijcio, & vna intrinsecam partem quam venenum esse fatentur,simul cum abiectis pelliculis, postea in triticeæ farinæ pasta includo,vel siligineæ, vel hordeaceæ,neque lutum accipio vt quidam faciunt:quia sordities in scillam decidit,cum

scilla

la in pasta inclusa est,illam in furnū po
,& tādiu desero, quoad pasta sit cocta,&
effectus panis. BRAS. Calefacisne vehe
ēter furnū? SE. Tēperatè calefieri iubeo.
RAS. Multo igitur tempore indigebit ad
cturā. SEN. Indigeat,quid refert? ego pa
s cocturam expecto,imo in furnum poni
beo , postquam arthocopi panē suum de
oxerint,neq; amplius furnum calefieri iu
eo , deinde à furno eximo, & scillæ lami
as ita calidas in lapideo mortariolo , pi-
tillo ligneo pinso,quo ad scilla probè pin
a sit,deinde in tenue linteū inuoluo,atque
exprimo , itaq; succum colligo. ferro autē
non vtor,quia vti venenum euadit. BRA.
curaui ego vulnera ense,qui scillam incide
rat,illata vix poterāt vulnera ad cicatricem
perduci. SEN. ego hoc aliàs audiui. BRAS.
& verissimum est,puerum vidi qui scillam
cultro incidebat,& qui eodem cultro polli
cem in iunctura sibi percusſit . víxque san
guis exiuit , verum ex hoc vuluere obiit.
SEN. nunquam audiui , quòd interficeret.
BRAS. hoc deinceps nunquam dicere po-
teris, sed eandem ob causam qua tu lutum
non accipis pro scilla in furno coquenda
Actuarius luto etiam non est vsus in suo de
cōpositione medicamētorum libro , vbi de
scilliticis agit panibus,& inquit, scillē no-
uellam

uellam, non per quam magnã oportet circunlinire, non vt nonnulli luto (sordidum enim mihi & spurcũ videtur) sed subacta polline (inaffatur enim facile tenerrimus hic pollen) hactenus Actuarius. SEN. fieri ne potest vt non sint diuersi ac dissidentes in hoc linctu pharmacopolæ? BRAS. diuersi haud sunt, sed omnes eodem præcipue modo parant. SEN. reperitúrne apud antiquos eiuscemodi linctus? BRAS. imo est antiquissimus, & apud Dioscoridem inuenitur, qui vbi de scila agit, inquit, prodesse diuturnis tussibus, suspirosis trium obolorum pondere cum melle in eclegmate. ecce quomodo cum melle prębet in eclegmate, & nihil aliud addit, imo & ipsemet Dioscorides illam vel luto coquit, vel pane aliquo ob vehemẽtem illam quam habet acrimoniam. SEN. ne pigeat obsecro Dioscoridis modum referre. BRAS. ita dicit, crustã ex panificio, & opere pistorio aut luto inuoluitur, inuolutáque in furnũ coniicitur, aut carbonibus obruitur, donec circũlita crusta illa abunde tosta sit. quòd si amota crusta illa, nondum cocta penitus scilla tenerior facta flaccescet, noua ex panificio, & pistorio opere crusta, aut luto circundata iterum cremabitur: quod enim sic cremata nõ fuerit graui periculo præsertímq; interaneis,
dabitur

itur. SEN. ita vrere videtur, vt in pulue
deduci possit, nam secunda vice vrit,
do tenerior facta flaccescit BRAS. si tor
tur vt in puluerē reduci possit, ex pulue-
melle fiet linctus, tamē hoc Dioscori-
nō sancit quod ita scilicet torreatur, vt
puluerem deduci possit, veruntamen
os coquendi modos præbet. SEN. quos
m? illos etenim scire flagro. BRAS. Ita
quitur Dioscorides, torreantur hæc ipsa
iam in operculato fictili in furnum con-
cta, sumitur ex ea abiectis extimis cun-
is partibus quod maximè intimum est,
quitur eadem concisa etiam, effusa prio-
aqua, nouáque superinfusa vsque dum-
que amaritudo, neq; acrimonia in aqua
ntiatur, siccatur in vmbra etiam in ta-
olas secta scilla, cum funiculo traiecto,
c ne taleolæ inuicem se tangant, per in-
ualla suspenditur, vtimúrque sic secta &
ruata scilla ad oleum, vinum, acetúmque,
uæ à scilla scillitica nominātur, hæc Dio-
corides. SEN. Et perpulchre, miror tamen
ur Gale. de hoc medicamento mentionem
non fecerit. BRAS. Quis te hoc edocuit?
SEN. Tu ipse qui Gale. non adducis. BRAS.
Nondum erat tempus, nec præstabatur oc-
casio, imo Gale. de hoc linctu mentionem
facit, sed ad ipsum conficiendum, neque
scillam

scillam, neque mel coquebatur. SEN. Fo[illegible]
neque Mesue coquebat, licet de aliquib[illegible]
scillæ coctionibus loqueretur, vbi de il[illegible]
agit: tunc enim cùm cocta est, non ade[illegible]
vehementer agit. BRAS. Haud est lethal[illegible]
error, si quis ita excogitauerit, quamu[illegible]
Dioscorides dicat plurimos habere crem[illegible]
tam vsus, & quòd non cremata graui pe[illegible]
culo sit & præsertim interaneis. SEN. Gal[illegible]
locum (ni pigeat) mihi indicato, vt in e[illegible]
authore præsentem linctum inuenire po[illegible]
sim. BRAS. Est prope calcem septimi lib[illegible]
de compositione medicamentorum secun[illegible]
dùm locos, vbi inscriptio est Asclepiad[illegible]
pharmaca ad dysentericos conscripta, & r[illegible]
fertur ad Antonium Musam, scillæ crud[illegible]
(inquit) succum exprimito, eique paren[illegible]
mellis attici mensuram addito, & ad pru[illegible]
nas admota coquito, dato inde ante & pos[illegible]
cibum mystri mensuram. SEN. Non pos[illegible]
sum non arbitrari ab hoc Galen. loco Me-
suen accepisse. BR. Id fieri non potest, quia
accipit ipse despumatũ mel quod à Galeno
non accipitur, verùm cùm de hoc satis di-
ctũ esse videatur ad aliud linctuum genus
accedito. SEN. Id statim efficiam, si me
hac ambiguitate releuabis, à te dictum est
Galen. scillam non coxisse, neque mel,
tamen verba quæ ex eo adduxisti, illa deco
xisse

se ostendunt. BRASS. Intelligebam ante mixtionem: neque scillam coquebat, nec vnd, vt alij faciunt, sed post mixtionem coquebat.

SENEX.

Loch igitur de papauere cùm mihi satisfactum sit, contemplemur. BRASS. illud est quod, diapapauer etiam vocatur. SEN. illud prorsus, verum quibus conuenit affectibus? BRAS. Mesue ait ad calidam tussim conferre, & ad pectoris asperitatẽ, & ad illum cuius sputum tenue est, & maturatione indiget ac incrassatione, & febri calidæ conducit, atque pectoris dolori, & pleuritidi, at tu quomodo illud conficis? SEN. vt Mesue facit, videlicet.

℞. Papaueris albi ʒ xxv.
Amygd. dul. Granorum pini
Gummi arabici Tragacanthi
Succi glycyrhizæ
Singulorum ʒ x.
Amyli ʒ iiij Seminis portulacæ
Lactucæ Cotoneorum
Singulorum ʒ iiij. Croci ʒ j.
Penidiorum alborum ℥ iiij.
Syrupi de papauere quantum sufficit. syrupus verò hic propriè fit ex seminibus papaue

paueris albi,& nigri, & seminibus,lactuc
ac violarum. BRASS. scito me in aliquibu
antiquis codicibus scriptum reperijsse,am
li ʒ iij.& non iiij.quibus maxime assen
tio.forte dices cùm hic ponat syrupum d
papauere, cur addidit qui fit ex seminib
& reliqua quæ recẽset syrupum ingredien
tia.SEN.Imo ambiguitatem facit,quod di
xisti,at dilui potest,quòd duas posuerit sy
rupi de papauere descriptiones,vt illam re
censeret,de qua intelligeret, simplicia qu
ingrediuntur, enarrauit. BRASSAVO. at eg
excusationem tuam recipiendam non ess
suadebo,quoniam & si duas referat syrup
de papauere compositiones,tamen nulla il
larum hæc est,quæ sola illa accipit,quæ hi
referuntur.SENEX.verum profectò est,a
nos syrupum de papauere accipimus,qui i
vsu est, & quem in nostro seruamus phar
macopolio. BRASSA. multas præterea ha
bet syrupi de papauere descriptiones in su
practica Mesue,tamen nulla est huic simi
lis,idcirco arbitrandum est Mesuen intell
gere linctum hunc ex syrupo de papauer
ita concinnato confici debere.SEN. mihi au
tẽ dubitatio occurrit cõtra ea quæ dixisti
quia Mesue diminutus videbitur, cũ nõ ed
cuerit in quo liquore simplicia illa ebullir
debeãt,&an cõpositio sit zuccaro vel mell

co

ficienda. BRASS. non mihi displicet &
et nonnunquam in necessariis ambigere,
res ipsæ certius inueniantur, ac discutian-
tur, ex his ergo quæ à Mesue enumerata
sunt, syrupus confici debet, & quamuis non
ferat in quo liquore hæc sint ebullienda,
intelligendum est in aqua, & ex zuccaro po
tius fieri debere quàm ex melle, cùm mel ca
lidius sit, nam fulgidum linctum parare in-
tendit. SEN. Verum & alter esse videtur in
compositione error. BRAS. Quinam? SEN.
Quia simplicium quantitatem non edisse-
rit. BRASS. At facilè est quantitatem inue-
nire. nam per hunc ordinem, & his seruatis
ponderibus confici debet.

℞. Capitum papauerum alborum cum seminibus, Nigrorum
Singulorum ℔ ß.
Seminum lactucæ Florum violarum
Singulorum ℥ j. ß.

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ se-
cundùm artem, hoc est donec sint papaue-
rum capita decocta, deinde exprimantur, &
cum duabus zuccari libris fiat syrupus, vel
ex vna zuccari libra, & altera penidiorum,
hic est syrupus, qui eclegma hoc de papaue-
re ingreditur, alij tamen aliter conficiunt,
sed ineptè, & præter artem. SENEX. Esset
re execrandus error, si quispiam hoc dia-

papauer ex alio conficeret syrupo? BRASS. Non seruaretur authoris intẽtio, qui ita fi ri monet, tamen si cum communi de pap uere syrupo conficeretur, haud magnifaci dum esset, neque execrabilis esset error. S Semper ex hoc confeci. BRA. Nec solus e sed omnes hunc modum sequuntur pharm copolæ, tamen mihi potius arridet, vt autl rum vestigia sequamur, & cum illorum c positiones facimus, illa imponamus, quę ipsis scripta sunt, si quis verò alia cõpositio ne vti voluerit, hanc suo modo paret, & cu arte, & non sequatur authorem. SEN. Con cistine tu quandoque diapapauer? BRAS. I tenui materia à capite ad pulmones desce dente, & præsertim salsuginea, cùm ægro vexantur, vt dormire nõ possint, hoc ecleg ma confici iussi, & optimè conduxit.

℞. Seminum peponum
Cucurbitæ Cucumerum
Singulorum ʒ j.
Seminum papaueris ʒ j. ß.
Amyli Gummi arabici
Tragacanthi Succi glycyrrhizæ
Singulorum ʒ iij.
Seminis hyoscyami ʒ ij.
Nucleorum pineorum Amygdalarum
Singulorum ʒ vj.
Boli armeni Terræ sigillatæ
Sing

Singulorum ℈ j.
ℛosarum rub. Balaustiarum
Singulorum ℈ ij.
ſce, cum zuccaro violato cando, ex ſucco
larum confectò, & iuleb violato eodem
odo facto fiat eclegma ſecundùm artem,
andoque addo opij grana quatuor. SEN.
bet eſſe cœleſtis coloris zuccarum hoc
ndum violatum, & iuleb violatum, ex ſuc
violarum confecta. BRASSAVO. Eo pror-
s colore affectum eſt, ſomnum inducit e-
legma hoc, tuſſem mitigat, & materiam
anc tenuem ingroſſat, neque illam ad pul-
nones deſcendere ſinit, imo craſſa reddita
er ſputum emittitur. SENEX. in quo affe-
tu addis opium? BRASSA. Cùm homines
n deſperata quadã ſunt inſomnia, vt nullo
acto dormire poſsint, confici iubeo quan-
doque ex papaueris albi recentibus capiti-
bus in aqua ad vltimam conſumptionem
ebullitis, & per linteũ expreſsis, poſtea hoc
quod è linteo deſcenderit collecto bolum
armenum addi iubeo, & zuccarum candidũ
violatum ex ſucco violarum & iuleb viola-
rum. itaque linctus conficitur, qui tenui de-
ſtillationi, & inſomniæ ſummè prodeſt. nõ-
nulli dicũt Meſũe diapapauer eſſe frigidum
in primo ordine, & humidum. verũ hoc eſt
ſupra. ſecundùm ordinem frigidum & hu-

midum. SEN. iubésne & papaueris cortic
ebulliri? BRASSAV. Et cortices ipsos. na
capita recentia accipi iubeo, & in aquã in
poni. SEN. Ad quam copiam? BR. hoc nil
refert, sint quotcunq; capita, & in quocun
põdere. nam posteaquàm expressum fue
ex singula expressi vncia, boli armeni v
ciam addo & zuccari violati semiuncia
de violato autem iuleb tantum appono, q
tum ad corpus molle reddendum satis er
nonnunquam verò tragacanthum addo,
glutinosius euadat, & cùm sumitur diuti
in ore permaneat. nam quanto magis in o
seruatur, & paulatim stillat, tanto mag
prodest. SE. habemus & in vsu Nicolai di
papauer, quod author dicit, hecticis, phthi
cis, ac nimium vigilantibus, mirificè prod
se. BRASSAV. illius authoris compositio
nem referto. SENE. iam refero.

℞. Succi glycyrhizæ
Tragacanthi Gummi arabici
Singulorum ʒ x.
Se. papaueris albi Penidiorum
Singulorum ʒ xx.
Amygd. dul. mundatarum ʒ x.
Amyli Se. cotoneorum Portulaca
Singulorum ʒ v.
Se. melonis Cucurbitæ
Cucumeris Lactucæ Maluæ.
Sing

Singulorum ʒ viij.
nnia hæc in puluerem redigantur, & cum
upo violaceo vel ſapa conficiatur. BRA
. Pauci ſunt in hac vrbe, qui hoc ſeruent
colai diapapauer. SEN. Ego ſemper ſer-
ui, tamen nunquàm audiui medicum, qui
er dicendum diceret. ℞. diapapaueris Ni
lai, ſed omnes ſimpliciter, diapapauer, vel
ch de papauere indicant: & tunc illud Me
e præbeo. BRASSA. Ergo in tua pyxide,
tuóve labello Nicolai diapapauer, quod
ima vice confeciſti integrum eſſe debet.
NEX. Niſi pauperculis quandoque gratis
rogaſſem, totum haberem, quod prima vi
confeci. BRASSA. Iam vires amiſiſſe
dubito, cùm nimis antiquum ſit. SE. Ob
oc illud abiicere ſtatui, & deinceps nõ con
cere. BRASS. Fruſtra eſt illud ſeruare, ſi
on indicitur & in vanum ſimplicia amit-
intur, quæ illud intrant, at bonum eſſe in-
cias haud ire poſſum, & vtile, at Meſue dia
apauer potius probo. SEN.. Nos pharmaco
olæ vocamus illud Meſue loch de papaue-
e, & hoc Nicolai diapapauer. BRASSAVOL.
Tamen vtrunque eſt linctus vtrunque eſt e-
legma, vtrunque eſt diapapauer, hoc eſt ex
apauere confectum, vos autem vocabulis
timini, vt vobis in mentem venit, at Me-
ſue in capite illo vbi agit de medicinis fri-

gidis ad tussim catarrhalem, tria refert dia-
papaueris genera. SE. Posteaquam nobis ni-
hil aliud agendum est in præsentiarũ, quàm
de his linctuum generibus agere, optarem
vt tria hæc genera referres. BRA. Id liben-
ter efficiam: primò inquit author, diapapa-
uer ex inuentione nostra conferens cum au-
xilio Dei ad tussim catarrhalem recentem,
& antiquam, & pectoris ægritudines matu-
rat, & est mirabile.

℞. Papaueris ℥ xxx.
Glycyrrhizæ Tragacanthi
Penidiorum
Singulorum ℥ xxx.
Gummi arabici Succi glyzyrhizæ
Farinæ fabarum Fœniculi
Anisi Se. lactucæ Amyli
Se. portulacæ Maluæ
Singulorum ℥ x.
Se. cucumeris
Melonis Cucurbitæ
Singulorum ℥ v.

Confice cum melle colato, aut cum penidijs
& melle sing. quantum sufficit. dosis est aur.
ij. SEN. Iam vnum audiui Mesue diapapa-
uer. ad alia te conferas. BRASSAV. Mesue
iterum dicit, diapapauer ex inuentione no-
stra conferens cum auxilio Dei tussi, cathar
rali recenti, & veteri, pectoris ægritudines
matur

...trat, & est mirabile.

Papaueris ʒ xxx.

Gummi arabici | Succi glycyrrhizæ
Tragacanthi | Penidiorum

Singulorum ʒ xxx.

Seminum fœniculi | Aniſorum
Lactucæ | Maluæ

Singulorum ʒ x.

Seminum cucumeris
Cucurbitæ | Melonis

Singulorum ℥ v.

Confice cum melle colato aut cum penidiis
melle quantum ſufficit. Doſis aur.ij. s s.
...eferas & tertium, vt ad maiora progredi
...oſsimus. B R A ss. Iſtud non eſt ex inuentio
...e Meſue. ſed eſt Hamech filij Zachariæ,
...uius iuuamentum (inquit) eſt ſublime ad
...uſsim catharralem cum caliditate & aſpe-
...itate, & ſiti, & ad raucedines vocis, & ad
...leuritim.

℞. Papaueris albi | Penidiorum

Singulorum ʒ xxv.

Succi glycyrhizæ | Tragacanthi
Gummi arabici

Singulorum ʒ xx.

Amygd. dulcium ʒ viij. | Amyli
Seminum cotoneorum | Portulacæ

Singulorum ʒ v. | Seminũ cucumeris

Citruli | Melonis | Cucurbitæ

Lactucæ Maluæ

Singulorum ʒ iij.

Tempera cum syrupo violato. dosis eius ab aur.ij.vsque ad vnciam semis cum aqua hordei decoctionis iuiubarum & sebesten, & si vigilias habeat cum eo quod mulgetur ex papaueris semine cum cortice suo, hæc sunt diapapaueris genera à Mesue descripta. SE. At in vsu non sunt. BRA. Minimè, nisi quispiam in vsum ducat, at potius laudo diapapauer illud quòd etiam ex Mesue conficis, & in tuo seruas pharmacopolio. SE. Nónne adest, & apud Auicennam loch de papauere BR. Adest in quinto canone, summa prima, tractatu quinto. SEN. Quomodo ab Auicenna conficitur? BRA. Alio modo quàm à Mesue conficiatur, nam ita dicit, loch de papauere conferens ad sangninis per vomitum expulsionem, & ad calidam febrem, tussim, pectoris dolorem & pleuritim, cuius compositio hæc est.

℞. Rosarum rubearum ablatis capitibus

Gummi arabici

Singulorum ʒ ß.

Amyli triticei Tragacanthi

Granorum papaueris

Singulorm ʒ ij.

Spodij Croci

Singulorum ʒ ß.

Succi

Succi glycyrrhizæ ʒ ij.
ngrega has medicinas tritas, & cribella-
quæ hac actione indigent, & cõfice cum
plicato, & repone in vase, & vtere quan-
necesse fuerit, & bibatur cũ tereniabin,
t decoctione hyssopi. SEN. Quid intelli-
endum est per hoc, & confice cum tripli-
ato? BRASS. Aliqui intelligunt cum vino
octo, cuius tertia pars consumpta sit. SEN.
Hoc quadrare nõ videtur, quia hoc triplica-
um vocari non potest, sed potius est resolu
um. BRA. Posset prorsus in hoc casu sumi
apa, & conueniret, at potius arbitror hîc
verbum deficere, & legi oportere & confi-
ce cum triplicato iuleb violato, aut zuccaro
violato, aut aliquo simili. SEN. Ita esse non
dubito, sed ad alia contemplanda acceda-
mus. BRA. Quid impedit te aliud propone-
re considerandum ex his, quæ in tuo sunt
pharmacopolio?

SENEX.

In meo pharmacopolio, nullæ aliæ in-
sunt compositiones, quæ sub nomine loch
comprehendi possent. at multa sunt quæ
delingendo sumuntur. BRASSA. Omnia illa
quæ pro thorace & pulmone conficiuntur
in medium adducito, præsertim si delin-

 genda

genda ſint, quamuis non ſint ſub nomine loch imponenda, hoc eſt eo non ſint inſignita nomine. SEN. Electuarium igitur pectorale in medium proſiliet. BRAS. Et hoc linctus vocari poteſt, at quis eſt ipſius author? SEN. Ignoro, ſed illud habeo in meo libello ſcriptũ, & cùm electuarium pectorale indicitur, illud præbeo. BR. Vocatur & loch pectorale, & multi recentiores medici vocãt illud loch pectorale, veruntamen conficiendi modum referto. SE. Iam refero.

℞. Succi caulium ℔ j.
Bulliat & deſpumetur, poſtea adde croci ℥. ij. Mellis Zuccari
Singulorum ℔ ß.

Fiat loch ſecundùm artem & vtere lambendo. BRASSA. Quidam reperiuntur, qui habent quidem electuaria pectoralia, at illa loch non vocant, neque electuaria, ſed potius mixturas pectorales. SE. Quo modo cõfectæ ſunt? BRAS. Iſto,

℞. Zuccari violati Boraginati
Bugloſſati Manuſchriſti violati
Singulorum ℥ iiij.
Diairis ex zuccaro ℥ vj.
Penidiarum Diatragacanthi
Singulorum ℥ vj.
Diacalamenthi Loch de althæa
Singulorum ℥ ij.

Miſce,

ſce, cum ſyrupo violato, & fiat mixtura, reſeruetur. SEN. Ineptum videtur vocabulum, hanc compoſitionem appellare mixturam. BR. Imò Ineptiſsimum. nam vnamquanque compoſitionem, mixturã eſſe neino ignorat, in hac verò cõpoſitione, quę pręara ſunt, primò debẽt in puluerem redigi, oſteà conſeruis recipienda ſunt, denique mnia cum ſyrupo violato ſunt miſcenda. EN. Magna eſt differentia inter electuarium pectorale quod conficio, & iſtud. BR. Non me latet, cùm dixeris te neſcire cuius it authoris id quod cõficis pectorale electuariũ, authorẽ tibi aperiã, reperitur apud Gordoniũ, & ab ipſo vocatur loch de caulibus, licet tu electuarium pectorale voces: in nõnullis tamen pharmacopoliis hoc quod ſequitur electuarium pectorale conficitur.

℞. Althææ præparatæ ℔ j.
Enulæ ℔ ij. Hyſſopi
Gariophyllorum Cinnamomi
Singulorum ℥ j.
Glycyrrhizæ raſæ ℥ ij.
Origani ℥ ß. Crocci ʒ j.

Althæa primo coquatur & enula optimè, & ſingula per ſe piſtentur, & fiat electuarium ſecundùm artem, quo lambendo vtaris. SE. Vidi apud nos paucos pharmacopolas iſtud confici.

℞. Pen

℞. Penidiarum Diatragacanthi
Singulorum ℔ ß.

Misce & cum iuleb violato fiat loch, aliqui sunt, qui confectum seruant, & alij tunc faciunt cùm electuarium pectorale indicitur.

BRAS. Alij verò sunt, qui ita conficiunt.

℞. Penidiarum
Zuccari candi violati Diatragacanthi
Singulorum partes æquales.

Iuleb violati quãtum sufficit, misce & fiat eclegma, aliqui miscent cum syrupo de glycyrrhiza, at ego diuersa præparari iubeo pectoralia eclegmata, vt conuenit ac contingit. nam in pleuretidis initio cùm nihil expuitur, & materia est penitus cruda ex iuleb violato, & zuccaro cando violato eclegma confici iubeo, postea syrupum de capillis veneris addo, & deinde penidia, postea diapenidia, & si materia sit partim crassa, partim tenuis, ita confici moneo.

℞ Diapenidiarum Diatragacanthi
Singulorum ℥ j.

Cum syrupo de capillis veneris fiat linctus, vel cum syrupo de hyssopo, si crassa materia superet, si verò tenuis superet, cum violaceo, & plus addo de penidiis si sit crassa & multa materia, si verò sit tenuis, & in copia plus addo de diatragacantho, itaque vario vt ei conuenit, qui affectus est & mate-

riæ

æ expuendæ. nam ipſa eſt quæ augere, & minuere facit illa quæ compoſitionem ingrediuntur. SE. In materia craſſa attenuanda quando magis augere volueris, quomodo incedes? BRASS. Poſt penidia, & diapenidia, loch de pino indico, cum cyrupo de capil. vene. deinde loch ſanum accipi iubeo, poſtea diatridē, deinde loch de ſcylla, híſq; addo vt in linctus formā coniiciantur, ſyrupum de yſſopo primùm, deinde ſyrupū de praſsio, poſteà oxymeli compoſitum, deniq; oxymeli ſcilliticum, itaque per ordinē incedo. SE. In materia verò tenui quem ordinē ſeruas? BRA. Id tibi explicabo cùm omnia linctuum genera enodauerimus.

SENEX.

Nunc ſequitur diatragacanthum. BRAS. Et ſi ſub linctus nomine poſitum non ſit, tamen cùm lambendo ſumatur, & in ore ſeruando, vt hæ materiæ quæ in thorace ſunt expuantur, idcirco ab re non erit, de illo in præſentiarum tractare, túque probè feciſti, cùm illud huc adduxeris, at cùm duplex ſit diatragacanthum, calidum ſcilicet & frigidū de quo intelligis? SEN. Cùm ſimpliciter profertur diatragacanthum, frigidum ſemper intelligitur, & cùm quiſpiam

ſim

simpliciter petit diatragacanthum, illi semper frigidum præbeo, imò si calidum porrigere voluerim id efficere nequirem, quia neq; illud seruo, neq; vnquã seruaui. BRA. At à quo authore frigidum accepisti? SEN. A Nicolao, qui ait diatragacanthum à tragacantho nomen accepisse, & addit sanare omne pectoris vitium & pulmonis, quod ex caliditate fit & siccitate, præsertim phthisicis, hecticis, pleuriticis, & peripneumonicis; & addit valere ad omnem tussem quæ ex caliditate fit, vel siccitate, & ad omnem linguæ ac gutturis asperitatem. cùm verò sumitur tam diu in ore seruetur, quòd dissoluatur. BR. Compositiones referto, nam præter ea, quę ab authore scripta sunt, scio tenuibus materiebus multũ proficere, quæ incrassari debent. SE. A Nicolao ita paratur:

℞. Tragacanthi albi ℥ ij.
Gummi arabici albi ℥ j. ʒ ij.
Amyli ℥ ß
Glycyrrhizæ mundæ ʒ ij.
Seminum melonum
Citrulorum Cucurbitæ Cucumeris
Singulorum ʒ ij.
Penidiorum ℥ iij.
Camphoræ ℈ ß

Syrupi violati, quòd sufficit. BRAS. Quomodò hæc simul miscet, vt compositio fiat?

.Ita ait, ſemina cum aqua ponãtur ſupra
ccarum, tantáque ſit aquæ copia. vt zuc-
rum tegi poſsit, & bulliãt vſque ad aquæ
nſumptionem, poſteà per rariſsimũ pan-
um percolentur, & deinde quod percola-
m eſt, ad ſyrupi decoctionem ac conſiſten-
am coquatur, poſteà fundatur in morta-
io aromatũ pulueres bene miſcẽdo. BRAS
AVOL. Hoc modo conficiendum eſt, pri-
nò tragacantum ſeorſum in puluerem re-
ligendum, & non cum aliis diutina indiget
confuſione, priuſquam in puluerem reda-
ctum ſit. nam ſi aliis miſceretur, antequam
eſſet tuſum, & contenderemus in puluerem
omnia ſimul redigere, alia in tam tenuem
pollinem redigerẽtur, quòd per aërem ad-
uolarent, tragacãtho igitur ſeorſum in pul-
uerem redacto, & alia in puluerem redigan
tur, quæ redigi debent, ſemina deinde à ſuis
corticibus liberanda ſunt, deinde fiat ſyru-
pus vt ipſe dicit, at aduertendum ne nimis
coquatur. nam tunc pulueres, recipere non
poſſet. SENEX. Nonnullos vidi, qui nunc
ſyrupum clarificabant. BRASSAVOL. Ob
quam rem? SE. Vt tragacanthum magis al-
bum efficeretur. BRAS. At poſteà eſt mi-
nus efficax, in ſyrupum primò ponatur tra-
gacãthi puluis, deinde alij pulueres ſequan
tur, probe ſemper commiſcendo, ſcitòque
gummi

gummi genera in violarum aqua folui debere,& in puluerem minime cōteri , & hoc est in omni compositione seruandum.nam ex hac tractatione magis album efficitur, neque illud faciendum,quod aliqui faciūt, qui pro singula puluerem vncia zuccari libram commiscent . at pro singulis tribus puluerem vnciis, vna zuccari libra misceatur , omniáque probè commista in placentulas vel in morsellos redigantur . SENEX. In quo loco apud Galenum syrupus albus reperitur Nicolai. BR. Cur hoc petis? SE. Quia quòd dixi syrupus violaceus , in decompositionibus , & in multis codicibus ita scriptum est , syrupu albi Galen. authorésque exponunt , id est iuleb violari, nonnulli verò dicunt,syrupi albi,id est syrupi violati. BRAS. In meis Nicolai codicibus, non legitur syrupi albi Gal.sed simpliciter syrupi violati,tamē quia multi codices ita habēt,videlicet,syrupi albi Galeni dicimus apud Galenum non inueniri syrupū album, nedum hoc nomen syrupus,at apud ipsum legitur ius album, quòd huic compositioni minimè cōueniret,neq; Gal . cognitionem habuit iuleborum vel syruporum,vt nostra hac ætate conficiuntur, & quia nonnulli dicunt Galenum per hunc syrupum iuleb simplex intellexisse , ex aqua , & zuccaro

conf

ectum, nos istis dicimus Galenum non
nouisse zuccarum quo nos vtimur, ex
nis excoctũ, cognouit tamen saccharum,
d supra cannas æstiuo tempore concre-
at hoc non est nostrum vocatum zuc-
um, syrupus igitur violaceus desumen-
est. SENEX. En ad quantam malitiam de
ere homines, vt hoc etiam diatragacan
m adulterare nitantur. BRASSAVOL.
o illud adulteratur? SEN. Amyli pulue-
n in magna copia adijciunt, & pulueres
os subtrahunt. BRASSA. Hos ego sta-
n suspendi iuberem, quia si in re tam par-
momẽti, & minimi lucri adulterium fa-
unt, ambigendum non est, in rebus ma-
ris momenti & amplioris lucri esse adul-
ria commissuros. SEN. Nemo ambigere
ebet. BRAS. Si quempiam noscis, qui hoc
xerceat mihi indicato: nam primus erit
uem puniri faciam, ob errore quos in com
ositionibus cõmittunt pharmacopolæ. SE.
i mihi quispiã occurrat adeò impius, illum
rotinus detegam, & vt à vitijs suis emen-
etur, atque expurgetur, tibi indicabo. BR.
Huic illud boni præstabis, quòd admonitus
deinceps cauebit, ne huius generis errores
cõmittat. SE. Sed pessimus huius scelestis ani
mus nunquam corrigetur, erit hic bonus
vel saltem non malus formidine pœnæ

non autē virtutis amore. BRAS. Tibi iu
iurando affirmo. si tres aut quatuor hui
generis errores, vel potius excogitata adu
teria, in aliquo inuenirem pharmacopo
me illum è pharmacopolarum albo esse e
cturum, vt nunquā deinceps in nostra hac
ma vrbe artem exerceat, & si adulteriū
catarthicis sit medicamentis, præter ann
tatam punitionem, tercentis etiam mulc
bitur scutis, nam illorum nulla ratio hab
da est, qui ob paruum lucellū homines sp
te necare volunt. SEN. Nulla est tam sæ
punitio, qua hi improbi ac scelesti puniri
debeant, ad rem verò redeamus, nam diat
gacanthum calidum sequitur contempla
dum. BRAS. A quo authore desumitur? S
A Nicolao, vt arbitror. BRASSAVOLV
In Nicolai codicibus haud inuenitur. SEN
Cuius ergo authoris est? BRASS. Hoc diatr
gacanthum non legi, nisi apud quempiam
ex recētioribus, quorum libri nunc vix le
guntur. SEN. Quinam est hic author? BR
Gilibertus vocatur, qui in sua Praxi in ca
pitulo de thoracis strictura diatragacanth
calidum descripsit, quod ad frigidi differe
tiam ita nuncupatum esse constat, hoc verò
ita confici monet.

℞. Tragacanthi in sufficienti aqua tem-
perati ℥ iiij.

Hyss

Hyssopi ℥ j. ʒ ij.
Cinnamomi ℥. ß. Gingiberis ʒ ij.
Glycyrrhize Succi glycyrrizæ
Singulorum ʒ j.& ℈ xv.

Confice cum calamento tragacanthum & sufficienti melle, & lento igne ad spissitudinem decoques, posteà ab igne deponito, pulueres addito ac vsui reseruato, & ad castaneæ quantitatem præbeto. SEN. Ego in meo pharmacopolio semel tantùm in cuiuspiam medici gratiam confeci, & semel, aut bis tantum vendidi. BRA. Nec immeritò, quia cùm valeat (vt ferunt) ad asthmaticos, hæmoptoicos, anhelosos, suspitiosos, peripneumonicos, pleuriticos, & ad omnẽ pectoris coarctationem, ac ventriculum roboret, & concoctionem adiuuet, & tussientibus conueniat ob frigidam pituitam quã eijcere non possunt, miror cur tragacanthum recipiat, quod adstringit, coagulat, & expuere non finit. nam eius officium est incrassare id quod tenue est, non autẽ quòd crassum est attenuare. SE. Fortè ponitur ad adstringenda simplicia, vt forma in qua fit perficiatur. BRAS. Nimia est tragacanthi copia, si compositionem ad hunc finem ingrederetur. SE. Noui pharmacopolas nonnullos, qui plus etiam addunt in eorũ compositionibus tragacãthi, ita enim cõficiũt

℞. Tragacanthi triduo in aqua temperati ℔ j.
Hyssopi Pineorum
Amygd. mundatarum
Singulorum ℥ iij.
Seminis fœnugræci Cinnamomi
Singulorum ℨ ij.
Seminis lini vsti ℥ iij. Gingiberis
Glycyrrhizæ rasæ Succi glycyrrhizæ
Singulorum ℥ j.

Puluerizentur tenuiter, quæ in puluerem redigenda sunt, & quæ conterenda sunt, contritioni mandentur, postea hoc modo conficiatur. tragacāthum in aqua infusum, per linteolum extorquēdo excerne, & cum libris duabus, & vncijs octo mellis cocti vsque ad spissitudinem, lento igne rudicula semper agitando misceto, deinde nuclei pinei, amygdalæ, lini semina & fœnugræcum addantur, postea ab igne deponatur, & suprascriptorum aromatum puluis addatur vsuique reseruetur. BRAS. Est longè diuersa ab illa quā retuli, & in simplicibus, & in ponderibus eiuscemodi compositio, & si diatragacanthum calidum esset conficiendum, ac seruandum hoc proculdubio esset, nisi tantam tragacanthi copiam reciperet. nam huius compositionis intentio est attenuandi ac aperiendi, tragacanthum vero astr

astringit,& incrassat.s.s E N. Prætermittamus igitur. B R A S S. Prætermittito, cùm adsint superius dicti linctus ad eosdem affectus, valentius facientes, interim verò alia contemplemur.

SENEX.

Nescio an diairidẽ huc afferre debeam. B R A S. Quamobrem? S E N. Quia in linctuum genere esse non videtur. B R A S S. imò & lingendo sumitur, & thoraci conuenit, ab re verò non est, si de eo agamus, cùm sit compositio, quæ ad thoracis affectus conuenit, nam vt Nicolaus inquit, dyspneis prodest, arteriacis, tussientibus, vocem deperditã restaurat, si ex frigitate sit. S E N E X. Hi omnes sunt & thoracis,& ipsius partiũ affectus. B R A. Ob hoc de illo tractare conuenit, at compositionem referto. S E N. Notandum primò reperiri diairidem ex melle,& diairidem ex zuccaro. B R A S S. In his nulla alia differẽtia esse debet, quàm quòd vnum recipiat mel,& aliud zuccarum. S E N. Imò multũ differunt. B R A S. Vtrunque igitur referto, vt quomodo differant, contemplari possimus. S E N E X. Nicolaus diairim ex melle ita conficit.

℞. Iridis ℥ j.

Polij Hyssopi Glycyrrhizæ
Singulorum ℥ vj.
Tragacanthi Amygdalarum
Pineorum Cinnamomi
Gingiberis Piperis
Singulorum ʒ iij.
Caricarum Carnium dactylorum
Passularum mundatarum
Singulorum ℥ iij. ß.
Styracis rubræ ʒ ij. ℈ j.

Mel quod sufficit, sumatur vesperi cum vino calido. BRAS. Ego vnaquaq; hora præbeo, & perficit semper, & præsertim cùm crassas materias quæ in thorace sunt expuere oportet. SEN. Tu ergo eo veteris ac si sit linctus? BR ASS. Et quid est aliud quàm linctus, qui lambendo sumi debet? notáque & si dicat sumi cum vino calido, hoc faciendum esse intelligit, posteaquàm fuerit eliquatum, & descenderit. SEN. Amarum esse debet. BRASS. Ob quam rem? SEN. Quia iridem recipit. BRAS. At radix illa non est vehementer amara, tótque adsunt, dulcia, vt maiorem extinguerēt amaritudinē, quàm sit illa iridis, veruntamen hoc diairis quod ex Nicolao adduxisti, ex melle confectum est, nunc illud adducito, quod ex zuccaro fit. SEN. Id ita conficio, zuccarum depuratum, ac clarificatum, & ad debitam coctu-

ram

n percoctum accipio, & cùm infrigida-
m fuerit, puluerem radicis iridis ad de-
tam quantitatem commisceo, & in vo-
itis morsellis confectionem facio. BRAS.
la igitur non recipit, quæ in diairide cùm
helle sumuntur? SEN. Non recipit, & hoc
st, quòd perenniter vendo. BRASS. Iube-
em vt omnia adderentur, & in solidiorem
ormam ex zuccaro redigeretur. SENEX. Ita
leinceps efficiam. BRASS. Quantam mel-
is copiam id recipit quòd cum melle est?
SEN. A libra vna & semis vsque ad duas.
BRASS. Nonnulli verò sunt, qui in Nico-
lai compositione tragacanthum accipiunt,
& amygdalas ac reliqua in hoc ordine ad
vncias tres. SENEX. Hoc absurdum videtur,
quia reliqua nimis superarent. BRASS. Ar-
bitror ego compositionē quam adduxisti
esse exquisitè illam Nicolai. aliqui præter-
eà sunt, qui vbi legitur caricarum, dactylo-
rum, passularum singulorū drachmas tres,
& semis, legūt drachmas quatuor & semis.
SEN. Hic est mitior error, verùm reperi-
turne apud antiquos eiuscemodi diairis?
BRASSA. Si antiquus est Nicolaus Alexan-
drinus apud antiquos inuenitur, quia apud
ipsum est, imò Nicolaus propositus ab Ale-
xandrino accepisse videtur, quia eisdem fe-
è vtitur verbis. nam dicit, diairis, dicitur

ab iride, & prodest dyspnoicis, arteriacis, tussientibus, vocem perditam restaurat, si ex frigiditate fuerint. duodecima pars est libræ tres, ita verò conficit.

℞. Radicis iridis ℥. j.
Pulegij Hyssopi Glycyrrhizæ
Singulorum ℨ vj.
Tragacanthi Amygdalarum
Pineorum Cinnamomi
Gingiberis Piperis
Singulorum ℨ iij.
Caricarum Carnium dactylorum
Passularum enucleatarum
Singulorum ℨ iij. ß.
Styracis rubri ℨ ij. ℈ j.

Mellis quod sufficit, sumatur vesperi cum vino calido. SEN. Eadem prorsus est compositio cum illa, quam adduxi. BRASSAVO. Nónne tibi dixi propositū ab Alexandrino accepisse? SEN. At in alijs compositionibus aliquo modo differre videtur, in hac verò nihil discrepat: nam neque vna syllaba in vna est compositione, quæ in alia non sit. BRASS. Nota præterea vbi dicit styracis rubri, aliquos addidisse styracis liquidæ sub eodem pondere, videlicet drachmas duas & semis. SENEX. Putas ne hoc esse addendum? BRASS. Siue addatur, siue non addatur, haud magnifacio, tamen in maiori parte co

e codicum non adest, cùm verò de diairi-
e satis dictum sit, ad alia te conuertito.

SENEX.

Nescio an in hunc ordinem referendum sit diacodium. BRASS. Inferendum, quoniam inter linctus genera numeratur, sed hoc erit apud antiquos tã diuersum, vt à Galeno multa ipsius genera referantur, in libro de cõpositione medicamẽtorũ secundũ locos. verũtamẽ cùm de ipso plene tractaturi simus, ab illo incipiamus, quod tu paras & in pharmacopolio seruas, SE. Ego Nicolai diacodion sequor & hoc modo cõficio

℞. Capita papauerum nõ nimis viridium nec nimis exiccatorum numero xij.
Rosarum ℥ ij.
Croci ß. Acaciæ Glycyrrhizæ
Singulorum ℥ j.
Boli ℥ ß.
Cinnamomi Symphyti
Hypocistidis Balaustiarum
Singulorum ℥ j.
Myrtillorum ℥ j.
Corallorum rubrorum, alborum
Sumachiorum Sanguinis draconis
Laccæ Roris syriaci
Singulorum ℈ ij.

Seminis portulacæ ʒ ß.

Ita verò conficitur, papauerum capita
tantundem aquæ pluuialis imponatur,
bene tegantur, hicque per tres dies dimi
tantur, & in eadem aqua vſque ad tertia
partem bulliant, poſtea colentur, & in h
quod decoctum eſt, libra vna & ſemis me
lis myrtini imponatur, in quo melle, qu
præſcripta ſunt admiſceantur, & ſi for
quiſpiam ignoraret, quomodo myrtinu
mel conficiatur, ſtatim Nicolaus quom
do fiat edocet, cùm dicit confectio mell
myrtini talis eſt, in duabus deſpuma
mellis libris libra vna ſucci myrtillorum
imponatur, & ad ſucci cōſumptionem pe
coquatur, poſtea colatur. quantitas ſume
da eſt à drachmis quatuor ad ſex. BRAS.
Nihil plus addit Nicolaus, vt tu adduxiſti
SEN. Et ego Nicolaū ſequor. BRAS. Cu
potius Meſuen nō ſequeris in compoſitio
ne illa, quam vocat ſua lingua diaiacur, qu
græcè diacodion eſt? SEN. Ita didici à præ
ceptore meo, & cùm à medicis diacodion
indicitur, ſemper hoc præbui, in præſen
tiarum præbeo, & in poſterum præbebo
niſi melius fuerim admonitus. BRAS. Ta
men cùm antiquorū compoſitiones haberi
poſſunt, nunquàm probo, vt illæ deſeran
tur, & nouæ quædam introducantur. nam

illæ

Illæ quæ ab antiquis scriptæ sunt, per lon-
gam experiētiam comprobatæ sunt. at no-
uæ compositiones, nondum certa iudicia
habere potuerūt. SEN. In hoc tecum facio,
sed ego sum id semper secutus, quod à pue-
ritia didici, ac imbibi, neque vllus ad hoc
neq; tempus me admonuit, gaudeóq; non
dum periisse vt diacodij compositionē con
ficere addiscam. BRA. Si de diacodio, o-
mnia quæ dici possunt referre tentarem,
dies prius deficeret, quàm ipsa compositio
nis diacodij materia, idcirco dicendum est
diacodion, variis modis confici debere, vt
variæ sunt intētiones, ad quas eo vti volue-
rimus, hæ verò diuersitates à Galeno docen
tur, in septimo de compositione medica-
mentorum secūdùm locos, capite secundo,
in quo loco cùm multas diacodij compo-
sitiones attulisset, denique propriam dia-
codij compositionem describit, notat nos
ita vti debere sua compositione vt ipse il-
lam composuit. SEN. At quomodo illam
composuit? BRAS. Audito, arbitratur il-
lam esse præstantiorem compositionem, in
qua ad vnum aquæ sextarium, decem papa-
ueris capita iniiciuntur, vt à Critone scri-
ptum est, aut ad duos sextarios quindecim
capita vt Soranus dixit, medium deinceps
inuenit inter horum duorū authorum sen-

tentias

tentias, quando octo aut nouem capita
vnum sextarium confecerimus, neque p
macerat Gale. papaueris capita ad triduu
vt Hæras faciebat, neque etiam statim co
lecta capita coquit. sed si humidiora sin
& meliora ad vnum diem, nocte etia
subintellecta; si etiam duriora & sicci
ra sint, longiori tempore macerat, idci
co nondum indurata accipere oportet,
valde mollia abiicienda sunt, & sicci
ra modicum succum habent, humecti
ra verò crassum quidem, sed crudum ac
huc, & aquosum ac debilem, vt illa fu
gienda sint capita, quæ ex humidis, & pal
lustribus locis affecta sunt, numerus ver
iuxta aquæ proportionem iniiciendus est
de mediocribúsq; intelligito capitibus, n
aliqua sūt moderatis maiora, aliqua mino
ra, alia inter hæc mediocria, ex his prædi
ctum numerū ad sextarium coniicere opo
tet, cocturęq; terminus nō sit, vt tertia pars
aut quarta aut aliqua talis pars aquæ fiat re
liqua, verum vbi primum in totum flaccida
fuerint facta, cur verò flaccida esse debeant,
ratio à Galeno assignatur, quia succum ex-
pressurus est, quod facile fiet ipsis flaccidis
effectis, diutius coquere iudicat superuacuū
huic succo mellis dimidiam mensurā com-
miscet, & lento igne coquit ad artici mellis
compa

ompagem. at quia nonnulli in pluuia aquæ
rimam coctutam fecere, ne videlicet ipsa
ad aliquam putredinosam qualitatem per-
muteretur, idcirco addit & fontanam suffice-
re, pluuiosa nõ præsente, aquam verò non
probat, quæ per plũbeos canales percurrit,
quia nonnihil ex plumbo in ea continetur
& ideo, qui eiusmodi aquæ fęcem bibunt,
dysenteriam incidunt. hæc est diacodij cõ-
positio Galeni. SEN. Parùm differt ab illa
Mesue in simplici compositione diacodij,
priusquam adstringentia simplicia illi ad
dantur. BRA. Imò Mesue intagram Galen,
compositionem afferre debebat, quia il-
lam se relaturum spopondit. SEN. Qui
nam est huius compositionis vsus? BRAS.
Multiplex est, qui tam plane à Galeno de-
scriptus est, vt eius verba tantum audire
indigeamus. Datur his (inquit) qui somno
opus habent, quibus plerunque etiam co-
gimur dare illa, quæ opium receperint, his
præberi debet, qui tenuem habent, à ca-
pite ad asperam arteriam destillationem,
& ob sequẽtem tussim dormire haud per-
mittuntur. at Galen. pro his ex sapa diaco-
dion parat, tũcque ait, ad huiusmodi
sufficientem coctuam esse, vbi papaue-
ris capita ad aquæ medietatem fuerint de-
cocta, imò addit, quod per passum, & the-
ræum

ræum creticum melius eſt, quàm per m
coᶜturam fieri, vbi fluxus valde tenuis e
titerit. nam non latebat Galenũ attenua
tis facultatis eſſe mel, propterea tunc fi
giendum, quia tenues fluxiones auget, ac
miſcet etiam dulcem radicem huic pha
maco, dum coquitur, & ſi abfuerit, eii
ſuccum inijcit, qui de Creta aſportatu
ſi circa pulmonem adſit deſtillationis co
pia, quæ à capite deſcenderit confectio
nem ex melle, aptiorem eſſe dicit, ſicu
ti indigentibus ſomno illa quæ ex ſap
conſtat, his etiam qui indigent reiectio
ne per ſputum, compoſitio quæ recipit me
eſt commodior, ſi æger ſomnum caper
voluerit, diacodion accipiat, aut ex mell
conditum, aut quod citra mel eſt apparatũ
ſi quandoque aliquid vrgeat, vt vtraque
permixta ſint ex eo plus pone quòd magis
vrget, notátque Galen. id vrgere magis
quod maiori auxilio opus habet, & ſi petas
in quãta copia præbeatur, inquit datur cõ
moderata menſura duorum cochleariorum
ſatis magnorum copia, debet verò eiuſce-
modi copia augeri, & minui iuxta corporis
magnitudinem eius qui ſumere debet, &
ætas conſideranda eſt, & anni tempus ac re-
gio. nam in his omnibus frigidioribus mini
mum dandum, calidioribus amplius. adde

diſtil

ſtillationis reſpectum ſuadere an plus, an
inus ſit exhibendum. hæc eſt diacodij Ga-
n. compoſitio, & mutatio, quam in ipſa fa-
t. SEN. Scire optarē & illa diacodionis ge-
era que apud antiquos erant in vſu. BRAS.
Nimis prolixum eſſet referre. SEN. Quid
liud acturi ſumus, quàm iſtud? BRAS. Au-
ito igitur hæc, quàm referam antiquiſsi-
ia fuit, & vſitatiſsima diacodij compoſitio,
a qua tamen (vt Galen. notat) multum dif-
erebant. nam aliqui ad centum viginti pa-
aueris capita aquæ ſextarios viginti in-
undebant, vt vnumquodque ſextarium
ex papaueris capita reciperet, alij verò in
ctuaginta aquæ ſextaria octingenta pa-
paueris capita infundebant, vt ſinguli ſex-
tarij capita decem acciperent. nonnulli in
vno aquæ ſextario, octo papaueris capita
imponebant, alij (quos Galenus repre-
hendit) in aquæ ſextarios tres octuagin-
ta papaueris capita imponebant. Alij
(quos vehementius reprehendit) in tres a-
quæ ſextarios centum viginti papaueris
capita imponebant. SEN. Si hoc erat com-
mune, quæ poſtea erant propria autho-
rum diacodia? BRASSAVO. Andromachus
mille ducenta viridia papaueris capita ſu-
mebat, poſtea pluuiam aquam indebat,
neque ponit (vt Galenus refert) quanti-

tatem.

gatem. SEN. At quam aquæ quantitate
Andromachum posuisse arbitraris? BRA
Tantam posuisse arbitror quanta pap
ueris capita tegerentur,& ebullire possen
Chrito autem hoc modo composuit, capi
papaueris agrestis octingenta, aquæ sext
rios octuaginta ad tertias coquito,& expr
mito,& decem mellis libras adiicito. SE
Hoc est simplicissimum diacodion. BRA
Simplicissimum quidem, sed nonnunqua
compositum efffciebat Chrito,cùm adeba

Croci Myrthæ
Succi hypocistidis
Singulorum ℥ xij.
Thuris ℥ vj. Acaciæ ℥ xij.

Galenus tamen simplicissima vsus est com
positione, & non ista composita. SEN. Ali
prosequaris obsecro. BRAS. Heras ita com
ficiebat diacodion. capita papaueris viridi
centum viginti, aquæ pluuiæ sextaria tria
triduo macerentur, postea ad tertias coqui
to,& exprimito, & addito mellis sextario
in duplici vase coquito, & cùm spissari cœ
perit, adde acaciæ ruffæ ʒ j. succi hypoci
stidis ʒ j. at cum capita in aqua ponebàn
tur, vna croci drachma in linteolo posita
simul erat ebulliendá. quidam addunt myr
hæ ʒ j. quam cum modico passo terunt
postea quoad spiscescat percoquunt, à Ga
lenóqu

enóque notatur, si cùm mel apponitur, nihil aliud addatur, esse diacodion non medicamentarium. SENEX. Fuit pauca aquæ quantitas illa quàm hic author accepit. BRASSAV. Galenus etiam idem iudicauit, verùm Democrates in libro Philiatrus inscripto, id est, rerum medicarum studiosus, Themisonis diacodion refert, ab eodem authore inuentum, & in metris confectum. SE. Et hæc carmina lubentissimè audirem. BR. Audies si aures accommodabis, nam ita cecinit:

Papaueris quòd nominant ipsi agricolæ
Agreste nam spontaneum est, nec conseritur,
Capita virentia, & recentia integra,
Semen rubrum, nondum nigrum gerentia
Decem quatuor centùmque magnitudinis
Mediocris in nouam ollulam atque amplã indito,
Infunde tres pluuia de aqua sextarios,
Macerato in his totam diem noctem simul,
Dein coquito lento igne, ac diutiuscule, &
Omnem liquorem expressum in ollam excipito.
Et mellis attici libras tres addito.
Rursusque leuem ad flammulam decoquito
Dum mellis haud fiat liquidi bona compages,
Mox frigefacta in vitreum vas condito,
Sic nos quidem, ac Themison primus qui perdidit
Vsum, addidit myrrham, acaciam, & rubens
crocum, &

Hypocistidis succum, ast ea obsoleta iam
Simplex enim parata commodißima est
Iocunda valde lenis atque viribus
Ex hac datur myſtri minuti quantitas
In noctem aliquando plus, minus rursus diem,
Vt tempore pauco in ore hanc sic detineat
Iußus liquentem sensim, ita post vt deuoret
Quòd si nolles aluum morandi gratia, &
Siſtatur vt pulmonis & stomachi fluor,
Eruptióque sanguinis ſeptum supra
Facere, eupatoricæ, aut tu potius hinc ponticæ
Addes, rhois succi, simul drachmas duas
Tantundem & acaciæ bonæ, non veteris, &
Auferre iam volens ab igne pharmacum
Diluta paſſo ambo hæc simul confundito
Paulatim, adhuc feruentibus in ollula
Quo ferueant parum simul, mox vasculo
Refrigerata indantur, inde vitreo.

SE. Geſtio animo cum medicamenta audi[o] carminibus compoſita. BRA. Hoc boni ha bent quòd in ipſis ſimplicium pondera fa[ci] lè variari non poſſunt. nam minima quæqu[e] mutatio carmẽ deprauare poteſt, adde fac[i] lius poſſe memoria cõmendari. SE. Alia pr[o] ſequaris. BR. Adeſt & Sorani diacodiõ, ab [i] pſo authore ita cõfectũ. ℞. Capita papauer[is] numero centũ quinquaginta, aquæ ſexta rios viginti, in lebetem nouum coniecta a[d] dimidias coquito, & reiectis capitibus mel

lis sextarium vnum addito, postea verò.

Myrrhæ Croci

Hyppocistidis Succi acaciæ

Singulorum ℥ j. obolos iij.

Linteolo illigato, & in lebetem suspendito, quo simul cum melle coquantur, postquàm verò crassescere inceperit, fasciculum colligatum tollito, & in mortarium coniectum, cum pasi cyathis tribus terito, indéque in lebetem coniectum lente simul donec spissetur, coquito at à Sorano scriptum est, mitior est confectio, quæ ex solo melle, & capitum papaueris cremore constat. efficacior autem redditur si in fasciculum linteoli pro adstringentibus mellilotum, & radicem dulcem addideris, hæc à Galeno in præcitato libro referuntur. SEN E. Hoc ferè modo conficit Mesue. BRA. Imò Mesue Galeni modo conficit, licet postea diuersa addat, vt antiqui faciebant. nam acaciam addit, rubeam ensistidem pro quo legendum est hypocistida, crocum, myrrhã, balaustia, & ramich admonet, præterea nonnullos mellis loco penidia apposuisse. alij verò zuccarum apponunt, quod mihi semper magis placet quàm mel, & mellis vires habet, licet sint remissiores, monet præterea dispositionem quandoque exigere vt ex nigro papauere conficiatur, ad quinquaginta

capita,& quandoque fieri debere ex papaue-re nigro & albo simul.SEN. In tanta autho-rum diuersitate, quodnam diacodij genus confecturus sum? BRAS. Illud quod ex Ga-leno retuli. SE. Illud posthac conficiam, at reliqua prosequaris. BRAS. Refer tu quod-nam genus linctus supersit considerandum. SEN. Nullum genus à me prorsus relictum est, ex his quæ in vsu sunt. BRA. De ecleg-matibus ergo finitum erit.

SENEX.

Finitũ prorsus erit, nisi inter linctus, ma-nus Christi vocatum, diamargaritonem, & saponeam numerare volueris. BRASS. Cur non numeranda cum pectori ac thoraci con-ueniant? SEN. Audiui manuschristi adstrin-gere, quomodo igitur pectori ac thoraci conferet? BRASS. Si id quòd dicis verum esset, in tenui saltem ac calida conueniret distillatione at tibi ostendam genus ali-quod manuschristi pectori conferre, & aliud ad alia. SENEX. Iam ore aperto quod di-cas expecto. BRASSAVOL. Ego verò à te peto quomodo conficias. SE. A' quo initium sumere debeo? BRAS. A' manuschristi. SEN. Duo manuschristi genera conficio, & in meo pharmacopolio seruo, alterũ simplex,

alterum

alterum perlatum vocatum, quòd à perlis hoc est margaritis quæ illud ingrediuntur nomen sortitum est, est verò illius compositio quod simplex est, talis.

℞. Zuccari clarificati, & ab aqua percolati ℔ j.
Aquæ rosaceæ ℔ ß.

Misce, & ad aquæ consumptionem simul bulliant, & vnà ad vehementem zuccari coctionem, deinde supra marmor farina aspersum iniice, & in placentulas conformentur. BRASS. Nonnulli oleo amygdalarum dulcium sibi manus inungunt, & in placentulas conformant. SENEX. Placet ne tibi hic modus? BRAS. Imò displicet, sed potius probo vt supra farinam conficiantur, hoc est manuschristi, quod aliquam habet adstringendi vim. at conficisne aliud manuschristi genus? SE. Non aliud quàm perlatum. BR. Tamen & eodem modo fieri debet pro thorace manuschristi violatum. SEN. Quonam modo? BRASSAV. Isto.

℞. Zuccari clarificati, & ab aqua percolati ℔ j.
Aquæ violarum ℔ ß.

Misce, & coquatur vt superius dictum est, & eodem modo conformetur. nota me quandoque ex succo violarum & succo rosarum fieri iussisse, túncque maiorem gratiam habebat,

bebat,& plus conferebat,quàm facta ex a-
quis distillatis. SEN. Iubebas igitur & ro-
sarum succum, & violarum simul misceri?
BRASS. Minimè omniũ:sed iubebam fieri
manuschristi violatum seorsum, & seorsum
manuschristi rosatum. SENEX. Fortè pos-
set, & hoc modo manuschristi boragina-
tum confici,& buglossatum, & saluiatum.
BRASSA. Quis fieri impedit? imò & ex his
fieri potest,& eorum vsus ad illos erunt af-
fectus,ad quos herbæ ipsæ, aut flores confe-
runt. SENEX. Aliqui sunt,qui duas tantùm
aquæ vncias pro singula zuccari libra im-
ponunt. BRASSA. Hi errant,quia tunc nul-
lam fere haberet ab aquis efficaciam, at
pro singula zuccari libra sex aquæ vel succ
vrticæ esse debent,nunc tuum manuschristi
perlatum referto,& modum quod illud con
ficis. SE. Ita conficio.

℞. Zuccari clarificati & in aqua dissolu-
ti ℔ j.
Aquæ rosarum ℔ ß.

Misce,& bulliant ad consumptionẽ aquæ,
& quoad zuccarum consistentiam habebit,
atq; perfectam, vt scilicet duriusculum eua-
serit, tunc iniice margaritarũ non perforata-
rum,& in puluerẽ redactarum ℨ j. Misce &
in placentulas redigantur. BR. Videtur esse
nimis pauca margaritarum quantitas. SE.
Quan

Quanta igitur esse deberet? BR. Vncia vna. SE. Ita semper confeci. BR. Et semper aberrasti, imò vsque ad duas vncias apponi posset, tamen cōueniens etiam est si vnam tantùm margaritarum vnciam receperit, confi-cisne aliud manuschristi genus? SE. Memini me quandoque confecisse manuschristi ex fragmentis vocatum, sed confici dimisi, quia nullus vnquam illud indicebat. BRA. Cùm verò illud ea vice confeceris, quomodo confecisti? SEN. Hoc modo.

℞. Zuccari clarificati & in aqua dissoluti ℔ j.

Aquæ rosarum ℔ ß.

Misce, & bulliant ad aquę censumptionem, & ad zuccari duriciē, postea in fine addātur.

Omnium fragmentorum pretiosorum subtilissimè puluerizatorum ℥ iij.

Margaritarum ℥ j.

Misce, & supra marmor farina aspersum fiant placentulæ. BRAS. An hoc serues, an nō serues nihili facio, idémque de perlato intelligo, qui in pretiosis illis lapillis, hoc est meris vitris paucam habeo fidem, imò & si etiam essent veri lapilli nullam adhibeo fidem illis lapillis, neque etiam in margaritis spem aliquam pono, nisi pulchrum monile ipsarum haberem, & illud venderem? SE. Hoc fortè vtilius esset, quàm collo gestare.

BRASS. His manuſchriſti diuerſa addi poſſunt, & ſecundùm iſta nomen diuerſum efficere. at hæc quæ dicta ſunt, de his manuſchriſti ſatis eſſe videntur. SEN. Et ob id potiſsimum, quia eodem ſemper fiunt modo, quicquid ipſis addatur. BRASS. Saponeam igitur contemplemur.

SENEX.

Saponea duobus conficitur modis. BRA. Hi modi à te referendi ſunt, vt contemplemur an pectori conueniat, cùm multi eam ad hunc vſum ſeruent, & ita præbent ac ſi linctus vice fungatur. SEN. Hic vnus eſt cõficiendi modus.

℞. Zuccari clarificati & aqua cõſumpti ℔ j.
Aquæ roſaceæ ℥ iiij.
Amyli puluerizati ℥ iiij.

Bulliant hæc omnia ſimul ad aquæ cõſumptionem, & quoad zuccarum durã coctionem nactum ſit, poſteà adde
Gingiberis optimè puluerizati ℥ ij. deinceps in vocatos morſellos ſupra marmor extendantur. hic eſt vnus modus conficiendi ſaponeam. at ſcire percupio vnde deductũ ſit nomen hoc ſaponea. BRA. Ab albo ſapone (vt arbitror) quia in albas redigitur portiunculas, vt albus ſapo, verum ſecũdam

afferto

fferto compositionem. SE. hæc est,
℞. Amygdalarum dul. mundatarũ ℥ xvj.
Amyli purissimi & noui ℥ iiij.
Zuccari albi & clari ℔ j.
Ex hoc zuccaro nouem vnciæ sumantur, cum tunsis amygdalis, quæ simul mixta per densum seraceum percolentur, & ad ignem suspendantur, cúmque spissari cœperit amylum, & reliquæ tres zuccari vnciæ sunt ad prædictam compositionem addendæ, sinendúmque est, vt ad perfectam cocturam redigantur ad quam cùm peruenerit in bolos quos morsellos vocant redigendum est. BRA. Cum minori coctura in linctus formã deducitur, & in thoracis affectibus præberi potest, sed modicè efficax est, imò in hoc iuuandi genere, æquè vel etiã magis iuuabunt pignocata vocata, & mazapanis. SE. ultos vidi, qui hæc pro tussi emebant. BR. At quomodo cõficis pignocata, & mazapanes, cum thoraci conferre non dubitem, & in hunc ordinem sunt reponenda.

SENEX.

A mazapanis incipiam, quos ita confici iubeo. Recipiatur amygdalarũ dul. semilibra, quæ tenuissimè conteratur, & in tenellã pastã redigatur, his addatur libra vna zuccari

tenuissimè pulverizati, & vnam probè misceantur, ac pistentur, inter pistandum verò, ac subigendũ valenter misceantur, & addatur aquæ rosaceæ quantum sufficit, vt probè misceantur, & ad quantum lubuerit quantitatem extendantur, deinde zuccaro in quo nõ nihil tragacanthi dissolutum sit, & ex oui albumine clarificato, crustam mazapani super induo, quæ vti vitrum videtur, quàm vulgus Rosellam appellat. BRASSA. Ego nonnunquam ex amygdalis & peponum seminibus fieri iubeo, quandoque ex amygdalis & nucleis pineis, quandoque ex amygdalis, & pistachiis, ac nucleis pineis, quandoque ex prædictis, & caponum pulpa cum quispiam nutriendus est. SEN. Vnde nomen hoc accepit mazapanis? BRA. Est nomen compositum ex maza & pane, maza verò antiqua fuit cõpositio, qua vescebãtur, vnde posteriores ad compositionem illam alludentes mazapanem nuncuparunt. at facilius est scire, vnde pignocata nomen sortitum sint. nam à nucleis pineis nomen sortita sunt, quæ quomodo conficis, enarrato.

SENEX.

Hoc modo pignocata conficio, zuccari clarificati, at nondum perfectè cocti libram vnam, accipio, & ligulam in qua decoquitur ab igne remoueo, ac rudicula vehemen-

assimè circunduco, posteaquàm optimè agi-
tatum fuerit, ac dealbatum, quod ex hac a-
gitatione fit, addo nucleorum pineorum ℥
iiij. & iterum probe misceo, postea perfectè
coquo, & in vocatos morsellos redigo. BR.
Non mihi placet tanta zuccari quantitas, in
tam pauca nucleorum pineorum copia. SE.
Si aliter fierent, diu perdurare non possent.
BRASSA. Neque volo vt perdurent, sed po-
tius dum recentia sunt edantur. SEN. Non-
nulli pro singula zuccari libra, nucleorum
pineorum libram imponunt, sed diu perdu-
rare non possunt, idem in mazapane dicen-
dum est. BRASS. Scio cùm in tali copia adest
zuccarum gustui magis placere, sed vis nu-
cleorum pineorum minus exercetur, at
diamargaritonem vocatum iam contem-
plemur.

SENEX.

Duo compositionis de margaritis genera
parata seruo, alterum ex Nicolao, alterum
ex Auicenna sumptum. BRA. Vtrunque re-
feras, vt illud probemus, quod magis pro-
bandum videbitur. SEN. En igitur Nicolai
diamargariton audito.

℞. Gariophyllorum Cinnamomi
Spicæ Galangæ
Ligni aloës Glycyrrhizæ
Trochiscorum diarhodon Diaui

Singul

Singulorum ℨ j. ß
Nucis moſchatæ Maceris.
Aliptæ moſchatæ Zedoariæ
Rhabarbari Styracis calamitæ
Singulorum ℨ j.
Margaritarum perforatarum, non perfortatarum
Oſsis de corde cerui Blattæ byſantię
Ambræ Cardamoni
Leuiſtici Seminum baſilici
Singulorum ℈ j. minus C̈ ij.
Camphore C̈ vj.

Mellis roſati quod ſufficit. detur in æſtate cum rhodo ſtomate, id eſt aqua roſacea, vel cum aqua frigida in hyeme cũ vino mane, & meridie. BR. Ad quæ conferre dicit Nicolaus? SE. Authoris verba referam, vt inde colligas ad quos cõferat affectus, inquit verò diamargariton à duobus dici margaritarum generibus perforatarum, inquã, & non perforatarũ, quæ cõpoſitionẽ ipſam ingrediuntur. BR. Miror cur ſolas non perforatas non acceperit, quia perforatio illa à margaritarum perfectione nõnihil aufert. nam ob aliquam acrem materiam, quę illos erodit, perforantur, idcirco non adeò exquiſitæ ſunt, vt non perforatæ. SE. Si tibi placuerit, deinceps non perfortatas ſolas ad duplũ ponderis quàm ſint recipiam, vt vicem perfora

foratarum suppleant.BRAS.Illa prosequaris,quæ à Nicolao scripta sunt.SEN.Sequitur valere ad cardiacos tristes, hoc est mæstos, & ad omnem cordis imbecillitatem, & stomachi fastidium aufert, digestionem procurat,asthmaticis,dyspnoicisq; opitulatur, phthisicis opem fert, & his qui ex longa ægritudine sunt extenuati, in calce verò compositionis adnimaduertit Nicolaus, phthisicis potissimum, & consumptis prodesse.BRAS.Hoc non est diamargariton, quod in vsus seruatur, & quod in rotulis vbique conformatum inuenitur, & album est.nam in electuarij formã hoc potius conficitur.SE.Ita profectò est, at ego nunquam aliud diamargariton confeci, quàm istud, & illud Auicennæ,quod ex tertio canone sumitur.BRAS.Multa hîc essent consideranda,vt de trochiscis diarhodon, de trochiscis diani.id est,de violis. Verùm cùm in libello de trochiscis sint à nobis explanata,nõ sunt iterum repetenda, sed erit satis adnimaduertisse hoc non esse diamargariton, quod communiter in omnibus fit (prætorquam in tuo) pharmacopolis, impræsentiarum verò Auicennæ compositionem refero. SE. Hæc est quæ sequitur.

℞. Margaritarum non perforatarum

Pyrethri.

Singulorum ʒ j.
Gingiberis Masticħes
Singulorum ʒ iiij.
Been albi rubri Piperis
Macropiperis Singulorum ʒ i
Zedoariæ Doronici
Seminis apij Thapsiæ
Nucis moschatæ Maceris
Singulorum ʒ ij.
Cinnamomi ʒ v.

Zuccari sublimis ad pondus omnium, nonnihil plus si opus sit, & fiant morsel. imò & in electuarij forma fieri potest. BRASSA. Ad quæ dicit conferre hoc su diamargariton Auicenna? SENEX. Mulie bus conferre ait, nam maniacum affectio nes sanat, & affectiones quæ sunt in mulie rum ventriculis remouet. notat verò adh bendum esse studium in illarum ventricu lis, idcirco ait illos roborari oportere, cu his quæ sunt veluti zeleniabin cũ xyloalo & mastiche, & similibus, his etiam confe runt electuaria ex zuccaro plurimo cu speciebus aromaticis, in quibus non ade multa caliditas facta, & cum emplastris sty pticis calefacientibus aromaticis. BRAS Et cur viris præberi non potest eiuscemo diamargariton? SEN. Non negat Auicenn viris præberi. BRASS. Mirum tamen videtu

cur fœminarum ventriculis tot adhiberi voluerit, cúm ipſum diamargariton ad hæc perficienda ſit ſatis. SE. Tot fortè adhibuit, vt breuius in ſanitatem reſtituatur, tamen quicquid ſit, illa ſunt Auicennæ verba, quæ adduxit. BRA. At his prætermiſsis dicimus hæ quæ adduxiſti, non eſſe diamargariton illud quod in publico & communi vſu habet. nam maxima pharmacopolarum pars hoc ſeruat, quod referam.

℞. Zuccari fini
   Margaritarum perforatarum, non
      perforatarum
         Singulorum ℥ ij.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus, ex quo & roſacea aqua fiat confectio in rotulis ſecundùm artem. SEN. De hoc iam locuti ſumus. nam eſt manuſchriſti perlatum. BRA. Nota tamen aliquos eſſe pharmacopolas, qui Nicolai diamargariton parant, & illud vocant diamergariton calidũ, & ſubinde aliud conficiunt, quod frigidum appellant. SEN. Quomodo frigidum hoc conficiunt? BRA. Hoc modo.

℞. Sandalorum omnium
   Florum roſarum   Violarum
   Seminis peponum mundatorum
   Trochiſcorum diarhodon.
   Serici contuſi.

Singulorum ʒ ij.

Oſsis de corde cerui | Spodij
Doronici romani | Been vtriuſque
Spicæ nardi | Croci

Singulorum ℈ ij.

Margaritarum perforatarum, non perforatarum
Raſuræ eboris | Saphyrorum
Smaragdorum | Hyacinthorum
Seminis acetoſæ | Endiuiæ
Ligni aloës | Ambræ griſæ

Singulorum ʒ ß.

Auri optimi ʒ j.
Camphoræ ℈ j. | Moſchi C̈ ij.

Miſce,& fiat puluis, ex quo deinde poſſunt fieri morſelli vel placentulæ vt lubebit. SE. Nunquam audiueram hoc genus diamargariton frigidi. BRASS. Deinceps ita dicere haud poteris. SEN. Reperitúrne apud antiquos diamargariton? BRAS. Actuarius cõpoſitionem quandam parat, quam diamargariton vocat, ſed à præſcriptis differẽtem. SEN. Illum libenter audirem. BRASSA. Ita dicit Aſtuarius, diamargariton, id eſt, ex vnionibus illinctus, concinnatur contra vehementem cordis vibratum, falſas abolet imaginationes, aberrantéſque à ratione cogitationes animi, quibus addicti ſunt inſani & atræ bilis principatus, & dæmonia

nia abigit. SE. Hæc mira videntur. BRASS. Ita verò conficit.

℞. Intubi
Linguæ bouis maioris, minoris
Santali citrini Rutuli
Linguæ passeris Singulorum ℥ vj.
Agalochi Succini Corrali cremati
Ambaris Gariophyllorum
Margaritarum Seminis citri
Basilici Cyperi Boli armeniaci
Corianni sicci Auri Argenti
Aluminis Galliæ moschatæ
Setæ crudæ Scobis cornu ceruini
Spodij Rhoei indici
Singulorum ℥ v.
Thymi
Florum roris marini maioris, minoris
Senecionis Zudæræ Creci
Cubebe, id est carpesij Maceris
Nucis indicæ Se minum inborum
Singulorum ʒ iij.
Moschi Camphoræ
Singulorum sexquiscrupulum.

Ea tusa cretáque cum punicorum Zulapio vt fermentescat misceto, modus est scilicus sexquiscrupulus ex antedicto Zulapio. SEN. Potestne, & in rotulas conformari? BRAS. Quid impedit? SEN. Maxima videtur compositio. BRAS. Idcirco & illi mi-

norem fidem adhibeo, præſertim cùm dicat fugare dæmonia. SEN. Exorcizata aqua fugantur, atque benedicta. BRASS. Imò rectis actionibus, mentéque recta, & ſpe tota in Deo optimo maximo poſita, ac in ſeruatore noſtro Ieſu Chriſto. ad rem verò redeuntes, Alexãdrinus diamargariton aliud retulit capite. 159. SENEX. Neque iſtud prætermittito. BRASS. Ita inquit, magnum & pretioſiſsimum contra omnes cordis imbecillitates, & ſtomachi diſtemperantiam, faſtidium aufert, coctionem procurat, Aſthmaticis, dyſpnoicis opitulatur, phthiſicos, & eos qui ex longa ægritudine extenuati ſunt reficit, & renutrit ſubito, deficientes magna cum celeritate leuat, & ad miraculum vſque recreat. SEN. Non dicit illa fatua, quæ ab Actuario referuntur. BRASS. Ita verò conficit:

℞. Cinnamomi Ligni aloës
Gariophyllorum Spicæ
Galange Glycyrrhizæ
Trochiſcorum violarum Diarhodon
Singulorum ʒ xv.
Nucis moſchatæ Alyptæ
Zedoariæ Nardi Maceris
Rhabarbari Styracis
Singulorum ʒ x.
Margaritarum integrarum perforatarum
Oſsi

Osſis eboris Osſis de corde cerui
Gingiberis Blattæ byſantiæ
Singulorum ʒ v.
Moſci Ambari Cardamomi
Seminis libiſtici Baſilici
Singulorum ʒ iij.
Camphoræ ʒ j.

Mellis roſei quod ſufficit, dentur de eo drachmæ duæ mane, & in meridie aut cùm opus fuerit. SEN. Hæc compoſitio oſtendit Alexandrinum non fuiſſe antiquum, quia recepit os de corde cerui, ambracanum, & camphoram. BRASS. Id prorſus oſtendit, ſed ad alios linctus te cõuertito. SEN. Nullos alios ſeruo, aut vidi vnquam ab aliquo ſeruari pharmacopola, niſi medicus quiſpiam nonnunquam genus vnum, aut alterum ſibi parari iubeat, quo dum viuit in ſuis vtatur ægrotis: at illo obeunte ab vſu deſueſcit. BRASS. Otiari igitur erit opus? SENEX. An hec tibi videtur eſſe conueniens hora redeundi domum? BRASSS. Imò iam tranſacta eſt, heus puer mulam ducito, vale mi ſenex. SEN. Et tu quoque, verùm redire non obliuiſcaris, vt denique nihil in meo pharmacopolio prætermiſſum ſit, quin ſub examen venerit.

ANTONII MVSAE BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS,

Examen omnium infusionum, quæ apud Ferrarienses pharmacopolas seruantur.

BRASSAVOLVS. SENEX.

RASSA. Planum eſt in veſtris pharmacopolis nulla decoctiones prorſus ſeruari, ſed fieri cum à medicis pro ægrotantibus indicuntur. De infuſionibus verò locuturus à te peto num aliquæ per quodpiam temporis ſpatium ſeruentur? SENEX. Imò aliquæ ſunt infuſiones quæ diu ſeruantur. BRASSAVO. Quænam? SENEX. Roſarum infuſio, imò multæ roſarum infuſiones ſeorſum à pharmacopolis ſeruantur. BRASSA. Omnes referto. SEN. In præſentiarum efficiam, ſi aures accommodatis. BRAS. Iam prorſus accommodatæ ſunt. SEN. Audias igitur, ſyrapũ roſatum

vocatum simplicē conficimus, qui ex paucis rosarū infusionibus cōstat, infusionem hanc pro hoc syrupo conficiendo, si eo indigebimus seruamus, huius infusionis quantitatē quampiam conficimus, ex cuius parte syrupum rosatū simplicē paramus, si contingat nobis syrupum hunc deficere, ex seruata infusione illum efficimus, antequàm nouæ rosæ emerserint, ac floruerint: si verò vsque ad nouas rosas huius syrupi satis habeamus, infusionē eijcimus, & aliā paramus, ad eundē conficiendum syrupum. en igitur hæc vna est rosarum infusio; quam seruamus. BRAS. Alias referto. SEN. Syrupum etiam de siccis rosis conficimus ex siccarum rosarum infusione, hāc etiam infusionem seruamus. BR. Quid opus erat hanc infusionem vos seruare, cùm toto anno siccæ rosæ habeantur? SEN. Vt in promptu habeatur infusio, & ne illam tunc efficere cogamus. BRAS. Quid refert hoc si illam etiam tunc efficeres. SE. nihil refert. at illam semper in meo pharmacopolio seruare volui. BRAS. Id facis, quod multi alij nō faciunt, nam in rarissimis inuenies hanc infusionem pharmacopolis, & fortè in nullis præterquam in tuo. SENEX. Ne ab antiquo more desciscā, illam semper seruabo, neque vnquam me pœnitebit. BRASS. Ad alias sermonem cō

uer.ti3os E.Fit etiã ſyrupus roſatus ſolutiuu
vel de nouẽ infuſionibus, huius ſyrupi tã
quantitatẽ paro ſingulis annis in mẽſe Mai
quantã arbitror toto anno mihi ſuffecturã
& reliquũ infuſionis quod mihi ſupereſt ſe
uo. ſi ſyrupus ipſe deficeret, ex hac ſeruat
infuſione tantam ſyrupi quantitatẽ par
quanta videbitur ad nouas vſq; roſas ſuff
ctura. BR. Corrumpetur ſi tanto ſeruabit
tempore. SEN. Nonnunquam vidi infuſi
nem hãc corruptam, & putrefactam, tame
ne putreſcat illam modice ebulliri facio,
in vitrea phiala ſeruo, oleo ſuperingeſto,
vel tantillum aëris ingredi poſsit, hac n
mirum præparatione huius generis infu
diu ſeruari nihil impediet. BRAS. At eg
tantùm ſyrupi ſemel facerem in menſe,
delicet Maij dum roſæ floreſcunt, quantu
mihi potius supereſſet, quàm deficeret,
infuſionem hanc minimè ſaruarem. SE
Huius ſyrupi quãtitas quæ conſumi debe
ſciri non poteſt, ſicuti neque ſciri pote
quot ægroti futuri ſint in hac noſtra al
patria Ferraria, qui ſyrupo ſolutio in
gere debeant. inſuper accedit vt nonnu
quam pharmacopolis externis huius ſy
pi plures libras vendam. BRAS. Si hu
ſyrupi mercator eſſe inſtituiſti, ſecus eſt
te verò hoc agendum eſſet, vt tantam
pi

piam parares, quanta pro hoc populo sit satis, iámque instructus esse deberes, quanta copia singulis annis in ægrotis consumatur, & licet par ratio semper non sit, tamen non magnopere euariabit, si deinde vt externis vendas copiam aliam conficere volueris conficito, tamen id semper seruato quod in nostræ patriæ gratiam conficitur, & nunquã nisi ciuibus qui eo indigent ad expurganda corpora vendatur. SEN. Hoc quod cõsulis deinceps efficiã. senæ etiã infusionem per tres aut quatuor dies seruamus. BR. Hoc nõ est seruare, sed est illã qnando opus erit cõficere. illa nimirũ tantùm seruari dicuntur, quæ per multos menses, haut de anno in annũ, vel per amplius spatiũ integra seruãtur, de senæ verò infusione nihil in præsentiarum agendum est, cùm in syruporum libello satis amplè pertractata sit, hic illud tantùm addere placet pharmacopolas extare, qui senæ infusionẽ præbẽt, etiam corruptam, qui per decem aut quindecim dies confecta permanserit. SEN. In meo pharmacopolio in æstate singulis diebus, in hyeme alternis conficitur, neque vnquam hoc ipse diem quartum attingit. at hi qui corruptam præbent infusionem dire vti crassatores puniendi sunt. BR. ASSAVO. Ita mente volutabam, quempiam in hoc erro-

re deprehenſum in carcerem trudi iubete, & per quindecim dierum ſpatium nihil aliud in potu ei præbere, quàm putridam ſenæ infuſionem, quæ dum corrumpitur aceſcit, & hunc ſaporem vehementem habet, qui bibentibus ſummopere diſplicet. SEN. Videretur ebullitionem ſemper debere eſſe infuſione potiorem, quia in ebullitione ſimplicia plus morentur cum vehementi calore, quàm in infuſione. BRAS. Et hæc eſt cauſa cur aliquorum debet fieri infuſio, aliorum ebullitio, & non infuſio. nam illa quæ vires habent in ſuperficie infundenda ſunt, ne diu ebulliendo vires iſtæ exhauriantur. adde illa quæ vires habent tenues, & tenuis ſunt ſubſtantiæ ob eandem cauſam potius infundenda eſſe, quàm ebullienda, & illa quæ modicas habent vires potius infundenda ſunt, quàm ebullienda, inſuper illa quæ ſubſtantiam raram habent, à quibus vis facile euaporare poteſt, infundenda ſunt, non autem ebullienda, vnde flores, tenella folia, ac ſimilia potius infundenda ſunt, quàm ebullienda. SEN. Mihi ſubit memoriæ Meſuæ ſententia, qua dicit infuſionem meliora reddere medicamenta. BRASSAVOL. Poſteaquàm de Meſue incidit ſermo, optarem vt referres quomodo medicamenta per infuſion

fusionem meliora fiant. SEN. Id libenter efficiam. nam spero me saltem hoc recepturum, quod Mesue contextũ vbi obscurus videbitur interpretaberis. BRAS. Incipito igitur, nã agere nequeo quin satisfaciã. SEN. A Mesue ita scriptum est, infusionem medicamenta ita reddere meliora, quoniã eorum facultatem maleficam aufert. BRA. Miror cur de hac re exemplum non præbuerit. SEN. Imò præbet. nam dicit sicut granum cnidium & Esula aceto macerata superficialem acrimoniã amittunt, quæ alioqui maximè vrerent. BRA. Hoc non voco infundere, sed macerare. nam non opus est acetũ calefacere, sed hæc in ipsum vt frigidum est imponuntur, & in illo macerantur, & si tibi in his placuerit vti vocabulo infundũtur, nullus impedit, & hãc actionem infusionem vocare poteris, hoc etiam modo & coriandra in acetum infunduntur, cùm præparantur, & aceto ipso macerantur. SENEX. Ita prorsus constat, sed aliud exemplũ præbet Mesue in eadem re.. BRAS. Quodnam? SEN. Inquit & turbith lacti mulso infusum & siccatum ventrem non amplius turbare. BRAS. Ex his ergo colligere putas infusionem à medicamẽtis malignitatem auferre. SEN. Imò nihil aliud intelligo. BRAS. Tamẽ cùm sermo noster de infusionibus esse debeat,

beat, quæ per os sumuntur, & nõ de ipsis i
fusis: propterea quod à te adductum est a
rem ipsam non videtur, SEN. Imò ad ren
est vt de infusionibus verba facimus, lice
omnes non sint infusiones quæ per os insu
mantur, at infusa diu seruari possunt, no
autem infusiones ipsę, imò hæ de quibus ve
ba facimus abiiciuntur statim, cùm nouer
mus à medicamentis vim malignam ian
esse ablatam. BRAS. Fateamur ergo &
has infusiones considerari debere, quæ in
fusa corrigunt, tamen ipsæ non sumuntur
sed abiiciuntur. at reliqua prosequaris, qu
de his infusionibus à Mesue scripta sunt. SE
Iam tenes iuxta Mesuen infusionem mali
ficam medicamentorum vim auferre, aliud
deinceps à Mesue scriptum est, & ipsam in
fusionem vim habere, bonam medicamen
torum facultatẽ augendi. BRAS. Prębet
ne exemplum Mesue? SEN. Præbet. nam
dicit turbith succo cucumeris agrestis infu
sum vel maceratum ab hac infusione hoc re
cipere, quod crassam materiam ac pituito
sam, à remotis partibus vehementium edu
cit, & hermodactylus scillitico aceto infu-
sus, vt scillæ succo, aut raphani succo, id
acquirit quod à iuncturis materias vehemẽ
ter educit, & longè vehementius quàm sit
ipsius natura. tertium præterea in agarico
præ

præbet exemplum, quòd scilicet in oxymeli
te infusum vehemētius purgat quàm suapte
natura facere soleat, hæc sunt tria in his re-
bus Mesue exempla, quæ etiam ad propo-
situm ostendendum satis apta videntur.
BRAS. Quod de hermodactilo scriptum
reliquit, non est in vero hermodactilo in-
telligendum: sed in colchico ephemero, in
præsentiarū hermodactylum vocato, quod
prorsus infundendum est vt vim illā amit-
tat, qua insumentes strangulando necare
potest. SEN. Infusiones nonnunquam in
medicamentis fiunt vt vim quam habent
medicamenta cuipiam liquori impartian-
tur. BRAS. Hæc est vera & exquisita infu-
sio. SEN. Et est in tertio loco à Mesue re-
lata. BRAS. Authoris exempla referto, vt
contēplemur an sit vera, & exquisita infusio.
SE. In aloë exemplum præbet, cùm inquit,
aloēm in aliquem infundi liquorē vt ipsius
vis in illum conuertatur. BRA. Ad eundem
finem fit rhabarbari infusio, vt ipsius vis in
liquorē transeat. SEN. Multæ vero à Mesue
causæ referunrur, cur hoc fiat. BRA. Causas
istas ne silentio pertranseas. SEN. Inquit
Mesue medicos infusiones facere vt infusæ
rei vis ob multas causas in liquores trāseat,
inter quas vna est vt medicamenti vis ad
profundas partes, ac remotas promptius pe-
netret.

netret. BRAS. Et ratio est quia medicam vis in crassa est substantia, cùm verò infu ditur, & in liquorem quempiam vis, quæ liquorem facile penetrare potest, id verò p us non habebat, aqua igitur infusionis alo facilius penetrat, quàm faciat ipsa aloë in s stantia sumpta. SEN. Exemplum verò p bet, vt cùm decoctum aromatum, cui infu sit aloë bibendum præbemus. BRA. Arom tum decoctum aloëm proculdubio magis p netrare faciet, quàm ita per se ipsam pen trasset, & quàm penetrasset, si in pura aqu esset infusa, quia aromata aquæ impartiun tur vt facilius penetrare valeat, & omnia qu sunt simul mixta per easdem vires magis p netrare possunt. SEN. Aliam rationē reddi Mesue inquiens interdum fieri infusionem vt medicamenti vis mitior fiat. BRAS. In aloë ipsa hoc fieri non erat opus, quia vis aloës mitissima est, neq; hoc indiget vt miti or efficiatur. SEN. Mesue in scamonio exem plum præbet, nam scamonium lineo panno quandoque ligatum in syrupo aliquo inco- quimus, siue in sapa, siue in alio succo, vt ipsius vis que insolens est ac vehementissima mitescat. BRA. Hoc & in colocynthide fi- eri potest & in turbith, & in vnoquoque ve- hemētissimo medicamēto. SEN. Nonnūquam

medica

edicamenta reperiuntur quæ vires habent
ppositas, tunc infunduntur vt commixtæ
ires a b inuicem separentur. BRASSA.
Iuius rei exemplum præbeto. SEN. Me-
ne exemplum referam in rhabarbaro,
& myrobalanis. hæc infunduntur, vt de-
ectoria vis, & ventrem subducens in li-
quorem transeat. vis autem adstringens,
in rhabarbaro, & myrobalanis permaneat.
BRASSA. Hoc est cur nonnulli infundere
voluere priusquam in alui profluuiis rhabar
barum præberent. at in profluuiis opto ego
quòd prauum est subducat, postea adstrin-
gat, hæc nimirum causa est cur in alui proflu
uiis rhabarbarum exhibeam, & myrobala-
nos vt ventrem scilicet subducant, postea ad
stringāt. nā subductoria vis prius agit quàm
adstrinctoria. SE. Nōne seltē vstulatum prę-
bes in alui profluuiis rhabarbarum? BRA. Et
hoc mihi displicet, quoniā vstulatio illa edu
ctoriam rhabarbari vim exhaurit, tamen
rhabarbarum quòd in alui profluuiis adhi-
betur, primò subducere debet, secundò
adstringere. & hæc est intentio quam in
profluuiis, in quibus rhabarbarum conue-
nit medicus habere debet, vt quod prauum
est prius educatur, & quod bonum est ad-
stringatur, vel aluus adstringatur, ne quæ
bona sunt excernat. SEN. Nonnulla quan-
doque

doque infunduntur, vt nouam acquirant naturam. BRAS. Quomodo hoc intelligis? SEN. Vt Mesue facit, cùm ait colocynthidis medullam tragacanthi mucillagine imbutam ventriculi villis adhærere desinere, imò cito permeare, neque sedi neque vesicæ obesse, & descamoneo exemplum præbet, quod oleo violaceo infusum nullo modo obesse possit. RBAS. A' Mesue denique notatur inter illa quæ infunduntur, aliqua esse quæ vim solam in infusione relinquūt, alia quæ him solam non relinquunt. sed aliquid etiam eorum substantiæ commiscetur. SEN. Quænam hęc sunt? BRASSA. Cassia, & tamarindi cùm hæc infunduntur eorum vis in liquorem transit in quem infunduntur, & nonnihil etiam substantiæ ipsorum in eundem liquorem transit. SEN. Hoc planissimum est, tamen rarissimè vel nunquam cassia infunditur, tamarindi verò plerūque infunduntur, & eorum substantia ab ipsis difficulter remouetur. BRASSA. Cum pinsa sunt, portio aliqua aufertur, sed hæc missa faciamus, & de infusionibus quæ quotidie fiunt pertractemus. SEN. Ab re tamen non fuit hæc quæ ex Mesue retulimus, in medium attulisse, vt cur simplicia infundantur causam haberemus. BRASS. De

infu

nfusionibus nunc pertractemus quæ simpliciũ vires recipiunt, simplicia infundũtur, quia decoctionem non ferunt, decoctionem verò non ferunt, vel quia vires illas quas habent in superficie seruant. vel quia modicissimas habent. SEN. Adde vel vt à profundo aliqua simplicis medicamenti vis attrahatur. BRASSA. Hoc nunquam dixerim, quoniam eiuscemodi ebullitione potius indigent, vt à profundo ad circunferentiam vis aliqua educatur. nulla autem infusione indigent. SEN. Ita esse non dubito, sed id mihi inconsiderate in mentem venerat effutiendum, nunc verò ad rem propositam redeamus. BRASSA. De re proposita iam satis dictum esse arbitror. SEN. Cur hoc? nondum est hora quòd de infusionibus verba facimus. BRASSA. Tu ergo colloquia horis meteris? dic verò quæ est intentio nostra in hoc sermone? SE. De infusionibus peragere, quæ in Ferrarienfibus pharmacopolis seruari consueuerunt. BRAS. At cùm nullæ seruentur à vobis infusiones, quid nobis dicendum relinquitur? SEN. Nihil prorsus quantum de hoc sit, at multa alia supersunt consideranda. BRAS. Tot fortè non sunt quot esse arbitraris, vt autem sermoni de infusionibus quæ diu seruari non possunt finem imponamus

(quam

(quanquan infusa aliqua diu seruari va-
leant) dicendum est, infusiones has tun
esse conficiendas cùm à medicis indicun-
tur, nisi per tres aut quatuor dies plus mi-
nus illas seruare libuerit. de infusionibu
verò intelligo cùm herbarũ vires in quem
piam liquorem recipiuntur, & hæc de in-
fusionibus iam satis esse videntur. SEN
Dixisti infusa diu posse seruari, infusio-
nes autem minimè, at infusa sunt infu-
sionum infusa, igitur si infusa diu ser-
uari poterunt, & infusiones diu perdu-
raturas censendum erit. BRASSA. Non
me latebat te nonnunquam declaratur
esse dialectica, nunc autem video quan-
tum profeceris, nam argumentum ho
tuum eorum quæ sunt ad aliquid regu-
lis innititur, videlicet quòd vno posito ali
ud ponitur, & quod vno remoto aliud re-
mouetur, quæ regula in ipsis relatiuis, vt
relatiua sunt vera est, at in rebus ipsis hoc
est in substãtia cui relationes innituntur ve
ra non est, quoniam nunquam erit pater vt
pater, nisi filius adsit, tamen is homo qui
fuit quãdoque pater absque filio esse potest,
idẽ in infusionibus & infusis dicendum est,
infusio vt infusio non aderit, si absuerit in-
fusum, & è cõtrario. at res ista quę infusio vo
catur, absq; infuso esse põt, & infusum sine
infusio

Infusione, quanquam dici etiam posset infusum & infusionem non esse vera ad aliquid: sed hæc quæ ad propositum minimè spectāt, missa faciamus. SE. Ego in his argutiis sum mè delector. BRAS. A Platone derideberis, qui pueriles has nugas tam longæuus exerceas, quoniam idem author quēdam senem qui in his versabatur garrulis nugis derisit, ac penitus à Philosophorum schola explosit. SENEX. Tamen & tu de dialecticæ pręstantia vtilitate ac necessitate, nonnunquam verba fecisti. BRASSAVOL. Tunc pueriles annos agebam, & de vera dialectica verba faciebam, non autem de sophisticis his nugis, quæ hominem derisui tradunt. SENEX. Optarem vt edoceres quibus argumentis huius artis vtilitatem ac necessitatem annotabas. BRAS. Iam supra crepidam loqui inciperemus. SEN. Neque hac hora aliud à nobis agendum est.

BRASSA. Posteaquam rem hanc vehementer tibi cordi esse conspicio, alias vt pueriles nostros lusus legere possis efficiam.

ANTONII MV SAE BRASSAVOLI MEDICI FERRA- RIENSIS,

Examen omnium aquarum, quæ in publicis Ferrarienſibus pharmacopolis ſeruantur.

BRASSAVOLVS. SENEX.

BRA. Aquæ illæ quas in pharmacopolis ſeruatis, ſunt n eodem modo confectæ? SEN. Eodem prorſus, nam omnes vi ignis eliquata ſunt, & per vocatum alambicum ex herbi extruſæ. BRASSA. Tamen & hoc etiam modo confectæ, id eſt, vi ignis eliquatæ diuerſo modo extruduntur? SEN. Ita conſtat, nam aliqui balneo vocato Mariæ has aquas conficiunt, alij ſolo alambico, balneum verò Mariæ ad id alludere videtur, quòd apud antiquos in duplici vaſe eſt. BRASS. Diſtillandarum aquarum modum ignorarunt antiqui, quod verò frequens eſt

est apud Galenum in duplici vase coqui nõ est balnei Mariæ modo eliquari. at est coctura quædam, quæ ab igne immediatè non fit, sed à re alia, ab igne tamen excitata, vt id quod coquitur nihil ignis recipiat, quæ verò per balneum Mariæ fiunt herbarum vi ignis eliquationes, coctiones minimè sũt, sed vaporum ab herbis extrusiones, qui vapores deinde conglobati in aquam descendunt, in hac distillandi arte authores naturã summopere imitati sunt, pluuias mollientem, nam ex vaporibus à terra, & ab aquis eleuatis pluuiæ fiunt, à solis verò calore eleuantur, à quo tenuitatem acquirunt, & in mediam vsque aëris regionem ascendunt, quæ frigidissima est, in qua cùm sunt ob loci frigiditatem condensantur, & condensati in aquam congelantur, ac descendunt, & hæc pluuia appellatur. eodem modo ars paruum quempiam plumbeum mundum effecit, in quo talia sunt à quibus vapores eleuari possunt, qui eleuantur, & vsque in mediam huius parui mundi regionem ascendunt, in qua cùm sunt, quia frigida est condensantur, & aqua efficiuntur, ac per mundi latera descendunt, & in carnali colliguntur, per canulámque exeunt. plerunque verò si aquam extrudere volumus alambicorum summitates frigida aqua refrige-

tare cogimur, vt vapores intus condensat valeant, qui alioqui ab ignis vt consumerentur, & aqua colligi non posset, sunt verò e iuscemodi instrumenta plumbo effecta, qui metallum hoc frigidum est, & vapores condensare aptum. SEN. Putasne aquas omne quæ alambico fiunt simplicium è quibus extruduntur vires seruare? BRASSA. Aliqua seruare arbitror, alias minimè. SEN. Eas quæ seruant libenter addiscerem, & eas quæ nō seruant. BRASSAVO. In primis te in genere docebo, postea singulatim de vnaquaque herba, cuius aqua in vsu est verba faciemus. In genere igitur herbæ omnes calidæ & siccæ aquas suas optimas reddunt, quæ caliditatem seruant, ac siccitatem, at herbæ frigidæ & humidæ suam non seruant humiditatem, neque frigiditatem, quia ex igne in alambicum recepto nonnihil caliditatis acquirunt, quòd suam propriam ab aqua aufert naturam, neque aqua ista filius simplicis medicamenti, à quo extruditur amplius naturam habet. SEN. Nihil igitur habet illius simplicis à quo extruditur naturæ? BRAS. Dicendum non est quòd nihil prorsus habeat propriæ qualitatis, ad modicam habere nemo ambigere debet. SEN. Tamen endiuiæ aqua & lactucæ ac solatri (vt experientia ostendit) infrigidare valent.

BRASSAVO. Id quidem faciunt, ſed modice, alioqui verò vehementer infrigidarent, ſi proprias herbarum à quibus extruduntur qualitates ſeruarent. SENEX. Quid igitur agendum vt proprias ſeruare poſsint qualitates? BRASSAVOL. Decoquendæ ſunt, & decoctum ſumendum eſt, vnde in his aquis in quibus frigiditatem, & humiditatem expetimus, aquæ non ſunt alambico extrudendæ, ſed herbæ potiùs decoquendæ, vel in fluminis aquam infundendæ, & aquæ loco alambico extruſæ hac aqua vti debemus. tamen ſi quiſpiam his aquis potius vti exoptet, quæ vi ignis eliquatæ ſunt, noſcat ſi balneo vocato Mariæ eliquentur, humidarum ac frigidarum virium minus amittere, quàm ſi alambico eliquentur, vel capello vocato. nam hæ aquæ plus calidi ac ſicci recipiunt, quàm illæ quæ balneo Mariæ conficiuntur. SEN. Diſtillandi hoc munus, vnde hoc nomen ſumpſit vt Mariæ balneum vocaretur? BRASSAVOL. A mari: nam magna adeſt aquæ copia, quę in magno vaſe ebullit, fumus verò qui ab hac ebulliente aqua eleuatur, is eſt, qui ſua caliditate humidiores partes & vaporoſas ad herba eleuat, quæ in bona vocata condenſantur, & aqua fiunt, quæ in vas recipiẽs colligitur, vnde aqua quæ ebullit mare eſſe

videbitur, vt potius vocari deberet maris balneum, quã Mariæ, nisi imaginemur huius balnei inuentorem vel huius modi distillandi, mulierem quãdam fuisse Marian vocatam. SE. Quicquid sit & vnde nomen deduxerit, ad id quod cœpimus negotium nihil facit. ego autem scire voluerim, quænam herbæ vi ignis eliquari debeãt, & quæ non debeant eliquari, sed potius decoqui. BRAS. Id libenter efficiam, si tu singulatim aquas omnes vi ignis extrusas, quas in pharmacopolis seruatis in medium attuleris. SEN. Id statim efficiam neque diu immorabor, peoniæ aquã seruamus. BRAS. Hæc alambico extrudatur, quoniam calidicate sua viget, & in frigidis affectibus præbetur, vt in epilepsia, in apoplexia, & in eiusdem generis reliquis, quanquam & mulieres illa vtãtur ad puerorum vermes, & ad affectum vulgò brutam vocatum. SEN. Seruamus & nenupharis aquam. BRASS. Hæc alambico conficienda non est, quoniam ea ad infrigidandum vtimur, alambici verò calor propriam illius frigiditatem aufert, at flores potius decoquendi sunt, & decoctum vbi opus erit exhibendum, vel saltem Mariæ balneo extrudatur. SE. Et scabiosæ aquam seruamus. BRASSA. An calida sit, an frigida eiuscemodi aqua, ambiguum videtur. nam quid

quid sit apud antiquos ignoratur, & illi qui stœbem esse arbitrati sunt decipiuntur, sed in nostro simplicium examine hac de re locuti sumus, tamen quicquid sit recentes illam calidam & siccam in secũdo ordine arbitrantur. SENEX. Si ita esset vi ignis eliquata seruari deberet. BRASS. Et illam ita seruato. SEN. Et parietariæ aquam in pharmacopolis habemus. BRAS. Ad quem finem illam seruatis? SEN. Medici ad vrinam prouocandam illam indicunt. BRASSAV. An id verum sit ex Dioscoride colliges, qui ait halximem (hoc etenim nomine illam vocat) esse frigidæ, & adstringentis naturæ, si illam ad refrigerandum serues (vt vires habet) vi ignis eliquanda non est, sed potius ebulliend a, & in simplici aqua, ita nimirùm propriã frigiditatem seruabit, neque tuo fine frustraberis, si ea ad infrigidandum vti volueris. SEN. Et lactucæ aquam seruamus. BRA. Cùm hac ad infrigidandum & humectandum vtamur, decoctum tunc facito, quando à medicis lactucæ aqua indicitur. SEN. Hoc non efficiam ne cum illis contendere cogar. BRASSA. Verùm cùm hanc aquam ego indixero, decoctum pro meis ægrotis præbeto. SE. Alambico etiam dissoluta frigida esse videtur, quia experiẽtia ostẽdit imbecilliorẽ nonnullis ventriculũ reddidisse,

qui illam exhausere. BR A. Non negatur in hac aqua etiam vi ignis eliquata frigiditas aliqua, sed tanta non est quanta indiget medicus vt ægrotanti applicet, quando ægrotantem secundùm talem gradum alteraturus est. SEN. Et maluæ aquam seruamus. BR. Alambico dissoluta seruari potest, quia caliditatem aliquam habet. at ipsius humiditas ab ignis calore remittitur. SE. Neque bardanæ aquam præterimus. BRASSA. Est vngula caballina. SEN. Nos etiam farfaram vocamus. BR ASS. Bechion à Græcis, à Latinis tussilago dicitur, quia tussi opitulatur, cùm frigida sit herba, decoctio potius facienda est, quàm alambico eliquanda. SEN. Quomodo frigida si tussi opitulatur? BR ASSA. Partes aliquas calidas habet, idcirco à Gale. acredinē habere notatū est, idcirco non magnifacio, siue huius herbæ aqua per alambicū collecta sumatur, siue per ebullitionē in dulci aqua. SE. Et capillorum veneris aquam seruamus. BR. Adiāthū est apud Dioscor. & Gal. capillus veneris. Gale. verò notat inter caliditatē & frigiditatem esse symmetron, idcirco vbi moderata indigemus caliditate aqua vi ignis eliquata vti poterimus, si verò temperato frigore indigeremus, esset potius decoquēda herba, habet & desiccādi facultatem, quæ in aqua vi ignis eliquata magis

gis

gis pollet. SEN. Et maioranæ aquam ſerua-
mus. BR. Galenus dicit in caliditate eſſe ter
tij ordinis, in ſiccitate ſecundi, idcirco igne
detruſa, quia ipſius caliditas augebitur, ſer-
uari poterit. SE. Quid ſentis de ſabinę aqua,
qua nullum caret pharmacopolium? BRASS.
Ipſius vis calida eſt, idcirco vi ignis eliquan-
da, quæ caliditate adhuc magis vigebit. SE.
Non deeſt in meo iuæ aqua pharmacopo-
lio. BR. Et hæc ignis vi ab ipſa herba extru-
denda eſt. nam in ſecundo ordine calefacit,
in tertio iuxta Galenum deſiccat, hæ verò
qualitates ignis vi vehementiores reddũtur.
SE. Arbitror idem iudicium futurum de a-
pij aqua apud nos recondita. BR. Idem pror
ſus. SEN. Et idem erit de aqua ex eupatorio
iudicium. BR. Hoc non eſt tam certum, tám
que conſtans, quoniam à Galeno notatur in
cidendi, extergendíque facultatem habere,
citra manifeſtam caliditatem, propterea
poſſet & vi ignis eliquari, & ebulliri. SEN.
Quid de ſcolopendrio dicendum? BRASS.
Si de illius herbæ aqua, quæ paſsim à phar-
macopolis ſcolopendria vocatur, & ab anti-
quis phyllitis intellexeris, cùm frigida ſit
herba, & adſtringens, erit potius decoquen-
da, quàm ab ea vi ignis extrudenda aqua,
at ſi antiquorum ſcolopendriam intellexe-
ris, quòd à pharmacopolis citrach vocatur,

cùm sit herba calida, caliditatéque vigeat, vi ignis eliquari poterit, atq; seruari. SEN. Et portulacæ aquam seruamus. BRA. Hæc nullo modo est igne eliquanda, nam ea qua posset frigiditas remitteretur. SEN. Et chamæmeli aqua nostra vasa plena sunt. BRAS. Cùm tẽperata sit herba, poterit vi ignis eliquata seruari, & si opus erit decoctum etiã confici. SE. De matricariæ antẽ aqua quid dicendum videtur? BRA. Cùm sit calida herba, & calor ab alambico vehementior reddatur, igne eliquatam seruatam esse censemus, imò & idem iudicium de saluiæ aqua, menthæ & hyssopi faciendum est. SEN. Et has omnes seruamus, & vna rutæ aquam. BRA. Et hæc est alambico confecta seruanda. SE. Fortè & cardi benedicti, & lupulorum aquas & asparagi igne eliquatas seruare oportet. BRASS. Hæ herbæ prorsus calidæ sunt, caliditatéque vigent, quanquã in lupulis aliqua fortè sit ambiguitas, tamẽ calidos esse constat, propterea & hanc, & illam igne eliquatas seruato. SEN. De solani aqua quid sentire oportet? BRASS. Quid aliquid quàm illam non esse seruandam, quæ igne sit eliquata? frigidissima nimirum herba est, & frigiditate pollet, idcirco ne vi ignis incalescat cùm ea indigemus herba decoquenda est, & decocto vtendum, idem de cucurbitæ

aqua

aqua cēsendum est, de aqua plantaginis, de endiuiæ aqua, de aqua violarũ, & similibus. SENE. Quia omnes frigidæ sunt. at de cuscutæ aqua quid sentis? BRASSA. Nescio an citos vocem, an herbam hoc quod cuscuta dicitur, de qua recentiores ambigunt. SE. Sunt veluti capillamenta, à nonnullis podagra lini vocatur, quoniam lini culmos lædit, nam lini plantas ambigit, tegit, & crescere non permittit. BR. Ferrarienses rustici grungum vocāt, nōnulli existimāt esse calida capillamēta, alij frigida. in vsu est huius plātæ aqua ad iecoris obstructiones reserādas, ratione huius actionis calida esse videbitur, tamen secundũ ordinem excedere nō sentio, vnde poteris, & hanc seruare virignis eliquatam, quamuis & per decoctionem vires proprias seruare posit. SEN. Et graminis aquam seruamus. BRASSA. Hanc herbam temperatā esse arbitror, in actiuis scilicet qualitatibus, tamen ob dulcedinem quam habet ad temperatam dependere caliditatem, vel saltem calidas partes habere, quanquam Galenus in sexto simplicium dicat, radicem eius esse modicè frigidam, & siccam, de herba verò dicit quòd primo excessu refrigerat, in humiditate verò & siccitate moderata est, verùm dulcedo aliquid caliditatis habere testatur. at mulieribus quæ
ipsa

ipſa vti volunt ad necandos vermes in pue-
rulis iubeo vt illam decoquãt potius, quàm
vt ignis eliquatam accipiant. SEN. Audiui a-
lias te dicentem vermes haud necare, cùm
tamen herba ſit apud omnes publicitus re-
cepta. BR. Et nunc iterum audies, nam her-
ba eſt quæ vermibus potius blãditur, quàm
aduerſetur. nam non ſolùm non eſt amara,
ſed dulcedine quadam viget, quo ſapore ver
mes delectantur, tamen vt mulieribus ſatiſ-
faciam nonnunquam contentus ſum, vt hac
herba vtantur, ne tandiu imbibitam opi-
nionem ſtatim eruere volens deridear. nam
& ſi vermibus non aduerſetur, febri ſaltem
aduerſari videtur, imò iubeo vt ſimul ebul-
liat, cum huius herbæ radice hordeum, quo-
niam qui vermibus vexantur, vt plurimùm
febre correpti ſunt, præſertim ſi vehemen-
ter iis corripiantur. at de his ſatis, quæ ad
hoc propoſitum minimè ſpectant. SENEX.
Sumne graminis igne confectam aquam
ſeruaturus? BRAS. Vt lubet, tamen mihi po-
tius arridet vt in aqua ebulliat. SEN. Et be-
tonicæ aquam in pharmacopolis habemus.
BRAS. An calida ſit, an frigida. à Galeno mi
nimè explicatum eſt, tamen vires quas re-
fert calidam eſſe oſtendunt, quæ non niſi à
calido medicamento haberi poſſent: inquit
enim quòd incidit, & eſt amara, ac ſubacris.
calcul

calculos rumpit in renibus, pulmonem, pectus, & iecur expurgat, abstergitque, menses quoque cit, & comitialibus prodest, cum rupta conuulsáque curat, postremò acidum ructantibus, & ischiadicis pota auxilio est, hi affectus non nisi à causa calida fieri possunt. arbitror verò esse in secundo ordine calidam, quia sensu calidam esse percipitur, & in eodem ferè ordine exiccare, vel in primo saltem intenso. SE. Ex hac igitur herba aqua vi ignis eliquata seruanda erit. BR. Iam ex te ipso noscere incipis, quænam herbæ sint vi ignis eliquãdæ, & quæ minimè. SE. Vir esset pinguiori mineruæ præditus, qui hoc statim non nouisset cùm à te dictum sit, & verè dictum aquas ab igne in alambicum agente nonnihil caliditatis adipisci, idcirco cùm frigidæ herbæ hoc modo igne eliquentur earum aqua frigiditatem remittit. in herbis autem calidis earum caliditas augetur.

BRASS. Argumentum sumito quòd aquæ ab ignis caliditate nonnihil recipiant, quoniam cùm bibuntur sensus, quidam vstionis in ipsis semper sentitur, quem vstionis sensum vulgus brustolinum vócat, ac si rei vstulatæ odorem nactæ sint, si verò balneo vocato Mariæ aquæ conficiantur, huius odoris speciem vel non habent, vel modicissimè habent, idcirco si frigidæ aquæ Mariæ

bal

balneo eliquentur, minus caloris recipiunt, vnde si ex herbis frigidis aquas vi ignis eliquatas extrudere volueris, in vocato Mariæ balneo eliquentur, veruntamen in frigidis herbis decocta potius semper seruabo, quàm aquas vi ignis extrusas. SE. Et pimpinellæ aquam seruamus. BRASS. Ea medici vtuntur ad incipientes hydropes, ad cachexias, & alios similes affectus, tamen ignota est apud antiquos herba: nonnulli arbitrati sunt esse Dioscoridis Thelephium, apud Theophrastum mentio fit bibinellæ herbæ, Theodoro Gaza ita vertente, quicquid tamen sit videtur apud antiquos ignota. vnde vel ea nō vtor, vel rarissima vtor, nonnulli putāt quòd lapidem in renibus ac vesica confringat. SE. Cùm de simplici aliquo medicamento audio, quòd vesicæ lapidem frangat, semper vires aliæ quas illi attribuunt authores, mihi suspectæ sunt, quoniam huius sententiæ sum, nihil prorsus esse quòd vesicæ lapidem confringere possit, præter malleum & incudem. BRASSA. Neque ego à tua sententia, vel tantillum dimoueor, sed & hi addunt pimpinellam contra stranguriam valere, & dysuriam, & quòd vim habet vrinam prouocandi, & iecoris obstructiones ac lienis aperiendi, nonnulli arbitrati sunt pimpinellæ puluerem in ecclegma redactum

in melle, vel zuccaro in febriẽtibus ad duas drachmas per multum tẽporis insumptum, cum quatuor vnciis aquæ piupinellæ ægrotum à phthisi liberare. S E. Hoc mirificum esset. B R A. Imò proficuum, si experientia ita esse ostenderet. S E. Quid putas tu? B R. A' phthisi non liberaturum etiam si mille pinpinellæ acetaria ederentur. S E N. In accetariis plerunq; pinpinellam cõmisceri vidi. B R A. Tamen ex his herbis est, quæ difficulter coquuntur. S E. Seruanda igitur erit aqua vi ignis eliquata. B R A. Illa inquã ex pimpinellã. S E. At ex chelidonia, quænam seruanda est. B R A. Consideremus prius quid Galenus de ea sentiat, arbitror te seruare chelidonij maioris aquam. S E. Illam prorsus. B R A. De eo autem Galenus dicit esse tertij ordinis absoluti iam calefacientium & exiccantium. S E. Iam scio aquam ex chelidonio igne eliquatam potius esse seruandam, quàm decoctum faciendum: sed & idẽ iudicium in absinthij aqua faciẽdum est, & in aqua melissæ, cùm sint calidæ harũ aquarum herbæ. B R A S. Ex te ipso iam negotiari potes. S E N. Tamen mihi summè placet, vt omnes quas in pharmacopolis seruamus aquas contemplemur, aut illas saltem nominemus. B R A S. Vt lubet. S E N. Nescio quid faciendum sit de buglossæ & boragi-
nis

nis aquis. BR. Si herba quæ vulgò buglos-
sa vocatur cyrsion sit apud antiquos, est cali-
da herba, & borago, quã Dioscorides ac Ga-
lenus buglossum vocant calida est, & humi-
da, caliditatis ratione igne eliquari deberet,
humiditas verò vt decoquatur expetit, quo-
niam humiditas per decoctionẽ facilius ser
uatur, imò & aqua in qua dequoquitur ad il-
lam nonnihil addit. at cùm hæ aquæ ad hila
ritatẽ insumãtur, & potius temperatæ sint,
quàm in hac vel in illa qualitate multũ ex-
cedãt, idcirco per Mariæ vocatũ balneũ eli-
quatę, potius seruãdæ, nã ita gratiores erũt
neq; in hoc conficiẽdi modo humiditas mul
tum amittitur. SE. Quid dicendũ est de ver
benæ aqua? BR. Quid? quòd alambico edu-
cta seruanda sit: nã vt Galenus dicit vim ha-
bet hactenus desiccandi, vt vulnera cõgluti-
net. an verò calida sit an frigida minimè ex-
primit. nos in frigiditatem inclinare puta-
mus, siue de crecta loquamur, siue de supina
verbenaca, de recta Dioscorides dicit ignes
sacros cohibere, & exedentia cõpescere, hæc
verò sunt rei frigidæ munia, nõ autẽ calidæ,
supinã autẽ contra tertianas prębet. at quic-
quid sit, illã quæ in Mariæ balneo eliquata
est, seruato. SEN. Et fumi terræ aquam ser-
uamus. BRA. Herbã calidam esse ipsius vi-
res ostendũt, quæ obstructiones aperit, vri-
nam

m prouocat, & ventriculum roborat,
mque ſapor oſtendit, qui acris eſt, & a-
rus, licet Galenus addat & aliquid habe-
acerbitatis. SEN. Ex his ergo inferen
m eſt, aquã vi ignis eliquatã ſeruari debe
, at de acetoſæ aqua quid dices? BRAS.
ihil aliud quàm eſſe per decoctionem fa-
endam cùm ſit frigida herba. SEN. Si fri
idam eſſe nouiſſem, neque iſtud igno-
aſſem, eius ſcilicet aquam per decoctio-
em eſſe feciendam, verum & cichorij a-
qua eodem modo erit paranda. BRAS.
De hoc ambigendum non eſt, cùm frigide
ſit temperiei. SEN. Eſt etiam ſiccæ. BARS.
Ita Galenus ait, & has vtraſque habet in
ſecundo exceſſu qualitates. notáque dome
ſticam eſſe ſylueſtri magis frigidam, nota
inſuper multæ humiditatis admixtionem
ſiccitatem extinguere. vnde per decoctione
potius erit facienda, ſi hac humiditate vta-
mur. ſi autem ſiccitate vti voluerimus, per
alambicũ facta potius erit ſeruanda. SEN. Et
iridis aquã in pharmacopolis ſeruamus. BR.
Et hæc vi ignis eliquãda eſt: quoniã calidi-
tas in ipſa exigitur & ſiccitas. SEN. In alcha-
chengi aqua quid facturus ſim, ignoro. BRA.
Cùm hac aqua ad aperiendum, & vrinã pro-
uocandã vtamur, calidam eſſe cõſtat. SE. Re-
liquum nõ ignoro. BR. Quid ſcilicet? SEN.

Esse vi ignis eliquandam, sed & corticũ fal-
rum aquam seruamus. BRA. Vrinæ ardore
mitigat, quia frigida est, & cortices illi f
gidi sunt & humidi. SEN. Hoc ostendit
quam esse per decoctionem faciendam. B
Verum esset si virides cortices per hyeme
seruari possent, at cùm seruari non possin
aqua balneo Mariæ ex his corticibus
æstate fiat. SEN. Imò vtuntur etiam ad m
tigandam vrinam si acris est, cicerum pr
byterorum aqua. BRAS. Si hæc herba s
liunca sit calida potius est, quàm frigid
& vrinam prouocat, idcirco potius seruai
da est alambico confecta. SEN. Et lauar
dulæ aquam seruamus, quam igne eliqu
ri oportere regulę à te enarratæ ostendun
BRAS. Si spicæ genus sit, vel non sit, tecum
facio. nam calida herba est, atque sicca, &
his viget qualitatibus sicuti & roris mari
ni aqua vi ignis eliquata seruanda est, cùm
& ipsa caliditate ac siccitate polleat. SEN
Et citrangulorum aquam ad epithemat
pro roborando corde seruamus. BRAS. E
hæc quoq; calida est, & Mariæ balneo con
ficienda. SEN. Quid de Eufragiæ aqua di
cendum videtur? BRAS. Nondum reperi
apud antiquos euphragiam, cùm tamen
herba sit oculis vtilissima, & quæ illos ab
stergit, ac visum acuit. SEN. Ignoras igi-
tur

r qua qualitate sit prædita? BRAS. Imò
on ignoro, quia calida herba est in secun-
o ordine, & in eodem etiam excessu sicca,
ostergítque ac emundat, & visum purio-
em redit, oculorúmq; humiditates resol-
it. SEN. Ergo seruanda est vi ignis eli-
uata. BRAS. Ita seruanda prorsus, reli-
uas prosequaris aquas. SEN. Nullas alias
eruamus. BRAS. In officinis igitur aquam
ocatam Nampham non habetis. SEN.
Neque habemus, neque seruamus, at illam
nyrobolæ seruant. BRASSA. Si quispiam
medicus pro epithemate illam indiceret,
quid à te ageretur? SEN. Ad myropolas sta-
tim mitterem, quorum in foro copia est, &
illam ad quantitatem quæ tunc sufficeret
emerem. BRAS. Et profectò eiuscemodi
aqua non est diu seruanda, cùm eius odor
euanescat, si nullas alias in pharmecopolis
seruatis aquas, ab re non erit ad prandium
accedere, reliqua quæ ad hoc negotium at-
tinent cùm tempus dabitur oportunũ tra-
ctaturi, interim verò scito frigidas aquas
vi ignis eliquatas in vsum venire posse, cum
tanta non indigemus frigiditate
quanta est herbæ cuius est
aqua, frigiditas. SEN. Ne
que hoc prætereun-
dum erat.

ANTONII MVSAE BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS,

E amen omnium suffuf & pulverum quæ apud Ferrarienses pharmacopolas in vsu sunt.

BRASSAVOLVS, SENEX.

RASS. Illane seruatis quæ Mesue suffuf nominatur SEN. Neque scio quid suffi nomen significet, imò si qui piam canem lapide percute ret ac diceret inter iaciendum suffuf, no dubito quòd tantùm à loco in quo est di cederet, quãtum pedes illum ferre possen BRASSAVOL. Imò & si prolata dictione ca ro vel panis percutiatur idem efficiet. SENEX. Neque in illo morabitur loco si pani bus & ossibus impetatur. at quid signifi cat nomen hoc suffuf? BRASS. Est arabum nomẽ quod pulverem odoratum significa antiqui nonnullis vtebantur odoratis pul ueribu

ibus ad membra intrinsecus, & extrinse-
roboranda, & ad flatus ac alia similia ar
nda, semper autem erant odorata, propter
dici potest quod de odoratis pulueribus
c loquemur. SEN. Nos in pharmacopo-
diuersas pulucrum compositiones ser-
mus, sed multæ non sunt odoratæ. BRAS
AV. Mihi animo est vt omnes illos pulue-
s contemplemur. SEN. Nihil ad rem fa-
iunt, quia odorati non sunt, & præterea ali
s ingrediuntur compositiones quibus dein
e vtimur compositis. at si suffuf puluerem
ignificat, de his pulueribus agemus, & idẽ
runt quod suffuf. BRAS. Tamen suffuf
& puluis differre videntur. SEN. quonam
nodo? BRAS. Quia puluis nomen est ge
nerale ad quocunque pulueris genus, & vnũ
quoque simplex medicamentum siue crasse
siue tenuiter in puluerem redactum, pul-
uis dici potest, & cinis, ac terra ipsa mi-
nutissimè trita puluis dicitur. at suffuf est
puluis tenuissimus atque odoratus. SEN.
Pulueres igitur omnes quos in pharma-
copolis seruamus sum adducturus?
BRAS. Illos omnes, vt cõtemplemur nun
quid ipsorum aliquis suffuf sit, nam suffuf
puluerem significat ex pluriũ simplicium
pulueribus confectum atque odoratũ, hos
igitur tuos pulueres in medium adducito.

SEN. En puluerem quendam seruamus e
quo fit stomachica nocrea. BRA. Quisnam
est? SEN. Hic qui sequitur:

℞. Cinnamomi Gingiberis
Singulorum ℥ j.
Macis Nucis moschatæ
Cariophyllorum Singulorum ℥
Misce, & fiat puluis subtilissimus. hũc ser
mus puluerẽ ad trazeã stomachicã cõfici
dã. BR. Est odoratus puluis & talis qui vẽt
culũ roborat, flatus dissoluit, coctionẽ pro
rat, obstructiones aperit, & reliqua agit, q
aromatũ calida facere cõsueuerũt: at de il
nihil in pręsentiarũ dicendũ videtur, quon
agemus cũ de trazea ipsa verba faciemu
SE. Seruamus etiã & diagalangæ species. B
Quænam sunt? SEN. Hæ quæ sequuntu

℞. Galangæ ℥ j. ß. Gingiberis ʒ v
Glycyrrhizæ ʒ ij. Piperis ʒ i
Hyssopi siccæ Gariophyllorum
Cardamomi maioris Cinnamomi
Nucis moschatæ Singulorum ʒ
Misce, & fiat puluis subtilissimus. BRAS.
eiuscemodi puluis suffuf vocari potest, cù
odoratus sit. de quo agemus quando de di
galanga sermonem habebimus, dissoluit
ipse flatus, ventriculum roborat, & frigi
membra celefacit. SEN. Cùm de hoc pulue
alibi etiam tractaturus sis, senæ puluere

medium afferam, qui ad catapotia continẽ-
a seruatur, ad electuaria insuper, & quãdo-
ue ex iure in potu sumitur, vel ex aliquo li
uore. BRASSA. Puluerem hunc adducito.
E. Illũ audito,

℞. Foliorum senæ Tartari albi
Singulorum ℥ ij.
Gariophyllorum Cinnamomi
Galangæ Amidis
Singulorum ʒ ij.
Diagridij ʒ iij.

Misce, & fiat puluis subtilissimus. BRASS.
De hoc puluere in libello in quo de cathar-
ticis agimus medicamentis quæ pilularum
formã non seruant, locuti sumus. SEN. Me-
moria habeo, propterea pulueres hieræ sim
plicis Galeni in medium adducam. BRASS.
qualesnam? SEN. Hos:

℞. Cinnamomi Mastiches
Assari Croci Xylobalsami
Spicæ cardi Singulorum ʒ vj.
Aloës optimi ʒ c.

Misce, & fiat puluis subtilissimus. BRASS.
De hoc puluere vbertim locuti sumus in
nostro pilularum examine. SEN. De specie-
bus ergo hieræ picræ Galeni verba facia-
mus. BRASS. Illas referto. SEN. Hæ sunt:

℞. Cinnamomi Croci
Spicæ nardi Schoeni Assari
Casiæ

Caſsiæ ligneæ Xylobalſami
Carpobalſami Violarum
Abſinthij Epithymi Agarici alb
Roſ.rub. Turbith electi
Colocynthidis Maſtiches
Singulorum ℥ j.
Aloës ad pondus omnium.

BRA. Et de hac hiera in prædicto loco ve ba fecimus,& vna oſtendimus nõ eſſe Ga ni,neq; illam vnquã ſomniaſſe Gale. SE de aromatico igitur roſato Gabrielis ag mus, cuius ſpecies, id eſt, pulueres in pha macopolis ſeruamus,ita verò conficitur,

℞. Roſ.rub. ʒ x.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ iij. ℈ ij.
Ligni aloës Sandalorum citrinoru
Singulorum ʒ ij.
Cinnamomi electi ʒ iij. ℈ j.
Macis Gariophyllorum
Singulorum ʒ j ℈ ij.
Gumi arabici Tragacanthi
Singulorum ℈ v. G̈ vij.
Nucis moſchatæ
Cardamomi maioris Galangæ
Singulorum ℈ ij.
Spicæ nardi ℈ j. G̈ vij.
Muſci G̈ xiiij.
Ambracani ℈ j. G̈ vij.
Miſce,& fiat puluis ſubtiliſsimus.

RASS. Abſurdum videretur nos medica-
mentis locum præoccupare velle: de hoc
enim agemus quando de aromatico roſato
verba facturi erimus. SENEX. De ſpeciebus
agitur, id eſt pulueribus confectionis Ele-
cophagamus, quæ ex his conficiuntur,

℞. Scamonij Turbith albi
Singulorum ʒ ij.
Cariophyllorum
Cinnamomi Gingiberis
Myrobalanorum emblicorum
Nucis moſchatæ Polypodij
Singulorum ʒ ij. ß.
Zuccari albi ʒ vj.
Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRASS. De hoc locuti ſumus in medica-
mentorum examine quæ pilulæ non ſunt,
& catharticã vim habent. SEN. Fruſtra igi-
tur hæc refero. BRAS. Non fruſtra, quia in
memoriam ſaltem illa reuocas, quæ niſi ſæ-
pius pertractentur, obliuioni traduntur.
SEN. Puluerem igitur audito quem ad ne-
candos vermes ſeruamus.

℞. Cinnamomi electi ʒ ij.
Gingiberis Cornucerui vſti
Spodij Peoniæ
Corallorum rubrorum
Lupinorum Dictamni
Coriandrorum præparatorum

Singulorum ℥ j.
Seminum caulium Centoni-
Sementinæ Singulorum ℥
Misce, & fiat puluis subtilissimus.
BRASS. Et de hoc etiã puluere locuturi su-
mus, cùm de electuariis & vocatis cõfectio-
nibus agemus. SE. Et pro diacymino confi-
ciendo puluerem seruamus qui talis est.
℞. Cymini præparati ℥ vj.
Cinnamomi Gariophyllorum
Singulorum ℥ iij.
Gingiberis ℥ ß. ℈ ß. Galangæ ℥ j. ß.
Piperis Satureiæ Calamenthæ
Singulorum ℥ ij.
Piperis longi ℥ ß.
Spicæ nardi Nucis moschatæ
Singulorum ℈ ij.
Misce, & fiat puluis subtilissimus.
BRASS. Et de hoc in prædicto agemus lo-
co. SEN. Puluerem igitur diarhodon ab-
batis cõtemplemur, qui hoc modo cõficitur.
℞. Sandalorum alborum
Sandalorum rubrorum
Singulorum ℥ ij. ß.
Tragacanthi Gummi arabici
Spodij. Singulorum ℈ ij.
Assari Spicæ Masticheſ
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris Croci
Ligni

Ligni aloës Gariophyllorum
Galliæ moſchatæ Seminum aniſorum
Seminum fœniculorum Cinnamomi
Seminum baſilici Berberis
Seminum ſcariolæ
Seminum portulacæ Maluæ
Lactucæ Papaueris albi
Cydoniorum Citruli Melonis
Cucumeris Cucurbitæ
Singulorum ℈ j.
Oſsis de corde cerui Margaritarum
Singulorum ℈ ß.
Zuccari candi Roſarum rub.
Singulorum ℥ j. ß.
Succi glycyrrhizæ Rhabarbari electi
Singulorum ℈ j.
Camphoræ C̈ vij. Muſci C̈ iij. ß.
Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRASS. Neq; de hoc puluere vel tantillum verba facturi ſumus, quoniam in libello de electuariis, de eo vt conuenit, verba facie-mus. SEN. Abſtinere non poſſum, quin pul-uerem illum referam, ex quo diamuſcum dulce conficimus, eſt verò hic:

℞, Croci Doronici Zedoariæ
Lihni aloës Macis
Singulorum ℥ ij.
Albarum margaritarum
Setę crudę adustę Carabe
Corallo

Corallorum rubrorum
Galliæ moſchatæ Meliſſæ
Singulorum ʒ ij. ß.
Been albi Been rubri Folij
Serici Gariophyllorum
Singulorum ʒ j.
Gingiberis Cubebarum
Piperis longi Singulorum ʒ j. ß
Muſci ℈ ij.
Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRASS. Et de hoc etiam puluere tunc age
mus cùm de diamoſco dulci in electuarijs
pertractabimus. SEN. Seruamus & diambræ
pulueres, qui ſunt.

℞. Cinnamomi Doronici
Gariophyllorum Macis
Nucis moſchatæ Folij
Galangæ Singulorum ʒ iij.
Spicæ Cardamomum maioris
Cardamomum minoris
Sandalorum citrinorum Ligni aloës
Piperis longi Singulorum ʒ ij.
Ambracani ʒ j. ß.
Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS. Neque hic puluis in præſentiarum conſiderandus eſt. ſed ſuo locò de illo pertractare ſatis erit. tunc verò pertractabitur cũ de electuarijs verba faciemus. SEN. Temperare non poſſum quin pulueres diatrion

pipe

pereon in mediũ afferã, etiã si illos minimè contẽplaremus. hîc verò est ille puluis.

℞. Piperis albi	Piperis nigri	
Piperis longi	Singulorum	℥ ij. ß.
Gingiberis	Thymi	Hasce
Anisorum	Singulorum	℥ j.
Spicæ	Amomi	
Singulorum ℈ j.	C x.	
Cassiæ	Seminum apij	
Sileris montani	Assari	
Enulæ siccæ	Singulorum	C xv.

Misce & fiat puluis subtilissimus.

BR. De diatriõ pipereon suo agemus loco, propterea ne ipsius tractationem præoccupemus: tunc enim de illo agemus, quãdo in aliorũ ordine erit pertractandum. mirũ verò est quòd pulueres in pharmacopolis non seruetis, qui deseruiant solum vt pulueres, & compositiones alias non ingrediantur. SE. Cõstrictuum puluerem ad hũc vsum seruamus. BR. Cuius authoris est? SEN. Est puluis (vt vocant) magistralis, qui certum non habet authorem, sed ita in vsum receptus est. BR. Pulueris compositiones referto. SE. Hæc est quæ sequitur.

℞. Boli armeni	Terræ sigillatæ
Nucum cyparissi	Seminũ portulacæ
Myrtillorum	Acaciæ
Singulorum ℥ ß.	

Se

Seminum plantagini Gypsi
Singulorum ʒ ij.
Thuris albi Sanguinis draconis
Singulorum ʒ ij.
Mastiches Tragacanthi
Gummi arabici Consolidæ maioris
Singulorum ʒ v.
Misce, & fiat puluis subtilissimus.

BRA. Cùm medici constrictiuum puluerem indicunt tu hunc præbes? SE. Hũc semper præbeo nisi medicus quispiam particulariter puluerem alium indixerit. BRA. Sunt & alij Ferrariæ pharmacopolæ, qui hunc puluerem conficiunt, sed plura habent in compositione simplicia, quàm tu adduxeris. SE. Quænam? BR. Leporis pilos, chartã vstam, & furni fuliginẽ. SE. Compositionẽ quã alij parãt integrã adducito, nam memini me illã quãdoq; vidisse, in quo autem loco, mente non teneo. BRAS. Hæc est quam refero compositio, à tua etiam in ponderibus differens.

℞. Boli armeni Terræ sigillatæ
Seminum portulacæ Myrtillorum
Acaciæ Pilorum leporis vstorum
Seminum plantaginis Chartæ vstæ
Singulorum ℥ j.
Fuliginis furni Gypsi
Singulorum ℥ iiij.

Sanguinis draconis Thuris
Aloës Singulorum ʒ ij.
Mastiches Tragacanthi
Gummi arabici Consolidæ maioris
Singulorum ʒ j.
Misce, & in puluerem redigantur.

E. Percipio iam in hoc puluere, plura esse implicia, quàm in meo. at meo haud pau-i vsi sunt, & valdè profuit. BRASSA. In hoc puluere conficiendo nonnulli dicunt crasso modo terenda esse simplicia, quod absurdum iudicare oportet: nam nõ solum sunt tenuissimè conterenda, sed etiam per cribrum ex pergameno eliquenda. SEN. Sumiturne per os hic puluis? BRAS. Sumi nihil prohiberet, at eius frequentissimus est per extrinseca vsus, quando sanguis sistendus est: tunc enim oui albumen sumunt ac concutiunt, postea huic pulueri miscent, & stuppa, vel linteis, vel penicillis recipiunt, & supra locum è quo emanat sanguis imponunt, nõnulli oui albumine & plantaginis succo ad puluerem ipsum dissoluendum vtuntur. SEN. Idem est & pulueris quem seruo vsus. BRAS. Idem prorsus est, sed is quem adduxi magis adstringit. SEN. Omnes igitur aut meum seruant pu[l]uerem, aut eum quem adduxisti? BRAS. Minimè omnium, nam multi

alio

alio vtuntur constrictiuo pulnere,& aliu
seruāt. SE. Quēnā? BRA. Hūc qui sequitu
℞. Boli armenti ℔ j.
Myrtillorum ℥ vj.
Sanguinis draconis ℥ iij.
Masliches Thuris
Singulorum ℥ j.
Ros.rub. Balaustiarum
Singulorum ℥ ij.
Misce,& fiat puluis subtilissimus.
SEN. Puluis quem seruo est longè veh
mentior isto. BRAS. Inficias minimè e
& ille quem superius adduxi est tuo veh
mentior. SEN. Extantne alij, qui aliu
seruent? BRAS. Imò apud aliquos pha
macopolas hunc seruari vidi.
℞. Mastiches Thuris
Nucum cyparissi Antimonij
Corticum granatorum Balaustiaru
Copularum glandium
Singulorum ℥ ij.
Misce,& fiat puluis subtilissimus.
SEN. Et ego quoq; hunc puluerem seru
sed cùm alicui intestinum exit,illum ta
tum præbeo. BRAS. In hoc casu ob
conuenit quia adstringit, verum alij pha
macopolæ pro constrictiuo puluere hu
adhibent cùm simpliciter constrictiu
puluis indicitur, & prorsus constrictiu
e

ſt,non tamen aliorum comparatione,nam
vehementius adſtringunt ſupraſcripti, &
hic quem pro inteſtini recti exitu ſeruas,
non tantum adſtringit, ſed etiam membra
roborat,ſupra quæ ponitur. SENEX. Suntne
antiqui de aliquo conſtrictiuo puluere lo-
cuti? BRASS. Sunt prorſus.nam Galenus in
quinto methodi medendi libro puluerem
quendam deſcribit, quo in omni ſanguinis
profluuio ad aſtringendum vtitur. SENE.
Opto ſummoperè hunc Galeni puluerem
addiſcere. BRASSA. Id ſtatim efficies,nam
ſuum puluerem ita Galenus conficit,

℞. Thuris partem vnam
Aloës partis vnius ſemiſſem
Miſce,& fiat puluis ſubtiliſsimus. SEN.

Quomodo hoc puluere vſus eſt Galenus?
BRAS. Illum cum oui albumine ad mellis
craſsitudinem ſubigit, poſtea pilo leporis
molliſsimo excipit,& loco ſupraponit, vn-
de ſanguis emanat. SEN. Nonnullos vidi,
qui medicamentum pilis non excipiunt,ſed
pilos potius minutim incidunt, & medica-
mento miſcent. BRASS. Hoc non magnifa-
cio,nam tot poſſent inciſi pili accipi, quòd
illis etiam medicamentum exciperetur.
Aetius verò eodem vtitur medicamento, &
pilis non excipit,ſed lana, locóque imponit.
SEN. Alios etiam vidi, qui goſopion acci-
piebant

piebant. BRAS. Nonnulli etiam sunt, qui f
quenti vtuntur constrictiuo puluere.

℞. Thuris Aloës
Pilorum leporis vstorum
Boli armeni. Sanguinis dracon
Terræ sigillatæ Mastiches
Singulorum ʒ j.

Misce, & fiat puluis subtilissimus. SEN. Q
nam est ipsius vsus modus? BRASSA. Is q
superius in aliis pulueribus dictus est, plá
taginis succo miscetur, & oui albumin
stuppáque excipitur. SENE. Ego nunqua
vidi te constantem cùm pulueres consti
ctiuos indicis, sed modo vno, modo alio
teris puluere. BRASSA. Ita fieri necessariu
est, cùm diuersæ etiam sint intentiones,
quas ego vtor, & modo hunc adstringente
puluerem, modo illum vt affectui quẽ cur
conuenit, mihi parandum iubeo, & nu
duo, nunc tria, nunc plura misceo simplici
vt plùs, & minus, adstringere animo est,
vt simul membra ipsa roborare intend
SEN. Quo modo adstringentia per mag
& minus differunt? BR. AS. Si omnia in o
dinem quæ adstringunt tibi referre volu
rim, & secundùm vires proprias, secundù
magis & minus distinguere, nimis amplu
esset negotiũ at paucula quædam per hun
ordinem tanquã omnium specimen addi
can

ram de quibus Galenus mentionem facit, in sexto de compositione medicamẽtorum secundùm locos, capite tertio. SE. Hęc haud oscitanter expecto, & ore aperto à te deprehendere incipio. BR. Hæc moderarè adstringunt, rosæ, rosarum flos, palmulæ, phænicobalani, pampini vitis, rubus, rubus caninus, aspalatum, cyperum, cycinum, siliquę mori, mori radices, hypocisthis, mala austera, pira acerba, sorba, rheom, aloë, iunci rotundi odorati flos, radix nardi indicæ, radix nardi communis. SEN. Quæ post hæc vehementius adstringunt? BRA. His fortiora sunt, neque manifestam habent asperitudinẽ, fructus spicæ Aegyptiæ, rheon, diphryges, rhus obsoniorum, balaustium, cycini, malicorium, galla, galla omphacitis, baccę myrthi, cotonea acerba, virgulta tenera ilicis, arbuti, smilacis, phagi glandes, corna, mespila, fructus memæcilli. eximiè verò adstringentia sunt, omnia aluminis genera, sed scissum est tenuiorum partium, ideo vtilius, atramentum sutorium, tamen aliquid habet caliditatis. SEN. Acaciæ nullàm mentionem fecisti. BRAS. Sub Aegyptia spina continetur. SE. Neq; de bolo armeno, aut terra sigillata verba habuisti. BRAS. Inter mediocriter adstringentia numerãda sunt. at hic locus non est de astringentibus omnibus per-

tractandi. tibi autem in præſentiarum ſat ſit, vt hæc ex Galeno ſumpta pro exempl poſuerim, vt tu ipſe alia ex his inueni queas. SEN. Cuperem vt tu conſtrictiuu quendam puluerem conficeres, qui vehen tiſsimus eſſet. BRAS. Hic eſt vehementiſ mus adſtrictorius puluis.

℞. Aſpalati Muſci Helenij
Myrrhæ Thuris Thuris cortic
Maſtiches Nucum cypariſsi
Myrices Cyperi Hypociſtidis
Litij Acaciæ Rhu obſoniorun
Nucleorum pineorum
Balauſtiarum Malicorij
Buccinorum Eboris
Cornu cerui Seminum plantagin
Seminum hederæ Aloës
Sarcocollæ Symphyti
Mororum rubrorum exiccatorum
Pſylij Myrtillorum
Plumbi cremati Aluminis liquidi
Pumicis Gypſi
Corallorum alborum
Lapidis hæmaticis
Gallæ omphancitidis
Cornum fructus Maceris
Maſtiches Conſolidæ maioris
Singulorum ℥ iij.
Lapidis armeni Boli armeni

Terræ sigillatæ Squamæ ferri
lluminis ſciſsilis Atramenti ſutorij
Singulorum ℥ ij.
ſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus. cuius vſus
t ad omnia adſtringenda, quæ adſtrictio-
indigent. SEN. Arbitror tuum hunc pul-
rem omnia complecti, quæ adſtrictoriam
n habere ſcripta ſunt. BRAS. Multò plu-
ſunt adſtringentia, quàm illa quæ com-
ſitionẽ ingrediuntur, tamen multa ſunt,
talia quæ nunquam te decipient, ſi pulue
iſto vtaris, qui & per os inſumi poteſt, &
trinſecus adhiberi, & per clyſteres iniici,
adſtrictione indigemus & ratione loci in
uo fieri debet. SENEX. Poſſet tamen & ex
aucioribus fieri adſtringentibus ſimplici-
us. BRASSAVO. Poſſet profectò, & ego
uandoque duo aut tria indico, vt illis opus
abeo, at in præſentiarum reliquos pulue-
es quos ſeruas, adducito.

SENEX.

Et capitalem temperatum puluerem ſer-
amus. BRASS. Nónne & frigidum ſerua-
is atque calidum? SEN. Minimè omnium.
BRASS. Ergo cũ capitalis puluis indicitur,
ſiue calidus dicatur, ſiue frigidus, ſiue tem-
peratus, hunc ſemper adhibetis, quem tem-
peratum vocaſti? SE. Hunc ſemper adhibe-
mus, & ita præceptor meus faciebat, & ego

ad hanc vſq; ætatem ſemper feci. ſi aliũ me factur ũ edocebis, illum deinceps conficiam, ac ſeruabo. BRA. Neceſſarium erit pulueres iſtos ſecundùm has tres intentiones diſtinguere, & vnumquenque ſeorſum paratum ſeruare, ne talis deinceps error contingat, qualem ad hoc vſque tempus ſemper commiſiſti. nunc verò tuum illum referto capitalem puluerem, quem ſeruas temperatum. SE. Hic eſt quem refero,

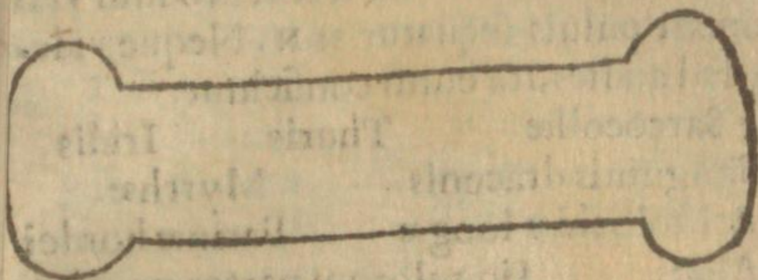
℞. Sandaracæ
Nucum cypariſsi
Corticum thuris
Gariophyllorum
Roſ. rub.
Myrtillorum
Maſtiches
Singul. ℥ ß

Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus. BRASSA. Gariophylla, contra reliqua ſimplicia ſol. pugnant, tamen ad temperiem quodammodo accedunt. at ne putes vnumquenque tu modo conficere, cùm nonnulli ſint, qui capitalem puluerem hoc modo componant,

℞. Florũ chamæmeli
Florum meliloti
Maſtiches
Cubebarum
Corticum citri
Florum ſtœcad.
Singul. Man. ß
Macis
Nucis moſchatæ
Roſ. rub.
Singulorum ℥ j.
Corallorum rubrorum ℈ ij.
Salis vſti ℈ iiij.

Conterantur hæc, & in puluerem redigan-

-, ac ſupra coronalem commiſſuram ex-
ndatur. SEN. Præceptor meus hac compo
ione vtebatur ad ſacculum conficiendum
ora caput imponendum. BRASSA. Ni-
l impedit ſacculum fieri, & hoc puluere
pleri, ac ſupra caput poni. SEN. Quænã
bet eſſe ſacculi forma ſupra caput impo-
endi? BRAS. Si vna & lambdæ commiſſura
boratione indigeat, hęc eſt ſacculi forma.

qui his pulueribus implendus eſt, & capiti
ſupraponendus. nota verò nonnullos ſub
aliis ponderibus hũc puluerem ſeruare. SE.
Quonam modo? BRAS. Iſto qui ſequitur,

℞. Florum chamæmeli
Florum ſtœcadis Mariorana
Singulornm Man. ß.
Macis Maſtiches
Singulorum ʒ j.
Corallorum rubrorum ℈ j.
Cubebarum Nucis moſchatæ
Corticum citri Roſarum
Singulorum ʒ j.

Salis vsti ℈ iiij.

Misce,& fiat puluis subtilissimus. SEN. Pauca est in hoc,& in superiori differentia. BR. Paucissima omnino, quoniam præcedens descriptio recipit corallorum rubrorum ℈ ij. hæc verò recipit corallorum rubrorum ℈ j. in reliquis conueniunt. SEN. Vidi ego pharmacopolas, qui sequentem seruabant puluerem,& nunc seruant,& pro capitali omnibus vendunt. BRAS. Nõdum vidi quinam puluis sequatur. SEN. Neque videbis,sed audies,ita enim conficiunt:

℞. Sarcocollæ Thuris Iridis
Sanguinis draconis Myrrhæ
Aristolochiæ longæ Farinæ hordei
Aloës Singulorum partes æquales.

Misce, & fiat puluis subtilissimus. BRASS. Est Auicennæ puluis, sed qui non ponitur supra caput, ad roborandum, nisi vlcus in capite adfuerit, nam de hoc puluere Auicenna agit. vbi de cranei fractura verba facit, quoniam post vlceris concoctionem ac emendationem eo vtitur, vt caro sub derecto osse generetur. SEN. Quos pulueres ad hoc propositum iuberes tu seruaturos esse? BRAS. Optarem vt hunc temperatum seruares, & cùm temperatum puluerem capitalem indixero, hunc præberes.

℞. Ros. rub. Balaustiarum

Mastiches Singulorum ℥ ij.
Macis Thuris Myrtillorum
Singulorum ℥ j.
Nucum cyparissi Stœcadis
Singulorm ℥ j.ß.
Misce, & fiat puluis tenuissimus. SEN. Mul-
a calida puluerem hunc ingrediuntur. BR.
Si frigida calidis comparabis, totam compo-
sitionem ad temperiem accedere percipies.
Cùm verò capitalem puluerem frigidum in-
dixero, hunc qui sequitur præbeto.
℞. Boli armeni Ros. rub.
Myrtillorum Mastiches
Balaustiarum Corallorum rubrorum
Gummi arabici Terræ sigillatæ
Singulorum ℥ ij.
Misce, & fiat puluis tenuissimus. SEN. Non
videtur multũ frigidus hic puluis. BRAS.
Nec caput vehementer infrigidandum est,
in quo scilicet frigidissimum continetur
membrum, adde non debere esse valde frigi
dum, quia frigidi natura est obstruere. SEN.
Tamen in phrenitide maximè infrigidamus
ex oxyrhodino, & non fit obstructio. BRA.
In oxyrhodino acetum adest quod penetrat
ac incidit: idcirco non obstruit, imò non cõ-
ueniret si obstrueret, nunc calidum capita-
lem puluerem audito.
℞. Nucis moschatæ Macis

Corticum citrorum Stœcadis
Maioranæ Hyſſopi Acori
Cubebarum Iridis illiricæ Coſti
Menthæ Singulorum ℥ j.
Gariophyllorum Cinnamomi
Singulorum ℥ ij.
Euphorbij ℈ j.

Miſce, & fiat puluis tenuiſsimus, quo etiam ſacculus fieri poterit, & commiſſuris ſupraponi. at ſi puluerem abſque ſacculo commiſſuris applicare volueris, in frigido puluere commiſſuras myrtino oleo vel roſaceo prius delinias, poſtea frigidum puluerem ſupra ſpargito, pro temperato puluere oleo roſaceo vel chamomælino commiſſuras delinito. cùm verò calidus puluis applicandus erit, nardino oleo commiſſuræ delinendæ ſunt, vel oleo de nuce myriſtica, quia oleorum vires puluerum viribus ſimiles eſſe debẽt, qui commiſſuris ſupraponuntur. SEN. Deinceps in tui gratiam hæc tria puluerum genera parata ſeruabo, vt cùm indixeris, diſtinctè præbere poſsim. BRASS. Alia iam proſequaris puluerum genera.

SENEX.

Seruamus & puluerem ſanctum nuncupatum. BRASSAV. Etſi de hoc puluere in catharticis locuti ſimus medicamentis, tamen ab re non erit compoſitionem ſaltem

referre

eferre. examen verò si quispiam scire vo-
nerit, ad libellum de catharticis recurrat,
n quo omnia sunt aperta. SENEX. Ipsum
gitur puluerem adducam. BRAS. Id faci-
:o. SE. En adduco,

℞. Folliculorum senæ ℥ j. ß.
Tartari albi ʒ ij. Gingiberis ʒ ß.
Misce, & fiat puluis. BRASSAVOLVS. Alij
hunc puluerem ex elaterio conficiunt, ac re
liquis supradictis, tamen de hac re in præ-
sentiarum nos minimè loquemur, sed te po-
tius ad alia referenda excitabimus.

SENEX.

Seruamus & senæ puluerem. BRAS. Ta-
men & ille quem sanctum nominasti senæ
puluis est. at de illo etiam in libello de me-
dicamentis catharticis, quæ pilulæ non sunt
verba fecimus, vnde te puluerem referre sa
tis erit. SEN. Senæ puluis hic est.

℞. Foliorum senæ Tartari albi
Singulorum ℥ ij.
Gariophyllorum Cinnamomi
Galangæ Amidis
Singulornm ʒ ij.
Diagridij ʒ iiij.

Misce, & fiat puluis. BRASSA. De hoc pulue
re illa in memoriã reducito, quæ in libello
de catharticis medicamentis quæ non sunt
in pilularum forma scripta reliquimus.

SE.

SE. Alios ergo referam quos seruamus pulueres. BR. Iam referto.

SENEX.

Inter illos quos seruamus pulueres, puluis cordialis temperatus suum ordinem habet. BR. Aliosne à temperato seruatis? SE. Et frigidum seruamus. BR. Calidum verò non seruatis? SE. Alium non seruamus à temperato, & frigido puluerem. BR. Hoc fortè probe effectum est. SE. Quam ob rem? BR. Quia cor nunquam calefaciendum est, etiã si frigidissimum sit. at cum calefactione indiget talibus calidis vti debemus, quæ ad temperiem accedant, & ad calidum dependeant, non autem his, quæ cordis caliditatẽ nimis augere possent. at puluerem hunc tuũ pro corde temperatum contemplemur. SE. Est hic quem refero:

℞. Ros. rub. Florum boraginis
Florum buglossi
Florum violarum
Singulorum ℥ vj.
Sandalorum alborum
Sandalorum rubrorum
Singulorum ℥ ij.
Charabe Corticum citri
Singulorum ℥ j. ℈ j.
Spodij ℥ j. Gariophyllorum
Macis Croci Singulorum ℈ j.

Ossis

Ossis de corde cerui ʒ ß.
Been albi Been rubri
Singulorum ℥ iij.
Misce, & fiat puluis.

Quidam volunt contundendum esse crasso modo, alij tenuissime. BRAS. Cum his facio qui in tenuissimum puluerem comminuendum esse monent, quando eo indigemus. SEN. Ita facimus, illum seruamus in frustula concisum, vel mediocriter contusum, postea cùm vti voluerimus eum in tenuissimum puluerem redigimus. BRASSAV. Hoc probè effectum est, ne à tenuissimo illo puluere vis effluat medicamentosa, & ideo pro pulueribus seruãdis hæc vna sit regula, primo crasso quodam modo contundantur, quousq; oportunitas contingat, qua illo vti voluerimus, tunc in tenuissimum puluerem facilè redigetur, vel etiam integra simplicia seruentur, quoad ipsis vti voluerimus, & tũc in tenuissimum puluerem redigantur. SEN. Nónne est temperatus eiuscemodi puluis? BR. A temperato nonnihil declinat, tamen alij sunt qui alio vtuntur pro corde temperato puluere. SE. Quonam? BR. Isto.

℞. Rubini Granatæ
Iacinthi Smaragdi Saphiri
Singulorum ℈ j.
Margaritarum non perforatarum ℈ j.

Corallo

Corallorum rubrorum
Corallorum alborum
Ossis de corde cerui   Cornu vnicorn
Singulorum ℈ ß.
Musci   Ambræ
Singulorum C̈ iiij.
Foliorum auri   Foliorum argenti
Singulorum folia vj.

Omnia subtilissimè pulverizentur, & per l[illegible]teum eliquentur præter aurum & argent[illegible] quæ postea addantur, aliqui sunt, qui hu[illegible] seruant (vt vocant) cordialem puluerem. S[illegible] Quid tu de hac compositione sentis? BR[illegible] Quid aliud quàm quòd aliâs dixi? compos[illegible]tiones quæ pretiosos recipiunt lapides, & a[illegible]rum ac argentum, vanas esse, nisi sint coro[illegible]næ regiæ, aut pontificum infulæ. nam lapi[illegible]des illi pretiosi præter id quod vitra sunt, e[illegible]tiam si essent veri lapides, vires illas ad co[illegible] non habere arbitramur, quas arabes autho[illegible]res illis imponunt, idcirco quantum in m[illegible] sit potius probo compositionem à te addu[illegible]ctam, quàm hanc in præsentiarum à me re[illegible]latam, & à multis pro cordiali puluere ser[illegible]uatam. SEN. Vidi ego & alios qui cordial[illegible] vocatum puluerem seruabant, ad epithema[illegible]ta conficienda. & pretiosorum lapidū frag[illegible]menta recipit, tamen & multa alia etiam recipit præter pretiosa fragmenta. BRAS[illegible]

sum referto. SE. Hic est qui sequitur,
ʀ. Florum buglossi
Florum boraginis Florum melissæ
Singulorum Man. ß.
Sandalorũ alborum Sãdalorũ rubrorũ
Sandalorum citrinorum Rof. rub.
Singulorum ʒ ij.
Doronici Been albi Been rubri
Carabæ Ossis de corde cerui
Singulorum ℈ iiij.
Corticum citri Seminis acetosæ
Ligni aloës Gariophyllorum.
Singulorum ʒ j. ß.
Croci ℈ ß. Margaritarum ʒ ß.
Musci Ĉ iij. Camphoræ Ĉ vj.
Rubini Granati Iacinthi
Smaragdi Saphiri
Singulorum ʒ j.
Corallorum rubrorum
Corallorum alborum Spodij
Singulorum ʒ ß.

Vnumquodq; horum simplicium seorsum in puluerem redigatur, postea vnà misceantur, ex hoc deinde puluere cum aceto, vino cretico, aqua rosacea, & aliis aquis, vt melissæ, boraginis, buglossi, acetosæ, epithemata conficiunt. BRASSA. Idem nunc repeto, me scilicet nullam in his pretiosis lapillulis habere spem, nisi magni haberentur,
& multa

& multa pecuniarum summa venderetur, at si pulueres, vel in epithematibus, vel quocunq; alio modo cordi non applicatur vt calefaciant, vel vt frigefaciant, quando videlicet hæc prætiosa fragmenta recipiunt, sed solum vt cor ipsum roborent, veruntamen alios etiam vidi pharmacopolas, qui ad sacculos pro corde roborando conficiendos sequentẽ puluerẽ seruabãt. SE. Illũ audire expecto. BRA. Hic est, ne amplius expectes.

℞. Florum boraginis
Florum buglossi Florum melissæ
Singulorum ℥ ß.
Rosarum rubrarum ℥ ij.
Florũ chamæmeli Florũ roris marini
Singulorum ʒ j. ß
Sandalorum alborum
Sandalorum rubrorum
Sandalorum citrinorum Been albi
Been rubri Boli armeni
Ossis de corde serui
Singulorum ʒ j.
Corallorum rubrorum
Seminum acetosæ Corticum citri
Singulorum ʒ ß.
Ligni aloës Spodij
Singulorum ℈ ij.
Croci Setæ crudæ
Singulorum Ċ x.

Camphoræ ℈ ß.
Vnumquodque crasso modo pulverizetur.
Misceatur. SEN. Pro conficiendis sacculis
conuenit vt contritio crasso modo fiat, pro
epithematibus autem debent tenuis sim-
plicia in pollinem conteri. at perdurantne
hi pulueres? BRASS. Tantum perdurant,
quantum simplicium vis in ipsis permanet,
& odor, ac sapor seruatur. SEN. Ego mihi
pulueres paro per duos menses. BR. Fortè
atque eorum vis tandiu perdurant, tamen
puluerum crasso modo cõtritorum vis diu-
tius permanet, quàm in pollinem contrito-
rum. SEN. Nosco & pharmacopolas qui
hunc sequentem seruant puluerem.

℞. Zaphiri Hyacinthi
Rubini Smaragdi Granatæ
Singulorum ℥ ß.
Corallorum rubrorum
Corallorum alborũ Ossis de corde cerui
Spodij Limaturæ auri
Argenti Charabæ
Singulorum ℥ ij.
Croci Xyloaloës
Singulorum ℥ j.
Cinnamomi electi ℥ iij.

Misce, & fiat puluis subtilissimus. BRASS.
Est puluis à Nicolao Florentino confectus
libro quarto in capite de syncope, quo vti

possumus ad epithemata, ad cataplasmata, ad linimenta, ad sacculos, vt alia illi cõmi scebimus. SEN. Sit vel Nicolai Florentin vel alterius, nihil ad rem facit. BRAS. Not verò nonnullos in hoc puluere etiã addere

Cristalli Ambræ

Singulorum ʒ ß.

SEN. Hoc ignorabam. BRASS. Nunc non ignoras, aliqui præterea extãt Venetijs qu pro temperatis conficiendis pro calido co de sacculis alium seruent puluerem. SEN. Quemnam? BRAS. Hunc qui sequitur:

℞. Sandalorum rubrorum

Sandalorum citrinorum

Rosarum Corallorum alborum

Corallorum rubrorum

Spodij Camphoræ

Foliorum myrti Boraginis

Singulorum ʒ j.

Been albi, rubri Corticum citri

Nucis moschatæ Spicæ

Ossis de corde cerui Granę tinctorum

Foliorum lauri Gariophyllorum

Zedoariæ Ligni aloës

Ozimi Roris marini

Cubebarum Mellissæ

Singulorum ℈ j.

Musci ℥ iiij.

Ambræ Croci

Sing

Singulorum ℨ iij.

ntundantur,& fiat puluis qui pro confi-
ndis sacculis reseruetur. SEN. Est magna
mpositio. BRAS. Imò est confusa, neq;
mbustam setam in compositionem ali-
am recipiẽdum voluerim. de osse autem
corde cerui, quòd est chartilago quędam
rruca nihil in præsentiarum loquor. nam
llas pro corde habere vires non dubito.
hæc pro temperato puluere qui ad cor-
is affectus conferat sint satis. nunc de frigi
o verba faciamus, aliqui pro corde, hunc
ruant frigidum puluerem:

℞. Rosarum Florum buglossi
Florum boraginis
Singulorum ℨ ij.ß.
Corticum citri Foliorum myrti
Corallorum alborum
Corallorum rubrorum
Coriandrorum præparatorum
Sandalorum rubrorum
Sandalorum citrinorum
Singulorum ℨ j.ß.
Camphoræ ℈ j.
Misce & fiat puluis.

SEN. Hic non est frigidus puluis quem ser
uo, sed pro conficiendis sacculis pro corde
calido hunc potius seruari vidi. BRASSA.
Tuum igitur hunc frigidum cordialem (vt

aliorum verbis vtar) puluerem explicat

SEN. Iam explico:

Rx. Ros. rub. Florum violarum
Florum boraginis Florum buglos
Singulorum ℥ vj.
Triasandalorum. Charabæ
Spodij Corallorum rubrorum
Corallorum alborum
Myrrillorum Corticum citri
Singulorum ℥ ij. ß.
Macis Nucis moschat
Croci Ligni aloës
Been albi Been rubri
Singulorum ℥ ß.
Melissæ Basiliconis
Florum nenupharis
Singulorum ℥ ij.
Camphoræ Ossis de corde cer
Singulorum ℈ xv.
Misce, & fiat puluis:

BRASS. Neque hic est ita frigidus puluis fieri potest, sed forte is qui composuit, cal da addidit vt frigida penetrare faceret, qu niam frigida suapte natura sunt ad penet dum inepta, at alij sunt Ferrariæ pharmaco polæ qui puluerem alium pro corde mag frigidum seruant? SEN. Quinam est? BRA Hic qui sequitur:

Rx. Ros. rub. Florum nenuphar

Fl

Florum boraginis
Florum buglossi   Florum violarum
Singulorum ℥ ß.
Sandalorũ alborum Sandalorũ rubrorũ
Sandalorum citrinorum Rasuræ eboris
Corallorum alborum
Corallorum rubrorum
Singulorum ʒ ij.
Coriandorum ℥ ß.
Lambruscæ   Semen acetosæ
Singulorum ʒ j.
Ossis de corde cerui ℈ ij.
Margaritarum ℈ iiij.
Camphoræ ʒ j.
Croci ℈ ß.
Misce, & fiat puluis.

SEN. Hic prorsus est prædicto frigidior. BRAS. Nulli dubium est, quia nihil recipit calidi, vel euidenter ac insigniter calidi. SE. Arbitror pulueres pro corde adductos esse omnes ad id propositum qui à diuersis pharmacopolis per totam Italiam seruantur. BR. Adducam & alium puluerẽ, qui pro corde seruatur, ac per os sumitur, vnde & zuccarũ recipit. SEN. Nunquam audiui pulueres pro corde, zuccarum recipere. BARSS. Hoc deinceps dicere non poteris, quoniam hanc pulueris compositionem tibi referam per os sumendam, quanquam & nihil impediret eo

ret eo in epithematibus vti. est verò hic
sequitur ne illum desideres,

℞. Corallorum alborum
Corallorum rubrorũ Terræ sigilla
Singulorum ʒ ß.
Rasuræ eboris Cornu cerui
Singulorum ʒ ij.
Coriandrorum præparatorum
Spodij Rosarum
Singulorum ℈ ij.
Seminis acetosæ
Saphiri Rubini Smaragdi
Hyacinthi Granatæ
Ossis de corde cerui
Singulorum ʒ ß.
Zuccari albi ʒ iij.
Foliorum auri Foliorum argen
Numero xxv.

Cõterantur omnia subtilissimè & ser
tur. SEN. Zuccarum profectò non recipe
nisi per os insumeretur. at fragmenta i
per os insumere, an tutũ sit ignoro. BRA
tutũ quidem est, sed ob quẽ finẽ recipiãtu
me latet. nam non arbitror illas habere
res, quas illis attribuunt arabas. secus v
rò est pro vna intentione pro roboran
corde puluerem adhibere, aliud pro ali
SEN. Quid ex tuis his verbis intelligere f
tuisti? BRA. Istud, quod pro corde pulue
quand

doque seruátur ad cor à venenosis ma-
bus tuendum, quandoque ad infrigi-
lũ, quãdoq; ad calefaciendum, & quan-
ue per extrinseca, quandoq; per intrinse
quoniam his pulueribus extrinsecus vti-
r, ex ipsis epithemata parando. intrinsé-
verò in potu præbendo, vel in catapotia
actis transglutiendo. SEN. Desiderio quo
n agitor quempiam pro corde puluerem
his qui illud roborant, & à materiebus
nenosis tuentur seruare. BRAS. Pulueris
mpositionem te edocebo, sed nunquã ven
s, nisi egomet indixero, aut ex meis disci
lis quispiam. SEN. Et hoc mihi erit satis,
im plura à te singulis annis in meo phar-
acopolio pro ægrotis indicuntur, quã ab
lijs huius vrbis decem medicis simul indi-
ãtur, verum si aliqua contigeret pestilẽtia,
go eo in epithematibus vterer, & per os
præberem. BR. Hic est pro corde puluis qui
venenosis materiebus aduersatur, & aëri ve
nenoso ac pestilenti obsistit, quem te serua-
turũ deinceps moneo. SE. Non deficiã quin
seruẽ, sed illũ referto. BR. Iam refero:

℞. Boli armeni Terræ sigillatæ
Corallorum rub. Corticum citri
Singulorum ʒ j.
Scordei Calendulæ
Giragæ, id est, polemonij Thlaspi

Singulorum ℥ ij.

Cinnamomi Rof.rub.

Singulorum ℥ j.ß.

Misce,& fiat puluis subtilissimus, quo ad epithemata vti poteris,& si per os insumenda volueris adde zuccari ad pondus omnium,& cinnamomi quantitatem aug vt ad tres drachmas perueniat. nam tu magis sapiet. SEN. Cur in hoc puluere de corde cerui non posuisti, spodium, eb ris rasuram, & pretiosos lapillos? BRA. Quia ad hoc negotium nihil prorsus co ferre arbitror, nam à nullo authore fi digno proditum est, neque vllam habe manifestam qualitatem, qua hoc efficer possint. at illa omnia quę in præscripta c positione extant, apud antiquos author reperiri constat, & ad ea peragenda qu diximus apta esse testantur, nescio etenii quid valere possit ad corroborandu chartilago illa neruea, quæ in cerui cord reperitur, minúsq; scio quomodo ad ide præstandum cōferat spodiū, ac pretiosi il lapilluli, imò si quid ex his esset cui ho præstari posse considerem, potissimu essent margaritæ, quibus tamen modica fidem adhibeo, & nullam prorsus auro & argento, nisi ratione qua copiosè habētu & ad necessarias res emendas quibus frui

mus

r expenduntur. SEN. Si hæ compositio-
quas adduxi tibi minimè placuerint tu
qua parandam edoceto. nam ego illam
tui gratiã seruabo. BRAS. Nõne serua
puluerem pro corde calidum? SEN. Ego
seruo, neq; aliquem audiui qui seruaret.
RAS. Cur nõ seruatis? SEN. Ignoro. BRAS.
ortè hæc causa quia cor calidissimum est
mnium mẽbrorum quę in corpore conti-
étur, idcirco refrigeratione aliqua semper
ndiget, vt pulueres illi qui tẽperati di-
untur calidorum vice fungantur. nam
naiorem nõ exigit caliditatem quàm illa
sit, quæ in temperatis continetur pulueri-
bus cor, hanc ob rem nemo calidũ puluerẽ
pro corde seruauit. at temperato pro calido
vtuntur. SE. Nũquam audiui medicum ali-
quem, qui puluerem pro corde calidum
indiceret, sed tẽperatũ indicentes audiui, cũ
epithemata fieri volunt. BRAS. Id fit ob id
quod à me dictũ est, cùm à medicis puluis
pro corde frigidus indicitur, illum præbe
frigidũ quẽ vltimo loco adduximus, & cũ
tẽperatũ indicunt illũ prębe, quẽ tu cõficis.
ego autẽ hos pulueres nũquã indicam. sed
statim puluerem mihi parabo, cum eo pro
meis ægrotis indigebo, tamẽ pro horũ pul
uerum forum ex simplicibus qui cordi vere
conferunt, hic qui sequitur est puluis pro-

 corde

corde frigidus, quem seruandũ volucrim.
℞. Florum nenupharis lutei
Ros.rub. Florum violarum
Florum boraginis Florum buglossi
Florum labruscæ Se.acetosæ
Singulorum ʒ vj.
Corallorum rubrorum
Terræ sigillatæ Boli armeni
Singulorum ʒ ij.
Sãdalorũ rubrorũ Sãdalorũ luteorum
Singulorum ʒ iiij.
Camphoræ Myrtillorum
Singulorum ʒ j.
Croci ℈ j.
Ambracani Ç iiij.
Misce,& fiat puluis subtilissimus, qui præbeatur quando puluis pro corde frigidus à medicis indicitur. SE. Ego deinceps hunc parabo. BRA. Si temperatum conficere volueris, id facilè efficies, si hæc quæ sequũtur simplicia prædictæ cõpositioni addideris:
℞. Macis
Nucis moschatæ Cinnamomi
Ligni aloës Corticum citri
Singulorum ʒ ij.
Musci Ç ij.
Misce & fiat puluis subtilissimus,& precedenti pulueri misceatur, quo poterit etiam pro calido vti, quoniam cor simpliciter
calida

la non exigit, tamen si alicui placeret ea
m puluerem parare, id facile fiet, si su-
scripta simplicia tantum sumantur ga-
phyllis additis, & in puluerem reda-
, sed calidis solum nunquam indiget
. nunc alios prosequaris pulueres qui in
armacopolis seruantur. SENEX. Nullos
os (quod sciuerim) seruo. BRASS. Tamen
ij etiam apud alios seruantur pharmaco-
olas. SEN. Fortè ex simplici re, nam & ego
mnium ferè simplicium puluerem seruo.
RASS. At hoc non probo, cùm melius sit
unc in puluerem redigere cùm medici eo
ndigẽt, & pulueres quos dixi ab alijs serua
i pharmacopolis nõ sunt simplices, sed ex
liuersis compositi. SEN. Tu illos referto.

BRASSAVOLVS.

Multi incarnatiuum vocatũ puluerẽ ser-
uant, quẽ supra vlcera quæ exiccatione in-
digent spargunt, quoniã ob nimiã humidi-
tatẽ caro in ipsis augeri nõ potest. SE. Ex qui
bus conficitur simplicibus? BRAS. Ex his,

℞. Mastiches.	Sarcocollæ
Sanguinis draconis	Boli armeni
Corticum thuris	Myrrhæ
Lithargirij	Aloës
Singulorum ℥ ij.	

Misce, & fiat puluis subtilissimus. SEN.
Ferrarienses chirurgos video compositio-
nes

nus semper indicere vt illis videtur, cùm his pulueribus indigent. BRASS. Tamen nōnulli Ferrariæ, Venetijs ac Romæ hu[illegible] prædictum seruant, & cùm puluis incarna[illegible] tiuus indicitur, præbent. SEN. Alios pro[illegible] quaris pulueres quos minimè seruo, tame[illegible] apud aliquos in vsu sunt.

BRASSAVOLVS.

Nonnulli sunt, qui pro virilis membr[illegible] exanthematibus puluerem seruant, quem vulgò vocāt puluerem pro taroli. SE. Eg[illegible] quandoque hunc puluerem seruaui, se[illegible] postea animaduerti me nunquā illum ven[illegible] dere, idcirco illum conficere ac seruare præ[illegible] termisi. BRASS. Tu nullum debes haber[illegible] cum tonsoribus commercium, & cum non[illegible] nullis qui temerè medentur. SEN. Neque[illegible] cum his partem vllam habere volo. BRAS. Sed hi sunt, qui hos pulueres vendi faciunt, & quæ ingrediuntur ignorant, imò si etiam scirent quæ simplicia ingrediantur, eorum tamen vires ignorāt. SEN. Hunc puluerem referto, nam statim an is sit quem seruabam, percipiam. BRAS. Pro virilis membri exanthematibus hic est puluis:

℞. Aloës Tutiæ præparatæ
Turis Boracis Cucurbitæ
Lithargirij Aluminis rochæ
Tartari Aristolochiæ rotundæ
Iridis

ridis Boli armeni
Singulorum ℥ iij.
Camphoræ ℥ ß.
Zuccari albi ℥ ß.
Misce, & fiat puluis subtilissimus:
N. Hic est præcise puluis quem ego ser-
bam. BRASS. Mihi subijt mente causa,
r illum amplius non vendis. SENEX. Quæ
m est? BRASS. Quia omnes vocato præ-
pitato vtuntur in puluerem redacto, nam
oc breuissimè eiuscemodi exanthemata
ot prætermissis simplicibus in sanitatem
estituit. SEM. Ego etiam seruare solebam
luerem quendam ad virile membrum
lceratum. BRASS. Et multi pharmacolæ
llum seruant, quem referre ne pigeat. SEN.
lle quem seruabam hic est:

℞. Gallarum Aloës
Singulorum ℥ ß.
Zuccari albi Sanguinis draconis
Singulorum ℥ ij.

Misce, & fiat puluis, cuius vsus est primò
aqua aluminosa locum abluere, postea pul-
uerem supraponere. BRASS. At hi pulueres
nihil sunt, si præcipitato comparentur, ve-
rum horum vsus sit prius, vt à leuioribus
curatio exordiatur.

BRASSAVOLVS.

Miror autem, quòd puluerem aduersus
lum

lumbricos nō ſerues. s E. Imò ſeruo. B R
Tamen non retuliſti. s E N. Eram oblit
ſed hanc compoſitionem in meo ſer
pharmacopolio.
℞. Seminis portulacæ ʒ j.
Muſci ℈ iiij.
Corallorum rubrorum
Coriandrorum præparatorum
Singulorum ʒ j.
Seminis attriplicis ℥ ß.
Miſce & fiat puluis, qui cum vino præbe
tur potenti, vel aqua decoctionis radicu
graminis, vel agrimonij, doſis eſt ʒ ß. v
℈ iij. B R A S. Neſcio cur tam pauca cop
præbeatur. s E N. Ita audiui. B R A S. Qua
do ego puluerem pro vermibus indico, t
hunc præbes? s E N. Hunc met. B R A S.
Dij immortales nihil ferè habet, vel mod
cum quid, quod vermibus aduerſetur, ſe
de aliis quibuſdam miror pharmacopoli
qui libiſtici radicem ſumunt, ac exiccan
in furno cùm panis eductus fuerit, poſte
in puluerem redigunt, & cùm pro vermi
bus puluis indicitur præbent. s E N. Non
conuenit. B R A S. Meliora adſunt, & ver
mibus magis propria, quis aut tibi perſua
ſit, vt talem pro vermibus ſeruares puluerē
s E N. Nullus, ſed præceptorē meum ſecutus
ſum virum grauiſsimum, qui puluerem ita
paratum

tum seruabat. veruntamen & aliũ pro
imus seruabat ppluerẽ pręceptor meus,
semel tantũ cõfeci, quia mihi videbatur
ius pro corde puluis. BRAS. Illum refer-
SEN. En refero.

Cornu cerui vsti
Granellæ præparatæ Dictamni
Seminum caulium Sem. acetosæ
Sem. coriandrorum præparatorum
m. portulacæ
Ossis de corde cerui
Singulorum ʒ ß.
Lapidum pretiosorum
Singulorum ʒ j.
Rhabarbari electi ʒ j. ß.
Foliorum auri nu. vj.
Sem. libistici ℈ iiij.

isce, & subtissimè terantur ac seruentur.
R. Quid est granella? SE. Est herba Ianuæ.
R. Ignotũ per ignotũ tradidisti, nam mi-
us in præsentiarum te intelligo, quã prius,
empe quid sit herba Ianuæ non intelligo,
ocabulum forté deprauasti, & vbi herba
anuæ legisti, scriptũ erat herba Iamnua. est
erò herba Iamana costus, costúsque (de ama
o intelligo, ac nigro, nõ de illo, qui nũc est
n vsu dulci) vermes interficit. SE. Ita nos vo
amus herbam quandam, & garnellã, & her
bã Ianuæ. BR. Alij sunt qui hanc ferè com-
positio

positionem conficiunt, verùm nonnulla e
superabundanti addunt, nunc ad alia tran
eundum est, quoniam tua hæc herba mil
ignota est, nisi sit vocata sementia. SEN. A
tu horum compositionem referto, vt qu
addiderint, percipiam. BRA. Ita conficiun

℞. Cornucerui vsti
Granellę preparatę Dictamni
Mirrhæ Tormentillæ
Sem. caulium Sem. acetosæ
Sem. coriandrorum præparatorum
Sem. portulacæ Ossis de corde cerui
Singulorum ʒ iiij.
Saphyrorum Smaragdorum
Rubinorum Granatorum
Hyacinthorum
Singulorum ʒ j.
Rhabarbari electi ʒ j. ß.
Sem. libistici ʒ x.
Foliorum auri numero xl.

Misce, & fit puluis subtilissimus. SEN. Al
quo omninò adest differentia, at non vald
magna. BRAS. Tamen vtraq; compositi
ad corroborãdũ potius facit, quàm ad ve
mes (si illa etiam ad cor faciunt, quæ in cõ
positione posita sunt. nam multa sunt qu
neq; cordi cõuenire arbitror) at ego de h
compositionibus admiratione afficior
verò in mei gratiam hunc, qui sequitur p
uere

[...]rem seruato, qui mirum in modum ver-
[...]es interficit.
℞. Corallinæ Sementinæ Scordei
Singulorum ℥ j.
[...]isce, & fiat puluis subtilissimus. SE. Hunc
[...]um puluerem deinceps seruabo. BRASS.
[...] tibi sum compositionem aliam præstatu
[...]is, quam in mei gratiam seruabis, quando
[...]ro lumbricis puluerem indixero. illam ve-
[...]ò in scriptis mandaui in vermium curatio-
[...]e quam edidi. SENEX. Cùm primum illam
[...]ræbebis statim parari faciam. extant verò
[...]lij pulueres qui in vsu sint?

BRASSAVOLVS.

Seruatur & à nonnullis pharmacopolis pul
[...]is pro his, qui in lecto mingunt. SEN. Ego
aliás seruare solebã, sed diu est quòd illum
nõ vendidi, imò & aliqua portio fortè adest
in pyxide. BRASS. Modum igitur refer quo
illum conficiebas. SENEX. Hic est modus.
℞. Coriandrorum præparatorum
Gummi arabici
Granorum myrtillorum
Boli armeni
Singulorum ʒ j.
Misce, & fiat puluis, cuius sumenda quanti-
tas est drachma vna ex vino calido nigro
styptico in lecti ingressum. BRASS. At illi
pharmacopolæ de quibus intelligebam,

m alium

alium conficiunt pulue rem, cuius compo∫i-
tionem in Montagnanam referunt. SEN.
Compo∫itionem hanc (ni pigeat) refert
BRAS. Hæc e∫t quam refero.
℞. Stomachorum gallinarum præpara-
rum ℥ iiij.
Agrimoniæ ℥ j.
Cineris erinacei combu∫ti ℥ iij.
Mi∫ce, & fiat puluis, cuius præbeatur ægr-
tanti drachma ex vino, vel ex iure, cùm i-
dormitum. SE. Quomodo præparantur ga-
linarum ventriculi? BR. Hoc modo ventri-
culi gallinarum ∫umantur cultro, deinde
extima pelle liberentur, aquam postea qu-
à capitello de∫cendit cùm nigrum ∫apone
parare volunt, accipito, & per horam ven-
culos in illam infundito, po∫tea duabus a-
tribus vicibus vino lauato, dein in nigru-
vinum per horam infundito, po∫tea vino
lio lauato, & deinde in prædictam capite-
aquam infundito, po∫tea lauato, & iteru-
in vinũ infundito, hócque toties facito, qu-
ties album eua∫erit, denique in furnum p-
nantur in quo prius coctus fuerit panis,
exiccentur, ac ad v∫us re∫eruentur. SEN. Eg-
compo∫itionem i∫tam haud magnifacere-
BR. Et ego minus. SE. Quem ergo pulue-
pro hoc negotio ∫eruandum de∫ideras? B-
Hunc qui ∫equitur.

℞. Bo-

Boli armeni Terræ ſigillatæ
Singulorum ℈ j.
Acaciæ Balauſtiarum
Myrrillorum Corallorum alborũ
Roſarum rubrarum
Singulorum ʒ j.

iſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus, cuius ſu-
enda quantitas eſt drachma vna in vino
yptico nigro, cùm dormitum itur. SE. Vi-
etur potius conſtrictiuus. BR. Et quisnam
lter eſſe poteſt? SEN. Suntne alij pulueres,
ui ab aliis ſeruentur pharmacopolis?

BRASSAVOLVS.

Nonne & tu Ducis puluerem ſeruas? SE.
ſeruo, ſed illum inter aromata numero. BR.
dcirco ſuffuf eſt, id eſt odoratus puluis, quo
ad ventriculum vtimur roborandum, ac ca-
lefaciendum. at quomodo illum conficis?
SE. Hoc modo,

℞. Cinnamomi ʒ ij.
Gingiberis Galangæ
Gariophyllorum Nucis moſchatæ
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris
Cubebarum Piperis longi
Singulorum ℈ j.
Zuccari albi ℥ vj.

Miſce, & fiat puluis primò pinſendo aro-
mata, poſtea zuccarum. BRASS. Melius eſ-

set pro singula puluerem drachma zucc
vn:iam commiscere. at hunc ducis pul
re n alij faciũt ex solo cinnamomo, & z
ca),alij hoc modo,
℞ Cinnamomi ℥ j.
Gingiberis ʒ j. Croci ℈ ß.
Zuccari ℥ iij.
Mi :e, & fiat puluis, vel primò aromata
puluerem redigito, postea zuccarum ad
to, alij sunt qui magnam conficiunt com
sitionem, & illam sub Ducis nomine s
uant. SEN. Quonam modo hi parant, &
quibus? BR. Hoc modo.
℞. Cinnamomi Gariophyllorũ
Corticum interiorum cinnamomi
Amomi Melegetarum
Trium piperum Gingiberis
Folij Ligni aloës Ma
Singulorum ʒ ß.
Cardamomi Cubebarum
Singulorum ʒ j.
Spicæ nardi ℈ ß.
Musci C iiij.
Nucis moschatæ ʒ ß.
Zuccari albi ℥ vj.
Florum auri num. vj.
Misce, & fiat puluis subtilissimus.
SEN. Magna profectò est compositio eiu
cemodi. BRASS. Magna quidem est, tame
simp

ices compositiones mihi potius arri-
vt illa cæteris præstare videatur, quæ
momum tantum gingiberem, ac zuc-
n recipit, neque illa despicienda est,
præter hæc nonnihil etiã assumit cro-
N. Extantne alij pulueres, qui ab aliis
ntur pharmacopolis?

BRASSAVOLVS.

onnulli puluerem seruant ad intestini
um. SEN. Cuius intestini? BRAS. Recti
stini, quod inuertitur, & ad quantitatem
ndoque quatuor aut sex digitorum plus
us exit. SEN. Ego nunquam puluerem
c seruaui, tu verò compositionem refer-
i tibi molestum sit. BRASS. Molestum
nime est, sed illa hæc est, quam nunc tibi
ero si audire ne pigeat.

℞. Mastiches	Thuris
Nucis cyparisci	Antimonij
Corticum granatorum	
Balaustiarum	Glandium
Singulorum ʒ ij.	

isce, & fiat puluis. SEN. Quonam modo
c puluere vtuntur? BR. Intestinũ prius vi-
o nigro tepido, quod stypticitatem quan-
am habeat abluunt, posteà intestinum hoc
luere aspergunt, & paulatim intra anum
mponunt: ita enim paulatim constringi-
ur, & non exit, tamen de hoc intestini exi-

tu suo agemus loco, quando exitus intestin
recti curationem moliemur.

SENEX.

Rhabarbari insuper puluerem seruamus
& aloës. BR. De simplicium pulueribus hi
verba non facimus, sed de compositis tan
tum loquimur, nam hoc modo vnumquod
que simplex hic esset pertractandum.

SENEX.

Memini me quandoque pulueres alio
seruasse, quos in præsentiarum minimè ser
uo, cùm illos vel nunquam vel semel tant
vendiderim. BR. Quosnam? SEN. Puluerem
ad gonorrhœam seruare solebam, & cùm
quispiam hunc affectũ patiebatur, hunc pul
uerem illi præbebam. BR. Puluerem ipsum
referas. SE. Hic est.

℞. Menthæ siccæ ℥ iij,
Sem. agni casti   Radicum iridis
Singulorum ℥ ij.
Sem. ruthæ ℥ j.
Sem. lactucæ ℥ ij. ß.
Misce, & fiat puluis subtilissimus.

BR. Quomodo præberi iubebas, & in qu
copia? SE. Absque pondere semicochlear cõ
mune accipi iubebã, ex albo vino per dua
ante cœnam horas. BR. Melius est illum e
iure accipere in quo vitulorum aut boum
pedes ebullierint, tamen non multum ad

stringe

...gebat hîc tuus puluis, arbitrórque vix ...m fuisse sanitati restitutum. SEN. Ob ... fortè nullus fuit vel vix vnus, qui illum ...eret. BR. Melius est ex bolo armeno, ter ...igillata, & albis corallis puluerem hunc ...icere. nunc vnusquisque medicus ad hoc ...positum vt illi videtur puluerẽ indicit. ...c autem alios ne seruabas pulueres.

SENEX.

Seruabam, & puluerem ad dolores post ...rum, cùm iuuenis eram, statimque cùm ...lier pepererat puluerem hunc ab ea su...i iubebam, nunc nulla est quæ illum reci...at, propterea ab vsu ita desiuit, vt amplius ...on vendatur, ob hoc illum minimè seruo. R. Ipsius compositionem saltem adducito. E. Hæc est quæ sequitur.

℞. Corticum casiæ
Casiæ ligneæ
Cinnamomi — Cap. veneris
Singulorum ʒ ij.
Anisorum — Passularum
Singulorum ℥ iiij.

Terantur subtiliter, & cum vino albo præbeatur. BR. Puluis hic obesse non potest, tamen alia multa sunt quæ exquisitius ab his doloribus liberant, idcirco non mirũ si aboletus sit huius tui pulueris vsus. alios autem vidi pharmacopolas qui ita parabant,

℞. Cinnamomi Gingiberis
Aniſorum Amidis
Seſelidis Cumini
Singulorum ℥ ij.
Matricariæ Arthemiſiæ
Sabinæ Cap.ven.
Singulorum ℥ j.
Myrrhæ Bdellij
Singulorum ℈ j.
Zuccari ad pondus omnium

Miſce,& fiat puluis ſubtiliſsimus, cuius ſumēda quantitas eſt drachma vna ex vino cretico, vel ex iure, in quo petroſelini radices, ac fœniculi ebullierint, ſed nec puluis iſte amplius in vſu eſt. SENEX. Audiui caſsiæ corticē multum facere ad hoc propoſitum, qui compoſitionē meam ingreditur. BRA. quam caſsiam intelligis? SEN. Illam qua ad leniendum ventrem vtimur. BRASSAVO. Ergo huius vocatæ caſsiæ quam ego ſiliquam oblongam nomino corticem ſumis? SEN. Illum ſumo. BRASSAVOL. O maxima hominum ignorantia. SEN. Multos audiui medicos qui corticem illum ad menſes prouocandos indixere. BRASSAVO. Vtinam mendici potius eſſent, quàm medici, hi qui adſtringentem rem pro aperiēte adhibent. SENEX. Ergo cortex ille adſtringens eſt? BRAS. Hoc hi ſoli ignorant, qui ſenſu carent.

t. SEN. At in dies video medicorum tur-
n, ad ciendos menses hoc cortice vti.
A. ASSA. Optimè dixisti medicorum tur
n, hoc vti, quia celebres medici huius ge
ris peccatum non committerent. SEN. Vn
prouenit hic error? BRAS. Hinc errorem
um emanasse arbitror, quoniam id quod
præsentiarum casia vocatur cur ita no-
inetur ignoro, cùm potius oblonga sili-
na vocari deberet, & longum chirath. at
pud antiquiores græcos casiæ quidẽ men
ò fit, sed per casiam id intelligunt, quod
os vulgò canellam vocamus, vnde recen-
iores medici, id quod à grçcis casia dicitur
dem esse putarunt, cum eo quod ab Arabi-
bus casia vocatur, vnde omnes antiquorum
casiæ proprietates quæ nostra canella est,
Arabum casiæ quæ est siliqua oblonga at-
tribuunt, verùm inter alia ad quæ confert
antiquorum casia, hoc vnum est, mẽses cie-
re, recentiores hinc accepisse arbitror, cùm
& censuerunt, & scriptis mandarunt casiã
hanc Arabum menses prouocare, vnde no-
mine decepti putarunt, & vulgarem casiã
easdem habere vires, eandémque esse. SEN.
Non potuit ædepol alia fuisse causa, quam
ista. at quomodo nosti huius vulgaris casiæ
corticem adstringere? BRAS. Præter ipsam
experientiam, quæ rerum omniũ magistra

est, & gustus ipse hoc ostendit, nam si corticem hunc masticabis adstringere prorsus conspicies præter id quod est terreæ naturæ, siccæ, atque frigidæ, vnde si eo ad infrigidandum, & exiccandum vti volueris, munus hoc efficere posse, non dubitamus. SEN. Adsunt ne alij pulueres qui ab aliis seruentur pharmacopolis?

BRASSAVOLVS.

Nullus alius mihi in mentem venit præter puluerem vocatum cyprium. SEN. Puluis hic ad myropolas spectat, non autem ad pharmacopolas. BRASS. Imò & nonnullos pharmacopolas illum seruare noui, & secundùm Arabes potest vocari suffuf, cùm sit puluis odoratus. SE. Quomodo conficitur eiuscemodi puluis? BR. Varia sunt huius pulnis genera, & tot ferè componitur modis quot sunt myropolæ, & multi cum paucis odoratis compositionem parant, vt magis lucrentur, modo nonnihil redoleat puluis. SE. Tu integras compositiones referto. BR. Et integras & optimas tibi referam compositiones, audito igitur cyprium puluerem qui suauiter redolet.

℞. Rosarum damascenarum

Cyperi Sandalorum citrinorum

Singulorum ℥ j.

Iridis ℥ ß.

Ligni

Ligni aloës
Calami aromatici
Galangæ Belzuini
Singulorum ℈ j.
Gariophyllorum ʒ j.
Musci Chirath. v.
Zibetti Chirath. iij.

Vnumquodque horum in puluerem redigatur, & simul secundũ artem misceantur. SE. Hic est puluis cyprius? BR. Est vnus modus illius pulueris, tamen & hoc potest muscus quercinus suffumigari, & reddi odoratus, vt postea ostẽdemus in alio, qui sequitur illius pulueris modo. hic verò puluis in vitrea phiala seruandus est. SEN. Illum igitur referto, quem dicebas puluerem. BR. Iam refero.

℞. Musci quercini ℔ j.

Muscum verò longiorem eligito, & magis album qui haberi posit, crassásque illius partes abiicito. postea dulci aqua lauato, & toties lotiones repetito quoties vltima aqua qua lauatur clara ac limpida euadat, deinde supra tabulam optimè siccam extendatur, Soliq; exponatur, donec egregiè siccetur, postea rosacea aqua aspergatur, dein linteo tegatur, & Soli iterũ exponatur, donec exiccetur. interim verò sæpius voluendus, ac reuoluendus muscus est, dúmque solis feruorem adhuc seruat, fricandus est ac

in puluerem redigendus, & per setaceũ cribrum eliquandus: manibus verò fricandus est in linteo & extra linteum: id verò quod in cribro permanebit, & per foramina non eliquabitur, iterum Soli exponendus est, & eodem modo faciendum, quoad vniuersus muscus subsederit, & per setacei cribri foramina eliquatus fuerit, dein puluis hic sumatur, & rosacea aqua moschata aspergatur, postea supra amplã mẽsam in inferiori parte extẽdatur, magnóq; lĩteo tegatur, deinde sequẽti suffumigio foueatur, ac suffumigetur.
℞. Belzuini ʒ iij.
Styracis calamitæ ʒ iiij.
Laudani Ligni aloës
Singulorum ℥ j.
Moschi Chirath. ß.
Vnumquodque per se conteratur vel cultro incidatur, & omnia simul misceatur, deinde ex hoc suffumigio ad vnius cerasi quantitatem sumatur, & igni modico supraponatur, hócque suffumigium sub iam dicta mensa collocetur, & per vnius horæ spatium dimittatur, postea iterum eodem modo suffumigium fiat, & iterum per horæ spatium effumet. hôcque modo cõtinuandum est, quousque compositio ex qua suffumigium fit deficiat, cùm verò puluis suffumigium ita receperit in vitream phyalam probe obturatam
rep

eponendus est. nota verò suffumigiũ istud
uisse satis ad libram vnam musci quercini
odoratam reddendam. S E. At si puluis sit in
maiori copia quid tunc agendum est? B R A.
suffumigium multiplicare est opus, cùm ve
ò puluere isto vti volueris tunc.

℞. Huius suffumigati pulueris ℥ j.
Belzuini ʒ j.
Musci Chirath. iiij.
Zibett Chirath. iij.

Misceantur hæc & in vitrea ampulla bene obturata seruentur, si verò huic suffumigato pulueri primam compositionem commisceri volueris non mediocriter odoratũ reddes puluerem. S E. Neque iste secundus erit inodurus. B R. Imò apprimè redolet, & odore haud negligendo. S E. Extant ne alij conficiendi modi? B R. Extant, & multi, nam adest cyprius puluis rosatus. S E. Quomodo conficitur? B R. Hoc modo.

℞. Rosarum damascenarum ℥ ij.
Sandalorum rubrorum ℥ j.
Ligni aloës Ciperi alexandrini
Singulorum ʒ iij.
Iridis ʒ j.
Gariophyllorum tritorum ʒ j.
Musci optimi Chirath. iij.
Zibeti Ambracani
Singulorum Chirath. ij.

Vnumquo

Vnumquodque seorsum in puluerem redigatur, & per cribrum setaceum eliquescat, postea simul misceantur, & in vitrea ampulla bene clausa reseruetur, hic est vnus modus cyprij pulueris ab aliis distinctus, tamen ex hoc potest quercinus muscus prædicto modo suffumigari, & postea addantur muscus, & ambra, tunc erit exquisitus puluis & suauem spirans odorem. SENEX. Non dubito, at extantne alij præparandi hunc puluerem modi? BR. Extat & cyprius puluis niger. SE. Nunquam vidi nigrum, sed vidi equidem non probè album, qui cineritium colorē prę se ferebat: ne verò tibi molestum sit nigrum hunc referto. BRAS. Hic est qui sequitur,

℞. Cyperi ℥ ij. ß.
Sandalorum citrinorum Laudani
Singulorum ℥ ß.
Gariophyllorum ʒ iij.
Musci Chirath. iij.
Zibetti Chirath. ij.

Vnumquodque seorsum tenuissimè conteratur & vnà misceantur, ac in vitrea ampulla reseruetur. SEN. Si postea quercini musci suffumigato pulueri, hunc puluerē commiscere voluerim, nonne fieri poterit? BRAS. poterit quidem, sed si hoc feceris tam odoratus non erit, vt sunt pulueres illi quercino

musco

musco haud mixti, neq; isto addito puluis
it niger. SEN. Cur omnes quercinum mu-
um accipiunt? BRA. Cur ad odorata confi-
enda olea, balaninum accipitur? SE. Quia
uiuscuiusque odoris expers est, & omnes
cile recipit. BRA. Idem de querno musco
dicium fieri debet, nam nullum penitus
dorem spirat, & omnes facilè recipit, idcir-
o media est ad pulueres odoratos materia,
am pro aliorum medicamentorum mate-
ia illa sumuntur, quę exuperantem nullam
qualitatem habent, vt neque calida sint ne-
que frigida, neque humida, neq; sicca, æque
illa sumenda sunt pro communi odoramen
torum materia quæ nullum habet odorem,
neq; suauem, neq; insuauem, qualis est mu-
scus iste roboreus, qui ab his sumitur, qui
odoratum hunc cyprium puluerem cõfice-
re volunt. SEN. Adsuntne alij hunc pulue-
rem conficiendi modi? BRA. Imò adsunt,
nam nonnulli ita conficere; primò querci-
num muscum in Ianuarij mense collectum
recepere, rosaceáq; aqua lauarunt, postea in
Sole, vel in furno exiccarunt, itaq; dũ adhuc
incalescebat, ipsius libram vnã recipiebant,
iridis vnciam vnam, & in puluerem redige-
bant, & tenuiter per cribrũ setaceũ eliqua-
bant, deinde rosacea aqua madefaciebant,
vt totum id humidum efficeretur, postea
supra

ſupra ſetacei cribri fundum extendebant
linteóque contegebant, & ſub cribro ſeta-
ceo ſuffumigium hoc modo faciebant, pro
vnaquaque prædicti pulueris libra, hæc pro
ſuffumigio recipiebant:

℞ Pulueris belzuini ℥ j.
Styracis calamitæ ℥ iij.
Ligni aloës ℥ j.

Omnia hæc conterantur, ac miſceantur, &
ſupradictus muſci puluis eo ſuffumigetur:
cauendúmque eſt ne ab vlla parte exeat fu-
mus. at per ſemihoræ ſpatium dimittatur:
poſtea iterum eodem ſuffumigio ſuffumi-
gare oportet, deinde accipiendum ac iterũ
pinſendum, cum eo quod relictũ eſt ex præ-
dicto ſuffumigio, & iterum per cribrum ſe-
taceum eliquandum, & pro ſingula huius
pulueris vncia miſcendum.

Muſci chirath. ij.
Ambracani chirath. j.
Zibeti chirath. iij.

Hæc ſimul miſceantur, & exquiſitus puluis
habebitur. S E. Et etiam bene ſuauiter odo-
ratus. B R. Et ſuauiter odoratus. S E. Adſunt
ne allij cõficiendi hos pulueres modi? B R.
Adſunt, hũc audito modum, bouillum ſter-
cus recens accipito, & in ſole, vel apud ignẽ
exiccato. S E. Odoratus eſſe non poterit ſi
ex ſtercore conficiatur. B R A S S A V O L.

Reliquum

Reliquum audito, postea an fœtere posit iudicabis. nam quandoq; ex amaris rebus dulcia fiunt, immatura persica amara sunt, quæ cùm maturescunt dulcissima euadunt. SEN. Illud natura fit non arte. BRASS. Et ars naturam imitatur, & ea plerunq; ars perficit, quæ natura perficere nesciuit, vnde immatura persica quæ amara sunt si melle vel zuccaro condiantur, melleam dulcedinem, ac sacchaream acquirunt. SE. Prosequaris igitur. BRAS. Deinde conterantur, & rosacea aqua exquisita abluatur in catillo per diem dimittendo, quod quater fiat, denique in eodem extēdatur vitreato catillo, vt stercus totum in catillo extensum sit, ac illi inhæreat, deinde prædictus catillus vertatur, suffumigando, vt superius dictum est, in supradicto puluere, opúsque est prædictum puluerem dum suffumigatur cōmouere. si verò exiccaretur, opus est iterum aqua rosacea illum madefacere. cúmq; pluries fuerit suffumigatus puluis in prædicto catillo bene tecto exiccari permittatur, & cùm probe siccus erit in vitrea ampulla conseruetur, postea.

℞. Huius pulueris ita præparati ℥ j.

Belzuini ℨ iij. Musci chirath. iij.

Omnia simul misceantur, ac puluis fiat.

SEN. ex stercoribus ergo odoramenta fiūt.

hoc idem est vt cùm aliqua condiunt
ædulia quæ simpliciter edi non possunt,
conditura efficit, vt gustui sint apta,
pauci acerbi fructus edi non possunt,
posteaquam cōditi fuerint, à nobis libē
excitantur. BRAS. Nonne audiuisti n
nullos quandoque dicentes si calceor
soleæ condirentur, quod egregiè saperer
SEN. Audiui. BRAS. Et ita esse constat, n
illustrissimus & excellētissimus Alphon
Dux Ferrariæ tertius, qui supra om
quos vnquam nouerim herbarum, flor
fructuum, surculorum & caulium cōditi
delectabatur, huius rei periculum fec
posteaquam soleas aqua, cinere, & ca
diu macerari fecit, zuccaro condiri ius
& omnes conditas soleas degustarunt, in
quos & ego testis sum, qui per multos e
annos partem soleæ conditam seruaui, q
vnquam putaret nuces pineas cum sum
corticibus edi posse? cùm sint tam præd
fructus, sed illos conditura molliores
esui aptos reddit. SEN. Imò & nucem pl
mā cū crescit nullus vnquam edere poss
nisi conditam, at suntne alii hunc pulu
conficiendi modi: BRAS. Adsunt, nā hic
vnus modus ab alijs distinctus. aridas ro
accipito & in puluerē redigito, & si tibi
deatur adde modicum pulueris liliorü

dorũ, postea styrachis, ac belzuini æqua-
s partes addito, de horum verò statuta
quantitate nihil dicitur, quoniam quanto
horum plus apponetur, tanto redolentior
redderur compositio. SEN. Ergo puluerem
hunc, non ingreditur quercinus muscus?
BRAS. Non ingreditur, sed & alium audito
cyprium puluerem:

℞. Florum aranciorum
Florum rosarum odoratarum musco
Rosarum Florum gelsmini
Singulorum partes æquales.

Exiccentur & fiat puluis, vt in cyprio pul-
uere ex quercino puluere superius dictum
est. at puluis alius cyprius nunc mihi in mẽ-
tem venit qui violaceus nuncupatur, & al-
bus est. SEN. Hanc compositionẽ libenter
audiam, præsertim cùm violarum odor mi-
hi gratus sit, neque odoratis vaporibus ca-
put offendit, imò neque vapores ascendere
finit. BRA. Compositionem igitur audito:

℞. Iridis ℥ ij.
Sandalorum citrinorum ℥ iij.
Rosarum damascenarum
Ligni aloës Belzuini Cyperi
Singulorum ℥ ß.
Musci chirath. iiij.
Zibetti chiratht. ij.

Omnia singulatim in puluerem reddãtur,

postea simul misceantur, & in vitre
ampullam seruētur. SEN. Cur cyprius p
uis violaceus appellatur, cùm neque vio
neque violarum odorem vllo modo spir
posit? BRASS. Id verum est quod dici
men à myropolis vialates nuncupatu
si ego illum violaceum vocandū voluem
iuberem vt exiccatæ violæ adderētur, l
cùm siccæ sunt, multum odoris nō hab
SEN. Neque cùm virides si manibus trac
tur, tamen siccæ nonnihil seruant odori
BRASSA. Imò virides pertractatæ ne
quid herbacei spirare videntur. SENEX.
suntne aliæ horum puluerum compositi
nes? BRASSA. Adest & hac quam qui c
ficiunt dicunt esse cyprium puluerem
turalem, fortè quia simplicissimus iub
in Decembri luna, vel Ianuarij colligē
esse lalanem. i. vsnem, & in vmbra exicc
dam, postea cum modico aquæ rosac
pinsenda est, & in pastæ modū redigat
(si verò absque rosacea pinseretur nares
grederetur, & illas offenderet) cùm e
pinsa, & ita in pastam redacta, ponatum
pateram, & in vinariam cellā, vel in loco
alium humidū deportetur, quod muci
enaserit, ac afflorauerit, tunc istam su
tabellam extendito, & in clibano vel s
exiccari facito postea iterū in tenuissi
p

uerem redigito & solo belzuino suffu-
gato, vel pro singula pulueris iam sicci
a Manne belzuino drachmæ decem
ceantur, & diu in mortario agitanda,
ta erit optimus puluis. SEN. Quid
ne sit ingnoro, & quid etiã vsne. BRAS.
rba est, quæ è Cypro Venetias affertur
sco similis, imò est ipse muscus quo &
vteris, & arabes arborũ muscum vsneen
ant. SEN. Hinc fortè accepit vt cyprius
caretur. BRAS. Imò hæc fuit nominis
sa, quia è Cypro Venetias conuehitur,
scus verò noster qui in quercubus ori-
r non est adeo exquisitus, vt cyprius,
nnulli, in cypro in puluerem redigunt,
in placentulas subigunt, vt commodius
rri possit. SEN. Suntne illæ placentulæ
ibus Ferrarienses myropolæ vtuntur ad
c puluerem conficiendum? BRAS. Illæ
orsus sunt, quas cirellæ de cypri vocant.
N. Prius quid essent ignorabam, & terrá
andam esse arbitrabar. BRAS. Non est
rra, neque sub dentibus stridet, sed est
ædictus puluis, quem & emptores igno-
ant, sed dicunt ad cyprium puluerem
onficiendũ esse cirellas. SEN. Ferrarienses
harmacopolæ quomodo puluerem hunc
onficiunt? BRAS. Placentulas istas in pul-
erem redigunt, quæ belzuino suffiunt,
n 3 postea

postea odoratum quodpiam addunt, muſcum, vel ambracanum, & zibettu nonnũquam commiſcent, at ſuarum co mixtionum certam regulam non haben quoniam aliquis plus odoramenti, alic minus, aliqui vnum, aliqui aliud cõmiſc odoramentum. at pulueres quos super enarrauimus perfectiſsimi ſunt. SEN. C priæ iſtæ placentulę ſunt cineritij colo ad album vergentis. at adſuntne alia ſi plicia quibus hic puluis confici poſſ BRAS. Illa omnia quæ ex ſe nullum od rem ſpirant, & odores facilè recipiu talis eſſe generis arbitrandum eſt, nonn los vidi qui amygdalarũ intimos corti comburebant, & in puluerem redigeba & pro huius pulueris fundamẽto vtebãt SEN. Quos cortices intelligis? BRAS. N perduram teſtam, ſed intimum illud ſp lium, quod amygdalæ ſubſtantiam imm diatè contegit, alij (quos potius probo) clibano exiccant, & in puluerem redigu poſtea ſupradictis modis ſuffumigant populo albo tenellum quoddam ad albumen friabile, quod in puluerem red poteſt, & (vt prius dictum eſt) ſuffiri, n nullum habet odore hic puluis, & eſt mnium capax, æque verò friabile eſt ei cemodi lignum vt optimum agaricu
nonnu

ulli sunt nunc Ferrariæ qui alaba-
vocatum lapidem in tenuissimum
nem redigunt, & suffiunt, ac pro cy-
puluere vendunt, alij ampullam suffu-
ant, postea implent puluere aliquo, qui
in ampulla ab emptoribus odoratur,
dorem ab ampulla cõtractum, odora-
videtur, postea cùm extrahitur nihil
itus redolet. SEN. O scelestissimi om-
m. BRASS. Hic est Aediliũ, & Tribuno-
plebum error, qui curare deberent ne
ispiam deciperetur? SEN. Adsuntne alij
prij pulueres? BRAS. Infinitis ferè alijs
nfici posset modis, tamen à præscriptis
ud multum euariare poterũt. at tempus
n est huic de cyprio puluere sermoni
etam imponere, tu alios interim pul-
ueres referto, ex his quos in pharmaco
polio seruas. SEN. Nullos alios
seruo pulueres, neq; (vt Ara-
bicè loquar) suffus. BRA.
Huic igitur contem-
plationi finem
impona-
mus.
SEN. Vt lu-
bet.

ANTONII MV SAE BRASSAVOLI MEDICI FERRA- RIENSIS,

Examen omnium Oleorum, quæ apud Ferrarienses pharmacopo- las seruantur.

BRASSAVOLVS. SENEX.

RASS. Neque pluuii, neq
ventus, neque cœnosa vię
remorari potuerunt quin hu
accederes. SEN. Imo neque to
nitrui, neque fulgetra, neque
ipsa fulmina talia extitissent, vt me ve
pauxillum domi occlusissent, vel detinuis
sent, quin ad nostrum hoc negotium perq
ficiendum accessissem. Nam tam vehe
menti sum dulcedine affectus in his com
positionibus considerandis, quæ in meo
sunt pharmacopolio, & tanta dulcedine il
lectus, vt cùm bibo, cùm edo, cùm dormio
cùm vigilo, in his semper versor. Tota no
cte dormiens hanc schædam scribebam,
BRASSAVOL. Vnum tamen scio quòd te
domi

ni per integrã diem clausisset. SE. Quod
n illud est? BRAS. Insomnium aliquod
rificum, & horrorem inducens, nam au-
i te insomniis adeò credere, vt tota vita
a ab i,li: dependere videatur: nihilq; tibi
agis certum esse potest ad futura prædi-
nda insomnio. SEN. Necessarium est me
i rei credere, quæ nunquam me fefellit.
am nihil prorsus mihi euenit commodi,
el incõmodi: nihil dextri vel sinistri, quin
llud dormiens longè antea præuiderim.
BRAS. Id melancholicis præ cæteris con-
tingit naturis. Si tot ostenta, tot portenta,
tot praua insomnia, & terrifica, tot visa, &
tot varios euẽtus tibi cõtigisset, quot mihi
superiori anno 1550. contigere antequam
Romam proficiscerer, non dubito te Ro-
mam vnquam fuisse profectum. SEN. Talia
fortè extitere, vt neque domi recessissem.
nam his rebus sum valde addictus, neque
absq; ratione, quoniã sæpius mihi verũ præ-
dixere. Imò ab insomniis nunquã deceptus
sum. at quæ fuere ista tam horrida, támq;
terribilia, quæ tibi occurrere? BRAS. Quæ,
tot, & tanta, támque terribilia, vt relaturus
horrescere incipiam: nocte illa, qua mihi
summo mane indicatum fuit illustrissi-
mum Ducem Romam profecturum esse, &
me accingi oportere, vt illum comitarer,

huius generis visum in somniis accipi: per asperos, inacessósque montes mihi equitare videbatur cúmque in summum deuenissem iugum, è maximo præcipitio equum decidisse, & in acutũ lapidem caput meum impegisse: præ ictu verò magnam vocem emisi, & cum tanto tremore, tantóq; timore experrectus sum, vt anceps sim, an in veris discriminibus tantum vnquam timuerim: iterum dormiui, & statim per montes mihi equitare videbatur, & à nonnullis latronibus insequi, at ego citato cursu fugiebam. Equus verò flumen ingressus, quod transeundum occurrebat bibere volens, statim in caput decidit, méque in profundam aquam deiecit, submergique videbar: at latrones occurrentes, me ab aqua liberarunt, spoliarúntque, & nudum reliquerũt. Ego autem fingebam esse mortuum. Abibant latrones, vnus verò ex illis ad me conuersus dicebat, videtur quòd adhuc palpitet, illum finire statui, quandoque nos insequeretur: nam homo mortuus bellum non ingerit, pugionéque euaginato, me punctim in thorace feriebat, primóque illo ictu, magno cum eiulatu experrectus sum. tũc vxor mea, quæ vnà in eodem erat thoro, quid haberem interrogabat, nam persenserat me in magna esse angustia, ac anxietate, lamẽ

tariq;

ſque, conqueri, ac eiulare. Ego illi reſpō-
me ſomniaſſe, & nihil eſſe. Tertiò obdor-
iui, & per montes tertiò equitare vide-
r, cúmque equum in quandā montis co-
am flecterem, en maximus ac ingēs ſer-
ens, qui quatuor equi mei crura cauda col-
igauit, & ſub equi cauda collo exire vide-
batur, & per equi dorſum caput elongabat,
quouſque ad collum meum perueniret, ex-
tenſóque collo dentibus caput meū ample-
ctebatur, & cauda tam vehemēter equi cru
ra arctabat, vt in terram decidit. Tertiò ex-
perrectus ſum cum magno timore: cùmque
dies iam illuceſſeret. ampliùs dormire no-
lui, ne tam ſæuis inſomnijs premerer. Ele-
cto igitur ſurrexi, mente quodammodo cō-
motus. En illuſtriſsimi Ducis noſtri Archi-
triclinus ad me acceſsit: & eiuſdem illuſtriſ
ſimi Ducis nomine me admonuit, vt itineri
me accingerem, ipſum illuſtriſsimū Ducem
Romā comitaturum. SE. Ego (ſi eiuſcemo-
di in ſomnia habuiſſem) Romā nullo pacto
profectus eſſem. BRASS. Quamobrem? SE.
Ne in me ipſum terribilia illa inſomnia cō
uerterentur. BRASSAV. Si Principi cuipiam
inſeruires, qui te amaret ac veneraretur,
nónne in rebus tam honeſtis illi parēres? &
præſertim cùm vitā ſuam in tuis manibus
ſponte commiſiſſet, nulliq; alij fideret. SE.
Si eſſet

Si esset Imperator Augustus, aut summus Pōtifex ab hac vrbe cū his diris insomnijs, non me dimouissent, imò nō nisi post quintumdecimum diem domo exiuissem ne somnium in me verteretur. BRASS. Imò si vera essent insomina, in te etiam domi clauso verti potuissent. nam si à schalis cecidisses, collúmque tibi fregisses, vt nonnullis cōtigit, ex alpibus esses deiectus, possunt nimirum schalarū summitates in insomnijs pro alpibus sumi. & quispiam ex tuis famulis potuisset te pugione interficere, ac spoliare, vt nonnullis quandoque contigit: vndique igitur pericula imminent, illis etiam similia, quæ per somnia videntur. SEN. At hæc non tam facilè domi cōtingunt, vt in montibus asperisque locis, & in accessis. BR. Vndiq; sunt angustię: at somnia vti vera recipiēda nō sunt, cū & à Catone scriptū sit:

Somnia ne cures: nam mens humana quod optat
Dum vigilat sperans, per somnū cernit idipsum.

SEN. Ego certus sum, te nunquam excogitasse trucidari, neque è summis iugis cadere, neque ab angue lacerari. nam nemo est tam insanus, qui hęc mēte reuoluat. BRAS. Satis est me audiuisse de præcipitiis multos decidisse, imò & semel vidi in Genuensibus montibus Petrum Lauezolum nobilem Ferrariensem, qui è summo monte in

simam conuallem vnà cum equo decidit.
N. Fuitne in fusula cominutus? BRAS.
nò nihil mali perpessus est: sed per duos
enses perenniter ploraui. Deus optimus
lum serumni . . audiui etiam nonnullos è
iontibus decidisse, & necatos esse. SEN.
Nunquam vidi iserpētem equorum crura
olligantem. BRASS. Romæ marmoreum
vidi Laochoontem, qui à duobus anguibus
cū filijs nectebatur. SEN. Nondum fueras
Romę, vt Laochoontē videre potuisses. BR.
Aliàs viderā Romæ in Pōtificis hortis, imò
sa is esset, me frequenter vidisse diuū Geor-
gium pictū, & draconē illū fabulosum ipsius
equi crura nectentem, hoc inquī satis fuis-
set, vt cū dormirē, tali in phantasia irripe-
ret imaginatio. SEN. Quicquid sit, ego Ro-
mam nunquā profectus essem, insomnis illis
horribilibus perterritus. BRAS. At ego, qui
illustrissimum Ducem vti filium diligo,
tius quod tunc contigit, postea quam desere-
re potuissem: sed aliud audias vehemen-
tius quod tunc contigit, postea quam Ar-
chitriclinus mihi indicauit, quod essem il-
lustrissimum Ducem comitaturus, in li-
brarium meum cubiculum redij, & mini-
mè dormiens, sed vehementer vigilans,
vocem audiui vti homi is eiulantis, ac con-
quereutis, quæ locum ferè contremiscere
ficie

faciebat. perterrefactus surrexi(nam sedebam) & quisnam esset interrogaui, vox illa suspirium haud quoddam magnum emisit, illámque amplius non audiui. SEN. O magnum ac statum tuæ perniciei portentum, posteà Romam profectus essem.
BRASS. At aliud audias per multas antea noctes in cubiculo, in quo dormiebam, vocem quandam audiueram conquerentem, dum noctu expergiscerer. hæc autem vox solebat esse mihi præsagium, cùm aliquid disfortunij illi contingere debebat. ipsa etenim omnia futura bona, & mala, quæ illi euentura erant per multum ante temporis, quàm fierent, prædicere sciebat, hanc quandam vocem vigilans audiui, non dormiens. Imo cùm aliquid incommodi mihi euenturum est, sentio ac si sit aquæ gutta, quæ in terram stillet, vel supra aliquam capsam, aut scrinium, hanc stillam quā nunc voco stillam, per multas noctes antequàm Ferraria discederem audiui, solet nimirum futurorum malorum mihi esse prænuntia. SEN. Quid esse arbitraris? BRAS. Si antiquitatem sequerer, genium meum esse dicerem, qui de incommodo aliquo malo me admonet, vt illud euitem. christiane verò loquens, dicam esse Angelum mei custodem, qui me monet, vt si fieri
pos

ſit, malum illud euitare tentem. SEN.
c maximum Dei donum eſſe puto. BR.
on ambigo. nam Deum (ob immenſam
m miſericordiã) ſemper fautorẽ habui,
protectorem, qui direxit me in ſemitas
ás, & quem in finem vſque me directurũ
ero, quoad in ſinu Abrahæ me reponat, vt
nà cum ſanctis ſuis cohabitem in ſecula ſe
ulorum. Sed & alia audito, quæ te magno-
ere deterruiſſent. Vltima illa dic, qua ſe-
uente mane Ferrariæ diſceſſurus eram, cũ
ubiculi mei feneſtræ inhærerem, quæ viri-
larium verſus inſpicit, ego contemplans an
tempus tranquillum futurũ eſſet, (nam aër
tunc multis nubibus erat oppletum) en
fax quædam è cœlo decidit, quæ parietem,
feneſtram, & meipſum lambere viſa eſt,
hæc in terram decidit, ac euanuit. SEN. Si hoc
mihi contigiſſet, certus fuiſſem me breui
obiturum eſſe. BRASS. Vana prorſus fuiſſet
opinio. Sentisne tu cum Platonicis, quod
vnuſquiſque proprium ſydus habeat, quod
decidit, cùm obiturus eſt? SENEX. Imò
in illa ſum ſententia: experientiáque oſten-
dit in illis æſtatibus plures mori homines,
in quibus plures decidunt ſtellæ. BRASSA.
Eadem eſt in his ratio, qualis de Cometæ
apparitione refertur. Nam cùm hæc appa-
reat, ſcilicet & multi ignes cadentes & Co-
metæ,

metæ. tunc annus ille valde siccus est, c
acutas etiam inducit ægritudines. mu
vero in acutis ægritudinibus obire sole
Imò & si verum esset quod vnusquisq; pr
prium haberet astrum, & maius, & min
secundùm hominum conditiones. ego i
lis non sum, vt astium tam ingens hab
debuissem, quale illud, quod eo tempo
decidit. EN. Hanc hominum differentia
non intelligo, quò ad progenies, & pro
pias, sed quò ad virtutes, & ad cæteros i
uandos mortales: illi etenim sunt maiore
qui vti Dei multis benefaciunt. imò ob h
causam rerum inuentores Antiquitas De
vocauit, tamen quicquid sit, vniuersus o
bis cum his portentis Romam haud n
duxisset. BRAS. Hæc omnia deliramen
esse arbitratus sum, & à nemine sanæ men
tis consideranda. Sed audias quod consec
tum est nocte illa vltima, qua summo m
nè Ferraria discessurus eram, cùm dorm
rem, videbatur mihi esse in domo meo a
tiqua, & genitorem meum, ac genitrice
fratres, sorores, filios, patruos, consobrino
ad me venisse, méq; circundasse, tamen d
miens intra me dicebam, nónne isti su
mortui? At genitor interrogauit me, nu
quid cũ ipsis omnibus proficisci volue. in
mente cõmotus annuere nolebam. At
ni-

re annui, dicens me tunc esse illos comi
rum, itaque itineri se præstiterunt, & e-
vnà cum illis ad diui Andreæ templũ pro
ti sumus, in quo templo Brassauolorum
ulchra erecta sunt. Tunc genitor, ac ge-
rix me comprehendentes, in terram ex-
ndere. interim ingens strepitus in cubicu
excitatus est, & ego experrectus sum. SE.
t cum hoc insomnio Romam profectus es?
a. Et essem in Indiam profectus. iam verò
lucescebat, è lecto surgere cœpi, mihíque
nterulam præposterè imposui, deinde è le-
to surgens, & aëris constitutionem ante fe-
nestram considerans. En cornix versus me
crocitans volauit, & ligulam, qua me necte-
bam, è manibus meis ferè abduxit, sinistror-
sum abuolauit, posteà maximè crocitans su
pra fumarium illius cubiculi, in quo eram,
insedit. Interim ego vxorem meam deride-
bam, quæ cornici maledicebat, & iussit vt la
pidibus abigeretur, quod famulus quidam
præstare tentauit, sed nunquam abigere po-
tuit, imò statim noctua, quæ supra idẽ fuma
riũ insidebat, terrificam vocem emittere cœ
pit, forte à cornice deterrita. SE. Ego nec do-
mo inde ad octo dies exiuissem. BR. Reliqua
verò audito, is qui calcaria mihi imposuit, id
quod ad sinistrum spectabat pedem, dexte-
ro aptauit, & è cõtrario, quod ad dexterum
O attine

attinebat, sinistro. SEN. Tot refers, vt impossibile esse videatur, quin aliquid summi sinistri tibi contigerit. BRASS. Nihil tamen contigit, instructus igitur equum ascendi cum verò è domo egrederer, in portæ limine tam vehementer cespitauit equus, vt ferè deciderit. Ferraria egressi, locus constitutus erat, in quo prandere statueramus, erat verò in dimidio itineris inter Ferrariam & Bononiam, & locus sanctus Petrus in Casali vocatur. Cùm ab equo descendere volui, sagi mei pars sub Ephippio continebatur, descendens tota sagi dextera pars confracta est, & diaphoretico sudore profluere cœpi, syncopénque incidi, vt fuerim coactus me supra lectum prosternere, & interula exui, ac fricari, deinde venter commotus est, & remissam quandam febrem incidi. SEN. Hoc saltem te impedire debebat, ne Romã proficisceris. BRASS. Et ego hoc potiùs verendum iudicaui, quàm alia omnia portenta, & de egressu Ferrarium cogitare cœpi, tamen eadem die Bononiam petere volui, nocte quieui, vt mane consequenti non essem quidem à febre immunis, sed esset remississima, vt pro itinere perficiendo equum ascenderim, denique Romam perueni sospes, quã nis ob frigus dextero crure dolere cœperim. At hoc, quod sequitur, te fortè vehemẽtius.

is detinuisset, Reuerendissimus Cardinalis Estensis iussit me domi suæ habitare in monte Iordano. præcipienti domino libenter obtemperaui. in die magno sancti Iouis templum profectus sum, quod in monte Iordano erectum est, vt Eucharistiæ sacramentum iusumerem. Aderat religiosus quidam (vt plerique sunt) ignarus, qui & mihi, & aliis Eucharistiam præbuit per modum viatici. SEN. Quomodo per modum viatici? Eóne modo, quo præberi solet breui morituris? BRASS. Illo inquam, quando à medicis omni spe vitæ destituti sunt, & id sacerdotibus indicatur. SEN. O ignarissime omnium religiosorum. ego hanc Eucharistiam haud sumpsissem, sed in alium locum diuertissem. BRASSAVOL. Cùm audissem religiosum istum aliis Eucharistiam sub viatici verbis præbentem, mihi in mentem venit abire. at desiderium hoc primò compescui, intra me dicens, Hoc nihil refert, sum nunc in via Ferrariam redeundi, & ad æternam patriam, ad quam omnes tendere debent. Post hanc Eucharistiæ sumptionem, in cubiculum meum redij, ac nonnullis diuinis eloquiis operá dedi, post prandium religiosum illum ad me vocari iussi, accessit ilico, quẽ interrogaui, cur illis verbis vteretur, cùm Eucharistiam præbere

Ipſe qui nec probè literas colligere nouerat respondit ſe quandoque audiuiſſe quempiā ita dicentem, nullámque inſuper rationem afferre ſciebat. at ſi illius manus vidiſſem priuſquam Eucharistiam ſumpſiſſem, nunquam permiſiſſem, vt in os meum illam imponeret. Erant nimirum manus fumario nigriores. prolixóſque habebat vngues cœno, aut ſtercore, aut pure plenos. nam totus erat ſcabioſus, & ſcabiei puſtulæ in manibus purè profluebant. SE. Mirum eſt, quòd hæc omnia non te deterruerint. BR. Neque maiora me deterruiſſent, cùm hæc omnia fortuitò arbitrer, nihílque futuri portendere, niſi ſupra humores, Veruntamen cùm Ferratiam redirem, caſus contigit, qui mihi magis diſplicuit. SEN. Quinam fuit hic caſus? BRASS. Magnificus ac nobiliſsimus Philippus Strozza Mantuanus, anulo me donauit triginta aureorum pretij, cyaneo lapide decorato, quem in ſiniſtræ manus auriculari digito gerere cœpi, hunc anulum prope Bolſennam amiſi, elegiſſem potius longè peiora ſomniaſſe, quàm anulum amiſiſſem, non ob ipſius pretium, ſed vt tanti, taliſque viri monumentum apud me eſſet reconditum: tamen neque hoc ægrè tuli, ſed comitibus omnibus dixi. En omnium portentorum finem nactus ſum. nam omnes ferè prædicta

port

portenta audiuerant. imò quando Romam proficiſcebar, hæc omnia in peſsimum iter interpretatus ſum. nã quotidie pluit, & viæ omnes præter aſpredinem, adeò erant limo plenæ, vt equi ad ephippia vſque cœnum penetrarent. SE. Vno verbo mentem meam tibi aperiam: neque Duces, neque Reges, neque Pontifices id efficere potuiſſent, vt Romam profectus eſſem. BR. At quid mihi cõtigerit, contemplator, idcirco & inſomnia, & alia portenta nulli facienda reor, quanquam maximus ſim ſomniorum coniector, nõnulláque habeam inſomnia, quæ me nunquam fefellerunt, vnum præterieram, quod erat primo loco dicendum. nam eo fortè deterreberis, cùm ab omnibus antiquis obſeruatum ſit mortem ſemper prædixiſſe. SEN. Quódnam eſt hoc? BR. Quódnam? id quod meo magno incommodo magnóque diſpẽdio conſecutum eſt. SE. Contremiſco audiẽs, & adhuc quid dicturus ſis, ignoro. BR. Horrendum igitur ac deterrendum audito euentum. Si ego his, quæ obſeruata ſunt ab antiquis, fidẽ præſtarẽ, anno 1549. magnã tegetẽ cẽtum curruũ capacitatis, è regione domus meæ apud Sanctum Spiritũ fieri feci. anno autem 1550. cùm hora 21. die 26. menſis Februarij Epidemicos Hippocratis libros, publicè interpretarer, en ex meis famulis vnus

in publicas profectus scholas totus sudore profluens, alta voce dixit: Patrone, non est amplius legendum, sed domum celeriter redeundum, quoniam domus ipsa comburitur, & iam accensa est, & tota flagrat. Interim ego campanas audiebam eo vehementer intonantes sono, ad quem cum domus, & tecta comburuntur, excitari solēt & malleo percuti, ego contemplationis viribus in meipso collectis, illi responsum dedi, comburatur, nam hinc discessurus non sum, priùs quàm integram lectionem perfecerim. Nā intra me consideraui domum meam exuri non posse, neque conflagrare, cùm tota concamerata sit, ac lateritiis fornicibus compacta, tunc lectionem prosecutus sum. famulus fortè considerās se malè locutum esse, dixit non esse domum, quæ conflagraret, sed tegetem, quam in auiario ædificari feceram, tunc huic dixi, Ito tu, & cum aliis ignem extinguatis. In Hippocratísque interpretatione procedebam. at scholastici nouarum rerum cupidi, cùm campanarum audirent sonitum ingeminare, manibus ac pedibus supra tabulas magnum strepitum excitabant, vt necessarium fuerit me lectioni finem imponere, & cum ipsis scholasticis domum regredi. Cùm domum rediij, tectum reperij quod superiori anno, pro fœno, palea, & li-
gnis

nis custodiendis parari iusseram, totum
iisse combustum, ignémque fuisse extin-
um: illuc tamen tota vrbs concurrerat. SE.
d quid peragendum? BRAS. Vt in his fit ca
bus aliqui ceu amici, vt infortunium deplo-
arent, qui domi suæ potiùs manere debe-
ent, ne illis impedimento essent, qui ignem
extinguere possunt: alij accedunt rerum no-
uarum cupidi, vt videant: pauci vt ignem ex
tinguant: maxima verò pars vt furetur. SE.
Hoc nunquam credere potuerim. BR. Imò
certus esto. nã aliqui ligna asportarunt, alij
strigile, alij spongias, quibus equorum cau-
dæ abluuntur. alij habenas, & vsque ad sco-
pas ac scopulas deuenere, quispiam præter-
eà inuentus est, qui cùm paucum multę te-
gmentum surripere non posset, pilã quan-
dam surripuit, qua vestis mea detinetur
cùm mulæ insideo, ne per ipsius mulæ clu-
nes decidat. sed vnum fuit, quod præter cæ
tera magis me molestauit. SEN. Quódnam?
BRAS. Locus ille, in quo teges ædificata
erat, meum est auiariũ, in quo multos ha-
bebam, & pingues capos, gallináſque alti-
les, huius generis animalia, cùm ob ignem,
tum ob hominum multitudinem deterrita
extra cohortis parietes abuolarunt. vicinis
autem meis indici feci, si capos meos, aut
gallinas habuissent, mihi redderẽt. Nemo
autem

autem fuit, qui vel minimum pullum reddere voluerit. SE. Hoc fuit prorsus maximum dispendium. BRAS. Et multis rationibus maximum, cùm quia erant optimæ prolis gallinæ: tum quia capi erant pinguissimi, quos reseruabam, vt iura nutritioni apta mihi cõficerent, cùm in æstate nonnunquam in appetentiam incidam. SE. In his igitur casibus opus est (vt vulgò dicitur) malum perpeti, & malum annum. BR. Hoc mihi præ cæteris displicuit. SEN. Non dubito: quoniam illud tibi auferebatur, quod vitam præstaturum erat. BRAS. Alij cellam vinariam meam ingressi erant, & certatim absque delectu bibebant, vt quempiam viderim, qui absque intermissione decem cyathos biberit. SEN. Ignem denique extinctum inuenisti? BRA. Inueni, quidem, sed postquam tectum conflagrauerit, & tegulæ omnes fuêre fractæ. SE. Hoc contigit antequam Romam profectus esses? BRAS. Hoc inquam contigit. SENEX. Neque diuus Petrus, & Paulus Ferraria me dimouissent, nam conflagrationes, illarum præsertim rerum, quas aliquis condidit, vel ædificari fecit, illius qui condidit perniciem significare solent. BRASS. Tamen tu vides, quid in me ipso mali cõsecutum sit: dispendium potius ægrè tuli iterum condendi tegetem, & amissos capos, ac gallinas, quàm

de vi

ita periculum timuerim, quanquam non
norauerim à Suetonio & Plutarcho in a-
uorum heroum morte ſcriptum eſſe, tem
n conflagraſſe, turres, domos, & proprias
atuas, quæ etiam fuêre fulmine ictas, ac ſi
lius herois conſecuta eſt mors, ab his igni
us fuiſſet prædicta. At hæc ſunt gentilia à
hriſtianis haud credenda, qui totam eorum
pem in Chriſto ſolùm habere debent. SEN.
Hæc eſt ſummarum ſumma, ego nunquam
Romam fuiſſem profectus. BRASS. Verùm
ego profectus ſum & incolumis regreſſus.
SEN. Quomodo potuit exuri locus is, cùm
nullus ibi habitet? BRASS. Nullus eſt Fer-
rariæ nobilis, neque in alia Italiæ vrbe, qui
ſuos famulos, ac ancillas melius perſoluat
quàm ego perſoluam ſemper ſunt apud me
debitores, & ego creditor: tamen in viros,
ac mulieres adeò iniquas incido (ob mea
fortè apud Deum demerita) vt pluſquam
beluæ ſint. Quomodo autem illos in victu
tractem, & in quibuſdam annuatim dona-
riis, tu noſti. SENEX. Non eſt opus hæc
mihi referre, qui iam diu domi tuæ verſor.
BRASS. Scis etiam in meo viridario multa
eſſe ſimplicia, quæ vt ab hyemis inclemen-
tia defendam, ſingulis annis iubeo milij ni-
gri culminibus tegi. Vere aduentante ſim-
plicia deteguntur, & abiiciuntur culmina.

Ancilla quædam ebria (vt ferè semper est) milij nigri culmos cõbussit in inferiori, quę domi meæ inest, coquina: vxor mea, quæ virago est, & quotidie totã domũ circuit, vidẽs milij nigri cinerẽ aliis cineribus cõmisceri, clamare cœpit, ac dicere, quòd ille cinis in alium locum asportandus erat, qui facilè possit lineos pãnos potiùs denigrare, quàm vel tantillũ dealbare. Ancilla hæc ebria expectauit, quòd vxor mea abiisset, & cinerem hunc in auiarium portauit. Erat verò cinis, in quo nondum erant scintillæ extinctæ. cinerem autem apud paleare portauit, in quo multi paleæ currus aderant, quæ paleæ sub tegete seruabantur, ad equorum & mulorum vsus, contigit fortè fortuna, vt eo die vehemens quidam ventus spiraret, qui milij nigri culmina semiaccensa excitauit, & in paleã detrusit, itaque palea accensa est. SEN. O vere ebria mulier, quę ignem apud paleam tulit. BR. Ebriissima, vt sui moris est. at hæc missa faciamus, ad præsens negotium nihil attinentia. & id ob quod conuenimus, pertractemus. Dic igitur quid scriptum erat in tua illa schæda, quam dormiens scripsisti? SE. Dormiens quidem non scripsi, sed illam mihi scribere videbatur, cùm tamẽ esset iam scripta. omnia verò cõtinet olea, quæ in meo extãt pharmacopolio, & quæ à medicis quotidie

indic

cuntur. BRAS. Nunc igitur tibi in animo est, vt olea omniaque in vsu sunt, examinemus, ac contemplemur? SEN. Erit mihi gratissimum, ni tibi molestum sit. BRAS. Didicistine adhuc quid olei nomine censendum sit? SEN. Olea sunt, quę olea-ceam habēt naturā, vt inungere possint, liquida sint, non prædura, vt vnguenta. BRAS. Imò & olea apud antiquos vnguenta vocātur, & præsertim odorata. SEN. Memini cùm de vnguentis ageremus, te ostendisse olea apud antiquos vnguenta vocari. imò particulariter docuisti, laurinū oleum apud Galenum vnguentum nominari. BRAS. Gaudeo tibi in mentem hæc venisse, ne iterum in memoriam reuocare cogerer, & locos referre, quibus suadetur, quæ nunc olea vocantur, vnguenta ab antiquis fuisse nuncupata: quanquā & nonnunquam illa olea vocentur. tamē Galeni sententiam de hac re non prætermittam, qui in vltimo capite secundi libri de Simplicium medicamentorum facultatibus, inquit, Oleum etenim rosaceum nominare aderit, quod absque odoramentis præparatum est, cui autem & horum aliquid inditū fuerit, non id etiam oleum, sed vnguentum cognominant. SEN. Composita igitur odorata erunt vnguenta. BRAS. Et etiam olea, & ita cen-

fuiſſe veteres dicit Galenus. ſimplicia verò ſunt olea. At de quibus oleis tractaturi ſumus? SEN. De omnibus, quæ in publicis officinis ſeruamus. BRASS. De compoſitis igitur agemus, & de ſimplicibus, & de his, quæ per expreſsionem fiunt, & per ignis vim. SE. De omnibus in ſumma, cur verò ita petiiſti? BR. Quia multa ſunt oleorum genera inter ſe diuerſa. SEN. Non intelligo quid ſentias, niſi planioribus verbis aperias. BR. En explico, cùm ſimpliciter oleum dicitur, oliuarum oleum ſemper intelligitur, quod per expreſsionem fit, & per expreſsionem oleum amygdalarum, laurinum, & balaninum, & alia multa, vt illa quæ ex perſicorum ſeminibus extruduntur, prunorum, & armenicorum, alia fiunt per odoramentorum impoſitionem in hæc, quæ exprimuntur, vt eſt oleum de gelſemino, oleum de roſetis alia fiunt per foliorum impoſitionem, vel herbarum, vt oleum amaracinum, roſaceum, & eiuſdem generis alia: nonnulla ab arboribus exudant, vt oleum abietinum, opobalſamum, & quandoque opus eſt arboris corticem ſcarificare, quādoque non eſt opus: alia vi ignis fiunt per vocata alambica, vt nos in pręſentiarum facimus cinnamomi oleū, gariophyllorum, & gingiberis, pro his oleis Meſue nos remittit ad Alchymiſtas,

tamen

...en ego aliqua conficio, chymica arte
...ecta. SEN. Scio cur negligas. BRAS. Et
... SEN. Quia ex stercore, & vrinis singu-
...nnis mille aureorum prouentum tibi
...mulasti. BRAS. Hæc fuit mea ars chy-
...a, cui totis viribus semper innixus sum.
...acultatem medicam semper diligenter
...ercerem, extat & aliud oleorum genus.
...od è montibus exudat, ac emanat, vt pe-
...oleum montis gibbij vocatum, & multa
...ia. SE. Si de his omnibus non agemus, ali-
...æ saltem oleorum species ex his quæ enar
...sti à pharmacopolis seruantur, de quibus
...gendum erit. BRAS. Ab eo igitur incipias
...eo, quod in tua scheda primò scriptũ est.

SENEX.

Oleum amygdalarum dulcium, primum
locum occupat. BRAS. Cur de communi o-
leo priùs verba non facis? SEN. Quia notis-
simum est. BRAS. De ipso tamen multa præ-
scienda sunt, & multis, ac diuersis modis
seruandum est. SENEX. De illo igitur vt lu-
bet agamus. BRASSA. Imò necessarium est:
tum quia diuerso modo illud seruare debes;
tum quia multas ingreditur, & oleorum,
& vnguentorum compositiones, quomodo
oliuarum oleum ex expressione fiat, tam
manifestum est, vt edoceri non indigeat. At
tu ex oliuis immaturis oleũ seruare debes,
quod

quod omphacinum vocatur, & Galen quandoq; illud vocat omotribes, id est cru dum. SEN. Hoc seruo, imò illud mihi parat & ita parãt omnes alij pharmacopolæ Ferrariæ. BR. Habésne oliuas in tuo viridario? SEN. Non habeo, & ob frigus ægre in Ferrariensi agro nascuntur. sed dulcius oleum quod haberi posfit, emo. posteà optime la uo, hoc est omphacinum oleum. BRA. Hoc priùs non audiueram, arbitraris igitur oleum ita lotum, effectum esse, ac si immatura si oliuæ? SE. Non, sed easdem vires habere putabam. BR. Quomodo easdem, si hoc oleum etiam ita lotum sit calidum, & omphacinum frigidũ, ac adstringens? SE. Quid igitur deinceps à me agendum erit? BRASS. Mutinam mittendum, & oliuæ emendæ, quæ immaturæ sint, Ferrariámque asportãdæ, ac exprimendæ. Notáque huius olei duplex genus seruari oportere. Vnum ex oliuis prope maturitatem, sed tamen immaturis, aliud ex acerbisimis hoc secundo in magis, ac vehementibus vtimur inflammationibus. primo autem in paruis ac remissis. SEN. Nónne idem esset, si ad amicum quempiam meum scriberem, qui vt hoc oleum haberem, curaret? BRAS. Idem prorsus, si fidem illi præstare posses, Verùm contingit, quòd vir hic, ad quẽ scribis, circa alia occupatus

est. &

,& ad hoc peragēdum famulum mittit,
(vt famuli faciunt) omnia ex opposito
agit, idcirco tutius est si ad te oliuæ mit
ntur, quas electas habebis, & illas eiicere
terit, quæ ineptę tibi videbūtur, de oleó
ne certus eris, quod in pharmacopolio ser
abis. SE. Erit longè maior expensa, quàm
ōueniat. BRA. Dic, cur omphacinū oleum
n tuo seruas pharmacopolio. SEN. Vt ven
am, & aliquid lucrer. BR. Quid impediet
e carius vendere, & emptoribus causam in
licare? SE. Omnes pharmacopolium meum
euitarent. BR. Non euitarent, si ita consta
re, vt asseris deprehenderent. at potius euita
re deberent, si noscerent te illa non habere,
quæ habere deberes, & aliud pro alio vende
re. SE. Ad oleum redeamus, nam mores tuos
deinceps seruaturus sum. BRA. Ex vtroque
omphacini genere, & lotum, & non lotū ser
uare oportet, vt in promptu sint, cùm vel à
Medicis indicuntur, vel in aliquam composi
tionē sunt ponenda. SE. Ita deinceps efficiā.
BR. Cùm verò oleū ex maturis oliuis, quòd
cōmuniter oleum vocatur ad multa seruatu
rus sis, dulce oleum quęrito, quod alieni odo
ris nihil spiret. & hoc serua lotum, atq; non
lotum; & ex omni genere salsum serua, &
minimè salsum. SEN. Mihi superfluum esse
videtur oleum lauare, cùm in ipsa exigatur
ping

pinguitudo. BRAS. Ob multa lauatur, primò, vt album fiat, prætereà, vt ab ipso nonnunquã salsedo remoueatur, tertiò, vt acritudinem dimittat. quartò, vt oleagineus odor auferatur, quintò, vt aliarũ rerum odores, sapores, & qualitates alias faciliùs recipiat. SEN. Súmne alia de oleo seruaturus? BRAS. Antiquum etiã & nouum in omni genere seruato. nam multæ compositiones antiquum expetunt oleum, aliæ recẽs. SE. De simplici oleo nihil aliud seruari posse arbitror. BRASSA. Neque ista à tua officina abesse debẽt, ne cùm illis indigueris, aliunde quærere cogaris. SEN. A' tuis mandatis nec quidem discedam, sed omnia integrè exequar. BRA. Neque istud prætereundum est, quòd ex diuersis mundi partibus olea enanciscaris, quæ tenuiora sint, & minus tenuia. Galenus iubet quandoque sumi sabinum vti tenuius, quandoque Hispanum. At cùm ista vel haberi non possint, vel difficulter haberi, Romæ verò Sabinum facile habetur. In hac verò nostra alma, ac inclyta patria difficulter, idcirco Sabini loco exquisitum Salodiense seruato, & pro Hyspano, quod ex piceno affertur, modò optimum sit. In oleis verò non solùm distantes patriæ differentiam faciunt: sed in eadem patria diuersi colles, vt Septentrioni magis
oppo

positi sunt,& meridiei hoc in oleis diuer
atem facit in tenuitate & crassicie. SEN.
urabo etiam vt hæc oleorum genera, quæ
narrasti consequar, sed lucrum non feret
xpensas. BRASSA. Imò feret, nisi supra mo-
um lucrari volueris. SENEX. Nondum no-
isti animum meum circa lucrum. BRASS.
mò iam diu noui, & vtinam omnes tui si-
niles essent. nam res viliori pretio vende-
entur, quàm nunc fiat.

SENEX.

De dulcium igitur amygdalarum oleo verba faciamus. BRASSA. Vt lubet. Quomodo illud conficis? nam hoc imprimis contemplandum est, & merito post id quod vere oleum est, & à cuius nomine alia omnia nuncupata sunt secundum locum obtinet. nam non solum est medicamentum, sed & alimentum: cum dulces amygdalæ, & ipsarum succus (Galeno teste) animalia nutriant. multis verò confert eiuscemodi oleum, de quibus agemus, si priùs tu quomodo illud conficias, aperies. SEN. Illud cõficio, vt à Mesue edocemur, quanquam & aliũ habeã modum, quoad maiorẽ extrudendi olei copiam, quam communiter fiat, potius vtor. BRAS. Tu potius hoc modo vteris ob auaritiam. Nam ita exprimere non est opus, vt ex amygdalis quæq; crassissima pars exeat,

ſed ſatis eſt tenuiorem partem extruder
vel ſaltem primã partem à ſecunda ſeorſu
ſeruare.SEN.Nõdum eſt, quòd hoc obſeru
re cœpi, vtranque ſcilicet partem ſecerner
& craſsiore in conficiendis emplaſtris, ac
guentis, quæ præcipuo alicui membro ap
centur tantùm vti. BRASS. Modos nunc
los, quibus hoc oleum paras referto. SE
Meſue ita parari docet, dulces amygdalæ
cipiãtur, & ab omni cortice liberentur. B
Ad quantam copiam accipis? SEN. Hoc ni
animaduerto, Nam quantitatem, quàm v
luero accipio, poſteà extremè tero, contu
do, & in maſſam redigo, deinde per qui
que horarum ſpacium in loco calido exſic
ri ſino, iterúmque tero, ac contundo har
que maſſam ita callidam in torculari por
Adeóque premo vt oleum exeat. BRAS. Q
modo amygdalas ab vltimo liberas cor
ce? SEN. Quandoque illa in ſartagine ve
menter calefacio, poſteà craſſo linteo op
mè confrico, tunc cortices illi abeunt, ac c
cidunt. BRAS. Oleum iſtud vſtulatæ rei ſ
porem enanciſcitur, ob hanc vehemente
in ſartagine calefactionem. SEN. Hoc veru
eſt, idcirco alias amygdalas ebulliri feci, p
eà facillimè ab illa pellicula immunes re
didi. BRASSA. Et hoc facit vt oleum aqu
euadat. nam amygdalis aqua imbibit
SE

NEX. Nonnunquam ego cum tota mea familia cultris sumptis amygdalas abradendo ab extimo illo cortice liberauimus. BRASSAV. Tunc nec vstulatæ rei odorem, nec aqueam naturam habere debuit. SEN. Ita profectò fuit, sed magnus labor fuit, longáque temporis contritio illa, qua vnaquæque amygdala abradenda erat. BRASSA. Iuxta laborem tuum oleum vendito. SENEX. In eodem adhuc sumus sermone, tunc nullus à me emeret, si vel tantillum plus vẽderem, quàm alij faciũt. BRAS. In quo calido loco contusas illas reponis amygdalas? SEN. Calidarium quoddam paruum habeo, in quo bellaria seruo, in illud per quinque aut sex horas repono, donec totum incalescat. BRAS. Nimius calor euitandus est, ne pinsa illa massa torreatur, propterea in furno calefieri non debet, tamen in sole, æstiuo tempore calefieri possent. At suauior caliditas est, si per totum hoc tempus lintea igne incalescant & illis circundetur hæc massa, frequẽter illa immittendo, donec perfectè calida sit, tamen Mesue facit, & ex pinsis amygdalis quæ in duplici vase coquantur. SEN. Haud intelligo impræsentiarum, quomodo in duplici vase coquendæ sint. BRAS. Hoc multis modis intelligi potest, primò, quod amygdalæ bulliant in aqua in vase

duplici, vt illarum cortex facile auferri po
sit. Potest & hoc de iam tritis amygdalis in
telligi. & ita prorsus intelligendú est, quo
scilicet amygdalæ excorticatę, ac tritæ in
treum vas, vel in vitreatum absque aqua p
nantur, & vas hoc in alio vase calescat,
quo sit aqua per horam, postea torculari
mygdalæ exprimantur, tunc maior olei c
pia emanabit. SENEX. At erit aquosiu
BRASS. Nō aquosius, quia aquam minim
attingunt amygdalæ, neque aqua ad ips
peruenire potest. Addit & alium modum
lefaciendi amygdalas Mesue, si tritę in sa
culum ponantur, & sacculus sub cinerib
recondatur, siue sub calida terra, siue sub
rena calida: ita enim & magna exibit ol
copia. SENEX. Ego nōnunquā sub calido fu
fure iussi hunc sacculum poni, & olei co
uenientem copiam eduxi. BRASSA. N
hil refert siue furfur acceperis, siue miliun
siue aliquod aliud, modò calorem serua
possit. SENEX. Modus vero proprius, qu
magnam olei copiā educo, talis est, excau
tum ferrum ad volę manus formam, sed n
gis concauum fieri feci, aliud pręterea fer
fieri iussi ad illius cauitatis magnitudinen
quod illam implere possit, postea amygd
las ad oleum paratas in cauitatem pono,
alio ferro in capite in modum pilæ rotūd
comprim

omprimo, tunc vehementius oleum educo
maiorem copiam colligo. BRASS. Hic
detur esse secundus modus à Mesue descri
tus. SENEX. Quinam est ille. BRASS. Iu-
et amygdalas in vase concîdi, vt postea cõ
itetur, idque in loco calido fieri monet, &
quę calidæ modicum superfundi, & prelo
onstringi, prelo vero concauitatem haben
em decliuiori autem parte adsit veluti du-
ctus per quẽ oleum in vas descendat, in quo
colligatur. monet verò in inferiori preli par
te adesse cõcauitatem, & globum ad conca-
uitatis mẽsuram, & quod hic globus vacuã
cauitatem semper impleat. SEN. Omnino il
le esse videtur, quẽ seruo modus. At Mesue
negligere videtur an ex ferro sit, an ex li-
gno. Sed ego experior ex ferro id magis effi
cere atque plenius. BRAS. Dioscorides eodẽ
modo conficere videtur. SEN. Dioscoridis
modum & ipsius authoris verba referto.
BRAS. Sumit ipse (at de amararum amygda-
larum oleo loquitur, quamuis idem sit con-
ficiendi modus) quartam modij amygdala-
rum partem, quas purgat, hoc est à cortici-
bus liberat, deinde arescere sinit, quod no-
bis indicium est à corticibus feruẽti aqua, li
berasse, posteà ita exiccatas pistillo leuiter
cõprimit, quo ad in offam, vel in placentulã
illas redegerit, deinde aspersis feruẽtis aquę

laminis duabus, semissem horæ confunde-
re finit, posteà ab aqua eximit, & iterum in
mortario contundit. Cùm verò secunda hac
vice fuerint contusæ, in alueolum ponit, vel
in prelum ac exprimit. SEN. Non est magna
differentia. At quid nunc dicis, cùm Diosco-
rides aquam superingerat, aquosum igi-
tur erit? BR. Omnino magis aquosum erit
quàm si amygdalæ non fuissent aqua imbu-
tæ. Nota verò Dioscor. nō fuisse prima ex-
presione contentum, sed amygdalas illa
accepisse, quæ erant expressæ, & aquæ lami-
nam superinfudisse, paululúmque siuisse, vt
combiberēt, deinde ab aqua exemisse, & ite-
rum expressisse. SEN. Magna olei quantita
hac secunda vice exire non debet. BRA. Ta
ta exit, quanta exire potest. Verùm hoc ole
cum præcedenti simul miscebant antiquis
NEX. Ex amygdalis verò ita conficiendo
quanta olei quantitas emittitur? BRAS. Di
scorides dicit amygdalarum semodium, v
nam olei heminam reddere. SE. Aliàs ex v
na amygdalarum libra, quinq; vel sex ole
vncias elicere solebā. Nunc cum meo ill
ferreo instrumēto ad octo, & nouem vncia
educo. BRAS. Tuū illud ferreum instrume
tum gratissimum tibi esse debet, cùm te n
modicè superlucrari faciat. SEN. Gratissimu
mihi prorsus est instrumentū: tū quia vtile,
tum

n quia à me inuentum. BRASS. At ro in-
ntum? fortè è ferro illud aliàs factum es-
non constat, sed ex alia materia extitisse,
Mesue sententia constat, qui in torcula
concauitatem facit, & iuxta concauita is
pacitatem, quæ in torculari est, globũ. nõ
xprimit verò, num ex ferro, an ex ligno esse
debeat: sed modum alium audito, quo o-
eum istud efficitur. amygdalæ vehementer
erendæ sunt, posteà in feruentem aquam
iniiciẽdæ, & ebullire sinendæ, pinguedinem
semper, quæ innatat à vase, in quo ebulliunt
auferendo. nam pinguedo illa oleũ est, quod
ab amygdalis emanat. SEN. At erit multa
aqua mistum. BRAS. Tunc eo vtar, cùm e-
mollire opus erit. Verùm & si nonnulla a-
quæ portio oleo sit commista, illam aufer-
re haud difficile est, oleum per aliquod spa-
cium quiescere sinendo, in hoc etenim spa-
tio oleum ascendet, & aqua in fundo perma
nebit. SEN. Non me latet hoc non esse diffi-
cilè eximere ab oleo, videlicet aquam, do mũ
phyalas habeo perforatas, cũ quibus oleũ ab
aqua eximo. Nam cùm oleũ & aqua in phya
la sint, & per aliquot horas quieuerint, fora-
men aperio, quod est ferè inter aquam & o-
leum in phyala, itaque oleum exit, & aqua
relinquitur: & si olei pauxillum sit dereli-
ctum, illud totum facilè aufero. BRASS. Nõ

dubito, sed & alius est oleum educendi modus, vt ego ex gingibere, gariophyllis, cinnamomo. & pipere oleum extrudo, in æneo vase duobus tantum pugnãtibus, glacie, scilicet, & igne, hoc est summo frigore, & summo calore. SEN. Sunt prorsus mirabilia illa quæ ex diuersis rebus extrudis per calorem & frigus olea: &, quod admirabilius est, odorem, saporem, & colorem rei seruant, quam in oleum resoluit. BRAS. At nuper imaginatus sum (nam facile est inuentis addere) modum quo oleum abũdantius educam, quàm priùs facerem. SEN. Neque istud erit arti inutile, verùm tuum hunc distillandi modum mihi aperire ne recuses. BRASS. De eo impresentiarum nihil tibi dicturus sum, cum de illo sim seorsum libellum scripturus, qui totum hunc modum aperiet. SENEX. Multos vidi, qui ex amygdalis integris, & non excorticatis oleum educunt, illas in trusatilem molam ponentes, ac prementes. BRA. Non conuenit hoc, quia eiusmodi oleũ corticis colorem habere debet, neque tãta educitur copia, quanta educitur, si sint pinsi, & calefactæ (vt superiùs dictum est) amygdalæ. SEN. Quem modum sequi debeam (cùm tot sint) ignoro. BRASS. Mihi placeret, vt cultro amygdalas cortice liberares, & sine aqua pinseres, posteà eo modo exprimeres,

quo tibi magis placeret. Et si, vt Diosco
s facit, aquam addere volueris, pro hoc
liũ inferre recusabo, verùm isto vtar o-
ad effectus in quibus emollire opus est,
multum humectate. SEN. Quibus conue-
oleum amygdalarum dulcium? BRAS.
a imprimis referam, in quibus peculiari-
eo vsus sum & vtor, postea ea quæ ab au
oribus dicũtur, exequar in thoracis inun-
tonibus vbi humectare oportet, eo pecu-
riter vtor. Cùm verò aliquis torminibus
remitur, quatuor vncias potui prebeo, ex
o quod recenter sit ab amygdalis expres-
m. SEN. Quarum partium torminibus ad-
ibes hoc oleum? BRASS. Omnium intesti-
orum torminibus, & ventriculi sit cuiuscũ
que generis affectio, præbeo & mulieribus,
quę peperere, ad quatuor vncias bibendum
cum duabus vncijs zuccari vocati fini, ne
torminibus crucientur, & illas à tormini-
bus liberant, cùm quispiam ex inanitione
singultum incidit cochlear huius olei trans
glutiendum prebeo, & hoc frequenter,
imò & si sit ex flatu conuulsio, & ex repletio
ne vtor, & proficit. SEN. Id tibi dicam quod
Satyrus domino suo dixit, quod eodem spi-
ritu ad calefaciendum, & infrigidandum vte
batur: ita tu eodẽ vteris oleo ad singultũ ex
inanitione, & repletione qui fiũt ex causis cõ

trariis. BRASS. Et ego respondebo, vt Sat
ro responsum fuit. & si idem sit oleum tam
diuersa intétione vtor ad conuulsionem e
repletione, & diuersa ad conuulsionem e
inanitione. Vtor prætereà hoc oleo pro basi
& subiecto in diuino illo vnguento ad par
tum facilitandum, & ad dolores sedandum
& ad accelerandum fœtus exitum, cùm i
via est, & non nisi difficulter, & cum tempo
re exire soleat, hoc oleo particulariter a
hæc vtor, & semper proficere expertus sum
Vt autem amygdalas dulces, minus effica
ces esse quàm amaras Dioscorides iudicat
ita amygdalarum dulcium oleum minus ef
ficax est, quàm amararum. SEN. Ita ratio di
ctare videtur, si id verum sit, quod à Diosco
ride primo scriptũ est, dulces scilicet amyg
dalas esse minùs efficaces amaris. BRAS. Ad
nonnulla conueniunt amygdalæ dulces, ad
quæ non conuenirent amaræ, idémque iudi
cium in oleis faciendum est. Ad thoracem
autem emolliendum, amygdalarum dul
cium conuenit oleum. non æquè verò ama
rarum conuenit, leniunt gutturis asperi
tatem dulces amygdalæ, idémque efficit
oleum, quod ab oleo amydalarum ama
rarum minimè efficit, idem in pulmone
facit, & in omnibus extrinsecis partibus
valet, & huius generis oleum ad omne pre-

duron

rum humorum genus, artubúſque a-
imum eſt, ac iuncturis, hecticis in
 præbendum eſt. nam illos impin-
t, præter id quod interanea humectat,
n hoc caſu oleum illud melius eſt, quod
n aqua effectum eſt, ſi argenteo tubo
 veſicam per penem, vel in vterum per
lum iniiciatur horum membrorum ar-
ri ſuccurrit. SEN. Nonne Actuarius ac
exandrinus, de hoc oleo verba fecerunt?
R AS. Arbitror de amygdalarum amara-
m oleo ipſos loqui, vt in illo oſtedemus.
e hoc verò ſatis iam dictum eſt.

SENEX.

De amararum igitur amygdalarum
oleo verba faciamus. BRAS. Nihil eſt quod
 nobis dicendum ſit de ipſius ab amygda-
lis eductione, quia eodem modo & eiſdem
inſtrumentis educitur, quo & quibus amy-
gdalarum dulcium oleum ſuperius confici
diximus. Vnum verò minimè probo, quod
à nonnullis pharmacopolis fieri his oculis
vidi, cùm amygdalarum amararum oleo
carerent, dulcium amigdalarum oleum
commiſcebant, huius olei munus eſt, ob-
ſtructiones aperire, dolores ſedara, flatus
reſoluere, & materias etiam à quibus fla-
tus excitantur, peculiariter aurium dolo-
ribus à cauſa frigida ſuccurrit, & ſurditati,
quæ

quæ ab eadem ſit genita cauſa & ſibilis, ſtrepitibus, qui in auribus gignuntur, aſperitates, quæ in membris reperiuntur, lenire dicitur, imò ita eſſe experientia oſtendit, ſi aſperum membrum eo inungatur: cùm nerui dolent, & tenſi, ac duri efficiuntur, his prodeſt hoc oleum, faciei maculas aufert, quas vulgus panes vocat, imò & lentiginibus ſuccurrit, ac aſperitatibus quæ in facie contingunt. Dioſcorides ait ad muliebrium locorum ſtrangulationes valere hoc oleum, & eiuſdem partis inuerſione ac inflammationes ad capitis, & aurium dolores facit, intentos ſonos, & ſibila fugat, prodeſt prætereà renum cum vrinæ malo aliquo doloribus, vrinæ anguſtiis, calculoſis, ſuſpirioſis, & lienoſis: emendat idem vultus maculas, aſperam, diſcolorémque à Sole cutem, & rugas melle lilij radicibus, cypriæó; aut ex roſa ceræ commixtū quinetiam hebetes reſtituit oculos, & cum vino furfurea, atque manantia capitis vlcera exerit. Hæc Dioſcorides de amararum amygdalarum ſcito etiam aſperis conferre pernionibus, & ſi ad vncias quatuor bibatur, aluum egregiè ſoluere, & vermes necare. SEN. Fortè, quia amarum. BRAS. Et ob hoc etiam. nam cùm Galenus de ſimplici aliquo lumbricos necare dicit, addit

quia

t amarum . rerum verò amararum na-
i, ratione qua amara sunt est calefacere,
enuare, incidere, digerere, tergere, & va-
ter. S E. Nunquam vidi animal aliquod
hoc oleo nasci. B R A S. Et hoc est amara
n rerum natura, ac proprium, vt neque
vermes conuertâtur, neq; vermes admit
nt, propterea bilis pura in vermes conuer
non potest, quia supra modum amara
cet pituitæ mista vermes nonnuuquam
ignere possit, tamen adest tunc maior pi-
itæ copia, bilis minor. S E N. Alexandrini
nodum conficiendi hoc oleum nondum
docuisti. B R A S. Ipse non exprimit amy-
gdalas: sed in oleum oliuarum infundit,
itaque ait author ille, prodest ad Cephalal-
giam, aurium dolorem, tionitum, & surdi-
tatem iniectum compescit, rugas, & sordes
faciei cum cerato irino aut rosaceo deter
git, strranguriosis & lithiadicis, super pecti-
nem inunctum, aut per virgam immissum
prodest, matricis dolores, phlegmones, suf-
focationes in modum pessarij suppositum,
mitegat. Recipe olei libras quinque, amy
gdalarum purgatarum vncias vigintiqua-
tuor, amygdalæ tritæ, & in oleo triduo in
fusæ ad medietatem coquantur, & colatum
condatur, & vsui reseruetur. S E N. Et si non
exprimat, an de dulcibus, an de amaris lo-
quatur

quatur amygdalis, effectus tamen ad qu
valere refert, quod de amaris loquatur,
stendunt. BRAS. Ita prorsus est, sed alia
apponit confecturam, quæ talis est, Amy
gdalæ amaræ purgatæ, & siccæ in pila di
tius tundantur, & cùm aliquantulo aqu
diu subigantur, & post quinque aut sex h
ras iterum terantur, & manibus fortiter e
primantur, illud autem aquæ, quod supe
natauerit cochleari colligatur, hoc iterú
que facito, donec totam pinguetudine
excusseris, quæ sicuti suprà diximus, co
chleari collecta condatur, & vsui referu
tur, hæc Alexandrinus. SEN. sunt alij o
mnino conficiendi modi. at quomodo co
ficit Actuarius? BRAS. Omnia author
verba referam, ne quicquam desideretu
Inquit, nimirum amygdalinũ oleum pro
dest aduersum inflammationes vteri, co
uersiones, occlusionésque, item ad strangu
latus eorundem locorum infusum, dolori
bus capitis instillatum medetur, auriun
grauitatem, sonitus, stridores, & sibilo
discutit, renum vitio, & vrinæ difficultat
laborantibus, calculosis, viscerum tormen
tis, iocinorosis, suspiriosis, lienosis sumpt
subuenit, neuos & maculas à facie tollit, &
cutem erugat, reliquámque eius emacula
labem, cum radice lilij melle, rosaceóq; ta
quan

nam cerato permiſtum, oculo abolet he-
etudinem, emanantia capitis vlcera, furfu
ſque ex vino detergit, hoc aliqui Meto-
ion vocant, ratio eius talis, amygdalæ a-
naræ chœnices quatuor purgatas, & exic-
atas piſtillo ligneo in mortarium collatas
euiter cõtunde, quo ad maſſa fiat, cui aquę
feruentis heminas duas affuſas ſemihoram
dimitte, poſteà vehementiùs iterum tunde,
deinde ad tabellam premens tortiuum cre-
morem excipe, & quod pinguedigitis ad-
hæſit, in cornicula diffunde, rursúſque in id
quod expreſſeris, heminam aquæ vnam in-
funde, & ſpatio vt combibat interpoſito,
iterum exprime forma, qua prius, choeni-
ces quatuor heminã conficiunt. hæc Actua-
rius. SEN. Duo hæc olea amararum, ſcilicet
& dulcium amygdalarum, in quo qualita-
tum ordine reponi debēt? BRAS. Dulcium
amygdalarum oleum in actiuis qualitati-
bus temperatum exiſtimatur, in paſsiuis
in primo ordine humidũ. At neceſſarium
eſt dicere eſſe in primo ordine intenſo hu-
midum, vel in ſecundo arbitror, potius in
ſecundo eſſe humidum. amararum verò
amygdalarum oleum eſt in primo ordine
calidum, nec aliqua deſtituitur humidita-
te, quãquam & ſiccitatem habeat, quæ qua
litates quodammodo inter ſe pugnare vi-
dentur

dentur: denique hoc notato, si ad quatu
vncias bibatur, omnia expurgare que in in
stinis continentur, & obstructiones aperi
sed hæc iam satis esse videntur.

SENEX.

4 De regijs nucibus oleum sequitur,
regijs dico ad auellanarum nucum & sin
lium differentiam, modus condendi hoc
leum est. Idem cum his, qui dicti sunt mod
in oleo amygdalarum dulcium conficiēd
Nota verò huius generis oleum triplex fi
ri, Vnum ex oleosis, & ferè semiputridis n
cibus: multi enim nuces dimittere solent,
inueterescant, & oleosę efficiantur, quo n
iorem olei copiā educant. At oleū istud p
os haud sumitur: nā eo modo mediocriter
deret. fit ex optimis nucibus oleū, & hoc e
quod per os præbere debemus: tertium
ex oleosis partim, & partim bonis nucibu
& hoc ad clysteriorum vsum vti possumu
nam mirum in modum flatus discutit, vn
in colico dolore clysterem imponere con
nit ex vino cretico, & oleo de nucibus. M
sue etenim dicit crassos flatus resoluere,
tumoribus conferre, ac neruorum contr
ctionibus, neruorúmque puncturæ conuen
ex lota calce simul, scabiei quoque aduers
tur. At in hoc casu quantò est magis ranc
dum, tanto efficacius est, lucernæ quæ e
h

ne oleo ardent ad illas legentibus vel exer
centibus capitis dolorem, & perturbatio-
nem ingerit, nucum oleo ad pisces in sarta-
gine coquendos vsus sum, optimos reddere
pisces noui, & ab ipsis magnam humidita-
tis partem auferre, gustuíque placent: sed o-
pus est, vt de optimis nucibus oleum sit non
autem ex rancidis. modus verò auferendi ex
hoc oleo scabiem, hic est,

℞. Olei nucis ℥ vj.
Calcis ablutæ ℥ j.
Salis communis ℥ ß.
Misce.

SEN. Tamen à Mesue de calce addenda, & sale nihil scriptum est. BRAS. De sale quidem nihil scripsit, de calce verò prius statim dixerat, quod huic oleo misceatur. SENEX. Hoc dicit, cùm de neruorum punctura sermonē facit. BRASS. Tu verò intellige etiam ad scabiem, quæ sequitur. SEN. Miror, cur calx non exurat. BRASSA. Imò lota exiccat absque mordicatione, ac digerit. ego verò ad opus perficiendum salem addo. SENEX. Quodnam oleū accipis aduersus scabiem? BRASSA. Illud quod ex antiquis, ac rancidis nucibus confectum est à Galeno in septimo de Simplicium medicamentorum facultatibus dicitur, esse tenuium partium, & per halitum digerere, ac sine morsu siccare.

Quantum verò in nerui punctura cōueni
eiuscemodi oleum, Galenus in sexto Meth
di aperit, & in libro de Compositione m
dicamentorum secundùm genera. Ad au
rium tinnitus & frigiditatem mulier
Ferrarienses hoc oleo frequenter vtuntu
illud calidum in aures imponētes, quod a
re non est, licet aurium proprium in frigi
dis affectibus amygdalarum amararū ole
esse videatur. SEN. Maximus est Ferrari
huius olei vsus, ad capsas, ac mensas ex nu
ceis tabulis confectas illustrandas. Nan
cùm eo inunguntur, pulchrum colorem co
trahunt. BRAS. Neque pauca consumitu
in his inungendis, ac perficiendis copias.
SEN. Possétne fieri ex recentibus nucibus
BRAS. Posset quidem: sed nonnihil habe-
ret humiditatis, mirificū profectò est, rem
tam humidissimā, vt est recentissima nux,
tempore adeò siccam euadere. SEN. Nux
dum nucleum facit, nō solùm est humidis-
sima, sed & crassæ & glutinosæ substantiæ.
nam initio nux subiectum habet veluti mu
cū quendā crassum ac glutinosum. Vnde cū
vim habeat glutinādi, quā paulatim per co-
ctionē amittit, & maturationē, si ex nucibus
recētibus expilatis oleū fiat, gustui optimū
est, & albū est, ac aqueū nucū etiā olei vsus
est, cū in dysenteria tineſmus adfuerit, par-

a accipitur ex nuce tabella, & nucum oleo
ene inungitur, & calefit, & hic qui tine-
mo cruciatu supra tabellam sedere iube-
ur, venter adstringitur, & tinesmus remit-
titur, valet & hoc oleum ad latum Lambri
cum. SEN. Legi Dioscoridem id de nuce
ipsa dicentem. BRA. Si nux ipsa id efficit,
cur nucis oleum id valentiùs non efficiet?
SEN. Id effecturum non dubito. at Actuarius
dicit eandem habere vim caryinum oleum
cum balanino, idcirco vultus maculas, len-
tigines, varos, & cicatricum nigredinem ex
terere deberet. SE. Hæc proculdubio facere
deberet. cũ à balanino oleo hæc omnia per-
ficiantur. BR. At experientia ostendit nucũ
oleum, carnem denigrare. SE. Fortè de exti-
mi corticis succo intelligis. BR. De oleo lo-
quor, quod non modò carnem, sed & tabulas
denigrat. oleum verò istud aluum soluere
non dubito. At oleum, quod ad alui solutio-
nem suscipiendum est, ex recẽtibus nucibus
confectũ esse debet: & si vltimo illo cortice,
qui carnẽ tegit, excoriatæ essent, cùm pre-
muntur nuces, oleũ dulcius efficeretur, & a-
ptiùs aluũ emolliret. A rãcido & veteri absti
nendũ est, nisi velimus & gulã, & asperã arte
riã maximè vexare, potest & auribus instil-
lari, cùm ex frigiditate dolẽt, & cùm sonitus,
ac sibili in ipsis persentiantur. SEN. Dispe-

ceam, nisi ex hoc oleo recenti pisces in sartagine mihi coqui faciam. BRASS. Tibi non displicebunt, & secum afferunt nucis suauitatem: sed summopere caue, ne oleum sit rancidum: ita enim & pisces amitteres. SEN. Quomodo amitterem? BRAS. Quia edere non posses, nisi cum summo fastidio. SEN. Nunquàm coqui facerem in huius generis oleo, nisi esset recens. ad id verò quod dicebamus redeuntes, est Actuarius solus, qui dicit oleum nucum eandem habere vim cum balanino. BRASS. Imò est & ipse Dioscorides, qui in calce illius partis, vbi de balanino agit oleo, inquit confici. Similiter vt balaninum, oleum sesaminum, & ex iuglandibus nucibus, haberéque easdem balanino vires. SEN. Fortè intelligit in multis. BRASS. Alia nunc referas consideranda olea.

SENEX.

5 Oleum de been post caryinum accedit. BRASSA. De illo nuper loquebamur. Apud Dioscoridem est oleũ balaninũ, quod been vocant Arabes, à recentioribus, & à Galeno sexto de Simpliciũ medicamentorum facultatibus libro, balanus myrepsica vocatur, hoc est vnguentaria glans, quia ad odoramenta oleo ex hac glande expresso vtebantur, vtpote quòd nullius odoris sit particeps, & reliquos odores facilè recipiat, à

Mes

ſue dicitur fieri hoc oleum, vt fit oleum amygdalis. Nota verò fieri poſſe per exeſsionem, & cum aqua & abſque aqua, & r ebullitionem, & per modum illum norum ex æneis vaſculis. Dioſcorides etiam cit confici & balaninũ oleum eodem mo-, quo amygdalinũ, & addit, Vultus macus, lentigines, varos, & cicatricum nigrediem exterit: aluum idem ſoluit, ſed ſtomaho nocet, aurium doloribus inſtillatur, ſooribus, & ſibilis cum anſerino adipe vtilier, hæc Dioſcorides. Nota verò aluum mol ire, vt oleum amygdalarum dulcium, ac nu um faciunt. nam ſi vnciæ quatuor ſumanur, ventrem ſubducit, cicatrices nonnunquã delinire iuſsi, & pulchriores effectæ ſunt, ſi balanus ipſe edatur, vomitum inducit, & ſi copioſiùs edatur, ventrẽ etiam ſubducit. S E. Non eſt in magno vſu apud pharmacopolas. B R. In magno tamen eſt apud myropolas. S E. Ego tamen illud ſemper ſeruaui. B R. Illo frequenter vſus ſum in his, qui fæces habens in corpore præduras, vẽter etenim cly ſteri ex hoc oleo remollitus eſt. S E. Nónne & alia eandẽ vim habent? B R. Habent quidẽ, vt oliuarum oleum, & amygdalarũ, ſed non tam efficacem, vt balaninum, arbitror quòd ſtercoris odorem facilè etiam recipiat cùm in rectũ iniicitur inteſtinũ. S E. Nemo

ambigere debet. omnibus modis fieri posse non dubito, quos superiùs enarrauimus, Tu reliqua oleorum genera prosequaris.

SENEX.

6 Oleum de Cherua huc accedit. BR. Tu semper magis barbaris vocabulis vteris, quę dici posśint. Dioscorides illud vocat oleum κίκινον, Latini oleum cicinum, vel kicininũ. SE. Vnde nomen accepit? BR. Scito herbam illã, quæ vulgò myrasole, hoc est heliotropiũ, vel solisequa vocatur, semẽ parêre, quod veluti spiculas habet, vel pedicula absque acumine in extimo cortice, hoc semẽ animali cuipiã aśsimilatur, quod Latinè ricinus dicitur, vulgò verò cecca, quod fortè nomen scilicet cecca, ἀπό τοῦ κίκου deductũ est: nã κίκον animal hoc Gręci vocant. Ex expreśsis huius plantæ seminibus, vt prædictũ est, vel per vocatũ alambicũ, vel per ebullitionem oleũ fit, quod cicinũ, & ricininũ nominatur: nõnulli putant esse oleum de catapucia vocatum, quod absurdum est: quia illa inter lactarias herbas numeranda est. at cicus vel ricinus lacte caret. huius olei confecturam ita docet Dioscorides, Sumito quot satisfacere credideris maturos ricinos, contusósque eodem modo, quæ in cratibus siccantur in sole disponito, finitóque in sole esse, vsque dum vestiens eos disruptus cortex ceciderit,

,tunc collectam eorum carnem in morta-
um coniicito, tusámque diligenter in le-
tem stanno ex interiore parte illitũ aqua
enum transferto, & a lmoto igne facito
mul ferueant. Cùm verò omnem quem ha
ebant humorem, iam remiserint, amoto
b igne lebete illo conchula colligito, quod
upernatabit oleum, reponitóque. SEN. Hic
st modus, quo superiùs in aliis dixisti per e-
bullitionem fieri, & olea educi, nónne? BR.
Hic prorsus est tamen hic modus, olei haud
multum facit. SEN. Ob hoc fortè Dioscori-
des scripsit in Aegypto, quòd maiore eius co
pia indiget ea gens, aliter conficitur ricini-
num oleum. BR. Hic alter modus plus olei
reddit. SEN. Quínam est? BR. Dioscoridem
audito, qui ita ait: Purgatos enim ricinos, sta
tim molis subiiciant, terántque diligenter,
cùm farinam eorum in sportas coniicientes
prelo exprimant. Nota verò & ex ricino o-
leum omphacinum fieri posse, si ex illis fiat
immaturis. SEN. Quando maturitatem ha-
bent ricini? BR. Dioscorides monet tunc es
se maturos, cùm ex vestientibus eos follicu
lis emerserint. SEN. Ad quos valet affectus
huius generis oleum? BR ASS. Dioscorides
inquit valere ad manantia capitis vlcera,
ad scabies, ad solis inflammationes, ad præ-
clusos, & inuersos muliebres locos, ad cica-
trices

erices informes, ad aurium dolores, si emplastris misceatur, efficaciam illis præbet. Præterea hoc denique à Dioscoride scribitur, quòd potum per aluum aquas, & ventris lumbricos pellit. SEN. Mesue verò dicit flatum crassum dissoluere. BRASS. Et hoc etiam facit glutinosam pituitam simul attenuando, colicę intestini, & ilij, ac hydropi confert, aut bibitum, aut per clysterem iniectum. SEN. Hoc est, quòd à Dioscoride dicitur, ducere aquas potum, imò & pituitam etiam educit, & quicquid in viis continetur: vim enim habet qualem ricino tribuunt authores. Circũforaneus quidam superioribus annis qui fingebat se esse Venetum, volebat fieri facere hoc oleum ricininum, quod ad aptandas lanas aptum esse dicebat, & ad vrẽdum in lucernis, & ad saponem conficiendum, petebátque ab illustrissimo Duce priuilegia, & fingebat partem agri Ferrariensis cici seminibus se seminare velle, tamen nihil effecit, & deinceps nunquam est visus. BRA. Ita solent isti efficere, vt videant num aliquid lucrari posſint. Quod si illis succedat, abeunt, sed palàm. si non succedat, dispa rent ac si vmbræ sint. SE, Nónne in tuo horto cicum seminasti? BRA. Seminaui, at magnam seminum copiam non produxit, vt de illo multa experiri potuerim: verùm futuro anno

o in maiori copia seminari, vel plantari
am. SEN. Et ego in experiendis rebus
semper cõcomitabor, cùm nihil mihi cha
s sit, nihílque gratius, quàm noua quoti-
e addiscere. atque experiri. SEN. Reperi-
rne alius hoc oleum conficiendi modus
æter hunc Dioscoridis apud antiquos? BR.
ctuarius de illo etiam mentionem facit, &
odica est à confectione Dioscoridis diffe-
entia. nam dicit: Cicinum oleum (idem verò
st quod ricininum) facito ad hunc modum,
icinos eius maturos refrigeratos quot pu-
tabis huic rei satis esse, in solem conferto,
expressósque vuarum modo in tabulatis ex-
plicitarum sternito, vt perarescant, & tan-
tisper contineto, dum inuestiens cortex spõ-
te decidat, cùm carnes eorum collectas, & in
pilam iniectas diligenter condito, & in le-
betem plumbatum aquam continentem cũ
vino subiecto igni feruefacito, vbi succum
omnem reddiderint ignem subtrahito, atq;
oleum omne, quod innatat in parua colli-
gens cornua tollito, & ita recondito. SEN. A
Dioscoridis confectione modicè differt. BR.
Addit hic author aquæ vinum, quod non ad
dit Dioscorides. Audito verò quid in Actua-
rio posteà sequatur. Inquit enim: Aliqui vbi
abundat, vsus eius aliter temperant, repur-
gatos ricinos ad trusatiles molas conferunt,

vt probè ac diligenter molantur, molitósq; in sportulam conijciunt, deinde machinam tis cremorem omnem exprimunt. Ricini autem maturi sunt, cùm inuolucris ipsos cingentibus destituuntur. Prodest autem cicinum oleum psoris, vlceribus capitis erumpētibus, solis inflammationibus, vuluis quæ occlusæ, conuersæque obstrangulant, cicatricibus fœdis, aurium doloribus additum in emplastra, affectus eorum accēdit potu, aluū ciet, quę aquis grauatur, lumbricos intestina occupantes depellit. SEN. Vt percipere possum authores omnes, qui post Dioscoridem scripsere, ab eo accepisse constat. BR. Tamē Auicenna à Dioscoride nō accepit, cùm ipse mentionem faciat olei de cherua, id est ricinini compositi, licet in secundo loco simplex ponat eo confectum modo, quo Dioscorides scripsit. SEN. Cupio audire hoc Auicennæ cōpositum ricicinum. BRAS. Audies compositionem quandam barbaram, si aures accommodabis. Ita enim quinto canone dicit Auicenna; Oleum de cherua, quod confert ad mollificationem, & paralysin, & torturam, & hepatis obstructionem aperit ac splenis, & ad colicam confert, cuius permistio hæc est:

℞. Ameos Origani

Calamenti montani Myrrhæ

Ma

Marmacor Seminum apij
Seminum fœniculi
Seminum anisi
Sem.alandachocha,
Masticbes Assari
Fœnugræci
Singulorum ʒ vij.
Alseel Alphael Albeh
Acori Cassiæ Indæ Bdellij
Singulorum ʒ v.
Serapini Ammoniaci
Opopanacis
Singulorum ʒ iij.
Radicum apij
Corticum radicum fœniculi
Schoeni Glycyrrhizæ
Enulæ siccæ Hascæ
Singulorum ʒ x.
Ezirlusen Sinsider
Singulorum ʒ iij.
Gingiberis Cinnamomi
Gariophyllorum Cardamomi
Girbage Cubebarum
Macropiperis Piperis
Nucis moschatæ Macis
Nigellæ Costi Carui
Singulorum ʒ iiij.
Zedoariæ Doronici
Singulorum ʒ v.

Tere medicinas crasso modo,& funde super eas aquam,adeò vt submergantur , & decoquantur,donec dissoluantur,& colentur , & fundantur super ea olei de cherua recenti lib.vij.Decoquantur lento igne, donec consumatur aqua,& remaneat oleum,& administretur,cùm necesse fuerit pondus aur. ij vel iij.cum aqua de radicibus.SEN. Est apta compositio hæc?BR.Est nullius momenti. SE.Multa sunt in hac compositione simplicia,quæ me latent.BR. Et deinceps te latebunt.nam neque minimum quid tibi explicarem,quoniam non est nostrum propositũ de vnguentis,sed de oleis pertractare.SEN. Tamen simplicia saltem intelligere optarẽ, quæ ab Auicenna dicuntur,ne tempus lusisse videar.BR.Neque vnum,vt dixi, sum tibi impræsentiarũ relaturus.alias verò quid sint.ad vnum vsque explicabo , nunc vtilius erit olea prosequi , quæ in vestris seruantur pharmacopolis. SE. Audiui infelicissimum esse hoc oleum domi seruare. BR ASS.De planta dicitur,domum illam esse male beatam,in qua sit plantata . Mirum tamen est, cur ita increbruerit fama , cùm dæmonibus aduersari creditum sit,& esse ferè ad omnes incantationes amuletum.

SENEX.

7 Oleum de Chartamo sedem hic posuit.

BR.

A. Miror cur hoc serues, cùm in vsu non
gaudeo tamen, quòd illud serues, quoniã
nceps eo vtor, quam verò compositionẽ
nfecisti? SEN. Illam, quam refert Mesue.
R. Et quam refert? S E. Eundem posuit cõ
ctionis modum. BR. Quomodo tu illud
nfecisti? S E. Per expressionem. BRA. Per
pressionem fieri nihil impedit omni mo
o, quo fieri potest expressio, & per ebulli-
onem, & per ænea vascula eo modo, quo
os conficimus. S E. Omnibus his modis fie
i posse non dubito. BR. Excoriastíne grana
suo illo præduro cortice? S E N. Minimè, sed
tum pinso cortice pressi. nam nimis diffici-
lè esset vnumquodque granum aperire. B R.
Tamen hoc faciendum est, ne oleum ab il-
lo cortice nonnihil adstrictionis acquirat.
S E N. Esset nimis longum singulum gra-
num ab eo cortice eximere. B R A S. Nónne
etiam eximi facis peponum semina, cucur-
bitarum & similia? S E N. Ita quidem facio,
sed tenellos cortices habent: chartami verò
semen prædurum est, v comprimi non pos-
sit, & granum educi. B R A S. Imò si inter
angulos dentibus constringatur, granum
statim prosilit. S E N. Ego in tam parua co-
pia 10 oleũ vendo, vt graue mihi esse non
debeat ex emundatis granis parare. nam so
la grana pro psitacis nobilibus vendo. B R.
Est

Eſt proprius pſitacorum cibus,& eo maxi
delectantur,diutiúſque viuunt, ſi iſto nut-
antur. SEN. Tamen ſunt, amara eiuſcemo
grana. BRASS. At pſitacis dulcia videntu
ſicut & amaræ ſalices, capellis dulces eſſe
dentur,experimentum vidi, pſitacos ama
ſemina plus diligere,quàm dulcia. Pſitacu
domi habebam,qui amaras amygdalas l
bentius edebat,quàm dulces, & ſemina c
trorum lubentius,quàm multa dulcia, n
tamen quàm zuccarum. SEN. Ad quos co
fert effectus eiuſcemodi oleum? Ad eos ſe
dum Dioſcor. ad quos confert oleum cnidi
cnidium verò oleum potum in purgan
aluo vires habet, tamen oleum de cnico,
eſt chartamo minus efficax eſt. SEN. Meſ
dicit regio morbo occupatis cõferre,obſt
ctionibus,& dolori ventriculi,& dolori c
inteſtini, & obſtructioni pectoris ac puln
nis pleniſsimè conferre,eáque emundare,
vocem clariorem reddere. BRA. His om
bus conuenire non dubito. Sed ad aliqua,
deamus,& olea quæ in tuo ſeruas pharm
copolio,in examen ducamus.

SENEX.

8 Laurinum oleum in mea ſcheda ſeſe o
fert examinandum. BRAS. Quomodo ol
iſtud conficis? SEN. Vt Meſue facit,qui i
ait: Accipe quot lauri baccas tibi placuer

q

æ maturæ sint, & dum adhuc recentes
it, in pila contundito, & cum aqua in ahe
bullire facito, deinde in torculari plano
od vacuitatem non habeat, exprimito, &
aqua oleum quod supernatauerit, colligi
: postea iterum contrita grana torculari
uitatem habente exprimito, calidámque
quam infundito, & oleum colligito: hoc o-
eum ita conficere nos docet Mesue. BRAS.
Dioscorides in pila contundere non vide-
ur, neque in alio instrumento: sed inquit,
lauri baccas sumendas iam drupas, & in a-
qua coquendas. nam pinguitudo quædam
ex vestiente eas cute remittitur, quam ma-
nibus conchula exprimentes colligunt. SE-
NEX. Ex tusis baccis oleum faciliùs exire
debet, & exit etiam per expressionem, &
per æneum vas, vt nos olea ex simplicibus
extrudimus. Itaque & exquisitius exit o-
leum & magis odoratum. Verumtamen
Dioscorides nonnullos refert, qui alia com-
miscebant huic oleo simplicia, cùm ait: Qui
dam in confectione eius acerbum oleum an
guloso rotundóque odoratis iuncis, præter-
eà odorato itidem calamo anteà spissantes,
tamen lauri tenerrima folia in id conicien
tes, simul omnia cogunt. SENEX. Laurum ma
gis redolere debet. BRASSAVOL. Ma-
gis profectò laurum redolet: sed & alia, quæ
sunt

funt addita odoramenta, fentiuntur. at alij alia etiam addebāt, vt Diofcor. refert, cùm nitrquidam & lauri baccas foliis fuperadiiciunt, donec odore fatis effe videatur. Aliqui præterea funt, qui ftyracem & myrrhā commifcent. SEN. Cùm diuerfa fint baccarum genera, è quo genere hoc oleum erit efficacius? BRASSA. Diofcorides pro me tibi refpondebit, cùm ait, probatifsima ad laurini olei confectionem montana, & latifolia laurus eft. SEN. Montanam hic Ferrariæ non habemus, tamen latifolia adeft. at non magnopere laborabo, fi lauri baccas mōtanas enācifci voluerim. BRAS. Quomodo deprehendis laurinum oleum in fuo genere effe optimum? SEN. Illud optimū effe arbitror, quod laurum magis redolet. BRASSA. A' Diofcoride verò notatur illud effe cæteris prẹftantius, quòd recens fit colore viridi, amarifsimum & acre. SEN. De amarore fum maximè expertus, nam quandoque illud guftaui, & ipfius amaritudo linguam, & palatum adeò mihi penetrauit, vt per longum temporis fpatiū inhæruerit. BRASSA. Non mirum, quia & calidum eft tenuium partium, poteft & hoc oleum ex baccis immaturis confici, quod non erit adeò calidum, vt illud quod ex maturis conficitur, & aliquid habebit

ad..ricti

rictionis: propterea aliquibus conue-
t,ad quæ non conueniret,si ex drupis hæc
id est optimis ætate ad decerpendum es-
confectum. SEN. In multis etiam prædi-
exmaturis,& immaturis olea confici li-
at quibus confert affectibus eiuscemo
oleum? BRASS. A Dioscoride dicitur, ca
acere,mollire,laxare, & lassitudines re-
eare. SEN. Quomodo recreantur lassitudi
s? BRAS. In lassis eo iuncturæ inungũtur,
lassitudo remittitur:propterea Dioscori-
es sequitur vtile esse cunctis neruorũ ma-
s,febrium horroribus. SEN. Bibitúrne ob fe
rium horrores? BRAS. Non bibitur,sed ex
o calido dorsum inungitur, vel linteum in
o madescat,ac calefiat. posteà supra dor-
um extendatur,addit & valere ad auriũ do-
lores,& distillationes,conuenireque contra
renum ex frigore dolores ait, vt si aliquod
aliud valeat,denique addit quòd potũ, nau-
seam facit. SEN. Imò præter nauseam si sub
uersionem, nihil est, quod magis aduersari
ventriculo dici possit. BRASSAV. Tu es ex-
pertus? SEN. Sum expertus magno meo in-
commodo,quia illud (vt dixi) gustando. in
os amaritudinem quandam ad multas ho-
ras impressit, quæ nauseam mihi commo-
uit,fitne alio modo hoc oleum? BRASS.
Alexandrinus 727 sui libri de Compositio-

ne medicamentorum capite, lauri baccas in oleo ebullire facit, cùm ait: Sumantur lauri baccæ recentes, & maturæ, contritæ, & diu coctæ in oleo exprimantur, & colentur, cúmque refrixerit, illud pingue quod supernatauerit, penna colligitur. SE. Talem efficaciam habere non arbitror, qualem id habet, quod in aqua ebullit: quia aqua ab oleo laurino segregatur. oleum vero imbibitum nõsegregatur, puto enim, quod de oliuarum oleo intelligat. BRAS. Id semper intelligẽdum est, cùm simpliciter oleum profertur. SEN. Videtur ferè author hic velle, quòd oleum hoc laurinum supra oleum oliuarum natet, & penna colligatur. BRA. Ob hanccausam excogitaui mendosum esse Alexandrini codicem, & legendum esse, in aqua ebullire. SE. Ad quæ confert secundùm ipsum? BRA. Inquit virtutem habere calefactoriá & malacticam, facit etiam ad capitis & aurium dolores, & ad omnes neruorum passiones, & dolorem intestinorum vniuersorum in malum perterrebatum immissum, & ad lenes prunas calefactum, anóque suppositum siue iniectum, hæmorrhoidium dolorem placat, & ex eis fluentem sanguinem sistit: scabiosis, & pruriginosis iuxta ignem inunctum aptabitur. SEN. Plura retulit, quàm [illegible] Dioscorides: & Mesue etiam addit, do-
lore

ri hepatis, & hemicraneæ stomachi, ac lie-
is, & omnium interraneorum conferre, &
olori coli intestini & vteri. Extátne alius,
rid de eo locutus sit? BRAS. Actuarius de
o sermonem habuit, & confici docet pon-
ere adhibito, quod nec à Dioscoride, nec
b aliis adhibitum est: sed ipsi lauribaccas
mmunt, vt ipsis placet. SEN. Quomodo con
icit. BRA. Hoc modo. Olei è drupis expres-
i libræ septem, & semis, baccarum lauri ma
urarum sexquilibra commistis, & molitis
oleum exernitur. SEN. Et hic quoque oliua-
rum oleum apponit. BRA. Apponit quidem
nisi intelligeremus ex drupis lauri baccis,
quæ in olea & lauro drupæ insunt, & tūc ex
oleo laurino oleum laurinum confecisset, id
circo potiùs intelligo accepisse oleum ex
drupis oliuis. Sequitur Actuarius, quidam
baccas lauri solùm citra mistionem aliam
moliunt & ita prelo, vel fisco oleum expri-
mūt. hoc verò merum est & sincerum. SEN.
Hic est cōmunis conficiendi modus, verùm
conuenit ne hic author cū aliis in huius olei
viribus? BRAS. Conuenit, sed alia addit quæ
ab ipsis scripta non sunt. SEN. Referas obse
cro, quæ ab ipso scripta sunt. BRAS. Ita con
sequitur author, laurinum excalefacit vehe-
menter, & mollit, ita vt ij, qui scabie scatēt,
& asperis impetiginibus obsidentur, illiti

 in bal

in balneo, persanentur: sed eo conuenit abstinere lichenibus & psoris inflãmationẽ minantibus. In calidis quoque temperaturis, & biliosis: si quidem frigidis torporibus, hu midis & putricosis congruit. Item iis quorum articuli algoribus aut perfrictione affli guntur. ischiadicis subsidio est, vermes, & pediculos enecat, furfures capitis emendat. Alopecias, & ophiases corrigit, vsus eius in lacro nitri, posteà detergere oportet vino uacro nitri, posteà detergere oportet vino & melle, & fœnigræci farina: sed cauendum est, ne capitis calorem sentienti laurinũ hoc oleum admoueatur. SEN. Non mihi displicet hic vsus, temperies. scilicet annotare, in quibus non conueniat, & quibus conferat effectibus. BRASS. Veruntamen in doloribus potissimum ventris per clysterem inijcitur, & hominem à dolore liberat, eóque millies vsus sum in intestini coli dolore, & aliis ve tris, & nunquam me decepit, quomodo sem per profecisse expertus sum. Ad alia verò nunc pedem conferamus.

SENEX.

9 De oleo Sesamino agendum venit. BR Sesamus in Græcia frequentissimus est, qu panum crustas circundant, & copetas e ipso faciunt, illa fortè sunt, quæ à Dioscor de in coico coptaria vocantur, vel saltem il læ placẽtulę, quas nos copetas nuncupamu

à co

à coptorijs per similitudinem nomen sumpsere. Tu verò quomodo sesaminum oleum conficis? SEN. Sesaminum oleum ab Apulia Ferrariam transportatum, emo, cum sesamus Ferrariæ non nascitur. BRAS. Ego in rusculo meo Franculino vocato, seminari iussi, & profecit. sed rusticorum incuria à passeribus fuit ferè totus voratus, est negligentia nostra, quę facit vt in ferrariensi agro nō nascatur; negligentia verò est, quia nō seminatur. SEN. De hoc non dubito, tamen nonnunquam à quodā Apulo semina ipsam Ferrariam fuere allata, quæ emi & oleum Mesue modo à granis eduxi. BRASS. Tu denique modum hunc Mesue referto. SEN. Primùm ab omnibus immunditiis, & à puluere sesamum liberaui, deinde ipsum aqua cū pauco sale modicum aspersi: posteà manibus confricaui, deinde iterum aqua aspersi, vt madesceret, & quia secunda vice id mado rem non sumpsit, tertia etiam vice irroraui, posteà grana supra latam mensam, vt exiccarentur, extendi iussi, deinde in furnum posui, & modica assatione assaui, quamuis etiam illud effecisse potuissem supra æream patinam igni superpositam, supra quam sesami grana extensa essent, quæ modicè astarentur. at ego in furnum posui supra tabulā extensam, posteà in sacculū posui ex aspe

ra tela confectum, & optimè perfricaui, & tanto tempore, vt cortices abigerentur. deinde illum supra mensam dilataui, & cortices abstulli, illúmque iussi molis emolliri, & in pastam quandam deduxi, deinde torculari exprimi iussi. BRASS. Longus est hic conficiendi modus. à Mésue dicitur fieri, vt oleum amygdalarum. Superiùs verò dictum est amygdalarum oleum multis modis fieri posse, & exprimendo, & ebulliendo, & per vocatum elambicum, & aliis diuersis modis. SEN. Et Mesue etiam breuiorem modum docet conficiendi oleum sesaminũ, cùm ait, Et quandoque trahitur oleum præterquam excorientur scilicet grana: ita verò cõfici debet, sesamus primò affetur, deinde molatur, & fiat massa, & sicut dicimus, oleum trahatur. BR. Paulus Aegineta lib. vij. c. 19. breuibus modum conficiendi hoc oleũ docet, cùm ait: Oleum sesaminum fit cõtusis sesamis, & per sportulam in testulam expressis in aqua calida, oleo ipso decreto, & vitreis vasculis reposito. SEN. Quomodo confici docet Dioscorides? BRAS. Conficiendi modus à Dioscoride haud edocetur, sed de sesamo tractans, id tantùm dicit, fit ex sesami semine oleũ quo Aegyptij vtuntur. Paladij temporibus, & Collumellæ in Italia frequentissimus erat, nunc ferè aboletus est. SEN. Putas

Putas tu corticem auferendum esse? B R A S. Cùm sit tenellus, illum auferre negligerem: sed vno ex supradictis in oleo amygdalarum modis absque tanta præparatione exprimerem. S E N. Ad quos confert effectus eiuscemodi oleum? B R A S. A Mesue dicitur impinguare, arbitror: quod beluas vehementer impinguaret, & illis saperet, si biberetur in copia. Imò & si grana ipsa pabuli loco ederentur, est pingue granum, dulcis etiam ac pinguis saporis, ipsi quandoque eiuscemodi grana torrefacta zuccaro condiri, & omnibus mirè placebant, genitale semen auget: nam & pingue est, duritias ac asperitates lenit, vocem clarã reddit, guttur asperum emollit, Et est materia oleorum multorum, quoniam ex sesamino oleo multa olea conficiuntur. Dioscorides notat sesamum stomacho obesse, & animæ grauitatem facere, quoties quispiam ipsum ederit, & dentibus inhæreat, ratio est, quia facilè putrescit, & anima hoc est halitus, qui ab ore exit, putrido hoc semine inficitur, & fœtidus exit, si in neruis aliqua crassa concreuerint à sesamo illico discutiuntur, contusis, & inflammatis auribus prodest, atque ambustis stellionum, & cerastarum morsibus medetur. S E N. Dioscorides multò plura dicit ad quæ confert, quàm Mesue. B R. Sequitur præterea, quòd

herba in vino decocta, contra oculorum inflammationes, & grauissimos eorum dolores presertim valet. Adde etiam, quòd recēs oleum sesaminum pectori confert, & tussi, & pleuritidi, eiúsque vsus in olei amygdalarum dulcium defectu pro illo conueniret. SEN. Dulce est, cùm recēs habetur. BRAS. Et granum ipsum à quo exprimitur, dulce est, & pingue: in puerorum tussi huius olei cochlear cum zuccaro candi in puluerem redacto illam sedat, si paulatim transglutiatur, panem ex Creta allatum, granis sesami crustatū edi gustui minimè ingratū, eo cretenses nonnunquam vtuntur in aliquibus panū generibus, quando pasta tenella est, & panis suam formam acceperit in sesami grana inuoluunt, vt totus panis extrinsecus his granis impleatur postea coquūt, & tota crusta est sisamis circūspecta. At de hoc oleo iā satis.

SENEX.

16 Imò & oleum de nuce Indica moras rumpebat, vt in medium prodiret. BRAS. Quid si indica nux, in nostro Simplicium examine scriptum est. Miror cùm hoc oleū in vsu non sit, cur illud serues. SEN. Semper seruaui, & frequenter vendidi. BRAS. Quomodo confecisti? SEN. Per expressionem, vt oleum amygdalarum dulcium exprimitur. BRASS. Potest & per ebullitionem

fieri,

fieri, & per ebullitionē illá, quæ per alambicum vocatum fit ex igne, & glacie. SEN. Quo modo ex igne & glacie? BRAS. Eo modo, quo ego ex diuersis rebus oleum extrudo. nam & ex pipere, & ex gariophyllis, & ex cinnamomo simplicissimum oleum educo, quod ita redolet ista simplicia, vt ipsamet seipsa redoleant, propriúmque illius simplicis saporem seruat. SEN. Noui illorū oleorum perfectionem, si in magna conficerentur copia. BRAS. In maiori copia fieri non possunt, quia huius simplicis medicamenti spirituosa pars tātùm elicitur. SEN. Ad quos confert affectus oleum de Indica nuce? BR. Mesue inquit neruorum dolori conuenire, thoracémque ac pulmonem lenire, & clarā vocem efficere, atque corpora impinguare, genitalēque semen augere. SENEX. Arbitror me ob hoc vendidisse, vt semen augeretur emptoribus. BR. Et ego ob aliud puto, vt scilicet mulieres nonnullæ, quæ concipere non poterant, conciperent, neque solū hoc oleo vtūtur ad hunc finem, sed ex ipsius nucis carne ac aromatibus morsellos vocatos aut placentulas confici faciunt, quas edunt vt concipiant. SEN. Ego millies huius generis morsellos, & placentulas paraui, & à medicis millies mihi inditi sunt. BRAS. Alia igitur olea sub examen veniant.

SENEX.

EX Oleũ de seminibus lini examini subijcere cupit. BRAS. Oleum est maximè in vsu ad emolliendum SEN. A Mesue cõuulsionibus conuenire dicitur, & omnes neruorum duricies ac iuncturas lenire, éstque optimum medicamentum ad ani affectus, & ad omnes ani abscessus, ad hæmorrhoidas, ad ani rimas, & potissimùm conuenit dolori pulsatiuo. BRASSAVOL. Inteligi doloris pulsatili, qui in ano est, præsertim cùm hæmorrhoides vexant. Superioribus diebus quendam curaui ex hæmorrhoidum dolore, qui vehementer cum pulsatione vexabatur, fatebatúrque quòd obiisset, nisi iussissem linteum in oleo seminum lini madefactum imponi. Conuenit prætereà & ad excitanda sputa. SEN. Multos vidi, qui in pleuritide hoc prebent. BRA. Error est, nisi conuenienti tempore præbeatur. at Ferrariæ nonnulli sunt temerarij, qui ex professo, cùm aliquem norunt laterali morbo affectum, illuc accurrũt, & vnum vel alterum adducunt testem, quibus hoc oleum præbuere, & sanitati restituti sunt. SEN. Tamen illos non referunt, qui obiere, hos verò longè plures esse, quàm illi, qui superuixere non dubito. BRAS. Præbent verò olei ex seminibus lini vncias quatuor, aliqui sex, mellis rosati colati vncias duas, itaq; propinant.

Sem-

semperq; adducunt Ducem Herculem primum, qui cùm esset à medicis in pleuritide destitutus, hoc sumpto oleo conualuerit, cùm hoc falsissimũ sit. at quo modo oleum hoc conficis? SEN. Eo modo (vt Mesue inquit) quo sesaminum oleum conficitur. In hoc verò differt, quia à lini seminibus cortices haud auferuntur, quando oleum expressuri sumus, sicut à sesami granis remouentur. BRAS. Fieri etiã potest eiuscemodi oleum per ebullitionem, vt si hæc semina pinsantur, & veluti in pastam deducantur, posteà hæc massa in aqua ebulliat, oleum supernatare percipies, quod lingula colligi debet, fit etiam & per vocatas botias nostro modo, & est optimũ oleum, verùm & educitur cum modica aquæ effusione: & hoc quod extrahunt ad lucernas accendendas vtuntur, tamen lumen ita clarum non emittit, vt oliuæ oleum, caputq; perturbare videtur, si quis probe lucernæ fumũ permanserit. Ad alia verò te conferto.

SENEX.

12 De Rosaceo oleo hîc pertractandũ est, cùm post præscripta suam sedem primò repositam habeat. BRAS. Ad olea iam transi gere videris, quæ per expresſionẽ minimè fiunt: sed per solam rerum impositionẽ in ipsum oleum; hinc olea per impresſionem

vocantur. Nam(vt Mesue ait) sicut per sigillum in ceram imprimuntur imagin ita herbarum vires in olea, vt per sigillu imprimuntur, possúntq; & composita di & simplicia, vt vnum solùm simplex med camentum vel plura recipiunt. Ab rosac autem oleo non ab re incepisti: quonia est oleum multis nominibus dignum, & le quod ad infinitos ferè conuenit affectu multa verò sũt olei rosacei genera, tu qu generibus vteris? & quot in tuo seruas pha macopolio? SENEX. Seruo rosatum oleu completum, & simplex oleum rosatum, & rosatum omphacinum. BRAS. Cõpotun hoc quomodo conficis? SEN. Vt à Mesu edocemur, nam prima est, quam refert com positio, & quam vocat oleum rosaceum cõ pletum, & roborare dicit, resoluere, lenire, & dolorem sedare. BRASS. Compositionẽ referto. SEN. Id efficiam, posteaquam notauero, Mesuen rosatum oleum in completum distinguere, & in rude: completum fit ex maturo oleo, & maturis rosis. Rude verò ex immaturis oliuis oleo, & ex rosis nondum maturis. BRAS. Quomodo dici potest maturum, & immaturum in rosis, cùm maturum & immaturũ solis fructibus conuenire videatur? SEN. Mesue sano modo intelligendus est. nam rosæ per similitudi

nem

m immaturæ dicuntur, nimirùm cùm ca
x nondum apertus eſt, immaturæ coquan
E. BRAS. Sed hæc miſſa faciamus, & quo-
odo conficiat, referto. SEN. Oleum de oli
s ſumit, aut oleum ſeſaminum. BRAS.
Quódnam accipis tu? SEN. Oliuarũ oleum,
iam ſemel ex ſeſamino oleo confici, & ro-
arum odore minus erat refectum. BRAS.
Cauſa non me latet. SEN. Me tamen latet.
BRAS. Cauſa fuit, quia ſeſaminum vetus
erat, atque rancidum. SEN. Antiquum qui-
dem erat, non tamẽ rancidum. BRAS. Pro-
ſequaris. SE. Oleum hoc pluribus lotioni-
bus fontium aqua lauari iubet, deinde re-
centium roſarum rubrarũ folia ſumi quan-
titate ſufficienti, & in oleo quod modo lo-
tum eſt ſepeliri, & in vitreo vaſe recondi.
cuius orificium obturari monet, & Soli ex-
poni per dies ſeptem, deinde in vaſe dupli-
ci coqui per horas tres, poſteà permutari
iubet roſarum folia, & alia accipi recen-
tia, & per alios dies ſeptem in Sole di-
mitti, poſteà eodem modo coqui, vt prius,
& iterum roſarum folia permutari, & a-
quam infuſionis roſarum accipi iubet, de
qua ſuperius ſermonem habuit, cùm de
ſyrupis agebat. Eiuſcemodi verò aqua
ad tantam attingat copiam ad quãtam
ipſum oleum, iubetque vaſculi os claudi, in

quo

quo repositum est, & per quadraginta di[es]
insolari, deinde percolari, & Soli per lon[gum]
tempus exponi. BRAS. Cùm igitur oleu[m]
rosarum completum indico, hoc præbe[s?]
SEN. Hoc inquam. BRAS. Rosatum ve[rò]
omphacinum quomodo conficis? SEN. [In]
eodem loco docemur à Mesue. vocat ve[rò]
hoc oleum Rude, ad completi differẽtia[m]
conficiendi verò modus idem est cum pr[æ]
dicto, in hoc verò tantùm differt, quòd h[oc]
rude immaturarum oliuarum oleum rec[i]
pit, & rosarum folia, quæ nondum sunt ex
pansa aperto calice, imò calix adhuc adstr[i]
ctus est. BRAS. De hoc rudi oleo dicit, quò[d]
inflammationes extinguit, roborat, in vn[um]
cogit, densat, fluxionésque sistit, si bibatu[r]
dysenteriæ maxime conuenit, & si aliqu[æ]
materiæ per corpus defluant, illas cohibe[t]
at quomodo simplex à te vocatum cõficis
SEN. Vt Nicolaus conficit. BRAS. Modu[m]
referto. SEN. Duas olei communis libra[s]
accipit, suóq; modo lauat, librámq; vnam
ac semis viridium rosarum aliquantisper
contusarum sumit, & in plenam ollam po[-]
nit in caldario aqua pleno suspensa, & tan[-]
diu bullire sinit, quousque ad tertiam par[-]
tem pertingat, posteà in lineum pannum
album imponi iubet, & torculari exprimi,
hincque liquorem conseruat. BRAS. Tam[en]
mod

rodicam copiã efficis vna vice? SEN. Nun
uam maiorem efficere volui, sed potiùs
luries reiteraui, hoc nimirum in composi-
ionibus quas facio, obseruo, vt nunquam
uthorum quantitatem excedam. BRAS.
it hoc mihi summe placet. nam quantita-
em augere, plerunq; est causa, vt haud pro
è fermententur medicamenta. SEN. Ita
onficio commune rosaceum, suntne alij
ui alio modo conficere moneant? BRAS.
De hoc oleo in suo antidotario Actuarius
eragit, & inquit: Rosarum rubrarum de-
ractis vnguibus, & noctu diúq; in ompha-
ino oleo decoctarum sexquilibram oper-
culato vase diebus quadraginta insolato.
SEN. Hoc est oleum rosaceum omphaci-
num, verùm non animaduertit rosas non
debere esse apertas, sed accipiendas esse ca-
licibus etiam clausis. BRAS. Omnino ma-
gis conuenit, si ex eiuscemodi conficiatur
rosis, At Alexandrinus 740. sui libri capite
ex omphacino oleo etiam cõficit, cùm ait:
Accipe olei omotribeos, abluti libras tres.
rosarum ℔ j. rosæ exungulatæ in morta-
rio diutissimè tritæ, cùm oleo in vase vi-
treo condantur, & ad Solem per octo dies
exponatur, nono autem die colentur, &
eiectis roribus, totidem nouellæ contri-
tæ immittantur: iterúmq; octo diebus vas

in apricum proponatur, circa nonum diem diligēter colentur, & eodem oleo alia eiusdem ponderis immitantur, & ita fortiter obturatum diebus quadraginta Soli exhibeatur. constitutis verò transactis diebus in temperato loco vsui reseruetur. SEN. Eadem videtur esse cum prima Mesue compositione. BRAS. Et forte Mesue ab Alexandrino accepit: sed Paulum Aeginetam audito lib. 7. cap. 19. ita conficientem. Recipe rosarum rubrarum detractis vnguibus, & per diem, noctémq; refrigeratarum vncias tres, olei omphacini sextarium Italicum vnum, summa cura, ac diligentia vasculum extrinsecus, ne difflet ur, & euaporet coperculans sub dio ab quadraginta dies insolato, quibus diebus elapsis, deponit nō quidem in solum aut pauimentum, sed in tabulam. SEN. Ob quam causam hoc facit. BRAS. Ne à pauimento humiditatem aliquā attrahat, & ne situm redoleat. at aliorum modos quosdam refert, qui à communi vsu dissidentes videntur, quāquam illos expertus sim. SEN. Quinam sunt hi modi? BRAS. Ita inquit, quidam loco expositionis ad Solem, ad puteū aquæ frigidæ quadraginta dies appēdunt vasculū, propterea quòd ex frigore amœnū ac gratū odorem obseruat, alij in terrā hoc ipsum difodiunt.

SEN. Est'ne verum, quod ob frigiditatem odorē magis seruet? BRAS. Odor tam fluxibilis est, vt cùm caliditatem persentit eua nascat: & illud quod sub terra seruatur, sitū redolet. SEN. Ergo melius est illud in sole conficere, quàm in frigore, vel in alio loco. BRAS. Melius arbitror, tamē frigidius est, si vel in puteo, vel sub terra seruetur, quia à locis frigiditatē acquirit. SEN. Id, quod in puteum dimittitur, debétne aquā tangere? BRAS. Debet, sed animaduertendū est, ne aqua vasculū ingrederetur. SEN. Súntne alij præter dictos, cōficiendi modi? BRAS. Mesue præter modū illum, quē nuper adduxisti, tres alios refert modos. SEN. Illos ni piget cōtemplemur. BRAS. Quid aliud à nobis in præsentiarū faciendū, quàm hęc contemplanda? ex hoc cōficiendi modo, quē ex Mesue nūc referā, Oleū rosaceum sumit, vt magis sit resolutiuū. Recipit verò succi rosarum, & aquæ infusionis rosarū singulorū partem vnam. Olei loti partes tres, foliorū rosarum cōturasūm quantum sufficit, pone in vitreum vas, & orificium obturato, solique per decē dies exponito, deinde per tres dies in duplici vase coquito, postea iterum adde rosas, & per septē dies insolato, postea iterum coque, & eundem modum tertiò replicato, denique probè exprimito, vt

simul tantum relinquatur aqua infusionis
rosarum, & rosarum succus cum oleo, & in
vas ponantur, quod bene obturetur, & Sol
per quadraginta dies exponatur. SEN. Non
arbitror rosarum succum, & rosarum infu-
sionē per hoc tempus debere esse resoluta
BRAS. Recorderis, quòd etiā in duplici vase
per tres dies ebulliuit. SEN. Aliū etiam Me-
sue modum contemplemur. Amygdalæ (in-
quit Mesue) bene purgatæ ad quantitatē, vt
lubuerit sumantur, & in mortario extreme
terātur, deinde trita rosarum folia accipito
& cum amygdalis misceto, iterum bene tun-
dendo, posteà in loco calido per integram
diem relinquantur, deinde aquæ calidæ infu-
sionis rosarum modicum addatur, & absque
vlla intermissione misceantur, denique tor-
cularì exprimantur, & quod expressum est
in vitreum vas arcti orificij ponatur: vt pro-
bè obturari possit, solique exponatur, quan-
do lubuerit eo vti poteris. BRAS. Vt autem
has Mesue compositiones finiamus: quar-
tam ponit, in qua oleum hoc ex sesamo ex-
corticato fieri monet, & quod eodem modo
fiat, quo tu in tertio modo retulisti. Mesue
verò notat amygdalas sumi debere, quādo
oleū rosaceū rude, id est omphacinū factu-
sumus. melius autē esse ad oleū rosatū com-
pletum. SEN. Sesamino oleo vti intellige v-
te

rũ, quando sumus hoc modo oleum istud cõfecturi. nam ad rosaceum rude, id est omphacinum nihil melius, quàm oliuarum oleum accipere omphacinum. SEN. Aliter fieri non posse reor, si quis illud modicè astringens, ac refrigerans habere voluerit. ERAS. Verũtamen alio fit modo ex amygdalis, sumuntur amygdalæ, & à suis omnibus liberantur corticibus, deinde rosarum folia ipsis cõmiscentur amygdalis, & cùm folia aruerint, alia sumantur, & prima abiiciantur, hócque multoties fiat, quoad scilicet rosarum odor in amygdalas transiuerit. at transiuisse non solùm cognoscitur odoratu, sed & gustu: cũ vna editur amygdala, & rosarum odor integrè persentitur, quanquam & hoc sit minus odoratus sentire per os odores, verum sentitur masticãdo: propterea gustui attribuitur, licet sit ipse odoratus qui sentit, hoc percepto, amygdalæ exprimantur, & rosaceũ habebitur quod mirificè rosam redolebit. SE. Opus est in hoc condendo oleo decies plerunque rosas immutare. ER. Mutentur & vigeties, labori & rosis parcendum non est, toties verò immutari debent, quoties odor in amygdalas optimè receptus sit, fit & ex Myrepsica balano rosaceam, & duobus modis: vno modo in balaninum oleum rosarũ folia imponendo: altero modo in mundatis bala-

nis folia imponendo, vt de amygdalis dict[...]
est, cúmque odor in balanos receptus fue[...]
rit, tunc exprimantur. SEN. Hoc modo my[...]
ropolæ odorata olea conficere solent. BRA[...]
Non me latet. SEN. Súntne antiquiores q[...]
hoc oleo locuti? BRASS. Dioscorides de ill[...]
mentionem facit, & conficiendi modos i[...]
scriptis reliquit. SEN. Ni tibi molestum sit[...]
hos Dioscoridis modos referto: nam hun[...]
authorem inter probatissimos semper ex[...]
stimaui, & numeraui scriptores. BR. Imò [...]
inter diligentissimos, sed audias quid de il[...]
lo dicat, fit hoc modo rosaceum vnguent[...]
SE. De vnguento nõ loquimur, sed de oleo[...]
BRA. Nonne aliâs audiuisti, illa quæ nun[...]
olea coquãtur, si odorata sint, ab antiquis v[...]
Dioscoride, Galeno, vnguanta vocari, & n[...]
olea? SEN. Audiui, sed memoria exciderat[...]
quod cœpisti iam prosequaris. BR. Et tun[...]
potissimũ vnguentum appellant, cùm aliu[...]
ab oleo recepit. Illud verò ita conficit Dio[...]
scorides: Sumito rotundi odorati iunci po[...]
do quinque, vncias octo, simúlque olei pon[...]
do duo, vncias quinque, tundito dein mace[...]
ratúmque aqua coquito continuè miscẽdo[...]
cúmque per colum traieceris in olei pondo[...]
viginti & vncias quinque, rosas sine humo[...]
re aliquo numero mille coniicito, manibúsq[...]
que odorato melle inunctis misceto, sæpiu[...]
leuit

uiter per diem premens, integrã dein no-
tem dimiſſas matutino exprimito, cúmq;
uod in eo fæculentũ eſt, ſubſederit ex vaſe,
a quo erit in craterẽ melle anteà inunctum
ráſfundito, & ſeruato, cõiectis mox in label
ũ expreſsis illis eiſdẽ roſis ſuperinfundito,
terũ ſpiſſati olei pondo octo, & vncias tres.
terúmque exprimito, erit hoc tibi ſecunda
ium roſaceum. & ſi tertium, & quartum ef
icere volueris, nihil impedit: ſed oleũ infun
lito & exprimito. S E. Quantò magis à pri-
mo receditur, tantò debent eſſe roſacea im-
becilliora. B R. Nulli dubiũ eſſe debet, pro-
pterea primũ, & ſecundũ effici iuberem, &
amplius non progrederer, licet Dioſcorides
dicat primũ fieri, ſecũdum, tertium, & quar-
tũ, notátque quoties feceris, toties crateras
melle inũctas eſſe oportere. Et præterea no
tat, ſi volueris iterata confectione vires roſa
ceo adiicere, in oleũ primò expreſſum, parẽ
recentium, & ſine humore roſarum numerũ
adiicito: manibúſque melle anteà inunctis
exprimito, facitóque iterum, tertiũ & quar-
tum ſimiliter exprimens, & quoties facies,
nouas quotidie detractis vnguibus cõiicito
roſas. ſic enim efficacius erit. S E. Hoc modo
in infinitum progredi poſſemus. B R A. Imò
finem imponit Dioſcorides, quia ait vſque
ad ſeptimam tamen additionem, nec vltra

rosarum vires oleum admittit, melle præter eà & prelum inunctum fit. SEN. Consentit ergo, vt septem fiant rosacea? BRA. Neminē cogit septem efficere, sed potiùs monet fieri posse, si quispiam ita oleum multiplicare voluerit. A Dioscoride verò notatur oportere diligentissimè oleum à succo rosarum separare. nam vitiat minima eius pars totum vnguentum. SE. Quomodo hoc fiet? BR. In coctura debet esse cōsumptus. SE. Tamen Dioscorides huius succi mentionem non facit. BR. In principio quidem mentionem non facit, sed in fine ostendit factam etiam esse de illo mentionē superius: propterea in contextu nōnulla desunt verba, quæ erāt fortè, vt rosarū succus aquæ misceretur, quādo in principio ebullit. Vel intellige, quòd rosarū succum intelligat, qui in aqua recipitur. SE. Præpararine docet alio modo, quàm isto? BR. Imò docet. nam sequitur, quidam solas centum rosas, detractis vnguibus insolatas pōdere vnciarum sex in olei sextarium demergunt, dimissásque in eo diebus octo madere, mox quadraginta diebus tertia rosarū adiectione insolatas sic reponunt ac seruāt. SENEX. Hi sunt faciles modi. BRASS. Audias & alium compositum modum, quem & ipse refert Dioscorides. SE. Iam audio. BR. Inquit, sunt etiam qui odorato calamo, & aspalatho,
oleum

Oleum ante spissant. SEN. Quomodo deinde efficiunt? BRAS. Modo iā præscripto, imò & addit nōnullos esse, qui ad coloris bonitatem anchusam, & ne ingrato odore sentiatur, salē adiiciunt. SEN. Ad quos valere dicit affectus suum rosaceū Dioscorides? BR. Audias illū ita dicentem, est rosaceo adstringē di, refrigerandique vis. adspergitur vtiliter, & cataplasmatis pari vtilitate miscetur, potum idē soluit aluū. SEN. Nauseosum videtur rosaceum bibere. BRA. Cur nauseosum, si in doloribus etiam simplex oleū bibitur, & oleum amygdalarum dulciū? Nota verò non solùm aluum subducere, sed bilem extrudere, & aquas, & quæcunque in ventre continentur. SEN. Ad quantam copiā hoc facit? BRASS. Ad quatuor vncias sumptum. SEN. In meipso proculdubio experiar, cùm excreare nequiuero, verùm illa prosequaris, quæ à Dioscoride de ipso referuntur. BRASSA. Sequitur quod stomachi ardores restinguit, caua nutrit vlcera, malefica mitigat, manantibus capitis vlceribus, eruptionibúsque aliis in ea parte infigitur. Aspergunt contra capitis dolores in principio, dentes eodem in dolore colluuntur, facit ad induratas palpebras, contra quas inungitur. Clysterem præter hæc infundit, contra intestinorum, muliebriúmque loco-

rum pruritus,& erosiones. SENEX. Id quod nos conficimus ad tótne valet affectus? BRAS. Imò & quod tu conficis, & id Dioscoridis ad plura etiam valet, quàm ab ipso Dioscoride scriptum sit. nam confert podagrarum inflammationi, & hæmorrhoidarum,& infinita ingreditur composita, est oleum humanæ vitæ haud mediocriter vtile, sicut & rosa ipsa qua nullum est magis visitatum simplex, & quod plura ingrediatur composita. SENEX. Quódnam oleum sum seruaturus, id est quam compositionem sum facturus? BRAS. Illam Mesue primam. SEN. Illam quam vocat oleum rosaceum completum? BRASS. Illam inquam, & Nicolai compositionem prætermittito, quia hæc Mesue magis digna est, sempérque vidi optimos pharmacopolas Mesue compositionem potius seruare, quàm illam Nicolai, quanquã & nonnulli sint qui Nicolai compositionem sequuntur. Iussi nonnunquam rosaceum ita confici: Oleum primò probè lauari iussi, & vltima lotio fuit ex aqua rosacea: posteà in ipsum rosarum folia exactis vnguibus, quæ fuissent per quinque horas à rosario ablata, imponi iussi, erat vitrea phiala, vas, in quo rosaceum conficiebatur, tantámque rosarum quantitatem apponi iussi, vt phiala videretur esse semiplena oleo, & semiplena rosis.

Deinde phialam obturatam soli per octo dies exposui, posteà rosas illas exprimi iussi & abiici, & alias imponi, & post octo dies id iterū feci, posteà exprimi iussi. Et in quadraginta dierum spatio rosas sexties mutasi, denique vltima vice, quia amplius rosæ non aderant vltimas rosas in oleo reliqui, & per quadraginta dies æstiuo Soli exposui, deinde phialam reponi iussi, oleum istud odoratissimum fuit, imò si nonnunquam aliquæ guttæ in terram deciderent, rosarum odor per totum cubiculum referebatur. Nota verò in Mesue compositione, cùm infusionis rosarum aquam apponit, & dicit apponendam esse, sicut quantitas olei, antiquum habemus Mesue contextum, quem vidisti. SEN. Et vidi, & multa in eo emendatiora esse reperij, quàm in alijs sit Mesue codicibus. BRASS. Illius particulæ loco, sicut quantitas olei scriptum est, sicut quarta pars olei. SEN. Ita legendum non dubito, quia nimia videtur infusionis rosarum aquæ quātitas, si olei quantitatem æquauerit. BRASAVO. Nonnunquam ex ruberrimis rosis quæ nullum habent odorem, rosaceum fieri iussi, reperiique esse magis adstringens, quàm id quod ex odoratis conficitur rosis. Iussi nonnunquam ex damascenis rosis eodem modo confici oleum, quod odoratissimum fuit, ta-

men & myropolæ ex excorticatis amygda-
lis,& damascenarum rosarum foliis, vt su-
periùs de communibus rosis cum amygda-
lis dictum est,illud conficiunt:sed quandoq;
fieri iussi oleum præ omnibus adstringens
ex rosis albis,& oleo omotribes,hoc est om
phacino, & ex oliuis immaturis expresso,cæ
teris frigidius est,& magis adstringens, sed
odore caret.Imaginatus autem sum,confici
posse,& odoratum,& adstringens hoc oleũ,
si partim ex odoratis rosis, partim ex albis,
conficiatur:ex illis enim odorem,ex his ad-
strictionem & frigiditatem enanciscetur.
SEN.Hæc de rosaceo satis videntur,nisi aliũ
habeas conficiendi modum,quem non audi
uerim.BRASSA. Cùm hæc tibi satis esse vi-
deantur, ad aliud olei genus contemplan-
dum te conuertito.

SENEX.

13 Oleum chamæmelinum excuti opor-
tet.BRASS.Excutiamus, at tu quomodo il-
lud conficis?SEN.Vt Mesue docet,qui ait, vt
oleum rosaceum confici oportere. BRASS.
At cùm multæ sint olei rosacei apud Me-
suem compositiones,quam sequeris in hoc
chamæmelino conficiendo? SENEX. Pri-
mam in ordine. BRAS. Neque mihi displi-
cet.Scito tamen chamæmelinũ ex ompha-
cino oleo non esse conficiendum, at sem-
per

ex oleo fiat ex maturis oliuis expresso,
od completum author ipse vocat, quan-
am & nonnulli ex sesamino oleo confi-
unt. SEN. Et Mesue ex hoc fieri debere mo
t. BRAS. Verùm non omnes pharmacopo
eodem conficiunt modo. nam aliqui com
sitionem illam olei rosati sequuntur, in
a in oleum rosarum flores imponunt, &
r quadraginta dies insolant. at ego hoc
odo fieri facio mirè redolens, chamæmeli
ores primò oleo probe loto in phialã poni
beo, & lutea florũ parte phialam impleo,
per octo dies in feruẽti sole seruo. posteà
ores exprimi iubeo ac eiici, & alios similes
lores imponi, & iterum per octo dies in eo
lem sino loco. posteà exprimi iubeo, hócq;
er totam æstatem facio, quousque chamæ-
neli flores haberi poterunt, qui per totã fe-
e æstatem habentur, posteà ad vsus reponi
ubeo, vltimósque flores in oleo relinquo. SE.
Florum chamæmeli odorem seruaturũ non
dubito. at cur luteam florũ partem accipis,
& non albam? BRASS. Quia illa est quæ odo
re fragrat, & quæ herbæ vires seruat, & cùm
Paulus conficere docet, solam luteam partẽ
accipit, albam verò eiici iubet, quanquam &
si alba illa foliola in oleum (cum parte ta-
men lutea) imponerentur, errorem commis-
sum esse non iudicarem. SEN. Pauli confi-
ciendi

ciendi modum audire optarem. BRAS. Ita ait libro septimo capite 20. conficitur ex chamæmelorum floribus albis foliolis resectis, per diem integrum naturalem sinuntur à sua herba abscissi flores, posteà sumuntur horum florum duæ unciæ olei sextarium vnum Italicum, posteà in vas ponenda, & vasis os raro linteo tegendum, quo commodiùs exhalet. Insoletur deinde per quadraginta dies, posteà diligenter tegito, & ad vsus seruato. SE. Hic author nullam facit ebullitionem, & nullam expressionem. BR. Ita simpliciter conficit, vt tibi retuli. SEN. Extantne alij antiquiores, qui de eo locuti sint? BRASS. Actuarius & ipse conficere docet, albis exactis foliolis, quæ luteam partem circundant. ita verò dicit, chamæmeli flores lutei sine ambientibus candidis foliis pondere sextantis in libram olei demerguntur, & vitreo vase linteolo cooperto, quadraginta dies Sole sinatur illustrari, dicit etiam per se vel cum temperato calore illitū rarefacere, longas maximè febres discutere, quòd si ex mero calido, dolores omniū corporis membrorum illitum leuat. SE. Mesue plura de illo dicit quàm Actuarius. BRAS. Quid denique ait? SE. Esse oleum benedictū, multis iuuamentum præstans. nam resoluit, dolores sedat, cúmque modicam quandam

lam ſtypticitatem habeat, defluxum prohibet materierum, neruos roborat, & eorum doloribus confert. & omnia neruoſa membra robuſtiora facit. BRAS. Quod ſtypticum ſit Meſue aduerſus Galenum eſſe videtur, qui vim laxandi illi attribuit, ob quam vim floribus aduerſatur, & illas prohibet. Alexandrinus vero in ſuo de compoſitione medicamentorum libro inquit: Salubre eſſe ad feruorem, & capitis dolorem, ſtomachi vitia ex bilioſo ſine alio colore commota compeſcit, articuliſque proficit, & ad multa alia ſalutiferum eſt. SE. Inter anodyna numeratur. BR. Et vere anodynon eſt. SE. Docet ne illud conficere hic author? BRASSA. Docet. SEN. Et quo modo? BRASS. Iſto qui ſequitur. Recipi iubet olei dulcis ℥ xxxvj. floris chamæmeli menſe Iulio collecti ℔ j. flos in oleo diebus canicularibus in vitreo obſtructo vaſe ad ſolem ſuſpendantur ad quadraginta dies, deinde conſeruetur in loco conuenienti. SE. Mediocriter calefacere arbitror. BR. Temperatum eſt. Imò Galenus in ſecundo de compoſitione medicamentorum ſecundùm locos eo ad infrigidandum vtitur. nam illorum, qui caput habent inflammatum ob ſolem, caput hoc oleo perfundit, & linteis madefactis capiti ſupraponit. SEN. Vergítne ad calidum? BRASSA.

Eſt

Est in primo ordine remisse calidum, idci-
co inflammationi conuenit, quia illa quæ
in primo ordine calida sunt, inflammatas
partes refrigerant. Galenus oleo rosaceo il-
lud comparat. SE. Sentísne tu idem cum Ga-
leno? BRA. Non possum non sentire cha-
mæmelinum oleum esse rosaceo parumper
calidius. At cùm de isto satis dictum videa-
tur, alia oleorũ genera in mediũ prodeant.

SENEX.

14 Oleum violaceum sedem suam post
chamæmelinum collocauit. BRAS. Col-
locauerit vt lubet. à Mesue dicitur, quòd
vniuscuiusq; nostri corporis partis inflam-
matione sedat, pectoris asperitates, ac pul-
monis lenit, calidos abscessus mitigat, ple-
ritidíque confert. At ego in incipientibus
hecticis ad inungendum thoracem eo vtor:
nam ab hectica refrigerando, & humectan-
do thoracis partes præseruat, ne ita absque
præsidio dimissæ exiccentur, vel ab ipsis in-
tensis, quàm sint tota humiditas exhauria-
tur. At à quo authore illud accipis? SEN. A
Mesue, & tu ipse Mesuen adduxisti de illius
viribus loquentem. BRA. Quomodò viola-
tum conficis? SEN. Eo modo quo rosaceum
vt Mesue docet: addit verò hoc dempto, quod
ex viridi oleo fieri debet, vt amygdalino
et sesamino. BRAS. Per viride oleum, omo-
trib

ibes oleum intelligit ex immaturis oliuis confectum, quod omphacinum vocatur refrigerandi vim habet ac leniendi, inflammationes sedat vbicunque sint, asperitates lenit, & quæ in pectore sunt, atque pulmone, pleuritidi conuenit, calidósque abscessus sedat, hoc solo oleo, & cera multos ab hectica, quæ iam cœperat præseruaui, toto thorace ante & retro inuncto. Hoc oleum duobus modis fieri iubeo. Primò, sumpto oleo omphacino, quod odorare debes, si nihil penitus habeat odoris, nullam præparationem illi adhibeo. at si nonnihil habeat odoris, iubeo vt probè aqua abluatur. Denique verò vltima lotio sit ex violarũ aqua iubeo, deinde vt in phialam ponatur, in quam nigræ violæ pro ratione olei iniiciantur: posteà soli per quatuor dies exponantur, à Sole mox auferantur, violæque exprimantur, ac eiiciantur, & recentes aliæ in oleum imponantur: deinde per quatuor dies insolentur, vase probè tecto: posteà exprimantur, & ita fiat tertiò, quartò, & quintò: denique vas à Sole remoueatur, & iterum nouæ violæ imponantur, & per triginta dies Sole illustrentur, & reseruētur ad vsus. SE. Mesue iubet ex oleo amygdalarum confici, & sesamino. BRASS. Si ex prædictis oleis confici debeat, opus est, vt diligenter lauentur, tunc nimirũ omphacina

phacini vim incidunt, præsertim si frigidissima aqua lota sint. Alter modus est, accipiendo amygdalas dulces electas, ac excoriatas, quas violis commisceto, & ita facito singulis diebus, vel alternis saltem, toto illo tempore quo violæ florent, & amygdalæ violarum odorem amplè imbibitum habuerint: tunc amygdalæ exprimendæ sunt, & oleum hoc, quod amygdalas redolet, seruandum. De sesami granis idem fieri posset, nisi extrinsecum corticem haberent, qui odorem probè imbibi non sinit. Ex myrepsica autem balano eodem modo fieri posse constat, cùm & myropolæ ita conficiant. SE. Extántne alij conficiendi modi? BRASS. Nonnulli lotum oleum, & violas sub terra reponunt, odoratius fieri rati. Alexandrinus verò ita confici monet,

℞. Olei ℔ viij.
Violarum ℔ j.

Violæ cum oleo in vase vitreo conditæ, per dies viginti ad solem suspendantur, post hæc lento igne aliquantulum in vase fictili, vel vitreo bulliant, pòst rursus decem diebus ad solem exponantur, deinde reponantur. SE. Refértne affectus ad quos conferat? BR. Et plures refert, quàm dictum sit. nam dicit, Phreniticis non dormientibus, cum tritici farina, & strichni succo subactum fronti, &

ctemporibus impositum, soporem indu
cyathi duo cum euphorbij scrupulis duo
poti lumbricos mirè excludunt volis
num, & plantis pedum illitum, stomachi
orem placat, cum succo portulacæ, & a-
e cucurbitæ mistũ, hepati, & præcordiis
hibitum intolerabiles causi calores miti-
t. SEN. Ad calidos omnes affectus in gene
conuenit. BRASSAV. Actuarius ad viola-
m conficiendum violarum quadrans &
ei libras duas recipit, posteà insolat. Pau-
s Aegineta ἰατὸν oleum ab aliquibus fieri
cit ex purpureis, ab aliis ex luteis, ab aliis
albis vnguibus detractis, accipit folio-
m violarum vncias tres, & in olei om-
hacini Italicos sextarios quinque recipit,
accuratè constringit, ne exhalent, posteà
ecem diebus insolat, ter ipsas post triduum
mmutans, & ad conseruandum pauca quę
m viridia folia immittit. SEN. Violaceum
x luteis violis violatum non dicitur, sed o-
eum de Cheir, vel Alcheis. BRASSA. De
oc etiam verba faciemus, quod violaceo
leo vires habet oppositas: tamen & quæ ab
Arabibus Cheir vel Alcheir dicuntur, apud
Græcos sub violarum genere continetur, de
re amplè in nostro simplicium examine lo-
cuti sumus. At violaceum ex his semper fie-
ri debet violis, quæ cœlesti colore insigni

tæ sunt, Imò adeò hoc colore, & floridò im-
butæ sunt: vt violaceus color nuncupatus sit,
& per violaceum hunc intelligamus.

SENEX.

15 Cùm de Cheir mẽtio facta sit, de oleo
quod ex eo cõficitur, verba faciamus. BRA.
Eodem fieri modo constat. At ad hoc cõcin-
nandum, omphacinum accipi non est opus,
nam eiuscemodi oleũ calidum est, & dolo-
ribus ex flatu conuenit, & ex pituitosa mate
ria frigida, & per clysterẽ iniectum, ventris
torminibus succurrit, neruorum dolores
sedat, & iuncturarum, pectori conuenit, reni
bus, ac vesicę. Mesue illud magis ꝓbat, quod
ex cheir cõficitur luteo, quam quòd ex albo,
sed de conficiendi modo, dicit fieri, sicut oleũ
chamæmelinum. Paulus, qui de omni viola
rũ genere locutus est, tres violarum vncias
absque vnguibus pro sextario vno olei, & in
vitreum vas ponit, quod obturat, & per de-
cem dies in sole seruat, & gellemini vocati
sub viola vel leucoio contineri videtur. No
bis tamẽ potiùs arridet, vt eo conficiatur
modo, quo violaceum oleum cõfici diximus
vt scilicet in optimi olei phialã, sed non om
phacini, tantum florum violarum lutearum
imponatur, quantum phiala capere potest,
posteà soli per sex dies exponantur, & flores
exprimantur, nouíque imponãtur, post a-
lios

is sex dies idē fiat, quousq; hoc per quadra
inta dies factum sit, tunc harum violarum
lorem oleo inesse, & luteum quendam co
rem acquisiuisse percipies, denique flores
pone, quo ampliùs remouere non debes.
d ad vsus seruato. Tamen à Dioscoride ias
ini vnguenti mentio fit, quod ex albis vio
s fieri dicit, non dubito ex nostris gelsemi
is esse confectum, quamuis nomen à violis
eductum sit. Ita verò cōfici docet Dioscori-
es. At primò ait, quæ in Perside iasme qua-
facto à violis nomine violaceo appellatur
lbæ violæ floribus conficitur, coniectis in
alicum sesamini olei sextarium eorum flo
um vnciis duabus, & vt in liliino demon-
stratum est in alia vasa translatis: vtuntur
o Persæ in conuiuiis odoris causa. Toto e-
iam corpori in balneis accommodatum his
st, quos lauari, & calefieri oportet. Ingrata
n eo odoris nimia bonitas est, ideóque mul
i non libenter eo vtuntur. SEN. Et nunc e-
tiam qui in balneis lauantur, hoc oleo post
otionem inunguntur. Conficitur verò flori-
bus in omphacinum bene lotum impositis
n phiala, & per sex dies insolatis, & denique
ta procedatur, quousque gesmini florereper
euerarint, vicéque vltima gelsemini flores
n oleo sinantur, & ad vsus reseruetur, oleū
hoc potiùs ad odorem paratur, quàm ad

medicos vſus, à myrobolis hoc modo cõfi
citur, Ieſmini flores dulcibus excorticatis
amygdalis miſcent, ac toties mutant, quo
ad amygdalæ ieſmini odorem receperint
poſteà amygdalæ exprimuntur, & oleum
colligitur odoratum. Idem fit ex vnguenta-
ria glande, & gelſemini floribus, poſſet fie-
ri & ex ſeſami ſeminibus eodem modo. SEN.
Hoc eſt omnibus floribus & herbis commu
ne. BRASSA. Tamen propalandum eſt, &
reiterandum, ne memoria decidat, & vt il-
la quæ ſunt apta, enodentur, nunc aliud olei
genus contemplemur.

SENEX.

15 Oleum Anethinum ſeſe offert conſide
randum. BR. A quo authore illud accipis? SE
A Meſue qui ait, eodem modo confici quo
chamæmelinum. BR. Accipisne flores vt in
chamæmelino, flores ſolùm accipiuntur, i
mò ſola lutea pars. SE. Flores accipimus, &
aliquid herbæ. BR. At Dioſcor. ſolos accipit
flores. SE. Quomodo hoc conficit Dioſcori
des? BR. ipſe vocat anethinum vnguentum
& accipit olei pondo octo, & dodrante ane
thini floris pondo vndecim, & beſſem faci
tóque diem vnam in oleo madeant, tum m
nibus exprimito ac reponito. SEN. Vno ſolo
die nõ debet anethi odorem recepiſſe. BR
Tecum fuero, niſi in oleo ei ullierit, hoc fo

prævidēs Diosc.addit quòd si volueris secūda adiectione vires illi addere, nouúmque anethi florē pariter in oleo demergito. SEN. Nos flores istos in oleū imponimus, & per quadraginta dies insolamur, posteà reponimus. BR. Melius est hoc modo cōficere (vt à nobis aliàs dictū est) oleū probè lauare, posteà anethi flores cū hoc oleo in vitreā phialā imponātur, quæ obturetur, & soli per sex dies exponatur, postea flores exprimātur, & abiiciātur, ac alij noui indātur, & ita per singulos sex dies vsq; ad quadraginta, fiat vltima vice sinēdi sunt in phiala flores, & ad vsus reponēdi. SE. Ad quos adhibetur affectus eiuscemodi oleum? BRA. A Dioscoride dicitur. Potest anethinum vnguentū muliebres aperire, & lenire locos, contra circularium febrium in accessione cū tremore algores accommodatum est, calefaciens, & lassitudines recreās, vtile præstereà articularū doloribus est. SE. At Mesue de ipsius viribus ita disseritt: Dolores sedat, resoluit, sudorē prouocat, idcirco rigori febrium inunctum in spina, & mēbris neruosis cōfert, somnū prouocat, & capitis dolori aduersatur, abscessus resoluit, & duricies, Paulus pro anethino oleo conficiēdo iubet recipi comā florum viridis anethi, quæ vno die exiccata fuerit ad vnciā vnā & in olei dulcis sextarium Italicum vnū

imponi, & insolari, tamen & alium docet conficiendi modum quo breuius fit, tunc eadem florum coma exiccata, cum oleo in duplex vas ponatur, & percoquatur, tamen à Paulo iudicatur hæc esse inefficaciora olea, quàm illa quæ per insolationem fiunt. Tamen vndecunque Galenus de anethino oleo verba facit, semper illud per decoctionem parare videtur. SEN. In quo loco de hoc oleo sermonem habet Galenus? BRAS. Non extat vnus solus locus, sed diuersi sunt loci, in quibus de ipso mentionem facit. SEN. Volumina scire optarem, in quibus de his pertractauit. BRAS. In quarto de sanitate tuenda vno ante calcem folio, de oleis tractat, qu[...] succos non crassos nec lentos, qui in carne cutéque resident, euaporare faciunt. Et in[...] quit anethinum oleum præparasse, est faci[...] limum. Potest verò & id medicamētum pa[...] halitum digerere siue solo eo, siue cum ce[...] resináque vtare. Danda verò opera est, vt i[...] vase duplici & anethinū coquatur, vtiliúsq[...] fuerit, si anethum viride sit, quod vtique [...] quo tempore requirit, compelletur matur[...] id esse. SEN. Percipio Galenum in duplici v[...] se coquere voluisse, sed per hanc ebullitio[...] non negauit perfectius esse, si insoletur. BRAS. Ita à Paulo iudicatum est, tamen nonnull[...] audiui, qui aliam sequerentur sententiam[...]

qui

ibus prorsus sponte dissentio. nam insola
im semper vehementius est. sed Galenus i-
parat, quando in promptu non habemus
eo breui vti velimus. SEN. Nónne etiam
reuis modus est ille, qui à Dioscoride refer
ir, qui anethi quantitatem in oleum ponit,
per diē tantū in illo sinit postea exprimit.
R AS. Hunc Dioscoridis modum non pro
o, imò & per ebullitionē breuius fit, quam
Dioscoridis modo. SEN. Ampla videtur ane
hi quantitas illa, quam Dioscorides in oleū
onit, olei scilicet pondo octo, & dodran-
em florum anethi pondo vndecim, & bes-
sem, hoc est, si velimus per communia vestra
sitata pondera exprimere, olei libras octo,
& vncias nouem, florum anethi libras vnde
cim, & vncias octo. BRAS. Ampla profectò
quantitas est, & talis vt oleum superet. at
fortè hæc causa est, cur tantùm per diem in
sole dimittit, & deinde exprimit: tamen
quicquid sit, mihi semper magis placet mo-
dus ille, quem retullimus. SEN. Alia referto
Galeni loca, in quibus de hoc oleo loquatur.
BRAS. In vndecimo Methodi, & in duo-
decimo de eodem agit: sed omnia repeten-
da non sunt, ne labor hic noster in immen-
sum crescat. Ab Actuario de hoc oleo ita
ita scriptū est, calidū est, illitu medetur hor-
roribus certo circuitu remeantibus, lassi-

tudines diſcutit, dolores articularios ſubl
uat, vteri duricies emollit ſubter inditum
ita verò confici docet: anethum viride no
ctu, diúque flacceſcens, inſtar vnciæ demer
gitur in olei dulcis ſexquilibram, & operto
vaſe quadraginta dies inſolatur. SEN. Hi
eſt communis modus. BRASSA. Nihil re
fert, ego nunquàm præteriiſſem quin huiu
authoris verba audires, neque mihi grau
erit alium parandi modum tibi referre, qu
Alexandrinus partim per ebullitionem, pa
tim per inſolationem fieri docet. SEN. Qui
nam eſt hic modus? BRAS. Author ille in
quit: Recipe olei vncias vigintiſex, florum
anethi vncias duodecim, tribus diebus flo
in eo infundatur. quarto verò die, lěto ign
parum coquatur, & ſuccus diligenter elicia
tur. Iterúmque decoctioni foliorum aneth
vnciæ tres addantur, & ad Solem ſuſpenda
tur, vſuíque reſeruetur. SENEX. Cur ſecund
vice folia apponit, & non flores? BRASSA
Non dubito flores etiam ſumendos eſſe, i
quibus maior ineſt vis, quàm in foliis, & A
lexandrini codicem mendoſum eſſe reor
qui vbi folia habet, legendum eſt flores
quanquam & folia eaſdem quidem ha
beant vires, ſed ſunt imbecilliores. SENEX
Docétne quibus conferat affectibus? BRAS
Imò docet, cùm ait, opitulatur caput dolen
tibus,

bus,& hemocraneorum articulorum dol^o
ibus inunctum subuehit,typica frigora, st^o
nacho,renibus , & dorso iuxta ignem illi-
tum emendat. Matrici suppositum , men-
struis imperat,& omnes casus eius compo-
nit.SE.Omnes ferè in his,ad quæ valent con
uenire videntur.BRAS.Non mirum est,qua
re nullas alias habet vires ab istis.At oleum
quod in tua sequitur scheda: iam in mediũ
prodeat à nobis considerandum.

SENEX.

17 Oleum Liliorum alborum ad examen accedit.BRAS.A quo authore accipitur?SENEX.A Mesue,qui ita de illo differit,pectoris dolori conferre,& dolores illos sedare, qui à frigiditate fiunt, & vteri dolori conuenire,ac eius frigiditati, renes quoque calefacere,& vesicam,& colicæ prodesse.BR.Hæc prætermittito,& quomodo illud conficias, enarrato.SEN.Ita conficio,vt Mesue docet, qui ait,eodem confici modo, vt chamamelinum,præter id quod lutea pars in lilio eiicienda est.BRAS.Et in chamæmelo pars alba erat eiicienda, fit quoque oleum hoc ex maturarum oliuarum oleo,vel ex sesamino, posset & ex amygdalarum dulcium oleo cõfici.SE.Docet & aliũ cõficiẽdi modũ Mesue. BR.Quem modũ?illum referto. SE. Inquit accipiẽda esse liliorum folia ad vncias octo.

Mastiches Calami aromatici
Costi Carpobalsami
Singulorum ℥ j.
Gariophyllorum Cinnamomi
Singulorum ℥ ß.
Croci ʒ iij.

Omnia præter liliorum folia infundantur in sufficienti aqua,& die ac noctu dimittantur,posteà ebulliant ebullitione vna aut duabus,deinde supra hæc iniice olei sesamini aut olei de oliuis completis libras duas,& in vitreum vas cum liliorum foliis ponito, in Soléque per dies quadraginta dimittito: deinde percollato,ac vtaris. Addit Mesue, si liliorum oleum ex lilio,quod iris dicitur,cõficiatur,esse magis resolutiuum,calefactiuũ penetratiuũ. At si fiat ex communibus liliis albis vocatis,esse magis solutiuum, doloris lenitiuum & maturatiuum. BRAS. Cur oleũ ex iride his liliorum albórum oleo comparauit,cùm de irino oleo seorsum à nobis pertractandum sit? SEN. Fortè quia & hic flos apud ipsum sub lilij nomen venit. BRA. Liliorum oleum ,quod nuper adduxisti, cõpositum est,non simplex: hîc verò de simplici oleo pertractare intendimus. Nos itaque cõfici iubemus,& est valde efficax,completum oliuarum oleum sumatur optimè totũ, ac in vitream phialam ponatur, quæ liliorũ

albo-

borum foliis impleatur, & ore obturato
r octo dies Soli suspendatur, postea folia
primãtur,& alia noua in phialam addan-
r:itáque singulis octo diebus fiat, ouousq;
lia haberi poterunt:vltima vice Soli per tri
inta dies exponatur: denique bene expri-
antur,& ad vsus reseruetur. Nõ mihi etiã
isplicet,si hac vltima vice folia in phiala re
inquantur,potest fieri & ex amygdalis, qui
us liliorum folia inuoluantur, quoad odor
uerit probè ingressus amygdalis, posteà a-
mygdalæ exprimantur, & oleum conficia-
tur,quod liliũ redolebit hoc eodem modo
fit ex vnguentaria glande,& ex sesamo,si se
sami semina habeantur. SEN. Quódnam ex
his efficacius est? BRAS. Illud quod per tot
dies fuit insolatum immutatis foliis. SEN.
Fecêréne antiqui de hoc oleo mentionem?
BRAS. Imò maximam,& antiquitus voca-
bant ipsum vnguentum susinum & crininon
SE. Cur ita? BRAS. De nomine susino ratio
non habetur. nam authores ignorant, cur
susinum vocatum sit. de crinino verò ratio
facilis est,nam à lilio crini nõ vocatur,cùm
Græci ita lilium nominent, ac si diceremus
oleum crininon,id est liliinum. De eo Dio-
corides amplè pertractat, & compositum
facit,non simplex, & vnguentum vocat. si-
cut & multa alia vnguẽta olea nominauit.

SEN.

e

SE. Ne tibi molestum sit illa referre, quæ à Dioscoride de hoc oleo prodita sunt. BRA. Sunt nimis prolixa. SEN. Et à nobis nullum aliud negotium peragendum est, tu breuioribus verbis quibus fieri possit, referto. BRAS. Vt tibi morem geram, hoc efficiam, ait ille: Sumito olei pondo nouem, & quincuncẽ, & odorati calami pondo quinque, & quadrantem, myrrhæ quincuncem, tusáque omnia, & vino odorato macerata, in oleo decoquito, per colum deinde traiicito, traiectóque oleo tusi cardamomi, cœlestíque aqua macerati pondo tria & semissem iniicito dimissúmque cardamomum in oleo madere exprimito. spissati deinde hoc modo olei pondo, & semissem sumito itidem & lilia mille numero, decerptáque eorum folia in labrum? quod latum, non tamen profundum sit coniicito, superinfusóque oleo manibus melle inunctis misceto, dimissáque omnia integrum cum sua nocte diem, matutino in reticulo composita exprimito, citissimè quo defluet oleum à simul expressa aqua excolans, & separans: neq; enim rosacei modo mistam sibi patitur aquã, sed concale factũ referuet, & vitiatur. Diffundito præter hæc sępius in alia atq; in alia melle inũcta vascula salẽ inspargens, & quæ coeũtes descendunt sordes diligentissime auferens, post

hæc

: translatis ex fiscella in labrum expres-
, primùm aromatis superinfundito. Ite-
n aromatis odorati olei par priori pon-
, adiectísque tusi cardamomi drachmis
cem, manibus efficaciter misceto, nec
ultò pòst exprimito, quod defluet purgãs
perinfundito, & tertium, iterúmque ea-
m facito, cardamomum & salem pariter
spargens, & manus melle inungens. Erit
uod primum fuerit expressum, probatis-
mum. Secudum, quod deinde. postremæ
erò notæ tertium. Sumito deinde iterum
lia mille, decerptáque eorum folia in la-
rum coniicito, superinfusóq; expresso pri-
nùm oleo, eadem pariter vt in primo faci-
, cardamomum adhuc miscens, mox ex-
timens. In secundo itidem, tertióque vt
ræmonstratum est facito, cardamomum
ariter adiiciens & exprimẽs: quoties enim
cua folia in oleo maduerint, eo efficatio-
re potestate vnguẽtum habebis, postremò
cùm iam satis tibi esse vedebitur, singulis
eius confectionibus misceto probatissimæ
myrrhę duas & septuaginta drachmas, cro-
ci decem, cardamomi duas, & septuaginta.
Addit deinde quidam croci, cinnamomiq;
par pondus tusum, cribróque excussum in
labrum cum aqua coniicito, primóque ex-
pressum vnguẽtum superinfundito. Cúmq;
aliquantis

aliquantisper dimiseris, in parua excipito vascula sine humore, gummi, & myrrha, crocóque & melle aqua dilutis anteà inuncta. Eadémque in secunda vnguenti expressione facito, & in tertia. S E N. Dioscoridem militem fuisse rebar. B R A S. Miles quidem fuit, sed non talis, quales nostro hoc tempore militant literarum ignari, & qui nulla fide insigniti sunt, & pietate. S E N E X. At adeò diligenter vnguentum hoc efficere nos docuit, vt nihil addi posse non dubitem. Dioscorides verò miles fuit, & pro vniuersa humana natura pugnator, quæ ob suam natiuam imbecillitatem facillimè collabitur, nisi medicis præsidiis perenniter subleuetur. Verùm & alio modo hoc oleum conficere nos docuit Dioscorides. S E N. Quónam? B R A S. Cùm & ipsi notum esset id, quod edocuerat esse compositum vnguentum voluit, & simplex vnguentum edocere, quod ex balanino oleo, liliísque aut quouis alio placuerit oleo conficitur. S E. Posteaquàm tot ex Dioscoride relata sunt, hoc etiam referas, ad quos conueniat affectus. B R A S S A. Libenter efficiam. Sequitur author, calefit vnguentum hoc, mollit, præclusos, & inflaminatos muliebres locos aperit. Estq; omnium aliorum in vniuersum muliebribus, id est fœminarum

rum mensibus vtilissimum, vtile idem manantibus capitis vlceribus, varis, furfuribur, & pustularum in capite eruptionibus, ibices; prætereà quàmprimùm emendat, & reliquo corpori concolores reddit, rarefacit in vniuersum liliinum vnguentum, potum per inferna, purgat. SE. Ergo in potu sumebatur hoc vnguentum? BRAS. In potu quidem, & ego nostram liliinum in potu mulieribus plerunque præbui, ob vteri causam, & optimè contulit. Dioscorides sequitur vrinam eiicere, & stomacho noxium esse, & nauseam facere. Actuarius in libro de Compositione medicamentorum, mensuram cõficiendi hoc oleum docet his verbis: Accipe foliorum liliorum (intellige de florum foliis, non autem de plantæ foliis) exactis vnguibus, sextans, dulcis olei libras tres, tribus insolentur diebus, deinde prioribus eiectis, noua coniiciantur folia, mox iterum exacto triduo, inducãtur alia, ter hoc opus obeundum. SE. In tuo conficiendi modo ter fierine iubes? BRAS. Toties fieri iubeo, quoties lilia florescunt, & quoties haberi poterunt. SE. Quid de hoc oleo dicit Alexandrinus? BRAS. Ipse compositum quoddam oleum, non simplex conficit. SE. Quódnam est illud? BRAS. Hoc quod sequitur,

℞. Olei ℔ v.
Liliorum ℔ j. Rosarum ℔ ß.
Mastiches ℥ ij. Croci ℥ j.

Lilij, rosarum, mastiches, croci puluis simul cum oleo in vitreo vase cōdatur, quod ad Solem nouem diebus suspensum, decimo die lento igne coquatur, & colatū vsui reseruetur. SE. Quódnam potius probandum tibi videtur? BRAS. Simplex. nā cùm de liliorum oleo quæstio est, vim liliorum solùm petimus, & non alterius simplicis, ne putantes nos liliorum viribus vti velle in aliquo affectu, diuersorum simplicium viribus vtamur. SEN. Hoc mihi placeret, quod dicis, si in omnibus seruaretur. BRAS. Paulus hoc modo conficit.

℞. Foliorum liliorum, quæ per diem fuerint à lilio diuulsa & noctem ℥ ij.
Olei Italicum sextarium.

Iniiciātur in vas bene obturatū, ne exhalet & in Solem ponantur dies tres, quibus trāsactis primis floribus exemptis, & proiectis, aliæ duæ vnciæ aliud triduum immittantur, & sic reponantur. SEN. Actuarius ter hoc fecit, liliorum folia, scilicet immutauit. BRAS. Ob hoc illud Actuarij perfectius iudicato. SEN. Cur Paulus non dixit flores istos esse exprimendos, sed illos absq; expressione eiicit? BRAS. Illud subintelligere

gere oportet. Nota verò Paulum post simplex liliorum oleum, compositum etiam retulisse. SEN. Quónam modo? BRASSA. Esset nimis longum referre. SEN. Et quibus negotiis adstricti sumus, quin Paulum suum hoc oleum conficientem audire possimus?. BRAS. Postea quam tam impensè hoc scire desideras, quomodo ab eo authore conficiatur, audito,

Sumito olei sextarios.iij.

Calami odorati ℔ v.

Myrrhæ ℥ v. Cardamomi ℔ iij.

Foliorum lilij detractis vnguibus, & per diem & noctem dimissis ℔ j

Cinnamomi ℥ iij. Croci ℥ v.

Præparationem vniuersam in tres iniectiones diducito, primùm quidem myrrham, & calamum vino per quinque dies macerantes ter in die agitemus, tum oleum ad paucissimum decoquamus. secundò verò cardamomum aqua per triduum macerando commouentes pari rursum ratione cum oleo ad horam vnā simul elixemus, deinde detrahentes oleo puro liliorū tertiam partem iniiciamus, & lapso iam triduo colando aliam liliorum tertiam partem iniicito, quam iterum post triduum colans, & repurgās primæ alteram liliorum tertiam partē cum rosaceo leuigato immitte: trans-

actis tribus aliis diebus oleo detracto, cin
namomum contusum loco arnabo, vel ca
siæ duplum carpesium iniice, & reponit
SEN. Compositum Dioscoridis liliinun
est magis amplum quàm hoc Pauli, se
quam compositionem magis probas tu?
BRASS. Illam Dioscoridis: ex simplicibu
verò illã magis probo, quam ego addux
At ad alia oleorum genera sermonem cō
uertamus.

SENEX.

18 Oleum Irinum huc accedit cōsiderar
dum. BRASSAV. Et Irinum etiam ab ir
de vocatur, mirificum est oleum. at in e
cōficiendo quem sequeris authorem? SEN
Mesuen. BRAS. Compositionem referto
SEN. Iubet accipi radicum iridis quantun
placuerit, & florum iridis ad duplum, aqu
decoctionis radicum iridis quantum suffi
cit. funde super hæc oleum sesaminum, ve
oleum rosaceum completum, quantum sa
tis est, postea decoque in duplici vase, &
permuta radices, ac florũ folia, & id facit
quod dictum est de oleo rosaceo. BRASS.
Quid factum est in oleo rosaceo? SEN. Te
hoc modo facta est rosarum mutatio. mul
tas verò dotes huic oleo præstat Mesue
BRASSA. Quásnam? SEN. Inquit Irinun
oleum esse abstersiuum, resolutiuum, ma

tur...

turatiuum, & frigidorum dolorum sedatiuum,& materierum quæ in pectore sunt,& pulmone,maturatiuũ,iecorísque ac splenis doloribs cõfert,atq; eiuscemodi mẽbra cale facit.Juncturarum præterea doloribus confert,& earũ duritics lenit, idémq; efficit in duris abscessibus,& in strumis,& vteri dolori ac frigiditati valentissimè cõfert, conuulsionibus conuenit,si in aures instilletur,auriũ dolores sedat,& narium fœtori opitulatur. BR. Pluribus quidẽ cõfert affectibus,sed plures etiã prætermisisti,vt quod intestinorum doloribus cõueniat, & capitis,& chiragris,ac podagris à frigida causa. SEN. Nihil prætermisi ex his,quæ à Mesue scripta sunt. Incusandus est Mesue,qui nõ omnia scriptis mandauit. Súntne antiqui de hoc oleo locuti? BR. Imò celeberrimè extat apud Dioscoridẽ compositio,quam deinceps in mei gratiam serues,iubeo,& cùm Irinum oleum,vel vnguentum indixero,hoc Dioscoridis semper præbeto. SEN. Id libenter efficiam , imò plurimum gaudeo,cùm antiqua medicamẽta in lucem, & vsum redire video. BRASSA. Fortè igitur arbitraris re seniorem in iuuenilem ætatem posse redire. SENEX. At cùm sim hoc Irini spissamentum facturus , illud referto,vt si in aliquo anceps sim, ambiguitates remoueas. BRASS. Hoc libenter effi-

ciam, ita Dioscorides inquit: Sumito noui necdum florentis in palma fructus operimẽti pondo sex, & bessem, tusúmque tenuissimè in olei pondo septuaginta tria & semissem, coniicito, miscetóque aquæ heminas decem, tum in æneum coniecta omnia coquito, vsque dum operimenti fructus palmæ odorem contraxerint, oleum deinde in craterem melle inũctum excolato, primò ex hoc oleo Irinum vnguentum conficitur madente (vt mox tradetur) inspissato sic oleo iride. SENEX. Quomodo iris madet, & quæ iridis pars? BRASS. Radices. nam hoc mihi magis placet, quàm si flores apponerentur. quoniã radix oleo odorem præbet, hoc verò pacto fiat: Sumito illius olei libram vnam, radicũ iridis crasso modo puluerizatarum vncias tres, simul misceantur, posteà Soli per aliquot dies suspendantur, vt iridis vis melius in oleum ingrediatur. nam non æquè bene ingreditur, si non insoletur, vel saltem paulisper bulliat. tamen & alium cõficiendi modum Dioscorides tradit. SEN. Nec ab re facit quia primo modo confici nõ posset. nam operimenta non habentur nondum florentis in palma fructus, quod spathem, vel elatem Græci vocant. BRAS. Non esset magni momenti negotium illud habere. SEN. Secundam Dioscoridis compositionem audire
pere

ercupio. BRAS. Inquit ipse. Cōficitur idem præterea hoc modo, sumito olei pondo septuaginta, & semissem, ligni balsami pondo quinque & sextātem, tundito vt dictum est, omniáque simul coquito, addito deinde balsami ligno, tusi odorati calami pro eo adiicito pondo nouem, & dextantem, myrrhæque granarū vetere odorato vino dilutum, & in oleo demergito. Sumito deinde spissati aut aromatis odorati olei pondo quatuordecim, tusæque iridis par pondus in eo demergito, facitóque integrum cum suis noctibus biduum in eo madeant, túncque valde & violenter exprimito: & si efficaciores vires vnguento addere volueris, iridis par pondus, bis, térque facito in oleo pariter madeant, & exprimito, probatissimum est quod solam iridem, nihilque aliud olebit. SEN. Cupio & noscere ad quos iuxta Dioscoridem conferat affectus. BRASSA. Tuum hoc desiderium facillimè explere possum. nam sequitur, molliendi, calefaciendique vires irinum habet vnguentum. repurgat quæ medici asserunt, putrescentiáq; & sordida vlcera muliebrium locorū vitiis accommodatum est, inflammationibúsq; & præclusionibus eorum, fœtus ex vtero pellit, hæmorrhoidas aperit, contra aurium sonitus cum aceto, & amaris amygdalis instil

latur, contra diutinas à capite in subiectas partes destillationes, & ozænas, inunctis eo naribus succurrit. Purgat idem aluum põdere cyathi potũ, prodest ileosis, vrinã cit, vomitus difficultates adiuuat, digitis aut vomitoriis inũctis. quin etiã in anginis inungitur, aut cum mulsa aqua gargarizatur, datur & contra faucium asperitates, & his qui cicutam, fungos, aut coriandrum hauserint. SEN. Longè plura sunt hæc quæ à Dioscoride referuntur. quàm illa quæ à Mesue scripta sunt. BRAS. Et adhuc alia supersunt ab his authoribus prætermissa: tanta efficacia pollet eiuscemodi oleum. SEN. Qui modus magis tibi placet vt paretur? BR. Ille quem superius attuli ex radice, & illo præcise modo, & non alio, quando simplici irino vti voluerimus, & non ex multis composito. SEN. Extantne alij authores qui de hoc locuti sint? BRAS. Alexandrinus, & Actuarius de hoc oleo verba fecere, & conficiendi modum edocuere. SEN. Horum authorum conficiendi modos scire optarem. BRA. Ita inquit Alexandrinus,

℞. Olei sextarios decem.
Aquæ sextarios tres.
Radicis iridis ℔ iij. & ℥ iiij.
Radicis lilij ℥ xv.
Radicis cyperi viridis ℥ vj.

Hel

Helenij ℥ iij.
Anchusæ ℥ ij.
Cinnamomi Asæ Spicæ
Singulorum ℥ j.
pecies in puluerem redactas, radicésq; con-
ritas in aqua, & oleo diebus quinque infun
le, & leuibus prunis ad consumptionē aquæ
lecoque, ita tamen ne ardeat oleum, & inde
ablatum post diem integrum refrigeratum
cola. & in vase conditum vsui reserua: est e-
nim calidum, & leptoriticum. SEN. Quid si
gnificat hoc vocabulum? BR. Author vocat
hoc oleū leptopocon, quia crassos humores
extenuat, propterea bene addit. & ideo hu-
mores reprimit, & humores pingues subti-
liando consumit. SEN. Et hoc est valde com-
positum oleum. BRASS. Compositum profe
ctò est. SEN. Secundùm compositionē ad plu
ra valere debet. BR. Referam quæ ab Alexā
drino dicuntur. Inquit quòd vsurpatur ad
diuturnum catarrhum, naribus illitum ozæ
nas & putredines narium aufert, tinnitū au
rium cum aceto & ruta & amygdalis amaris
commistum, & auribus iniectum tollis asth
maticis gargarismo adhibito opitulatur, vē
trem tollit in mensuram cyathi vnius acce-
ptum, & tormina intestinorum iniectū pla-
cat, tumores hystericos, & suffocationes vul
uæ sedat, vice pessarij suppositum ambobus

 me

menſtrua educit hæmorrhoidas veteres in-
iectum, ſiue colo iniectum aperit. SE. Aliqua
refert, quæ à Dioſcoride haud ſcripta ſunt.
BRAS. Et aliqua etiam præteriit, quæ ab eo
ſunt relata. ſed Actuarij compoſitionē nunc
audito. qui ita ait. Irinum oleum calefacit,
emollit, roborat.

Aſpalathi Iridis
Baccularum viticis
Piperis Inulæ
Singulorum ℔ j.
Lachrymæ panacis
Iunci odorati
Singulorum ℥ j.
Anchuſæ, duellam.
Olei quantum ſatis eſſe videbitur.

SEN. Neminem adhuc audiui, qui hoc iri-
num oleum ſimplex conficeret. BRAS. Imò
nec Paulus illud ſimplex facit. SE. Pauli igi-
tur modum non adduces? BR. Imò adducā,
ſed ad hunc locum ſeruaui, ita dicit ipſe, irinī
olei conficiendi ratio.

Iridis Aſpalathi Cyperi
Singulorum ℔ v.
Succi panacis quadrans,
Anchuſæ ℥ ij.
Olei ℥ xxx.
Aquæ ſextarij xv.

Sunt qui ad hæc addunt floris lentiſci ℥ vj.
Caſsiæ

Casiæ quadrantem.
Xylobalsami ℥ vj.
Nardi celticæ ℥ vj.
mnia contusa aqua, & oleo diebus quin-
ae macerans coquito in diplomate horis
ix, & deponito. SE. Aqua resolui debere ar-
itror. BR. Imò ob hoc illam ebullire facit.
E. Opus est vt vehementer ebulliat, si tota
qua in sex horarum spatio resolui debeat.
BR. Et si à Paulo scriptum nō sit, tamen cen
sendam est tantum ebullire debere, vt aqua
sit resoluta. SE. Imò, & ali uantisper bullien
dum erit postquam aqua fuerit resoluta, sed
quid est in diplomate coqui? BR. Est in du-
plici vase coqui. SE. Et hoc etiam aquæ reso
lutionem retardat, idcirco plusquam sex ho
ris indigebit. BRA. Tibi iam dictum est per
sex horas, & horas intelligendas esse quò ad
aquā fuerit resoluta, & vt notasti aliquanti-
sper etiam absque aqua oleum cum simpli-
cibus ebullire debet. Ad alia verò oleorum
genera sermonem vertere conuenit.

SENEX.

39 Oleum Sambucinum in medium ad-
ducendum est. BRASS. Multi Ferrariæ illo
vtuntur, cùm partem aliquam combustam
habent. SEN. Dupliciter paratur, ex flori-
bus, & ex medio tenello cortice. BRA. Hoc
quod ex cortice confectum est, illud est quo

Ferrarienſes mulieres ad cōbuſta vtuntur. id verò quod ex floribus confectum eſt, illud eſt quod neruorum doloribus adhibetur, & neruos roborat. SEN. De hoc igitur ſolo conficiendo Meſue locutus eſt, quare inquit. Oleum ſambucinum lenire, cutímque mundificare, & neruorum doloribus cōferre, ac illos confortare. BRAS. Neque mihi diſplicet vt ita intelligas, at quomodo à Meſue conficitur? SEN. Inquit vti oleum roſaceum confici debere, tamen olei chamæmelini confectio videtur eſſe magis propria huic olei ſambucini compoſitioni, & aliqui Meſue codices legunt, vt chamæmelinum oleum conſici debere nam ita fit vt chamæmelinū. ita verò illud conficiendum arbitror, oleū probè lotum accipere oportet, poſteà in vitreā phialam imponendum. & albis ſambuci floribus implenda eſt, & Soli per ſex dies ſuſpēdenda, poſteà flores exprimerem, & nouos imponerem, hócque per totum id tempus efficerem, quo ſambuci flores haberi poſſunt, idem iudicium eſt de eo quod ex tenellis cōficitur corticibus, quæ ſub duro cortice continentur corticem illum ſepties ſaltem mutare oportet, & phiala ſemper ad Solem ſuſpenſa permaneat, hic eſt melior modus qui fieri poſsit. Si oleum illud quod ex floribus confectum eſt odorabis, flores illos mi-

n in modum redolere percipies. Nonnul
decepti sunt, putantes sambucinum oleũ
e apud Arabes oleum de gelsemino, quia
rabes non vocant illud sambucinum, sed
mbacinum, nomen à sambac deductum, &
on à sambuco.

SENEX.

o Hoc prætermisso de oleo de Cotoneis
erba faciamus. BRASSAVO. Fuit in maxi-
no vsu apud antiquos, neque in præsentia-
um ad minores est vsus, ab antiquis meli-
num oleum vocabatur, non cotoneorum o-
leũ nominatur, faciendi ratio apud Paulum
est, vt à corticibus minimè mundetur, sed la-
nugo supra corticem extensa tantùm aufe-
ratur, postea cum corticibus incidi iubet,
deinde tres cotoneorum vncias in olei om-
phacini sextarios Italicos decẽ imponit, &
quadraginta dierũ spacio insolat. SE. A Me-
sue alio modo conficitur. BRAS. Hunc Me-
sue modum referto. SEN. Ita inquit Mesue:
Accipe carnem cotoneorum cum suis cor-
ticibus tritorum, quibus mediata accidit
maturitas, & succi eorum singulorum par-
tes æquales olei ex oliuis completis quan-
tum sufficit in vas vitreatum imponito per
dies quindecim ad Solem, posteà coque in
vase duplici per quatuor horas, deinde co-
toneorum & succi eorum bis, vel ter per-
muta

mutatio fiat vt dictum est, posteà colato ac recondito. BRAS. Omnino diuersus est Mesue modus ab illo Pauli. Nonnullos vidi qui tantundem succi cotoneorum sumunt quantum omphacini, posteà per viginti dies insolant, & ad succi consumptionem in dupli ci vase coquunt. posteà colant, ac reponunt. SE. Modus hic haud mihi displicet. BR. Tamen ex longa ebullitione aliquid nidorosi acquirit. nam opus est vt diu bulliant, si succos integrè exinaniri debeat. SE. Ad quos cõfert affectus eiuscemodi oleum? BR. Nõne Mesuen legisti? SEN. Legi. nam dicit stomachum, & nutrientia mẽbra roborare, laxísque membris succurrere, & sudoris multitudinem prohibere. BRA. Optarem vt duo de cotoneis olea conficerentur, vnum ex cotoneis maturis, alterum ex immaturis. nã primum remissius, secundum vehementius adstringit. SE. Vtrumque deinceps parabo, atq; seruabo. at valetne ad alios affectus à predictis? BR. Actuarius inquit adstringere, ideo stomachi, & iocinoris imbecillitatibus, ventris defluxionibus accommodatum esse. SE. Quomodo confici iubet author hic? BRA. Iubet accipi malorum cotoneorũ exempta medulla selibram, olei omphacini sextariũ, mala particulariter tunduntur, & in oleum dimersa quadraginta dies insolantur. SEN. A

aulo non magnopere differt, verùm quod icitur exempta medulla, quomodo intelligendum est? nam medulla exempta, cortex solus relinqui videtur. BRASS. Codicem deprauatũ esse reor, & legi oportere exempta lanugine, quæ scilicet in pomi superficie visitur. nam quod dicit mala particulatim tunduntur, ostendit mala sumenda esse cũ carne sua. SE. Est conueniens coniectura. BR. Posset etiam intelligi exempta medulla, id est seminibus exemptis cum corticibus semina ambientibus. SEN. Conficitne eodem modo Dioscorides vt isti faciunt? BRASS. Dioscorides compositum facit quod melinum vnguentum vocat, & dicit ita à Romanis appellari, Dioscor. verò cõficiendi modus hic est. Sumito (inquit) simúlque misceto olei sex, aquæ verò sextarios decẽ, superiniicito deinde tusi corticis palmæ trientem, rotundiq; odorati iunci par pondus, dimissáq; omnia integram diem madere, decoquito, excolatúmque oleum in patentioris oris vas aliquod coniicito, & superposita ex arundinibus crate, aut rariore storea cotonea superponito mala, panisque operta aliquot diebus dimittito, vsque dum cotoneorum odorem oleum cõtraxerit, hic est Dioscoridis conficiendi modus. SE. Cum simplex non sit, illud potius conficeram

quod

quod tu edocuisti. BRASS. Et si simplex non fit, ad illos tamen confert, quos retulit affectus. SENEX. Et qui sunt hi affectus? BRA. Inquit adstringe di vis huic oleo & natura est, refrigerátque, facit ad scabies, vlcera, furfures, perniones, & quæ serpunt, instillatur idem contra muliebrium locorum exulcerationes vtiliter, & eadem vtilitate contra citatam vrinam infunditur. Sudores præterea compescit, & cõtra cantharidas, buprestes, & pinorum erucas vtiliter bibitur, éritque in eo genere probatissimum quod cotonea olebit. SE. Si cotonea sumantur probè matura, cotoneorum oleum facilè contrahit, secus est, in immaturis. BR. Cùm oleo ex immaturis cotoneis vtimur, tunc non indigemus odore, sed vehementiore adstrictione cum membrorum roboratione. scito verò alium à Dioscoride referri conficiendi modú, quo nonnulli suo tempore vtebantur. SE. Neque modus his prætereundus est. BR. Non præteribo, ita nimirum dicit, quidam mala ipsa pannis decem diebus, vt coërceatur, neq; effletur odoris bonitas, tum bibuum cum suis noctibus in oleo dimissa exprimunt, & oleũ seruant. SE. Si isti ex puro oleo confecerint, & non ex oleo illo composito, erit simplex cotoneorum oleum & non compositum.
BR. Nota simplex melinum fieri debere ex
simpli-

ſimplici cotoneorum carne & oleo, reliqua ſunt compoſita. SE. Suntne cotonea in parua incidẽda fruſtula? BR. In minima, imò non ab re eſſet. Cotonea magna lima in tenuiſsimam ſcobem reddere, quãdo ſuccus excipiẽdus eſt, plus nimirũ ſucci hoc modo exprimitur, neq; cortices dimittendi ſunt, quare oleo odorẽ præbent. SE. Quando ſuccus cũ oleo ebullit, maximè crepi tat: BRASS. Imò cùm vehemẽter, vt plerũq; vas exeat, & hæc eſt vna ex cauſis quare in duplici vaſe conficiendus ſit. at tempus eſt ad alia progredi.

SENEX.

21 Oleum Myrtinum ſub præſentem conſiderationem accedit. R. Vtinã ab omnibus eo modo conficeretur, quo nõnunquàm vi ignis, & glaciei ex ipſius myrti baccis, illud eduxi. SEN. Si conficiendi modum me edocebis illud ſemper ita parabo. nam perſenſi, & odorem, & ſaporem myrti ita ſeruare, vt nemo in ipſo decipi poſsit. BRASS. Quomodo in præſentiarum conficis? SEN. Meſuẽ ſequor, qui ait ſtomachum & corroborare, atque neruos, fieríque ſicut oleum de cotoneis: propterea myrtorum baccas accipio, ac contero, ſuccúmque facio, poſteà accipio ex pinſis baccis, & ſucco partes æquales, & in oliuarum completarum oleum in vitreo vaſe per dies quindecim ad Solem

lem impono, deinde in vase duplici per horas quatuor, vel ad succi consumptionē coquo, posteà myrtillos, & succum permuto, térque hoc facio: denique colo, ac ad vsus seruo. BRAS. Hic est ad libellum Mesue modus, quo cotoneorū oleum confici iubebat. Scito verò, & ex myrti baccis per expressionem oleum confici. SEN. Tu verò quomodo parares? BR. Satis mihi videretur, myrtillorū succum accipere, & in oleū pōdere ad æquales partes, ac in duplici vase vsque ad succi cōsumptionem ebullire, posteà in hoc oleū myrtillos imponere, & per quadraginta dies insolare, denique absque expressione seruare myrti baccas in oleo sinendo, nō non probo tamen si cuipiam exprimere placuerit, & oleū absque myrtillis seruare. SE. Reperiturne apud antiquos huius generis oleū? BR. Maximè reperitur. nam (vt ab hoc ordiamur authore) Nicolaus Alexandrinus id cōficere docet, sed cōpositum est nō simplex. SEN. Vt ipsius compositionem referas expecto. BRAS. Inquit Alexandrinus,

℞. Olei sextarios quinque,
Vini sextarium vnum.
Foliorum myrti tenerrimæ ℔ ij.
Croci Oenanthes
Singulorum ℥ x.
Masticlies Acaciæ

Sing

Singulorum ℥ viij.

a verò conficitur. folia myrthæ in pila si-
e intermissione tundantur, & in vino no-
cte ac die infundantur. altera verò die oleo
supermisso leues ad prunas vsque ad vini cō-
sumptionem coquantur, deinde fortiter co-
lentur. ad vltimum autem puluis croci,
enanthes, masiches, acaciæ inferatur, ite-
rúmque lento igne tam diu exagitādo bul-
liat donec optimè cōmisceatur, & recōditum
vsui reseruetur. SEN. Præter id cōpositum
est, & nō simplex, id etiam habet quod ex
foliis cōficitur, & non ex baccis. Cùm (vt
reor) ex baccis efficacius esse debeat. BRA.
In hoc ambigendum non est, licet author
hic ex foliis conficiat. ego quandoque myr-
tino oleo confecto, & expresso iussi myrti
folia in ipsum imponi, & non moueri, qua-
re oleo odorem præstant, quem prius nō ha-
bebat. SENEX. referturne ab hoc authore
quibus conueniat affectibus? BRAS. Refer-
tur quidem, sed cum diuersorum simpliciū
miscella. SEN. Quomodo hoc intelligis?
BRA. Authoris verba referam, & statim per
cipies, inquit, virtutem habet stypticam, &
ideo putridos humores capitis, & dolorem
emendat, cum masiches, boli & semine vo
latilis, singulorum vncia vna mistum, &
fronti impositum, superciliorum & oculo-

rum dolorem arcet, & lippitudinem in ei
ex rheumatismo non permittit, cum can
phoræ scrupulis duobus tragacanthe vnc
Mammillas inunctum æstiuos sudores ma
olentes dispellit, eásque decenter distenta
pristino decori reddit, diaphoreticos sudo
res, & cœliacos fluxus super stomachũ, & t
tum ventrem, inunctum puluerẽ ornant
& acaciæ supersparso adstringit, hæc sun
ad quæ conferre dicit hoc oleum Alexand
nus. SE. Faciuntne alij cũ isto authores? B
Actuarius ita de hoc oleo differit. Myrte
oleũ refrigerat & adstringit, ideóque cœli
cis affectibus subuenit, sanat igne ambus
pustulas rumpentes, illitu emenda attrito
hyeme concitulos, & intertrigenes illitu
corrigit, sedis rimas, cõdylomata, luxatos
tùs persanat, & sudores coërcet. SEN. Quo
modo conficit Actuarius? BRAS. Ita inqui
foliorum myrti recentium vncia teritur,
in olei omphacini sextarium mergitur, & v
cætera factitatur. SEN. Et hic etiam autho
ex foliis conficit, & non ex baccis, cùm illu
magis probem quod ex baccis cõfectum es
BRAS. Dioscorides verò tres cõficiendi m
dos refert, & ex foliis omnes conficit, nequ
baccarum mentionem vllam facit. Du
modi simpliciores sunt. Tertius autem con
positus est. SEN. Nihil effectum esset ni
modo

odos istos conficiendi Dioscoridis refe-
s. BRAS. Ecce iam refero, inquit ipse: Su-
ito nigræ ægrestis, aut satiuæ myrti tener
ma folia, tūdito ea, tusáque exprimito; ex-
resso deinde myrti succo parē acerbi, olei
ensuram misceto, facitóque in carboni-
us caleant vsque dum simul cōcoquantur,
am quod in summo fluitabit oleū auferto,
ic primus est Dioscoridis modus. SEN. Se
undum audire iam expecto. BRAS. Ita se-
uitur. Conficitur & aliter minore labore,
ūdito tenerrima myrti folia, tusáque in o-
eo & aqua coquito, quod supernatabit oleū
colligas. SENEX. Superest vt tertiū modū re
feras. BRA. Sequitur tertio. Priuatim, & per
se myrti folia itidē in oleū coniecta, in sole
madeant. Sunt qui oleum malicorio, & cu-
presso, angulosóque, & rotundo odoratis iū
cis antea spissetur. SEN. Hoc est fortè com-
positū quod dicis. BRAS. Hoc inquam com-
positum est, sed de eius efficacia ita Dioscori
des dicit. Efficaciores ad agendū vires habet
quod sapore amarescit, pingui liquore, oleo
sum, viridéque & translucidū est, myrti odo
rē referēs. SE. Percepi & Dioscoridē ex myr-
tifoliis cōfecisse. BRAS. Tamen & ex baccis
fieri posse, & maiorem habere efficaciam
non dubito. SEN. Ad quos effectus valere
eiuscemodi oleū dixit Dioscorides? contem
 plem

plemur parũper nũ eiſdẽ cõferat affectibus
qui ex al iis authoribus relati ſunt. BR. Di
ſcoridem audito de illo ita differentem, e
illi adſtringendi vis, indurat, eámque o
cauſam his quæ inducendis cicatricibus co
ficiuntur vtiliter miſcetur, facit ad ambuſt
capitis manantia vlcera, furfures, puſtular
eruptiones, intertrigines, rimas, cõdyloma
ta, & laxatos articulos, compeſcit idem ſu
dores, cunctíſque aliis prodeſt, quæ adſtrin
gi aut denſari oporteat, à Galeno in prim
de Compoſitione medicamentorũ ſecund
locos, & in ſecundo de Compoſitione medi
camentorum per genera notatur, hoc ole
ratione olei digerere myrtorum ratione a
ſtringere, nos eo vtimur in his qui venã fra
ctam habent in thorace, vel apertam, vel
qua exudet ſanguis, & mirificè prodeſt. SE.
Cũ antiqui authores, & probi ex tenerrimi
conficiãt foliis, cur illos imitari non debe
mus? BR. Imitemur ſi placet, ſed ex bacci
etiam cõfectum habens de oleo iſto Plinius
mentionem facit, lib. 15. capite. 7. & mone
ex myrti baccis oleum fieri, & ex foliis. SE.
Quid putas cenſuiſſe Meſuen? BRASSAV.
Cum Serapio, Aliabbas, Raſis, & cæteri ara
bes ex foliis cõfici doceant, arbitrandum for
tè eſt, & Meſuen ex foliis confeciſſe, & folio
rum ſucco. SEN. Vtrunque genus parabo,
Plinium

nium sequutus, & illud scilicet quod ex
is conficitur, & illud quod ex baccis.
A S. Non errabis, quia frequentius eo
r, quod ex baccis confectum erit. Ad alia
m te aceingere poteris.

SENEX.

Oleum Rutaceũ hic non longè suam se-
m habet. B R A S. Quomodo illud cõficis?
N. Vt Mesue parat, qui inquit fieri sicut
eum myrtinum. B R A S. De myrtino oleo
tim locuti sumus, & tunc dicebat oleum
yrtinum fieri sicut oleũ de cotoneis. S E N.
oc verum est, propterea rutaceum ita con
i iubeo Accipiantur foliorum rutæ, & suc
eiusdem singulorum partes equales, olei
oliuis cõpletis quantum sufficit, ponãtur
vas vitreum, & per quindecim dies Soli
ponãtur, deinde per quatuor horas in du-
ici vase coquantur, posteà permutari fa-
o folia, & iterum addi succum & fieri vt di
tum est, bis vel ter, denique colari iubeo,
recondi. B R A S. Eodem modo conficis,
t Mesue, oleum de cotoneis conficiebat, ta
nen absque succo, & ebullitione ita fieri iu-
beo. In mense Maij teneriora rutæ folia in
olei phiolam imponantur, & per octo dies
nsolentur, posteà percolentur, & iterũ alia
eneriora folia imponãtur, & per alios octo
lies insolẽtur, hócq; decies fieri debet deni-

que exprimantur & ad vsus reseruetur, ho
oleũ rutæ odorem spirat, & omnes rutæ a
ctiones agit. SEN. Non dubito. BRAS. Cu
non accipis oleum omphacinũ, si fieri debe
sicut myrtinũ, & myrtinum sicut illud de c
toneis? SEN. Ita me docuit præceptor meu
à quo hanc artem didici. BRAS. Et nõ ab re
quia myrtinum, & cotoneorum olea vi
adstringẽdi habent, & in illo sunt vsu. Ru
ceum verò vim oppositam habet, scilicet a
periẽdi, & vt aperiat, ac calefaciat adhibetu
quod verò à Mesue dicitur fieri sicut oleu
myrtinum, de conficiendi modo intelliger
dum est, non autẽ de omphacini sumptio
ne, quia est aduersus rutacei olei intention
SEN. Súntne aliqui antiquiores, qui de hoc
leo mentionem fecerint? BRA. Sunt & i
ter alios. Alexandrinus cap. 725. sui libri, &
lud Græca voce nominat oleum pegani
huius authoris confectura est,

℞. Olei ℥ lxx.
Foliorum rutæ ℥ xxiiij.
Sampsuci Cumini
Singulorum ℥ v.

Herbæ, & Cuminum semotim tusa, & in
leo dies quinque macerata in vase dup
coque, exprime, & reconde. SEN. Ad q
affectus conuenire dicit? BRAS. Inquit
gulariter prodesse ad genuum dolorem

podagram, conducit etiam ad capitis, & præcordiorum dolorum, ex ficco & calido ortum. SEN. Mihi oppositũ videretur, quod ficcum potiùs & calidum augeret dolorem. BRAS. Imò ita prorsus sentire debes, quia à calida & ficca causa dolor augebitur. Idcirco, cùm ita in authore legatur in codice, mẽdum esse ratus sum, & legi oportere ad frigidum & humidum dolorem, vel legatur valere ad præcordiorum dolorem, cùm calidum & ficcum sit, scilicet hoc oleum. nam ficca & calida doloribus aduersantur, qui vt plurimùm à flatuosa materia fiunt. doloribus verò ex calido & ficco excitatis, calida & ficca haud conueniunt. vnde ab Actuario probè dictum est. Rutaceum oleum calefacere, & reficcare, propterea distillationibus auxiliatur, doloribus cum thoracis tum reliquarũ partium quæ vim caloris desiderant remedio. SEN. Hoc conuenientius est, quòd ab Actuario scribitur, partibus, scilicet conuenire quæ vim caloris desiderant. At compositio quam refert Alexandrinus simplex nõ est. ignoro verò an illa Actuarij sit simplex. BRASS. Simplicissima est. nam accipit comarum rutæ, & foliorum die, noctúque decoctorum vnciam. olei libram, & anethini modò Soli exponit. SENEX. Quomodo anethinum Soli exposuit ipse? BRASS. Per qua-

draginta dies. SEN. Quomodo decoquẽtur diu & noctu comæ, & rutæ folia? BRAS. Codex deprauatus est. nam legendum est noctu, diúque flaccescens, vt de anethino dictũ est. nam absurdum est dicere, quod nocte ac die coquantur. conuenit verò quod comæ, & folia noctu ac diu flaccescẽt, postea in oleum ponantur & insolentur. flaccescẽtia verò superficialẽ quandam humiditatem amittunt ex aëre contractã, & à rore matutino. SE. Melius igitur videretur siccã rutã habere quàm flaccidã. BR. Fortè melius, & quinquies, aut sexties illam mutare, mirum in modum valet contra flatus, quãdo ex eo calidũ fit clysma & imponitur. SENEX. Nullæ extant in hoc oleo difficultates diluendæ? BRA. Nullæ prorsus: idcirco genus aliud in medium adducito.

SENEX.

23 De Nardino igitur oleo verba faciamus. BRASSA. Non ab re fuisset, si dixisses vnguentum nardinum, tamen confunduntur vocabula, vt olea nonnunquam vnguenta vocentur, & vnguenta olea. Non dubito te in huius compositione Mesuen sequi: propterea Mesue cõpositionẽ adducito. SE. Tres refert cõficiẽdi modos Mesue. BR. Omnes referto, vt contemplemur, quinam melior sit. SE. Id statim. Primus modus est,

Spicæ aromaticæ ℥ iij.
Vini Aquæ
Singulorum ℥ ij.ß.
Olei sesamini ℔ ß.
coquatur in vase duplici, lento igne per
ras ferè quatuor, & frequẽter moueatur.
RAS. Hic est simplex modus. SEN. Et est il-
quem seruo. BRASS. Iam secundum mo-
um referto. SEN. Ita inquit,
. Spicæ Indæ ℥ iij.
Sampsuci ℥ ij.
Xyloaloës Enulæ
Folij Indi Celami aromatici
Foliorum lauri Cyperi
Schoeni Cardamomi
Singulorum ℥ j.ß
Antequàm conterantur, super ipsa iniicia-
tur vini & aquæ quantum sufficit. olei sesa-
mini libræ sex, deinde, vt prius dictum est,
conficiatur. BRAS. Quando prius? SEN. In
prima compositione. BR. Quid fecit prius?
SEN. Coxit in vase duplici, iussitque horas
sex coqui, & singula hora agitari. BRAS. In-
tellige hîc per singulam horam frequẽter,
quia per vnius horæ spatium expectandum
non est, sed frequenter sunt commouenda.
SE. Nunc tertium Mesue modum audito,
℞. Spicæ Indæ. ℥ iiij.
Styracis Gariophyllorum. S

Singulorum ℥ iij.
Nucis moſchatæ ℥ v.
Olei balſami ℥ vj.
Olei ſeſamini ℔ iiij.

Fiat ſicut illud, hoc eſt in vaſe duplici bulliat igne lento, ſed hoc horis quinque percoquatur. SEN. Quæ compoſitio tibi magis placet? BRA. Illa, quæ ſimplicisſima eſt. SEN. Erit ergo prima. BRA. Prima ſit, quia tãtùm habet nardum, & nihil aliud quàm vinum, aquam, & oleum ſeſaminum. SEN. Conficitúrne hoc modo ab antiquis? BRAS. Si placet antiquorum cõpoſitiones in medium afferam. SEN. Imò ſummè placet, & nihil gratius mihi efficere poteris. BR. Dioſcoridem igitur audito, nardinum vnguẽtum hoc modo cõficientem. SEN. Audiui & multiplicẽ eſſe apud Dioſcoridem compoſitionẽ. BRAS. Eſt multiplex, idcirco cùm de ipſo agit, ita exorditur. Multifariàm conficitur nardinũ vnguentũ malabatri folio ſcilicet, & ſine eo: plerunque autem ex vnguẽtaria glande aut acerbo oleo miſcetur, vt ſpiſſetur quidem rotundus odoratus iuncus, vt odoretur autem coſtus, amomum, nardus, myrrhia, & balſamum. SEN. Ferrariæ confici nõ poteſt, quia coſto caremus, amomo, & balſamo. BRAS. Si verum coſtum, & amomum, & balſamum oſtenderem, quid præmij à te reciperem?

s. Ex meo pharmacopolio quicquid pla
erit, accipito. BRA. Ego potius accipiam
iceat nũc hoc nomine vni) ex bellariopol
o. SE. At quis tibi tribuit eiuscemodi rara-
nplicia? BRA. Fuêre in illis locis, in qui-
us nascuntur collecta, & Ferrariã asporta-
a. SE. Misit fortè Illustrissimus Dux ad hæc
ccipienda, vt superioribus annis statuerat?
BRA. Neminem inuenit ex his, qui simpli-
tia cognoscere possunt, qui illuc proficisci
voluerit: tamen tantam pecuniarum summã
erogare volebat, quanta is esset contentus,
qui illuc profecturus erat, nemo tamẽ inuẽ-
tus est, qui illuc proficisci ausus sit. SE. O hu
mana ineptitudo, nullus experiri voluit quã
ta sit dulcedo alienis expensis, orbem pera-
grandi, quomodo igitur ad duas manus eiu
sce modi peruenêre simplicia? BRA. Illustris
simus Dux noster ad Serenissimum Henri-
cum Galliarum Regem literas dedit, vt di-
gnaretur ad magnum Turcarum Regem
scribere qui alicui ex suis imponeret, vt sim
plicia quæ ego volueram, ex propriis locis
colligerẽtur. hoc effecit Gallorũ Rex, & cura
uit magnus Turcarum Rex, vt hæc sim-
plicia haberẽtur, quæ nũc domi seruo. SEN.
Nihil ardentius videre cupio, Deôq; immor
taleis gratias ago, quòd ante hoc tempus vi
talem auram mihi non surripuerit, vt eius-
cem

cemodi ſimplicia è fontevidere poſsim. BR. Nunc quod incœpimus proſequamur, cras ſimplicia tibi libenter oſtendā, interim verò magnā audias huius olei, vel potius vnguēti compoſitionē, quam ita refert Actuarius.

℞. Olei trepondo Inulæ
Xylo aloës Iridis
Foliorum myricæ Ariſtolochiæ
Arboris thuriferæ Frondium lauri
Caſsiæ Xylocaſsiæ
Iunci odorati Coſti
Amomi Styracis Myrrhæ
Cardamomi Gariophyllorum
Hadi Ladani Aſſari
Zarnabi Myrobalani
Fructus balſami Terebinthinæ
Singulorum ſextula.
Aſpalati Piperis Cinnamomi
Singulorum duella.
Cyperi Xylobalſami Folij
Spicæ nardi Spicæ Celticæ
Ligni cinnamomi Bochi
Singulorum ſexquiſextula.
Balſami ℈ ij.
Foliorum myrti ſiccorum Caſsiæ
Singulorum ℥ ij.
Frondium buxi ſextans.
Vini odorati modus, qui ſufficere videbitur. SEN. Quomodo poſteà hęc cōmiſcet

simpli

plicia? BRAS. Nihil aliud dicit, præter-
àm quòd simplicia refert. SEN. Fortè sup
nit nos scire, quæ nescimus, ego quoque
nplicia omnia, quæ in meo sunt pharma-
polio commiscere scirem, & id compo-
um quomodo in mentem venerit, nuncu-
re. nam & ipse hoc nardinum oleum vo-
t, cùm multa recipiat simplicia, & in ma-
ri copia, quàm nardum. BRAS. A nardo
rtè denominat, quia duplex nardus com-
ositionē ingreditur. Reor præterea, quòd
bullire faciat vsque ad vini consumptio-
em, posteà exprimat, insolet, ac recondat,
amen confusam compositionem esse, infi-
ias minimè ibo, & talem etiam quæ mul-
ta habeat simplicia, quæ quid sint nō intel-
ligantur, neque impræsentiarum mihi sup-
petit tempus, quid sint perquirere, & vati-
cinari: sed alia meliora potius sunt à nobis
pertractanda. SEN. Súntne alij authores,
qui diuersam sequantur compositionem?
BRAS. Alexandrinus adest, qui confusam
quandam, & amplam huius olei composi-
tionem attulit. SEN. Et hanc libenter audi-
rem. BRAS. Est nimis prolixa compositio,
tu authorem ipsum, quando lubuerit, lege-
re poteris. SEN. Nisi impræsentiarū illam
audiuero, nunquam mihi occasio præstabi-
tur illam legendi. BRASSAV. Audito igi-
tur

tur Alexandrinum ita dicentem:
℞. Olei Hiſpani ℥ lxxv.
Aſpalathi Myrrhæ
Nigellæ viridis Spicæ
Singulorum ℥ vj.
Xylobalſami Gariophyllorum
Cyperi Schœnanthi
Ariſtolochiæ Enulæ campanæ
Singulorum ℥ iij.
Balſami Cinnamomi
Calami aromatici
Folij Carpobalſami
Caſſami, id eſt, liguſtici
Cardamomi
Singulorum ℥ ij.
Nucis myriſticæ Styracis
Coſti Caſsiæ fiſtulæ
Laudani Phu
Aſſari Amaraci
Maſtiches Faſcis Gallici
Sami Myrrhæ Syriacæ
Singulorum ℥ ß.

Ita deinceps cõfici docet author aſpaltum, myrrham, inulam, phu, aſſarum, carpobalſamum, xylobalſamũ, ſanſucum particulatim tuſa, & in aquæ ſexrariis duobus die, & nocte infuſa oleo admiſce, & tandiu coque, donec aqua conſumatur, non tamẽ vndequaque, in oleum exardeſcat: cúmque refrigera-

geratum fuerit, die eodem accuratissimè
la, & species iniice, deinde cyperũ, schoe-
anthum, aristolochiã, cassamum, fascem
allicum, cardamomũ, folium, nigellam,
lamum, cassiam, samum, seorsum contri-
, & in vini sextario vno diebus tribus in
sa, vbi decoxeris, eodem modo efferuefa-
to. Oleóque bene colato species extermi-
a, tertióque phœbo spicam. gariophylla,
innamomũ, nuces myristicas, costum trita
a vini optimi semima vna per biduum in-
unde, & superiori documento ad vini con-
umptionem coque, & nõ colatum ab igne
lepone, & in parte ipsius olei, ladanũ, ma-
tichem, styracem, cõtusa cum balsami me-
licamine admisce, & ad lenes prunas ali-
quantulum bulli, spatula assiduè agitando.
Ab igne depositum in ampulla breui fora-
mine prædita conde, & diligenter obtura,
ne suauissimus odor expiret. SEN. Hæc vi
detur potiùs confusio, quàm compositio.
BRAS. Non dubito compositionem hanc
redolere debere, sed ita nardinũ est, vt ali-
quod aliud. SEN. Simpliciores compositio-
nes potiùs semper approbo. BRAS. Simpli-
ces igitur illas conficito, de quibus superiùs
mentio facta est. SEN. Quibus confert affe-
ctibus hoc oleum? BRA. Dioscorides dicit
extenuare nardinum vnguẽtum. nam acre
est

est, abstringere humores, rarefacere, & cal
facere. SENEX. Mesue longè plura retulit
quàm à Dioscoride scriptum sit. BRAS.
Quænam sunt hæc Mesue? SENEX. Vocat
ipsum oleum benedictum multorum iuu
mentorum, & propriè ad omnes ægritudi
nes frigidas, & flatuosas, præsertimq; ner
uorum stomachi, iecoris, splenis, renum
vesicæ, vteri, & confert dolori auris flatuo
so, & dolori capitis, & hemicraneæ, secun
dùm omnẽ modum administrationis eiu
& si ex eo fiat caput purgium, caput expu
gatur, & bonum efficit colorem, odora
túmque reddit corpus. BRAS. In paucis
mis illis Dioscoridis verbis hæc omnia c
tinentur. Sunt verò paucissima verba qu
tuor, vedelicet extenuare, abstergere, rar
facere, & calefacere, quare hæc efficit, idcir
co & illa præstat, quæ à mesue scripta sun
Alexandrinus verò multò plura refert, &
notat fuisse Vindicianum medicum nardi
ni olei authorem. SEN. Fortè sui nardini.
BRAS. Ita intelligẽdum est. Dicit verò va
lere contra multa humanæ salutis hostilia
Vnde calefacit, ac relaxat inunctum, cepha
lalgicis, & hemicranacis prodest. Dolore
aurium cum pipere tritum veteratum au
fert, paralyticis, & tremulis summũ rem
dium est, attriticis, & podagricis inũctum
fur

uriosos dolores mitigat, antidotis & electuariis ad lapidem renum, & vesicæ, confectis admistum nõ vulgariter opitulatur. Matricis dolores, suffocationes, & tumores, pessariis adhibitum, & suppositum mirabiliter sedat, stranguriã & dyssuriam cum tertia parte succi ozimi per catheterẽ clysterizatum absq; mora soluit, & ad multa alia facit, hæc Alexandrinus, SEN. Cùm tot recipiat simplicia Alexandrini nardinum ad tot etiã valere, nulli mirum esse debet, at libenter etiã audirem quas vires illi tribuat Actuarius. BRA. Sed alia compositio est illa Actuarij ab hac Alexandrini. Inquit verò excalefacit, & adstringit, ideò hîc auxiliatur, quæ adstrictionem & calorem desiderant, id est, stomachicis, cœliacis. distillationis, & thoracis vitio, & obnoxiis, & suspiriosis, miscetur quoq; in emplastrorum compositionibus, hæc Actuarius. SEN. At quod nardinum oleum sum seruaturus?
BRASSAV. Nullum ex his compositis, sed simplicissimum ex oleo omphacino probè loto, & nardo. Reliqua huius generis olea sunt potiùs nuncupanda vnguenta & magnæ compositiones, quàm olea. Antiquitus in multis conficiebatur locis, sed potissimùm Laodiceæ in Asia optimum conficiebatur, vt Galenus testatur, in sexto de

Sanitate tuenda, nunc Laodicenum non habetur, ſed plerunque fit ex verba vulgò nuncupata, Lauandula. Nardum Gallicum habere haud difficile eſt. at nardum Indicum aſſequi difficile quidem eſt, ſed nõ impoſsibile, præſertim quæ recens ſit: nã quæ habetur, ſicca eſt. SEN. Mihi videntur Meſue compoſitiones valde celebres. BRASS. Imò ſecundus & tertius modus ſunt celeberrimi, multúmque nobiles. nam vnguenta reddunt odorata, & pretioſa. Primus verò modus ſimpliciter eſt, & quem impræſentiarum ſeruare debes, apud nobiles Romanos antiquitus in pretio erat.

SENEX.

24 Cùm iam nouerim quomodo nardinum oleum confecturus ſim. Maſtichinum oleum contemplandum venit. BRAS. Meſue duos cõficiendi hoc oleum modos edocet, quorum primus eſt.

℞ Maſtiches ℥ iij

Olei ſeſamini. Kiſt. j.

Coque in vaſe duplici.

SENEX. Si ſeſamino oleo careremus, quid agendum eſſet? BRAS. Facillimè habetur ſeſaminum oleum. verùm in ipſius defectu dulce oliuarum oleum eſſe ſumendum. at ambigendum non eſt, quod deſit ſeſaminum. nam ſeſamus in Italia naſcitur, & maxima

ima copia habetur in Apulia:ſecundus con
ciendi modus apud Meſuen eſt.
℞. Olei roſacei ℥ xij.
Maſtiches ℥ iij.
Vini optimi ℥ viij. aliter iiij.
Decoque ſicut primum,ad vini conſum-
ptionem.SEN.Hunc ſecundum modum con
ficio,ac ſeruo.Arbitrórque idem efficere o-
mnes pharmacopolas. BRASS.Tamen pri-
mus modus ſimplicior eſt, hi duo modi, vt
à Meſue relati ſunt,ita ſunt à Serapione de-
ſcripti.SEN.Ad quos valet eiuſcemodi oleũ
affectus?BRASSA. Meſue dicit ſtomachum
roborare,neruos,iecur,& iuncturas,abſceſ-
ſúſque duros lenire, & dolores ſedare, imò
& addendum eſt,paulisper adſtringere,& in
ore ſeruatum pituitam à capite educere, i-
mò & maſtiche ipſa hoc efficit maſticata,
pituitam nimirum prouocat,& à capite ve-
hementer educit. SEN. Súntne antiquiores
de hoc oleo locuti?BRASSAVO. Omnes fe-
rè.nam Dioſcorides dicit,ex conciſa maſti-
che,maſtichinum ſimiliter conficitur oleũ.
SEN.Quomodo ſimiliter? BRASSA. Simili-
ter reor, vt lentiſcinum. lentiſcinum verò
fieri dixerat vt laurinum. at laurinum hoc
modo conficiebat,lauri baccas ſumebat, &
in aqua decoquebat, pinguitudo quædam
ex veſtiente eas cute remittebatur, quam

manibus conchula exprimens colligebat.
Eodem pacto mastiche accepta in aquam po-
natur, ebulliríque sinatur. Quod exit, est o-
leum mastichinum, supra aquam natat, lin-
gula colligitur ac seruatur. SEN. Est puris-
simum oleum, nihil habens admistum. BR.
Purissimum profectò, sed & exit, & pingui
mastiche expressum oleum in frustula te-
renda est, & igne calefacienda, torcularíque
exprimenda, simplex exit oleum, vel masti-
ches liquor. nos hoc oleum per vocatas bo-
cias egregiè educimus purissimum, masti-
ches odorem, ac saporem, tam euidenter ser
uás, vt mastichinũ oleũ esse negari nõ possit.
SE. Ad quos cõfert affectus? BR. Dioscorides
inquit, omnibus cõferre muliebrium locorũ
vitiis, leuiter calefacere, spissare simul, & mol
lire, miscetur ceratis, quæ stomacho, cœlia-
cis, & intestinorum torminibus imponũtur,
exterit & vultus vitia, colorísque amabilem
bonitatem illi acquirit, laudatissimum in
Chio insula oleũ hoc fit. SE. Quare & in ea-
dem insula mastiche laudatissima oritur.
BRAS. Hoc vulgatissimum est. Paulus au-
tem Aegineta duplex mastichinum cõficit,
ἁπλούστατον καὶ ποικιλώτερον, simplicissi-
mum videlicet, & magis varium. SE. Vtrun-
que genus à te referendum est. BRASS. Sim-
plicissimum hoc modo conficit:

℞. Mastiches Chiæ ℥ j.
Olei omphacini sextarium Italicum.
Misce, & in diplomate coque. addit Paulus nonnullos absinthij etiã & styracis vnciam vnam adiicere consueuisse. SEN. Tunc non erit simplicissimum. BRASS. Non vt videtur, idcirco vt simplicissimũ sit, nihil aliud addatur, quàm oleum & mastiche, tamen longè simplicius est, si ex sola mastiche conficiatur, & ex ea inquam sola oleum extrudendo, vel per expressionẽ, vel ignis, vi per vocatas bocias. SEN. Adducito oleum illud, quod magis variũ vocitauit Paulus. BRAS. Est hoc quod sequitur:
℞. Olei Sextarios quinquaginta.
Enulæ campanæ libras quinque.
Xylobalsami ℔ x.
Florum lentisci ℔ v.
Cardamomi ℔ vij.
Mastiches ℔ v.
Xylomastiches ℔ viij.
Terebinthinæ ℔ iij.
Absinthij comæ ℔ j.
Vini fragrantis sextarios quinque.
Aquæ sextarios decem.
Macerata vino arida ante tres dies commiscentur oleo & aquæ, & elixantur horis sex, cúmque mastiche, & terebinthina iniiciuntur, & exactè commiscendo percolantur, & refrigerata reponuntur. SENEX. Amplè hæ

compositiones haud mihi satisfaciunt. BR.
Et in his præsertim, in quibus alicuius simplicis vis expetitur. Alexãdrinus & ipse hoc oleum ita compositum conficit,

℞. Olei sextarios duos.
Vini odorati sext. j.
Olei nardini sext. vj.
Celticæ Carnium dactylorum
Masticheѕ
Singulorum ℥ ij.
Absinthij Meliloti
Singulorum ℥ j.

Dactyli, & species seorsum contusæ in vino & oleo tribus diebus infundantur, quarto deinceps die tam diu coquantur, donec vinũ consumatur, posteà succus eiiciatur. Ad vltimum verò nardinum oleum decoctioni addatur, & absolutum habebitur. SENEX. Ad quos vsus conferre dicit? BRASS. Inquit Alexandrinus ad omnem stomachi dolorem accommodatum esse, & scapularum prope ignem inunctum ad dolorem heparis, & pleuræ, cum lanis succidis tepidum appositum, optatam salutem adfert. SENEX. Ad multa plura valere dicit Dioscorides. BRAS. Actuarius verò ita confici iussit:

℞ Olei ℔ lxx.
Xylobalsami ℔ x.
Iunci odorati ℔ v.

Xylom

ylomastiches ℔ iiij.
Terebinthinæ tripondo
Comarum absinthij ℔ j.
Vini odorati ℔ xv.
rida vino macerãtur, & ante triduum oleo
t vino misceantur, mox sex horas coquun
ur, tum mastiche, & terrebinthina exactè
iquefacta coniiciuntur, colatáque & refri-
gerata in vas transfunduntur, hoc est com-
positum mastichinum Actuarij. SEN. Ma-
stichem non apposuisti in cõpositione. BR.
Quia in Actuarij codice, qui apud me est
non reperitur. At reor esse decurtatũ, & in
illa parte poni debere, vbi adest xylomasti-
ches primò prædedat mastiches, libras v.
posteà sequatur, xylomastiches, vt in Paulo
scriptum est, tamen diuersa est hæc ab illa
Pauli cõpositio. Id verò ostẽdit Actuarium
mastichem apposuisse, quia cùm refert con
ficiendi modum, inquit, tum mastiche, &
terebinthina exactè liquefacta coniiciãtur.
at xylomastiche liquefieri non potest, sed
mastiche. SEN. Hoc quod dicit ante triduũ
esse oleo & vino miscenda, quando est? pri-
móne die, an secundo? BRAS. Codicem, &
in hoc loco deprauatũ esse arbitror, vel in-
terpretis causa, & legendum esse post tri-
duum, vt per triduũ vino macerentur, post-
eà misceantur. SEN. Si hoc est compositum

Actuarij mastichinum, quódnam erit simplex? BRA. Hoc quod sequitur,

℞. Mastiches ℥ j.

Olei omphacini sexquilibram

Bulliant in duplici vase.

SEN. Eiuscemodi simplicia probo potiùs, quàm composita. at Actuarius nonne refert ad quos conferat affectus suum hoc mastichinum? BR. Imò refert. nam dicit leuiter calefacere, sed plus adstringere, cœliacis, stomachicis, dysentericísque habetur salutare, vitia, quæ sunt in facie illitũ, delet, & cutis colorem cõmendat. SEN. Cur in Mesue codicibus scriptum est vini optimi vncias octo, aliâs vncias quatuor? BR. Istud, aliâs vncias quatuor, abolendum est. nam in antiquis Mesue codicibus non adest, & prætereà vnciæ octo exiguntur. SE. Quódnam mastichinum seruaturus sum? BR. Illud, quod simplicius est, mihi magis placet. Vnde quod ex ipsa mastiche absque alterius olei miscella extruditur, mihi magis placet, & pro me hoc parato. pro aliis verò medicis illud Mesue. Galenus in primo de Compositione medicamentorum secundùm locos libro dicit, hoc oleũ recens in duplici vase calefactum anodynũ esse, phlegmonas in gingiua, lingua, oris tunica & gulæ sedare. Nunc verò, vt ad alia te conferas, hortor.

SENEX.

De Costino oleo pertractandum occurrit. BRA. Mirificum esset eiuscemodi oleũ, costum verum haberemus. quod autẽ impræsentiarum ex radice quadam efficitur, quæ costum non est, & quæ potiùs dulcis est, quàm amara. SE. Est dulcis costus? BRA. Tamen authores costum nigrum faciunt, & amarum, quale est illud quod nos domi impræsentiarum habemus, quod magnus Turcarum Rex ad illustrissimum Ducem nostrum mitti curauit. A quo verò authore huius olei compositionem desumis? BRASS. A Mesue, qui ita ait:

℞. Costi amari ℥ ij.
Cassiæ ℥ j.
Extremitatem sampsuchi ℥ viij.
Vini odoriferi quantum sufficit ad fundendum vicibus duabus.
Olei sesamini ℔ iij.

Decoquantur in duplici vase per sex horas. BR. Mihi potiùs placeret, vt ad vini cõsumptionem decoquerentur. SEN. In sex horis debet esse consumptum. BR. Hoc præstare potest ebullitionis modus. nam si vehementer ebullierit, nihil penitus supererit vini. SEN. Quas vires habet eiuscemodi oleum? BRA. Nónne Mesuen legisti? SEN. Imò legi, qui dicit neruos, & lacertos calefacere,

obstructiones aperire, quæ in eisdem sunt, omnia neruosa membra roborare, stomachóque conferre, ac iecori, & capillos robustos reddere, vt tenaciùs inhæreant, caniciémque prohibere, corporísque colorem, & odorem bonum reddere. BRASSA. Si caniciem prohibet, mortem etiã prohibere deberet. SEN. Nec ego hoc dico, nec author ipse. Verùm reperitúrne apud alios authores eiuscemodi oleum? BRAS. Apud Græcos (quod sciuerim) non reperitur, sed apud Arabes aliquæ sunt compositiones ab hac diuersæ, & aliæ quæ hic conueniunt, pro hac re Auicennam lege in quinto canone, & Serapionem in suo Antidotario. Ego plerunque hoc oleo vsus sum in magnis rigoribus ad illos extinguendos, & item ad frigus extinguendum in febriũ initiis, collũ inungendo, dorsum, & extremas partes ex eo calido. SEN. Placétne tibi eiuscemodi compositio? BRASSA. Mihi potiùs placeret, vt oleum ex hac radice vi ignis educeretur, & non adhiberetur oleũ sesaminum vel aliud simile. SE. Tu solus Ferrariæ hoc efficere nosti. BR. Et ego te edocui. SEN. Verùm instrumentis careo ad illud extrudendum. nam preter vocatas bocias igne & gelu indigemus. BRAS. Instrumenta omnia, quæ exigũtur, tibi mutuò præstabo, aut domum meam accedito, quoniam non dee-

tat tibi necessaria instrumenta, & præter-
carbones habebis, quos emere non coge
ris. SE. Quid est, quòd in aliquibus manuscri
tis Mesue codicibus legitur, olei sesamini
bras duas? BR. Si duæ tantum olei libræ ac
ipiantur, oleum exquisitius euadit, putóq;
uas solùm libras accipiẽdas esse, vt faciliùs
pissetur, quod tanto faciliùs fiet, quãtò olei
quantitas erit minor. SE. Non debebat esse
apud Græcos in magno vsu. BRASSA. Nõ
prorsus apud antiquiores Græcos (licet de il
lo quandoque mentionem faciant,) sed apud
Arabes in magno erat vsu. SE. Auicennæ cõ-
positionem libenter audirem. BRA. Vt tuo
satisfaciã desiderio, duas referam quæ apud
Auicennam sunt huius olei compositiones.
Primò verò dicit in potu præberi, & ad la-
certorum frigus cõferre, & propriè hepatis,
& stomachi, & lacertorũ obstructiones ape-
rire, & eos roborare, colorem bonum redde
re, & capillorum nigredinem conseruare.

℞. Costi amari ℥ x.
Casiæ ℥ vj.
Foliorum almarmacor sextaria decem.

Terantur crasso modo, & infundantur in vi-
no per noctem, & proiiciatur super hæc o-
lei sesamini libra vna, & semis, & decoquan
tur in vase duplici donec vinum resoluatur,
& remaneat oleum. SEN. Habet Auicenna
minus

minus olei, quàm Mesue. BR. deirco dixi, quòd in Mesue erant solùm accipiendæ duæ libræ: tamen & in hac Auicennæ compositione pauca videtur esse costi, & casiæ quantitas. SE. Adest posteà magna Almarmaco copia. BR. Et in hoc pondere, error adest, quia sextarium ad minus decem & septem vncias capit. nā vt Paulus notat olei sextarium decem & octo vncias continet: sextarium vini viginti: sextarium mellis decem & septē ac semis, tamen debet reliqua superare, sicut etiam in Mesue compositione saluia reliqua simplicia præter oleum superat. SE. Cur ergo costinum vocatur? BR. Ab eo, quod excellētius est in compositione denominatur. id verò est costum. SEN. Qui intelligit per Almarmacor? nam mihi potiùs videtur Diaboli nomen, quàm herbæ. BR. Aliqui marubium exponunt, alij marubiastrum. nonnulli verò maioranam. SE. Cum his facione dissentiat ab Auicenna Mesue. At aliud referto apud Auicennam costinum vnguentum. BRASS. Hoc est, quod sequitur, & dicit ad hepatis dolorem valere, & stomachi, & ad iuncturarum dolorem ex frigiditate, & ad lateris mollificationem,

℞. Gariophyllorum ℥ j.
Calami aromatici Spicæ Folij
Styracis Radicis lilij cœlestis

Dict

Dictami Vsneæ
Singulorum ℥ ij.
Inulæ Casſiæ
Singulorum ℥ j.
Myrrhæ ℥ ß.
Tere ſimplicia craſſo modo, & in acetum
infunde in nocte, & inijce ſuper hæc
Olei Aquæ
Singulorum ℔ v.
Decoquantur lento igne, quoad ſit conſum-
pta aqua, & oleum relictum ſit, & coletur ac
miſceatur cum primo. SE. Cum quo primo?
BR. Cum primo ſuperiùs relato, hoc eſt ſe-
cundam hanc compoſitionem cum prima
miſceto. SE. Erit potiùs vnguentum, quàm
oleū: nunc Serapionis modi adducendi ſunt.
BR. Illa referre ægrè fero, quæ tu ipſe vide-
re ac legere poteris. SE. Verum eſt: ſed te præ-
ſentem non habeo, ſi ambigua quædam con-
tingant. BR. At fruſtra effectum erit, ſi Sera-
pionis compoſitiones adduxero: nam eædē
præcisè ſunt cum illis, quas ex Auicenna re-
tuli. SE. Hoc prima vice à te dicendum erat,
quoniam vt illas adduceres minimè petiiſ-
ſem. BRAS. Ad alia igitur oleorum genera
accingamur conſideranda.

SENEX.

26 Oleum de piperibus contemplemur
BRASS. Et hoc oleum apud Meſuen repe-
ritur

ritur, éstq; in maximo vsu, & vocatur oleum de tribus piperibus. compositionem vero contemplemur. se. Ita ait Mesue:

℞. Trium piperum singulorum ℥ ij.
Chebulorum Belliricorum
Emblicorum Indorum
Singulorum ℥ v.
Radicum apij Fœniculi
Singulorum ℥ iij. ß.
Serapini Opopanacis
Hyoscyami albi
Singulorum ℥ ij. ß.
Turbith albi ℥ xij.
Zizi ℥ iij.
Cardis recentis Hasech humidi
Foliorum rutæ viridium
Singulorũ quantum manu capi potest.

Decoquantur omnia prima contritione earum cum aquæ libris xxiiij. vsque ad tertiã partem, deinde colentur, & eiiciantur super olei de cherua heminæ duæ, & coquantur vsque ad consumptionem aquæ, nõnulli sunt, qui addunt

Iridis ℥ vj. Thapsiæ ℥ ij.
Anisi Cardamomi
Singulorum ℥ j. ß.
Calami aromatici ℥ ij. ß.
Spicæ Indæ ℥ j.
Expressionis alchasech, sextaria, iij.

Admã

dministrentur vbi oportet. Sunt verò qui
oco olei de cherua. irinum oleum apponũt,
ut oleum de cheiri, aut oleum amygdala-
um amararum, aut ex omnibus partes con
ienientes. BRAS. Ad quos confert affectus,
iuxta Mesuenẽ? SE. Inquit valere ad ægritudi
nes neruorum frigidas, vt sunt paralysis, cõ
uulsio, tortura, tremor, & mollificatio, con-
fert etiam epilepsiæ. & verò coxendicum do
lori & iuncturarum dolori ac dorsi, colicæ
conuenit. & obstructiones aperit: & planè ve
rò conuenit. nam illum calefacit, & ipsius
humiditatẽ exiccat, dolori quoque ani à fri
giditate confert, & dolori renũ ac vesicæ &
lapidem frangit. At quem lapidẽ frangat i-
gnoro. BR. Cùm ab authoribus simpliciter
de lapide sermo fit, neque de quo lapide lo-
quantur exprimunt, nec ex superioribus il-
lius authoris sententiis colligi potest, quòd
de lapide alicuius partis verba fecerit, de ve
sicæ lapide semper intelligere opus est. SE.
Tamen superius de renibus, & vesica men-
tio facta erat. BR. At vltimum erat vesica.
Tamen si vesicæ lapidẽ conterit, tantò faci-
lius renũ lapidẽ cõterere poterit. SEN. Mihi
summè placeret, vt ex soli cõficeretur pipe
rũ generibus, & oleo quocũq; ex enumera-
tis. BRA. Si ex solis fieret piperibus, posset
etiam accipi oleum de euphorbio. Nã tunc
partim

partim ex piperibus, partim ex euphorbi
oleum fieret vehementissimè calidum,
exiccans. SE. Ignoro cur in hac compositio
ne hyoscyamum album addiderit. BR. Ne
que ego id scio quare ad compositionis in
tentionem nihil penitus facit. Et si dicere
aliorũ simplicium caliditatem mitigare, re
spondebimus cõpositionem hãc mitigatio
ne haud indigere, sed vigere caliditate. Ad
de esse tã modicã hyoscyami copiam, vt c
rebus tam calidis nihil posse efficere videa
tur. At quid accipis per hasech humidum
SE. Thymum accipio. BR. Non est simplex,
quod à compositionis intentione remotum
sit. SE. Reperitúrne apud antiquos eiuscemo
di compositio? BR. Non, quod sciuerim. SE.
Magna videtur piperis quantitas illa, quæ cõ
positionem ingreditur: nam erunt vnciæ
nouem. BR. Deprauatus est Mesue codex,
& legi debet, vt in authore ipso manuscri-
pto, quem habeo, videlicet trium piperum,
singulorum ℥ iij. SEN. Non est modicus
error, vbi drachmæ erant apponendæ vn-
cias apponere. BRASSA. Tamen posset in
tanta copia fieri, vt vnciæ essent desumẽdæ.
Nota etiam errorem alium in communi
Mesue contextu, qui error ex his, quæ in
nostro manuscripto habetur codice, facilè
corrigi potest. Nam vbi communiter legi-
tur,

m,turbith ʒ xij.in meo antiquo codice le-
tur turbith ʒ ij.esset nimirum nimia tur-
ph quantitas, si duodecim drachmæ sume
ntur, & à turbith, non à pipere denomina
onem sumere deberet. SE. Si antiqui Græ-
non sunt de hoc oleo locuti, arabes saltē
nes de eo mentionem fecere? BRAS. Re
ritur apud Serapionem oleum de piperi-
s, & apud Hali, reperitur præterea & apud
uicennam. at Auicenna non vocat istud o-
um do tribus piperibus, sed de alchechen-
i. SEN. Alchechengi oleum seorsum seruo
istoде tribus piperum generibus. BRAS
AVO. Auicennæ placuit tali vti in hoc oleo
omenclatura, & appellare oleum alche-
engi fortè verò eiusmodi vox deprauа-
a est. Alchechengi loco legendum sit de pi
peribus. SEN. Differt ne compositio hæc A-
uicennæ ab illa Mesue? BRAS. In ponderi-
bus saltem differunt, in reliquis magna non
videtur differentia. SEN. Auicennæ compo-
sitionem adducas, & differentiam contem-
plabimur. BRASS. Auicennam igitur audias
ita dicentem:

℞ Myrobalanorum chebulorum
Belliricorum Nigrorum Emblicorum
Singulorum ʒ x.
Radicum apij Radicum fœniculi
Singulorum ʒ vij.

Macropiperis Piperis
Gingiberis
Singulornm ℥ v.
Opopanacis
Hyoſcyami Serapini
Singulorum ʒ v.
Turbith ſextaria quatuor
Caulis recentis
Rutæ recentis Haſeich
Singulorum ℥ j.

Terantur ſicca craſſo modo, & incidantu olera, & reponantur in vas, & eiiciãtur ſupe hæc, aquæ libræ viginti quatuor, & coquan tur, donec dimidium ſit reſolutum, poſte colentur & illi miſceantur olei de cherua h minæ quatuor, poſteà decoquantur, done aqua conſumpta ſit, & oleum ſuperſtet. qui dam verò in hoc addunt:

Radicum lilij ſextaria duo.
Capſiæ (eſt vna ſpecies caſsiæ apud anti quos) ʒ iiij.
Aniſorum Edubes
Aſin Cardamomi
Singulorum ʒ ij.

BEN. Nonne conuenit ad eoſdem affectus hoc Auicennæ, ad quos conueniebat & illud Meſue? BRAS. Cùm diuerſus ſit in ponderibus Meſue ab Auicenna ſtatui, vt in viribus Auicennæ verba audire, qui ait, conue- nire

he ad epilepsiam & paralysin,& mundifi-
monem,& frigiditatem,& cõuulsionẽ, &
machi imbecillitatẽ,& verã ischiã, & do
es iuncturarum,& dorsi,& colicæ cõfert›
menses prouocat,vterúmque calefacit, la
em frangit,& ani dolorem sedat,& cor-
ris obstructiones aperit.SEN. Ad hæc om
valere noui.BRAS.Nonnulli etiam hoc
ebent in potũ,sed in modica copia. SEN.
errimus debet esse eiuscemodi potus.
RA.Excogitato tu: ad alia verò nunc te
nferas oleorum genera.

SENEX.

Ad oleum de Euphorbio,secundum or
nem me conferre opus est.BRAS. Hoc est
ud oleum,de quo Mesue dicit esse solem-
em medicinam ad frigidas neruorũ ægri-
dines,& ad eosdemdolores,& ad iunctura
m dolores, & hepatis & splenis,& de eo
put purgium fit ad sodam,hemicraneam,
lethargiam. At quomodo confici debeat
eferto,SEN.Cùm Mesue duos ponat huius
lei conficiendi modos, hoc effecit, vt sint
compositione dissidentes pharmacopolæ.
am aliqui secundum,alij primum, sequun-
ur. BRASSAVOLVS. Quem modum se-
queris tu?SEN. Secundum: nam præceptor
meus secundũ potiùs approbabat.BRA. Et
rimum,& secundum modum referto.SEN.

Hic est primus conficiendi modus::

℞. Euphorbij ℥ ß.
Olei de cheiri ℥ v.
Vini odorati tantundem.

Decoque vsque ad vini consumptionem, [...]
vtere. BR. Post hunc, secũdum modumque[...]
tu paras referto. SEN. Hic est,

℞. Staphisagriæ Condisi
Singulorum ℥ iiij.
Pyretri ℥ vj.
Succi calamenti montani ℥ xij.
Costi ℥ x. Castorei ℥ [...]

Tere & decoque in vase vitreo, cum vi[...]
odoriferi libris tribus, & semis, postquà[...]
fuerint in eo diebus duobus vsque ad dim[...]
dium vini. BRAS. Quæ verba sunt hæc, qu[...]
adduxisti? SEN. Sunt Mesue verba. BRAS. [...]
Author nõ ita dicit. SEN. Quomodo ergo [...]
cit? BRAS. Hoc modo. hæc per biduum i[...]
fundantur, & coquantur vsque ad dimidiu[...]
vini. SE. Hæc prorsus est authoris intenti[...]
sed codex meus ita habet, vt ego retuli, [...]
quitur Mesue, deinde manibus fricãda fu[...]
fricatione vehemẽti, & colanda atq; adde[...]
dum olei de cheir, vel olei sesamini lib[...]
vna, & seminis, posteà decoquendũ, vsque a[...]
vini consumptionem posteà supra, hoc ole[...]
quod supererit eiiciendũ euphorbij recẽt[...]
albi exquisitissimè triti drachmas quatuo[...]

& vn[...]

vnà coquantur, ad vsus denique reserue-
. BRAS. Est vehementissimum oleum:
per expressionem adhuc vehementius
icio, & per vocatū alambicum, eoq; modo,
o ex aliis rebus, etiā solidis oleum igne
glacie extrudo. Nota verò Mesuen pri-
um modum sumpsisse à Rasi: secundum
rò ab Auicēna, scitóq; oleum de euphor-
o per alambicum confectum, & per ex-
essionem esse veluti caustica & inurere,
uare purior est euphorbij substantia hoc
rò quod à Mesue fit, causticum non est: si
t calidissimū sit, quod per expressionem
egregia educitur, inter duas ferreas lami
as adeo calefactas, vt oleū extrudi possit.
nde caliditas talis esse debet, vt nō exurat
phorbium, sed pinguedo, quā habet exi-
possit. SEN. Rasis, & Auicennæ composi
onem adducito. BRAS. Quid opus est tē-
us cōterere, cùm dictū sit, suam primam
ompositionē à Rasi accipisse, & secundam
b Auicenna? SEN. Memoriæ iam subiit.
eperitúrne hoc oleū de euphorbio apud
ntiquos? BRAS. Reperitur, & est apud Ga
enum in calce secūdi libri de Cōpositione
medicamentorum secūdum locos, sed sim-
licissimū facit hoc oleum, ex solo scilicet
uphorbio, & oleo, & illud hemicraneam
atiēti applicat, propterea dicit: Sæpe vero

& ex tempore ac improuiso pharmaca præ
parare coactus, simpliciter euphorbij illitio
ne vsus sum, modica cera compagis acqu
rendæ gratia adiecta. sufficit autem in libr
olei, siue sabini, siue alterius ei propinqu
ceræ quadrantem iniicere, & euphorbij vn
ciam vnam, atque ex hoc dimidiam front
partẽ illinire, vnà cum temporis videlic
musculo. Cæterùm in quibus suspitione
habueris à calidis vaporibus dimidiæ cap
tis partis fieri dolorẽ. in his ne admoue
h oc pharmacum. His verò qui ob frigid
causas infestantur, commodissimum ad
est, vt sæpe semel ante balneũ illitum, qua
citissimè affectionem persanet, vt à baln
omnino sani ægri euadãt. Iuuat etiam l
si oleum tepidum in aurem instilletur: m
dico euphorbio ad oleũ iniecto. Nimiru
ad libram olei vnam euphorbij vncia dim
dia, si validum euphorbium existat, si v
non etiam amplius iniicere conuenit, v
in corporibus molli, ac tenero sensu præ
tis, etiam si minùs, quàm dimidiam vnci
inieceris melius res procedet. SEN. Perci
Galenum parare hoc oleum, solum euph
bium in oleum ponendo, imò augere & d
nuere euphorbium, vt ægritudini comp
BRAS. Et hoc est optimum posse secũd
intentionem illa augere ac minuere,

bctibus competunt. SE. Arbitror tamē a-
rimum esse omnium, si vi ignis extruda-
r. BRA. Cùm eo vti voluero, ita extrudi-
nam illo in surdastris frequēter vtor. Nō
verò in Auicenna vinū poni ad drachmas
adraginta, codicem mendosum esse arbi-
or, & legendum ad vncias quadraginta. nā
quadraginta vini drachmis non possent
obè infundi simplicia. Mesue verò ponit
cias quadraginta duas. at modicè differūt
adraginta, & quadraginta duo, nunc alia
osequaris oleorum genera.

SENEX.

De oleo Vulpino agendum venit. BR.
lirificum est oleum (vt dicunt) ad neruo-
um neruosarúmque partium affectus. SEN.
t Mesue dicit esse medicamen nobile, &
ltimum ad athritim, & podagram, & dolo-
em renum ac dorsi. BRASS. A quo authore
llud accipis? SEN. A Mesue. BRASS. Quo-
modo confecit? SEN. Hoc modo, accipe vul-
em integram, cuius interiora sint auulsa,
& pone in vas, & funde supra ipsam aquæ
ontium, & aquæ marinæ, singulorum k ist.
olei antiqui clari kist. ij. ß. decoque lento
gne cum salis vnciis tribus, vsque ad aquæ
consumptionē, deinde in vas pone, & eiice
super ipsam herbæ anethi, & ſ halasech sin-
gulorum ℔ j. & funde super ea aquæ dul-

cis. in qua eædem herbæ ad manipulum un-
num fuerint coctæ, quantum sufficit. & it-
rum decoquendum est vsque ad aquæ co-
sumptionẽ, & administretur. BR. Alios vi-
qui alio modo conficiebant. SE. Imò & M-
sue addit, & quandoq; præter oleum coqu-
tur vulpes, in aqua fontiũ, & in aqua salsa
sit aquæ quantitas multa cum eisdẽ herb-
& administretur lauãdo membra, quæ i-
indigent decoctione. Notátque Mesue vu-
pem tandiu coquendam esse, siue faciẽdo
leum, siue aquam ad abluendum, donec e-
quisitissimè cocta sit, & omnes ipsius artus
xentur, ac dissoluantur. BR. Imò totam c-
sumptam esse necessarium est, vt ipsius p-
guedo ac caro ius effecta sint, & omnia f-
liquefacta præter ossa. SEN. Multos tam-
vidi pharmacopolas, qui viuam vulpem i-
feruẽs oleum iniiciebant, vt ibi moreret-
rati nonnihil magni oleo præberi, si vulp-
in oleum expiraret. BRAS. Ego potius M-
suen probo, qui vulpis stercora in oleum
bulliẽda non ponit, sed interanea abiicit,
men nouum non est viuam vulpem in ol-
imponere: quoniã Paulus ex viua vulpe f-
conficit oleum vulpinum, libro nimiru-
septimo vbi de vulpe sermonem habet, i-
quit: Oleum in quo tota vulpes viuens, v-
extincta elixa est, tantam distrahendi p-
ten-

ntiam obtinet, vt qui in imo hærent cor-
ore, humores in summam cutis superficiẽ
xtrahat, qua ratione oleo isto impleto so-
io validissimis artuum doloribus vexatos
oto corpore infundere diutiúsque immo-
rari in eodẽ cogentes languorem inchoat
sedarũt, & qui multam in eo moram traxe-
rũt, hoc modo sanitatem assecuti sunt. SEN.
Non accipit viuam vulpem Paulus, sed & ex
viua, & ex extincta fieri posse ostẽdit. BRA.
Tamẽ & ex viua facit, quod mihi satis est ad
ostendendum, & antiquos ex viua vulpe con
fecisse, ratióque redditur, quia & vulpis spi-
ritus oleum subeunt. Sed vt superiùs dixi, &
stercus simul ingreditur. At fieri posset
quòd vulpes stercoribus careret, si per ali-
quot dies absque cibo seruaretur, sed inte-
rim ipsius pinguedo resoluitur, quæ ad hoc
oleum conficiendũ exigitur, idcirco si viua
imponatur, vnà stercus adest, si absque cibo
sinatur macilenta efficitur. Si verò intestina
eximantur, non aufertur pinguedo, & tota
etiã vulpes absque spiritibus in decocto con
sumetur. SE. Melius igitur est ex mortua cõ
ficere? BR. Melius arbitror, licet recentibus
videatur oppositum. SE. Cur ex integra vul-
pe fit, & nõ ex vulpe in partes redacta? BR.
Ab omnibus non finitur integra vulpes, sed
Alexandrinus comprimit, & incidit vulpem

in partes: posteà ossa etiam conterit, quod optimum est, vt medulla in oleum exeat, & pinguius euadat. Ita verò dicit Alexandrinus cap. 745. sui de Compositione medicamentorum libri oleum vulpinum ad diuersos dolores corporis expertum, maximè podagricos, confectio eius hæc est, vulpes integra intestinorum excrementis expurgatis, tandiu contundatur, donec totius corporis ossa contritissima fuerint. Deinde sufficienti oleo immisso, ad ignem tandiu bulliat donec membratim dissoluatur, & sic sub torculare pressorium posita fortiter ab ea totus liquor extorqueatur. Post hæc decoctionis radicis ficcidis tribus diebus infusa, & bene subacta ad medietatem coquatur, & coletur, & pulegij tertiã partem diebus octo infunde: deinde in diplomate tribus horis coque, excola, & vitreo vase reconde. SE. Ipse Alexandrinus ex demortua vulpe, & exenterata suum facit vulpinum. BR. Cùm oleum hoc confecisti, ésne pinguem vulpem nactus? SEN. Illam accipi, qualem habere potui. BRAS. Est adeò difficile in Ferrariensi agro vulpem adipisci? SEN. Mihi difficile est, qui non sum venator, ideò necessarium est me qualemcunq vulpem accipere à venatoribus. BRAS. Tamen pinguem esse opus est. SE. Vltima vi-

ta oleum vulpinũ cōfeci haud erat pinguis,
R. Ex illa oleũ parare nō debebas.SE. Ex il
paraui,quã habere potui.BR.Vis te doceã
uòd nũquã errabis,sed semper erit pinguis?
E.Doceto,BR.Galenus monet, quãdo vua
natura est,vulpes esse pingues.& ideò eo tẽ
pore venatores illas capere,& posteriores e-
dere lũbos,si pinguẽ habere volueris,hoc o-
leũ præparato,quãdo vua matura est, quia
pingues vulpes semper habebis,vulpes etiã
nō debet esse nimis antiqua. neq; nimis in-
fans,sed mediæ ætatis.SE.Quomodo hoc co
gnoscã?BR.Facillimũ est ex facie intellige-
re,quæ sunt ortui propinquæ.Venatores ve-
rò antiquas ex dẽtibus & facie egregiè co-
gnoscũt.SE.Antiquas,& puellulas deserã.BR.
Ita facies,quia primæ pinguedine carẽt.secũ
dæ verò sunt nimis humidæ, idcirco illæ pro
bãtur,quæ in media sunt ætate, quæ calorẽ
acriocrẽ habẽt,& calidiores humores,& illi
qui viuam vulpem sumunt,addere possunt,
quòd & stercora,& vrinã calidiora habẽt.at
mihi semper displicuit,ac imposterũ displi-
cebit viuam vulpem in oleum imponere,vel
in balneum,quando lotio facienda est.SEN.
Efficitúrne hoc oleum ab omnibus ita sim
plex, nulla re addita? BRASSA. Nónne
dixisti Mesuen hyssopum addere, & ane-
thum?SEN.Dixi.at de aliis intelligo herbis.
BRA.

re nonnulli, qui sequentes herbas addidere

℞. Origani Iuniperi Roris marini
Saluiæ Betonicæ Foliorum lauri
Maioranæ Stœchadis Meliloti
Singulorum ℥ j.

Misce. Intellige verò præter hyssopũ, & anethum has alias herbas addidisse. SEN. Videtur pauca aquæ quantitas illa, quæ in hac compositione sumitur, videlicet Kist.j. BRAS. Potiùs legendum est, vt in aliis codicibus, kist.ij. quæ sunt libræ sex. at potius intelligendum est, quòd plus sint quàm sex libræ. Vnde ratus sum, kist magnum intelligere. at hoc potiùs consistit in pharmacopolæ diligẽtia, quàm in põdere. nã diligẽs pharmacopola tantũ aquæ imponere debet, quantũ cõmodè possit ebullire, & dissolui ac optimè cõsumi. Ad hoc verò peragẽdũ multa indigemus aqua: vulpes verò cõtundẽda est, & optimé cõterẽda, vt ab ossibus medulla dissiliat. nã & ipsa multũ facit ad neruos & oleũ efficacius reddit, Veruntamẽ quantũ sit de aqua in qua vulpes ebullierit, quia aliquæ sunt maiores, aliquæ minores, maiores plus aquæ exigunt quàm minores. Et prætereà, quia nõnullis in locis vulpes suo modo haberi non possunt. propterea nonnunquam pharmacopolæ antiquam vulpem, & annosam accipere cogũtur, tunc opus est mul-

tum

m aquæ addere, quia in prędicta aqua nō
queretur. nam ad coquendum durios est
multa indiget ebullitione, antequã dis-
luatur, ad quã ebullitionem multa exigi
r aquæ consumptio, & multa est insumē-
copia: sed hæc sit etiam obseruãda regu
, quando pharmacopola viderit nondum
lpis membra esse dissoluta, aqua addere
oterit, & debebit, vt penitus dissoluantur,
totum ipsius pingue eliquescat, & cum
leo miscetur. S E. Nónne & oleum augen-
um, sicut & aqua ipsa augetur? B R A S. Mi
imè omnium, etiam si sit maxima vulpes,
x annosissima, quia vulpinum hoc oleum
fficacius fit, imò potius hoc est seruãdum,
i vulpes sit parua, & recens nata, oleum mi-
nui debet, vt perfectius euadat. S E N. Quid
accipit ex pelle, & ossibus hoc oleum? B R.
Nihil nisi ratione, qua medulla exit ossa, &
oleo commiscetur: & pinguedo quædam
pelli in hæret, quæ eliquescit. Veruntamen
mihi etiam summopere placet ita confice-
re hoc oleum,

℞. Olei antiqui ℔ j.
Pinguedinis vulpis ℥ iiij.
Medullæ vulpis ℥ ij.

Misce & bulliant, quoad in spissitudinem
nunc vocati vnguenti deuenerit, quãdoque
hoc modo confici iussi, & mirum in mo-
dum

dum inuuit. SEN. Et hoc referto. BRASSA. Eram hoc absque prece facturus.

℞. Olei antiqui ℔ j.
Pinguedinis vulpis
Medullæ vulpis
Singulorum ℥ iij
Succi liliorum alborum ℥ ij.
Pulueris radicum iridis ℥ j.

Misce, & bulliant ad spissitudinē vnguenti. Cùm verò hæc de vulpino oleo satis videatur, ad alia te conferas oleorum genera ex his, quæ in pharmacopolis seruantur.

SENEX.

59 Seruamus & oleum de Scorpionibus, BRAS. Cùm multi sint modi, & simplices & compositi hoc oleum componendi, quo modo vteris tu ad illud cōficiendum? SEN. Ego duplex seruo, & simplex, & cōpositum, vtrumque paro, & vtrumq; est apud Mesuen BRAS. Referas hos modos. SEN. Ita ab authore scriptum est. Recipe scorpiones circiter viginti, vel plus, vel minus, secundùm quantitatem eorum, & in vas vitreum ponito, ac supra illos infundito olei amygdalarum amararum libras duas, & liga caput vasis, & dimitte in sole diebus triginta, deinde cola, & vtere, hoc est simplex oleum. de scorpionibus, mulieres Ferrarienses eodem modo conficiunt, sed oleum oliuarum

sumunt

munt, non oleum amygdalarum amara
m, & ita etiam insolent, quamuis & ali-
tæ sint, quæ non insolent, neque scorpio-
um numerum seruāt, neque olei pondus,
d ampullam oleo implent, & scorpiones
ui domi inueniūtur, in oleum imponunt
: quādoque cùm vnum imposuerint scor-
ionem, antequàm alium inueniant impo-
endum, tres aut quatuor menses pertrans-
unt. BRAS. Secundum verò modum ad-
ucito, qui à Mesue scriptus est. SENEX.
ta conficit Mesue,

℞. Aristolochiæ rotundæ
Gentianæ Cyperi
Corticum radicum capparorum
Singulorum ℥ j.

Funde super hæc olei amygdalarum ama-
arum K ist. j. & pone in sole viginti diebus.
deinde adde scorpiones à decem vsque ad
quindecim, & iterum vasis orificium strin-
ge, & in sole pone per dies triginta, posteà
coletur & reponatur. postquàm patiens ti-
nam egreditur, vngatur, & ex eo per vir
gam modicū iniiciatur hora, post horam.
BRASS. Ad quid iniiciendum in penem?
SENEX. Ad lapidem (vt reor) frangendum.
nam dixerat lapidem in renibus & vesica
frangere, & eundē expellere, & propriè in
renibus, & fœmore, & super collum vesicę

inum

inunctum, & per virgam eiectum: tūc enim lapidem expellit. Arbitrarisne esse verum, quòd lapides istos confringat? BRASSAV. De renum lapidè sum anceps an ab eo dissoluatur. de lapide autem vesicæ sum certus, quòd ab eo non dissoluitur. Ego semper derideo, & deridebo medicamēta, quæ lapidem in vesica frangere dicuntur. quoniam solùm malleus cum incude lapidem vesicæ frangere sunt apta: scorpiones verò non sunt tales, vt hoc efficere possit, quia frigidi existimantur, quanquam de hac re sim anceps. SEN. Quódnam oleum ex his exquisitius putas? BRASSAV. Si simplex oleum de scorpionibus accipiatur, reor illud antiquum, quod in domibus priuatim conficitur esse melius: quia multos simul habet scorpiones, & per multos dies insolatur, & per multum temporis seruatur, vt oleum fiat antiquius, licet priùs non fuerit antiquum. SEN. Tamen ex amararum amygdalarum oleo confectum non est. BRASSAV. In hoc simplici oleo, scorpionum vires tantùm exopto, & nō olei. SEN. Adsunt pharmacopolæ, qui hoc modo parant, vt referam,

℞. Olei amygdalarum amararum ℔ j.
Seminum hyperici
Florum hyperici.

Florum

Florum piargæ
Singulorum ℥ j.
Vincetoxici
Florum calendulæ Bistortæ
Singulorum ℥ ß.
Amidis Seselidi
Terræ sigillatæ Boli armeni
Singulorum ℥ j.
Misce omnia simul,& imponantur in oleũ, ac per quadraginta dies insolentur, posteà torculari egregiè exprimantur, & in hoc oleum, quod superest, ponantur scorpiones numero centum, & per triginta dies insolentur. sint verò scorpiones in mense Augusti capti, deinde oleum hoc exprimatur, & ad vsus reseruetur, dicunt & venenis aduersari. BRAS. Aduersus venena valere non dubito. At si huius generis compositiones contemplari voluerimus, infinitæ ferè sunt, tamen illa quæ est in illustrissimi Ducis nostri Archiuis, ex scorpionibus & viperis omnes alias excedit, qua ego decem & octo vicibus in diuersis vsus sum, qui vehementi veneno erant venenati, & omnes in sanitatem restituit, imò nonnunquam integrum roligiosarum collegium ad centum triginta mulieres fuêre venenatæ, & omnes sanitati restitutæ sunt, ego onus sumpsi Dei amore illas curandi, & illustrissimus Dux

sua humanitate hoc oleum pręstitit,& nu
la desiderata est. SEN. Vnguentum hoc ve
oleum illustrissimi Ducis referto. BRAS.
Non referrē, nisi ab illustrissimo Duce ve
niam referendi impetrarē. SEN. Et cur no
debet hoc diuinū munus omnibus imper
tiri? BRAS. Imò impertitur, quia cum ho
contigit, pyxidas præbet,& medicament
& omnia quæ ad venenum exiguntur com
moda. SEN. Tamen illi qui Romæ sunt,&
extra Ferrariam habere nō possunt. BRAS.
Imò & ad diuersos principes extra Ferra
riam mittit, & ad diuersos nobiles. SEN.
Optarem, vt compositionē propalaret, d
qua mira audiui ac vidi. BRAS. Exceller
tiam suam interrogabo num illi placeat, v
hoc suum secretorum secretum propaletur
si annuerit, illud scriptis mandabo, vt ab o
mnibus participari possit, scio nimirum
multos confecisse huius generis olea, vel l
ni menta ex scorpionibus ac viperis, sed f
nem non sunt assecuti. Nunquam ego ex
pertus sum magis præsentaneū remedium
ad venenum & pestilentiam isto. SEN. S
mihi gratum quid vnquàm effecturus es,
hoc ab illustrissimo Duce impetrato, &
suadeas hæc esse omnibus propalanda, &
occulta non seruanda, hæc inquam quæ in
finitis hominibus vitā prorogare possunt,
hoc

oc etenim ingenuum est, ac benignum vi‑
munus omnibus hominibus vtilissima
uæque impartiri. BRASS. De hac re aliàs
oquemur, ad olea redeamus.

SENEX.

o De oleo ex ouis confecto sermo haben
us erit. BR. Vnũ est ex his oleis, quæ per ex
ressionẽ fiunt, quomodo illud paras tu? SE.
Tres modi à Mesue referuntur, ego solùm
rimo vsus sum. BR. Hos modos cõtemple‑
nur, vt illũ eligamus, qui exquisitior videa‑
ur. SE. Ita ait Mesue. Accipe vitella ouorum
lixatorũ circiter triginta, & illa manibus
õminue, ac in lapideã sartaginẽ pone, & fri
ge super ignem mouendo ligneo aut ferreo
ochleari donec rubescat, & resoluatur ab
ius oleũ, & tunc exprime ea cochleari, & o‑
leum abundantius emanabit. BRAS. Reor
hoc oleum in parua exiturum copia. SE. Imò
copiosè exit. BRASS. Si torculari exprime‑
retur, copiosius exiret. SEN. Secũdum audias
Mesue modum. Recipe vitella ouorum eli‑
xata, comminuantur mouendo, deinde pro
bè concutiantur, vt de oleo amygdalarum
dulcium dictum est, & oleum exibit. BRAS‑
SAVO. Sententiam suam Mesue exquisitè nõ
exprimit. Nam dicturus erat, quòd mola ex‑
primatur vel torculari, & hic est modus,
quo fieri debet, vt maior olei copia exeam,

quàm aliis modis. Ego ita conficiendum vo-
lo, vt ad ea, quæ conuenit valentius sit. SEN.
Hunc referto modum. BRASS. Oua accipi-
to, quę sub cineribus, ac scintillis, adeò cocta
sint, vt dura euaserint, posteà accipe horum
ouorũ vitella, & leuiter pinse, quoad in par-
uas micas redacta sint, posteà in sacculum
ponito, & bene ligato, deinde torculari ve-
hementissimè exprimito, oleum educitur,
& in maiori copia quàm fieri possit. SEN.
Cur sub cineribus coqui iubes? BRA. Quia
oleum efficacius efficitur, quàm si oua co-
quantur in aqua, tamen & si in aqua decoxe-
ris, eodem modo parandum erit. Nota verò,
cùm fit expressio ouorum, vitella debere es-
se calida, pro cicatricibus abolēdis, ego hoc
modo confici iubeo. Primò puluerem hunc
præparari moneo.

℞. Aluminis rochæ
Scaiolæ Plumæ
Singulorum ℥ j.
Argenti sublimati ʒ ij,

Misce, & fiat puluis subtilissimus, posteà iu-
beo in sacculo fieri tabulata hoc modo, pri-
mò substernantur oua contrita, posteà super
ingeratur puluis, deinde supraponantur oua
posteà puluis, deinde oua, & ita ter, aut qua-
ter multiplicentur, denique exprimi iussi,
nonnunquam iussi puluerem misceri cum

ouer

ouorum vitellis, & illa simul exprimi. quandoque iussi substerni vnam ouorum portionem, deinde vnam portionem aluminis liquidi, posteà vnam portionem ouorum, deinde vnam portionē aluminis scaiolæ, posteà vnam portionem ouorum, denique vnā portionem argenti sublimati, & torculari exprimi, & nonnunquam plura addidi simplicia, nōnunquam pauciora. Expertus sum etiam esse mirificū oleum ad maculas ablegandas, & ad cicatrices obscurandas. At ad quæ simplex valere Mesue tradit? ENEX. Ait cutim mundificare, & impetiginem, ac serpiginem, & alios cutis morbos curare, & capillos nasci facere, & fistulis conferre, ac malignis vlceribus. BRASS. Eo tantùm vsus sum ad cicatrices delinendas, vt obscurarentur, & ad maculas abolendas: & nunquam meo fine frustratus sum. Illustrissimus Alphonsus Herculis Ferrariæ Ducis quarti primogenitus, cùm octo, aut nouem annorum puer esset, fronte parietem impegit, & magnum vulnus sibi intulit. nam in cuiuspiam parietis angulum impegit, magnáque fuit tunc relicta cicatrix quæ ab oleo prædicto (balsamo addito) fuit penitus obliterata, vt imprǽsentiarum vix appareat cicatricis vestigium. Quādoque iussi hoc oleum fieri ex myrrha & bdelio præter aluminum genera.

Nunc tertium referas, quem ponit modu
Mesue. SEN. Inquit tertium modum es
vt distilletur in recipiente, & alambico,
in oleo philosophorum edocebit. BRASS
Quomodo conficit? SEN. Oua in alambi
fundum ponuntur, postea alambicum fund
coniugatur, & vnà calcinetur, deinde pona
tur in furnum, & tantum dimittatur quò
exeat oleum. BRAS. At nunc exquisitius fi
in vocatis bocijs à chymistis, & magis puri
euadit. prę cęteris verò illud præualet, quo
nostro educitur modo, ex ignis vi & glaciei
SEN. Rumpar, ni viderim te hæc quando
que educentem. BRASSAV. Aestate fi
tura, ne somno in meridiem premar, di
stillationibus incumbemus. nam reor no
multa in illa arte inuenturos esse. SEN.
Annus mihi videbitur antequàm sit æstas,
tam ardenter hæc videre peropto. BRA. Nõ
tantùm videbis, sed cogar te circa hæc exer
ceri, nimirum noluerim vt gratis discas. SE.
Si laboribus præceptorem persoluam, à la-
boribus non desistam. BRA. Et hoc est præ-
mium quod à te petam. nota verò primũ mo
dũ conficiendi hoc oleũ à Serapione, tracta-
tu septimo desumptũ videri: secundus verò,
& tertius modi ab Auicenna in quinto cano
ne accepti sunt, solent hi authores in aliorũ
referendis compositionibus sese cõsequi. At
alia

lia oleorũ genera proſequaris, quia de hoc
ctis iam dictum eſt. SEN. Nónne podagricis
confert? BRAS. In aliquo caſu conferre poſſe
non dubito, quando ſcilicet mollificatione
indigemus, ſed pulchrã audito Manardi ſen
tentiam, ipſe erat vir podagroſus, ſi qui al-
ter vnquam fuerit. De oleo de ranis in Me-
ſue tractans, quod ad podagram valere tra-
dunt, inquit. ſed in ea (ſcilicet podagra) nul-
lum magis præſentaneum vidi auxilium, &
abſq; periculo, quàm vt eã homo æquo ani-
mo ferat, Hippocratis terminum expectãs.
SEN. Quinam eſt hic Hippocratis terminus?
BRASS. Quadraginta dies ſi breuiſsima ſit
podagra. SEN. Arbitrabar eſſe mortem, nam
hoc termino, & podagræ, & omnes morbi
recedunt, nec hominem deinceps vexare poſ
ſunt. BRASS. De dierum termino intelligit
quem podagricis præfixit Hippocrates eadẽ
ſententia oleo de ouis applicari poteſt, cùm
podagricis adhibetur. SENEX. Haberéſne ar
tem remouendi ab hoc oleo fœtorẽ? BRAS.
Optimum eſt præſidium oua ſub cineribus
diligentiſsimè coquere, vt duriſsima euadãt
vitella, & nonnihil muſci, & ambrani adde
re, fœtórque fit, quando inueteraſcit, idcirco
ſingulis octo, aut decem diebus recens fiat,
& potiùs in minori fiat copia. Ad alia nunc
conuertendus eſt ſermo.

SENEX.

31 Oleum de Iunipero iam accedit. BRA. Oleum eſt multis nominibus dignum, quo ſuperiori anno in peſtilentia illa per contagium vſi ſumus, & mirum in modum contulit ad præſeruationem à peſtilentia, nares inungendo, tempora, & nonnihil in os ſeruando. SEN. A Meſue dicitur cutis infectionibus conferre, & malo mortuo tibiarum, & ſerpigini, & cancro, & vulneribus malis. SE. Quid eſt malum mortuum tibiarum? BRA. Sunt vlcera maligna, quæ in cruribus excitatur, & tamen non ſerpunt. SEN. Fortè, quia non ſerpunt, malum mortuum vocãtur, nũc de conficiendi modo agamus. BRA. A Meſue illud ita confici notatur. Accipe ex lignis iuniperi quantitatem conuenientem, & minutim in fruſtula incide, & vitreatum vas intus imple, cuius orificium ſit arctum, & fac foueam in terram, & præpara parietes eius cum terra figuli, deinde pone ollam hãc vitreatã in fundũ foueæ, amplũ orificiũ habẽtis, & cooperiatur lamina ferrea ſubtili perforata foraminibus multis veluti cribrũ, ita vt vndiq; ollæ lamina orificium cooperiat, deinde ſuper laminã vaſis orificiũ ex vniuerſo præparetur, & præparetur cum terra figuli, vt nihil ex vtríſque orificiis reſpiret. poſt eà accende ignem ſupra totum vaſis corpus,

ita per duas horas ardere dimittito. mana
it enim ex arte hac oleum, quod recōde, &
taris cùm erit opus. SEN. Difficilius est in
elligere Mesuen, quomodo hoc oleum con
ciat, quã oleum ipsum cōficere, satis fuisset
no verbo dixisse fieri in duplici vase per as
ensionem. BRAS. Non redolet hoc oleum,
ed maximè fœtet, iuniperi odorẽ minimè
efert, sed potiùs ingratissimã ac grauissi-
mã adustionẽ. SEN. Est prorsus grauissimus
odor, & ob hoc fortè pestilentię aduersatur.
BRAS. Imò fœtida pestilentiam potiùs in-
ducunt, quàm illi aduersari possint, tamen
nō est fœtor rei putridæ, sed potiùs rei adu-
stæ, & quæ à putredine præcauere potest. SE.
Nónne posset vocatis bociis extrudi iunipe
rinum oleũ, quod tam tetrũ nō haberet odo
rem? BRASSA. Posset? & nullus est aptior
modus quàm ille, quo vsus sum ex igne, &
glacie. nam hic modus odorem rerum præ-
cisè seruat, cum eorum substantia intrinse-
ca. SEN. Confecistíne oleum istud? BRASSA.
Confeci anno superiore in pestilentia illa
per contagium facta, & eo vsus sum, iunipe-
rique odorem spirabat, imò & adhuc spirat.
nam ampullam paruam domi adhuc seruo,
si odorare volueris in cœna mecum est: quo
niã diuersa oleorũ genera te gustare faciã,
ac odorare, quæ tibi displicitura haud esse

ceor, sed iuuatura ac placitura. SE. Cras fo
tè tecũ ero in prãdio, vt hæc quę tãtopere
dere opto percipiã. BR. Potest etiã exvocat
bociis cũ igne quidẽ, sed absq; glacie extr
di hoc oleum, vt à chymistis cõmuniter f

SENEX.

32 Eodem modo, quo Mesue de oleĩ, è iu
nipero eductione locutus est, oleum ex in
co ligno ad tumores gallicos, & vlcera g
lica optimũ extrudo. ita enim in duplici v
se ponitur, & ignis supra vasa accenditur.
BR. Imò hoc modo ex quocunque pingui l
gno vel semine, vel radice, vel fructu oleu
erui potest, hic nimirum est modus educe
di communissimus. SEN. Tamen liquores c
mnes, & olea omnia, quæ hoc modo distill
tur, vehementissimum enanciscuntur rei a
dustæ odorem. Melius ergo erit si ex bocii
educatur. BR. At optimum est guaiaci oleũ
& redolens, quod ego vi ignis, & glaciei ex-
trudo præ minima corporis parte inungen-
da, facillimum est ex quocunq; ligno oleum
extrudere, si pauca ligni portio sumatur &
accendatur, itaque accensa vnius pateræ caui
tati inhæreat, statim è ligno oleum emana-
re percipies. Oleum hoc indici ligni diuiti-
bus in morbo gallico adhibendum est, cùm
iuncturæ dolent, & vlceribus scatent. nam vl
cera plenè exiccat, & dolores mitigat.

SEN

SENEX.

3 De oleo ex Hyperico impræsentiarum pertractandum est. BRASSA. Vos illud vocatis de perforata. SEN. Verum est, miror tamen cur authores, qui de hac herba locuti sunt, foramina illa parua, quæ in huius herbæ foliis insunt, non animaduertisse, vt non ab re à recentioribus sit vocata perforata, à mille, quæ habet foraminibus. BR. Quomodo verò oleum hoc conficis? SENEX. Huius herbæ probè maturæ flores accipio, quãdo scilicet cùm tractantur, manus inficiũtur, & in vitreum vas impono, in quo adsit oleum bene lotũ, & his floribus impleo, posteà per triginta dies insolo, itaque seruo. BR. Hic est cõmunis faciẽdi modus, præter id quod non omnes oleũ lauant, sed Ferrarienses mulieres absq; olei lotione cõficiunt. nam oleum accipiunt, vt à lecyto venit, & huius herbæ floribus implent, & soli æstiuo suspendunt absque ordine, & absque dierum numero, & absque olei, vel florum pondere. SEN. Neq; ego oleũ pondero, neque flores, tamẽ numerum dierum in solandi, qui triginta sunt obseruo. BR. Nihil refert, etiam si per quadraginta, & per integram æstatem in sole immoretur. SEN. Estne hypericon eiuscemodi herba? BR. Ita quidem vocatur, tamen apud Dioscoridem illa videtur quam ipse Ascyron

ron vocat. Nõnulli verò ex ipsius succo ho oleum conficiunt in oleo, ebulliendo a sacci consumptionem. SEN. Neque hoc mi hi displicet. BRASS. At communis modu apud pharmacopolas est valde composítu SEN. Qualísnam est. BRAS. Per totam fe rè Italiam maxima pharmacopolarum pa hoc modo conficit:

℞. Olei antiqui Vini cretici
Florum hypericonis
Singulorum ℔ j.

Coque ad vini consumptionem, deinde to culari exprimatur, & huic expressioni add

Olei antiqui ℔ j.
Vini cretici ℔ v.
Florum hypericonis ℔ ij.

Coque vt suprà, eodem modo torculari ex primito.

Tunc recipe huius expressionis partes xij
Terebinthinæ claræ partes quatuor.
Croci partem semis.

Coque in balneo vocato Mariæ, per sex ho ras, deinde linteo diligenter percoletur, & in vas vitreatum, quod optimè operculatũ sit, reponatur, & per triginta dies insoletur. Cúmq; opus erit, eo vtaris. SE. Memini præ ceptorem meum ita conficere consueuisse. at ego semper simplicissimum paraui. BR. At hoc est efficacius ad ea, quibus est in vsu.

SEN

OL.Quæ ſunt hæc? BRASS. Valet aduerſus omnes dolores à materia frigida excitatos, contra varices, contra dentium dolores, contra podagram, chiragram, & articularem dolorem, à materia frigida facta, vulneribus opitulatur, & neruorum puncturas ſanat, cõuulſiones prohibet ac dolores, ſi oblæſa loca inunguntur. SE. Eſt ergo mirificum oleũ. BRASS. Mirificum eſt eiuſcemodi compoſitum, & ſimplex quoque mirificum eſt, reperiuntur & aliqui pharmacopolæ, qui vt prædictum eſt, maximè conficiunt, ſed hoc modo parant,

℞. Hypericonis ℥ iij.

Infundantur in vinum odoratum quantũ ſatis eſt, tribus diebus, & tribus noctibus, deinde bulliant in duplici vaſe bene obturato, & vehemens expreſsio fiat, poſteà iterum recipe hypericonis bene contuſi vncias tres, & infundantur in ſupraſcriptum vinum tribus diebus cum ſuis noctibus, deinde addantur

Terebinthinæ ℥ iij.

Olei antiqui ℥ vj. Croci ℈ j.

Miſceãtur & coquantur in bocia in duplici vaſe ad cõſumptionẽ vini, poſteà in vitreato vaſe reſeruetur. SEN. Hic modus ab aliis diſtinctus eſt, licet vinũ accipiat. BRASSA. Simpliciſsimum oleum magis probo, quàm iſta compoſita, tamen nec præſcripta cõpoſita

ſita deſpicio. At reliqua accedamus.

SENEX.

34 Oleum de Maiorana iam expetit conſiderari. BRAS. Antiquitus in magno fuit vſu ſampſucinum oleum vel vnguentũ, quia compoſitum erat, & non ſimplex. SEN. Obſecro vt antiquum iſtud ſampſucinum referas. nam mirum in modũ delector antiquas compoſitiones audire. BRASSA. Tu priùs referto, quomodo amaracinum tuũ efficias. SEN. Folia amaraci ſumo bene matura, & in phialam pono, oleo omphacino ſemiplenã, poſteà addo ſucci ſampſuci vncias ſex, & ore obturato per octo dies in ſolo, poſteà folia aufero, & diligenter comprimo, & alia noua per octo iterum dies indo, itáque quinquies facio, poſteà in duplici vaſe bullio ad conſumptionem ſucci, & ad vſus reſeruo. BR. Quandoque fit abſque ſucco, ſed ex ſola foliorum impoſitione in oleum, & nonnũquam ſumitur oleum, non quidem omphacinum, ſed ex maturis oliuis, tamen probè lotum. SE. Antiquum ſampſucinum iam expecto. BR. Hoc audies ex Dioſcoride ſumptũ, qui ita conficit:

℞. Serpilli Caſsiæ Abrotani
Siſymbrij Florum myrti
Foliorum ſampſuci

Singulorum tantum ſumito, quantum

pro

o cuiusq; viribus satis fore coniicis, tūdito
nul omnia, acerbique olei cum his infun-
to mensurā, quæ madentium in eo vires e-
ncere nō possit, cùm quatuor deinde dies
oleo maduerint, exprimito. Rursūsq; eo-
ndem omnium recentium par pondus, pa
tempore, in eodē oleo demergito, & expri
nito, sic enim efficacius erit, eligito sampsu
um, quæ colore nigro in viridi sit, quæ lon
è oleat, & mediocri acrimonia sentiatur.
E. Hoc quod retulisti, vnguentum videtur.
R AS. Et à Dioscoride vocatur vnguētum,
amen olea quandoque vnguenta vocātur,
& vnguenta olea. SEN. Ad quos affectus con
erre dixit Dioscorides? B R AS. Authoris ver
ba tibi referam: inquit enim, facit ad præclu
sos, & inuersos fœminarum locos, menses,
secundas, & fœtus trahit, vuluæ strangula-
tu concidentes excitat, lumborum & ingui-
num dolores lenit, præstat cum melle eo
inungi, quoniam vehementione adstrin-
gendi vi locos indurat, contra lassitudi-
nes vtiliter eo inunguntur, miscetur præ-
tereà his, quæ contra rigores in scapulas, a-
litérque conuulsos illinuntur. SEN. Est lau-
de dignum vnguentum. BRASS. Et odora-
tum (si ita fiat vt dictum est). Cyzigenum
erat antiquitus in honore. SE. Quando sam-
psucinum oleum, vel amaracinum indicis,
quod

quodnam intelligis? Simplex quod ex oleo & solis sampsuci foliis conficitur, quãquam neque illud despexerim, in quo succus cum oleo ebullierit. si verò alicui placeret eo modo parare, vt à Dioscoride scriptum est, hoc indicarem, quando opus esset. SEN. Súntne alij, qui de amaracino oleo mentionem fecerint. BR. Actuarius in suo de Compositione medicamentorum libro ita conficit:

℞. Serpilli	Cassiæ
Abrotani	Floris sysimbrij
Foliorum myrti	Sampsuci

Singulorum modus pro viribus eorum capitur. Omnia hæc pariter tunduntur, omphacini olei tantum adiicitur, vt adfusum vim & efficaciam eorum quæ macerantur opus est demum vt exprimatur. Iterúmque pari eorundem recentium mensura & eodem temporis spatio in eodem oleo macerantur & vbi fuerint expressa adimuntur, hac ratione conficiendi euadit validius. Vis ei excalefactoria, acris extenuatoria, fœminarũ noxis, siue contractio siue conuersio vuluæ fuerit auxilio est, menses secundásque pellit, exanimatas vteri strangulatu recreat, lumborum, inguinúmque dolores mulcet, vsus eius ex melle commendatior: quoniam vehementi adstrictione locos indurat, lassitudines illitum discutit, cataplasmatis ad-

opis-

nistotonum vtiliter adiicitur. item ad alios quoscunque conuulsos. SE. Aut nihil aut modice à Dioscoride differt Actuarius. B R. Audias modò Alexandrinum, qui ita de hoc oleo disserit. Oleum amaricinum optimè confert ad stranguriam, & cephalicas putredines ex chirurgia factas desiccat, & expurgat. iam & cæteros tumores cum inflammatione, ipsius perunctis locis emendat, dysuriá, & stranguriam super pectinem inunctũ soluit, hæmorrhoides veteres aperit, anastoma sim matriciscurat instar pessarij suppositũ, menstrua, & secundas educit, lumborum, & inguinum dolores, lanis in eodem intinctis, & impositis tollit, & ad neruorum cõtractionem mire prodest.

℞. Olei omphacini sextarios quatuor.
Vini odorati sextarios duos.
Amaraci ℥ iiij.
Floris sisimbrij Foliorum myrthæ
Serpilli Abrotani Casiæ
Singulorum ℥ iij.
Cinnamomi Nardi
Costi Calami Xylobalsami
Carpobalsami Amomi
Singulorum ℥ j.

Species in subtilissimũ puluerem redactas, in vino die & nocte infunde, & herbas bene contusas admisce, & vino permisto per totã

noctem ſimul dimitte: alio die mane oleum adhibe,& cũ marceſcere cœperit per ſeptem dies deſine,aſsiduè exagitando & cõmiſcendo,octauo verò die leues ad prunas ad consumptionẽ vini decoque, caueas ne oleum flammã trahat accẽſum, cúmq; refrigeratũ fuerit diligẽter,& in ampulla vitrea conditum reſerua. habet enim virtutem calidiſsimam,& malacticã,anoſtomaticã, & aromaticam:& ideò appetitum excitat,digeſtionẽ celebrat,& debilia cõfortat. SE. Hoc Alexandrini ab illo Dioſcoridis differt. BR. Planũ eſt,verùm ad alia te conferto.

SENEX.

35 Oleũ de Mentha ad ſampſucinũ ſequitur. BR. Ventriculo conuenit.nã illud roborat, calefacit,& concoctionẽ adiuuat.at quomodo illud conficis? SE. Eodem modo,quo oleũ de ſampſuco.nam oleum accipio,& probè lauo,poſteà mẽthæ folia exquiſita impono,& per triginta dies in ſolo, poſteà exprimo ac reſeruo,quandoq; menthæ ſuccũ vnà commiſceo BR. Quam mentham accipis? SE. Illã quæ gentile vocatur,& Florentina. BR. Illa eſt,quã apud antiquos maron eſſe arbitror, & eſt cæteris ſpeciebus odoratior, & ex illa hoc oleum fieri debet,tamẽ mihi potiùs placet,vt hoc modo conficiatur.

℞. Olei probè loti ℔ vj.

Ponatur in vas vitreũ capacitatis octo librarum, posteà sumitur mentha hæc odorata, quoad vas plenum sit, deinde Soli per octo dies exponatur, mentham deinde exime, & torculari exprime, & itidem impone menthæ, & per octo dies Soli exponatur, ac iterũ coletur, & noua indatur mentha, hócque quinquies fiat, vt per quadraginta dies insoletur. vltima verò mentha non eximatur à vase, sed in eo dimittatur, & ad vsus reseruetur. Si verò alicui placuerit hãc vltimã exprimere, & purũ oleũ conseruare, illicõcedatur: nam odoratũ erit, potest hoc oleũ ex amygdalis etiã excoriatis cõfici, quibus mẽtha misceatur, frequentérq; mutetur, quoad mẽthę odorẽ bene receperit, posteà exprimãtur, & oleum reseruetur quod odoratissimum erit. SE. Súntne alij, qui alio conficiãt modo? BR. Multi etiã pharmacopolæ hoc modo parãt.

℞. Menthæ Succi menthæ

Singulorum ℥ iiij.

Olei oliuarum completarum ℔ iij.

Tria hæc in vitreum vas reponantur, & per quindecim dies Soli exponantur, vasis os obturando, deinde bulliant per quatuor horas, posteà manibus colentur vehementer exprimẽdo, hoc ter fiat, denique percoletur & seruetur. SEN. Quibus cõfert affectibus? BRAS. Vt plurimùm ventriculo adhibetur.

nam ventriculum imbecillum, ac frigidum calefacit, ac roborat, nauseæ succurrit, & vomitum sedat, concoctionem adiuuat, appetitiam inducit, duricies abscessum, qui in ventriculo fiunt, soluit.

SENEX.

36 Cùm hæc satis videantur, oleum de terebinthina considerandum accedit. BRAS. Antiqui terebinthina ipsa vtebantur, non oleo, tamen oleum hoc est tenuissima terebinthinæ pars, frigidis neruorum affectibus conuenit, & omnibus ægritudinibus frigidis ac flatuosis, in asthmate, & anhelitus difficultate mirificum est, si duæ drachmæ singulo mane insumātur. Est & in empyemate proficuū, & breui in omni praua thoracis affectione ex pituita, colicis etiā doloribus, & omnibus flatuosis conuenit, cicatrices deuorat, ac honestat, verùm quomodo oleum istud cōficis? SE. In vocatis bociis: ita enim ab Alchymistis fieri didici pulcherrimum exit oleum, & copiosum. BR. Et terebinthina est ferê tota oleū, fæx pauca in bocia vocata superesse debet. SE. Imò paucissima, quia maxima terebinthinæ pars in oleū cōuertitur, BRA, Fit profectò pulchrū oleū chymisticæ modo, At eo modo quo ego cōficio pulcherrimum euadit. SE. Quomodo cōficis? BRAS. Vi extremæ frigiditatis, & extremæ

tremæ caliditatis oleũ extrudo, ſicut ex omnibus ferè rebus extrudi poteſt. SE. Chymiſtarũ more facillimè aſcendit. BR. Meo verò modo pluſquàm facillime: nunc verò alia proſequamur, niſi aliquod ambiguũ in hoc oleo tibi ſuperſit diluendum.

SENEX.

37 Tam planè extruditur, vt nihil mihi ſuperſit dubitandum. at in mea ſcheda oleũ de leguro ſequi percipio. BRA. Dicendum eſt oleum de ſtellione. nã vox hæc, leguro, barbariſsima eſt. SE. Satis eſt quòd ab omnibus facilè intelligitur. BR. Ad quos affectus conuenire ferunt? SE. Ementes plerunq; interrogaui ad quem finem emerẽt, nõnulli reſpondere ad ſtrumas delinẽdas, alij ad areã. BR. Nullus dixit ad capillos nutriendos? SE. Nullus quem ſciuerim. BR. Tamen multæ mulieres ad capillos tãtùm vngendos cõficiunt, dicúntque furfuribus cõferre, & capitis ſquamulis, & his quæ inſtar farinæ à capite manant, quomodo verò cõficis? SE. Hoc modo.

℞. Stelliones viuos numero vj.

Olei communis ℔ ij.

In vitreum vas ponantur, quod obturatum Soli exponatur, donec totum in vnguenti modum diſſolutũ ſit, poſteà linteo percoletur & ad vſus ſeruetur. BR. Ferrarieſes mulieres ex vno ſolùm ſtellione conficiunt m

norémq; olei copiam accipiunt, nec in Sole tantùm sinunt, quoad fuerit dissolutum, sed etiam relinquũt, & posteaquàm fuerit dissolutum. nam breui in Sole æstiuo dissoluitur stellio, sed ipse per quadraginta dies, & per totam æstatem insolant, hoc est oleum de stellione quod in publico vsu est. Reor te modicam huius olei copiã vendere, cùm multæ mulieres illud sibi parent, & aliis etiam amicis impartiãtur. SE. Raro omnino venditur, tamen nõnunquam vẽditur. ego autẽ statui ne quicquã, vel minimũ in meo deesset pharmacopolio. BRAS. De hoc oleo hæc satis, quod nec ad multa valere videtur.

SENEX.

38 Oleum de Capparibus sedem suam hîc habet. R. De eo iam tractatum esse arbitrabar. SE. Nullum, vel minimum verbum de illo tractatum est. BRA. A quo autem authore illud sumpsisti? SE. A nullo quem sciuerim sed ita scriptũ est in meo libello quẽ è præceptoris mei libello descripsi: ita verò cõficio.

℞. Corticum radicum capparorum ℥ j.
Scolopendriæ, Tamarisci
Absinthij Singulorum ℥ j. ß.
Olei communis ℔ ij.
Aceti albi ℥ iiij.

Misce & bulliant lento igne, vsque ad aceti consumptionem, ita perfectum est. BRASS.

Alij

Alij sunt qui ita parant:

℞. Corticum radicũ capparorum ℥ viij.
Iridis Agni casti Tamarisci
Singulorum ℥ iiij.
Olei communis ℔ ij. Vini ℥ iiij.

Hæc omnia vsque ad vini consumptionem bulliant, posteà colentur, ac reseruentur. SE. Inter hoc & meum, non est magna differentia. SR. Imò magna videtur, quia vbi tu ponis scolopendriã, hi ponũt agnũ castum: & vbi tu absinthium, hi iridem: & vbi tu acetũ, hi vinum. SE. Acetum magis conuenire reor. BR. Et ego eiusdem sum sententiæ, quia acetum incîdit, & magis penetrare facit. at alia longè melior est compositio, qua plerunq; vsus sum. SE. Referre ne pigeat. BR. Non piget, imò illam audito:

℞. Corticum radicum capparorum ℥ j.
Scolopendræ Absinthij
Radicum iridis
Tamarisci Agni casti
Singulorum ℥ iiij.
Ciclaminis ℥ ij. Galangæ ℥ iij.
Olei communis ℔ j.ß.
Aceti fortissimi ℥ vj.

Misce & bulliant ad consumptiònem aceti. SEN. Hæc potiùs sunt vnguenta, quàm olea, BRAS. Tamen olea vocantur, sed simplicissimum de capparibus oleum, ex solo oleo, &

capparorum radice conficitur, capparorum radix in puluerem redigatur, & in oleũ po natur, modico aceti addito, & nulla re ali posteà per mẽsem insoletur, posteà ad ace consumptionẽ bulliant, colentur, & oleum ad vsus seruetur. SEN. Conueniúntne præ dictæ compositiones? BR. Conueniunt, quo niam olei de capparibus vsus ad lienem est vnumquodque verò quod compositione ingreditur, lieni conuenit, & illi propitium est. Nunc alia prosequenda sunt.

SENEX.

39 Oleum de Absinthio moras rũpit, vt i examen veniat. BR. A quo authore illud acci pis? SEN. Neminem vnquam legi authorem qui de eo loqueretur, sed est cõpositio cõmu nis, quã ita fieri notãt nonnulli.

℞. Summitatum absinthij
Succi absinthij
Singulorum ℥ iiij.
Olei oliuarum ℔ iij.

Omnia simul misce & in vitreum vas pone deinde obtura, & per quindecim dies inso la, posteà per quatuor horas bulliant, & per colato, & iterum summitatũ absinthij tan tundem, & succi absinthij tantundem, itaq; hoc fiat, vltima vice coletur, & reseruetur. BRAS. Hic est ferè communis modus olea ex herbis conficiendi, cùm succus, & herba

vnà

à sumũtur,cúmq; ebullitur, per quatuor
as horas ebulliendum non est, sed ebul-
ndum donec succus fuerit exinanitus. SE.
d quos confert affectus? BRA. Frigida mẽ
a roborat,ac calefacit, & præsertim ven-
iculum,appetentiam excicat, obstructio-
es aperit,& morbis omnibus obstructionũ à
ausa frigida occurrit, vermes interficit, ac
ducit,si in vnguentis vel emplastris appona
ur,nõnihil etiam habet adstrictionis, vt in
lui profluuiis adhiberi posit. SE. Est mirifi
ũ oleum. BR. Ferrariẽses mulieres id confi
iunt,absinthij cimas in oleũ bene lotum po
nẽdo, & in Sole per dies multos dimittẽdo,
SE. Forte per quadraginta. BR. Determinato
dierũ numero carent:sed per totã æstatem,
vel per magnam partem insolari permittũt.
SE. Exprimuntne? BR. Non exprimũt,sed ab-
sinthij cimas in oleo semper derelinquũt. at
alij oleum de absinthio valde cõpositum fa
ciunt,ita nimirum componunt,

℞. Vini cretici ℔ j.
Succi absinthij ℥ vj.
Misce & bullant ad consumptionem vi-
ni,posteà

℞. Olei bene loti ℔ ij.
Succi prædicti ℥ vj. Menthæ
Hyssopi Pulegij Origani
Singulorum ℥ iij.

Galangæ Cinnamomi
Garyophyllorum Maſtiches
Nucis moſchatæ Gingiberis
Singulorum ℥ j.

Miſce, & per quindecim dies Soli exponetur, poſteà percoletur & vſui reſeruetur. S. Nunquàm audiui hoc oleum ita confici. B. Deinceps hoc dicere minimè poteris, in frigidis ventriculi affectibus mirificè conducit, & inflatu qui in ventriculo cõtineatur. At alia proſequaris.

SENEX.

40 Oleum de lumbricis ſuccedit. BRAS. Nullum eſt oleum, cui minus fidam iſto. ſed quomodo illud conficis? SEN. Hoc modo.

℞. Lumbricorum terreſtrium ℔ ß.
Olei oliuarum ℔ ij. Vini ℥ ij.

Omnia ſimul bulliant, & oleum fiat, vt decet. BRAS. Ad infrigidatos neruos conuenire fertur, & illos roborare, doloribus iuncturarum vtile eſſe. SE. In hoc dubito, quòd ad infrigidatos neruos valere dicitur. BRAS. Et ego tecum ſum. nam lumbricos calidós nõ eſſe pleniſsimè cõſtat. alij verò ſunt, qui ita conficiunt, tantam lumbricorum quantitatem accipiunt, quanta ipſis placuerit, poſteà nigro vino potẽti optimè lauãt, deinde in ollã imponũt, eodémq; vino illam implent & ebullire faciunt, quoad ex omnibus

lumb

mbricis vna fiat massa, & lũbrici amplius
n appareant, posteà tantum olei liliorum
orũ indatur, quanta est lumbricorũ quam
is, & iterum probè bulliãt, quoad corpus
um affectum sit, vel olei liliorum alborũ
co, costinum oleum sumatur. nonnulli lin
o massam illã percolant, & ad vsus seruãt,
j non percolant, sed vt commistum est, si-
nt, aliqui oleum sub terram ponunt cum
mbricis quousque in vnam massam, vnúm
ie corpus omnia reddita sint. SE. Quid cen
s tu faciundum? BRAS. Ego non multum
do in lumbricis, & ex cõsequenti neque in
umbricorum oleo, idcirco vnumquenque
no, vt id agat, quod illi magis placet. Tu re
iqua oleorum genera prosequaris.

SENEX.

41 Oleũ de Castoreo in mediũ accedit. BR.
Quomodo illud conficis? SE. Hoc modo,

℞. Castorei — Styracis calamitæ
Galbani — Euphorbij
Casiæ ligneæ — Croci
Opopanacis — Carpobalsami
Spicæ nardi — Costi
Singulorum ℥ ij.
Cyperi — Schœni — Piperis longi
Bracteos, idest, sabinæ
Pyretri — Piperis nigri
Singulorum ℨ ij. ß.

Olei

Olei oliuarum ℔ iij.
Vini albi boni ℔ ij.

Omnia ſimul bulliant ad vini conſumpti nem, poſteà exprimantur, & reſeruetur vſus. BR. Mihi non videtur, quòd potiùs de caſtoreo, quàm de euphorbio, aut de a ex ſimplicibus, quæ ingrediuntur. SE. Id men eſt illi inditum, & omnibus neruoru ægritudinibus confert, & tremori ac tetar & neruorum doloribus, ac iuncturarum. B Adde epilepſiæ conferre, atque apoplexi at non omnes pharmacopolæ ita parant, tu retuliſti. SE. Quomodo efficiunt alij? BR Simpliciùs conficiunt. SE. Et quomodo? BR Ita conficiunt.

℞. Caſtorei ℥ j. Olei ℔ ß.

Miſce, & decoquantur ad conſumptionẽ te tiæ partis, oleúmque cum caſtorei puluer reſeruetur, hoc eſt ſimplex oleũ. SE. Imò ſi plicisſimum. BR. Simplicisſimum non dico quia ego ignis vi, ac glaciei ex ſolo caſtore ſimplicisſimum extrudo, ſi caſtoreum recẽ ſit, facilius, & copioſius extruditur: ſi anti quum, extruditur quidem. at non in tanta copia. pharmacopolam noui, qui caſtoreum eliquabat, vt ſuis pinguedo eliquatur, poſt eà coquebat, ac ſeruabat, hócque pingue lo co olei de caſtoreo præbebat. SE. Ad prædi ctos affectus cõuenire arbitror. BR. Optimè

con

uenit,& est mera castorei substātia, alij
rocatas bocias hoc oleum educūt, quod
il difficile est. Verùm alia cōtemplemur.

SENEX.

Oleum de sulphure locum hunc in or-
occupat. BR. Ipsius præparationem re-
o. SE. En refero.

Sulphuris citrini Terebinthinæ
Singulorum ℥ iij.
Vini boni ℥ ij. Olei rosacei ℔ j.

vini consumptionē lento igne bulliant,
d relinquitur, est oleū de sulphure, oleū
ex solo sulphure vi ignis & glaciei miri-
extruditur. Sed optimū esset, si quis sul-
ris resudationē haberet, quæ in locis sul
reis ex mōtibus tāquā flos exudat, imò
sulphuris appellari potest, & debet, nam
ros, vel sudor saxa exit. Cū Illustrissimū
cē nostrū. 1535. Neapoli ad Carolū Impe-
orē cōcomitatus essem, Baias inuisi, & pu
lana loca, vbi inter montes pulcherrima
est cōuallis, in cuius medio feruētissima
llit aqua, & in angulo alia adest ebulliēs
ea, huius cōuallis solùm cyaneū visitur,
ōtibus vndiq; cingitur, aderāt pueruli qui
, quos vidi mōtes digitis tāgere, digitósq;
os imponere, & lingere, quid facerēt inter
ui, resp ōdēre, quod sulphur edebāt. & ꝙ
lissimū erat, cœpi tūc florē illū gustare,
qui à

qui à lapidibus vti ros desudabat,& dulcis-
simũ esse reperi,eo mane nihil aliud in pran-
dio edere volui,qui panem & florẽ illum sul-
phuris dulcissimũ,hoc illud est,ex quo perfe-
ctissimũ cõficeretur oleum.SE.Nónne & ex
apyro sulphure,id est,ignẽ non experto ex-
quisitum oleum conficeretur?BR.In hoc ca-
su sulphur melius est,quod ignẽ expertum
sit.nam depuratum est,& à lapidibus ac ter-
ra defecatum.at quicquid sit,optimũ esse ex
flore sulphuris oleum,ex sulphure ignem ex-
perto melius,ex sulphure ignem non exper-
to bonum,inter conficiendi verò modos, il-
le quo ex glacie & igne oleum extruditur,
optimus est.Iam verò reliqua prosequamur.

SENEX.

43 Inter olea,quæ in officinis seruamus, vl-
timã sedẽ habet oleum de momordica.BR.
Momordicã Ferrariẽse vulgus cochiã vocat.
miror verò antiquos,aut neglexisse , aut i-
gnorasse hãc tã pulchrã herbã,quæ topiario
opere ordinari potest,& res diuersas induce-
re valet,tótq; habet,insignes viriũ dotes.SE.
Antiqui igitur de momordica locuti nõ sũt?
BR.Nec illã,vel à lõgè salutarũt:aut oculis
(ꝙ legatur)cõspexerunt.sed quomodo oleũ
istud cõficis? SE.Descriptio quam habeo , &
qua semper vsus sum,hæc est.Recipe herbę
momordicæ quãtum tibi placuerit,& in vi-
tr eum

um vas ponatur, in quo oleum adſit oliua
optimũ, antiquũ, benéq; obturetur, & ſub
bã defodiatur, & arena bene tegatur, itáq;
integrũ annũ permaneat, & ſi per duos
meret annos, melius eſſet. nã balſamo æ-
parari poſſet. BR. Ad aliqua fortè particu
a efficacius eſſet, quàm balſamũ, ſed aliç
nt in opobalſamo vires, quàm in hocoleo,
ntiqua mea domo incella vinaria phialã
le oleo plenam inueni, & aderat chirogra
t ex pergameno, phialæ collo ſuſpẽſum,
d legẽs, oleũ hoc eſſe noui, & quòd eſſent
inta anni, quòd ibi erat defoſſum, adeò
ſum effectũ erat, vt pinguedo videretur
lbum. SE. Ad quos cõuenit affectus? BR.
unt podagræ cõuenire, & totius corporis
oribus, & mãmillarum, ſi loca in quibus
ores ſunt, inungãtur. nõnulli volunt vte-
n eſſe eo inungendum, & herbam in pul-
em redactam bibendam, poſteà cum mu
e coëundum, ſi nondum fuerit fœta con
et, idcirco ad conceptionem plurimum
ere fatentur, ad hæmorrhoidarum dolo-
experientia reperi eſſe præcipuum, imò
nia alia excedere præſidia, cùm phialam
m inueni, quæ ſub terra tandiu perman-
t: cœpi nonnullis præbere hæmorrhoi-
us affectis, qui ſtatim à dolore releuati
t. at tot deinceps huius olei portionem
petier

petierunt, vt breui totum sit phialæ consum ptum oleum. SE. Portionem aliquam pro te & tuis filiis seruare debebas, si quãdo que in hæmorrhoidarum dolores inciderent. BR. Nunquam negare possem præsidium, quod haberem alicui affecto, sed vt semper feci deinceps semper efficere statui, omnia mea esse omnibus probis viris communia, & præsertim presidia egregia, ac generosa. SE. Nónne potest, & ex calycibus oleum hoc confici? BR. Nihil impedit, imò ex folliculis potiùs probo, quàm ex foliis, quia pinguiores sunt & plantæ vires magis seruare possunt, si ego pararem folliculos & folia vnà commiscerem. SE. Ita deinceps semper agam. BRASSA. Optimè extruditur vi ignis, & glaciei eo modo, quo ex aliis rebus oleũ extrudere soleo, & perfectissimum est. Reliqua nũc prosequaris olea. SE. Cùm hoc vltimam sedẽ habeat, nulla etiam illa in meo pharmacopolio seruo oleorum genera. BR. De oleis igitur finitum erit? SE. Finitum quidem, quò ad hoc examen, non tamen finitum, quo ad cõfectionem. BR. Scito te singulis annis noua olea in omni ferè genere conficere. At interim vale, aliàs vnà conueniemus, & reliqua omnia tui pharmacopoli composita sub examen ducemus. SE. Id quàm citius fieri poterit, expediatur.

TABVLA.

At si hic pituitosus sit, qui in eiuscemodi pilorũ defluuium inciderit, vena secãda nõ est, sicuti neq; in bilioso, nisi pletora correptus esset. Verũ hoc modo purgãdus est.

℞. Inf. senæ ℥ iiij.
Syrupi byzantini Oxy. simp.
Singulorum ℥ j. Misce.

X 5 Post

ANTONII MVSAE BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS,

Examen omnium decoctionum, quarum vſus eſt apud Ferrarienſes pharmacopolas.

BRASSAVOLVS. SENEX.

RASSA. Dic mi Senex, quas ſeruatis vos ſeplaſiarij in veſtris pharmacopolis decoctiones? SEN. Nullas prorſus ſeruamus decoctiones. at illas tunc paramus, cùm à medicis indicuntur, vt ſunt fructuum decoctio, tamarindorum decoctio, ex aperientibus radicibus decoctio, ex frigidis ſeminibus decoctio, ex vrinam prouocantibus decoctio. plerunque etiam decocta indicuntur pro abluendis noſtri corporis membris, vt pro abluendo capite, pro extremitatibus abluendis, & pro fomentis aliqua in parte exercendis. nam ad fomenta ipſa & herbæ, & alia ſimplicia in dulci aqua, vel vino vel thermarum

aqua decoquantur, & spongiis fomenta adhibentur, fiunt & decoctiones ad balnea & stillicidia ab alto supra caput, vel aliud membrum destillanda. BR. Nônne fiunt & decoctiones ad syrupos liquefaciendos, & potabiles reddendos? SEN. Fiunt & ad multa etiam alia peragenda, quæ pharmacopolis à medicis, quando opus est indicuntur. Dic verò, potéstne definiri decoctio seu decoctum? BR. Potest eo modo, quo huius generis res definiuntur, quæ à fine vt plurimùm definiri solent, cùm sint vti medicorum instrumenta ad nonnihil ad finem medicæ artis spectandis assequẽdum. Dici igitur potest decoctionem siue decoctum esse, aliquorum simplicium virium in aliquem liquorem ebulliendo receptionem. SEN. Quæ simplicia sunt illa, quæ decoqui possunt ac debent? BRAS. Omnia simplicia decoqui posse nihil impedit, tamen hæc potissimùm decoquenda veniunt, herbæ, radices, aromata, flores, ligna, cortices, semina, surculi, succi, lanæ, liquores, resinæ, pices, gummi genera, metalla rarò decoquuntur, tamen nonnunquam decoctiones ingredi nihil impedit, sicuti & terrea omnia decoquuntur quandoque, & pinguedines ad vsum medicum, & animalium partes, & ipsa integra animalia. SENEX. Quomodo integra animalia? BRASSAVO.

Nônne

ſonne oleum vulpinum ex viua vulpe con-
ci nonnunquam vidiſti? SE. Vidi equidem.
R. Vt autem vno verbo te expediam, illa
erè & propriè decoctionem recipere poſ-
unt, quæ coquuntur, & alterata in ſubſtan-
tia coctionem recipiunt, reliqua quæ coctio
nem non admittunt, neque in coquendo in
ſubſtantia alterantur, propriè decoqui non
poſſunt, ſed in ipſis per ſimilitudinem voca-
bulo decoctio vtimur. nam ferrum quando-
que ebulliri iubemus, & coqui dicimus, cùm
tamen verè coqui non poſsit, neque in ſub-
ſtantia alterari. At hoc coqui id eſt, quod di-
cebamus, vim ſuam in liquorem aliquem in
quem ebullierit immittere. SEN. Quínam
liquor ad decocta ſumendus eſt? BR. Vt me-
dici intentio exigit, ad aliquem aſſequendũ
finem: quandoque enim in fontis aqua fieri
debet, quandoque in aqua fluminis, quando-
que in aqua pluuiali, quandoque in vino,
quandoque in aliqua aqua ex his, quæ igne
eliquatæ ſunt, quandoque in thermarum a-
quis, quandoque in vrina, quandoque in a-
qua ardente, & ita de aliis ſicuti in lacte, in
ſero, in aceto, in hepſemate, imò & in buty-
ro nonnunquam decoctio ſit. SE. Hoc mirũ
videtur, quomodo in butyro aliqua coquan
tur? BR. Imò mirũ non videatur, quoniã pe-
troſelini folia, & apij in butyro quãdoq; co

tur. Ad vrinam prouocandam, ac dolores sedandos. SE. Nónne aliqua plus coquuntur, aliqua minus? BR. Cur hoc petis? SE. Vt discere possim, quænam diutius coqui debẽt, & quæ breuius. BR. Hæc in præsentiarũ à te discendã sunt, cùm per sexaginta iam transactos annos hãc artẽ exercueris? SE. Noui equidem, quæ maiorẽ ferãt, & quę minorẽ decoctionũ ex his, quę in pharmacopolis seruamus. At abs te generales quasdã regulas scire percupio, quibus de omnibus simplicibus iudiciũ ferre possim. BRA. Mihi prorsus mirũ videbatur, tũ in præsentarũ hęc discere velle, quę infinities exercuisti, verũ vt tibi morũ gerã de his nonnihil agemus, quæ breuiorũ expetũt, & quę longiorũ decoctionũ, & vires nõ amittunt. Nam aliqua sunt, quæ breui tempore excocta effectum quẽpiam faciunt, diuinè verò excocta oppositum efficiũt prorsus. SEN. Hoc impossibile videtur. BRASSA. Imò verissimum est, en Galenus de brassica inquit quòd modicè excocta, ventrem subducit. diutius verò percocta, adstringit. Quod & Aristo. in problematibus diu ante Galeni ortũ testatus est, idémq; de lente censet, quòd in prima coctura subducit. in secunda verò, vt in diutina ebullitione adstringit. SEN. Hæc nunquam credidissem nisi à summis viris

tam

affectatè prodita essent. BR. Neq; vlli ex
ithoribus in his credēdū voluerim, sed ex
erientia hoc cōprobādum est. SE. De his in
ræsentiarum agamus, quæ percoqui debēt
c solēt, & quę magnā, quéque paruā expe-
ūt coctionē, cōtēplemur. BRAS. Totum
hoc negotium breuibus, ad regulas quasqā
referam, quas si lubebit, memoriæ mādare
poteris. SEN. Illas apertis auribus expecto.
BR. Dicisne hoc, ac si quandoq; clausas au
res habeas? SE. Et si aures patulę sint, tamē
tūc clausę dicūtur, cū mēs ipsa his nō adhi-
betur, quæ ab aliquo referūtur. nūc verò vt
hęc addiscā totus aures euadā, & Midā in
hoc mēbro superare cōtēdū. BR. Omnia in
regulas quaídā digerā quarū prima erit ista.

Omnes flores facilis sunt coctionis, neq;
multam ferre possunt decoctionē, sed ali-
quos nullū, alios modicū ferre experientia
constat. SEN. Non me latet aliquos flores
modicū, alios nullam ferre decoctionem.
BR. Violæ, rosę, boraginis flores, buglossi,
serpilli, mēthæ, saluiæ, amaraci, hyssopi, ac
similium herbarum nullam prorsus ferunt
decoctionem, idcirco vel imponendi cum
vltima ebullitio iam facta est, vel cum re-
liqua, quæ decoquūtur ab igne sunt remo-
ta. SEN. Ob quid harum herbarum flores

tam modicam ferre possunt decoctionem? BR. Causa est substantiæ tenuitas, qua insigniti sunt, ob quã si per aliquod tẽporis spatium ebullierint, eorũ vis resoluetur ac euanesceret, hoc nimirum proprium est simplicium, quę tenui substantia, tenuibúsq; partibus prædita sunt. SE. De liliorum igitur floribus, qui crassam habent substantiam decoctionem perpeti dici poterit. BR. Patiuntur, inquam, sed modicum, quoniã & ipsi tenelli sunt. & in superficie vires habent, à Galeno notatur florẽ hunc mistã habere tẽperaturã, partim ex tenui, partim ex terrena essentia, hinc fit, vt sit amarus si gustu percipiatur partim est ex aquea essentia, sed hac tẽperata, vnde quia terrenus essentia, propterea de coctionem aliquam ferre potest. at quia tenuis, idcirco id modicè feret. SE. De punicorum floribus quid dicendum videtur? BR. Quid intelligis per punicorũ flores? SE. Balaustium. BR. At balaustiũ flos nõ est, si verò per punicorũ flores foliola illa rubra intelligas, quæ à balaustio pullulãt, dicimus foliola ista nullam ferre decoctionẽ, sicuti de aliis dictum est tenellis floribus. balaustiũ verò maiorem fert decoctionem, ac ebullitionẽ. SE. De lauri autẽ floribus quid sentis? BR. Quod aliquam ferunt, sed modicam decoctionem, quoniã & vires habẽt ad profun

dam

 florũ partẽ permeãtes. SE. Multi arborũ flores extant, qui prædura substantia insigniti sunt, quid de illis sentire oportet? BR. Quòd decoctionem quampiam ferre possunt, & perforatæ flores quam ascyron vocãt, & sclareæ, quæ herba Sancti Ioannis dicitur, modicã quidem ferre possunt decoctionẽ, tamen aliquam prorsus ferunt. SE. Herbarum folia súntne diu coquenda? BR. Nonnulla sunt, quę decoctionẽ minimè ferunt, aliqua quæ modicã, alia quæ ampliorem. SE. Hæc per regulas noscere optarem. BR. En hæc tibi sit obseruenda regula.

Herbæ quarũ folia in superficie vires habent, decoctionẽ paucã ferre possunt. Quæ verò in ꝓfundo viribus insignita sunt, maiorẽ expetũt decoctionẽ. SE. Qua arte percipiã herbarũ vires esse in superficie, & non in profundo? BR. Hic vnus est cognoscendi modus, cùm herbam quampiam manibus tractaueris, si post modicam tractationem odorem proprium amiserit, vim in superficie habere indiciũ est. si verò manibus herbam tractaueris, & quantò magis illam tractas, tantò vehemẽtius odorẽ proprium spirat hæc herba, vel hæc folia (nam de foliis verba facimus) suas habent in profundo vires. SEN. De hac regula in re nota exemplum expecto. BRA. En, si ozymi folia mo-

dice tractes, odorẽ prorsus amittũt, & si violas per manus modice duces, odorẽ breuissimè amittũt, & nescio quid herbacei redolent. si quis verò lauri folia pertractauerit quantò magis pertractantur, tantò magis odorem proprium spirant, idem de citri foliis iudicium est, & de vocatæ spicæ foliis. SE. Hinc igitur inferẽdum est, & ozymum, & violas suas habere in superficie vires: spicam verò laurũ, & citri folia in profundo. BR. Ita profectò est, sed aliã regulã audito.

Folia, quæ prædura sunt, profundiorem vim magis habent, quamuis & aliqua prædura in superficie habeant, sed hoc rarius cõtingit, & in paucioribus fortè quàm enumerari possit. SEN. Ad reliqua iam progrediaris. BRAS. En progredior.

Radices, ligna, fructus, ac semina, diutinã ferre possunt decoctionẽ, regula tamen vniuersalis nõ est, quoniã in his fallit, quę in superficie vires habent. SE. Cortices etiã diutinam debent ferre posse decoctionẽ. BR. Et cortices, & lapides, & mineralia prædura sunt, imò durissima coctu, & cum his animalium carnes numerari possunt. SEN. Tamen inter carnes aliquæ citiùs, aliquæ tardiùs decoquũtur, verũ quid de carnibus pertractare opus est? BR. Maximè quoniã ex verucis carne fit decoctio pro clysteriis

in

dysenteria, & pro abluēdo capite melan
olicis, & iura fiunt ex caponibus, phasia-
s, perdicibus medicamēta. multáq; medi-
mēta in carniũ iure insumuntur, & ad im-
inguādũ (quod est medici opus) carnibus
ndigemus, & carniũ iuribus, ac dacoctis, &
estudinis carnis decoctio, & cohlearũ he-
ticis tradũtur, imò & ex albo Galeni iure
pisciculi decoquũtur, & ægrotantibus edē-
di præbentur, diu etiā ebulliri debent. quæ
dēsa sunt crassa & glutinosa, & quę vires ha
bēt adstringentes, insuper quæ integra co-
quũtur, plus ebulliri debent, quàm quæ cō-
cisa & in minutas partes distincta, & adhuc
minùs ebullire oportet, quæ in tenuissimũ
puluerem redacta sunt, pingua longiori
indigēt decoctione, & vehementer coquē-
da sunt coria. SE. Idcirco taurinum corium
valde ebulliēdum est, quando eo vti volue-
rimus, ad vulnera, vel vlcera abluenda. BR.
Ostreacea diu ebullire oportet, & omnia
quæ callosam carnē habēt, & quę prædurā,
& quæ asperā. SE. Cānarũ radicibus magna
decoctio necessaria est. BRAS. Ita constat,
cùm illis vtimur ad capillorũ, quod ex gal-
lico affectu cōtractum est defluuiũ, & illas
in lixiuio ebulliri facimus, tamen non sunt
extremè decoquenda, & aliis etiam prẹstò
sunt, quibus ob alias pili decidunt causas.
SEN.

SEN. Odorata decoctionē minus ferre vidētur, quàm non odorata. BR. Hoc in multis verū est, quæ in superficie odorē habēt, sed illa, quæ in profundo habent decoctionem aliquā ferre possunt, fœtida diutius ebullire oportet (modò non exigatur in alicuius curatione fœtor) vt fœtor ipse abeat. SE. In quibus affectibus conuenit fœtor? in nullo cōuenire arbitrabar. BR. Imò in multis conuenit, & præsartim in vteri affectibus, ac præfocationibus. SE. Reliqua iā psequaris. BR.

Omnia simplicia, quæ tenuiū sunt partium, pauca indigent decoctione, quæ verò crassarum, pluri ac longiori. SEN. Est ne hæc regula, quæ nunquam fallere posit? BRASSA. Imò suas habet & hæc regula exceptiones, quoniam in his opus est vires non esse in superficie. nam cùm in superficie sunt, modicam decoctionem ferre constat. SEN. Mihi summopere placeret, vt negotium istud ad breuissimas quasdam regulas deduceres. BRA. Hoc quàm libenter efficiam, hæc sit vna regula, & breuis.

Simplicia quæ vires habent maximè resolubiles, modicam decoctionem ferre possunt. SEN. Ob quas causas simplicium vires facilè resoluuntur? BRAS. Ob tres. SEN. Illas, ni piget, referto. BRAS. En,

Prima causa est, quia in eiuscemodi

simplicis

mplicis vis imbecilla est, ac pauca, & fa
lè resolubilis.

Secũda causa est, quia eiuscemodi sim-
lex, vim illã qua insignitur in supreficie ha
et, idcirco facilè ab ebullitione resoluitur.

Tertia causa est, quia simplex medica
mentum, raram habet substantiam, vt eius
vis facilè exire possit, tunc nimirum breui
coquendum est, ne vis illa in raris contenta
partibus exhalet.

SEN. Hæc videtur Mesũe sententia. BR.
Et est, quem putas fuisse Mesuen in medi-
cis negotiis? SEN. Virum probum. BRA.
Et diligentussimum, si quis alter vnquàm
diligentia vsus est in rebus medicis. SEN.
Ab hoc authore scriptum est, semina maio-
ra frigida decoctionem minimè ferre, ego
sæpius hoc consideraui; & mihi semper
visum est, aliquam posse ferre decoctio-
nem eiusmodi semina. BRASSA. Imò
mediocrem ferre poterunt, quia raram
non habent substantiam peponum semi-
na & cucurbitarum, ac aliorum communiũ
maiorũ semina, neq; vires suas in superfi-
cie habent, sed in profundũ vsq; penetrant,
neque eorum vires adeò tenues sunt, vt in
decoctione euanescant, propterea concedẽ-
dum est semina maiora frigida, decoctionẽ
si non mediocrem, saltem aliquam ferre

posse

posse De adiãto verò, violis, ac floribus verũ prorsus est, quod decoctionẽ minimè ferunt: cùm, quia vires habent in superficie sitas, tũ quia modicæ sunt: tum quia rarã habẽt substantiam, si violas vel pauxillũ manibus tractabis odorem amittunt, & herbaceum quid redolent. audito verò & aliam regulam.

Vnumquodq; densæ substantiæ simplex medicamentum, modò imbecillas vires nõ habeat, & in superficie, magnam decoctionem ferre potest.

Medicamenta, quæ vires in profundo habent, modò non sint modicæ, nec raræ texturæ sint ipsa, diutinam decoctionem ferre possunt. Simplicia omnia, quorum vis difficulter resoluitur, diutinam ac amplam ferunt decoctionem, modò eorum vis non sit adeò modica vt facilè resoluatur. SE. Iam in genere nosco, quæ simplicia decoctionem minimè ferunt, & quæ maximè ferunt. BR. Si hæc habes inter ipsa extrema cognosceis. opus autem est, vt mente concipias aliqua esse inter hæc duo extrema, media, quæ mediocrem ferunt decoctionem, cùm aliqua sint, quæ neq; medicam, neq; amplam ferãt decoctionem. SEN. Maximum debet esse inter eiusce modi extrema spatium. BR. Magnã habent ipsa extrema latitudinem; & maximum inter ipsa spatium, si ab his discedamus,

s,quæ nullam vel modicam decoctionem
petunt, & ad illa progrediamur, quæ am-
plissimam ferunt & maximā decoctionē. SE.
optarem summopere, vt hæc singulatim re
rres, & quæ in extremis sunt, & quæ in me
io. BR. Singulatim? quid putares me factu-
um si hæc singulatim essem allaturus? opus
sset, vt de vnoquoq; simplici medicamento
erba facerem, & omnia in medium affer-
em, & ex tenui ac exili libello immensum
volumen pararem. At non sum hæc omnia
in præsentiarum tractaturus. SE. Id saltē edo
cero cur simplicis decoquantur medicamēta.
BR. Multę sunt huius, quam petis rei causæ.
Vna est vt medicamenti vis in aliquē liquo-
rem quo bibi possit transeundo accōmode-
tur, siue eo possint aliqua corporis membra
ablui, siue quia medicamentum aliquod ni-
mis acre sit, vt acredinem deponat, siue vt
in ipso vis aliqua, seu venenosa, seu huma-
næ vitæ aduersa corrigatur: siue vt emolle-
scat, & alijs rebus facilius commisceri possit.
Decoctiones verò plerunque cum oppositis
fiunt, vt quæpiam venenosa vis ab aliquo
simplici medicamento demeretur, ebullitur
nonnunquam vt masticari facilè possit, non-
nullos vidi, qui pyrethrum ebulliri facie-
bant, vt maximam quam habet acredinem
deponeret, & faciliùs masticari posset. SEN.
In

In decoquendo vires amisisse debuit. BR. Si nõ penitus saltem maiorẽ amiserat partem, gustaui tunc modicum acredinis erat illi derelictum. at saliuã minime excitabat, vt sui moris est, & nomẽ habet herba saliuaris, ast modicum quid acredinis adhuc seruauerat, imò & pro cibis multa coquuntur, quæ aliôqui cruda minimè esitarentur, vt de Ari radice Galenus scripsit, & succi, quos in pharmacopolis seruatis, nisi coquerentur diu, seruari nõ possent, & pinguedines à vobis coquuntur, vt diutius seruẽtur, & ne rancidæ euadant. SEN. Imò & syrupi sunt decocti, & multa alia in nostris pharmacopolis. BR. Veruntamẽ multę sunt herbarum decoctiones, quæ à medico pro ægrotis indicuntur. SEN. Multæ quidem sunt, sed nullæ seruãtur, tũc verò fiunt, cùm medicus illas indicit. BR. Imò multæ mulieribus, & ægroto assistentibus dicuntur, inscio pharmacopola, vt sunt clysmatum decoctiones, quas Ferrarienses mulieres seruant, cùm quempiam habent ægrotum qui minimè excernat, & illas conficiunt. SEN. Et nos pharmacopolæ multas cõficimus pro clysmatibus decoctiones. BR. Tamen nõ seruetis. SE. Seruamus, cùm quispiam ægrotus clysmata sępe recepturus sit. BR. At Ferrarienses mulieres decoctiones seruant, quæ communes vocantur. SEN. Ex

quibus

libus cõficiuntur? BRASS. Ex maluis & vio-
s, vel ex maluis, & violis ac hordeo, vel ex
aluis, violis mercuriali, ac hordeo; quando
ue betam addunt, quandoque brassicarum
olia, quandoque furfur simul ebulliunt, sed
ic non est de his tractandi locus, sat fuit de
octiones indicasse, quæ à mulieribus fiunt,
& quas non conficiunt pharmacopolæ, ne-
que seruant. SEN. Alia prosequaris. BRASSA.
Fiunt & aliæ decoctiones ad diuersas inten
tiones à mulieribus, quas pharmacopolæ nõ
faciunt, vt illæ sunt quæ in phrenitide ad cõ
ciliãdum somnum adhibentur, & ad vigilias
inducendas, in cathoco. SENEX. Ex quibus
conficiuntur? BRASSA. In phrenitide ex per
sicorum foliis lactucæ, portulacæ, nympheæ
floribus, rosarum vitium foliis ac salicum,
& hoc decocto per multos dies vtuntur in le
thargo. fiunt ex chamæmeli floribus, melilo
to, stœcade, baccara, capillis Veneris, hysso-
po, & multa insuper decocta à medicis mu-
lieribus indicuntur, quæ à pharmacopolis
non fiunt, neque ipsis indicuntur. SENEX.
Nos fructuum decoctionem paramus, & a-
lias multas ex herbis, pro syrupis aquarum
vice liquefaciendis. BRAS. Hoc non me la-
tet. & plerunque aquarum loco cuiuspiam
herbæ decoctum fieri iubeo, cum frigida a-
qua vti voluerim. nam aquæ illæ, quæ vi i-
D gnis

gnis eliquantur: siherba sit frigida ipsius frigiditatem minimè seruant, idcirco iubeo, vt ex eisdem herbis quibus indigemus decoctum efficiatur, ex quo syrupum liqui fieri moneo, vt facilè bibi possit. SENEX. Alias audiui te de aquis vi ignis eliquatis verba facientem, & illas haud magnopere probantem. BRAS. Imò aliquas probo huius generis aquas calidas videlicet. alias non probo videlicet frigidas, at hic locus nō est de aquis vi ignis eliquatis pertractandi, cùm de ipsis (vt nosti) seorsim egerimus, imò tu ipse videris in ea parte dux facti. SENEX. Iam memoria habeo. at diu est quòd pertractatæ sunt, idcirco non mirum si nunc in promptu non sint, senio præsertim obliuionem inducente, sed ad rem ipsam de qua agere cœpimus, redeamus. BRASS. In simplicibus præterea contemplandum est, quæ terreæ sint substantiæ, quæ aëreæ, & quæ aqueæ, & in his perpendenda sunt illa in quibus terrea substantia attenuata est, & in quibus aquea, atque aërea. nam maiorem ferrent decoctionē, quæ terrea substantia prædita sunt, & non attenuata, minorem quæ aqueam, minimam quæ aëream. de his verò in suis de simplicium medicamentorum libris Galenus plenè egit. SEN. Neque istud prætermittēdum erat, verū in nostris phar-

macopolis nulla decocta seruantur, sed tunc nobis fiunt, cùm medici pro eorum ægrorum curandis illis indigent. BRAS. Neque immerito, quoniam hæc herbarum decocta pro conficiendis fomentis: siue lotionibus, siue pro catharcticis dissoluendis medicamentis, si per triduum seruentur, putrescere solent, ut est fructuum decoctio, ac similes aliæ, quæ breui corrumpuntur, propterea non seruantur, & vt sunt clysmatum decoctiones, quæ per octo tantum dies plus minus perdurare solent, postea & ipsæ corrumpuntur. SEN. Vnum est decoctum nuper inuentum: quod adeo diuerso modo fieri video, vt ipsi diuersi sunt facie pharmacopolæ. BR. Quódnam istud est? SEN. Indici ligni decoctum, obsecro te vt verum decoquendi modum mihi aperias. BR. De eo in morbi gallici curatione egimus, imò multi sunt decoquendi modi. SEN. Et hos abs te scire ardenter exopto. BRAS. In gallici morbi curatione scripti sunt, tu locum illum legere poteris in nostris supra secundum Epidemiorum Hippocratis librorum Commentariis. SEN. Optarem vt à te nunc repeterentur. BRAS. Vis ergo vt gallici morbi curationem repetam? SEN. Quid poterit mihi gratius cõtingere, imò supplex vt hoc agas oro, obsecro, ac efflagito. BR. Curationem igitur ab initio repetã, illã audito.

DE MORBI, GALLICI VO-
CATI, CVRATIONE.

NOn pauca occurrũt considerãda, prius
quam ad morbi gallici curationem a
cedamus, quæ erunt veluti præludia ad aff
ctum probè intelligendum, probéque cura
dum. Primò autem nominis ratio conside
randa venit: ab Italis gallicus affectus voca
tur, à Gallis autem morbus Neapolitanu
gallicus morbus à nostris vocatus est, qui
tunc visus est in Italia à Gallis deportatu
cùm Carolus huius nominis octauus Fra
corum Rex maximo cũ exercitu Neapoli
obsedit, & anno 1485. magna cum gloria
pit, tunc noua hæc lues Italiam vexare co
pit, primóque Neapolitanos, ac Gallos inu
sit, vnde Gallis gallicum affectum Itali no
minarunt Galli verò a loco in quo primò
sus est, Neapolitanum potiùs nuncupandu
censuerunt. Vel dicamus gallicũ fuisse nu
cupatum, quia eodem tempore Italia, & G
lis, & hac lue fuit infestata; rei verò sum
ma est, luem hanc tunc cœpisse, cùm Gal
Italiam infestarunt, & Carolus octauus F
corum Rex Neapolim sub ditionem posu
hæc est nominis ratio, & nulla alia, quanqu
& nonnulli indicum morbũ voluerint ap
pellatũ, quia morbus est indicis peculiari

Nicolaus Leonicenus in libello, quem d

mor

morbo gallico edidit, morbum gallicũ hoc modo definire, vel potiùs describere tẽtauit pustulæ sunt ab obscœnis partibus incipientes, mox totum corpus, atq; ipsam præcipuè faciem occupantes, præter fœditatẽ, magnũ insuper cruciatum plerunque afferẽtes, quæ descriptio (ne præceptori repugnare videar) Leoniceni tẽpore huic morbo conueniebat. nam cùm hic morbus vexare cœpit, statim de illo scripsit Leonicenus, idcirco modi illi affectus ac sympromatũ nondum erant perfectè noti, sub quibus oriebatur, neque quot modis, & per quot vias homines aggredi posset, planum erat, propterea vnamquanq; huius descriptionis particulã desideremus, & post Leoniceni tempora multum euariasse ostendamus. Primò igitur dicit, pustulæ sunt à partibus obscœnis incipientes, mox totum corpus, atque ipsam præcipuè faciem occupantes, veruntamen affectus hic nonnunquam absque pustulis contingit (vt vni cuique planum esse potest) vel saltem, quæ totum corpus nedum faciem occupent, insuper nonnulli doloribus solis capiuntur, & nulla afficiuntur pustula, alij nullam etiã habent pustulam, tamen præduros tumores per totum corpus habẽt sparsos, & nonnunquam in capite tantùm sunt, neque à pudendis semper incipit, sed quandoque ab

ore, quandoque à mammis, quandoque ab ano, quandoque ab insensibilibus meatibus (licet hoc rarissimum sit) ab his nimirum omnibus partibus initium habet, vt superioribus annis affectum gallicum in tres simplices species destinxerimus.

In illam, in qua aderant solæ pustulæ, & crustæ, & hoc genus gallicam scabiem vocare consueuimus.

Et in illam, in qua tantùm adsunt dolores, & hanc dolores gallicos nuncupauimus.

Et in illam, in qua sunt tantùm præduri tumores, & hanc tumores gallicos, vel duricies gallicas nominare consueuimus.

Hæ sunt simplices huius affectus species, ex quibus tres compositæ resultabant. Vna harum erat in qua simul pustulæ adsunt, & dolores, quæ scabies gallica cum doloribus nuncupanda erat. hîc verò per pustulas vlcera etiam intelligere oportet, & crustas, tam latas, quàm arctas, & mediocres.

Alia species erat in qua pustulæ complicabantur, simul, & duricies, vel tumores quæ vocari poterat scabies gallica, cum præduris tumoribus.

Tertia species erat cũ doloribus, & præduris tumoribus, quæ vocari poterat, dolores gallici, cum præduris tumoribus.

Ad tres has species illa accedit, in qua

tres

es simplices species complicatæ sunt, videlicet dolores, præduri tumores, & quando que molles, & pustulæ quæ vocari poterat, scabies gallica cũ tumoribus, ac doloribus.

At à viginti annis citrà, aliæ quædam species ortum habuêre quæ an ad declinantem morbum sequantur, an aliquo modo immutatum sit genus, ambigendum esset. quinq; ter sunt potissimùm modi, quos referre nõ pigebit.

Vnus est, qui vulgò pellarola vocatur, vel defluuiũ pilorũ, ab aliquibus alopecia, sed alterius generis ab ea de qua mentionem faciunt authores, qui modus homines ridiculos reddit, cùm capilli deciderint, barba, cilia, supercilia, & palpebrarum pili: nullus etenim est, qui hos videat ita depilatos, & non rideat, vt nonnunquam ob risum ploratum sequi viderim. nam quispiam expilatus ridẽtem vulnerauit, & obiit, ægrè ferens, vt ridẽdo illum derideret.

Alius est modus, qui vulgò dicitur dentarola, quoniam dentes patienti decidunt, & hic modus quandoque talis incipit, quandoque ad pilorum defluuium consequitur.

Tertius modus, est vnguium catus, qui plerunque ad defluuium pilorum sequitur, tamen & nonnunquã vngues ipsi decidunt, & nihil aliud mali patiuntur, quia natura

venenosam morbi gallici qualitaté ad has partes vti à centro remotissimas transmittit. veruntamen rarò contingere solet. quin ad pilorum defluuiũ sequatur vulgus, hunc modum vocat vngiarola.

Quartus modus est cæteris deterior & summè verendus, in quo homines oculos amittunt, & occhiarolã vulgò nuncupãt, modus hic quandoque incipiens fit, quandoque ad pilorum defluuium sequitur, quandoque ad dentium defluuium.

Quintus modus est gonorrhœa, nã gallicus affectus ex gomorrhœa incipit, & posteà pilorum defluuium sequitur, quandoque incipit à gonorrhœa & in gonorrhœã finit, nã nihil aliud ad illã sequitur, quàm quod ipsa perseuerat, neq; facilè euinci potest, sed necessariũ est, si sedari debeat, generosis vti præsidiis, de quibus posteà verba faciemus.

Ante vigesimũ annũ hi nõ aderãt modi, qui cõplicari possunt, & nõnunquã cũ prædictis tribus simplicibus speciebus complicari possunt, multæque fient specierum cõplicationes, quas omnes in ordinẽ reddemus. primò simplicies enumerantes, posteà cõplicationes omnes, quæ fieri possunt annotãtes. A simplicibus igitur ita exordiamur.

Scabies gallicæ

Dolores gallici

Tum

mores gallici
efluuium pilorum
efluuium dentium
nguium casus
culorum amissio vel peruersio
onorrhœa
Hæc sunt simplices species ex quibus.28. o-
riuntur duplices videlicet.
cabies gallica cum doloribus,
cabies gallica cum tumoribus,
cabies gallica cum defluuio pilorum,
cabies gallica cum dentium casu,
cabies gallica cum vnguium casu,
cabies gallica cum oculorum amissione,
cabies gallica cum gonorrhœa.
Dolores gallici cum tumoribus.
Dolores gallici cum defluuio pilorum,
Dolores gallici cum dentium casu,
Dolores gallici cum vnguium casu,
Dolores gallici cum amissione oculorum,
Dolores galici cum gonorrhœa,
Tumores gallici cum defluuio pilorum,
Tumores gallici cum dentium casu,
Tumores gallici cum vnguium casu,
Tumores gallici tum oculorum amissione,
Tumores gallici cum gonorrhœa,
Defluuium pillorum cum dentium casu,
Defluuium pilorum cum vnguium casu,
Defluuium pilorũ cum oculorũ amissione.

Defluuium pilorum cum gonorrhœa,
Dentium casus cum vnguium casu,
Dentium casus cum oculorum amissione,
Dentium casus cum gonorrhœa,
Vnguium casus cum oculorum amissione
Vnguium casus cum gonorrhœa,
Oculorum amissio cum gonorrhœa,

Post duplices species quæ viginti octo sunt triplices sequuntur species, quæ ex tribus simplicibus fiunt complicatis, & sunt numero quinquaginta sex, videlicet

Scabies gallica cũ doloribus & tumoribus,
Scabies gallica cum doloribus & defluuio pilorum,
Scabies gallica cum doloribus & dentium defluuio,
Scabies galli. cũ doloribus & vnguium casu.
Scabies gallica cum doloribus, & oculorum amissione.
Scabies gallica cũ doloribus & gonorrhœa,
Scabies gallica cum tumoribus & pilorum defluuio,
Scab. gall. cum tumoribus & casu dentium,
Scabies gallic. cũ tumoribus & vnguiũ casu,
Scabies gallica cum tumoribus & oculorũ amissione,
Scabies galli. cũ tumoribus & gonorrhœa,
Scapies gallica, cum defluuio pilorum, & casu dentium,

Scabies gallica, cum defluuio pilorum, & casu vnguium,
Scabies gallica cum defluuio pilorũ & oculorum amiſsione,
Scabies gallica cum defluuio pilorum & gonorrhœa,
Scabies gallica cum dentium caſu & vnguiũ caſu,
Scabies gallica cum dentium caſu & oculorum amiſsione,
Scab. galli. cum dentiũ caſu & gonorrhœa,
Scabies gallica cum vnguium caſu, & oculorum amiſsione,
Scab gall. cum vnguiũ caſu & gonorrhœa,
Scabies gallica cum oculorum amiſsione & gonorrhœa,
Dolores gallici cum tumoribus & pilorum defluuio,
Dolores gallici cum tumoribus & dentium defluuio,
Dolores gall. cũ tumoribus & vnguiũ caſu,
Dolores gallici cum tumoribus & oculorũ amiſsione,
Dolores gall. cũ tumoribus & gonorrhœa,
Dolores galici cum defluuio pilorum, & dentium caſu.
Dolores gallici cum defluuio pilorum & vnguium caſu,
Dolores gallici cum defluuio pilorum &

oculorum amiſsione,
Dolores gallici cum defluuio pilorum & go
norrhœa,
Dolores gallici cum defluuio dentium & ca
ſu vnguium,
Dolores gallici cum defluuio dentium & o
culorum amiſsione,
Dolores gallici cum defluuio dentium & go
norrhœa,
Dolores gallici cum vnguium caſu & oculo
rum amiſsione,
Dolores gallici cum vnguium caſu & gonor
rhœa,
Dolores gallici cum oculorum amiſsione &
gonorrhœa,
Tumores gallici cum caſu pilorum & caſu
dentium,
Tumores gallici cum caſu pilorum & caſu
vnguium,
Tumores gallici cum caſu pilorum & oculo
rum amiſsione,
Tumores gallici cum caſu pilorum & gonor
rhœa,
Tumores gallici cum caſu dentium & caſu
vnguium,
Tumores gallici cum caſu dentium & oculo
rum amiſsione.
Tumores gallici cum caſu dentium & gonor
rhœa.

Tum

[T]umores gallici cum casu vnguium & oculorum amisione.
[T]umores gallici cum casu vnguium & gonorrhœa,
[T]umores gallici cum oculorum amisione & gonorrhœa,
[D]efluuium pilorum cum casu dentium & casu vnguium,
[D]efluuium pilorum cum casu dentium & oculorum amisione
[D]efluuium pilorum cum casu dentium & gonorrhœa,
[D]efluuium pilorum cum casu vnguium & oculorum amisione
Defluuium pilorum cum casu vnguium & gonorrhœa,
Defluuium pilorum cum oculorum amisione & gonorrhœa,
Casus dentium cum casu vnguium & oculorum amisione,
Casus dentium cum casu vnguium & gonorhœa,
Casus dentium cum oculorum amisione & gonorrhœa,
Vnguium casus cum oculorum amisione & gonorrhœa.
Post species triplices, quę quinquaginta sex sunt, species quadruplices, numerare oportet, hoc est, quæ sunt ex quatuor pasionum

prędi

prędictarum complicatione, & sunt numero sexagintaquatuor, videlicet,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, & defluuio pilorum,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, & dentium casu,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, & vnguium casu,
Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis, & oculorum amissione,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, & gonorhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio pilorum & casu dentium;
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio pilorum, & casu vnguium,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio pilorum, & oculorum amissione,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio pilorum, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio dentium, & casu vnguium,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio dentium, & oculorum amissione,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio dentium, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, casu vnguium, & oculorum amissione,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, ca

su

...a vnguium, & gonorrhœa,
...abies gallica, cum doloribus gallicis, ocu
...lorum amissione, & gonorrhœa:
...abies gallica, cũ tumoribus gallicis de-
...fluuio pilorum, ac casu dentium,
...abies gallica, cũ tumoribus gallicis, de-
...fluuio pilorum, & casu vnguium,
...abies gallica cũ tumoribus gallicis de-
...fluuio pilorum, & oculorum amissione,
...abies gallica, cũ tumoribus gallicis, de-
...fluuio pilorum, & gonorrhœa,
...abies gallica, cum tumoribus gallicis, de
...fluuio dentium, & casu vnguium,
...abies gallica, cũ tumoribus gallicis, de
...fluuio dentium, & oculorum amissione,
...cabies galica, cũ tumoribus gallicis, de-
...fluuio dentium, & gonorrhœa,
...abies gallica cum tumoribus gallicis, ca-
...su vnguium, & oculorum amissioce,
...abies gallica, cum tumoribus gallicis, ca-
...su vnguium, & gonorrhœa,
...abies gallica, cum tumoribus gallicis,
...amissione oculorum, & gonorrhœa,
...abies gallica cum defluuio pilorum, ca-
...su dentium, & vnguium casu,
...abies gallica, cum defluuio pilorum, ca-
...su dentium, & oculorum amissione,
...abies gallica, cum defluuio pilorum, ca-
...su dentium, & gonorrhœa,

Scabies

Scapies gallica, cum defluuio pilorum, casu vnguium, & oculorum amisione,
Scapies gallica, cum defluuio pilorum, casu vnguium, & gonorrhœa,
Scapies gallica, cum defluuio dentium, casu vnguium, & oculorum amisione,
Scapies gallica, cum defluuio dentium, casu vnguium, & gonorrhœa,
Scapies gallica, cum casu vnguium, oculorum amisione, & gonorrhœa,
Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, & casu dentium,
Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, & casu vnguium,
Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, & oculorũ amisione,
Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, & gonorrhœa,
Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio dentium, & casu vnguium,
Dolores gallici, cũ tumoribus gallicis, defluuio dentium, & oculorum amisone,
Dolores gallici, cum tumoribus gallices, defluuio dentium, & gonorrhœa,
Dolores gallici, cum pilorũ defluuio, dentium casu, & casu vnguium,
Dolores gallici, cum pilorũ defluuio, dentium casu, & oculorum amisione,
Dolores gallici, cum pilorũ defluuio, dentium

tium casu,& gonorrhœa,
Dolores gallici,cum defluuio pilorum, casu vnguium,& oculorum amisſione,
Dolores gallici,cum defluuio pilorum, casu vnguium,& gonorrhœa,
Dolores gallici , cum defluuio pilorũ, oculorum amisſione, & gonorrhœa,
Dolores gallici, cum defluuio dentium,casu vnguium,& oculorum amisſione,
Dolores gallici,cum defluuio dentium , casu vnguium,& gonorrhœa,
Dolores gallici, cum defluuio dentiũ, oculorum amisſione,& gonorrhœa,
Dolores gallici,cum casu vnguium, oculorum amisſione,& gonorrœa,
Tumores gallici,cum defluuio pilorũ,dentium casu,& vnguium casu,
Tumores gallici,cum defluuio pilorũ,dentium casu,& oculorum amisſione,
Tumores gallici,cum defluuio pilorũ,dentium casu,& gonorrhœa,
Tumores gallici,cum defluuio pilorũ,casu vnguium,& oculorum amisſione,
Tumores gallici,cum defluuio pilorũ, casu vnguium,& gonorrhœa,
Tumores gallici, cum defluuio pilorũ,oculorum amisſione,& gonorrhœa,
Tumores gallici,cum defluuio dentiũ,casu vnguium,& oculorum amisſione,

Tumores gallici, cum defluuio dentiũ, casu vnguium, & gonorrhœa,
Tumores gallici, cum defluuio dentiũ, oculorum amissione, & gonorrhœa,
Defluuium pilorum, cum defluuio dentium casu vnguium, & oculorum amissione,
Defluuium pilorum, cum defluuio dentium casu vnguium, & gonorrhœa,
Defluuium pilorum, cum defluuio dentium oculorum amissione, & gonorrhœa,
Defluuium pilorum, cum casu vnguium oculourm amissione, & gonorrhœa,
Defluuinm dentium, cum casu vnguium, oculorum amissione, & gonorrhœa,
Nunc illa sequũtur, quæ species, vel modos faciũt per complicationem simul quinque simpliciũ specierum, & sunt numero quadragintaseptem.
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, & casu dentium,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorũ, & casu vnguium,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, & oculorum amissione,
Scabies gall. cũ doloribus gallicis, tumorib⁹ gallicis, defluuio pilorum, & gonorrhœa,

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, casu dentium, & casu vnguium,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, casu dentium, & oculorum amissione,
Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis, casu dentium, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, casu vnguium, & oculorum amissione,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, casu vnguium, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, oculorum amissione, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, defluuio pilorũ, casu dentiũ, & vnguium casu,
Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, defluuio pilorum, casu dentium, & oculorum amissione,
Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, defluuio pilorũ, casu dentium, & gonorrhœa,
Scab. gall. cũ dolorib. gallicis, defluuio dentiũ, casu vnguium, & oculorũ amissione,
Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, defluuio dentiũ, casu vnguiũ, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, de-

fluuio dentium, oculorum amiſsione, & gonorrhœa.
Scabies gallica, cũ dolorib. gallicis, caſu vnguiũ, oculorũ amiſsione, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cũ tumorib. gallicis, defluuio pilorũ, caſu dentium, & caſu vnguiũ,
Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, & oculorũ amiſsione,
Scabies gallica, cũ tumorib. gallicis, defluuio pilorũ, caſu dentium, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu vnguium, & oculorum amiſsione,
Scab. gallic. cum tumorib. gallicis, defluuio pilorum, caſu vnguium, & gonorrhœa.
Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio dentium, caſu vnguium, & oculorum amiſsione,
Scabies gallica, cũ tumorib. gallicis, defluuio dentiũ, caſu vnguiũ, & gonorrhœa,
Scabies galli. cũ tumorib. gallicis, caſu vnguiũ, oculorũ amiſsione, & gonorrhœa,
Scab. gallica, cũ defluuio pilorũ, caſu dẽtiũ, caſu vnguium, & oculorum amiſsione,
Scabies gallica, cum defluuio pilorum, caſu dentium, caſu vnguium, & gonorrhœa,
Scab. gallica, cũ defluuio pilorũ, caſu vnguiũ cum oculorum amiſsione, & gonorrhœa,

Scab

Scabies gallica,cũ defluuio dentiũ , casu vnguiũ, oculorũ amissione,& gonorrhœa,
Dolores gall.cũ tumorib.gallicis , defluuio pilorum,casu dentium,& casu vnguium,
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,defluuio pilorum, casu dentium, & oculorum amissione,
Dolores gallici,cũ tumorib.gallicis , defluuio pilorũ,casu dentium,& gonorrhœa,
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,defluuio dentium,casu vnguium, & oculorum amissione,
Dolores gallici,cũ tumorib. gallicis , defluuio dentium,casu vnguiũ,& gonorrhœa,
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis defluuio dentium, oculorum amissione , & gonorrhœa,
Dolores gallici,cũ tumoribus gallicis, casu vnguiũ,oculorũ amissiõe,& gonorrhœa,
Dolores gallici,cũ defluuio pilorũ, casu dentiũ,& vnguium,cum oculorũ amissione,
Dolores gallici,cum defluuio pilorum,casu dentium,& vnguium,cum gonorrhœa,
Dolores gallici,cum defluuio pilorum, casu dentium , cum oculorum amissione , & gonorrhœa,
Dolores gallici,cũ defluuio pilorũ, casu vnguiũ,oculorũ amissione , & gonorrhœa,
Dolores gallici,cũ defluuio dentiũ,casu vn-

guiũ, oculorũ amiſsione, & gonorrhœa.
Tumores gallici, cum defluuio pilorum, caſu dentium, & vnguium caſu, cum oculorum amiſsione.
Tumores gallici, cum defluuio pilorum, caſu dentium, cum vnguium caſu, & gonorrhœa,
Tumores gallici, cum defluuio pilorum, caſu dentium, cum oculorum amiſsione, & gonorrhœa,
Tumores gallici, cum defluuio pilorũ, caſu vnguium, oculorum amiſsione, & gonorrhœa,
Tumores gallici, cum defluuio dentiũ, caſu vnguium, cum oculorum amiſsione, & gonorrhœa,
Defluuium pilorum, cum caſu dentium, cum caſu vnguium, oculorum amiſsione, & gonorrhœa,
Poſt hos quadragintaſeptẽ modos, qui ſunt per cõplicationem quinque ſimul ſimplicium modorum, ſequuntur vigintiduo modi, qui ſunt ex complicatione ſex modorum ſimplicium ſimul, videlicet,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, & caſu vnguium,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu
dent

dentium, & oculorum amiſsione,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu vnguium, & oculorum amiſsione,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, pilorum defluuio, caſu vnguium, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, oculorum amiſsione, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, dentium caſu, caſu vnguium, & oculorum amiſsione,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio dentium, caſu vnguium, & gonorrhœa,
Scabies gallica cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, caſu vnguium, oculorum amiſsione, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, caſu vnguium, & oculorum amiſsione,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, caſu vnguium, & gonorrhœa,
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, de-

fluuio dentium, casu vnguium, oculorum amissione, & gonorrhœa,

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, casu dentium, vnguium casu, & oculorum amissione,

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, casu dentium, vnguium casu, & gonorrhœa,

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum dentium casu, oculorum amissione, & gonorrhœa,

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio dentium, casu vnguium, oculorum amissione, & gonorrhœa,

Scabies gallica, cum defluuio pilorum, casu dentium, vnguium casu, oculorum amissione, & gonorrhœa,

Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, casu dentium, vnguium casu, & oculorum amissione,

Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, casu dentium, vnguium casu, & gonorrhœa,

Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio dentium, casu vnguium, oculorum amissione, & gonorrhœa,

Dolores gallici, cum defluuio pilorum, dentium casu, casu vnguium, oculorum amissione, & gonorrhœa,

Tum

Tumores gallici,cum defluuio pilorum, casu dentium,casu vnguium, oculorum amissione,& gonorrhœa.

Post viginti duos modos ex mistione sex simplicium modorum simul,octo sequuntur modi per complicationem septẽ simplicium modorum,videlicet,

Scabies gallica,cũ doloribus gallicis,tumorib.gallicis,defluuio pilorũ,casu dentiũ, vnguium casu,& oculorum amissione,

Scabies gallica,cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,defluuio pilorum, casu dentium,casu vnguium, & gonorrhœa,

Scabies gallica,cũ doloribus gallicis,tumoribus gallicis,defluuio pilorum,casu dentium,oculorũ amissione, & gonorrhœa,

Scabies gallica,cũ doloribus gallicis,tumoribus gallicis,defluuio pilorum, casu vnguiũ,oculorũ amissione, & gonorrhœa,

Scabies gallica,cũ doloribus gallicis,tumoribus gallicis,defluuio dentium, casu vnguiũ,oculorũ amissione, & gonorrhœa,

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio pilorum, casu vnguium, dentium casu,oculorũ amissione,& gonorrhœa,

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis,defluuio pilorũ,casu dentiũ, casu vnguium, oculorum amissione,& gonorrhœa,

Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,de-

fluuio pilorũ, casu dentiũ, casu vnguium oculorum amissione, & gonorrhœa.

Post species illas, quæ variationem habent per septem, & octo sunt species, illæ sequuntur, quæ variationem habẽt per octo cõditiones. Verum cùm tantùm octo sint conditiones, quæ octo faciunt simplices species, idcirco erit tantùm vna species, quæ omnes octo habebit conditiones, & omnes simplices species complectetur, videlicet,

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, casu dentium, vnguium casu, oculorum amissione, & gonorrhœa.

Homo ille, qui has omnes conditiones habebit, gallicum morbum exquisitissimè patietur, cui ad hoc vsque tempus nihil addi posse certum est, nisi alia de nouo emerserint, quæ variationem facere possint, sicuti de nouo citra annos viginti, pilorum defluuium, dentium casus, & vnguium, oculorum amissio, & gonorrhœa contingere, hæque complicata vt superius annotauimus, ita distinctè contingunt, vt distinctæ species videri possint.

Erunt ergo ducentæ, & triginta quatuor morbi gallici species, siue modi, octo simplices, viginti octo per cõplicationem simul duorũ simpliciũ modorũ, quinquagintasex

per complicationem simul trium modorũ. sexaginta quatuor per cõplicationem simul quatuor modorum, quadragintaseptem per complicationem simul quinque simplicium modorum, vigintiduæ per complicationem simul octo mdorum, octo per complicationem simul septem simplicium modorun. vnicus verò est, & solus modus per cõplicationem simul omnium octo modorum. si verò vnà colligantur, erunt modi.234. Ex his verò modis planum est Leoniceni definitionem his ommbus modis, & seorsum, & coniunctim non conuenire.

Nũc verò quid sit in generemorbus gallicus, vel affectus iste vocatus gallicus cõtẽplandũ est, adsunt nimirũ Galeni methodi, per quas facilè in generalem vniuscuiusque morbi cognitionem deuenire possumus, morbi dico etiã innominati, & ampliùs nõ visi, in quo genere sit, neque modus deest generales differentias ipsius morbi inueniẽdi, affectũ gallicũ morbun esse, morbi definitio quæ ex Galeno sumitur in primo de morborum causis ac differentiis planissimè ostendit. nam morbus, dispositio est præter naturam, qua corporis actiones sensibiliter læduntur. Affectũ gallicũ dispositionẽ esse præter naturam nemo inficias it: non enim naturalis est, sed potiùs naturæ opposita,

hunc

hunc insuper morbũ operationes lædere, & actiones manifestè patet . nã & motiuæ vires,& omnes aliæ tam intrinsecæ quàm extrinsecæ læduntur.Hinc igitur facilè colligi potest affectum gallicũ morbum esse . cùm verò morbus amplũ genus sit, sub quo species non paucæ continentur, idcirco in qua specie sit hic morbus , inquirendum venit. Tres autem sunt in genere vniuersales morborum species,quæ tria vniuersalia genera vocantur,videlicet praua temperies , praua cõpositio,& continui solutio. Nã opus est, si corpus sanum esse debeat,vt bonã habeat in quatuor qualitatibus tẽperiem, vel illam saltẽ,quæ sibi conueniẽs est, bonã præterea compositionẽ habere debet,si integra sanitate fruatur.eiuscemodi autẽ bona cõpositio multas exigit cõditiones,vt Galen.monet in primo de morborum causis, & in arte medicinali,verum omnes has conditiones ad quatuor reduxit,videlicet ad debitã & cõuenientẽ mẽbri conformationẽ,ad numerũ partiũ,quæ tot sint,quot exigũtur, ad perfectã mẽbri & totius symmetriam,& ad decentẽ quãtitatẽ,ne nimis magna sit pars, quàm esse debeat , & ne nimis parua , & ad bonam dispositionẽ. hæ verò omnes partes, quæ in debito sunt numero,ac debita quantitate,cõtinuæ etiã ad inuicẽ esse debent, &

non

on separatæ, si homo sanitate frui debeat.
Quærendum igitur est, in quo horũ triũ
genere sit morbus gallicus. An, scilicet sit
praua qualitas, vel praua cõpositio, vel solu
tio continui, respondendum est si de morbo
gallico in genere loquamur, fateri oportere
morbum gallicum esse in vnaquaq; specie,
ex his tribus. Nam cùm vlcera adsunt, pustu
læ, crustæ, tumores præter naturã, significa-
tur morbũ esse in solutione cõtinui, pustulæ
verò illæ, & illa vlcera fieri nequeunt, nisi
sanguis, & corporis humores prauã habeant
qualitatem: acrẽ, & erodentẽ, & febrẽ plerũ
que iunctã habent. Est ergo & in praua qua
litate morbus. esse verò & in compositione
morbũ, ex hoc planũ est, quia est morbus (vt
omnes fatentur) in membris organicis. Vide
mus autem in nonnullis brachia præter suã
naturã extenuari, & crura supra suam naturã
augeri, ac intumescere, vt morbum in com-
positione incidant, quæ est debita membro
rum formatio, quam plasmationem vocauit
Galenus. Est ergo in compositione morbus,
quo ad figuram, quo ad membrorum quanti
tatem, & quo ad dispositionem, vt omnia ge
neralia morborum genera complectatur,
que in genere intelligẽda esse admonemus.
Si verò de morbi gallici speciebus par-
ticulariter loquamur, singulatim de vna
qua

quaq; contemplandum erit. Sunt verò octo simplices species, quibus consideratis cõpositæ omnes planę erũt, & manifestę. à scabie verò gallica incipiamus. nam ita vocatur, cùm pustulæ adsunt, & vlcera, ac crustæ, in hac adest continui solutio manifesta, quæ cum humoribus fit prauam qualitatẽ habẽtibus, acrem, & exedentem, vnáque praua adest figuratio: nam horum figura nonnunquàm adeò turpis efficitur, vt qui affectum hoc morbo viderint, ridere cogantur.

Gallici dolores nonnunquam sunt absq; vllo tumore, absq; vlla pustula, vel crusta, vel vlcere, tunc ab huius morbi praua qualitate venenosa, de qua loquemur, fiunt, & hæc gallicorum dolorum species, est in praua qualitate. Si verò cum doloribus tumores adsint, vel tumores adsint absq; dolore, tunc adest continui solutio, praua qualitas, & praua compositio. nam tumores prauam figuram inducunt, & prauam compositionem in membra in quibus fiunt.

At si pilorum defluuium cõtemplemur, est morbus solùm in praua qualitate. nã est praua qualitas acris corrodens, quæ est in humoribus, quos natura ad circũferentiam expellit, in qua cùm aliquantisper immorantur, ob eorum prauam qualitatem pilorum radices corroduntur, & pili omnes corruunt:

unt, nonnullis citius, aliis tardius.

In casu verò dentium præter prauam qualitatem, quæ ad gingiuas tendit, gingiuæ etiam vlcerantur, & continui solutio fit, & cum dentes deciderint, deformes euadunt homines. nam os & rictum & genas magis recta, quàm conueniat faciunt, quale pictores Diuo Bernardino os pingere solute, vt dici possit morbus in qualitate, in solutione continui, & formatione.

De vnguium casu idem ferè iudiciũ esse debet. nã humores sunt acres, qui illos decidere faciunt vnguium radices erodendo, vt hic dici possit, prauam qualitatẽ, solùtionem continui, & malam cõformationem adesse.

In specie insuper illa, in qua oculi amittuntur, vel malè tractantur. nam cùm dico amitti intelligo prauè tractari, omnia adsunt morborum genera, quippe oculos non statim amittũt, sed id paulatim sequitur, vt oculi ophthalmiam pati videantur, & valde rubri sint, tumidásque habeant oculorũ venas, vt hîc necessariò praua sit qualitas, praua compositio, & continui solutio.

Denique & illa species, in qua adest gonorrhœa, à praua qualitate dependet, quæ quandoque intrinsecas penis partes corrodit, cùm materia acris per illas transit, & cõtinui solutio sequitur.

Breui

Breuibus ergo nulla eſt ſimplex morbi gallici ſpecies, in qua tria morborũ genera ferè non complicentur, præter illam in qua ſolùm adeſt defluuiũ pilorum : in hac enim ſola praua qualitas peccare videtur. Et ſi dicas, eſſe humores qui capillorum radices, & pilorum exedunt ac corrumpunt, dicimus eſſe quidem humores, ſed ratione, qua prauã habent qualitatem id efficere valent, idcirco erit tantùm à qualitate praua morbus gallicus, in quo ſolùm decidunt pili.

Poſt ſpeciei inquiſitionẽ in gallici morbi genere ad ſpeciem particularem aliquã cognoſcẽdam peruenire oportet, per illa, quæ in arte medicinali à Galeno traduntur. Hoc verò erit conſiderare, nũquid in aliqua ſpecie morborũ apud authores nominatorum reperiatur hic gallicus affectus. tria verò ſunt quæ contemplanda veniunt, ſi hanc cognitionẽ aſſequi voluerimus. Primò enim conſideranda ſunt illa, quæ eſſentialiter inhærent, ſecundò propria, tertiò ſymptomata, ex his etenim in huius morbi, ſpeciei particularis cognitionem deueniemus, ſi tamẽ in aliqua ſit denominata ſpecie, & ab authoribus excogitata affectus gallicus.

Primò igitur contemplemur, in qua particulari ſpecie ſuperiores medici illum poſuerint. nonnulli ſunt qui dixerint gallicũ affe-

ctum

tũ esse elephantiasim, alij leprã, alij lychenem, alij speciẽ illá morbi esse, quæ ab Arabibus Asafati vocatur, alij prunam esse voluerũt, alij persicum ignẽ. at morbũ gallicũ nullum horum esse elegãtissime probauit Nicolaus Leonicenus in libello de morbo gallico, vt meritò excusati esse videamur, si de his sentẽtiis ac opinionibus, nihil pertractabimus. Verùm ne laborem penitus suffugere videamur, primò contẽplemur quibus rationibus suffulti sint, qui hũc morbũ elephãtiasim esse arbitrãtur, inquiunt hi: cùm hic morbus naturalem formã deprauet in figura, in lenitate, asperitate, in tumore, & diminutione, nam membra crassiora euadunt, & pustulis plena, vnde mẽbra tantam crassitiem contrahunt, tantámque pellis duritiem, ac deformitatem, vt cum elephantis pelle similitudinem quandam habere videantur, imò facies adeò tumida fit, vt satyris assimilari possit, hæc verò omnia à Galeno elephantiasi attribuuntur, idcirco morbus gallicus elephantiasis est, hoc suadent ex Galeni verbis in libro de atra bile, in quo monet quandoque ex atra bile pustulas in corpore absque febre excitari, & apparere. fiunt verò in cute crassiore reddita, vt est elephantiasis, igitur elephantiasis (inquiunt) est morbus gallicus, quia cum cutis crassi-

tie pustulas habet. & in medicis definitioni-
bus Galeno adscriptis habetur, elephas esse
affectum, qui cutem crassam atq; inæqualem
reddit, liuor adest, cum cuti, cũ oculorum al-
bis, exeduntur partes manum ac pedum sum-
mæ, ex quibus sanies liuida, ac fœtida ema-
nat, & in introductorio sibi adscripto inquit:
Morbus quem Græci ἐλεφαντίασιν vocãt, ab
elephanti similitudine nomen sortitus est,
nã qui hoc vitio laborant, cutem crassam, du-
ram, elephãtorum modo asperatam habẽt,
originem mali faciunt, pituita crassa, & atra
bilis, vel mucosa maximè inhærescens. hi e-
nim humores ferinũ ipsum denuntiant, qua
re solum veratrum, siue nigrum, siue album
præsentaneum elephantiasis est remedium,
hæc introductio siue medicus. Si horum sen-
tentiam contemplemur, in cutis duritie at-
que crassitie maximam vim facere videntur
addunt & Galenum in secũdo de morborũ
causis, in illa parte, vbi loquitur de deprauа-
ta figura dicere, qnippe morbus qui elephas
nominatur, planè formã immutat, itidem &
tabes, etenim nasus simus, labia crassa, aures
acuminatæ in elephantiasi videntur, atque
in totum, qui sic laborant, satyris similes
sunt. Cùm verò & his qui patiũtur affectum
gallicũ, hæc cõtingant argumẽto ab his sum
pto, quæ substantialiter inhærẽt, cõcluden-
dum

um volunt gallicum affectum esse elephan
iasim, in libro etiam de humoribus præter
aturam, ait, & ipse elephas est melancho-
ica, scilicet affectio, primã quidem genera
ionem ex sanguine melancholico, habens,
patio verò temporis ipsius nigræ plus san-
guine fit, cùm malè olentes sunt, & molesti
visu, horũ nonnullis vlcera cõtingũt, hãc af-
fectionẽ cùm incipit, satyriasmon nominãt,
quoniã satyris similes fiunt visu. Ex his Ga-
leni verbis inferẽdũ iudicãt morbũ gallicũ
hunc esse affectũ, qui elephas dicitur, & qui
in initio quãdoq; vocatur satyriasmos. Et in
sexto de Symptomatum causis, decacochæ
mia inquit, vniuersi corpori, colorẽ muta-
ri, vt in elephẽte, & ad tertias ferè eiusdem
libri partes ait: Atra bilis si in vniuerso fue-
rit corpore, elephas, si in vna aliqua parte,
cancer vocatur, idcirco cùm ista in morbo
gallico cõtingat, videlicet, esse per vniuer-
sum corpus humorẽ, proprereà erit elephan
tiasis, & hoc planius probant ab his, quæ ne-
cessariò cõsequuntur, quia in gallico morbo
deformitas sequitur, quæ etiã ad elephantẽ
sequitur. is igitur antiquus morbus, qui ele
phas vocatur, ille est, qui nũc gallicus dicitur
vel morbus gallicus est antiquorũ Elephas.
Hanc opinionẽ absurdam esse in libello
de morbo gallico Leonicenus ostẽdit. sup-

 ponit

ponit verò elephãtiasim apud Arabes idem esse, quod lepram nominant apud Græcos. Verùm elephas apud Græcos non est lepra, idcirco Arabes, & Græci in lepra, & elephante disſidentes ſunt, tu differentiam vide in Leoniceni libello niſi in ipſis anthoribus cõtemplari volueris, ne multa referre cogar quæ ab aliis iam ſcripta ſunt.

Nos verò in præſentiarũ probemus gallicum morbum elephantiaſim eſſe nõ poſſe. quod ita facilè fiet, morbus gallicus totius corporis cancer eſſe non poteſt. Igitur neq; eſt elephantiaſis. antecedens planũ eſt, quia multi, qui gallico morbo affecti ſunt, neque totum corpus affectum habent, neque niger adeſt color, qualis eſt in elephante, vt in omnibus ferè citatis ex Galeno locis patet, conſequentia probatur: quia elephas eſt totius corporis cancer. hoc antem ita eſſe oſtendit Paulus, cùm ait, elephas eſt cancer totum corpus occupãs, quod à Galeno accepit in ſexto de Symptomatũ cauſis, cum ait, atra bilis ſi in vniuerſo fuerit corpore, elephas, ſi in vna aliqua parte, cancer vocatur, vt planum ſit atram bilem in vna particulari corporis parte collectam cancrum efficere. at ſi multa eſſet, vt per totum corpus diffundi poſſet, & iam eſſet diffuſa, elephantiaſis eſſet, quæ eſt totius corporis cancer.

Præte

Præterea à Paulo eodem loco docetur, si cuti particularis cancer curationẽ nõ admittit, ita minùs vniuersalis cãcer curationem admittit, sed elephas vniuersalis cãcer est, igitur curationem non admittet, verum morbus gallicus curationem admittit, vt planũ est, igitur non est elephas. quòd verò cancer sanitati restitui non possit, apertissimè testatur Hippocrates.

Adde elephãta ex atra bile semper fieri, ac gigni. at morbus gallicus ex vnoquoque humore gigni potest, licet omnes qui gallico affectu cruciãtur, tẽporis tractu attrabilares euadant. in principio autem à pituita esse potest, à sanguine, à bile, & ab illo humore, qui in huius corpore abundat, vt deinceps suo loco ostendemus, sed elephantiasis talis esse non potest, quia semper atra bile generatur, igitur gallicus morbus elephas esse non potest.

Ampliùs, qui elephanta patiuntur, carnẽ denigratam habent, & prædurã, vt elephantes habent cutim, sed qui gallico affectu deprehensi sunt, hoc minimè habent, vt experientia ostendit. Igitur gallicus morbus, elephanta esse non poterit, quòd verò elephante affecti, nigram carnem habeant, non solùm nomen ipsum indicat, quia morbus elephantis similis esse debet, sed & Galenus

ipse in sexto de Symptomatum causis, inquit, illos, qui elephante laborant nigram habere carnem, tuberibúsque plenam, qualis est elephantum cutis. videmus autem non esse tales morbo gallico affectos.

Alij dixêre morbum gallicũ esse lepram quia leprosi tales sunt, vt omnes exulcerentur, & pustulas habeant, & quandoque doleant, & cutis tota defœdetur.

At hi aberrant, quia neque Arabum lepra est, neque Græcorum, neque etiã illa, de qua in sacris literis mentio fit, igitur gallicus affectus lepra esse non potest, consequentia proba est, quia nulli alij de lepra tractarũt quàm isti, & diuerso modo illam posuerunt nam Arabum lepra idem est, quod elephantiasis, imò elephantiasim à Galeno descriptã lepram vocat Auicenna. à Galeno enim dicitur, & Paulo elephantem esse cancrum totum corpus occupantem, & Auicenna ait lepram esse cancrum toti corpori communẽ, vt idem sit apud Auicennam lepra, quod apud Græcos elephas.

Prætereà Galenus dicit elephanta ex atra bile fieri, & Auicenna ex atra bile suam lepram fieri facit. at elephas morbus gallicus non est, igitur nec Arabum lepra, quæ est elephas morbus gallicus erit.

Probatur insuper Arabum lepram, esse

Græco

Græcorum elephanta, quia Paulus elephan-
ta diuidit in vnam ſpeciem, quæ veluti à
fæce ſanguinis fit, & mitior eſt: & in vnam
ſpeciem, quæ à bile aduſtu fit, & eſt prima
deterior. Ita apud Auicennam duæ reperiun
tur lepræ ſpecies, altera à ſanguinis face,
quæ mitior eſt altera à flaua bile aſſata, quæ
deterior eſt, vt nulli dubium eſſe poſsit, Aui
cennæ lepram eſſe Græcorum elephanta. at
morbus gallicus, vt ſuperiùs probatum ele-
phas eſſe non poteſt, igitur nec Arabum, le-
pras eſſe poterit. Prætereo & ſuadere elephã
ta Græcorum, eſſe Arabum lepram, per cura
tionis modum, vel ex curationis modo, qui
idem eſt in lepra apud Auicennam, vt in ele
phante apud Galenum, & Paulum,

Prætereà Auicennæ verba de lepra, quòd
fit plurima in Alexandria, & quod ſit ob aë-
ris caliditatem, & ob cibi malitiam, & quia
falſis veſcantur eduliis, à Galeno integrè re
feruntur, in ſecundo de atte curandi ad Glau
conem, vt hæc ſit ſumma, Arabum lepram,
eſſe Græcorum elephanta, & cùm elephas
morbus gallicus eſſe non poſsit, neque etiã
Arabum lepra morbus gallicus eſſe poterit.

Veruntamen nec Græcorum lepram mor
bum gallicum eſſe poſſe ex hoc planũ eſt,
quia Paulus libro quarto cap. 2. dicit, lepra
pariter & pſora cõmunis quædam ſummæ

cutis ſcabredo eſt, cui ſanè prurigo lentáque corporis aſſumptio accedere conſueuit, ex atra bile vtraque originem trahens, verùm gallicus morbus in ſumma cute, nõ eſt, neque ſemper ex atra bile ſit, præſertim in principio. Igitur gallicus morbus lepra non eſt. minor plana eſt, quia gallicus morbus ad iũcturas vſque & ad medullas pertingit: & cùm incipit, hic gallicus affectus: cum eo humore incipit, qui huic peculiaris eſt, qui afficitur.

Prætereà Paulus differentiã ponens inter lepram, & pſoram, inquit, ſed lepra profundius circularibúſque eroſionibus corporis cuticulam depaſcit, & ſquamatorũ piſcium inſtar ſquamulas ex ſe dimittit. pſora verò ſuperficie tenus ſummã corporis cutẽ, varia eroſione depaſcit: furfuroſáq; magis, quàm ſquamoſa ex ſe corpuſcula edit. at in gallico affectu nullæ decidunt ſquamæ, quamuis nonnunquã cruſtæ decidere poſsint, igitur gallicus affectus Græcorum lepra eſſe non poterit, vt neque ſecundùm Arabes, neque ſecundùm Græcos morbus gallicus lepra ſit.

Adde in medicis definitionibus Galeno adſcriptis ita leprã definiri, Lepra eſt cutis mutatio in habitum, qui præter naturã fit cũ aſperitate, & pruritibus; doloribúſque, nonnunquam & ſquamis decidentibus, intrinſecus. plures hæc etiã corporis partes depa-

itur. at morbus gallicus non est cutis mu-
tio: sed totius habitus, tã intrinseci, quàm
xtrinseci, Igitur morbus gallicus antiquo
im Græcorum lepra esse non potest.

Adde & Hippocratem in tertio Aphoris-
norũ libro, Aphorismo 20. lepras inter Ve-
is morbos numerare. Galenus verò eodem
oco dicit. eo tempore profundum corpo-
is expurgari vitiosis humoribus à parti-
ous principalibus ad cutem peruenientibus
& ait, sic igitur & lepræ. at morbus gallicus
non solùm in Vere fit, sed in quocunque tem
pore: neque in morbo gallico profunda cor
poris expurgantur: sed tam intrinsecus, quà
extrinsecus vexãtur. Morbus igitur gallicus
Græcorum lepra dici non potest.

In calce libelli de cibi boni, & mali succi,
ait Galenus: At quibus malus corporis hu-
mor melancholicus fuerit, cancri, lepræque
fient. at morbus gallicus his etiam (contin-
git (vt planum est) qui sanguineæ sunt, & o-
ptimæ tẽperiei. igitur morbus gallicus Græ-
corum lepra non erit.

In quinto de locis affectis post primum
folium, inquit Galenus impetiginem transi
re in scabiem & in lepram. at impetigo in
gallicum morbum non transit, sed in alium
cutaneum morbum solum transire debet.
in lepram verò transit, igitur lepra morbus

cutaneus est, licet vehementior sit, quàm impetigo. Verùm morbus gallicus non e[st] cutaneus morbus, imò maximè intrinsecu[s] est, igitur morbus gallicus lepra esse no[n] potest, in morbo nimirum gallico nihil ex[] tra apparet, sed tantum adsunt intrinseci d[o]lores, qui maximè vexant.

Galenus in. 14. Methodi medendi libro[,] vbi de his loquitur, quæ toto genere præte[r] naturam sunt, dicit: Porrò triplex horum omnium est differentia, quædam nanque ex mutatione consistunt solidarum partium, s[i]cut myrmecia, & leuce, & vitiligo, & ossis caries, quam sphacelum vocãt, & elephas, & scabies, & lepra. at hæc mutatio extrinseca est. illa verò gallici morbi est & intrinseca, igitur gallicus morbus lepra minimè est.

In libro etiã de Dynamidiis Galeno adscripto scriptũ est Ruffi hieram vtilissimam scabiosis, & leprosis, vt ferè semper faciat leprã scabiei, vel psoræ propinquã. at hiera illa morbum gallicũ non sanat, nedum iuuat, igitur alia res est ipsa lepra, quàm gallicus sit affectus, & in libro de medicinis expertis Galeno adscripto, vbi de his medicamentis mentio fit, quibus Achaasos vtebatur dicitur, ex lactis vsu lepras sanasse, verùm gallicus affectus ex lacti vsu sanari non potest, igitur lepra non est idem affectus.

Den

Denique supereſt, vt oſtendamus gallicũ
ectũ lepram illã eſſe non poſſe, de qua in
ris literis mentio fit, lepra nãque illa eſt
tiquorũ leuce, ſeu vitiligio alba, quoniam
uamæ albæ illis inſtar furfuris decidebãt.
onſtat verò leuce non eſſe antiquorũ leprã
eq; morbus gallicus leuce dici poteſt, quia
bæ ſquamæ ab eo non decidunt.

Alij fuère Medici, qui arbitrati ſunt mor
um gallicum illum affectũ eſſe, qui lyche-
e apud antiquos vocatur, quos diligenter
Nicolaus Leonicenus reprehendit, quia ly-
hen morbus ille eſt, qui Latinè impetigo
licitur, vulgò autem volatica. at gallicus
ffectus impetigo non eſt, vel violatica, igi-
ur affectus gallicus lychen eſſe non poteſt.

Scito autem ſi lychen pro eo accipiamus,
quod impetigo Latinè dicitur, & volatica
vulgò, omnino abſurdum erit dicere mor-
bum gallicum impetiginem eſſe, vel vola-
ticam: veruntamẽ hi qui dixêre morbũ gal
licum eſſe lychenẽ, de lychene locuti non
ſunt, vt impetiginẽ ſignificat, quemadmo-
dum illis imponit Leonicenus: ſed de alio
locuti ſunt morbo, qui in præſentiarũ non
extat, tamen quandoque fuit, & illum lyche
nem vocauerunt, neque erat opus multum
laborare probando, lychenas impetigines
eſſe, & eſſe morbũ lepra minus moleſtũ. nã
ſicuti

ficuti probatũ eſt morbũ gallicũ nõ eſſe pram,ita erit iam probatũ morbum galli non eſſe lychenem,neque impetiginem.

Veruntamen morbus quidam extitit nus , qui Tiberij Claudij Cæſaris tẽpore tus eſt, & Romæ potiſsimùm : morbus i quam ſæuus,quem Græco nomine lychen appellauêre.& Latinè mentagram,nõ qui eſſet qualis mentagra:quæ volatica dicitu ſed quia à mento ferè incipiebat,imò hoc men mentagra fuit illi per iocum inditum ſed poſteà.ceſsit in vſum.hic eſt morbus ly chene.vocatus, quem hi arbitrati ſunt eſſ morbum gallicum,& non lychenem,dequ antiqui verba fecêre,quæ impetigo eſt & v latica.Cùm verò de hoc morbo Plinius am plè locutus ſit ſtatim in principio. 26.libr naturalis hiſtoriæ, idcirco ipſius adducti verbis facilè intelligemus non eſſe lyche nem illam,quæ impetigo eſt , & non eſſe e tiam gallicum morbum . inquit verò Pli nius,Senſit & facies hominum nouos , om nique æuo priore incognitos , non Italiæ modò,verùm etiam vniuerſæ probè Europæ morbos : tunc quoque nec tota Italia, nec per Illyricum Galliáſue, aut Hiſpanias magnopere vagatos,aut alibi quàm Romæ circáque , ſine dolore quidem illos , ac ſi pernicie vitæ : ſed tanta fœditate , aut quæ

cum

q; mors præferenda esset. Grauissimum
his lychenas apellauêre Grȩco nomine:
tinè quoniã à mento ferè oriebatur, io
ari primùm lasciuia (vt est procax na-
a multorum in alienis miseriis) mox &
rpato vocabulo mentagran occupãtem
multis totos vtique vultus, oculis tan-
n immunibus: descendentem verò & in
lla, pectúsque ac manussfœdo cutis fur-
re. Non fuerat hæc lues apud maiores,
tresq; nostros, & primùm Tiberij Clau-
j Cæsaris principatu medio irrepsit in
lia, quodam Perusino Equite Romano
uæstorio scriba, cùm in Asia apperuisset,
de contagionẽ eius importente. Nec sen-
re id malum Fœminȩ, aut seruitia, plébsq;
umilis, aut media, sed proceres, veluti
ãsitu osculi maximè fœdiore multorum,
ui perpeti medicinã tolerauerunt cicatri-
: quàm morbo. Causticis nanque curaba-
ur, nec nisi vsq; in ossa corpus exustũ esset
õ rebellãte tædio. aduenerúntq; ex Aegy-
to genitrice taliũ vitiorũ Medici, hanc so-
am operam offerentes, magna sua prȩda, si
uidem certũ est Manilium Cornutum ex
prætoriis legatum Aquitanicæ prouinciæ
H-S. CC. elocasse in eo morbo ad curandũ
sese. Hic est morbus lychene vocatus, & nõ
impetigo, licet aliquid cũ illa haberet com

mune

mune, & hic est ille, quem hi existimãt es
morbum gallicum: nõ autem lychene, qu
est impetigo. Pliniúsque impetiginem co
gnouit, ac antiquorũ lychenas. & ad ipsar
diuersis in locis præsidia ponit. non autem
ad has lychenas, de quibus mentionem fa
cit præaddućto loco.

Quod autem in præsentiarum à Plini
vocatæ lychene non sint morbus gallicu
id primò suadere potest, quia inquit inua
sisse sine dolore quidem vllo, & pernicie vi
tæ: at gallicus affećtus cũ dolore est, & ve
hiementissimo & cum nõnullo vitæ discri
mine, cum aliquos ob gallicum affećtum
mori constet.

Præterea à mento oriri dicit. at gallicu
affećtus à pudendis potiùs incipit, licet ab
ore nonnunquam oriatur, & nonnunquam
à mammis, vt suo ostendemus loco.

Adde lychenes per totam faciem appare
re, oculis tantùm immunibus. descẽdente
verò & in colla, pećtus ac manus fœdo cuti
furfure. at morbus gallicus oculos etiã affi
cit, nec fœdi furfures ab horũ facie dimo
uentur, ideò gallicus affećtus lychene non
est. dico autem lychene, de qua mentio fit à
Plinio loco præcitato.

Insuper addidit nec sensisse id malũ fœ
mir as, aut seruitia plébẽq; humilis, verùm
fœmin

minæ potissimùm gallico morbo corri-
untur, & seruitia, & plebs humilis, idcir-
o morbus gallicus nō potest esse lychene.
Lychen osculo transibat in alium, & fa-
i osculo. gallicus verò affectus breui oscu
non transibat in alium, sed bene longo
culo ac frequentato in alium transit, igi-
r morbus gallicus lychen non est.
Denique Plinius de lychene ait, causticis
nq; curabatur, nec nisi vsq; in ossa corpus
ustum esset, non rebellante tedio, at gal
cus affectus causticis minimè curatur, imò
ia nonnulli causticis vtebantur superio
bus annis, præsidium dimittere coacti
nt, quia in peius ruebat affectus, vnde ex-
erientia ostendit, caustica morbo gallico
besse.
Simpliciter igitur dici non potest mor-
um gallicum hunc esse morbum, qui Ti-
erij Claudij Cæsaris tempore fuit, posteà
xtinctus est. à Græcis lychene vocabatur, à
atinis mentegra. hoc verò morbi genus
n medio principatus Tiberij Cæsaris fuit,
nno post Chisti natiuitatem vigesimo-
uinto: ab inchoante verò mundo 5224.
Alij arbitrati sunt morbum galllicū esse
orbum illum, qui apud Auicenam voca-
ur Asafati, verum Asafati apud Auicennā
st impetigo, malignior tamē quàm impe
tigo

tigo ſit, veruntamen impetigo non pote
eſſe morbus gallicus, idcirco neque Aſafa
erit gallicus affectus, Aſafati veró impet
ginem eſſe, adeò pulchrè & clarè Leonice
nus docet, vt ſuperfluum eſſe videatur, qui
ſit, & qualiſnam ſit morbus, & quomod
idem ſit velle edocere, cum vnuſquiſque e
tiã mediocriter eruditus hoc in Leonicer
libello facilè legere poterit ac intelligere
Nonnulli dixère morbum gallicum eſſ
prunam, vel ignem perſicũ. at Leonicenu
hæc eſſe nõ poſſe oſtendit, & omnia ad vn
guem pertractat: docet enim quid pruna ſi
& ignis perſicus, poſteà oſtendit morbun
gallicum non poſſe eſſe prunã, nec ignen
perſicum, tu Leonicenum legito, qui etian
ſuadet non poſſe ignem ſacrum, hæc tam
diligenter, tàmque exquiſitè pertractat, vt
nos ea repetere non ſit opus.
Nonnulli recentes ita hunc morbum de
finire tentarunt: Morbus gallicus eſt mala
epidemialis diſpoſitio totius corporis, &
humorũ eius, verùm hi aberrant, tum quia
non eſt epidemicus hic morbus, vt in his
quæ ſequũtur oſtendemus. tum etiam quia
faciũt hunc morbũ ſolùm in qualitate pec-
care, cùm & in ſolutione cõtinui, & in ma-
la formatione ac deprauata conſiſtat:
Nos verò de huius morbi cauſa agamus
id eſt

d est contemplemur quomodo cœperis, & quæ causæ illum primò excitarint. Leonicenus inquit esse morbum epidemicũ, quia passim vagatur per populum.

Verùm hęc non est sufficiens causa, quòd epidemicus sit, nisi ex vi vocabuli, videlicet quia vagatur per populum, sed requiritur quòd per populum indifferẽter, & ab aëris temperie proueniat: nõ autem à contagio, & à tali contagio, quod non nisi per coitum recipitur.

At Leonicenus suadere videtur, quòd sit sufficiens causa, cum aëris dispositione, & cum temperie humida, quæ tunc viget, idcirco ait eo tempore, quo morbus gallicus cœpit, magnam fuisse aquarũ copiam per vniuersam Italiem, Romáq; testis est, quę prima hoc malũ sensit, cùm Tybris ita intumuerit, vt tota sit facta nauigabilis, Pomponiiq; illius temporis Poëtæ egregij carmina adducit, quę de hac inundatione confecit, & marmore scripta fuère in publica columna, quæ adhuc etiã nostris tẽporibus extat, quãuis secundam inundationẽ prima maiorem subierint Romani, anno 1534. sunt verò Pomponij carmina hæc quæ sequuntur:

Tempore Alexandri sexti, Nonisq; Decembris
Intumuit Tybris, bis senas circiter vlnas
Insula quæq; domus facta est, mediisq; repente

Circumducta vijs æquabat cymba fenestras.
Huic tetrasticho duo carmina addidit Leonicenus, & hexastichũ fecit. Leoniceni vero carmina, sunt hæc duo quæ sequuntur:
Deucalioneo vix tantum tempore tellus
Diluuium passa est, latuit cum tota sub vndis
Adducit & Leonicenus Blondum histo-ricum qui pestilentiam quandam ob plu-uias & fluminum inundationes ortam re-fert, suadétque multitudine aquarũ aliquid mali semper portendere, & ad illam sequi famem ac pestilentiam, propterea Leoni-cenus inferendum censet ob aquarum mul-titudinem morbum gallicum eo tempore fuisse excitatum.
At mirum videretur, quòd toties anteà fuerint cataclysmata, & inundationes vehe mentissimæ. tamen non extiterit hic mor-bus, insuper si ab his humiditatibus fuisset genitus necessariũ esset, vt aliis aduentan-tibus humiditatibus augeretur, aut de no-uo prodiret, tamen ab eo tempore quo cœ-pit, quo inquam tampore fuit vehementis-simus, paulatim declinare cœpit, núncque adeò declinauit, ac sese remisit, vt mitissi-mus dici possit, defluuiũ pilorum tantùm incidere videntur, nonnulliq;, quos non pu-det videri glabros sponte, nulláque medi-camentorum vi sanitati restituũtur, tamen
& fuêre

& fuêre particularia cataclyſmata noſtro tẽpore, & maximè inundationes, & ſi vnquàm moleſtare deberet ob humiditatem præſenti anno 1551. fieri oporteret. quoniam totus annus 1550. humidiſsimus fuit, & aquæ multæ Ferrarienſe ſolum occuparunt, tamen in dies mitior euadit hic affectus.

Prætereà humiditates morbos quidẽ excitant, & multos, ſed tales vt eodem anno vel ſequenti finire debeant. Si quiſpiam epidemicas conſtitutiones ab Hippocrate deſcriptas contempletur, percipiet quínam morbi ad humiditates ſequantur. nam humiditas eſt prauorum morborum, & prauarum putredinum cauſa. quod verò annus ille fuerit humidiſsimus, quo cœpit morbus gallicus, eſto, fateamur, & quòd humiditas tunc fecerit morbum. At cùm præter putredinem alia ſint ſymptomata conſideranda, idcirco dicendum eſt alia eſſe ſymptomata, quæ à putredine depẽdent, alia quæ ab ipſo morbo. Putredo, & quæ à putredine dependent ſymptomata, ab aëris humiditate fieri poſſunt, augeri, & cõſeruari. ſed ſymptomata illa, quæ à putredine non dependent, ſed potiùs ab ipſo morbo, à putredine ortũ non habent, nec ab illa conſeruantur. hæc dico, vt aëris humiditatem nõ eſſe propriã huius morbi cauſam oſtendamus, quod tamen in

pluuioso tempore generentur putredines, nulli dubiũ est. Si verò petas, in qua morbi specie sit affectus iste, vt causam faciliùs rimari possimus, quomodo fiat; simpliciter dicendum est gallicum affectum in nulla esse morbi specie, ex his, quæ ab authoribus numeratæ sunt, nec ex excogitatis: quia nullus à seculo præterquam impræsentiarũ de hoc morbo locutus est, tot nimirũ habet facies, quot sunt homines, qui illo afficiuntur.

Dicamus Ergo morbum gallicum, esse nouũ morbum ab aliquo non descriptũ, nedum cognitum, nisi nostris his temporibus. posse verò & nonnunquam nouos fieri morbos, planissimum est, si quis historicos legerit authores. nam morbos nouos genitos esse plerunque testantur, qui neque priùs fuerant visi, neq; excogitati. deinceps verò iidem morbi obliterati sunt, ac delituêre, fortè huius ratione potest dici epidemicus morbus, nõ quia delituerit tam citò, vt epidemici communiter delitescere solent, sed quia nunc delitescit, & in nihilum resoluetur, cùm per aliquod temporis spatium vexauerit. fieri verò quandoq; nouos morbos Plinius præcitato loco ostẽdit, videlicet primo capite 26. libri de naturali historia, vt fuit lychene in Plinij significato. non autem in communi apud antiquos significatos.

Morbos autem nouos ob aliquam prauam aëris qualitatem esse ortos, nulli dubium esse debet. illa verò aëris qualitas peior est quo ad corruptionem, cùm humiditatem sequitur & caliditatem, quàm quãdo siccitatẽ, verũtamen si in siccitatibus contingant morbi, quę ad acutiem sunt vehementiores, & in febre caliditas ardentior est, idcirco cùm morbi oriuntur noui, magnas vt plurimùm humiditates sequũtur, & in præteritum secuti sunt. nã & magnæ ad illas sequuntur putredines, vt in epidemiis Hippocratis planißimè patet, quoniam vt plurimũ morbi ille epidemici fuère in humiditatibus vel post humiditates. Nouorum igitur morborum vt plurimùm ambientis aëris humiditas causa est, & si petas vnde sit hæc humiditas, hoc est, vnde aër illã cõtraxerit: Dicendũ à multis pluuiis & à multis fluminum inundationibus. si verò iterum petas, vnde pluuiæ ortum habuerint, necessarium est ad cœlum vsque ascẽdere, & fateri cum Aristotele superiora corpora hæc inferiora regere, in totis scilicet qualitatibus. Hinc nõ ab re ab Astronomis scriptum est, cœlestes influxus concurrere: quoniã res hæ inferiores eodẽ modo procederent, nisi à superiori causa hoc & illo modo prosequi cogerẽtur. Epidemici ergo morbi, vt plurimùm

ab humiditate generantur, dico vt plurimùm, quia & nonnunquã à siccitate fiunt, vt Anglicus sudor superioribus annis in Britãnia, qui hoc anno 1551. qui fuit siccissimus, adeò Flandros vexauit, vt multa hominum millia desiderari fecerit, núncque dũ hæc scribo, adhuc viget, decimoquinto, scilicet Septembris die, & morbi etiam noui vt plurimùm ab humiditate ortum habent. humiditas verò in aëre imbibitur, vel ob pluuias, vel ob inundationes, vel ob vtrunq; simul. adde & ad multas niues idẽ sequi: magnæ verò pluuiæ, & magnæ niues nõ fiũt, nisi multæ humidæ materiæ attrahantur, & ab astris, vel cœli motu agitẽtur, & aquarũ abũdantiã, vel humiditatẽ faciãt, vnde astra necessariò cõcurrunt ad superfluam in aëre humiditatẽ, ex qua humiditate cũ aliis occasionibus, morbi cõtingunt, fateor igitur in illo principio, cùm gallicus morbus inchoauit, magnas fuisse humiditates, magnásque inundationes, & quòd ad eiuscemodi humiditates sequutæ sint putredines, ad quas morbus gallicus sit consecutus, non quidem sponte, sed adueniente confrictione per mulieris vergen, vnde in gallorum castris 1485. scortũ ederat nobilissimũ ac pulcherrimum, in vteri ore putrefactum gerens abscessum. Viri qui cũ illa coibãt, adiuuãte etiã humiditat

ditate ac putredine, dum mēbra virilia per vteri collū perfricabant, ob loci etiā putredinē in eorū virilibus mēbris prauā quādā affectionē cōtrahebant, qua exulcerabātur, & per penē (mollissimū mēbrū) praua quædā qualitas ad emūctoria ascendebat, & ad adenosas inguinum partes ibîque bubones excitabāt. natura nimi:ū vt prauæ qualitati venenosæ obuiaret, materiā illuc trāsmittebat, quæ & ipsa inficiebatur, & bubones excitabat, irrepebat deinde praua illa qualitas ad iecur, & sanguinem commaculabat. in aliqiquib⁹ hic sanguis, qui pro parte ad nutriē dum caput deferrebatur. caput ipsum inficiebat, & si natura fortis illū ad circunferentiā expelleret, crustæ inducebantur, sin minus, dolores vehemētes, & quādoque vtrūq;, & si hæc infecta materia ad iuncturas deferebatur, vehementes in ipsis dolores excitabat, quandoq; tumores duri inducebantur. in his verò qui plethora afficiebantur, vel sanguine abūdabant, ac bile, per totū corpus pustulæ crustæúe prodibant. paucæ verò erāt pustulæ in atrabilariis hominibus, & qui plethora carebāt, verùm in his præduri tumores fiebāt, hæc lues vnum primò infecit hominem, posteà duos, & tres, & centū, quia illa erat publica meretrix & pulcherrima. & vt procax est humana natura in coitū, mul-

tæ mulieres cum his vitiatis viris coëuntes,
ue ista infectæ sunt, quam deinde aliis viris
sunt impartitæ, vt deniq; lues ꝑ totã Italiã
sparsa sit, & per Gallias, & breuibus per vni-
uersam Europam: audiui verò & nũc esse in
summo vigore, in Asia, & iã in Africa pullu
lare, de India nihil loquor, cum sit ferè huic
regioni peculiaris eiuscemodi affectus.

Nota verò præter humiditatis putredi-
nem, loca, in quæ ingrediebãtur priapi cum
cõfrictione, tertiã quandã qualitatem cõci-
tasse, vt ita dicam venenosam, quæ est galli
ci affectus venenum, & est qualitas secunda
à prima dependens: sicut etiam in epidemi-
cis morbis præter morbi genus, in quo con-
tinetur, adest praua qualitas venenosa, quæ
ex primis qualitatibus non est, & si quis in
morbo gallico peteret, quid sit hæc veneno
sitas, dicimus prauam esse talis generis affe-
ctionẽ, quæ nomen non habet, & à nullo est
definita. dico prauã huius morbi affectio-
nẽ qui excitatus est, tum à praua aëris quali-
tate, tum à frictione in loco mulieris cauer-
noso, in quo praua adsit affectio, & morbus
est inter contagiosos numerandus. Hæc quę
retuli, sunt de primo, qui in hunc incidit af-
fectum.. at de aliis qui illum recipiunt, per
contagium satis est affecta mulier. aër verò
nihil efficit, quoniam & in temperatissimo
aëre,

aëre, & in temperatissima constitutione hic morbus etiam per contagiũ recipitur, éstq; talis morbus, vt paulatim per totum corpus irrepat, totúmque malè afficiat.

Aliqui attribuère huius morbi causam Saturno, tũc enim quãdo ortus est, arietem ingrediebatur cum aliis cœli dispositionibus.

Nos verò non magis Saturno, quàm aliis planetis hoc attribuimus, quia cœlestia tripliciter agunt, motu, lumine, & influentia, Saturnus esse potuit qui pessimus iudicatur planeta, potuere esse & alij simul, vnum est quòd per influentiam, lumen, & motum fuit malè dispositus aër, à corporibus cœlestibus, posteà particulari adueniẽte causa, quæ fuit confrictio militis gallici cum Thaide, quæ pudẽda habebat malè affecta, hoc morbi genus excitatum est, quod contagiosam naturam habet. Vnde verò hoc recipiat, vt contagiosus sit, ignoratur, nisi quod est ex propria huius morbi natura.

Aliqui huius morbi causam in Deum referunt, qui hunc miserit morbum, quoniam vult homines luxuriæ peccatũ euitare: propterea eiuscemodi discrimina in coitu imposuit, vnde nonnulli hunc morbum diuinũ appellarunt, alij saturninum, illi inquam, qui à Saturno excitatũ volunt. Dicunt igitur hoc esse diuinum iudicium quòd de lu-

xuria vlciſcitur. Veruntamen eiuſmodi ra-
rio in vnoquoque morbo eſſe poteſt, qui
luxuria dependet,& qui ob illã oritur, pro-
ptereà hi omnes erunt diuini,& cur ſi Deus
in luxuriam inuectus .in fœneratores in-
uectus non eſt,in graſſatores, in latrones,in
blaſphemas,in homicidas,qui ſeuiora mala
perpetrant,quàm qui coitu vtuntur,quàm ſi
ſolutus cum ſoluta iungatur.nam Venerem
exercere vnicuique naturale eſt. hanc verò
vel illã ſibi deligere,eſt cõſilio & præcepto
factũ.hominẽ verò interficere, graſſari,fura-
ri,blaſphemare, ſunt à toto genere præter
naturam:ſiq; Deo tantùm diſpliceret,vt ho-
mines Venere vterentur,poſſet illico ab ipſis
tantiginem auferre, & nullus inueniretur,
qui Venere vti vellet,dic inſuper, pueri qui-
bus contingit in aluo materno affectus galli
cus,quod mali perpetrati ſunt, & qua luxu-
ria ſunt vſi?cum Hippocrate igitur in libel-
lo de ſacro morbo dicamus, non magis ſa-
crum eſſe hunc morbum,quàm alij ſint.
At ambigere poſſes,quia ſi cœleſtium cor
porum motus,influentia, & lumen fuere hu
ius affectus cauſas neceſſarium eſt, vt aliâs
etiam fuerit, aliâs futurus ſit. veruntamen
ego non ibo inficias,quandoque fuiſſe, &
aliâs futurum eſſe,tamen nullus eſt author,
qui de eo pertractauerit, nullus eſt hiſto-
ri

icus, apud quẽ ſit ipſius facta mẽtio fatẽ-
lum prætereà eſt, quòd & aliâs in futurum
excitabitur. quando autem hoc futurum
ſit, ignorum eſt, ſicuti Ariſtoteles in libris
de Cælo dicit, quòd infinities ſunt mutatę
& extinctę eædẽ opiniones, & ſi infinitũ ſit
tempus (vt Ariſtoteles fatetur) tam à parte
antè, quam à parte pòſt, hic morbus infini-
ties fuit, & infinities etiã excitabitur, hæc
omnia cõcedẽda ſunt, quæ ad curationem
nihil faciũt. ſi verò vt nos Chriſtiani puta-
mus, mundus ortum habuerit à ſex milli-
bus ſexcẽtis quinquagintaduobus annis cũ
trà, dici poſſet nũquam fuiſſe affectũ galli-
cũ, ſed noſtro hoc tẽpore primùm prodiiſ-
ſe, cùm priùs nõ fuerint ampliùs viſus, tamẽ
& hoc noui in mulieribus ſanis ac bene
diſpoſitis cõtingere, cùm illis menſes pro-
fluunt, ſi quis cum eiſdẽ Venere vtatur, pu-
ſtulas ſupra penem incidere, & plerunque
còcoriari. hoc tamen in omnibus nõ cõtin-
git, ſed in illis ſolùm, quæ menſes habent
acriores, & viri, qui cum his coëunt, virile
mẽbrum valde molle habuerint, ſed huius
generis puſtulæ ob hanc occaſionem natæ,
breui ſanitati inſtituuntur, ex ſolo ieiuni
hominis ſputo, cùm mulier non eſt affecta
morbo gallico, ſecus eſſet, ſi éo affecta eſſet.
Ex his quæ dicta ſunt quiſpiam petere
poſſet

possset, per quas partes per contagium gallicus affectus recipiatur, respondendum e per molliores partes recipi, mulieres enim illum recipiunt, per os, per mammas per vterum, & per anum, vt si vir morbo gallico affectus cum muliere coëat in illa per frictione, qua vteri collum perfricatur, incalescit hæc pars vna & rarescit, vnde venenosam illam impressionem facilè recipit. ita & semen quòd affectum est calidum exiens, in locum calidum ob frictionem rarefactum facilè imprimit prauam illam qualitatem in talem locum, itaque mulier gallico morbo corripitur, è contrario, si mulier sit morbo gallico affecta, vir contagiũ recipit, primùm in penis extrema parte, & in cole, ac præputio, quia per vteri collum fricando incalescit, & rarescit, affectionémque facilè recipit, quæ etiam ab agente facilè datur, quia ob frictionem iam dispositum est, & ad immittendum rarefactum, nonnunquam tamẽ haud recipi contingit, tum ob humorum integritatem, qui ad recipiendum apti minimè sunt, tum ob breuem in loco moram. nã ad actionem requiruntur agens, & patiens, disposita in debita distantia, & tempus, quod satis sit ad actionem imprimendam. contingit verò quandoque, vt virile membrum nõ sit malè affectum, neque mulieris vterus, sed

in

muliere ab ore cœperit, vel à mammis,
l ab ano, tunc vir non tam citò recipiet à
uliere hunc affectum, cùm veneream rem
m illa exercet, tamen denique cõtagium
cipiet. mulier verò citius recepit, quàm
r, quia venenosum semen in sui vteri gre-
ium recipit. à viro autem mulieris semen
on recipitur, licet eo madescat, propterea
mulier faciliùs recipit, quãdo vir nõ habuit
rimò penẽ affectũ, tamẽ sit affectus, quàm
aciat vir quando mulier primò affectũ vte-
ũ. Dominus Orobonus de Orobonis nobi-
is Ferrariensis, vxorem habet honestissi-
nam, quæ affectum gallicum per mammas
recepit, vir tamen eius illam frequentissimè
cognouit, tamen nunquam affectum rece-
pit. per oscula verò facilè recipitur hic affe-
ctus, quoniam vibratio illa, & linguarum
conflictus caliditatem auget, linguæque
rarescunt, quæ sunt etiam molliores carnes,
& quæ facilè impresiones recipiunt, saliua
insuper prauam affectionem augente, & hi
qui affectum gallicum per os recipiunt, e-
xulcerationem in faucibus, ac palato con-
trahunt. Et quandoque pars illa putrescit, &
ad nares peruenit, & quod bibitur vinum,
per nares exit, nonnullisque nasus vlcera-
tur, ac decidit, & in lingua pustulæ fiunt,
hoc est primum indicium, quod apparet,

cùm

cum per os contagium accipitur, pustulæ primò in lingua apparent, quæ taroli vocā tur, posteà fauces malè afficiuntur, & palatum, deinde caput, denique totum corpus.

Per mammas contagium recipitur, quia puer exugendo, & attrahendo mammam, calefacit, ipsiúsque os incalescit ac rarescit vt facilè sumere possis ex muliere contagium, hócq; exugit lac, quod praue affectum est, è contrario si infans sit, qui affectum habeat, mammam exugendo illam rarefacit, & facile recipit à puero contagium. Vt Domini Oroboni vxori contingit. hæc enim vtero gerebat, & ad septimum vsq; mēsem peruenerat, nutricem conduxerat, quæ nasciturum fœtum nutricaret, cui obierat infans, quem lactabat, ob hoc ex berophotrophio infantem accepere, qui gallico affectus erat imbutus. illum enim ab vtero materno asportauerat, paupercula hæc nutrix ab hoc infante affectum recepit, interim vxor Domini Oroboni peperit, & nutrix remisso ad berophotrophium infante, filium Domini Oroboni nutrire cœpit. receperat vero in mamma contagium, inde ad octo dies non poterat nutrix ob affectum in mamma lac infanti præbere, Mater nutricis vices suppleuit, interim dum nutrix ipsa curabatur, sed non multò pòst, & mater à puero conta

gium

...ium accepit, fuitque sæuissimus morbus, ...d denique post multos labores sanitati re-...ituta est, & multos peperit filios.

Per anum huius affectus contagium reci-...itur ex cõfrictione illa calefaciente, & ra-...efaciente, vnde ab ano peni præbetur, & à ...ene ano, & cùm hoc fieri non possit, nisi ex ...oncubitu præter naturam, idcirco hoc vide-...ur diuinum in his, qui per hanc viam sum-...sere, contagium, quòd affectus hic gallicus ...emper sæuissi... est, ob vindictam, quam ...umit Deus de ho... ...fando scelere, quãuis ...lici possit, magis ... ...imi ob loci arctitudi-...nem, tamen vt ab ... nefando scelere homi-...nes deterreamus, ...cẽdũ est esse Dei omni-...potentis iudicium, quòd pro meritis illos i-...ta tractat, & longè vehementiorẽ morbum efficit, cùm per talem locum contagiũ reci-pitur. Cùm verò in mulieribus sint quatuor viæ recipiendi huius morbi contagium, vte-rus, os, anus, mammę. in viris, vnde sunt tres penis, os, anus. pete verò, num per alias car-nis porositates recipi possit, vt si quispiam cum affecto morbo gallico ederit, & in eo-dem vase bibat, ac cum eo dormiat, nun-quid possit hunc affectum recipere? Dici-mus in præsentiarum, quantum sit de re i-psa, huius possibilitatem non negandam, vt addendum esse ad hoc vsq; tempus, non esse

visu

visum, neque cognitum, quòd quispiam nisi per coitum, vel osculum, vel per mammas hunc morbum receperit, quantumuis me fit cum eo haud cubarem, qui scabie gallica affectus esset, neque in eodem poculo biberē, aut in eadem ederem lance, neque eadem vterer mappula ad extergenda labia, tamen nunquam aliquem noui, qui morbum hoc modo susceperit, per solam scilicet conuersationem, neque quempiam audiui, qui id viderit, veruntamen hoc obseruaui, si hi qui cum his versantur, & potissimùm cubant, in scabiem incidant, scabies illa curatu difficilima est, hoc vidi & obseruaui, vt ferè videatur aliquid maligni ex mora, quam habet cum affecto, contraxisse. Consobrinus quidam meus puer, matrem habebat gallico affectu correptam, & cum ea cubabat, quandoque in scabiem incidit, quæ sanitati restitui non poterat, & circa crura crustas habuit, & tubercula, quæ depelli non poterāt, sed diu in illis perseuerarunt, tunc erā puer & coniectatus sum illud contigisse, ob moram, quam trahebat cum matre praue affecta. non vidi autem gallicum affectum per hanc conuersationem vnquam esse receptum, hoc tamen vidi, quod dixi, morbos in illis fieri vehementiores, idcirco laudarem vt euitarentur, vnde per porositates extrinsecas,

ſecas aliorum membrorum prætermembra dicta recipi poſſe non videtur,quoniam hæc praua affectio confrictione indiget, & vehementi caloris excitatione, partium apertione,& petes ſi manus cũ manu fricaretur, aut venter cum ventre,num per hunc modũ recipi poſſet? Reſpondemus,non eſſe negandum quòd recipi poſsit, cùm ſuapte natura ſit morbus contagioſus,ſed difficilius eſt,& non viſum anteà, neque partes enumeratæ molles ſunt: quales illæ,per quas recipit.

Cùm morbi omnes peculiarem ſoleant habere humorem, cui primo inhærent. vt phrenitis bilem,lethargus pituitã, inſania atram bilem, & ita per alios diſcurrendo morbos, hinc quiſpiam de morbo gallico petet,quînam ſit ipſius proprius humor. reſpondendum eſt,quando in initio recipitur affectus nullum habere proprium humorẽ, ſed in illo eſſe humore, qui in illius corpore qui affectus eſt,abundat: vnde ſi bilioſus natura ægrotãs ſit,affectus gallicus initio biliosus eſt,ſi ſit pituitoſus,morbus eſt pituitoſus, ſi atrabilaris, atrabilaris erit, ſi ſanguineus ſit,affectum ſanguineum eſſe oportet.nam illi innititur humori, qui in corpore dominatur,tamen proceſſu ipſis atrabilaris euadit, & pituita abundat, vel ſit quia morbus qui dolorem incutit, multa indu-

eit fastidia, vt mēte quiescere nō possit, sed ob cogitationē atra bilis generetur: vel sit quia morbi natura sit talis, vt atram bilem inducat, & vnamquanq; tēperiem in atram bilem vertat, vel sit qualitas illa praua, quicquid dicatur, ad rem ipsam nihil facere videbitur. At id solùm dicamus in ipsis processu omnes gallico morbo affectos atrabilares euadere, in aliquo videtis in initio crustas adesse latas, coloris lutei, quæ bilem præseferunt, in processu verò nigræ euadunt, in aliquibus sunt rubræ, in aliis albæ, in aliis nigræ, in aliis diuersis coloribus mistæ, vt sunt & ipsi misti humores, pustularū etenim colores, & crustarum, peccantis humoris genus ostendunt. Hæc igitur conclusio sit, in initio esse secundùm temperiem, & humorem genus, qui illo, qui affectus est, abundat, in processu verò omnes atrabilares euadunt, & pituita etiā abundant, mirè sanguineos vidi ob gallicū morbū atrabilares esse affectos, initium verò curationis ab illius humoris euacuatione incipere debet qui in hoc ægrotante peccat, vt suo edocebimus loco.

At dices, cùm morbus gallicus sit quæpiam venenosa qualitas, & vnaquequæ qualitas per contrariā curetur qualitatem, quæ

erit

erit qualitas qualitati morbi gallici opposita? Dicimus cùm in gallico affectu duo sint, vnum est humor cui innititur hæc affectio, alterum qualitas ipsa venenosa, quæ hunc morbum in specie collocat. Primum quod est humores, ita curandum est, illos euacuando, & alterando, ac illa adhibendo, quæ humoris qualitati contraria sunt.

At hæc secunda gallici affectus qualitas, qualitate sibi opposita remoueri dabet. Verùm hæc qualitas, nõ est calidum neque frigidum, neq; humidum, neqne siccum neq; est albedo, neque nigredo, neq; dulcedo, neque amaritudo, sed est qualitas quædam innominata, quæ omnino oppositam habet innominatam qualitatem. At dices, si est innominata, igitur est incognita, dicimus consequentiam non valere: cùm multa sint innominata quæ tamen incognita non sunt, nisi vt nomine carent. At verò notas esse qualitates, quæ gallici morbi qualitati aduersantur, ex sanitate, quæ inducitur planũ est, nam non induceretur, nisi rerum quæ adhibentur qualitates, morbi gallici qualitatibus essent oppositæ, quia omnis curatio per contrarium fit. experientia vero fuit, quæ medicamentum ostendit qualitati morbi gallici, qualitatem oppositam habens, vnde experientia compertum est. hunc affectum

ex decocto indici ligni remoueri, hoc autem non facit quia calidum, cùm multa habeantur calidiora, neq; quia siccum, cùm multa adsint sicciora, quæ tamē hoc minimè præstant, sed fit ob quandam innominatā qualitatē, quæ per experientiam inuenta est, morbi gallici qualitati aduersari. vt pestilenti morbo etiam contingit. si cum febre sit biliosissima Theriaca sanatur, non quia frigida sit, sed quia venenosæ qualitati aduersatur, tamen ratione febris à medico frigida etiam adhibentur, ac Theriacæ commiscentur, vnde Theriaca qualitate sua pestilentiæ aduersatur: & non quia calidum: neq; quia aliquam habet sensibus notam qualitatem, sed quia innominatam qualitatem habet, quæ pestilentis morbi venenositati aduersatur. Et si petas, quæ nam sit eiuscemodi morbi gallici qualitas, Dicimus oculis ostendi non posse, sed nonnulli ostenduntur effectus, qui illam presentem esse monent, vt sunt crustæ, tumores, dolores, pallores, & alia multa quæ ad gallicum morbū sequuntur, sicuti nec multæ aliæ secundæ qualitates possunt vel oculis videri, vel aliis sensibus percipi, sed per aliquos effectus percipiuntur, vt est pestilentis morbi qualitas, quæ est venenositas, ob maximas cognoscitur inquietudines, perturbatiōes, & mortes.

Multi

Multi gallicum affectum hoc ... as habeat finire conati sunt, esse prauam epidemiam ... me- dispositionem in corporis membris, preci- pue in hepate, & venis, & eorum humoribus ex qua veluti symptomata dolores sequun- tur, & per vniuersum corpus pustulæ. Verũ- tameo eiuscemodi definitio potuit fortè in huius morbi initio fieri, cùm semper dolo- res, & pustulæ simul aderant, & nihil aliud. Inpræsentiarum verò, vbi adsunt prædu- ri tumores, vbi pilorum defluuium, vbi vnguium casus, vbi dentium atque oculo rnm amissio, est imperfecta definitio. non conuenit insuper quia vult & dolores, & pu stulas per vniuersum corpus semper ades- se, cùm possint esse pustulæ absque dolori- bus, & dolores absque pustulis, & plerun- que pustulæ vnam solam corporis partem vexant, vt caput, & non aliam dolores non- nunquam in capite tantùm sunt, & non in alia parte, quandoque neque dolores adsunt, neque pnstulæ, cùm simpliciter pi li decidunt, in quo casu plerunque neque do lores adsunt, neq; pustulæ, fortè verò quãdo in initio cœpit in bello Neapolitano pustu læ simul aderant, & dolores, & hoc per vni- uersum corpus, nunc verò res haud ita se ha bet, sed octo distincti modi reperiuntur, & compositæ complicationes ducentæ & tri-

gintaquatuor, si quis rectè computabit.

Si verò gallicum morbum nos definire tantaremus, in genere potiùs describeremus, cùm sit valde multiplex, quàm vera aliqua definitione explicaremus, vt dicendo, esse affectum multiplicem, modò qualitate afficientem, modò in cõpositione, modò in solutione cõtinui, modò cũ doloribus, modò sine doloribus, modò cum crustis, modò sine crustis, modò cũ tumoribus duris, modò sine his, modò cũ defluuio pilorũ, modò sine illo, modò cum dentiũ defluuio, modò sine illo, modò cum vnguiũ casu, modò sine illo, modò cum oculorũ amissione, modò sine hac amissione, modò cum gonorrhœa, modò sine gonorrhœa, modò cũ omnibus, modò cum aliquibus, vt superiùs ducentæ trigintaquatuor distinctæ sunt species, contempleris quomodo possit vna forma, & vna definitione muniri tam diuersus, támque varius morbus, & tot habens diuersitates, idcirco satis esse arbitror haberi quid nominis de gallico affectu, cùm quid rei verè haberi non possit.

De his in præsentiarum agendum est signis, quæ ostẽdunt hunc tam multiplicem affectum esse hunc vocatum gallicũ. Cùm quenpiam videbis, qui cum meretricula muliere veneream rem exercuerit, & circca

præp

Præputium vel penis glandẽ paruas habeat pustulas corrodentes, & inguina intumescunt indicium eſt hunc recepiſſe cõtagium, nã puſtulæ illæ in glande corrodentes, quæ caroli vocãtur, indicia ſunt receptionis contagij, irrepit deinde paulatim morbus (niſi prouideatur) & totũ inficit corpus, primò inguina petens & bubones inducens, poſteà in iecur irrepens, denique in cor & caput, & breuiter per totum dilatatur corpus.

Cùm aliquẽ videbis, qui poſtquam cum impudicis mulieribus cubuerit in gonorrhœam incidat, etiam ſine vlcere in pene, & ſine bubonibus (quia & cũ his eſſe poteſt) & adhibitis præſidiis minimè curetur, iudica hũc affectum eſſe morbum gallicum. Cùm quiſpiã cum impudica muliere rem veneream habuerit, & puſtulas in ore incidat, & in faucibus ac gutture exulceratio fiat, & haud facilè curari poſsit, ſed abire videatur, poſteà reuertatur, indicium eſt hũc eſſe morbo gallico affectum.

Si quiſpiam puer à turpiſsimo in moribus homine fuerit ſubagitatus, & illi in ano & circa anum puſtulæ cõtingant, quæ facilè remoueri non poſsint, ſed potiùs vſq; ad oſchreum dilatentur, & extẽdantur, morbum gallicum eſſe iudicato.

Si infans lac exugens circa os puſtulas

contrahat, quæ extranei coloris sint. nec cu-
rari facilè valeant, iudica hunc morbi gallici
contagium à nutrice recepisse.

E contrario si infans à berophotrophio
receptus, pustulas per corpus habeat, sítque
prauè affectus, & nutrix in mammis, ac pa-
pillis, pustulas incidat, quæ facilè curari non
posſint, iudica nutricem hanc ab infante re-
cepisse contagium. Capitis grauitas cum do-
lore, qui ad humeros vsque extendatur, vt
ille brachia eleuare non posſit, neque sibi ca-
put detegere, neque quandoque bolum sibi
in os immittere, vel vini cyathum suis ma-
nibus apprehendere, hoc est gallici affe-
ctus indicium. Cùm capitis dolores, humero
rum, brachiorum, & reliquarum corporis
venenosarum partium vesperi fiant vehe-
mentiores, vsque ad dimidium ferè noctis,
posteà dolores remitti incipiant, iudicium
est esse dolores ex gallico affectu, potisſi-
mùm quãdo multis adhibitis præsidiis, obli
terari non potuerunt.

At quispiam petere posset, cur potiùs no-
ctu, quàm interdiu vexent hi dolores. Non
nulli causam reddunt, quia humores noctu
augentur. verùm æquè augentur interdiu:
nam sicut vna cibatio in nocte coquitur, ita
vna coquitur in die, idcirco par ratio est cre-
mẽti humorum tam in nocte, quàm in die

Dic-

dicendum potius est, noctu dolores augeri, quia hoc tempore humiditates mouentur, & nox ipsa humida præcipitat cœlo, humores verò ab humiditate extrinseca commouentur, augentur: & agitantur, tum etiam, quia noctu naturalis calor ad intrinsecus retrahitur partes, idcirco humores commouet qui commoti dolores augent, Adde materias morbum gallicum facientes, vt plurimùm esse frigidas, vel si in principio frigidę non sint in processu frigidæ euadunt.

Cùm in aliquo videbis crustas circa frontem pullulare luteas: siue nigras, siue albicantes: siue mistas, quæ illum deforment, gallicum affectũ habere iudicato: nam hæ crustæ humorum ratione sunt coloratæ. Si verò petas, quomodo discernantur: respondemus, si crustæ sint liuidæ, & hi acuto capitis dolore deprehensi sint à bile esse, ne dubitato, tum ob crustarũ colorẽ, tum ob doloris capitis vehemẽtiã, & hæ crustæ biliosæ, vt plurimùm in pyramidis formam exacuuntur. Si verò crustæ hæ dealbescant, & latæ sint, capitisq; dolor obtusus videatur, à pituita esse fatendum est, Ab atra bile verò contingent, si nigræ appareãt, & asperæ, & dolor sit vehemens. At si dolor mitior sit, crustæ verò subrubæ sint, à sanguine esse iudicari debet. Cùm verò sunt variæ & di-

uersorum colorum,à diuersis gignuntur humoribus,tu verò diuersitatẽ & humorũ diuersitatem,ex colorũ diuersitate deprehendes,quia si color niger sit & luteus, à flaua bile & atrabile crustas confectas esse iudicabis:si albicãs & luteus,à pituita & à bile. Si subruber & luteus à sanguine & bile, & ita de aliis complicationibus dicendum est.

Si à quopiam videas capillos decidere, & barbam, & potissimùm supercilia, hunc morbo gallico affectum esse iudicato. Intelligendum verò est:modò hęc nõ sequantur ad aliquem magnum morbum, & præsertim cùm scitur hunc Venere,& cum meretriculis esse vsum.

Idem iudicium de dentibus facito,de vngulis,& de oculis, nam in præsentiarum in his solis quandoq; est partibus hic affectus.

Ex pulsibus difficulter cognoscitur gallica lues,imò necesse est,vt variet secundùm humorum variationem,& vt dolores intensi sunt ac remissi,in intensioribus enim magis frequens est,& velox,sed imbecillus. tamen cùm febrè plerunque careant,neque etiam habent certam rationem ex pulsibus: Vnde simpliciter dicendum est,quorum pulsus certum iudicium non præbere, quòd sit affectus gallicus.

Neque certum faciendum est ex vrinis

iudicium

dicium, quia vrinæ humorum ratione va-
æ sunt, & prætereà dolor ac reliqua sym
tomata vrinorum variationem faciunt, ta
men si quæ vrinæ sunt ac lue affectis pro
riæ sunt vrinæ crudæ, albæ, absque hyposta
, vel cum modica hypostasi: quia materia
uæ per vrinam exire deberet, & hyposta-
im facere, ad iuncturas tendit, ad pustulas,
d caput, & ad alias partes.

Ex sputis ac similibus tuta non habentur gallici affectus signa. neque propria sunt ipsius signa. nisi intelligeremus, quòd sputa de affectu in faucibus iudicare possent, quia quādoq; ephelcides, id est, crustæ expuũtur, quod indicium est, exulcerationem adesse.

Qui colorem viuidum habere consueuerunt, & floridum, posteà pallidus efficiatur, & luteus, & macilentus, qui aliôqui erat plenus, & ita diu, perseueret, neq; aliquo alio affectu laboret, in morbum gallicũ hũc, incidisse arbitrandum est, solet enim eiuscemodi morbus colorem maximè immutare, & liuidum, pallidum ac luteum reddere.

PRONOSTICA.

In gallico affectu crustæ & pustulæ sunt minùs malæ, quàm dolores. nam per crustas, & pustulas prauæ materiæ corpus exeunt, quæ aliôqui illud praue efficerent.

Dolores gallici qui cum crustis sunt, ac

pust

pustulis,(nam quandoque cũ his fiunt)mitiores sunt,quàm dolores absque crustis.

Dolores cũ duris tumorib.sunt vehementes,sed minùs mali, q̃ dolores absque tumore:nam tumor hic aperiri potest , atsi nihil adsit tumoris,difficilius est negotiari.

Omnium morbi gallici modorum minus malus est pilorum amisſio, sed hominem tãtum derisui reddit.

Lentæ febres,ac longæ,cum morbo gallico futuram hecticam minimè significant, infinitos ferè vidi , qui in tales incidêre febres,& in vrinis pinguitudo innatans videbatur,tamen hectici haud euasere, imò gallico affectu curato, & etiam per existentia febris ipsa vnà curata est,ac abiit.

Gallicus morbus raros interficit, tamen interficere potest, & nõnunquã id facit , sed tũc potisſimè est,quãdo præter gallicũ affectum,ægrotantes se regere noluerint,& inordinatiore victu vtũtur,vt mors potiùs ad eorum errata sequatur, quàm ad morbum.

Gallicus affectus homines semper imbecillos reddit,& qui facilè in alia morborum genera incidant.

Morbo gallico affectus,si in sanitatem restituatur , & sibi digitũ , vel aliquam corporis partem leuiter incidat , per longum temporis spatium sanitati non restituitur.

nam

am membra prauam quãdam qualitatem mittunt, vt cùm discontinuantur, in continuationem difficulter reduci posſint.

Gallica lues reuẽter inducta facilè curari potest, idcirco cùm primùm ægrotãs se tali morbo correptũ perceperit, ilico se curari iubeat, Si verò antiquior sit, difficiliùs curatur, imò ex mora tantùm intendi posset, vt curationem nunquam admittere.

Pustulę faciliùs curãtur, quàm dolores, & præduri tumores difficiliùs curantur, quàm pustulæ.

Qui raucam vocẽ habent ac perseuerantem cũ faciei pallore inusitato, tibi de affectu gallico suspecti sint, & per os recepisse contagium indicium est, quanquam posset illuc per alias vias irrepisse.

Atrabilares ad affectũ gallicũ magis parati sunt, quàm cætera hominũ tẽperies. nã & omnes gallico morbo affecti, deniq; atrabilares euadũt, & atrabilares per adustionẽ illi potisſimùm sunt, qui facilè hũc morbũ incidũt, hoc verò intelligendum est ratione humoris, nõ autẽ ratione soliditatis carnis. nã hoc secus est, caro etenim atrabilariorũ cùm sit arida & densa, difficiliùs recipit cõtagiũ: at atrabilares humores faciliùs recipiunt ob symbolũ quoddam ægritudinis. Sunt ergo humorũ ratione ad hunc affectũ

magis

magis parati atrabilares, in secundo loco sunt biliosi, in tertio sanguinei, in quarto pituitosi, quamuis omnes in processu atrabilares euadunt, & pituita insuper abundent.

Raræ texturæ homines faciliùs incidunt in hũc affectũ, quàm nõ raræ texturæ. vnde qui scabiẽ facilè, & morbos cõtagiosos recipiũt, facilè etiã luẽ gallicã recipere possunt.

Qui prauis humoribus repleti sunt, faciliùs & citius in hunc affectum incidunt, quàm qui probos habent humores.

Qui inordinato victus genere vtuntur, & potissimùm si atrabilariis vescantur cibis, in hunc affectũ faciliùs incidunt, quàm qui secus faciunt, & probo victu vtuntur.

Iuuenes & pueri faciliùs ab hoc affectu liberantur, quàm senes, & qui in aliis ætatibus sunt.

Qui tota nocte cum meretricula cubauerit, in hunc affectũ faciliùs incidit, quàm qui interdiu rem veneream exercuerit, & subitò recesserit.

Facillimè omnium illi in morbum gallicum incidunt, qui primò eo fuêre correpti, posteà sanitati restituti, iterum contagium recipiunt, nam relicta est (etiam si sit sanus) qualitas quædam praua, quæ cum lue gallica symbolum habet.

In his edisserendis prognosticis non est

opus

pus vel Galeni vel alterius antiqui senten-
as quærere, quia nouus est morbus citra
eptuagintaquatuor annos ortus, quàm an-
iquiores illi non cognouere authores, ne
ue aliquem de eo priùs scribentem legêre
uthorem.

Qui verò solo gallici morbi modo affe-
tus est, faciliùs curatur, quàm qui multis
fficitur morbis, & ita secundùm cõplica-
ionem faciliùs & difficiliùs curatur. at ve-
ò opus est, vt omnia semper æqualiter in-
elligantur. nam si quispiã solis doloribus
ffligeretur, sed vehementioribus, alter ve-
rò crustas remissas haberet, & remissum do
orem, hic qui habet duo hæc remissa, faci-
iùs curabitur (licet duo sint) quàm ille, qui
habet solos intẽsos dolores. Si verò æqualia
essent, semper faciliùs is curatur, qui vnũ so
lùm modũ habet, quàm qui plures, & quã-
tò plures sunt, tanto difficiliùs curabitur.

Qui in pilorum casum incidunt, in ridi-
culum morbũ incidunt, & illi hominibus
derisui sunt, qui hoc affectu sunt deprehẽsi.
At quibus dentes, ac vngues decidunt, in
derisum quidem veniunt, sed misericordiæ
iunctum, at qui oculos amittunt, misericor
dia solùm ac pietate digni sunt.

Quispiam verò dubitare posset, cur à pu
dendis vt plurimùm incipiat hic affectus
respõ

respōdent nonnulli, quia influxus ille pudē-
dis aduersabatur, quando hic morbus per in
fluxum excitatus est, nā in pudendis confor-
mitas quædam adest, quæ est inter morbi
qualitatē, & hæc membra ac cœlestē influ-
xum. At hoc videtur esse reddere rationem,
per illa, quæ maiori indigēt percūctatione,
quęrendum nimirū est, cur ille influxus pu-
dendis aduersetur, & cur deinceps influxu
remoto, qui pudendis amplius nō aduersa-
tur, vnde cōcipiatur per illā viā affectus, &
præterea illi, qui cum muliere nō concuba-
bant, cur nō incidebāt in hunc affactū, si ab
influxu dependebat, tamē nemo vnquā vi-
sus est, qui in hunc affectū inciderit, nisi re
venerea vsus sit, aut lac exugerit, aut deoscu
latus fuerit. nec percipitur cōformitas ista.
inter morbi qualitatem, & hæc mēbra, imò
cùm multum neruosa sint, corruptioni mul
tum repugnare videtur, idcirco magis affi-
ci non deberēt, quàm alia membra, quæ ad
curationem magis apta sunt.

Alij dicunt in pudendis abundare magis
humores, qui sunt putrefactioni parati,
ideò in illis mēbris potiùs fit, vel ab illis po
tiùs incipit. At hoc absurdum videtur, quia
semper nō incipit in illis mēbris, sed quan-
doque à mammis incipit, quandoque à lin-
gua, palato, & faucibus. Præterea si illa mē-
bra

bra plus haberent materiei ad putredinem aptæ, tunc non morbus gallicus solùm, sed multi morbi in his locis orirētur, quāquàm negandum non sit ad has partes tanquam ad cloacam multos descendere humores.

Dicendum igitur est ideo à pudendis incipere, quia illa sunt quæ primò cōtagium recipiunt, nam perfricatio illa insensibiles meatus aperit, & contagiū facilè recipitur. à pudendis ergo incipit: quia illa sunt, quæ primò recipiunt, vel quæ primò præbent, & agitatio concurrit, quæ calafacit, & aperit, cōuenit etiam membri mollities, quod facile recipit, & hæc est vera causa, cur vt plurimùm à pudendis incipiat, & non alia, quia sunt prima membra, quæ tanguntur, & fricantur, & incalescunt ac rarescunt, suntque mollia membra, neq; illud etiam parui est momenti, quòd ad illa tanquam ad cloacam multi praui à natura illuc delegati decurrunt humores.

At quia nonnulli dixêre, ab illis etiā incipere membris: quando primùm oritur, & absq; contagio, propterea quærendum est, nunquid hic affectus de nouo absq; contagio excitari possit. dicimus rei possibilitatem esse quoddam aptum, & hic morbus alias fuisse potuit, licet de ipso nulla sit facta mentio, & futurū esse aliàs, tamen sem-

per crediderim præter influxum, particularia etiã requiri circa subiectũ, quod recipi vt quod rem habeat cum aliqua mulier quæ vteri partes malè affectas habeat, quandoq; exulceratas, licet non ex morb gallico: tamẽ hic rem venereã cum illa habeat, & ex illa confrictione cum cœlesti influxu fiat hic morbus. Quòd autẽ absq; hi oriatur, nunquàm crediderim. Audiui Medicos quosdam de religiosã muliere fatentes, quòd morbũ gallicũ ex se cõtraxerat, & non ex cõcubitu, & ego certè scio matronã illã religiosam virginẽ esse, & probissimã, imò in tali esse loco, vt si praue etiã perpetrari vellet, minimè posset, at ego medicos istos rationibus cõuinci, cũ hãc mulierẽ visitassem, & illis ostendi huius mulieris affectus esse vterinos, nõ gallicos, & illam deinceps curaui ex vterinis affectibus, & sanitati deniq; restituta est, absq; medicamentis, quæ morbum gallicũ sanare consueuerunt. Vnde arbitror morbum hunc nõ posse, vel de nouo excitari, vel per contagium recipi, nisi per coitum, vel per lactis exuctionem.

Vt autem ad superiora redeamus, Hippocrates in tertio Aphorismorum libro, in æstate dicit pudendorum putredines oriri, Galenus hoc intelligit in humida æstate, aut in ea, in qua non abundauerit ventus,

aut

aut ſpirauerit auſter, vnde temporis humiditas in ipſis putredines excitat, quamuis Galenus intelligat hoc nō ſolùm in pudendis fieri, ſed in alia etiam parte, eſt 21. Aphoriſmus, ex hoc tamen non habet, quòd hæc putredo cauſa ſit, cur in pudendis incipiat gallica affectio.

Nec dubium iſtud prætereundum eſt, cur nonnunquam contingat, vt aliqui atrabilares ſint, & victu tali vtantur, qui temperiem adiuuet, tamen cum gallico morbo affectis mulieribus coëunt, & contagium non recipiunt, nonnulli reſpondent ex proprietatis indiuiduæ diuerſitate hoc contingere, quæ eſt alia in alio, vt prima primi ex Auicenna colligitur. Vnde aliqui temperiei ſanguineæ in hunc morbum incident, alij atrabilares, non incident. ſuperioribus diebus tres vidi, qui cum quadā meretricula venere vſi ſunt, & duo vehementiſsimè affecti ſunt gallico morbo & potiſsimùm pilorum defluuio, híque duo optima temperie præditi ſunt, & optimo habitu, tertius verò, qui eſt prauæ temperiei contagium minimè recepit, tamen non ſemel tantùm, ſed pluries cum eadem meretricula Venere vſus eſt: primi verò illi duo conſocij, qui erant bona temperie præditi, ab hoc affectu malè tractati fuerunt, & adhuc in ipſis veſtigia ſuperſunt,

quãuis diu sit, quòd laborent, tamen præter hanc proprietatẽ dici posset, illum nõ incidisse in hunc affectũ propter aliquam indiuidualem proprietatem. sed quia obstructos meatus habebat, nam hi atrabilares (vt ille est qui praua temperie præditus est) corpora habent densiora, quæ sunt ad recipiendum inepta. Vnde ille contagium minimè recepit, quod fuit ratione intensioris carnis, & pororum occlusionis, non autem ratione humoris, qui facilè recipit.

Cùm verò gallicus affectus sub pustularum specie appareat, & sub specie dolorum petendũ est, quando cũ pustulis erit, sub quo pustularum genere contineatur, & ad quod genus reduci debeat? Nonnulli recentes dicunt esse Auicennæ Asafati. at superiùs diximus Nicolaum Leonicenum illos optimè reprehendisse, qui censuere morbum gallicum esse Auicennæ Asafati, fortè dices illi saltem assimilari. nam Asafati inter exulceratas pustulas numerari. Dicendum verò est duplex esse pustularum genus in hoc affectu, prædurum vnum, quòd vulgò gummi vocatur, alterũ quod crustam inducit, prædurum sub sclirorum genere cõtinetur. & quãdoq; sub prædurorum œdematum genere, & plerunq; nodi dici possũt: quia ita sunt liquibus membris infixi, vt natiui nodita-

bulis infixi sunt, licet nõnunquam & tales viderim duricies, quæ natæ vocari poterant, cúm per membra commouerẽtur, & veluti natarent, pustulæ verò. quæ crustas habent secundũ colorem, ad pustulas illius humoris reduci possunt, vt si sint luteæ pustulæ, biliosæ vocẽtur, si nigræ, atrabilares, si albicantes, pituitosæ, & si rubræ, sanguineæ: & licet sanguis inflãmationẽ faciat, bilis erysipelas, pituita œdemata, atrabilis scyrrhum, tamẽ hæc fiũt quãdo hi soli humores sunt. in crustis verò in hoc morbo non sunt puri humores, sed à superabundãti denominatio fit. nam biliosæ crustæ si à bile fuissent pura, crustã non induxissent, sed erysipelas, & ita de aliis, vt conuenit, dicendum est.

In doloribus etiam dubitatio contingit in quo sint genere reponendi gallici isti dolores, nõnulli dicũt inter extẽsiuos dolores reponendos esse, qui iuxta Auicennam à flatu fiant, aut à materia, quæ in neruis, aut in musculis impacto sit, veruntamen si hic dicere intendant, quandoque extensiuos esse dolores gallicos, hoc fatebimur. simpliciter verò non fatebimur, dolores omnes gallicos semper esse extẽsiuos. nã quandoq; sunt pulsatiui, quandoque acuti & pungitiui, vt ferreus stylus in membra infigi videatur, quandoque sunt obtusi, quãdoq; grauatiui,

Nõnulli arbitrati ſunt, hos dolores eſſe (vt Auicennæ verbo vtar) frangitiuos, ſed hoc ſimpliciter dicere, ſimpliciter etiam falſum eſt. Nã fieri quidẽ poteſt, vt aliqui ſint frangitiui, ſed omnes ita eſſe cenſendũ nõ eſt. nã cùm frãgitiuus dolor iuxta Auicẽnã à materia fiat inter os & pelliculã tegẽtẽ os cõtenta, nõ poterit ſemper gallicus morbus vocari frãgitiuus: quia & in aliis à prędictis locis materia cõtinetur, quæ hos dolores excitat.

Nos ergo in genere dicamus gallicos dolores in omni ferè eſſe dolorum genere, quòd inueniri poſsit, neque ad vnam certam dolorum ſpeciem reduci poſſunt, quia aliqui erunt in vna ſpecie, in qua alij deinde non erunt, hæcq́ue dicenda ſunt de morbi gallici puſtulis & doloribus.

Cùm in affectu gallico dolores contingant, & vt plurimùm ſint circa iuncturas, idcirco dubitare contingit, propter quid in iuncturis potiſsimùm excitentur, nonnulli dicunt in illis excitari locis, quia & materiæ in eiſdem colliguntur. at eiuſcemodi ſolutio abſurda videtur, quoniam per motum, qui in iuncturis fit, reſolui deberet. nam in omni corporis motu arctus & iuncturæ mouentur, & ideò humores ob motum potius reſolui deberẽt, quàm colligi. at eiuſcemodi ratio hoc modo ſoluenda eſt, quòd iuncturæ

cauit

cauitatem habent, quæ materia implentur, & quæ per motum tam facilē resolui nō potest, imò in motu plerunque dolores augentur, tamen si vekementissimus ac diuturnus fieret motus, materiæ resoluerētur, & dolores cessarent, deniq; sunt nōnulli qui ex vehementissimo motu quotidie frequentato à gallicis doloribus euasēre, vt contingit Dono Batano Campanario, qui sæuissimus doloribus cruciabatur, sed cordas trahēdo magnæ campanæ Episcopij Ferrariensis, ab eisdem doloribus euasit. Ad rem igitur, motus quilibet non est aptus, omnes resoluere materias, quæ in iuncturis continentur, sed tantùm vehementissimus motus. plerunque verò ex motu dolor augetur, quādo materias quidem flatuabit, sed resoluere nequibit.

Nota insuper eos, qui crustas habent, vt plurimùm mitiores habere dolores, vel nullos, quia materia ad circunferentiā exit, & non ad iuncturas. qui verò doloribus absque crustis affliguntur, vehementiores semper habent dolores, hi etiam sunt vehementes dolores, qui ex præduris excitantur tumoribus circa iuncturas.

Priusquàm verò ad gallici affectus curationem conuertamur, scire oportet aliquem esse gallicum morbum incipientem, alium confirmatum, & non inueteratum, alium &

nueteratum,& confirmatum. Primò de curatione gallici morbi, qui incipit, verba faciamus, id est, de eo, qui nondum mensem excessit, vel mensem cum dimidio.

DE CVRATIONE GALLICI AFFECTVS INCIPIENTIS.

SI tibi quispiam occurrat ex gallico affectu curandus, qui in initio sit, id est, non diu sit, quòd cõtagium receperit (id verò cognoscitur, quia prauæ pustulæ in præputio vel cole pullulare incipiũt, & panus, vel bubo excitatur, vel pustulæ in ore incipiunt) hic potest in sanitatem restitui ex sola purgatione prætermittendo maiora, vt sunt maiores inunctiones, & ligni Indici potiones. primò igitur contemplator, an hic macilentus sit, vt sanguine non abundet, an plethoram habeat. nam si sanguine non abundabit, sed eo potiùs indigebit, venæ sectio exercenda non est. si verò abundabit, secoraria dexteri brachij vena secetur, priùs tamen hoc clysteri ventre lenito:

℞. Maluæ
Violarum
Althææ
Mercurialis
Singulorum Man. j.

Misce, & bulliant in aqua secundùm artem. posteà

℞. Huius decocti ℔ j.
Olei violacei ℥ iiij.
Cassiæ nuper extractæ ℥ j.
Salis communis ℥ ij.
Misce, & imponatur
Clysteri secreto, venæ sectio fiat ad sanguinis libram plus minus vt vires exigunt, posteà huius generis syrupi præbeantur, si sanguineæ sit temperiei hic, qui sequitur adhibeatur,

℞. Syrupi de cap. ven.
Syrupi de endiuia
Singulorum ℥ j.
Inf. senæ ℥ iiij.
Misce.

At si biliosæ sit temperiei, & præcedenti syrupo vti poterit, & hoc qui sequitur:

℞. Syrupi violacei
Syrupi de endiuia
Singulorum ℥ j.
Inf. senæ ℥ iiij.
Misce.

Si vero pituitosæ fuerit temperiei, hoc qui sequitur syrupus adhibeatur.

℞. Syrupi de hyssopo
Syrupi de cap. ven.
Singulorum ℥ j.
Inf. senæ ℥ iiij.
Misce.

At si sit temperiei atrabilaris, tunc qui sequũtur syrupus, præbendus erit.

℞. Syrupi de epythimo
Syrupi de fumoterræ
Singulorum ℥ j.
Inf. senæ ℥ iiij.
Misce.

In hoc casu nũquam deserenda est senæ infusio. Vnum enim ex his est, quæ supra alia omnia affectu gallico aduersari videntur, quòd per nullam ex manifestis qualitatibus agit, vt necessariũ sit in sena ipsa dicere ratione huius affectus adesse: qualitates occultas, nobísque ignotas, nisi quispiã arbitraretur senã huic morbo aduersari, quia educit, & præsertim atrabilares humores. veruntamen euacuare, non est affectus qualitatem remouere, nisi dixerimus affectus qualitatem humoribus inhærere, idcirco cùm humores euacuãtur, praua etiã affectus qualitas remouetur. At hoc absurdũ est, quia humoribus etiã euacuatis, praua adhuc morbi qualitas derelinquitur, quæ solidis innititur membris. nam omnes corporis partes affectæ sunt, præsertim quando est cõfirmatus. Dum verò in initio est, in solis cõtinetur humoribus, iecore, ac viis, idcirco euacuatione curari potest, vnde principium hoc gallici affectus, euacuando tantùm curamus.

Cum

Cum nouem vel decẽ ex illis syrupis acce-
pti sunt, medicamẽtum præbere oportet.
at prius notandum est, syrupos præscriptos
hoc modo sumendos esse, si quispiam quin-
quies aut sexties pro singulo syrupo deiici-
at, alternis diebus insumantur. Si verò bis,
aut ter singulis diebus accipi poterunt, dein
de vno vel duobus interiectis diebus, qui san
guinea pręditus est temperie, hoc sumat me
dicamentum non quidem sanguinem edu-
cens, sed alios corporis humores.

℞. Pulpæ colocynthidis
Scamonij
Singulorum ℈ j.
Turbith
Hellebori nigri
Singulorum ℈ ß.
Gingiberis
Cinnamomi
Camphoræ
Anisorum
Singulorum Ǧ x.

Misce, & infundantur in quatuor vncias in-
fusionis senæ per decem horas, posteà expri
mantur, & expressum zuccaro dulcoretur,
vel sequentes deuoret pilulas,

℞. Pilularum aureorum
Pilularum cochiarum
Pilularum de lapide lazuli
Singulorum ℈ j.

Misce,

Misce, & tot fiant pilulæ, quot ægrotanti placuerit. at si natura sit biliosus, medicamentum istud recipiatur:

℞. Scammonij ʒ j.
Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ ß.

Misce, & infundantur in quatuor vncias infusionis senæ per decem horas, posteà exprimantur, & expressum hora cõuenienti præbeatur, zuccaróque dulcoretur. Si quis verò pilulas magis diligat, aureas pilulas insumat. At si natura sit pituitosus, medicamentum quod sequitur, adhibeatur,

℞. Turbith ʒ j.
Myrobalanorum chebulorum ʒ j.ß.
Agarici ʒ ß.
Gingiberis
Cinnamomi
Anisorum
Camphoræ
Salis gemmæ
Singulorum ℈ x.

Misce, & infundantur in quatuor vncias inf. senæ per decem horas, posteà exprimantur, & expressum hoc zuccaro dulcoretur, vel cochiæ pilulæ præbeantur. Si verò esset natura atrabilaris sequens medicamentum præbendum est,

℞. Po

℞. Polypodij
Epithymi
Singulorum ℥ iiij.
Senæ ℥ j.
Hellebori nigri ℈ j.
Florum boraginis
Florum buglossæ
Florum violarum
Florum rosarum
Singulorum ℥ ij.
Gingiberis
Cinnamomi
Anisorum
Amomi
Singulorum ℥ ß.

Misce,& infundantur in aquam fumi terræ secundũ artem,posteà exprimantur, & zuccaro dulcorentur,ac præbeantur, vel pilulæ sumantur de lapide lazuli, vel de lapide armeno. Si verò sit mistæ temperiei,misce quę dicta sunt,secundùm humorum tempetiem, ac miscellam.

Si hic videatur sanitati restitutus,bene illi erit, hoc autem videbitur,per vnius mẽsis, vel duorũ spatium,nam per octo vel decem dies non est tempus valde aptum. In toto autem hoc spatio,& horum, scilicet dierũ, in quibus fit purgatio, & post purgationẽ, ægrotus in sex rebus non naturalibus conuen

uenienter regatur.

Pullorum iura edat,& carnem,& vitulorum,hœdorum,paruorum auium,phasianorum,perdicum,iurulenta euitet,ſalſa, acria, & aromatibus valde plena.album vinum bibat,tenue,odoratum,vel rubellum.

Corpus vehementer moueat.nam inuēti ſunt,qui ex ſolo motu vehementiore & continuo in ſanitatem reſtituti ſunt,vnde quantum naturæ ſatis ſit,quieſcant.

Euacuatus ſemper potiùs ſit,quàm repletus,neque impleatur,ſed perenniter quantū fieri poteſt,euacuetur.

Vigilet etiam pluſquam dormiat.nam vigiliæ exſiccant,tamen opus eſt, tantum dormire,quantum naturæ ſatis ſit,ne imbecillitetur.

Animi paſsiones ſummopere euitare oportet,& illas præſertim quæ atram bilem inducunt,ac augent, cùm hic affectus per ſe homines reddat atrabilares: aër ambiens ad temperiem vergat.

Si poſt menſem vel duos menſes integrè ſanum eſſe deprehendas, nihil aliud agas, quàm iubere,vt frequēter expurgetur Alexandri pilulis,de quibus mentionem faciemus,& deſcriptionem ſuo loco referemus. Si verò hūc nō eſſe perfectè ſanū percipies, nunc id,quod ſequitur decoctū, fieri iubeto.

℞. Polypodij
Epythimi
Singulorum ℥ iiij.
Turbith ℈ ij.
Scamonij
Hellebori nigri
Singulorum ℈ j.
Rhabarbari electi
Agarici
Singulorum ʒ ß.
Senæ ℥ j.
Gingiberis
Garyophyllorum
Cinnamomi Aniſorum
Fœniculorum Amomi.
Camphoræ
Singulorum ana x.
Florum boraginis
Florum bugloſsi
Florum roſarum
Florum violarum
Singulorum ʒ ij.
Paſſularum ℥ j.
Sebeſten numero xv.
Prunorum Ibericorum numero x.

Miſce, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ fumi terræ ſecundùm artem, vt quæ maiorem patiuntur decoctionem, primò inſumantur, quæ minorem deinde, & quæ

mini-

minimam, in vltima ebullitióne. quæ verò nullam expetunt, infundantur, posteà singulo mane sex vnciæ insumantur per viginti dies. si verò sit sanitati restitutus. & pustulæ resolutæ sint, ac bubones (si adhuc perseuerent) nihil aliud agẽdum superest. Verùm si non videatur sanitati exquisitè restitutus, vt integrè sanitati restituatur, ligni Indici decoctum eo modo exhibeatur, quo posteà dicemus, sitque decoctum in aqua. Tunc verò integrè sanitati restituetur, victúsque ratio erit ita seruãda, vt posteriùs ostẽdemus.

Nonnulla verò sunt hoc loco pertractanda, quæ virile membrum, inguina, os, vteri collum, & mammas plerunq; vexare solent. Vt plurimùm primum quod contingit in hoc affectu, pustulæ sunt in præputio vel in glande, vel in vtroq;, quæ ex humorum acredine in perfrictione venerea excitatorũ, & ex praua qualitate gallica in vteri collo mulieris, vel è contrario excitantur. dico autem è contrario, quia ex eisdem causis in vteri collo eædem pustulæ excitantur, quãdo mulier non est affecta, & cum viro affecto concubitum habet. eadem verò erit tam in mulieribus, quàm in viris harum pustularum curatio. sciẽdum verò est, vt plurimùm priùs oriri pustulas in pene, vel in vteri ore, quæ caroli vocantur, quàm oriantur bubones, tamen

men nonnunquam prius oriuntur bubones, quàm pustulæ istæ: licet raro sit, & loci propinquitas, ac virilis membri perfrictio in illa parte supra vteri mulieris prauæ affectæ collum ostendunt primò fieri debere in præputio, & glande prauum affectum, quàm in inguinibus, imò & hoc pro maiori parte contingit: licet dici posset illas esse adenosas partes in quibus bubones gignuntur, quę facilè recipiunt, quod verum esse fatemur: sed & præputij ac colis partes adeò molles sunt, vt faciliùs etiam recipiant, quam adenosæ partes & glandosæ, quæ aliquam habent duritiem. Et si dicas, naturam eiuscemodi officiũ adenosis partibus præbuisse, vt recipiant: dicimus & præbuisse hoc officium, & naturam mollioribus partibus, vt facilè recipiant, & ad omnia sint aptæ, cùm adenosæ partes sint magis duræ quàm molles.

Si hæ postulæ contingant, quæ taroli vocantur, & quæ pro maiori parte rubræ sunt & in medio albicãtes, ita curari debẽt, si hic venæ sectione indigeat, iecoraria vena secanda est, posteà expurgandus est, vt superiùs diximus in incipiẽte morbo, interim supra pustulas primò hic puluis imponatur.

℞. Rosf. rub.
Balaustiarum Boli armeni
Singulorum ʒ j.

Misce, & fiat puluis subtilissimus, qui supra hæc vlcuscula ponatur, vt exiccentur, si hoc efficiatur bene est: sin minus prædictis pulueribus aloën addito, si sanitati non restituatur, hoc alio vtaris puluere:

℞. Aluminis rochæ ℥ j.
Aloes ℥ ß.

Misce & fiat puluis subtilissimus. si non exiccentur, vnguento vocato Apostolorum vtaris, quòd si finem non assequeris Aegyptiaco vnguento vtaris, si adhuc sanitati non restituatur lotionem hanc fieri iubeto.

℞. Tuciæ præparatæ
Aluminis rochæ
Viridis æris combusti
Singulorum ℥ j.

Misce & bulliant in vino albo, vel si sentiret caliditatem in aqua plantaginis, posteà locus bene abluatur, post ablutionē ex hoc vnguento inungito.

℞. Vnguenti Aegyptiaci ℥ j.
Pinguedinis anseris ℥ iij.
Mercurij ℥ ij.

Misce, & mercurij priùs pinguedine mortificato, si finē nō assequeris, Mercurij quantitatem augeto. interim verò continuis euacuationibus, & præparationibus homo præparandus est, & vt vnguentum, quod supra ponis seruetur, linteolum super adde cocta

ceruſ

cerussa delinitum, his effectis arbitror in sanitatem iam esse restitutum, & nulla re alia indigere, At si alia creuerint, vt dolores, vel pustulæ per corpus, aut supra caput, & hæ, quæ sunt supra colem & præputium sanitati restitutæ sint, tunc curationem eo modo prosequaris, quo dictum est, Indici ligni decoctum præbendo, vel inunctiones adhibendo, vt de illis verba facturi sumus.

Notãdum verò est in oliquibus magnas fieri per totum virile membrum pustulas, & vsque ad profundum, quandoque tendere potissimùm, quando per aliquod temporis spatiũ ægrotans noluerit affectum suũ medico propalare, sed sese curauerit, vt contingit, tunc solet magna priapi pars, vel totus vlcerari, in hoc casu lotione ista vtaris.

℞. Aloës
Alumnis rochæ
Viridis æris combusti
Aristolochiæ rotundæ
Antimonij
Singulorum ℥ ß.

Misce, & bulliant in vino, si non adsit in loco calor, si calor adsit, bulliant in aqua plantaginis, quãtum sufficit, posteà totus penis abluatur & præsertim vbi vlcera adsunt, quæ plerunq; maligna sunt, & cacoëticha, & veluti chironia, videntúrq; in superficie

benigna: in fundo verò ſunt mali moris, facta ablutione, & loco abſterſo adhibeatur vnguentum Apoſtolorum cum Mercurio, & piuguedine anſeris, vel vrſi. Quidam ſunt quibus diſplicent in his affectibus pinguia & oleaginea, verùm vnguenta abſq; his fieri non poſſunt. Et propterea eorũ ratio abſurda eſt, qua illa non probant. eſt verò quia penetrare non ſinit id quod oleagineũ eſt, ob ſuam glutinoſitatem medicamenta. at iſti adeò abſurda ratione vtũtur, vt nulla reprehenſione indigeant, imò oleum ob tenuem ſuam ſubſtantiam præ cæteris penetrare poteſt, & nihil eſt, vel rarũ ſunt oleo magis penetratiua, & cùm Galenus in methodo medendi obſtructiones aperire tentat, id facit vniuerſum corpus oleo aliquo inungendo: inungit enim vel abſinthite, vel chamæmelino, vel rutaceo, vel alio ſimili, propterea non ſunt recipiendi, qui dicunt olea ſimpliciter obſtruere, tamen ſi ſupra penis vlcera poſt abl utionem ſequenti puluere vti volueris, nihil impediet.

℞. Lithargirij auri.
Antimonij
Plumbi vſti
Aluminis rochæ
Ceruſæ
Tutiæ præparatæ

Aeris

Aëris viridis vſti
Singulorum ℥ j.

Miſce, & puluerizentur, poſteà madeſcant in vino nigro ſtyptico, deinde exiccentur, poſteà iterum madeſcant & exiccentur & hoc ſexties fiat, denique redigatur in puluerem, & adde

Aloës
Boli armeni
Terræ ſigillatæ
Singulorum ʒ ß.
Mercurij vſti ℈ j.

Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus, qui ſupra maligna vlcera inſpergatur. ná omnia huius generis etiam antiquiſsima ſanitati reſtituit, quando vlcera ſunt propè ſanitatem, & tu volueris cicatricem inducere, hoc cerato vtaris.

℞. Lythargirij auri
Ceruſſæ
Singulorum ʒ iiij.
Ceræ nouæ ℥ j.
Olei veteris ℥ iiij.

Miſce, & bulliant quo ad cõtrahat colorem pellis leonis, hoc cerato facilè cicatrix inducetur, non tantùm in affectu gallico, ſed & in omni alio vlcere ſaneſcente.

Nota autem plerunquè in initio gallici affectus præputium, & glandem valde intu-

mescere,& præputium adeò intumescere,vt necesse sit glãdem tectam permanere, neq; posse exui præputio,& vrinarij tubi foramẽ clausum videtur,& plerũque adeò sunt dura vt doleant,iubeo vt in lacte per aliquod tempus seruentur,vt dolor sedetur,& parumper mitescãt,posteà iubeo,vt in hoc decocto lauentur,ac bene tractentur.

℞. Maluæ
Violarum Althææ
Seminum lini
Singulorum Man,j.
Pinguedinis anseris
Pinguedinis gallinæ
Singulorum ℥ ß.

Misce,& bulliant iu aqua,in qua sint lotæ lanæ,posteà tumefacta pars tota lauetur,& in hoc decocto calido per horũ seruetur,supraponendo herbas,& tractando herbis loca ista tumefacta ac duriora , veruntamen quia sub prӕputio.quòd cõuerti non potest,adest plerũque dolor , & praua qualitas inducta, propterea opus erit inter glandem & præputium syringa iniicere aliquod decoctum.decoctum verò sit hoc,quia & adsunt pustulæ in illa parte,licet non videantur.

℞. Maluæ
Violarum
Florum plantaginis

Foliorum quinquenerviæ
Taſsi barbaſsi
Balauſtiarum
Singulorum Man.j.

Miſce,& bulliant in aqua fumi terræ,& ſyringa per tres aut quatuor dies in locum iniiciatur, poſteà acceptis ſex vnciis eiuſdem decocti,& ad hanc menſuram addito melle roſaceo ,& viride æris iterũ hoc iniiciatur:

℞. Huius decocti ℥ vj,
Mellis roſati colati ℥ j.
Viridis æris vſti ʒ j.
Miſce.

Cùm in hoc caſu perſentiũt ex medicamentis in pręputio & glande teredinem, ſtatim debet medicus iuberi, vt penem in lac vaccinum imponat, quandoque diſſolui iubeo in prædictum decoctum vnguentum Apoſtolorum, quãdoq; vnguentum Aegyptiacum & ſyringa iniici, extrinſecus poſt lotionem in hoc tumore præputij hoc linimẽto vtaris,

℞. Olei antiqui ℥ ij.
Butyri bene loti ℥ j.
Litargirij auri
Antimonij Plumbi vſti
Singulorum ʒ iiij.
Viridis æris vſti ʒ j.
Miſce, & fiat linimentum.

Quandoque etiam in pene poſt puſtulas

quæ vocantur caroli, præſertim in his qui diu voluêre morbum occultare, contingũt durities, quæ vulgò gummi vocantur, tunc alio modo procedẽdum eſt. nam opus eſt & emollire, & reſoluere, propterea fomẽtum huius generis ſupra locum efficiendum eſt.

℞, Maluæ
Violarum
Radicum althææ
Florum braſsicæ
Singulorum Man.j.
Semium lini
Seminum fœnugraci
Singulorum ℥ ß.
Medullæ ceruinæ
Pinguedinis anſeris
Singulorum ℥ vj.

Miſce, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, in quibus lanæ ablutæ ſunt, in fine coҫturæ addantur
Aceti ℥ ij.

Vt vis prædictorum faciliùs ad profunda penetret, poſtquàm fuerit factum fomentum, & penis fuerit bene pertractatus in illa parte, in qua ſunt præduri illi tumores, tunc hoc linimento vtaris ad emolliendas ac reſoluendas durities.

℞. Pinguedinis Taſsi

Ping

Pinguedinis vrsi
Singulorum ℥ j.
Olei antiqui ℥ iiij.
Radicum liliorum alborum
Radicum iridis recentis.
Singulorum ℥ ß.
Mucilaginis althææ
Mucilacinis fœnugræci
Mucilaginis ſeminum lini
Mucilaginis pſilij
Singulorum ℥ vj.
Diaquilonis nigri ℥ j.
Amoniaci præparati ʒ iij.
Miſce & fiat linimentum.

Contingit verò & in illo iuitio ſimul habere bubones in inguinibus, tunc cauendum eſt, ne repercutientia apponantur, quoniam ad iecur repercutiunt, & totum corpus inficiunt, vnde reprobandi ſunt, qui ceratum de Marchaſita apponunt, ac ſimilia, ſed attrahentia potiùs apponēda ſunt, & maturantia, vnde cataplaſma iſtud conficiatur.

℞. Maluæ
Violarum
Florum chamæmeli
Meliloti
Singulorum M. j.
Farinæ hordei ℥ vj.

Miſce, & cum oleo amygd. dulcium & roſaceo

ſaceo ob inflammationem fiat cataplaſma
quod per tres vel quatuor dies loco ſuprap
natur, ſi extra trahatur, & emolleſcat, ben
eſt, ſin minus, hoc aliud parari iubeto.

℞. Maluæ
Florum chamæmeli
Stœcadis
Meliloti
Rutæ
Hyſſopi
Singulorum M. j.
Althææ
Fœnograeci
Seminum lini
Singulorum M. ß.

Miſce, & ſimul bene bulliant, poſteà in mor
tario pinſantur, & adde
Farinę orobi ℥ vj.
Olei liliorum alborum quantum ſufficit.
Miſce, & fiat cataplaſma.

Si extra ducatur, & emolleſcat, bene eſt: ſin
minùs, hoc parari iubeto,

℞ Althææ
Radi. liliorum alborum
Radi. iridis
Florum vrticæ Maluæ
Singulorum M. j.

Miſce, & bulliant ſecundùm artem, poſteà
pinſentur, & addatur

Calbani
Bdelij
Myrrhæ
Singulorum ʒ ij.
Fermenti ℥ j.
Stercoris columbini ℥ ß.

Misce, & cum oleo irino fiat cataplasma, quod supra bubonē ponatur. Scito columbinum stercus ac similia adhiberi, vt pellis attenuetur ac fatiscat, si hoc nō effecerit, quod petitur, quid agendū est? ego non nunquàm emplastrum de sinapi iussi, quod locum mirè rubeum reddidit, & materiam ad circunferentiam traxit, deinde iussi apparari Galeni maturans emplastrum ex triticea farina, oleo, & aqua, & breui ac facili caput fecit, & ad exituram venit.

Ambiguum verò est, nunquid immaturum aperiri debeat eiuscemodi abscessus, an vltima cōcoctio sit expectanda? ego semper immaturū potiùs incîdi voluerim, non tamen penitus immaturum, ne ob dolorem inflammatio exoriretur. imò si incisio etiam fieret antequàm pus adesset, cōueniret: nam malum non est vt aliquis adsit dolor, ob quem materia ad locum trehatur ac decurrat, posteà apertum seruetur quantum fieri poterit vlcus, curatio verò fieri debet, vt in eiusdem generis vlceribus fit, tamen aliqua miscen

miſcenda ſunt vnguentis, quæ hunc affectũ reſpiciant, vt aliquid vocati præcipitati, vel pulueris ligni Indici ad abſtergendum, ac mundificandum: ſemper verò aliqua commiſcenda ſunt ad locum atrahentia, nihilque repulſiuũ accipiatur, præterquàm prima vice, quando inciſio facta eſt, pro hoc die albuminis oui vſus conuenit: laudóque vt ſimul cum vitello ſit. Cùm verò inciditur, tanta ſanguinis quãtitas exire ſinatur, quanta exire poterit, ſeruetúrque quandiu fieri poterit apertũ vlcus, & vnguentis vtaris ſuperiùs enarratis in vlceribus penis malignis, cum bubo apertus ampliùs ſeruari non poterit, claudi ſinatur. Sed hic ægrotus bene expurgetur, & per aliquas hebdomadas ac menſes Alexandri pululis vtatur. in victúſq; ratione optimè ſe regat, vt in contracta iam ſenitate confirmetur, ſi affectus ad iecur non irrepſit, neque per totum corpus diſſeminatum eſt, bene huic erit. ſi verò per totum corpus irrepſiſſet, hoc cognoſcitur, vel quia pili decidũt, vel puſtulæ, aut duricies per totam ſparguntur, aut dolores excitantur, tunc eo modo curationẽ moliaris, quo ſuperius dictum eſt: in poſterũ verò de pilorũ defluuio dicemus, quòd cum adeſt affectus, iam bubonẽ prætergreſſus eſt.

Quandoque affectus hic gallicus abſque

bone, & absq; vlceribus in præputio, vel
le incipit. At gonorrhœa quædam inci-
it, quæ contingit ob prauam affectionem
im retentricem lædentem, & expultricem
d expellendum lacessentem, quæ materias
er vias proprias transmittit, & in inguini-
us non colliguntur, neq; in pene, hoc verò
rofluuium difficulter sanatur, neq; etiam
dstringi debet, sed purgãdo potiùs curan-
lum est, vt de purgatione superiùs verba ha
uimus, hæc tamen nõ est vera gonorrhœa,
d est, veri sanguinis defluxus: sed sunt pi-
tuitosæ materiæ, quãdoq; aliis mistæ acrio-
ribus, quæ praua qualitate gallica affectæ
sunt. Et si quispiã, hac gonorrhœa, detẽtus
cum sana muliere rem veneream habuerit,
& ipsa in hunc materiæ defluxum incidat,
vt videatur ferè esse alter contagij modus,
quoniam in hac specie per contagium reci-
pitur, vt gonorrhœa gonorrhœam pariat,
non autem panos vel bubones, neque in pe-
ne vel præputio pustulas, curatio fiat per
purgationes superiùs enarratas, & si inten-
tum minimè assequeris, ad decoctum, & ad
inunctiones deueniendum est. De vera au-
tem gonorrhœa seorsum agemus, & de hu-
ius generis profluuiis, tam in mulieribus,
quàm in viris, nam multa sunt per penem
profluuia, quæ gonorrhœa vocãtur, tamen
verè

verè gonorrhea nõ ſunt, imò ſunt pituitoſæ materiæ, quæ exeunt. Tamen cùm plerunque cõtingat, vt in huius materiæ exitu hi vtantur, propterea cõſiderare oportet an ſit bilis quæ exeat, at pituita ſalſa, neceſſarium nimirum eſt eſſe materiam aliquam acrem, quæ vſtionem illam parit, ſi ſit bilis, ex colore percipitur: ſi autem pituita & ex colore indicabitur. At quicquid ſit ſemper eſt acris materia, tunc ſyringa per vrinariam fiſtulam in penem iniice hoc decoctum:

℞. Maluæ
Althææ
Corigiolæ, id eſt, polygonari
Roſarum rubrarum
Balauſtiarum
Singulorum M. j.

Bulliant hæc omnia in aqua plantaginis ſecundùm artem. Quandoq; cogimur huic docoćto miſcere lac ſiue vaccinum ſiue alterius animãtis, & quandoq; ſolùm lac inijcere, facta expurgatione, vt ſuperiùs dictum eſt, penis & partes penis, & perineum hoc linimento inungantur.

℞. infrigidantis Galeni ſucco ſemperuiuæ ter abluti ℥ iij.
Boli armeni
Corallorum alborum

Acatiæ

Acatiæ
Miſce
Singulorum ℥. j.
Miſce.
ante prandium & ante cœnam ſumant ad
aſtaneæ quantitatem ex hoc electuario.
℞. Zuccari roſati
Zuccari nenupharini
Singulorum ℥ j.ß.
Buli armeni
Terræ ſigillatæ
Corallorum alborum
Singulorum ℈ j.
Sandalorum rubrorũ
Sandalorum luteorum
Singulorum ʒ ß.
Miſce,& cum ſucco cotoneorũ fiat ecle
gma prædicto modo ſumendum , ſi ex his
ſanitati reſtituatur, bene erit,ſin minus,ad
guaiaci decoctum deueniendum eſt , & ad
inunctiones , de quibus poſteà mentionem
faciemus : ſcitóque ad hãc gonorrhœã ple
rumq; ſequi defluuiũ pilorũ, & alias omnes
gallici affectus ſpecies , licet quãdoque diu
perſeueret,abſq; aliis gallicę luis ſpeciebus.
Veruntamen & in lingua , faucibus , ac
gutture in huius affectus initio puſtulæ
oriuntur , quæ nonnunquàm adeò dilatan-
tur, ac creſcunt , vt palatũ,fauces,vt guttu-
ris

ris initium corrodāt, vt quādoque cum bibere tentant vinum, siue aqua, siue liquor is qui bibitur per nares exeat: nam cùm trāsglutire volunt, supra rem liquidam lingua compresſio fit; & palatum versùs cōprimitur, quod cùm exesum sit, & apertū, liquor ille ascendit, & per nares exit. At qui animaduertunt neque versus palatum liquorē cōprimunt, sed absque trāsglutionis motu descendere sinunt, his liquor descendit, & per nares minimè ascendit, quādoque & labia & gingiuæ præter linguam sunt exanthematibus plena, quæ vulgò caroli vocantur in medio albicātia, & circūcirca rubentia, quanquàm & alios qnandoque habeant diuersos colores, vt humores sunt affecti, qui in hoc ægrotante superabundant, cùm quempiam incideris ita affectum, qui à te curandus sit, purgationibus illis perfectis, quæ superius enarratæ sunt, primò hoc leui gargarismate gargarizandum est.

℞ Diamori ℥ ij.
Aceti rosati ℥ j.
Aquæ plantaginis ℔ j.
Misce.

Post hoc gargarisma istud aliud præparandum erit, atque exercendum.

℞. Rof. rub.
Balaustiarum

Boli armeni
Acaciæ
Hypocysthidis
Singulorum ʒ ij.
Aquæ plãtaginis ℔ j.
Aceti ℥ ij.

Misce,& bulliant ad cõsumptionẽ duarum librarũ,posteà gargarizetur, & frequenter. Tertiò exerceto,& hoc aliud gargarisma.

℞. Aluminis liquidi
Aluminis scissilis
Singulorum ℥ ß.
Boli armeni ʒ ij.
Aqua plantaginis ℔ j.

Misce,& bulliant ad consumptionem duarum librarum,posteà adde

Aceti fortissimi ℥ ij.
Oxym.compositi ℥ j.
Misce & gargarizetur.

Nonnunquàm in his gargarismatibus vnguentum apostolorum vocatum dissoluitur,nõnunquàm Aegyptiacum,quãdo affectus sunt sordidi, tamen cùm eiuscemodi gargarismata in illis exulceratis partibus vredinem quandam inducere soleant, proptereà post huius generis gargarismata, aliquo lactis genere gargarizari iubemus, & quandoq; seminum peponum expresso, vt vredo dimoueatur, imo fuit plerunque

opus in hac vredine amygdalarũ dulciu
olei cochlear adhibere, quod eſſet recent
expreſſum, vt paulatim deglutiretur. Na
hoc oleum vredinem leuat, neq; vlceribu
obeſt, quandoque iuſsi fieri hoc decoctum

℞. Sem. lactucæ
Endiuiæ Portulacæ
Singulorum ℨ iiij.

Miſce, & bulliant in aqua plantaginis, hoc decocto gargarizato, vredo viſa eſt abiſſe: interim verò aliqua ſemper, per os præbenda ſunt, quæ ſi non profecerit, ad Indici ligni decoctum deueniendum eſt, & ad alia magna præſidia, quæ ab hoc liberant affectu. nõnulli pituitoſi ſanitati reſtituti ſunt, quibus eiuſcemodi vlcera fuêre ardẽte aqua frequenter contracta . nam vlcera hac aqua vehementer exiccantur, & ſanitati reſtituti ſunt, aliquibus oleo ex calchanto confecto vitrioli oleũ vocato, contracta ſunt, & profecere. aliis adhibita eſt aqua fortis vocata vel da partire, qua aurifices vtuntur, cùm aurum ab argento (cùm ſimul miſta ſunt) ſecernere tentant, hæc præſidia vlceribus cruſtas induxêre, poſteà exiccatæ ſunt, & ſunt ſanitati reſtituti, eiuſcemodi aqua ſola non adhibetur, ſed alicui roſaceæ aquæ portioni miſcetur, nonnulli taljum generum vlcera palatum corroſere, ac nares, &

hominem deformem reddidère, vt quibusdam necessarium fuerit actualem ignem adhibere, & inurere, & corrosio amplius procederet, & ne magis deformarentur, quàm iam essent deformati, hæc his vlceribus adhibentur præsidia, quæ quandoque sunt huius affectus initium, quando videlicet per os contagium recipitur.

Cùm & hic affectus plerunque per mammas recipiatur, & mammæ ipsæ exulcerentur, propterea purgationibus superius enarratis præmissis, eo modo tractanda erunt, quæ in his partibus prodibũt, vt illa quæ in pene oriebatur, de quibus superiùs locuti sumus. Vnum tantùm animaduertendum, ne sint in mammis adeò aspera medicamenta, sed semper gummi generibus & mastiche mitigentur, hæc de his, quæ in initio huius affectus contingere solent.

At si quispiam hunc gallicum affectum iam contraxerit, tamen non sit inueteratus, neque sit nouus, sed affectio iecur iam attigerit, & sanguinem affecerit, & per totum corpus diducta sit, pustulásque excitauerit, & crustas, & durities, vel dolores, vel vtrunque simul, tunc vehementiori indigemus curatione, nam homo cuius vis temperiei necessariò atrabilaris efficitur, & pituita abundat, idcirco syrupi semper præbẽdi sunt.

qui hos humores respiciant, aliis haud neglectis. Si igitur sanguineæ temperiei naturaliter fuerit, syrupus hic præbeatur:

℞. Syrupi de fumo terræ
Syrupi de hyssopo
Syrupi de endiuia
Singulorum ℥ vj.
Inf. senæ ℥ iiij.
Misce.

Si verò sit biliosæ temperiei, vel prescriptus præbeatur syrúpus, vel hic, qui sequitur,

℞. Syrupi violati
Syrupi de endiuia
Singulorum ℥ j.
Syrupi de fumo terræ ℥ ß.
Inf. senæ ℥ iiij.
Misce.

At si sit temperiei pituitosæ, hic adhibeatur,

℞. Syrupi de hyssopo
Mellis rosati colati
Singulorum ℥ j.
Syrupi de epitymo ℥ ß.
Inf. senæ ℥ iiij.
Misce.

Et si sit atrabilaris temperiei, hunc insumat, qui sequitur syrupum,

℞. Syrupi de epithymo
Syrupi de fumo terræ
Singulorum ℥ j.

Inf.

Inf.ſenæ ℥ iiij.

Miſce.

Si quis verò ſit miſtæ temperiei, ſecundum miſtionis genus ſyrupi commiſceri debent, ſumptis ex his ſyrupis ad quindecim vſque Alexandri pilulas præberi poteris, quas in capite de Epilepſia deſcribit,& à Meſue referuntur,cùm de Epilepſia verba facit. Ego etenim in gallico affectu his vtor pilulis,quę maximè proficere vidẽtur, quarũ deſcriptio hæc eſt,ne illam deſideres:

℞. Aloës

Colocyntidis

Scamonij

Bdellij

Hellebori nigri

Gummi

Singulorum partem vnam.

Euphorbij Nitri

Singulorum partem ſemis.

Miſce, & cum ſucco caulium conficiatur maſſa, ex qua poſteà pilulæ adhibeantur, quando opus erit, quantitas ſumenda eſt ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. Si quis verò ſit,qui catapotia inſumere recuſet, aut nequeat, omnia prædicta ſimplicia, quæ in compoſitione iam dicta ſunt, in puluerem redigantur,& additis

Gingibere

Garyophyllis
Cinnamomo
Galanga
Calamo aromatico.
Ad quartam partem ſingulorum
Miſce,& cum zuccaro fiant rotulæ,quarum ſumenda quantitas eſt à drachmis quatuor, vſque ad ſex,puluis prædictus in iure ſumatur. Tamen poteſt & inſumi ex electuario quod ſequitur,

℞, Pulpæ colocyntæidis ℥ j.
Tubith ℥ ß.
Scamonij ℥ j.ß.
Hellebori nigri ℈ iiij.
Salis gemmæ
Cinnamomi
Calami aromatici
Maſtiches
Gummi arabici
Camphoræ
Singulorum ℈ ß.

Miſce,& cum ſyrupo de fumo terræ, quantum ſufficit fiat electuarium , cuius ſumenda quantitas eſt à drachma vna vſque ad tres,cùm probè euacuatus fuerit(ſi vires conſtent) ligni Indici decoctum adhibeatur, cum illa ratione victus , de qua ſermonem habebimus: Ex his etenim ſperandum eſt, quòd in ſanitatem ægrotans reſtituendus ſit.At ſi imbecillis eſſet , & minimè robu-
ſtus

ctus, hoc decoctum ligni Indici in vino prę-bendum est, in qua sumptione tanta victus tenuitate non indigemus, quanta in aquæ sumptione indigemus: quanquàm & in aquę sumptione tanta non indigemus victus tenuitate, quantam requiri scripsit Vtennus Nobilis Germanus.

At si morbus inueteratus sit, ac antiquatus, sic necessariò effectus est melancholicus, & multa pituita abundat, & totum habet habitum iam immutatum, doctorésque habere potest, crustas, ac duricies simul, nũc de simplici curatione loquemur, illa deinde adducemus, quæ à crustis liberant, à duris tumoribus, & à doloribus, simplex verò curatio est ita hunc purgare, vt simul & euacues ac concoquas, idcirco huius generis syrupus exhibeatur:

℞. Inf. senæ ℥ iiij.
Syrupi de epithymo
Syrupi de fumo terræ
Syrupi de pomis sabor
Singulorum ℥ j.

Misce, si hi syrupi multùm educant, alternis sumantur diebus, & hoc per multos dies continuetur, posteà Alexan. pilulæ exhibeãtur, vel hæ, quæ sequuntur pilulæ.

℞. Hellebori nigri
Turbith

Scamonij
Singulorum ℥ j.
Agarici Rhabarbari
Epithymi
Singulorum ℥ ß.
Salis gemmæ
Maſtiches Aniſorum
Cinnamomi
Gingiberis
Singulorum ℈ ß.

Miſce, & cum ſyrupo oſaceo ſolutiuo fiat maſſa, ex qua deinde pilulæ conficiantur, cuius ſumenda quantitas eſt à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor, vel hæc eadem met ſimplicia cum ſyrupo de fumo terræ in electuarij formam ſecundùm artem reducantur. quod poſteà vel in bolos ſumatur, vel in fumi terræ aquam diſſoluatur, aut in aliam ſimilem, idem medicamentum ex zuccaro in rotulas reduci poteſt, ac in placentulas, electuarij quantitas ſumenda eſt à drachmis duabus vſque ad quatuor, in rotulis à drachmis tribus vſque ad ſex.

Purgatio bis térue reiterari debet, & in ſex rebus non naturalibus probe regendus eſt, hi in tam longo affectu in inedia ſinēdi non ſunt, & præſertim ſi febre careant, vel ſi illa correpti ſint, ſit remiſſa, in his verò modus ſeruetur ſuperiùs ſcriptus in incipiente

piente morbo, quãuis in confirmato aliqua in vino adhiberi debeant, quæ atram bilem reſpiciant, & pituitam. Poſſunt enim varij pro his humoribus fieri intinctus, & ad appetentiam excitãdam, quæ quandoq; adeſt. Purgationibus perfectis, quia per ipſas ab effectu non liberatur ægrotus, nam purgationes humores quidem euacuant, ſed à praua qualitate non liberant, idcirco opus eſt per aliquod ingenium illum remouere. Tria inuenta ſunt ad hanc prauam qualitatem remouendam præſidia. Vnum eſt ſuffumigium, ſecundum inunctio, tertium ligni Indici decoctum, quartum nuper additum eſt, quod eſt radicis chinæ vocatæ decoctum, de vnoquoque horum quatuor plenè tractandum eſt. Primò igitur de ſuffumigiis verba faciamus, commune ſuffumigium hoc modo fit, poſt expurgationẽ denudetur ægrotus, & ſub conopeum exerto capitẽ ponatur, mundúſque harum rerum per totum corpus fumum recipiat.

℞. Cinnabaris ℥ ij. ß.
Thuris
Styracis liquidæ
Singulorum ℥ j.
Miſce, & fiat puluis.

Huius pulueris portio ſub conopeum ponatur ſupra ignem, & fumus recipiatur, ſi ve-

rò petas, quomodo locandus sit ad hunc fumum recipiendum: dicimus posse erectum manere, & supra scamnum sedere posse perforatum, vt fumus totum corpus attingere possit, tantúmque in hoc fumo permanendum, quantum sudor exire inceperit, ac inualescere. cùm verò inualescere incipit, ægrotus in calidum lectum ponendus est, probéque tegendus, ac per vnius horæ spatium sudare sinendus: posteà stragulæ sensim remouendæ, & calidis linteis abstergendus, cúmque à sudore quieuerit, prandium adhibendum est, prandium dico, quoniam eiuscemodi suffumigiũ manè potius, quàm vesperi exercendum est, quamuis & vesperi fieri nihil impediat, in prandio pullos edat, capos, vitulinam carnem, hœdinam, veruecinam, oua, phasianos, perdices, & huius generis alia, vina bibat mediocria, quoniam suffumigium hoc vires resoluit. Et si petas, per quot dies debeat eiuscemodi suffumigium exerceri: dicimus per octo, vel ad summũ per decẽ dies, aliqui normam præbent, cùm dẽtes dolere incœperint, veruntamen nos ne doleant, vel ne tam citò fiat, singulo mane scrupulum vnum pilularũ Alexandri superiùs descriptarum præbemus. Et si dicas excernere non posse, quando sudabit: dicimus pilulam esse præbendam quando suffu

mig

migandus est, nam hac hora præbendo, antequàm ad actionem actuetur, extra sudorẽ est, his plerunque gingiuæ vlcerantur, lingua & fauces, tũc gargarismatibus vti oportebit, vt in inunctionibus dicemus.

Scitóque nonnullos medicos istos suffumigasse capite etiam à conopeo non exerto, quod periculosissimum est. nam quempiam vidi, qui ex hoc fumo caput petẽte in apoplexiam incidit, & statim mortuus in terram corruit, idcirco laudo ac iubeo, vt exerto capite suffumigentur, imò papilio circa collum stringatur, tum ne fumus exeat, tum ne nares feriat.

Id fuit suffumigium commune, quod hominem in sanitatem restituere videtur, sed omnes in ea non perseuerant, aliqui tamen sanitati restituti sunt, sed longè rariores, quã ex aliis medicamentis, quæ in hoc casu exercẽtur. nõnũquàm ex aperiẽtibus herbis & roborantibus suffumigia tentaui, quæ sudorem quidem induxere, sed exulcerationes in ore minimè fecere, & affectum prorsus diminuere, sed penitus non leuarunt, vt compositionem aliquam habeas suffumigiorum ex herbis odoratis, ac roborantibus factorũ. Hoc quod sequitur audito:

℞. Hyssopi
Saluiæ Iuæ

Roris marini
Foliorum lauri
Rosſ.rub. Pulegij
Calamenti
Carthami
Cardi benedicti
Amaraci
Arthemiſiæ
Rutæ
Polij montani
Millefolii
Chalendulæ
Singulorum M. j.
Aniſorum
Amidis
Fœniculorum
Gingiberis
Seſelidis Amomi
Carui Cumini
Singulorum ℥ ij.

Miſce,& fiat puluis qui ſupra prunas ponatur,eodem modo,vt dictum eſt fiat ſuffumigium,quod quidem blandum erit, ſudorem prouocat,& reſoluit, affectúmque mitigat, ſed penitus non liberat. nam materiæ quidem pars reſoluitur,ſed non tota,& praua affectus qualitas non remouetur. nunc ſuffumigium addam, quo quandoque vſus ſum,cùm eſſem iuuenis, quinquies, inquam aut

aut sexties. at posteà neglexi suffumigia, cùm certè ab affectu non liberent, nisi raró, videbantur in principio liberasse, posteà ad duos vel tres menses redibat affectus.

℞. Cinabaris ℥ iij.
Masticches
Gummi arabici
Colophoniæ
Styracis calamitæ
Singulorum ʒ iij.
Antimonij ʒ ij.
Misce,& fiat puluis subtilissimus.

Alij sunt,qui aliis vtuntur suffumigiis. at omnia in similia incidunt,quippe alij cyparissi gallas adiiciũt, alij gallas omphácitidas, & alij alia simplicia, nonnulli sunt qui addunt etiã aromata,vt nucem moschatã,gingiberem,ac similia.omnes verò cinabarim accipiunt,tamen & nonnulli vocatum præcipitatum adhibent, in quo, & in çinabari tota vis reducendi in sanitatem fixa est.

Ego nonnunquam ligni Indici suffumigium tentaui,quod prorsus contulit.at affectum penitus non exhausit, tamẽ cum cinubari mistum,duo agit, prauam cinabaris vim mitigat,& affectui valde confert. Eligẽdum autem est lignum ,quod pinguissimum sit.): id verò cinabaris sit, & quomodo ab hydragyrio distet,in nostro simpliciũ examine

mine discussum habetur.

Illos non probo, qui bis in die suffumigium faciunt, mane, scilicet & vesperi: sed illos probo, qui semel tantùm hoc efficiunt, & mane: licet alicui non negarim, qui magis commodum vesper haberet, vt vesperi id efficeret, & non mane, quia vires imbecillitantur, si bis in die fiat.

Neq; mihi etiam illi placent, qui volunt hos sudare per integram horã antequam à suffumigio remoueantur. at ne imbecillitentur, vt in magno sint sudore satis est, post eà in calidum lectum ponantur, & probè tegantur, & vnius horæ spatio sudare sinantur, denique abstergantur, imò bis vel ter interim abstergi possunt: nam hac abstersione magis sudabunt.

Illi insuper mihi displicent, qui stãtim cibum præbent, vel potum, sed per trium horarum spatium à suffumigio & à sudore dimitti debent, vel saltem per duas horas.

Denique rarissimos vidi, qui fuerint per suffumigium ab affectu gallico penitus absoluti, licet aliqui plus temporis intermiserint, alij minùs à recidiuatione, sed pro maiori parte illos vidi in recidiuam incidere, de inunctionibus ac ligni Indici decocto secus est, hæcque sint satis de suffumigiis in hoc affectu.

De in

De inunctionibus impræsentiarum loquendum est, verùm sub inunctionibus cerata contineri vidētur. nam illis propinqua sunt, idcirco priusquã de inunctionibus verba faciamus, de ceratis agendum duximus. fit verò communiter hoc modo ceratum.

℞. Pinguedinis suis ℥ xij.
Argenti viui ℥ viij.
Styracis
Theriacæ
Singulorum ℥ j.

Misce, & cum cera & resina pini fiat ceratum, aliqui ceratum hoc supra linteum extendebant, & à genibus infrà applicabant, & per octo vel nouem dies applicatum dimittebant, hócque in vtroque crure faciebant. Magnæ verò fiebant in ore exulcerationes, & in gingiuis ac palato. alij cum minori hydrargirij copia conficiunt, & cum aliis simplicibus. Verùm quia nõ sum aliorum modos relaturus, sed proprios, idcirco id tantùm referã quòd effeci, cùm vsus sum ceratis in hoc affectu. Primò ceratum, quòd sequitur confici iubebam. id verò secundùm ætates alterabam, secundùm anni tempora, & secundùm temperies. in sanguineis natura huius generis ceratum parari iubebam, vel (vt vno ac simplici verbo vtar) in calidis ita confici monebam.

℞. Hydr

℞. Hydrargyrij ℥ iiij.
Pinguedinis anſeris ℥ vj.
Miſce,& hydrargirium probè mortificetur, poſteà adde
Gummi arabici
Maſtiches
Colophoniæ
Singulorum ʒ ij.
Camphoræ ʒ j.
Mucilaginis pſilij ℥ j.
Olei roſati omphacini
Ceræ
Reſinæ pini
Singulorum quantum ſufficit.

Miſce,& fiat ceratum,hoc ceratum mediũ eſt.Quando vehemẽs confici volebam, hydrargyrij ℥ vj. ſumi iubebam.In frigidis verò naturis eadem compoſitione vtebar, camphora,mucilagine pſilij & oleo roſato omphacino prætermiſsis,& quæ ſequuntur additis,

Styracis liquidæ
Styracis calamitæ
Singulorum ʒ ij.
Olei laurini quantum ſufficit.

Et in hoc genere vehemens quandoq; faciebam,quandoq; mediocre,quãdoq; imbecillum,hydrargirij quantitatem mutãdo.nam ipſum eſt,quod vehemens,mediocre,& imbecilli

becillũ reddit medicamẽtum, vehemẽs ſex recipit hydrargyrij vncias, mediocre quatuor, imbecillum duas, poſteà ſupra nouum linteum, vel ſupra corium extendi iubebam, quod eſſet latitudinis quatuor digitorũ, & tantæ longitudinis, vt membra ambire poſſet, itaq; ſupra vtrũq; talum ceratum apponi iubebã, quod totum ambiret talum, & ſupra vtrũque genu, & ſupra vtraſq; coxendices, & etiã ſupra vtrũque carpum imponebã, & ſupra cubitum, & ſupra humerum, & per tres dies hoc modo ſeruabam, poſteà noua alia cerata imponebam, quæ per alios tres dies adhuc ſeruabam, iterúmque mutabã, & per alios tres dies in illis locis dimittebam, interim ſingulo mane Alexandri pilularũ ſcrupulum præbebã, ne gingiuæ, palatũ, & fauces exulcerarẽtur, ſcitóque tot debere eſſe cerata, quot ſunt membra, quibus applicãtur, aliqui per nouẽ integros dies cerata prima dimittunt, & nunquam mutant. verũtamen neque multum probo eiuſcemodi cerata, quoniam fallacia ſunt. nam & ſi vnum quandoque in ſanitatem reſtituant, decem erunt qui ſanitati minimè reſtituentur. idcirco horum ceratorum vſum prætermiſi.

Inunctiones impræſentiarum conſiderari debent, quæ ad hunc affectum valent, & homines ab eo proculdubio liberant. hæ verò

ctiones secundùm temperaturas variari debent, & anni tempora, ac ætates, ideo necessarium est multas adducere compositiones, quæ secundùm harum cõditionum diuersitatem, variæ esse debent. hæc quæ sequitur communis inunctio est, qua multi omnibus vtuntur absque delectu.

℞. Axungiæ suillæ neque recentis, neque antiquæ ℔ j.
Butyri recentis ℥ iij.
Theriacæ quæ sit in decimo anno ℥ j.ß.
Mitridati ℥ j.
Argenti viui ℥ ij.ß.
Cinabaris ℥ ß.
Lythargirij auri
Salis communis
Singulorum ℥ j.
Masticheѕ
Colophoniæ
Singulorum ℥ v.
Olei laurini quantum sufficit.

Misce, & fiat vnguentum, aliqui non accipiunt oleum laurinum, sed aquam fumi terræ & scabiosæ ad tantam quantitatẽ, quod omnia simul commisceri possint, mihi tamen potiùs arridet, vt oleum recipiatur. alii qui sunt, qui ita conficiunt vnguentum, sed est vehementissimum:

℞. Pinguedinis suis liquefacti ℥ iij.

Arg

Argenti viui ℥ iiij.
Styracis liquidæ
Theriacæ
Singulorum ℥ ß.
Misce, & fiat linimentum secundùm artem.
Nos verò aliis vtimur vnguentis, quorum compositiones ne quispiam illas desideret, in præsentiarum adducemus, si sit medium tempus, vt Ver vel Autumnus, hoc vtor vnguento.

℞. Vnguenti Aragon ℥ vj.
Butyri recentis bene loti ℥ iiij.
Axungiæ suillæ ℥ ij.
Argenti viui ℥ iiij.
Mastiches.
Colophoniæ
Camphoræ
Gummi arabici
Singulorum ʒ iiij.
Olei laurini ℥ iij.
Myrrhæ Styraris
Bdelij
Singulorum ʒ vj.
Misce, & fiat linimentum molle.
Hoc vtor in mediis temporibus, & in temperaturis neque calidis. neque frigidis, tamen ex perseuerante affectu frigidi efficiuntur huius morbi ægrotantes, & hæc est mediocris compositio, inter vehementem, &

imbecillem media . compositio enim vehe-
mens sex recipit hydrargyrij vncias: imbe-
cilla verò duas, vel tres. in æstate verò seq-
ti vtor linimento, & in calida temperie.

℞. Vnguenti Aragon ℥ vj.
Axungiæ suillæ aqua rosacea lotæ
Butyri eadem aqua loti
Singulorum ℥ iiij.
Hydrargyrij ℥ iij.
Olei rosati omphacini ℥ iiij.
Camphoræ ℥ ß. Bdelij
Styracis Myrrhæ
Singulorum ʒ iij.
Masticheṡ
Gummi arabici
Colophoniæ
Singulorum ʒ ij.
Olei nenupharini ℥ iij.
Misce, & fiat linimentum.

Si verò sit hyemale tempus, & temperies fri-
gida, hac vtor inunctione.

℞ Vnguenti Aragon ℥ viij.
Butyri loti cum aqua saluiæ
Pinguedinis equinæ
Singulorum ℥ iiij.
Olei laurini ℥ v.
Myrrhæ Aloës
Croci Styracis
Bdelij.

Singulorum ℥ j.
Mastiches ℥ j.ß.
Mitridati
Theriacæ
Singulorum ℥ ß.
Hydrargyrij ℥ iiij.
Petrolei ℥ iij.
Sulphuris ℥ ij.

iſce,& fiat linimentum: quod fieri poteſt hementius, ſi ſex vncias hydrargyrij re- piat, & minus vehemens, imò imbecil- m ſi duæ vnciæ tantùm ſumantur, vel es. Nota verò in æſtatis linimento non- nquam eſſe faciendum vehementius lini entum, quàm quod quatuor vncias reci- at hydrargyrij, quia ob æſtatis calorem vi s vehementer reſoluuntur. Si verò ſit tem ries frigida,& tempus æſtiuum, ſimplicia ntempero,& ſi ſit temperies calida,& hye ale tempus. nam neceſſarium eſt medicū proſcriptis hiſce formulis ſecundùm va- s,& temporum,& temperierum compli- iones,compoſitiones,quæ conueniunt ſi- parare, & magis ac minus addere,vt o- s eſt?

De inungendi autem modo diuerſi inter videntur authores. Nam aliqui à genu frà inungũt,& à cubito infrà, idq; faciũt in die. mihi verò potiùs placet, vt ſemel

tantùm in die inungatur, & hoc modo sum
mo mane brachia inungantur, ac crura, bra-
chia inquam ab humeris ad extremas ma-
nus, apud ignem fricando, & penetrare fa-
ciendo, & à coxis ad extremas pedis partes,
apud ignem etiam fricando, posteà quatuor
fasciis & crura vinciantur, & brachia, & in
calidum lectũ ponatur, calidísque pellicei
vestibus contegatur, vt sudare valeat, & per
integram horam probè tectus remaneat, vt
prorsus sudet, posteà bene abstergatur, &
per aliam horam cum minori stragularum
copia sinatur, vt à sudore quiescat, postea
per aliam horam adhuc quiescat absque stra-
gulis, quæ sudorem excitare possint. post
has tres horas è lecto surgat si voluerit, &
prandeat, in hoc casu quia vires ab hac inun-
ctione resoluuntur, fasciæ auferantur, & in-
duat se interula alba, quam deinceps non
mutabit, nisi posteaquam fuerit lotús, ci-
bósque probi nutrimenti sumat, vt phasia-
nos, perdices, auiculas, capos, pullos galli-
naceos, & columbaceos, oua, hædos, vitulos
optimáq; vina bibat, & si è lecto surgere vo-
luerit, surgat: sique hyems sit, in calido cu-
biculo maneat. si verò æstas, in frigido mi-
nimè præstat, sed in tẽperato. Et ita in me-
diis temporibus, in his tamen temporibus
mediis, ad calidum potiùs inclinet. ante
inunct-

unctionem debuit insumpsisse pilularum
exandri scrupulum vnum, hócque singulo
ane fiat, vsque in inunctionis finem, quem
r dies nouem perdurabit, nisi tantum ex
rneret. quòd nonnunquam pilulas præter
ittere cogeremur: quia octies vel decies
copiosæ, per tres aut quatuor dies succes-
iè excreuisset, vesperi hora conuenienti si
enet, & cibis iam dictis vescatur.

Secunda die summo mane eodem modo
ungatur, eodémque in omnibus tractetur
odo, & tertio die, & quarto, vsque in no-
um diē. Nota verò, quòd secunda & tertia
e ægrotus peiùs habere videbitur, posteà
arto die dolorum remissionem vel cru-
arum manifestè sentire incipiet. & hoc in
s, qui de recenti contagium recepere, in
s, verò, qui morbo antiquo laborant, ad
xtum vsque diem peiùs habere videntur,
steà in sanitatem restituuntur, imò me-
cus animaduertere debet, cùm in nona
nt inunctione, nunquid sanitati restitu-
s esse videatur, si adhuc hæsitet, decima
ce inungi faciat, & vsq; ad duodecimam,
opus est. Notādum verò est in forti inun-
ione non esse pertranseundum nouum diē
n mediocri decimum, in imbecilla duode-
imum.

Solent quarto die dentes, & gingiuæ do-

 lere,

lere,atque exulcerari,tunc hordeũ ſumatur cum aliquibus plantaginis foliis ac myrti lis,bulliántque ſimul, & ex hoc decocto os frequẽter abluatur, poſteà ſi aliquæ paruæ fiunt exulcerationes, mel roſaceum addatur,deinde alumen,& frequẽtiſsimè abluatur,cùm probè expuit decoctum iſtud fiat.

℞. Caricarum
Paſſularum
Sebeſten
Singulorum ℥ ß.

Miſce,& bulliant in aqua,poſteà mellero ſacceo addito,os abluatur, ac gargarizetur. hoc vtor decocto, quandoque ex vlcuſculis pus excitandum eſt,quandoq; æſtiuo tẽpore coactus fui ſinere, vt hi in ore cucurbitæ ſuccum ſeruarent,vel cucumeris, vel portulacæ,& quandoque oleum amygdalarũ dulcium in ore ſeruandum iuſsi, quod recenter expreſſum eſſet. Nota verò inter illa, quæ in hoc caſu magnum faciunt ardorem, potiſsimum eſſe vinum, quandoque lacte ablui iuſsi,quandoque iure pingui,vt magis commodum videatur ægrotanti, in nouem inunctionum fine ſequenti die iubeo,vt vino albo potenti, in quo roſæ ebullierint, crura ac brachia linteo madefacto probè lauentur,& alba interula induantur,ſequenti die iubeo,vt aquæ dulcis balneum ingre

diant

liantur,in qua sequẽtes herbæ ebullierint, neque opus est,vt tot sint,vel pauciores, vel plures,sed illæ ex his sumantur, quæ haberi possunt.

℞. Saluiæ
Menthæ
Roris marini
Rosarum rubrarum
Florum chamæmeli
Stœcadis Meliloti
Foliorum lauri
Rutæ Pulegij
Calamenti
Hyssopi
Arthemisiæ
Absinthij Iuæ
Singulorum M.iij.

Misce, & bulliant in sufficienti quantitate aquæ,& ægrotãs hyeme,ac in mediis temporibus lauacrum huius decocti ingrediatur,& optimè lauetur, vt nihil inunctionis supra carnem relinquatur, Si verò sit æstas, ex sequentibus herbis balneum cõficiatur.

℞. Rosarum rubearum
Violarum
Cap.ven.
Florum nenupharis
Florum chamæmeli
Singulorum Man.iij.

Myrtillorum
Nucum cyparifsi.
Balauſtiarum
Singulorum Man.ij.
Meliloti
Baccaræ
Singulorum Man.j,
Miſce,& bulliant in aqua ſecundùm arrẽ. Poſtquã fuerit bene lotus,inungatur oleo de roſetis vocato totus, ac in lectum ponatur, vel oleo de floribus citranguli . lectus verò ſit albis linteis odoratis ſtratus , & alba induatur interula,nitida,& odorata, & hoc nitido lecto parumper fruatur , poſteà cibum ſumat,quia ſanitati reſtitutus eſt,tamen ab re non erit,ſingulis hebdomadibus per menſem ſcrupulos duos pilularum Alexandri exhibere,in hoc etiam caſu dum inunctio ſit principalia membra roboranda ſunt:cor igitur hac inunctione perungatur,
℞. Olei de citrangulis ℥ iij.
Boli armeni
Terræ ſigillatæ
Singulorum ʒ j.
Theriacæ ℥ ß.
Miſce,& cum cera fiat linimentum molle, quo in hyeme vtaris, & in temporibus mediis.in æſtate verò non miſceatur Theriaca, ſed theriacæ loco apponantur,
Sand

Sandalorum rubrorum
Sandalorum luteorum
Singulorum ℥ ij.
Post inunctionem epithema cordi supra-
ponatur, si hyems sit, ita confici debet.
℞. Aquarum rosarum
Aquarum citrangulorum
Aquarum melissæ
Singulorum ℥ iiij.
Galliæ moschatæ
Corticum citrorum
Singulorum ℥ ß.
Caryophyllorum
Cinnammomi
Singulorum ℥ ij.
Aceti ℥ j.
Vini cretici ℥ ij.
Musci
Ambracani
Singulorum G ij.
Croci G vj.
Hæc omnia simul misceantur, deinde lin-
teum madescat, & supra cordis regionem
extendatur. si verò sit æstas hoc fiat, quod se
quitur epithema,
℞. Aquarum rosarum
Aquarnm citrangulorum
Aquarum boraginis
Singulorum ℥ iiij.

Specierum triasandalorum
Succi limonis
Singulorum ℥ iiij.
Succi nenupharis ℥ ij.
Aceti ℥ ij.
Musci
Ambracani
Singulorum ℈ j.
Croci ℈ iij.
Misce.

Iecur insuper infrigidante Galeni inungendum est, cui nonnihil vnguẽti sandalini hoc modo addatur.

℞. Infrigidantis Galeni ℥ iij.
Vnguenti sandalini ℥ j.
Misce.

Ante prandium atq; cœnam sequentis eclegmatis ad auellanæ quantitatem insumendum est, si hyems sit, aut medium tempus.

℞. Zuccari rosati
Zaccari boraginati
Singulorum ℥ ij.
Lætificantis Almansoris.
Diamusci dulcis
Singulorum ℥ j. ß.
Theriacæ magnæ ℥ j.
Boli armeni
Terræ sigilatæ
Singulorum ℈ j.

Misce

Miſce, & cum ſyrupo de corticibus citri fiat electuarium. Si verò ſit æſtas, ex his eclegma conficiatur.

℞. Zuccari roſati
Zuccari boraginati
Singulorum ℥ iij.
Lætificantis Almanſoris
Diamuſci dulcis
Singulorum ʒ j.
Camphoræ ʒ ß.
Sandalorum rubrorum
Sandalorum luteorum
Singulorum ℈ j.

Miſce, & cum ſyrupo de acetoſitate citri fiat eclegma. Si verò ægrotum reficere tibi placuerit, quia ipſius vires haud robuſtæ ſint, tunc ſequentes morſellos (vt communi vtar nomine) fieri iubeto.

℞. Pulpæ caponũ, vel phaſiacorum ℥ vj.
Nucleorum pineorum
Piſtachiorum
Amygdalarum dulcium
Singulorum ℥ iij.
Cinnamomi ℥ ß.
Gingiberis Garyophyllorum
Singulorum ʒ j.
Muſci G̈ ij.
Ambracani G̈ iij.

Miſce, & cum zuccaro quantũ ſufficit, fiunt

vocati morſelli, quorũ vnuſquiſq; ſit quãtitatis ſe niunciæ, & vnus ſingulo mane ante prandium accipiatur, ac vnus ante cœnam.

His omnibus ex ordine peractis arbitrãdum eſt hũc ægrotum eſſe in ſanitatem reſtitutum, tamen poſt inunctiones ad abundantiorem cautelam, iubeo, vt per viginti ſaltem dies. ligni Indici decoctum ſumatur, hoc etenim eſt id extremum, quod ſanitatem exquiſité confirmat.

Contingit nõnunquam dum aliqui inunguntur, vt duros habeãt in capite tumores aut in aliis corporis partibus, ſed preſertim ſupra tibia ſpiculum, in eo, in quo ſunt loco prędicto linimento inungendi ſunt, aut cerotum hoc parandum, ac loco intumeſcenti ſupraponendum, cùm illud prius ſupra corium extenderis.

℞. Mercurij ℥ ß.
Diaquironis maioris ℥ j.
Ammoniaci præparati ʒ vj.

Miſce, & fiat ceratũ. Si verò in eiſdem locis adeſſent cruſtæ, eodẽ modo eſſent inungendæ, & prædictũ ceratũ apponendum, tamen ex ſola inunctione ad brachia & ad crura cruſtæ in quocunq; ſint loco, decidunt.

Dum inunguntur ægroti, euitandum eſt, ne teſtium burſa inungatur: nam pelle exuitur cùm maximo pruritu, id tamen

nihil

nihil est, præter incommodum pruritus ea noua pelle induitur bursa.

Denique, ne aliquid prætermittamus ex his, quæ fieri possunt in hoc affectu, vel quæ fieri consueta sunt, nonnulli hac inunctione vtuntur,

℞. Olei chamæmelini
Anethini Laurini
Iridis Rosacei
Singulorum ℥ ij.
Terebinthinæ ℥ j.
Axugiæ suillæ recentis ℔. ß.
Lythargyrij auri Cerussæ
Sublimati puluerizati
Singulorum ℥ ij.

Bulliant simul vna ebullitione, & cum ab igne remouentur, adde simul,

Cineris vitis Thuris
Masliches
Singulorum ℥ ß.

Omnia simul misceãtur, & conficiantur ad formam vnguenti: posteà accipe,

Argenti viui extincti ℥ iij.
Styracis liquidæ ℥ j.

Misce omnia simul, & in mortario bene pinsantur, quoad fuerint probè simul mista, & in vnguenti formam redacta, hæc est aliquorum inunctio, qua in omnibus differenter vtuntur tam in calidis, quàm frigi dis

dis, tam in æstate, quàm hyeme, & mediis temporibus, & est nõ valde efficax vnguentum, sed illud addere volui, ne quicquã prętermitteretur, quod desiderare posses.

Dubium verò contingit, cur in hac vnctione, morbus per os ferè expurgari videatur, & quantò magis expuũt, tantò magis in sanitatem restituuntur, nonnulli hoc referunt in proprietatẽ quandam, ad quam habet argentũ viuum, vt ipsius natura sit ad os transmittere materias, quæ in corpore cõtinentur. at mihi insulsum videtur ad has proprietates, quarũ rationes reddi non possunt, confugere velle. Alij dicunt esse calidissimæ naturæ, nam ad quartũ ferè ordinẽ attingit, idcirco materias crassas liquefacit, & ad os trãsmittit. At dices, cur ad alias partes non transmittit, & cur ad os potiùs, quàm ad illas? Alij dicunt ad os illas solùm materias trasmitti, quæ in capite sunt: & experientia oppositum ostendit, quoniã & reliquæ materiæ, quæ in corpore sunt, ad os transmittuntur. nam tanti materiæ copia quandoq; exit, vt ad illam recipiendam sex capita nõ essent satis. Calidum verò esse argentum viuũ ex Paulo collicere volunt. sed de hac posteà nos potiùs arbitramur frigidæ esse, & tenuiũ partiũ naturæ, cùm & ipsa intensissimi hyemis frigiditas, dum subiit

nostro,

nostra corpora, illa penetrat, & necessariò est tenuiũ partium, aëri nimium innititur, qui per cutaneos meatus ad ossa vsq; penetrat, ita argentũ viuum, & si frigidum sit, tamen tenuiũ est partiũ, cùm sit aqueæ naturæ. hoc verò ita ostenditur, si in crassissimi corij marsupium argẽtum viuum imponatur, & bene comprimatur per solidas corij partes, exit hydrargyriũ: nam sua tenuitate nouit insensibiles illius corij meatus inuenire, quos fortè aqua ipsa nõ inueniret, vel non tam citò: quia aliquid habet sulphuris admisti in sua substantia. Vnde dicendum est argentum viuum sua frigiditate membra omnia comprimere, & ad locum illum comprimere, per quem natum est, naturam humores trãsmittere. Cùm verò os vnus sit locus ex illis, non mirum si ad os materiæ repercutiantur, tamen & in aliquibus ad anum tendunt, & per anum exeunt, qui est alter locus, per quem natura solet transmittere humores, & ideò ad expulsionis loca repercutit. hic verò locus, qui os vocatur, materias facilè recipit, quæ à capite, thorace, & aliis partibus ab aliquo violento medicamento repercutiuntur. itaq; hanc arbitror esse causam, cur materias ad os trãsmittat, sua insuper tenui natura crassas materias attenuat, vt illas ad os facilè repercute-

re posſit. Quempiã vidi, cui ex hac inũctio-
ne anus ita exulceratus, vt ſunt gingiuæ,
ob harũ ſcilicet materierum tranſmiſsionẽ
ad anũ, vt cauſa cur ad os trãſmittit, ſit quia
repercutit, & cũ vehemẽtiã, ad vnã expulſio
nis viã materias trãſmittit. Vna autẽ via eſt
os, quæ facilior eſt, quàm anus, cùm plures
partes ſint ori magis propinquæ, quàm
ano, ex his inquam partibus, quæ in corpo-
re ſunt humorũ capacibus, neq; vehemẽs
expulſio per venas fit, quæ ad os expreſſe
tranſmittunt, fortè ita dicendum eſt de re-
percuſsione per hydrargyrium, facta ad os.

Aliàs ſentire ſolebam eſſe calidæ tempe-
riei hydrargyriũ, & tũc facilius erat ratio
nem reddere, cur materiæ ad os decurrant
mouebátq; ad ſentiendũ, quòd eſſet calidũ
ex quodam Galeni loco, in quarto de Sim-
pliciũ medicamentorũ facultatibus. cap. 19
vbi incidenter de hydrargyrio tractat, &
inquit, eſſe craſſatum partium, & poteſtate
calidum, ſicut ferrum. nam illud ferro com
parat: & dicit ventrẽ exulcerare, non aliter
quàm ferrum ignitũ ac lapidem. Sequitur
verò, tum exurunt, cùm ſcilicet in corpus
diſtribui præ grauitate haud poſsint, ſed
Galenus in hoc mihi parcat. Nam experien
tia oſtẽdit per corpus mirè diſtribui argen
tum viuum, & maximè penetrare. nam ſo

lis inũctis manibus vnguēto,in quo argentum viuum receptũ sit,per totũ corpus penetrat,egomet cùm nonnunquam ſcabie affectus eſſem,& inungi renuerem,argentum viuum ſuillæ axungiæ miſcui, poſteà manuum carpum tantum deliniui,& vniuerſi corporis ſcabies trium dierũ ſpatio tota exhauſta eſt, hinc colligi poteſt : an penetret, & per corpus diſtribuatur,an nõ. Prætereo, quæ ſuperiùs dicta ſunt de argento viuo in defunctorũ capitibus in ſepulchris repertũ, tamē brachia tantùm & crura inuncta ſunt, dici inſuper Galénũ illud facere calidum potentia ſicuti ferrum,quoniã igniri poſsit & incaleſcere, ſed in actuali ſua natura frigidum eſt. veruntamen de argento viuo hoc dici non poteſt,quoniã vt igniatur minimè expectat.nam totus euaporat,cùm ignē ſentit,niſi ſit alicui rei miſtum, & mortificatũ, vt cùm aduritur. antiquitus verò vtebatur etiã,& per os præbebatur ad nonnullos alui dolores,Paulo teſte lib.7.At dices Galenum dicere igniri in humano corpore,& in animante accipere mutationem, non aliter, quàm lapis ferrúmque ignitum, tum exulcerant,tum exurunt, verùm hoc non videtur,quòd exulceret viuum argentum exuràtue. Aliàs arbitratus ſum Galenum modicam habuiſſe hydrargyrij cognitionem,

N 2 nam

nam in 9. de simplicium medicamentorum facultatibus apertè dicit hydrargyrium nõ esse ex sponte nascentibus medicamentis, sed ex iis quæ præparantur, veluti psimithium, ærugo, psoricum, lythargyros at hydrargyros quandoque est vomica terrenis, quæ à minera exit, fortè Galenus intelligit quòd postquam collectum est expurgatur, sed hoc non aufert quin sit sponte nascens medicamentum. id verò confirmat meam sententiam, quòd Galenus haud probè cognouerit argenti viui naturam, quia statim sequitur: nullum autem eius feci periculum, neque quòd interimat si deuoretur, neque vbi foris admota sit, vt planè videas Galenum haud probè hydrargyrij naturam nouisse. Sed aliud etiam me commouebat, vt putarem esse calidæ temperiei, argentum viuum, Pauli videlicet sententia à Rasis adducta, qui expresè fatetur (iuxta Rasim) calidum esse hydrargyrium, veruntamen Paulum diligenter considerans, nullum inueni locum in quo hoc fateretur Paulus. tamen bis de hydrargyrio verba facit, & libro quinto capite lxiiij. & libro vij. in litera *v*, & tamen neque in vno, neque in alio loco mentionem facit quod calidum sit, nedum quòd tali qualitate, vel tali, ex primis

mis

nis sit præditum. Et Aristoteles calidum es-
se suadere videbatur in iiij. Meteor. libro,
cùm de his quæ coagulari non possunt, agit:
& inquit, Incoagulabilia autem sunt, quæ-
cunque aut humiditate aquosa carent, aut
non aqueæ sunt, sed plus calidi & terræ, pu-
ta mel, & mustum, aut plus aëris, sicut oleũ,
& argentum viuum, hîc supple, iterum aut
plus calidi & aëris, vt notetur in argento vi
uo adesse plus calidi & aëris, propterea non
posse coagulari, hunc addiscant chymistæ
quomodo fixum reddere posint suum mer
curium, quod tantopere quærunt, & quæsi-
uere, nunquam tamen inuenerunt, neque
(vt arbitror) inuenturi sunt. At hæc esset via
remanere ab ipso aëream naturam, & cali-
dam, tunc enim fixum redderetur, sed am-
pliùs non esset viuum argentum, neque e-
tiã argentũ. Ad rem verò redeuntes, Aristo
teles argentum viuum calidum facere vide
tur, & aëræ substantiæ, ob quam naturam
perenni motu agitatur, at liber hic quartus
Meteororũ Aristotelis tali authore dignus
non videtur, multæq; in eo imperfectiones
sunt, neque ad tres meteologicos præscri-
ptos libros aliquid commune habet, imò ad
ipsos nihil penitus sperare videtur, idcirco si
non recipiatur vt Aristotelis liber, non erit
magni momenti erratum, tamen argentum
 viuum

viuum aqueum facit,& monet esse vti aquã, quæ cum terra valde tenui miscetur sulphurea, & est horum mistio vehementissima, hinc perenniter mouetur, album esse dicit, ex aquæ albedine, & tenuissima terra mista, cùm verò partes aqueæ magis appareãt in ipso quàm sulphureæ, frigidum potiùs censendum est, quàm calidum. At Haliabbas ac Rasis in vltimo continentis illud faciunt non tantum calidum, sed & adurentis naturæ, quanquam alij calidum tantum in secundo esse fateantur, tamen simpliciter nos potiùs frigidum esse dicendum iubemus, at argumentantur recentes quomodo illud potest esse frigidum, quod corrodit ac mordicat? id profectò quod huius generis est, frigidum esse non poterit. at argentum viuum corrodere ac mordicare Dioscorides testatur, igitur calidum esse oportet, at eiuscemodi argumentatio non vno errore scatet, sed pluribus, cùm prima propositio, cui tota ratio innititur, absurda sit, non enim omne, quod corrodit, & mordicat, calidum est, nam hyemis tempore frigidus aër corrodit, ac mordicat: tamen nulla caliditate præditum est, sed simpliciter frigidum, neque etiam Dioscorides aliud dicit, quàm intestina erodere suo pondere, illa inquam nõ qualitate aliqua calida, sed suo pondere læ-
dit, ac

dit, ac perforat. At hoc non facit in parua copia ſumptum, quoniam pondus tale nõ eſt, vt inteſtina perforare, ac penetrare poſsit. At iterum argumentantur, cùm in rebus ſymbolum ſit, ſi argentum viuum ſtatim in aërem conuertatur, quis negabit illud eſſe aereæ naturæ? in aërem verò ſtatim conuerti id oſtendit, quòd ſi igni applicetur, in fumum conuertitur, qui ſtatim aër euadit, ad quantum ratio hæc conueniat, tibi oſtendere poteſt aquæ in aërem conuerſio per ignis applicationem, nam cùm ignis aquæ applicatur, ſtatim in vapores conuertitur, qui aër mox efficiuntur. tamen non ſequitur, ergo aqua calida eſt. ita neque ſequi debet, in fumos conuertitur, qui ſtatim aër efficiuntur, igitur argẽtum viuum eſt calidum, quoniam & id ſymbolum quod dicunt, non facit, vt habeat qualitates illius in quod habet ſymbolũ, nã aqua habet ad aërẽ ſymbolũ, tamẽ nõ ſequitur, quòd aqua aëris qualitates habeat, vt in genere ego potiùs arbitrer eſſe frigidæ temperiei, tamẽ ob pondus maximum, quod habet, tũ quia cũ eo aliqui delinuntur naturalis calor retrahitur, ac ad interiora retruditur: tum quia iuxta Auicennam ægritudines frigidas inducit, vt paralyſim, ſtuporem, epilepſiam, apoplexiam, & ſimiles ægritudines. Prætereo in præſen-

tiarum argumentũ à nominis ratione, quoniam hydrargyros vocatur, ac si dicatur aqueum argentum, vt notetur eius naturam esse de aquæ natura, quanquam hoc attribui posset suæ mobilitati, vt aqueum dicatur, non quia sit de aquæ natura, sed quia motũ habeat, albedinem ac luciditatem, vt aqua, imò nonnulli ex mobilitate sumere volunt, quòd calidum sit, quoniam res calidæ motu magis præstant, quàm frigidæ, sed friuolum est argumentum, cum aqua ipsa quæ frigida est, si in plano ponatur, discurrat, nec sistere posſit, ita argentũ viuum in plano positum discurrit, cùm verò terminum habet, ibi sistit, neque ampliùs mouetur, vt in summa inferre voluerim argentum viuum esse potiùs frigidum, quàm calidum, tamen & aliquas partes habere calidas, non enim est simplex corpus elementare, sed ex elementis compositum, aqueo elemento superante, cùm aërei miscella terra potiſsima ac tenuiſsima, quæ sulphurea est cum ignis portione vehementer commista, planum verò est sulphuream subesse naturam, si quis illud tractet, nam manus sulphur olent. Conciliator in suis differentiis duobus modis conatus est 151. differentia authores in tanto diſsidio conciliare. Vnus est modus, quia ex duabus conficitur partibus viuum argentũ,

ex aquea inquam parte,& ſulphurea, ratione aqueæ frigidũ dici poteſt: ratione verò ſulphureæ calidum. Alter conciliandi modus eſt, quòd triplex reperitur argenti viui ſpecies. Vna, quæ (iuxta Dioſcoridem) ex minio fit,& cinnabari, nam hæc in teſteum cacabũ ponuntur,& ferreo cooperculo exquiſitè tegitur,& igni exponitur, poſt tres aut quatuor horas ab igne remouetur,& quod operculo inhæret, colligendum, aliud eſt huius argenti genus, quod decurrit per montes, & eſt (Plinio teſte) veluti vomica, quæ perenniter illud emittit. Extat & tertium genus, quod ex montis lapidibus extruditur, ſicut & alia extruduntur metalla, hócque vi ignis efficitur, tunc monet hoc tertium genus eſſe calidum, reliqua duo frigida: vt ex harum ſpecierum diſtinctione in authores differentia ſtatuat, & conuenientiam, & illos haud diſsidentes reddat.

Sed vt huic negotio finem imponamus, dicendum eſt argentum viuum eſſe diuerſarum partium calidarum inquam & frigidarum, at frigidæ calidas ſuperant, itaque diuerſitatem partium ponendo, faciliùs ratio redditur, cur ad os materias tranſmittat, nam pars calida penetrat, & frigida illã ſequitur, calida attenuat, frigida repercutit, & ad propinquiora loca repellit. Vnde cùm

materiæ quæ in capite,thorace,ac similibus partibus sunt,ori potiùs,quàm ano propinqua existant,idcirco ad os faciliùs transmittuntur,& per illud exeunt. Cùm verò experientia ostendat eos,qui inunguntur,in oris fœtorem incidere,cùm inunctiones hydrargyros ingreditur,secus verò est,si aliis inungantur inunctionibus, in quibus absit hydrargyros.idcirco petẽdum videtur cur oris fœtorem inducat viuum argentum,nonnulli respondent hanc esse argenti viui naturam,nam sua proprietate oris fœtorem inducit,arbitror esse materias istas, os petentes, quæ oris fœtorem pariunt,tamen cùm experientia ostẽdat,nõ paucas mulieres hydrargyro vti sputo extincto, ad mactandos in puerulis pediculos,& compositio huiusmodi ex sputo,scilicet & hydrargyro fœteat,arbitrãdum est & nõnihil etiã ad fœtorẽ addere viuũ argẽtũ:in inunctione verò corpora penetrat,& sputo miscetur, per insensibiles verò meatus corpora penetrare,planũ fiet,si quis inunctorum capita, cùm mortui sunt,inspicere tentet,ego nõ semel in sepulchris argentum viuum in mortuorum capitibus reperi,vidi & quempiam, qui ter fuerat in brachiis solũ de more, & cruribus inunctus, tamen cùm nonnunquam latrinæ insideret,argenti viui paterã ferè euomuit,

ei quam euomuerat pondus persensit, vxorem acciuit, quæ lumen (nam nox erat) afferet, nimirum quid euomuisset, inspecturus erat, arbitrabatur ipse crassam pituitam se inuenturum, in terram aspiciens nihil prorsus inuenit, at propè loci parietes argenti viui, quod euomuerat, magnam quantitatem reperit, vt planum sit à brachiis & cruribus in ventriculum per occultos meatus penetrasse, referebat verò quòd antequàm euomuisset, multi erant dies, quòd in ventriculo pondus quoddam & miram angustiã sentiebat. Mirum tamen videtur quomodo in ventriculo permanere potuerit, & ad intestina non descenderit: fortè quia erat in ventriculi cauitate, & ob pondus ad pyloron ascẽdere non poterat, at magno naturæ nixu facto illud euomuit.

Petes iterum, cùm venenum sit, cur hunc non interfecit, qui tanta Mercurij copia plenus erat? Dicimus naturam fuisse paulatim illi veneno assuetam, vel dicamus Dioscoridem & alios authores dicere esse venenũ suo pondere. At inquies in tanta copia cur ventriculum non perforauit? fortè dicẽdum naturã suæ qualitati suóque ponderi paulatim fuisse assuetam, secus esset, si statim biberetur, & per os vẽtriculum ingrederetur. Nota insuper multa esse, quæ homini ve-

nena

nena sunt, cùm verò homo aliud veneni genus receperit, cui illud sit aduersissimum, hoc non esse amplius venenum, sed magis antidotum aduersus primum venenum. hoc elegantissimè ostendit Ausonius Gallus in epigrammate, in quo refert vxorē quādam veneno virum suum necare voluisse, & cùm venenum temperasset, visum est illi nō esse decentem copiam, & huic primo veneno addidit argentum viuum, quod fuit viro suo aduersus primum venenum antidotum, ita verò cecinit poëta:

Toxica Zelotypo dedit vxor Mœcha *marito*
Nec satis ad mortem credidit eße datum.
Miscuit argenti lethalia pondera viui,
Cogeret vt celerem vis geminata necem.
Diuidat hæc siquis, faciunt discreta venenum
Antidotum sumet qui sociata bibet.
Ergo inter sese dum noxia pocula certant,
Ceßit lethalis noxa salutifera.
Protinus & vacuos alui petiére receßus,
Lubrica deiectis qua via nota cibis.
Quàm pia cura deum prodeßt crudelior vxor:
Et cum, fata volunt, bina venena iuuant.

Eodē pacto gallicus affectus venenū quoddam est humano corpori, cui argentū viuū aduersatur. Vnde homini gallica lue affecto non est venenum, sed potiùs antidotum, tamen nec homini venenum esse argentum

viuum

uiuum dici poteſt.nam per os nonnunquam puerulis pro vermibus adhibui, & ſanitati ſtatim reſtituti ſunt.

At hìc dubium non mediocre occurrit diluendum, quia in lue gallica nerui, vt plurimùm afficiuntur, at argentum viuum neruis obeſſe communis omnium conſenſus aſſerit, & paralyſim inducere teſtatur Auicenna. Conueniens igitur non erit ad luem gallicam medicamentum hydrargyros, cùm & neruis, ac iuncturis obſit, quæ partes à morbo gallico maximè infeſtantur, dicendum eſt eſſe communem ſententiam, & veram, quòd neruis obſit, ac iuncturis, imò & dentibus etiam obeſt, ſed quod medicamentum eſt, quod alicui non obſit parti? tamen multò minus argenti viui nocumentū eſt, quàm id ſit, quod præſtat vtilitatis, nam ex tam ſeuo affectu in ſanitatem reſtituit, quanquam læſio quædam neruis illata ſit, atque iuncturis, ſed tantum excellit ſanitatis præſtantia, vt hæc minima nocumenta digna non ſint, vt conſiderentur. imò & læſio iſta palam non ſentitur.

Nota etiam, cùm quiſpiam ex hac lue inungitur ſecunda ac tertia die, & vſque ad quartam, dolores ac affectum ſupercreſcere, poſteà remitti incipere, nam cùm primis illis diebus homo inungitur, magna fit ma-

terierum commotio, ob quã dolores augentur, at in inũctionis perseuerantia resoluuntur humores, & iam omnia mitescere incipiunt, per ósque expuũtur, imò vidimus hos nonnunquam febre correptos esse, & dum inunguntur à febre immunes euadunt, vt quandoque quarto vel quinto die febres ac dolores penitus cessent.

Cùm verò in gallico affectu dolores potissimùm circa iuncturas homines exerceãt ac perturbent, quærendum fortè erit, cur aliæ partes æquè non molestantur, dicendum est in iuncturis adesse cauitates, quæ materia implentur, & ideò partes illæ potiùs, ac magis quàm aliæ, quæ nihil recipiunt dolitant. si verò dicas, & si in iuncturis materiæ coadunentur, tamen & in eisdem iuncturis fieri motus, qui materias in ipsis contentas resoluere possunt, dicendum est motum non esse tantum, vt materias omnes quæ in iuncturis continentur, resoluere possit, imò nouæ semper in ipsis aggregantur, nũc de communi motu, quo vtimur loquor, non de violento, & continuo, ac vehemente, quoniam nonnullos vidi à lue gallica absolutos, per solum vehementem motum, ac continuum.

Petes insuper, cur inungi hoc modo ab omnibus ferè euitetur. Respondemus hanc

solam esse causam, quia omnes exulcerationem illam oris verentur, tamen inunctio ipsa salutaris est à diis potiùs, quàm ab hominibus inuenta.

At petes etiam, quæ causa sit, cur argentũ viuum ita prosit & nihil aliud sit, quod æquè prodesse possis? in hoc casu necessarium est ad occultas recurrere proprietates, quia nulla alia videtur posse assignari causa, quã ista, quòd argenti viui proprium sit hoc efficere, & quòd aliorum medicamentorum non sit hoc proprium, Vnde proprietas manifesta est hoc efficere argentum viuum, occultum verò est propter quòd, & per quam qualitatem hoc efficiat, nisi si persistamus in illa repercussione ex frigido cum parte calida, quæ ingreditur, & attenuat, per quas qualitates humores ad os repelluntur, & oris partes exulcerant, & per illud exeunt.

Fortè petes, nũquid per eiuscemodi inunctionem omnes sanitati restituant: respondemus nos rarissimos vidisse, qui per hanc inunctionem non sint sanitati restituti, vel pro parte saltem ab ægritudine absoluti, quãuis nonnulli sint, qui inunctiones reprehendant, & dicãt argẽtum viuum epilepsiã, heralysim, & apoplexiam inducere. At ego hominem vidi, qui ob inunctionem, in aliquod horum inciderit: tamen aurifices vidi,

& nonnullos qui aurum purificant, & qui alia metalla auro deliniunt, qui ob argenti viui fumũ, in epilepsiam incidère, paralysim, & apoplexiam, & breui, quos etiam curaui, & aliquos vidi ab eodem fumo resolutos, ac curaui, imò qui ferè stupidi euasère, & iuxta Auicennam, tremorem inducit, & recta membra flectit, auditum obtundit, ac visum, & oris fœtorem parit, & omnibus animalibus eius obest fumus, iuxta Dioscoridem: prauum colorem efficit, & oris putredinem, cerebrúmque offendit, & Plinius lib. xxxiij. cap. tertio, & sexto, dicit esse vomicam liquoris æterni argentum viuum, & esse omnium rerum venenum, aurum insuper corrumpit. Nam si aurum in viuum argentũ imposueris, liquescit ac destruitur, Auicenna iubet à stomacho & à membris nobilibus esse illa remouenda, in quibus recipitur argentum viuum extinctum, tamen nihil horum efficit in vnguento ad hunc morbũ receptum, ipsius verò fumus omnia, quæ prædicta sunt, efficere potest, quando igne exagitatur.

Petes prætereà, nunquid sit aliqua præparatione muniendum, ne tantopere lædat, Dicimus nõnullos ita illud præparasse, acetum recepisse, & in eo viuum argentum imposuisse in testea olla, posteà léto igne ebul

iri fecisse,quoad acetum fuerit consumptũ, sempérq; baculo miscebant, vt ad minimas partes diuelleretur,posteà toties aceto laua bant,quòd cærulei esset coloris, ita magnus Chymista Geber præparari docuit, híq; fatentur huius ita diluti vnciã plus valere,quã duas nõ diluti,alij verò sunt,qui hoc modo præparãt,argentũ viuum absq; alio liquore in vitreo vase ponũt,posteà vas aliud vitreũ obtortum supraponũt,& luto occludunt, & igni lento supraponunt,tenues ipsius partes vti fumus eleuantur,& vasis vitrei lateribus inhærent, posteà vasa aperiuntur, & quæ lateribus vasis inhærent, sunt argentum viuum præparatum,quod in vsu esse debet.

Fortè petes,quid per hanc præparationẽ efficiãt?respondent ab argentouiuo omnem sulphuris partem auferri, & omnem plumbeam partem, ac terream, at hoc absurdum esse arbitror, quia amplius non esset viuum argentum. Nos verò ita præparamus, vt cùm eo nihil sit pulueris, nihil crassi mistum,iubemus vt in densum coriũ imponatur,ac probè exprimatur, statim è corio exilit purificatum, hoc vtimur absque alia præparatione, hæcque sunt illa, quæ de his inunctionibus in gallico affectu fieri consueuerunt. Duo modi gallicum morbum expellẽdi iam pertractati sunt, suffumigia,

scilicet & iaunctiones,& sub inunctionibu
tertiũ quendam subintelleximus modum
qui erat per ceratar ia illud abigere, nun
modum alium, & saluberrimum adduc
mus,quo hic affectus non instrenuè repe
letur. Fit verò per decoctum Indici ligni i
aqua, vel in vino, primò decocto in aqu
posteà de confecto in vino verba faciemus
ego primus Ferrariæ ligni Indici decoctur
in aqua illustri Aeneæ Pio 1525.exhibui,qu
affectu gallico vehementissimè afficieba
tur. videbatur tunc Ferrariæ insomnium e
se eiuscemodi lignum,imò nonnulli ex no
bilioribus illius temporis medicis hoc dec
ctum deridebant,& ego etiam primus dec
ctum in vino Ferrariæ adhibere cœpi 1534
peruenerat ad me libellus quidã ab Hispa
nia allatus,in quo modus præstabatur præ
bendi huius ligni decoctum in aqua,eodem
modo præbui illustri Aeneæ Pio,& egregi
successit, deinde verò multa iam inuenti
addere cœpi, vt nũc commodiùs,ac faciliùs
quàm anteà præbeatur.

Triplex huius ligni Indici genus noui
quod indica lingua Guaiacũ vocant. Vnum
est cõmune hoc,quod passim vẽditur, quod
in extremis buxeum ferè colorem habet
subalbidum etenim est, meditulium ver
nigricat,& splendidam quandam duritiem

habet.

habet, vocatur & lignum sanctum, & palum sanctum, nonnulli crucis lignum nominare cœperunt. Aliud genus noui, quod peculiariter nonnulli pharmacopolæ palum sanctũ vocare cẽsuerũt, ac si primùm nõ sit eodem nomine insignitum, hoc lignũ magis albicat, quàm primũ, & ad luteum quẽdam colorem vergit, paruũ habet medituliũ ac pellucidum. Nõ pauci decepti sunt rati lignũ hoc esse primi ligni Ramos. Verũ & si hoc genus non sit nimis crassum, tamen diuersum colorem habet, Lusitanósque allocutus sum, qui Indiam perlustrarunt, mihi retulerunt hoc esse diuersum arboris genus à primo, in genere inter hebani species numerari possunt, color insuper ostẽdit esse diuersa, & odor. Imò huius secundi ligni Indici decoctum longè acrius est, quã primi decoctum. At si primũ lignũ esset trũcus, & hoc secũdũ rami, opus esset trunci decoctũ, esse longè acrius, quã ramorũ decoctũ. oppositũ vero experientia ostendit, imò cùm Genuæ nonnunquã esse 1528. lignũ hoc vidi longè amplius quã primũ relatum Indicum lignum, hoc indiciũ est, si secundum hoc lignũ sint rami, quòd suæ propriæ arboris rami sint. Vidimus & tertium genus ab aliis diuersum Venetiis, in pharmacopolio egregij viri Caroli, qui pro insigni campanam

suspensam habet. Rubebat hoc lignum, &
videbatur vti cornu rubrum in meditulio,
imò lignum hoc est ferè totũ meditulium,
tantũ margine quodam minùs rubro cingi
tur, deniq; extrinsecus adest cortex, eodem
cum aliis corticibus colore insignitus, de
hoc nullum habui exprimentum, nullámq;
notitiã, imò neque bonus Carolus, qui osten
debat hoc lignũ, aliud referre sciebat, quam
esse aliud indici ligni genus, quod breuius
in sanitatem restituit quam alia faciant. Pri
mum & secundum ligni genus in vsu habui
primo autem frequentissimè sum vsus, bi
verò aut ter secundo. idcirco de his duobu
verba agemus, tertio posthabito. A secund
verò incipiemus, veluti ab eo. in quo modi
cũ permansuri sumus, ac immoraturi, quo
niam diu est, quòd illud in Italia non vidi
mus, ipsius verò vsus hic est, in primis is. qu
affectus est expurgatur, posteà sequenti di
vel altero victum remittere incipit, & mi
nus edi, quàm esset assuetus, secundo di
adhuc minus edat, & tertio minus, quartó
que adhuc minus, semper quotidie minue
do, quousq; nouum attingat diem, tũc ver
tribus panis vnciis in prandio sit contentu
& duabus in cœna, cum coriãdrorum cõd
torum vncia, vel passularum mane, vespe
autem semiuncia sit, & in hoc victus gen
re p

se per nouem dies perseueret, & singulo ma
ne post septem horas à cœna sex decocti
huius ligni vncias insumat post quinque ho
ras ab huius syrupi sumptu prandeat, post
septem à prandio horas, iterum sex alias hu
us decocti vncias ebibat, post quinque ab
hoc decocto horas cœnet, in potu verò dum
radet ac cœnat, secũdum bibat decoctum,
ertium, quartum, & quintum, quibus etiam
tatur, si interdiu vel noctu sitierit, cùm de-
octũ sumit, in lecto sit, & iubeat se tegi, vt
udet, vel si à lecto surrexerit, calidum lectũ
ngrediatur, in quo per horã cum dimidia,
el per duas horas iaceat, posteà surgat, &
sudauerit, abstergatur, si hyems sit, vel fri-
us adhuc vigeat, in cubiculo maneat cali-
o, si æstas sit, & vehementissimus calor, fe-
estras aperire potest, & domũ etiã exire, vẽ
o autem inualescente occlusus maneat.
Decoctum verò istud eo modo conficie-
r: vt explanabimus, quando modum confi
endi decoctum ex communi ligno doce-
mus & eodem modo de secundo decocto
telligito, tertio, quarto, & quinto, quoniã
ri possunt quinque decocta, quando opus
, & non plura.
Post nouem hos dies quibus decoctum e-
bit, opus est paulatim cibum augere vt pri
o die nonnihil plus sumatur, tertio die au

gere, quarto, quinto, vsque ad nonum, quo
die in naturalem cibi quantitatem peruenire debet, & consuetudinem sibi propriam, interim verò dum cibus augetur, paucifero vino vtatur, dum verò decoctum sumit, si non excreuerit, alternis saltem diebus huius generis clysma imponendum erit:

℞. Brassicarum Man. j.
Senæ Polypodij
Epithymi
Singulorum ℥ ß.
Saluiæ Maioranæ
Roris marini Iuæ
Foliorum lauri
Singulorum Man. ß.
Anisorum Fœniculorum
Amidis
Singulorum ʒ ij.
Pulpæ colocynthidis ʒ j.
Agarici ʒ j. ß.

Misce, & bulliant in sufficienti quantitate aquæ secundùm artem, posteà

℞. Huius decocti ℔ j.
Olei anethini Olei rutacei
Singulorum ℥ ij.
Hieræ picræ ℥ j.
Hieræ logadij ʒ ij.
Melis rosati colati ℥ j.

Sali

Salis communis ℥ ij.

Misce & imponatur.

Deinceps lignum hoc luteũ non vidi amplius in Italia, cuius adhibitio viginti septem dierũ spatio perficitur. nam diebus nouem victus minuitur, diebus nouẽ decoctũ sumitur, cum victus ratione tenuissima & diebus nouem cibus augetur, quoad ægrotus in suã naturalem victus rationem deuenerit, post viginti septem dies hoc ordine peractos ægrotum sanitati restitutum esse censendum est, nonnulli verò hunc ordinem per triginta dies seruarunt, vt diebus decem victus rationem diminuerent, & diebus decem decoctum præberent, & vltimis decem diebus victus rationem augerent cùm verò diu sit, quod lignum hoc in Italia non viderimus, de illo iam satis dictum esse putamus.

Nũc ad exhibitionẽ decocti Indici ligni cõmunis in aqua sermonẽ cõuertamus, superioribus annis huius decocti sumptio, nimis arcta esse videbatur, ac difficilis, nunc adeò plana, adeóq; facilis relicta est, vt qui æstiuo tẽpore id sumũt, domum etiã exire possit.

Scito autẽ huius ligni decoctum, & simplex fieri posse, & cõpositũ, si simplex fiat, hoc modo cõficiẽdum est, duodecim aquæ libræ sumantur, & vni libræ scobis Indici ligni misceãtur, & per viginti quatuor ho-

ras in infusione dimittãtur, posteà pẽdenda est aqua, quæ nõ est in ligni scobe imbibita, si sex libras æquet, satis est, si nõ æquet, quia scobi illa multũ aquæ in bibendo cõsumit, tantũ aquæ suppleatur, quod ad sex librarũ pondus attingat, & supra ligni scobem huius aquæ tres libras iniice. Si verò in olla, quæ duple sit capacitatis harum rerũ, quas receptura est, scobis scilicet & aquæ, sitque noua olla vitro delinita, posteà cùm tres aquæ libras inieceris, paruum quendam baculum accipito, & in ollæ fundum immergito, posteà baculum in illa parte signato, qua vltimò ab aqua madescit, deinde alias tres libras aquæ iniicito, quas à primis tribus diuiseras, quæ si tres non essent, tantum aquæ adiicito, quòd tres efficiantur, & bulliri facito quoad tres libræ fuerint consumptæ, Id verò erit, quádo tantum aquæ fuerit consumptum, quòd aqua ad signum vsq; in baculo factum cõsumpta sit, tunc tres aquæ libras quæ in vase sunt, per densum linteum percolato, & pro sumendis syrupis reseruetur, si quispiam voluerit simplex decoctum accipere, & nihil aliud, hoc insumat ita simpliciter cõfectum, veruntamen primò ægrotans purgandus est, vt suæ competit temperiei, & humorum abundantiæ, quam habet, purgatione perfecta statim sequenti die per
quinq

ninque horas anteprandium quatuor,quin
ue vel ſex vncias ſumat huius decocti,vt di
igenti videbitur medico, qui illum curat,
De quantitate verò ſumendi decoctum po-
teà verba faciemus,mox bene tectus dor-
niat, quantum illi lubuerit, vt ſi fieri poſ-
t, ſudet,poſt quinque horas prandeat, in
randióque quatuor panis vncias ſumat, &
ugillum coriandrorum,ſiue paſſularum,ſi-
e ſeminum peponum conditorum,ſiue nu-
leorum pineorum,ſiue piſtachiorum, ſiue
mygdalarum, ſiue, vuarum exiccatarum
x Illyrio Ferrariam allatarum, ſiue lactu-
æ conditæ,ſiue cucurbitæ conditæ. Secun-
um verò decoctum, tertium, quartum, &
uintum vini loco bibat,ita verò conficitur
ecundum decoctum,ſupra prædictam ligni
obem,ſex aquæ libras iniicito, & bulliant
d conſumptionem trium librarum, poſt-
à percolentur, & ſeruentur, & ſecundo &
ertio & quarto & quinto eodem fiat mo
o, non eſt autem opus quintam coctu-
am excedere, quoniam nihil virium ha-
eret aqua. Rari etiam ſunt, qui ſecundùm
octuram attingant, quoniã rari inueniun-
ur huius aquæ potatores,poſt ſeptẽ à pran-
io horas primi etiã decocti ſex vncias in-
umat,& probè tegatur,& ſi fieri poſsit,ſu-
et,poſt quinque horas à ſumpto decocto
 cœnet,

cœnet, trésque panis vncias edat, & ex prædictis rebus, quæ in prandio sumpsit, pugillum edat, posteà dormiat, & per septem horas è cœna iterum decoctum insumat, & it pro cõmuni more vsq; ad quadraginta dies perseueret. Nota primũ decoctum esse libras tres, cuius si sex vnciç sumãtur per tres dies supplebit, vnde secundo die opus erit noui ligni scobem in infusionem imponere, eodem modo quo dictum est prius, & ita in finem vsque semper prosequi.

Nota verò, si vires defecerint, vt hic videatur inediam ferre non posse, pullorum iure vescatur, & loco secundi & tertij decocti vinum bibat, hanc ob causam medicus quotidie huius pulsum tangere debet, qui in hac tenui victus ratione seruatur, vt noscat an imbecillior euadat, quæ quam & decoctum hoc nutriat, cùm pingue sit.

Quia plerũque aluus adstricta efficitur, proptereà præscriptus clyster bis in hebdomada imponi debet, & frequentiùs, etiamsi necessitas exegerit: neque ab re erit singula hebdomada cassiã adhibere, aut mannam, quæ cùm exhibeatur, non est opus illi mane decoctum præbere, potio hæc conuenientissima est in hoc casu.

℞. Inf. senæ ℥ iiij.

Syrupi de pomis sabor

Syrupi

Syrupi de epythimo
Singulorum ℥ j.
Miſce.
Vel hoc inſumatur:
℞. Diacatholiconis ℥ j.
Syrupi de pomis ſabor ℥ ß.
Inf. ſenæ ℥ iiij.
Miſce.

Decipiuntur illi, qui arbitrãtur medicamenta debere eſſe decoctum propria, & nihil ab ea euariare: at potiùs debent eſſe humoribus qui euacuantur propria.

Nonnulli arbitrantur decoctũ iſtud hyeme bibi non poſſe, neque debere, imò quòd poſt Septembris menſem nõ ſit bibendum, ſed tantùm ſumatur Vere aduenrãte. at nos dicimus hyeme etiã præberi poſſe, quando opus eſt, etiã ſi profunda eſſet hyems, & frigidiſsima, quoniã cùm maximè affigit affectus, ſit quæcũq; anni pars, ægroto prouidendum eſt, neq; per menſes expectandum. hyeme verò opus eſt cubiculi aërem tepidũ reddere, vel parumper ſupra tepiditatẽ calidum, idcirco rimæ omnes quæ in feneſtris ſunt & quæ in oſtiis, ac parietibus, occludendæ ſunt, ne ventus ingredi poſsit, & caliditas exire. vnde Ver aptiſsimum eſt tempus ad huius ligni decoctum ſumendum, ſecundò autumnus, quia hæc tẽpora ad tem-

per-

periem magis vergunt, posteà æstas, denique hiems, & nisi esset resolutio caloris æstiui, præ omnibus temporibus æstatem eligerem quoniam domum exire possent ægroti, & publicè spatiari, quod aliis temporibus fieri non potest: neque opus est calidarium parare, quia totus aër sponte calidus est, & totius noster orbis calidarium est, imò & quandoque æstuarium.

Idque animaduertito decoctum in eodẽ fieri cubiculo, in quo ægrotãs degit, ac moratur, præsertim primum decoctum, & debet sini frigefieri in eodem cubiculo, vt vapores per aërem spargantur, qui ab ebulliente decocto eleuantur, & cubiculi aërem impleant. nam aër ipse hoc modo fit ægrotanti opportunus. ollæ verò operculum in qua decoctum conficitur, in summitate præparatum esse debet, dum feruet, vt fumi paulatim per aërem spargi possint.

Hinc, qui decoctum sumpturus est, quando expurgatur paulatim, minus ac minus comedere debet, vt victui tenui (quando incœperit) sit ferè assuetus.

Dum decoctum istud paratur, expumandum est, est spuma illa seruanda, nam vbi adsunt pustulæ, siue dolores, siue duricies, hac spuma locus inungẽdus est, quæ in hoc casu mirificè prodest, & si spuma colligi nõ poss

osit, vt plerunque in hac ebullitione contingit decoctum ipsum spumæ officio fungetur.

Nota insuper primis duobus diebus. quando decoctũ bibi incipitur, non esse penitus à carnibus abstinēdum, sed pullorum carnes comedendę, semper paulatim diminuendo, vt tertio die solo pane & rebus pręscriptis pro obsonio vescatur ægrotans.

Et si quatuor panis vnciæ mane sumi dictum sit, & tres vesperi, hoc pro certa regula ac determinata accipiendũ non est, quoniam nõnullis minùs præberi cõuenit, aliis plus. At hoc de quatuor ac tribus vnciis pro exemplo tantum positum est, in quo tamen exemplo multi conueniunt. pro panis verò quãtitate exhibenda ætas cõsideranda est, vis, cõsuetudo, ac eiusdem generis reliqua. an verò panis biscoctus esse debeat, an semet tantùm coctus haud magnifacio: tamẽ exiccat magis biscoctus panis, quàm nõ biscoctus, & sua siccitate decoctũ hoc magis retineri in stomacho creditur, quàm si esset panis nõ biscoctus: quia natura sicci est detinere humidum, ne defluat. veruntamen si panis semel coctus ederetur, faciliùs ligni decoctum ad iecur transiret, & in stomacho nõ coqueretur. At eniti debemus, vt hoc decoctum perfectè cõcoquatur, priusquàm ad

iecur

iecur transeat, sed nos præbemus, & panem non biscoctum: nec veremur, quòd in ventriculo nō retineatur decoctum, quia naturæ opus est non emittere à ventriculo quicquam, nisi posteaquam est coctum: vt etiã in potatoribus planũ est, modò supra vires naturæ non potauerint, natura id, quod in eorum ventriculo est, non transmittit, licet fluidum sit, priusquàm coctum fuerit. Adde biscoctũ panẽ semel cocto pane difficiliùs concoqui. ego sino ægrotantes id panis genus sibi ipsi eligere, quod magis placuerit.

Nonnulli sunt Medici, qui iubent, vt ad nonum vsque diem panem absq; obsoniis edat. A nono autem vsque ad decimum, octauum diem volunt præbenda esse obsonia superiùs enumerata. verũ medicus frequenter ægroti vires lustrare debet, & cibum iuxta illas augere ac minuere.

Hoc est animaduersione dignum neminem vnquàm in hac ligni sumptione obiisse, quod indicium est decoctum ipsum nutrire. nam nisi nutriret, impossibile esset nonnullos in tanta victus tenuitate perdurare posse, & qui decoctum bibit, videtur ferè ex decocto sumptio fieri satur, ac impleri, temporéque indiget, vt coquatur, & pinguedo, quam habet nutrire posse ostendit.

Illi etiam audiendi non sunt, qui dicunt

ægroto s

grotos ex victu tenui in sanitatem resti
ui. non autem ob ligni vim. at hoc absur-
um esse constat, quoniã plures ægroti per
nultos dies in tenuissimo victu persiste-
int, tamen in sanitatem restituti nõ sunt,
quam ex hoc decocto restituuntur, miraque
idetur huius ligni natura, ex his, quas ha-
et qualitatibus. nam pingue est, odoratũ,
ensum, ponderosum, oleagineum, multá-
ue alia habet dona, vt lenitatem, & ad So-
m relucere, quæ omnia vim aliquam esse
hoc ligno medicamẽtariam ostendunt,
excellentem, si ardeat aromatum odo-
em reddit, & non ingratum.

In huius decocti sumptione vinũ biben-
um non est, sed secundum, terciũ, & quar
m decoctum. nam hi melius euadunt, qui
æc decocta bibunt, quàm qui ceruicosi vi
um bibere volunt: tamẽ si sint aliqui deli-
ituli, qui huiusmodi decocta bibere ne-
eant cogantur, saltem per nouem aut de-
em dies illa bibere, vel per quot fieri po
est, posteà vinum bibere.

Nonnulli decocta ista vino miscẽt. nam
num ipsis diluũt, sed hoc valde molestum
grotis videtur, & fortè perniciosum, nec
inus hi errant, quàm Staphillus ille pri-
us vini iugulator fecerit, neque illos pr
, qui syrupos & medicamenta hoc dec

ćto perfundunt, intelligo iam facta medicamenta, Secus eſt de medicamentoſis ſimplicibus, quæ in hoc decoctũ infunduntur.
Poſt prādiũ dormiẽdũ nõ eſt, niſi illa hora qua ſecũda vice decoctũ inſumitur, tũc ſi dormire poſsit, optimũ eſt. nam ſudor fortè prodibit, qui in hac actione optimus eſt.
Totum diem in delitiis trãſigat, ac gratis confabulationibus, muſicis inſtrumentis, & reliquis ſimilibus, quibus tempus ſine perſceptione conſumitur
Nonnullos inſuper in initio ſanitati reſtitui, qui primis tribus diebus panis vnciã inſumebant, & ſemiunciam paſſularũ, poſt tertium diem Solis paſſulis ægrotum nutriui. at rari hanc vltimam inediam ferre poſſunt, propterea vt ſuperius dictum eſt cibare opus eſt.
Sex diebus ab initio elapſis, ab re non eſt, imò maximè cõuenit huius ligni pulueris ſcrupulũ ſingulis ſyrupis eſſe iniiciẽdũ.
Poſt ſtatutum tempus, cùm ægrotus amplius nõ bibit, primis diebus cibi ſunt paulatim augendi, vt hoc modo procedendo in propriam conſuetudinem deducatur.
Prætereà, à calidario in tepidariũ tranſeundum eſt, & à tepidario in locum minùs calidum, quouſq; in aërem deueniat omnibus hominibus communem ac conſuetum
nam

nam locus calidus eligẽdus est, qui ad meatus aperiendos decoctũ adiuuet, & eosdem meatus apertos seruet. hoc autem frigore minimè efficitur, notandúmque hunc locum debere esse magis & minùs calidum, ratione temperierum ægrotantium, & vt morbi sunt magis antiqui, vel recentes.

Hic est simplex modus sumendi decoctum ligni Indici ex aqua.

Si cui verò placeret nõnihil medicamentosi aquæ miscere, id illi concedatur: semilibra huius ligni in aquã infundatur, posteà aqua bulliat (cùm lignum in infusione fuerit per viginti quatuor horas) & dimidium ebulliẽdo resoluatur, deniq; hæc quæ sequuntur, in hoc decocto infundantur.

℞. Senæ ℥ iiij.
Polypodij. ℥ j. ß.
Florum boraginis Florum buglossi
Florum rosarum Florum violarum
Singulorum ℥ j.
Gingiberis Cinnamomi
Singulorum ʒ j.

Misce, & infundantur in prædictum decoctum secũdum artem, posteà eodem modo sumantur quatuor aut sex vnciæ, vt dictum est bis in die, eodémq; edatur modo. Nota, quòd primis sex diebus hoc infusum sumi potest, & ægrotus erit à purgatione excusa

tus, posteà per sex alios dies simplicis ligni decoctũ sumat, absq; rebus prædictis infusis post hos sex dies, per tres dies infusion supradictã sumat, & deinde per sex dies decoctum, & secundũ hunc ordinẽ, quousq; in sanitatẽ peruentũ sit, perseuerato, nonnunquàm per tres dies infusum accipitur, & per tres decoctum quousque ad statutũ tempus perueniatur, nonnulli contenti sunt diutiu in hoc potu perseuerare, & solùm vna vic in die infusionem prædictam bibere.

Mihi etiã illi summè displicẽt, qui ligni cortice potiùs vti volunt, quàm ipso ligno quia & si cortex magis siccus sit, quia etiam magis terreus est, tamẽ odore caret, pinguitudinem nõ habet, neq; aliquã qualitatem ex his, quę ostendunt simplicia aliqua vires habere, quæ medicamentariæ sunt. neque etiã illos probo, qui corticẽ cum ligno miscent. nam cortex lignum potiùs impedi quàm adiuuare possit, quia est res arida, n pinguis, absque odore, terrea, à natura facta, vt solùm arborem suam ab imminentibus extrinsecis periculis tueatur. In genere igitur illos non probo, qui huius ligni cortice vtũtur, licet siccior sit, quàm arbor.

Si verò petas per quot dierũ spatiũ sumi debeat eiusmodi decoctũ: dicimus præfixũ tẽpus minimè adesse, sed tãtũ tẽporis sumi

debere

debere, & nõnihil etiã plus, quoad ægrotã-tes sanitati restituti sint. Vnde si quispiam decimooctauo die sanus euaserit, per viginti dies vel vigintiduos decoctũ bibat. Si verò sanitatẽ trigesimo tantùm die enanciscatur, per duos aut tres dies adhuc insumat, deinde quiescat. At si quadragesimum diem excedat, & nondum sit sanitati restitutus, ad quinquagesimum pertingat, vel ad sexagesimũ: tamen cõmunis terminus est quadraginta dies, & rarissimi inueniuntur, qui in quadraginta dierum spatio nõ sint sanitati restituti, idcirco hunc diem pro sanitatis termino accepere, imò & multa medicamenta apud antiquos per quadraginta dies exercebantur, & in hoc spatio opus suum perficiebant, hoc planissimum est apud Pli. lib. 2. c. 9. qui brassicæ succum præbet in vino albo per dies quadraginta spleneticis, & libr. 26. cap. 8. inquit: Cissanthemus drachma bis die sumpta in vini albi cyathis duobus per dies quadraginta lienem dicitur paulatim emittere per vrinam, & decimo eiusdem libri capite inquit, ventrem in totum adimit Nymphæa Heraclia eadem semel pota in 40. dies, & lib. 27. cap. 5. de Asplenio loquens ait, huius foliorũ iure in aceto decocto per dies 40. poto lienem absumi aiunt, & ctauo eiusdem libri capite inquit: Sunt

qui florem cratægoni bibentes mulieres in-
tra quadragesimũ diem concipere tradunt,
& lib. 28.cap. 12. ait talum candidi iuuenci
quadraginta diebus noctibúsq; donec resol
uatur in liquorẽ decoctum,& illitum linteo
lo,candorem,cutísque erugationẽ prestare.
& 15.eiusdem libri capite inquit, Calculos
expellũt lichenes equini ex vino aut mulso
poti,diebus quadraginta,& cap.16.de asinis
agens inquit,Sunt,qui è mare nigróque cor
egendũ cum pane sub dio prima,aut secun-
da Luna præcipiant,alij carnem, aliqui san-
guinem aceto dilutũ per quadraginta dies
bibendũ ob morbũ comitialem, & 19. cap.
Scriptum est,iecur asini admista modico pa
nace instillatum in os à comitialibus mor-
bis,& aliis,infantes tuetur, hoc quadragin-
ta diebus fieri præcipiunt,& Dioscorides de
altera ciclamino,quæ cissanthemos dicitur
ait,acini huius drachma sumpta in vini albi
cyathis duobus per quadraginta dies lienẽ
paulatim emittunt per vrinam & aluum,&
cappare dicit,semẽ ipsum duabus drachmis
in vino haustis per quadraginta dies lienem
obliterat,& de syluestri ruta scripsit propter
coxendicum morbos diebus quatuordenis
bibenda præbetur,& de Aspleno ait, huius
foliorum iure in aceto decoctæ per quadra-
ginta dies poto, lienem absumi contingit,
&

& de hyperico inquit ſemine diebus continuis quadraginta poto coxēdidum dolores diſſoluit,& de periſtereo ſupino ait, morbũ regium folio drachma , cum thuris polline obolis tribus ex vini veteris hemina quadraginta diebus continuis ieiunis dato , de chamæciſſo inſuper ſcripſit , cuius bibant Iſchiadici folia tribus obolis in aqua cyathis tribus quadragenis , aut quinquagenis diebus.Cùm igitur tot reperiantur apud antiquos medicamenta,quæ quadraginta dierũ ſpatio opus ſuum perficiunt, non mirum ,ſi & noſtro tempore recētiores medici in hoc ligni Indici decocto quadrageſimum diem perfectionis ſuæ actionis inuenêre , qui eſt terminus acutorũ morborũ. & initium diuturnorũ.At re vera præfixus dierũ numerus eſſe non debet,ſed dies tũc erunt ſatis, cùm ægrotus in ſanitatem reſtitutus erit. nam haud rarò quadrageſimus dies non eſt ſatis, ſed diutius perſeuerare opus eſt.

Cùm etiam hoc decoctum præbetur per aliquos dies ex ſena,obſeruandum eſt,quod vltimæ potiones ex illis ſint , quæ ſenam recipiunt atque euacuant.At nonnulli ſunt, qui à principio in finem potiones euacuantes ſemper inſumunt.

Cùm è Roma Ferrariam rediiſſem. 1535. his qui gallico affectu laborabant , huius

ligni decoctum in vino præbere cœpi. & in primis solo vino potēti vtebar, posteà expertus sum magis proficere, si nōnihil aquæ adderetur, præsertim, cùm hi sumūt qui natura sunt calidiores, in vino autē simplex decoctum fieri potest, quod nullum recipiat simplex medicamentum, & fieri potest ex simplicibus, si ex solo fiat indico ligni decoctū, huius ligni in scobē redacti libra infumatur, & in decē libras vini albi potētis, & in duas aquæ per vigintiquatuor horas infundatur, posteà pōderādū, an liquor qui in ligni scobe imbutus non est, sex sit libræ. si hoc liquoris pondus reperiatur cū scobe simul ebulliat, semper spumando, quoad tres libræ euadant, spumáque reseruetur, ad corporis partes delinendas, si liquor ad sex libras non accesserit, tantundē vini adiicito, quod sex libræ efficiātur. (nā scobs illa multum imbibit) posteà bulliant ad dimidias. At si vinū plus sit, quàm sex libræ, id quod superexcedit auferatur, & sex illæ, quæ supersunt libræ ad dimidias bulliādo resoluātur, & tres hæ vini libræ, quæ supersunt percolētur, ac reseruētur pro syrupis mane & vesperi ad quatuor, vel sex vncias insumendis, secundúmq; fiat & tertiū & quartū decoctum, vt de aqua dictum est, & vsque ad quintum, si his qui sumit vehementer biberet

cet eodem verò modo accipiatur hoc in vino decoctum, & eisdem horis, vt superiùs de decocto in aqua dictum est.

Scito autem alternis diebus, nisi excreuerit, clysma imponẽdum esse superius enarratum, singuláq; hebdomada lene præbendum est medicamentum, quale cassia, manna, vel hoc quod sequitur,

℞. Inf. senæ ℥ iiij.
Syrupi de epithymo
Syrupi de pomis sabor
Singulorum ℥ j.
Misce. Vel hoc sit,

℞. Diacatholiconis ℥ j.
Inf. senæ ℥ j.
Misce.

Id prætereà notandum est, in vini sumptione, consuetum esse plenius nutrire, quàm in aquæ sumptione, cùm tamen aqua minùs nutriat, quàm vinum, idcirco nos dicimus & in vini decocto ita simpliciter sumpto victus rationem debere esse tenuiorem, & fortè tenuiorem, quàm cùm præbetur aquæ decoctum, secus est, cùm vehementia simplicia vino commiscentur.

Nonnulli prohibent hoc vini decoctum simpliciter in febre. at nos dicimus, si febris esset intensa, à vino prorsus abstinendum esse, si verò remissa sit præberi posse.

nam vinum hoc & si potens sit, ebulliendo tamen imbecillius efficitur, quia tenues & celidæ vini partes exeunt, & duæ aquæ libræ commistæ vinum mitigant, neque potens esse sinunt.

Quando vini decoctum simpliciter confectum sumitur, corpus prius expurgare necesse est, posteà vinum præscripto modo præbere, quod necessarium non est, cùm aliis simplicibus inungitur.

Si quispiam in cœna & prandio, decocta illa secunda & tertia ferre nõ possit, vinum bibat mediocre, album, lympidum, ac odoratum, quòd etiam decocta aqua diluat.

Decocto sumpto tegi se iubeat, vt dictum est de decocto in aqua & sudare tentet.

Si verò ligni decoctum cum aliis simplicibus præbere voluerimus, & quod euacuet, hoc duobus modis fieri potest. Vno modo per medicamenta, ac simplicia vehementia, alio modo per imbecilla, si per vehementia fiat, hic egregiè comedere debet, capones, phasianos, perdices, vitulos, hœdos, modò coquere possit, & secunda bibat tertia & quarta decocta, vel si hæc ferre nequeat, vinũ bibat potens, quod optimè nutriat, & modicè dilutum sit, oua absorbeat. Si verò simplicia sint non vehementia, sed imbecilla, tam vehementer edẽdum non est, sed mediocriter.

Hæc quæ sequuntur sint vehementia simplicia, quæ in vinum ebulliri debent.

℞. Senæ ℥ iiij.
Polypodij ℥ ij.
Ros.rub. Florum violarum
Florum boraginis
Florum buglossi
Singulorum ℥ ß.
Gingiberis Cinnamomi
Singulorum ℨ j.
Turbith Hermodactylorum
Singulorum ℥ j.

Misce, & infundantur, vt dictum est de infusione in aquæ decocto facta, hæc verò sunt imbecilla simplicia, quæ in hac infusione ponuntur.

℞. Senæ ℥ iij.
Polypodij ℥ j.
Epithymi Thymi
Singulorum ℥ ß.
Florum violarum Florum rosarum
Florum boraginis Florum buglossi
Singulorum ℨ ij.
Gingiberis Cinnamomi
Singulorum ℈ j.
Anisorum Fœniculorum
Masticħes Gummi arabici
Singulorum ℨ j.

Misce, & eodem modo infundantur, vt de

æqua dictum est. Nonnullos vidi circumforaneos, qui hæc quæ sequuntur sumeban-simplicia, quæ vehementissima sunt.

℞. Hellebori nigri
Turbith   Hermodactylorum
Scamonij   Colocynthidis
Singulorum ℥ j.

Deinceps hæc omnia in vinum infundebãt, alij ebullire faciebant, itaque absque vlla præparatione hoc decoctum præbebant, tamen & hic est facilis huius vini modus, si ex his quæ sequuntur fiat:

℞. Senæ ℥ ij.
Polypodij   Epithymi
Singulorum ℥ j.
Mirabolanorum Indorum
Mirabolanorum luteorum
Mirabolanorum chebulorum
Singulorum ʒ iiij.
Agarici   Rhabarbari electi
Singulorum ʒ vj.
Florum boraginis   Florum buglossi
Florum rosarum   Florum violarum
Singulorum ʒ iij.
Gingiberis   Cinnamomi
Garyophyllorum
Singulorum ʒ j.
Passularum ℥ j.

M isce, & eodem modo infundantur. hæcque de

de Indici ligni decocto, & in vino, & in aqua, & simpliciter, & cum aliis simplicibus mistis.

Quispiam verò ambigere posset, quódnam potiùs sit decoctũ, an illud, quod ex vino fit, an quod ex aqua, respondemus vtrunque ad diuersa conuenire, in morbis nouis, validísq; naturis aqua potior videtur, quàm vinum, in antiquis verò morbis, & in quibus magna ac profunda indigemus penetratione, vinum potiùs quàm aqua eligendum est. Nam vinum est vti vehiculum, quod medicamenta ad illa ducit loca, ad quæ profecta sunt, & antiquiores etiam in medicamentis præstandis vino vsi sunt, & multa vinorum genera medicata à Dioscoride scripta sunt. Nam vinum vires roborat, simúlque est medicina ac nutrimentum, & naturalem calorem, ac spiritus auget, & per omnes artus facilè recipitur. In frigidis igitur & humidis, in longis morbis, in imbecillibus vẽtriculo, & vi concoctrice, vino potiùs vtamur, quàm aqua, in calidioribus natura, incipiente morbo, in robustis, aqua potiùs vtamur, quàm vino.

Fortè etiam petes de vini sumendi ad decoctionem natura, dicimus, vinũ (apud nos) debere esse antiquum, flauum, potens, odoratum, subdulce, tenuium partium, & quod

fac

facillimè penetret, dixi verò de vino apud nos antiquo: quia Ferrarienſia vina diutius nõ ſeruarẽtur,antiquũ nos vinum dicimus, quod ſecundum expleuit annum, cauẽdum à vocatis albanis, quæ potiùs frigidæ ſunt, quàm calidæ, acerbæ ſunt, & adſtringentis naturæ,optima habentur ad hoc negotium vina Mutinæ & Regij Lepidi,& apud ſancti Felicis caſtrum hoc vinum ad huius ligni decoctum ſumendum eſt.

Dices verò,ſi in vini ſumptione alicuius ægrotantis iecur ſupercaleſceret,quid agendum eſſet? reſpondemus hoc minimè contingere, quando aqua additur,imò ſi etiam abſque aqua ſumeretur non contingeret, quoniam tantum frigidis præbetur abſque aqua decoctum,& ebullitio reddit vinum imbecillius & minùs calidum: tamen ſi contingeret,iecur Galeni infrigidante inungatur, & in decocto,endiuia ebulliat,portulaca,atque lactuca,quamquam hoc minimè contingere ſoleat.

At dices,nónne ſunt ratione membrorũ patientium herbæ ac ſimplicia addenda decocto? Scito vniuerſam actionem in ligni vi reperiri, qua vnumquodque membrum in affectum lapſum corrigi debet,idcirco cùm ſimpliciter inſumitur decoctum,vel ex aqua ſit,vel vino nihil addendũ, ſed ligni Indici

ſolius

olius actio expectanda. Ita enim & indi obseruant, neque aliquod vel minimum adunt: cùm tamen frequentissimè ac ferè spõ e hunc morbum incidant, huius nimirum gni natura est omnibus affectis membris ccommodata, & ex vino per totum corpus efertur, & etiam si ex aqua confectum sit, sui natura totum permeat corpus, & in las agit potissimùm partes, quæ sua indient actione: si in aquæ decocto calido indiamus, vinũ aquæ addatur, potiùs quàm iquod aliud simplex, tamen si cupiam plaret saluiam adiicere, mẽtham, libanotim, yssopum, ac similia non prohibeamus, sed bis magis placent hęc decocta simplicia, àm composita, quando non sunt euaatiua.

Multi conati sunt ex aliis lignis decocta nficere, vt experirentur nunquid ex illis em assequerẽtur, sed res minimè succesego primùm pinguem accepi, & in vino ; in aqua decoctum præbui, nõ profecere ægrotis, quamuis visi sint pro parte leua- & meliusculè habere, sed in exquisitam sa atem minimè redacti sunt.

Nonnunquam vsus sum iunipero, neque quisitè profecit, sicuti nec pinus: tamen liusculè habuêre.

Expertus sum & præbere ex ligno corna

deco

decocta, neq; etiã exquisitè profecere ægrotantes, licet omnes qui accepere, meliùs habere viderentur, in idem tamen redibant, & iterum vexari cœperunt. Alij insuper medici alij sunt vsi lignis, nullus tamẽ lignum inuenire potuit, quod (non dico æquè) propè huic morbo obsisteret, vt Indicum lignum facit, licet in aliorum vinorum decoctis victus ratio fuerit tenuissima. hócque argumentum est non esse victus tenuitatem, quę in sanitatem redigat, sed esse vim medicamenti, hoc est Guaiaci, quod est pingue, ponderosum, odoratum, tenuium partium, & talium, quæ huic gallico veneno suapte natura obsistunt, tamen & tenuis victus ratio ad opus perficiendum non modicè adiuuat.

Fertur lignum hoc Indicum Guaiacum ab accolis nuncupatum, fructum quendam ferre inter prunum, & ficum, nam prunum non est neq; ficus: vtriq; tamen assimilatur, insularũ nuper repertarũ incolæ hoc fructu vescũtur, & in sanitatem restituũtur, à morbo tali, qualis est gallicus affectus, nam in illis locis gallica vocata lues est morbus ferè patrius, quamuis & per contagium etiam recipiatur, faciũtũr super ex ligno decocta fertur autem & præter contagium hunc affectum apud ipsos oriri, sicuti apud nos oriuntur morbi absque contagio, sed ex intrin

sec

cis humoribus, Lusitani qui illuc nauiga-
nt, genus morbi videntes affectioni galli
e simile, & quomodo in sanitatem restitue
tur, lignum hoc in Hispaniam attulerunt,
inde per totã Italiã sparsum est, & ab hoc
fectu optimè liberare nemo non nouit.

Ex fructus esu incolæ sanitati restituun-
r, illos verò solùm absq; pane edunt, quo
enè nutriuntur. Vnde fructus octo in pran
o præbent, & octo in cœna, posteà nihil
iud edere sinunt, & ita in triginta vel qua
aginta dierum spatio, à doloribus, à pu-
ulis, à crustis, & à duris tumoribus liberan
r, vtinã hos fructus in Italia haberemus,
i sapidi esse dicuntur. Nam ægrotantes
ud magno labore à tam fæua ægritudine
ndicaremus.

Crustæ verò, quæ habentur, & vlcera, vel
cuscula, vel pustulæ, & præduri tumores,
cturæ primæ spuma delinantur, siue in
o sit, siue in aqua decoctum, si eiuscemo-
spuma non profecerit, ex ligno oleum
i iubeo, quod per alambicum educitur,
per nostrum vsitatum modum, si etiam
rum istud non profecerit (quod tamen
oficit) hoc linimento supra crustas vti so-
, vel supra pustulas, vel supra vlcuscula,
etiam supra duros tumores.

℞ Butyri recentis ℥ ij.

Ping

Pinguedinis anſeris
Pinguedinis gallinæ
Singulorum ℥ j.
Gummi Arabici Colophoniæ
Myrrhæ Bdellij
Singulorum ʒ j.
Argenti viui ℥ ß.

Probe miſce, vt hydrargyriũ non appareat, poſteà affectæ partes inungantur: & hoc, quod ſequitur, pro duriciebus potiſsimùm eſt, & modis, qui in hoc morbo cõtingũt, id quod ſuperiùs dictum eſt, præparato, adde

Mucilaginis althææ
Mucilaginis fœnogræci
Mucilaginis ſeminum lini
Singulorum ʒ iij.

Ex his, quæ dicta ſunt, ſperandum eſt ægrotum in vnaquaq; huius affectus gallici ſpecie eſſe in ſanitatem reſtituendum.

Præſcripto modo, vt plurimùm vlcera ſanãtur, cruſtæ, dolores, & tumores prædu- ri, tamen nonnunquam adeò ſunt ſanitati rebellia, ac cõtumacia, vt præſcriptis etiam paratis aboleri non poſsit, propterea de vnoquoq; horum, quando ita rebellia ſunt & inueterata nunc agere oportet, ab vlceribus verò & cruſtis exordiamur.

Cùm vlcera, & cruſtę curationi aduerſantur. & illa, quæ ſuperiùs facta ſunt, nihil

profecere, tunc ad vehementiora recedendum est: cùm verò hæ pustulæ sint ratione humorum diuersæ, nam atrabilares subnigricant, flauescunt biliosæ, sanguineæ in ruborem vergunt. Sunt verò albicátes, & pallentes pituitosæ, si pustulæ fuerint sanguineæ, faciliùs curantur, & si biliosæ etiá faciè recipiunt curationem, difficiliùs curantur pituitosæ, & difficilimè omnium atrabilares, à sanguineis, & à biliosis inchoemus, si exiccandæ sunt hac aqua probè lauentur:

℞. Balaustiarum.
Rof. rub. Sumachiorum
Mastiches. Thuris
Tartari Sandarachæ mineralis
Singulorum ʒ. ij.
Aluminis liquidi Cerussæ
Singulorum ʒ. j. ß.
Argenti sublima ℈ j.
Aquæ plantaginis ℥ iiij.
Aquæ rof. ℥ ij.
Succi limonum ℥ iij.

Misce, & bulliant semper baculo circunducendo, & is qui circunducit caueat, ne fumus ipsius nares pertingat, cùm ebullierit ad consumptionem sextæ partis, ab igne remoueatur, & per linteum excoletur, ac seruetur. hoc enim vlcera (si profunda non sint) & crustæ madefaciédæ sunt: quoniam

Q mirè

mirè exiccátur. Si verò essent vlcera, & cru
stæ pituitosæ hac aqua abluendæ sunt.

℞. Tartari Thuris
Sandarachæ mineralis
Galangæ Gingiberis
Singulorum ʒ ij.
Aluminis rochæ Cerussæ
Singulorum ʒ j. ß.
Argenti sublimati ℈ j.
Aquæ Salniæ ℥ vj.

Misce, & bulliãt eodem modo, & idẽ fit hu-
ius decocti in his crustis ac vlceribus vsus.
At si atrabilares sint crustæ, & vlcera atra-
bilaria non profunda, tunc hac alia ablutio-
ne vti oportebit.

℞. Masticheѕ
Thuris Gummi Arabici
Myrrhæ Bdelij
Sandarachæ mineralis Tartari
Singulorum ʒ ij.
Aluminis liquidi Cerussæ
Singulorum ʒ j ß.
Argenti sublimati ℈ j.
Aquæ fumiterræ ℥ iiij.
Aceti ℥ ij.

Misce, & eodem modo ebulliant, & perco
lentur, vt dictum est.
Si ex his in sanitatem restituatur, bene illi
erit, sin minus, saponem facito, & cōmun

ſapone,& ſublimato in hac proportione:
℞. Saponis optimi ℥ ij.
Argenti ſublimati ℈ j.
Miſce,priùs ſapone liquefacto, poſteà loca omnia puſtulis plena cruſtis ac vlceribus nō profundis,ſapone iſto abluantur. aliqui idē efficiunt ex oui albumine probe agitato, & argeto ſublimato.

Tamen quia cruſtæ cùm abolentur, ſolent in facie maculas derelinquere, quæ ægrotis maximè diſplicent, vt neceſſarium ſit & medicum eiuſcemodi maculas delere, id fit ex oleo de vitellis ouorum,cum aluminis confecto,vt de eo locuti ſumus in noſtro de oleis libello,nonnulli vtuntur oleo tartari quod poteſt alambico educi,tamen videtur efficacius, ſi fiat in loco ſub terra excauato,ſumatur tartari quantum lubuerit,& comburatur, ac in puluerem redigatur, poſteà in linteum ponatur,vt ſub terra ſuſpendatur,vitreo vaſe ſuppoſito,in hoc vas oleū deſtillabit,& ſi locus eſſet etiam humidiſſimus, quanquam non eſſet ſub terra recondimus,exiret oleum,hoc oleo vel de ouis cum aluminibus facies mane & veſperi vbi maculæ ſunt inungatur.

Cùm nonnunquam vlcera in his affectibus ſint profunda,tunc his nō ſunt curanda, ſed curatio adhibenda eſt ratione vlcerum,

semper verò in vnguentis argentum viuum addendum, vel argētum sublimatum, nam hæc videntur aptissima ad hanc gallicam luem medicamenta, vnguenta vero sint, vt vlceribus cōueniant ratione humorum, qui in homine ac in vlcere superabundant, Præduros verò tumores, qui in affectu gallico sunt, hoc cerato remouere oportet:

℞. Mucilaginis althææ
Seminum lini Seminum fœnugræci
Singulorum ℥ ij.
Myrrhæ Bdelij
Singulorum ℥ j.
Pinguedinis anseris
Medullæ ceruinæ Axungiæ suilla
Singulorum ℥ ß.
Argenti viui ℥ vj.
Resinæ pini Olei liliorum alborum
Quantum sufficit.

Misce, & conficiatur ceratū, quod extensum supra corium duris in hoc affectu tumoribu adhibeatur si etiam tibi placuerit, priùs du ritiem aliquo decocto fouisse ab re nō erit idcirco fomentū istud præbetur:

℞. Maluæ
Violarum Althææ
Florum chamæmeli
Foliorum brassicarum
Singulorum Man. j.

Oesi

Oesipi cerati ℥ ß.
Gummi Arabici
Singulorum ʒ ij.
Pinguedinis anseris
Butyri recentis
Singulorum ʒ j.
Misce.& bulliant in aqua, in qua lana lota est, vel in aqua, in qua pelles sunt aptatæ, & fiat fomentum supra locum, posteà suprapo natur ceratum, & hæc quæ prædicta sunt, fieri debēt. etiam dum homo decoctum in vino vel in aqua sumit, quando ex ipsorū spuma non abolentur, quandoque in crustis, vlceribus paruis, & tumoribus, iubeo, vt simplex hoc adhibeatur linimentum:

℞. Vnguenti Aragon ℥ iiij.
Argenti viui ℥ j.
Misce.

Et ex hoc crustæ, vlcuscula, & tumores remouentur ab ægrotante, sed in particularibus tantùm locis adhibētur, vbi illa fuerint quæ prædicta sunt.

Maxima solent fieri in ore vlcera, quæ palatum perforāt, & ad nares vsq; pertingūt, hęc petractāda sunt, vt superiùs à nobis de his vlceribus dictū est, q̄ & guttur etiā, & fauces exulcerare solēt, & erodere, nisi prouideat.

Nonnunquā in hoc affectu, quando vetescit, ossa corrumpuntur, & denigrescūt, &

corroduntur, & hoc tā in capite, quā in cru ribus, & in aliis corporis partibus & potissimùm putrescūt partes illæ ossiū, quæ sub duris tumoribus cōtinentur, tunc quādo os putrefactum est, cōsiderandum, an sit detectum carne, vel sub carne, & cute, si detectū sit planissimè apparet ad oculum putredo, tunc opus est considerare, an sit ossis superficialis pars, quæ putrida sit, an etiam profunda, & siquidem superficialis sit pars, pulueres sequentes supra os spargendi sunt:

℞. Aristolochiæ rotundæ
Sarcocollæ Aloës
Singulorum ʒ j.
Aluminis liquidi ʒ ij.
Argenti sublimati ℈ j.

Misce, & fiat puluis subtilissimus: Quādoq; hoc vsus sum,

℞. Aluminis liquidi ℥ ij.
Cerussæ ʒ j.
Euphorbij Argenti sublimati
Singulorum ℈ j.
Misce, & fiat puluis subtilissimus.

His potissimùm pulueribus vtaris, quando os nō est totū putrefactum, si verò totū putrefactum esset, necessariū esset totum auferre, in aliquibus tota fibula ablata est. Plerunque partes ossis putrefactæ hoc modo remouentur.

℞. Præcipitati ℥ ij.
Calchanti vsti
Sulphuris viui
Singulorum ℥ iij.
Misce, & fiat puluis subtilissimus.

At inter generosa quæ possunt adhiberi in hoc casu præsidia, vnũ est ignis actualis, ex candenti ferro, hoc præsidiũ egregie in sanitatẽ restituit, quandoque iussi adhiberi quadragesima, & quinquagesima ignis ictus supra aliqua ossa, quæ nõ poterant auferri per alia medicamenta, & statim igne adhibito tabula illa ossis ablata est, quæ putrida erat & denigrata.

Ignis est præsidiũ, quod maximè roborat, præsertim in tabulis ossis capitis remouendis, vidẽtur nõnunquã in capite ossa veluti carie corrosa & perforata, quæ omnia ignẽ torrigũtur, emẽdantur, & sanitati restituuntur. Et vt res suo ordine succedant, cùm ossa putrida apparent, medicamentis primò emendari curentur. Quòd si medicamentis id fieri non possit, ferro abradantur, si ferrũ nihil iuuerit ignem adhibeto, si etiam ignis nihil proficeret, insanabilia esse iuxta aphorismum inferrendum est.

Si verò ossa sint carne, & cute tecta negotii difficilius est, cùm vides tumores cum doloribus nũc abire, nũc redire, & iam esse

inueteratos suspicandum est de ossis corru-
ptione, in capite potissimum, & in cruribus,
& brachiis vexare solent, cùm medicus de
osse suspicatur, etiã si id certè nesciat, tumo
ri illi causticum capitelli vocati apponi iube
re debet, & tumorẽ durũ aperiri, quousq; ad
os perueniatur, & oculis an putridum sit an
nõ putridũ intueri, si putridũ sit, vt dictum
est prosequi, si minimè putridũ melius est,
neq; ab re fuit tumorem durũ aperire quo-
niam tunc facilius est illũ sanitati restituere
Imò hoc notato prædur os tumores, quã
do non possunt dissolui esse causticis aperien
dos, nam deinceps faciliùs corrigũtur, i
nõnullis huius generis inueteratis tumor
bus iussi omnes causticis aperiri, quod citi
us ægrotãtes in sanitatẽ redigerẽtur. Nam
plerunque omnibus etiam prædictis ad v
guem obseruatis emolliri minimè possunt
tam rebellis est dissolutioni hæc materia
at per caustica scyrrhi hi aperti curationem
faciliùs recipiunt, hæcque de præduris tum
ribus sint satis.

Dolores verò & noui, & inueterati, innt
ctionibus, ceratis, suffumigiis, ligni Indi
decoctis, tam in vino, quã in aqua resoluun
tur, & abiguntur. at si per potiones illos re
mouere tẽtemus, interim dũ bibuntur eiu
semodi decocta pro abolendis doloribu

vel mitigandis, modò absint scyrrhi, & crustæ. membra quę dolent hoc linimento inunguantur.

℞. Saluiæ
Menthæ Rotis marini Stœchadis
Iuæ Perforatæ Maioranæ
Singulorum M. j.
Misce, & bulliant in vino albo potenti, posteà
℞. Huius vini ℔ j.
Olei costini
Olei liliorum alborum
Olei rutacei
Singulorum ℥ iiij.
Misce, & bulliant ad vini cõsumptionem, posteà adde Galangæ
Thuris Mastiches
Singulorum ʒ iiij.
Terebinthinæ ℥ ij.
Styracis calamitæ ℥ j.
Misce, & cum modice ceræ fiat linimẽtum mollissimũ, è quo dolorosa membra inungãtur, nam roborãtur & dolores mitiores redduntur, interim potest ægrotus ferre decocta, & expectare, quòd à morbo penitus liberent, quod effectura sperandum est.

Dum hæc in publicis haberem scholis excellentissimus vir Alexander Fontana Mutinensis, medicus, nulli nostra ætate in

medica facultate secundus lectiones nostras frequentauit, & quindecim de ligno Indico quæsita interrogauit, obsecrans, vt illa in eius gratiam dissoluere tentarē, quod me facturum spopondi, imò cùm multa alia essem de hoc ligno dicturus, illa in his enodandis interrogationibus referam. inter has verò à celeberrimo viro propositas quæstiones, sex sunt vniuersales. nouē verò circa ligni naturam, quas omnes in tā celeberrimi viri gratiam singulatim referam ac dissoluam.

EXCELLENTISSIMI Alexandri Fontanæ.

QVAESITVM. I.

QVis primus modum exhibendi hoc decoctum, conficiendique, & in hoc morbo vires eius explicuerit.

BRASSAVOLVS.

Duo in hac quæstione cōtineri video. Vnū de huius ligni decocti inuētore, alterum de huius ligni decocti virib. aduersus hūc morbum primæ parti ita satisfaciēdū putamus.

Cùm gallicus affectus, vel similis quidam sit ferè peculiaris incolis, qui Indicas nuper repertas insulas inhabitāt. Lusitani viri ingenio perspicaces, qui frequēter illud appellunt, homines Indicos videntes tali affectu præditos, talibúsq; symptomatibus, quali-

bus in Hispania ac Lusitania illi afficiũtur qui lue gallica laborãt, quomodo Indi illi curarentur, ac facilè in sanitatẽ restituerentur anima suerterũt, & curandi modum in Lusitaniã ac Hispanias attulerũt. & vnà secum lignũ hoc Indicum cõportarunt. tamẽ primus omniũ Consaluus quidam fuit Hispanus morbo gallico sæuissimè affectus, qui rei fama cõmotus. (nam omnibus ferè aliis expertis præsidiis sanitati restitui non potuerat) vnà cũ aliis ad insulas nuper repertas nauigauit, séq; curari fecit, ac sanitati restitui, posteà in Lusitaniã rediens, medici officio functus est, & eodẽ modo gallico morbo affectos curare cœpit, quo & ipse ab Indo quodam medico curatus fuerat, ligni scobem simpliciter decoquendo, vt primis etiã annis fieri cõsueuerat. nunc 1 5 7 1. vigintisex anni aguntur, quòd in Italiã delectum est eiuscemodi lignũ. At paulatim res processit, quod in omnibus aliis cõtingit rebus, & ars semper iam inuẽtis addit e his modis in præsentiarum paretur, quo superius dictũ est. Consaluus semel tantùm in die decocta præbebat, nũc bis prebentur magno ægrotãtium cõmodo, multiq; sunt anni, ex quo bis præbetur, vt author quidã Hispanus testatur qui de hoc scripsit, antequàm librum esse in Italiã conuectum, &

Vtennus

Viennus nobilis Germanus, à lue gallica (si quis nunquàm alter fuerit) pessime tractatus, bis in die decoctũ istud præbendũ scripsit, fortè hic gallicus affectus fuit in Italiã ab Indis partibus asportatũ sicuti & lychene Romæ quandoque fuit allata, in diuersis deinde Italiæ vrbibus, & totius Europæ, diuersi fuêre primi, qui hoc decoctũ præbuere, ego primus Ferrariæ hoc decoctum præbui Illustri Aeneæ Pio, in dulci aqua 1526. cum omnibus aliis medicis, nouum ac inusitatum videretur (vt verè erat) medicamentum, multiq; idipsum deridebant, quousq; videre Illustrem virũ sanitati restitutũ esse. Ego etiã primus Ferrariæ 1535. decoctum in vino adhibui, in aliis Italiæ vrbibus, alij fuêre primi, nunc res adeò facilis reddita est, vt nemo sumẽdi laborẽ subterfugere videatur: cùm prius omnibus minus molestum videretur, ad Indias nauigare, quàm decoctũ istud ebibere. est verò lignũ hoc ebeni species At ad nos prius nõ afferebatur, quia nigrũ nõ est. Ebeni verò vsus in Italia est tantum ad capsas & tabulas variegandas, & opere vermiculato pingendas, sunt nãq; multæ ebeni species. nam aliqua est rubra, aliqua alba, aliqua lutea, & diuersis coloribus affecta. nulla verò ebani species supernatat, sed vnaquæq; ad ima flumi-
nis

is descendit neq; illud est cõueniens argumentum, nõ esse ebanũ quia nigrũ non est: nam multæ ebani species reperiuntur, quæ nigræ nõ sunt. minus illud arguit, quod sit ebanũ, quia nõ ita maceratur in aqua Indicum lignũ, sicut ebanũ, quoniá sunt diuersę species, idcirco necesse est, vt diuersis etiam proprietatibus sit insignitũ. nam longè durius est Indicũ lignũ, nec tam facilè recipit ignẽ admotum, vt ebanũ nigrũ, & ob densitudinem quam hoc habet lignũ, non adeò redolet, vt ebanũ nigrũ, tamen & ipsum redolet. Verùm hęc disputare, sunt huius affectus curationi inutilia, vel sit ebani species, vel minimè sit, cùm tamẽ esse nõ dubitem. de huius verò ligni perfectionesi loqui voluerimus, dicamus posse perfectionẽ sumi, & ex loco, in quo ortum habet, & ex ipsius dotibus, ex loco inquam, quoniá vt in aliis simplicibus, aliqua sunt in vno loco perfectiora, quàm in aliis, vt mastiche in Chio insula, mel hybleũ, æs Cypriũ, ita cùm hoc lignũ in diuersis nascatur locis, in insula tamen Sancti Ioannis. (ita enim vocatur vna insularũ Oceani maris, è qua eiuscemodi lignũ defertur) egregius oriri Guaiacũ lignũ existimatur, quã in tota oriatur India, multę verò sunt insulę in Oceano mari, in quib⁹ nascitur eiuscemodi lignum, vt insula Cor

ferati, insula Sancti Benedicti, Hispaniola, insula Sanctæ Crucis, & multæ aliæ sunt insulæ, è quibus defertur, tamen nos ex patria lignũ hoc cognoscere nesciremus: neq; fieri potest, vt cognoscatur ex loco, quoniã onustæ hoc ligno naues afferuntur in Hispaniã, Genuam, Venetias, & neq; vnus est, qui certè sciret, à qua insula esset connectus, propterea opus est ex alijs indicijs lignum eligere, quàm ex eo, in quo nascitur solo. eligatur verũ ex ipsius dotibus, id quod pinguissimum est, & oleagineum, densum, ponderosum, quod in medio nigricat, ac relucet, circumcirca sublutei coloris est, vel subalbidi, & quod aromatum odorẽ spirat, & si igni admoueatur, oleum ab eo resudat, his notis cognoscitur optimum Guaiacum, quod nonnulli palum sanctũ, alij Indicum lignum, alij alio modo vocant.

Ad secundam quęsiti partem, dicimus lignum hoc aduersus hunc affectum per nullam manifestam qualitatẽ valere, imò cum ipsius vsus ad multos alios sit morbos, præter gallicũ, potissimùm aduersus cõtagiosos morbos conuenire videtur. nam & ipso per decoctum nonnullos à scabie liberauimus, qui inungi abhorrebãt, sed potiùs contenti fuêre per xv. dies huius ligni decoctũ bibere, & ita sanitati restituti sunt. Cur verò ad

rò ad omnes valeat affectus, nulla alia potest reddi ex euidentibus causa, quàm quod in actiuis ac passiuis qualitatibus non multùm excedit, vnde ratione qua tale, & calidis, & frigidis cõuenit affectubus, sed & tali preditũ est à cœlo dotibus, vt sanguinẽ corrigat, & prauos omnes humores resoluat & mẽbra omnia roboret, ac in pristinum vigorem deducati. de actiuis verò & passiuis qualitatibus. dicimus esse calidũ ac siccum in secundo ordine remisso, esse calidum in secundo id ostẽdit, quia planè ac sensu cernitur esse calidum, nec caliditas est acris, vt tertiũ attingat ordinẽ, tamen humiditate quadã pingui nõ destituitur, qua corpora nutrit, imò si ipsius decoctũ nõ nutriret, vt iura faciũt, & oleagineorũ iura, nõ possent egroti tantã inediam ferre: Decipiuntur verò, qui putãt eius caliditatẽ accedere ad tertium ordinem, quod absurdum est: quia necessarium esset, vt caliditarem induceret, ex vsu vehementẽ. At quantũcunque sumatur nunquàm supra modum corpora calefacit, quod indiciũ est, tertium caliditati ordinẽ minimè attingere, sed in secundo tantùm esse, & qualitatum remissionem quandam habere, vt morbis frigidis, calidis, humidis, atq; siccis, aduertetur, neq; hoc mirũ sit cùm à Galeno edoceamur, multa esse sim-

plicia

plicia, quæ ex diuersis partibus contraria agũt, insuper Indicum lignũ nõ tantùm humana corpora nutrit, & in substantiã ipsorum cõuertitur, verùm & nutriendo omnes corrigit, qui sunt in corpore prauos affectus, nonnulli cõparant in nutriendo huius ligni vires ad ius pulli perfectè cocti, quibus nõ solùm cõcentimus, sed fatemur etiã magis robustũ esse hoc nutrimẽtũ, quod ex ligni decocto habetur, quàm quòd ex pulli iure, hecq; de huius ligni viribus, & quomodo huic morbo aduersari iure dici possit.

QVAESITVM II.

QVibus ætatibus magis cõferat, & si tutò pueris, senibúsque exhiberi possit.

BRASSAVOLVS.

Cùm Indici ligni natura, ac vires fiat tã mites, tam benigna, tãmq; ad iustã tẽperiẽ accedentes, omni ætati conueniet, vtrique sexui, & omni tẽperiei. Nobili Cęsari Orobono sex annorũ puero huius decoctu præbui, & à seua lue gallica, quam ex nutrice conceperat, egregie absolutus est, nihilque dispẽdij penitus vnquàm persensit, & viginti iam anni à curatione illa absoluti sunt, fertur apud Indos infantes à matris vtero prodeũtes, plerũq; discrimẽ hoc gallicę luis secũ afferre, & per totũ corpus pustulas spargi matres verò huius ligni, radicis decocto illo

illos sanitati restituere. in his verò ętatibus illud obseruãdum cẽseo, puerilis ac iuuenibus aquã potiùs, q̃ vinum esse adhibẽdã. cõsistẽtibus verò ac senioribus, vinum potiùs, quàm aqua præbeatur, tamẽ tanta est huius ligni benignitas, vt vini vel aquę decoctum vnicuiq; cùm indiget, in quacunq; sit ætate, præberi possit. Nam si puer sit vel iuuenis, huius ligni decocto indigeat, cùm ex prædictis aquã potius sumere deberet, tamen si morbus sit diutius, vt diu sit, quòd ægrotet vinum potius præbeatur, q̃ aqua, & è cõtrario cum senex, vt dictum est, vinũ potius sumere debeat, tamẽ si morbo nuper recẽter correptus sit, decoctũ in aqua potiùs bibat, quã in vino, & ita de alijs intelligẽdũ est. mulierculis etiã præbui, quibus egregiè profecit, vnde vtrũq; decoctũ vnicuiq; potest præberi ætati, & naturæ, vt ipsi exigũt affectus, & à senib. tutissimè ac puerulis insumi potest.

QVAESITVM III.

AN maribus, fœmellisue plus prosit.

BRASAVOLVS.

Ex his quæ statim superiùs dicta sunt, huic quæsito satisfactũ esse videretur. Nunc verò reperimus vtrasque naturas ex his decoctis in sanitatem restitui, vnde ad naturæ mollitiẽ videretur potiùs aqua mulieribus esse præbenda, vinum autem viris: aut è

contrario, si exiccationem respiceremus. at experiẽtia ipsa ostendit vtrunq; decoctum vtrique cõferre naturis. fateor vero me pluribus viris hæc decocta exhibuisse quàm fœminis, quoniam & plures viri sunt hoc morbo affecti quàm mulieres, quoniã facilius est mulierẽ vnã multos inficere viros quàm virũ vnũ mulieres multas, tamẽ vtrũque possibile est. Verùm huius ligni decocta vtrisque naturis prodesse exploratũ est.

QVAESITVM IIII.

QVibus morbis præter gallicum præsentaneum sit hoc lignum.

BRASSAVOLVS.

In genere dicendum est nullũ esse morbi genus, cui nõ conferat huius ligni decocta, tamẽ nos peculiariter illis in his affectibus vsi sumus, & perfecisse experiẽtia ostendit, ad podagrã valere expertus sum, ad chiragram, ad artritim, ac ventriculi dolorẽ, ad ilij ac coli dolorẽ, ad phthisim, & ad vniuersum malum habitũ, & ad omnes frigidas, ac humidas ęgritudines, ad antiquũ capitis dolorẽ, ad hęmicraneã, ad cæphaleã, ad longa intestinorũ tormina, & ad lõgas omnes ægritudines, ad perennẽ tussim, ad pituitæ abundantiã, ad hydropem, & ad omnia in quibus opus est exiccare, ad frigidas ac humidas ventriculi intemperie., & omnium

membr

membrorum. ad destillationes, & ad peripneumoniam, multósq; post sumptum decoctum pinguefecimus, qui aliôqui nõ poterant ex plenisſimis dapibus pinguescere, & in summa cùm ad temperiem vergat, ad omnes ferè ægritudines conuenit.

QVAESITVM V.

SI fieret ex hoc ligno poculum, ficut ex tamarisco lienosis, an opem conferret.

BRASSAVOLVS.

Ita gallico affectui cõfert hoc populum, vt lienosis confert ex tamarisco poculum, quod nunquàm prodesse percepi, vel si profuit, nõ fuit sensu perceptum. imò non unquam iussi, vt Guaiaci frustula in vino, quod bibituri essent submersa seruarẽt. tamen nihil (quod viderim) profecêre. Verùm credendum est aliquid conferre posse, sed tam minimum est, vt vel vix nullo modo percipiatur, ratio verò dictat aliquo modo conferre posse.

QVAESITVM VI.

SI decoctum in thermarum aquis fieret, an magis proficeret, vt in dolo ibus & tumoribus scyrrhosis in balnei porretani aqua, in crustis & vlceribus, in aquis lucanis, quæ de villa dicuntur.

BRASSAVOLVS.

In cachexia præbui huius ligni decoctum in

in aqua Aponensis fontis, & in triginta dierum spatio ægrotans hæc in sanitatem restituta est. Erat verò religiosa mulier, quæ ad leucophlegmatiā fere deuenerat, idem q; de poiterano balneo iudiciū faciendum est, si in affectu gallico exiccare sit opus, & si ferro pro crustis & vlceribus sanandis indigeamus, in fontis villæ banei aqua, vel caldarij fontis decoctum fieri poterit: tamē nihil æquè humanā naturam adiuuat vti vinū, quod vires roborat, nutrit, penetrat, & alia sibi cōmista penetrare facit, resoluit & exiccat, verùm neque in thermarum aquis dococta despicienda sunt, præsertim cùm vehementer exiccandum est.

Nouem sequuntur quæsita circa ligni naturam ab eodem excellentissimo Alexandro Fontana nobis proposita.

QVAESITVM PRIMVM

Quomodo extrahatur oleum eius, & quibus morbis conferat.

BRASSAVOLVS.

Ex hoc ligno oleū duobus modis exprimi potest, & cùm pingue sit, facile extruditur. vnus est modus per impositionē in duplex vas, vt ex iunipero oleū educitur, ignē supra vas excitando. alter est modus vt chymistæ ex diuersis rebus per vocatas bocias oleum educunt, adest & pulcherrimus modus

dus, quo nos ex igne & glacie ex omnibus rebus oleũ extrudimus, potest, & quarto se stuca quædam huius ligni aut parua portio accendi, & iuxta cõnexam regulam applicari, vel iuxta pateræ concauum, tunc oleũ circa paterã breuissimè defluit. hoc indici ligni oleum durities in gallico affectu dissoluit, crustas exiccat, dolores mitigat, si affectæ partes inungantur, mirificum est in his, qui affectu gallico correpti sunt in faucibus, & in vtero, omnibus frigidis & humidis affectibus confert, & reliquis omnibus superiùs enumeratis affectibus.

QVAESITVM II.

AN meditullium eius sit reliquis partibus efficacius, cum sit ipsius centrum an è contrario distantiores partes propinquioribus sint maioris virtutis.

BRASSAVOLVS.

De cortice superiùs locuti sumus, & diximus esse quidẽ siccissimã huius ligni partem. At cùm odore careat, põdere, sapore, ac pinguitudine, ineptiorẽ partẽ esse iudicauimus, & potiùs esse abiiciendã, quàm ad opus medicum exercendam. De ligno autem ipso locuturi, primò illud notare debemus, inter ligna omnia, & omnes radices, aliqua esse quæ præter superiorem corticem, carnẽ habent à meditullio distinctã,

vt est cichorei radix, quæ superiorem habet corticẽ, quo in acetariis vescimur, & meditullium amarissimum quod abiicitur, & in nucis ligno cortex adest superior niger, & meditullium fistulosum, & inter superiorẽ corticem & meditullium adest lignũ veluti caro, & cichoreum etiam supra carnẽ, qua vescimur, hymen habet quod abraditur antequam edatur. Extant verò aliqua ligna & radices, quæ superiorem quidẽ corticem habẽt, sed meditullio carẽt, quod à cæteris partibus natura distinctum sit, vt est inter radices rapa, atque rheubarbaricum: nam corticem quidem superiorem habent, sed meditullium nõ habent à reliqua carne distinctum. in lignis vero lignum hoc indicũ corticẽ quidem habet, sed meditullio caret, à reliquo ligno præterquã colore distincto. & buxus corticem habet, sed meditullium non habet à reliquo cortice distinctum. in his, quæ meditullium habẽt à reliquo corpore distinctum, media inter corticem, & meditullium pars, semper potior est, & in vsu, nisi contingat meditulliũ esse densius, quàm medium inter corticem & meditullium corpus. quãdo meditulliũ densius est, caro media ad cibos magis apta est. quo verò ad medicaméti alias vires minus, vt in cichoreo cõtingit, & iu apio hortulano, quod
petr

petroselinum vulgò vocatur,& in aliis similibus, sed quæ meditullio carent, semper centrum versus exquisitiora sunt, vnde cùm hoc Indicum lignum distincto careat meditullio, vt inter radices & rhabarbarũ, idcirco dicendum est versus cẽtrum esse perfectiora,& quòd vires in centro vehementiores existunt,& licet in hoc Indice ligno pars quædam media videatur nigra,à parte alia versus corticem quæ subalbida est colore distincta,tamen hoc solum est, quo ad colorem, non autem quo ad substãtiæ continuationem,& ideò distinctum non habet meditullium à parte,quæ inter centrum sit & ipsum corticem,idẽ de rhabarbaro iudicium faciẽdum est,quod efficatiorem vim habet versus centrũ, quàm versus circunferentiã, licet quãdoq; in pauperibus cortice sim vsus,& egregiè subduxerit.efficacior igitur Indici ligni pars est centrũ versus. in reliquis verò in quibus meditulliũ varium est & herundinaceum, vt in nucis baculis,caro quæ inter meditullium & corticem continetur,semper melior existit,& ad rẽ medicamentariam magis apta.

QVAESITVM III.

Si lignum viride haberetur, an magis prodesset quàm id siccum, quo communiter vtimur.

BRASSAVOLVS.

Cùm lignum hoc magis recens est, tantò odoratius est, ac pinguius: idcirco tanto melius lignum est, quod recentius est, quàm quod inueteratum, experientia nimirum ostendit, quòd temporis processu & odorem & pinguedinem amittit, tamen magis amarũ redditur, cùm magis exiccatur, veruntamen nunquam habere possumus recentissimum, quoniam & si citissimè ex India ad nos afferatur, citius afferri decem & octo mensium curriculo non potest.

QVAESITVM IIII.

AN lignum ponderosius eligibilius sit, cùm Galenus quinto Aphorismorum libro Aphorismo 26. electionem aquæ ex pondere reprobet.

BRASSAVOLVS.

Rerum naturas diuersas esse constat, vt aliqua põdere probentur, alia leuitate, aqua improbatur ponderosa, quia talis per humanum corpus minus permeare potest, quod est optimæ aquæ proprium, scilicet corporis partes facilè penetrare. Plinius verò præ cæteris ostendit non probari statera aquas, quoniam frustratur diligentia, cùm nulla sit magis alia ponderosa, sed aqua illa apud Hippocratem leuis intelligitur, cæterísque melior, quæ humanum corpus faciliùs per-

meat

meat, & partes minimè obstruit. illa verò intelligitur esse grauis quæ corporis partes non permeat, sed illas potiùs obstruit. Indicum verò lignum, quod elementum non est sed ex elementis compositum, in quo adsunt terreæ partes aqueis vehementer mistæ, densum esse debet. & quantò magis densum est, tantò habet ponderosiores partes, itaque densitate probari debet, ac pondere, quæ vires ipsius vehementiores esse ostendunt, sicut & id rhabarbarum efficaciores vires habet, quod ponderosius est: & ita de aliis multis rebus dicere oportet. alia verò raritate probantur, & leuitate, non autem densitate, ac pondere, sicuti agaricum.

QVAESITVM V.

QVid potius in ligno indagandum sit, an pondus, an gumositas, an aromaticitas, an aspredo illa oliualis immatura.

BRASSAVOLVS.

In compositis medicamentis, in quibus multa insunt simplicia, quæ ad vnam formam rediguntur, non dicitur per hanc formā agere, ratione huius, vel illius simplicis, sed omnino simul mistorū rationē agere, licet membrum, quod vno indiget, illud ad se traheret, & aliud mēbrū quod alio indiget, hoc etiam ad se traheret, ita in simplicibus

dicere oportet ex quatuor elementis cōpo[...]
tis, ex quibus multæ secundæ resultant qu[...]
litates, secundùm omnes illas agunt, & non
secundùm vnā particularē, quanquam dic[...]
etiā posset ex aromatica illa qualitate co[...]
ipsum roborari, & cerebrū, & ex cōse[...]uent[...]
neruos, ex gummea illa substantia & pin[...]
gui præduros tumores & pustulas emollir[...]
ex pondere substantiæ densitas ostenditur[...]
qua notatur vires etiam in ipso magis inte[...]
sas, itaque secundùm diuersās qualitates se[...]
cundas diuersa agit. In hoc igitur Indico li[...]
gno hæ omnes qualitates secundùm diuer[...]
sa intentiones cōsiderandæ sunt, & secund[...]
quod ex ipsis tertia quædā vis resultat, mul[...]
tis aduersandi affectibus apta.

QVAESITVM VI.

[...] Indicum lignū cōbureretur, an ipsius
S cinis alicuius esset roboris gummea na[...]
tura, & aromatum odore exhaustis.

BRASSAVOLVS.

Vt diuersorum lignorum cineres viribu[...]
diuersi sunt, nā roboris cinis efficacior est, a[...]
vehementior salicum cinere: ita huius lign[...]
cinis, est roboris cinere ad exiccandum, a[...]
roborandum vehementior, & quāuis aroma[...]
tum odor, & gūmea natura per adustionem
auferantur, tamen non aufert, quod exiccet
& membra roboret, hoc cinere vsus sum a[...]

cinerẽ conficiendum ad alopecias, & ægrotantes sanitati restituti sunt.

QVAESITVM VII.

AN puluis ipsius debeat exquisitè in pollinẽ redigi, vt de pipere & colocynthide ambigunt practici.

BRASSAVOLVS.

In tenuissimum puluerẽ redigendus est, vt vires omnes integrè in decocto spargantur. nam si in maiora frustula redactũ esset lignum, cùm durissimum sit, vis ipsius in aquam, vel vinum haud facilè reciperetur, & ideo cõmodissimus modus hic fuit, lima in tenuissimam scobem lignum illud reducendo, neque illa ambigua, quæ in pipere & colocynthide dicuntur, in hoc ligno contingere possunt, quia piper partes quibus inhæret adurit, & colocynthis exulcerat. At huius ligni pollen si intestinis inhæreat, illa roborat, & vna ventriculi vires auget, idcirco in tenuissimum pollinem conteri debet.

QVAESITVM VIII.

SI puluis hic bibatur, an conferat cùm indigestibilis sit, vt aurum & cerasorum semina.

BRASSAVOLVS.

Et si puluis hic cõcoctionẽ nõ admittat, tamen cùm ipsius qualitates à naturali calore actuantur, in humanum corpus agunt, vt rel

vt reliqua agunt medicamenta, quæ concoctionem non admittunt, tamen à naturali calore in actum agendi redacta, vel alterant vel subducunt, neque hoc scilicet non posse concoqui à medicamentis aufert, quia agere possint. at neque aurum medicamentum est, nec cerasorum semina, quamuis de auro dici possit quod secundùm vires, quæ illi ab authoribus attribuuntur, agit.

QVAESITVM IX.

AN huius pulueris vis post aliquot menses exoluatur, vt probi medici de aliquorum simplicium puluerizatorum fatentur, quòd scilicet tempore fatiscant.

BRASSAVOLVS.

Huius pulueris vim exolui, non quidem post aliquot menses, sed post aliquot dies planissimè constat, idcirco singula vice quo decoctum paratur, iubeo, vt tanta huius ligni quãtitas lima in scobẽ reducatur, quanta ad coctionem illam satis sit. Nam aromatum odor expirat, pinguedo consumitur, quæ omnia in ligni soliditate conseruãtur, & breuius etiã huius ligni vis, quæ in soliditate continetur, quàm aliorũ vis euanescit.

Hæc sunt quindecim quæsita, quæ excellentissimus vir Alexander Fontana Mutinẽsis medicus, mihi proposuit enucleanda. at optassem potiùs, vt ipsemet interfuisset, quàm

ãm absens hæc legere. non dubitamus et-
im, & hunc doctissimum virum prędictis
utionibus aliquid egregij addidisse, hæc-
e de Indici ligni exhibitione sint satis.

NOn diu est, quòd ex India in Italiã ra-
dix quædã aduehitur, quã chinam vo-
t, quæ nostratũ cannarũ radicibus similis
, imò & cannarũ Indarum radicẽ esse nõ
bito, neq; multùm adhibeo ipsi chinæ fi-
m, quoniã nullas videtur habere qualita-
, ex his quæ ostendunt medicamenta edu
re, aut vires aliquas habere medicamenti-
s. nam neque odorata est, neque pinguis,
q; põderosa, neq; dẽsa neq; amara, neque
lucida, neque dulcis, sed penitus insipida
leuis, rara, absq; vlla pinguedine, & abs-
llo odore, idcirco chinæ fidẽ nullã adhi-
mus, quãquam planum sit chinam ipsam
ccare, cùm sit siccissima radix, tamen ne
s decoctum, & sumendi modum præter
mus, ita decoctum conficere oportet.
Recipe radicis vocatæ chinæ ℥ viginti-
s, quas in vigintiquatuor partes diuidi-
t vnaqueq; pars vnoquoq; die sumi pos-
únceq; portionẽ sumendã de die in diem
inimas partes, ad quadrãtis quantitatẽ
dito, & ad iguem suspẽdatur, vel supra
oda vas ponatur, vt ebulliat in tribus
e bocalis (ita enim in præsentiarum
me

me loqui liceat, & vti vocabulo bocale) vas autē in quo ebulliturum est, mera sit olla vitro delinita. sex bocalorum capacita is ollám ... probè regito, & lēto igne coquito tandiu verò coquito, vt duæ ex tribus partibus supersint, posteà ab igne remoueto, & rectam semper seruato, singulis diebus hoc modo facienda est decoctio. qua eodē die vti debes. nam alterius bona nō est si ... usum sit naturaliter adstrictæ al..., in decoctione prædicta imponatur semiūcia radicis, apij, & simul bulliat, is qui affectus est singulis diebus in aurora, paruam phialam accipiat huius decocti, tantum calidi quantum ferri possit, & si integrè phialá exhaurire non poterit, maiorem saltem partem exhauriat, & id quod facile insumere poterit, in lectóque sit, & probe tegatur, vt sudor euocetur. nam quantò vehementius sudabit, tantò melius erit, è lecto interdiu surgere poterit. domum verò minimè exeat, imò à ventū caueat, primorum saltem octo dierum spatio. Si interdiu sitiret è decoctione bibat, & si biberit illam semper calidam quandoque frigidam bibat, tamē melius est, illam valde calidam sumere.

Horum cibus per primorum quindecim dierum spatium sit pullus elixus, nō autem assus, à salsis cauere oportet, dum hic ord...

seru

seruatur, ab acetosis, & acribus.
Si delicatulus sit, qui mane & vesperi gallinas, & gallinaceos pullos semper edere nequeat, perdices edat, phasianos, hœdos, vervecis carnem, & similes, in chynæ insula pesce, semper non edunt, sed nonnunquam, quia (vt ferunt) infernam aluum ad excernendum prouocant.
Scito autem in insula chynæ in qua lignum istud oritur, medicos priscos non cohibere, neque vinum si affectus sit imbecillus, illa etiam insula hæc in vniuersum prohibent coitum, acetum, res acetosas, res salsas, porcinam carnem, caprinam, & gallorū carnem, reliqua hœdi permittunt, tamen præcipuus eorum cibus est pullorum caro, & caponorum elixa.
Si is pauper sit & ligni impensas euitare cupiat, idmet lignum qui ebullierit, accipiat, & in frustula adhuc minora, quàm est, incidat, & secundam faciat decoctionem, hócque ter & quater fieri potest, & ad. decocta sunt vtilia.
Si ægrotus vlceribus scateāt, tenuia accipienda sunt lintea & in decoctū immergenda, & supra vlcera imponēda, quæ neq; sigilla sunt, ex his madefactis linteis proficiet. Quarto à septem diebus vltra ad quintum decimū videlicet diem, in affectis partibus

doloι

dolor augebitur, posteà melius habere inci-
piet, vt vigesimo die in sanitatem restitutu
sit, etiam si magnis vexaretur vlceribus.

Si quispiam decoctum istud supra vigesi-
mum quartum diem insumere voluerit, ho
illi sponte concedatur, & quod illi placuer
perseueret. Id autem fit, cùm viderit se sani-
tati exquisitè restitutũ, si aluus adstricta fi
clysteriis alternis saltem diebus vtatur, sin
verò clysteres vocati cõmunes, vel fiat hic
qui sequitur clyster:

℞. Maluæ Violarum
Boraginis Buglossi
Singulorum Man. j.
Hordei ℥ j.

Misce, & fiat decoctio secũdùm artẽ, poste

℞. Huius decocti ℔ j.
Olei communis ℥ iiij.
Zuccari rubri ℥ j.
Salis communis ʒ ij.
Misce, & imponantur.

Nota etiam, si vires constent, & ægritud
in inferioribus mẽbris occulta sit, hic ægro
tus ad septimum vsq; diem tenuissimo v
ctu vtatur, nihil verò aliud in hoc tempor
spatio edat, quàm passulas, amygdalas,
panẽ, neque etiã in magna copia, nota insu
per huius radicis vsum, non solùm esse a
morbũ gallicũ, sed & ad alios affectus. al

verò

verò affectus, qui chynæ decocto sanantur, sunt hydrops, obstructio, & potissimum ventriculi obstructio, iecoris, & lienis, venenosis medetur morbis, hæmorrhoidibus succurrit, paralyticis conuenit, capitis dolori cõtinuo, siue sit ob gallicũ affectum, siue ob id, quod dum sit alsciosus, siue ab aliis humoribus, & ab alia causa cõuenit, & iuncturarũ doloribus potissimùm à causa frigida excitatorum, quartanæ aduersatur, & vnicuique cõtinuæ febri obstructioni iũctæ, modò diuina sit, neruorum doloribus à frigida causa succurrit, dentiũ doloribus opitulatur, si decoctũ calidũ in ore sumatur, valet etiam ad hydropas, & ad vrinæ difficultatem, lapsum ventriculum rectificat atq; roborat.

MODVS BREVIOR PRAEBENDI DECOCTVM LIgni vel radicis chynæ.

ALij alio vtuntur modo ac breuiori, nã huius radicis vnciam accipiunt, & illam in tenuissimas incidunt partes, ita vt singula pars non sit maior quadrante, posteà in tribus aquæ boccalis in noua olla infusione ponunt, & per viginti quatuor horas dimittunt, posteà igne lento ebullire faciunt, ollá que sit probè tecta, ne fumi extrà euaporẽt, quoad fuerit coctum, dimidia pars resoluta, posteà colantur, &

in vitreũ vas, vel in fictile vitro delinitum reponuntur, vásque per septem dies apud ignem seruant, vt semper tepidum maneat: lignum verò quod post primam hanc decoctionem relictum est, in vmbra exiccant, & ita singulo die decoctionem fieri iubent. & cùm decoctio vna facta fuerit, statim ligni aliud in infusionem ponunt, in qua per viginti quatuor horas immorari volunt, post eà vt dictum est decoqui monent.

Ex præscripto decocto semiampulla adueniente aurora accipiatur, quod, vt ferri possit calidũ fit, & stragulis vt sudet probè tegatur. nam totis viribus excitandus est sudor, post sudorem linteis calidis perfricetur, & exiccetur, interuláque mutãda, ac lintea, posteà per aliquod temporis spatium in lecto quiescat, itaque hora noctis prima eandem decocti quantitatem accipiat, & tegatur, in hócque permaneat loco vsq; ad sequentẽ diem, cibi sint pulli gallinacei absq; sale elixati, tamẽ nõnihil croci in iure ebulliatur, & coriandrorum, prádij hora sit integra ante meridiem hora, ex prædicta aqua quantum lubuerit bibatur, passulæ edendæ sunt. & recens panis, potest etiã ex omnibus cõseruis edi. siue ex melle confectæ sint, siue ex zuccaro, & hoc tam in cœna & prandio, quàm in aliis temporibus, cœna ex passulis erit

erit, amygdalis, auellanis, & pane. & de prædicta aqua quantò plus bibitur, tãtò melius esse existimatur, vnde si id totum quod singulo die fit bibatur, melius est.

Interdiu domum exire poterit: & supra omnia flatus, frigus, nocturnum tempus, & præ cæteris coitum euitare oportet.

Per viginti quatuor dies hic ordo absque intermissione seruandus est.

Si radix hæc tibi deficeret, duas vncias ex illo recipito, quod ex prędictis decoctionibus exiccare fecisti, nam duæ vnciæ iã ebulliti pro vna non ebulliti satis erunt.

Si ægrotus iste vlceribus scateret, lintea in decoctum madefactio, & supra vlcera ponito, & cùm exiccantur alia madida indantur, & deinde alia.

Postquam per viginti quatuor dies hunc ordinem seruauerit ægrotus, per subsequentem mensem victus ratione moderata vtatur, ne recidiuet.

Scito vero priùs, quàm decoctum istud recipiatur corpus vniuersum purgandum esse, vt humores, qui in illo superabundant exigunt: hi sunt modi sumẽdi huius radicis chynæ decoctum.

Ego huic radici non fido, licet nonnunquam illa in meis ægrotis, qui ita voluère vsus sim, quoniam neq; odorem habet, neq;

ſaporem, neque pinguedinem, neque colo
rem, neque pondus, neque leuitatem, qua
oſtendere poſsint per aliquis manifeſtas v
res actionem ſuam perficere, idcirco illam
neglexi, imò ſi illi fiderem, iam ex vino il
lam exhibere cœpiſſem, & ſenæ commiſce
re, polypodio, & aliis rebus, quæ in Guaiac
decoctum nunc reponuntur.

Scito etiam in hoc chinæ decocto, ſi vlce
ra adſint vel durities, quæ per decocti impo
ſitionem non aboleantur, ſuperioribus lini
menti vti debemus.

His omnibus præſcriptis modis gallicu
affectus in ſanitatem reſtituitur, per ſuffum
gia, per cerata, per inunctiones, per Guaiac
decoctum in vino, vel in aqua & inſuper pe
decoctum.

Nonnulli potentiali cauterio in hoc af
fectu vtuntur, & dicunt ex his, quæ hunc af
fectum in ſanitatem reſtituunt cauterium
eſſe præcipuum. nota verò, ſi in gallico affe
ctu durities adſint, quæ difficulter, vel nun
quam remolliãtur, tunc ſupra duritiẽ hanc
cauterium poni poteſt, & ſcyrrhum exulce
rare, quoniam hæc via eſt ducendi in ſani
tatem, ad quam hæ durities nunquã perue
nirent, veruntamen exercere cauteria in cru
ribus & in brachiis, vt nonnulli fecere, ad
materiam aduertendam longè peius eſt,
quàm

quàm talium generum cauteria non adhibere, nam plerunque vlcera fiunt, quæ sanitatem nũquam admittunt, & periculo non vacant. Et si dicas talia etiam fieri oportere, quando supra durum tumorem ponuntur dicimus quando supra durities adhibentur, duritiem ipsam dolorem inferre, neque hominem dormire sinere, at cùm per cauteria aperiuntur, exhalant, & dolores cessant, vnde si cauteria nihil aliud fecissent, quàm auferre dolorem hoc non modicum esset, sed vlcera quæ per cauteria fiunt, vbi praua affectio non est, neq; vlla exulceratio, neque scyrrhos, prauã affectionẽ in eum inducunt locum, in quo nõ erat, propterea in aliis locis à duritiebus cauteria faciẽda non sunt. quanquàm nonnulli scriptũ relinquerint in hoc affectu cauteria maximum esse secretum, arbitror hos præsidium hoc imaginatos esse, quia Plinius de lychene nouo morbo apud antiquos, dicit Romam confluxisse medicos, qui actualibus cauteriis lychenem sanabant, & pulchrum addit fœdiore cicatrice, quàm morbo. nam cicatrix ab igne inducta erat multò fœdior, quàm ipsa lychene, vt etiam in morbo gallico contingeret, si actuali igne curaretur.

Notáq; ad nouos morbos & præsidia, & medicos ab India in Italiam confluxisse, vt

etiam ex India nunc ad gallicam luem medicamenta sunt in Italiam translata, fortè quia huius generis morbi sunt illis regionibus proprij & per contagium fuêre per totã Europam sparsi, sed vtinam neque indica mendicamenta, neque indicos morbos cognosceremus.

Nonnulli etiam sunt, qui alio modo hũc affectum sanare conantur, quem modum ego expertus sum, & neminem in sanitatem reperij restitutum, neq; ex eo restitui posse arbitror. At ne modum hunc desideret, hic est qui sequitur, in primis corpore diligenter expurgato hoc modo stuffa (vt eorum vocabulo vtar) fiat.

℞. Aquæ dulcis quantum videbitur

Maluæ	Florum chamæmelini
Bis maluæ	Meliloti
Rof. rub.	Lãpatij
Fumi terræ	Senæ
Polypodij	Stœcadis
Epithymi	

Singulorum Man. j.

Misce, & bulliant secundùm artem, vt quæ sint dif icilioris coctionis prius, quæ verò facilioris, posterius imponantur, & ægrotus in stuffa sudet, postquam sudauerit aquam quæ sequitur bibat:

℞ Fumi terræ

Lupin

Lupinorum Lapatij
Althææ Enulæ
Hyssopi Cap. Ven.
Singulorum ℔ ß.
Vini cretici ℔ iiij,

[I]n hoc vino hæc infundantur ad emolliendũ [p]er diem & noctem, posteà addatur theriacæ [A]ndromachi ℔ j. ß. & in alambicum pona[tu]r, ac distilletur, aqua quæ descendit & col[li]gitur, post sudorem ad tres vncias insuma[tu]r, & duabus aquæ boraginis vnciis miscea[tu]r, & ita singulis sex diebus fiat stuffa, & a[qu]a ista bibatur. arbitrantur hi hoc modo [a]gendo gallicum morbum exire, at nos [ce]nsimus neque etiam si singulis diebus fu[me]ntur, posse hoc efficere.

Nonnulli sunt circulatores, qui profiten[tur] se hunc morbum sanaturos ex sumptio[ne t]antùm pilularum, & præbent pilulam v[na]m ex vocato præcipitato, quod ex vino [argu]mento conficitur, pilula hæc summopere [a]gitat corpora & vehemẽtissimè educit, [a]li tamen integrè sanitati restituuntur, li[cet] post summã illam euacuationẽ leuiores [sib]i videãtur. sed cùm pilula illa vires deii[ci]at, ac perturbet, propterea deinceps in de[teri]us delabi, ac ruere videntur, & aliis in[dige]nt præsidiis, quàm sit vna ex præcipi[tato] pilula. quempiam vidi, qui hanc pilu-

 lam

lam imbecillo ægrotanti præbuit,& statim ante prandium desideratus est.

Hi sunt modi, qui ad hoc vsque tempus in vsum deuenêre, vt hi in sanitatem restituantur, qui morbo gallico affecti sunt, tamen inunctio, ac decocti Guaiaci potio illa sunt, quæ potissimùm ac verè in sanitatem deducunt, nunc verò quædam particularia occurrunt consideranda, quæ in hoc affectu contingere solent.

Nonnulli neque doloribus infestantur, neq; pustulis, neq; duritiebus, neque re aliqua ob quã dici possit, quòd gallico morbo affecti sint, hoc solo remoto, quod illorum pili decidunt, tamen prius vel bubone in inguinibus correpti fuêre, vel exanthematibus in præputio,& cole, vel in ore, breui verò ex his in sanitatem restituti sunt, aut etiã aliquis horũ affectum perseuerauit, in casu capillorum, & pillorũ defluuio prouidendũ est, ac cùm huius curationis propositum à capillorum profluuio inceperit, idcirco in genere de capillorum profluuio,& alopecia, tractare incipiemus.

DE CAPILLORVM, PILLORV'MVE DEFLVuio,& Alopecia.

De pillorum defluuio,& Alopecia in genere loquemur, vt exquisitè sint pe-

tra-

ractata, antiqui medici de omnibus deflu-
uij capillorũ causis locuti sunt, præterquàm
de vna, quæ est defluuium capillorum à lue
gallica. nam sicuti antiquitus gallica lues
non extabat, ita neque capillorum deflu-
uium ab hac causa, tamen necessarium erit
ntereße humores etiam in defluuio capillo
rum à lue gallica.

Galenus in primo capite primi libri de
compositione medicamentorum secundùm
locos capillorũ defectus duplicem causam
assignat. Vnam ab humorum inopia, aliam
ob corruptos humores, qui capillorum radi
ces, & pillorum vitiant. ex his verò causis tres
possunt contingere passiones, quæ sunt alo
pecia, caluities, & ophiasis.

Capillos verò plantis comparat, sicut
enim plantæ ob nutrimenti inopiam exic-
cantur, & pereunt, ita capilli ob nutrimen-
ti inopiam decidunt, & caluitium fit: pro-
pтereà in senibus fit, quia iam cœperũt non
transmittere nutrimentum ad nutriendos
capillos, caluitium igitur simpliciter fit ob
humorum inopiam, & cùm ex ætate con-
tingat, non resarcitur, propterea de calui-
tio nihil dicimus, tamen si in iuuentute
contingeret, corrigi posset, & antequàm
superueniat, retardari posset, caluitium igi-
tur præteribimus.

Plantæ nonnunquam exiccantur non ratione defectus nutrimenti, & humoris, sed quia vitiatus humor ad illas pertingit, vt cùm arbores exiccãtur ad cuius radices feruens aqua pertigerit, ita circa capillos ob vitiatos humores duo contingunt, alopecia videlicet,& ophiasis. Est verò alopecia capillorum defluuiũ, quo homo vulpibus assimilatur, quibus è cauda pili decidere, inde verò nomen sumpsit hic affectus, quia vulpibus frequenter contingit. at ophiasis cutem serpentibus similem facit, tamẽ vtraq; affectio in causa cùm alia conuenit, quæ est vitiatorũ humorum abundantia. Scito autẽ in alopecia pilos cum aliquibus cutis maculis decidere, in ophiasi autem pellem etiam excoriari. Sunt verò humores qui capillorũ radices adeò vitiãt,vt capillorum defluuium contingat, quod est symptoma ab affectu præter naturã,qui in capite est depẽdẽs, cui medendũ est,& non capillorũ defluuio, propterea à Galeno in primo capite primi de cõpositione medicamẽtorũ secundùm locos libri dicitur, oportet enim veluti in aliis sic & his affectioni mederi, cuius accessio siue symptoma est vitiatus capillus, si verò petas,quinã humor hic sit, Auicenna respondet, à bile, fieri posse, à pituita, ab atra bile, & à corrupto sanguine. Galenus verò ita hu-

mores

mores nõ exprimit, tamẽ & ipse dicit, quales autẽ tandem sint corrupti humores, ex cutis capitis colore cognosces, aliquibus enim mutata albidior apparet, aliquibus nigrior, aut pallidior, quare in istis primũ totius corporis purgationẽ adhibebis, aut pharmaco pituitam ducente exhibito aut quod bilem pallidam, aut nigrã trahit, coniectura redundantis humoris, ex colore cutis facta, vt tres humores à Galeno referuntur, qui possunt esse alopeciæ, causa deprehendatur. de sanguine verò nihil dicit, quia si sanguis sit, necessariò corruptus est. verũ tamen apud Galenũ sanguis cùm corrũpitur, amplius nõ est sanguis, sed statim in bilem cõuertitur, & in alios humores, idcirco neq; diceret sanguinẽ corruptum esse causam, sed humorẽ illũ, in quo cõuersus est sanguis. alopecię igitur, & defluuij capillorum causæ sunt acres humores putrentes, qui siue huius generis sint, siue alterius cutem inficiunt, in qua capilli infixi sunt, vt herbę in terra, & cute ob hos acres & putridos humores affecta, capillorũ radices corroduntur, & decidunt. Idem faciendũ est in pilis iudicium, qui in reliquo corpore sunt, hæ sunt alopeciæ causæ, iuxta Galenum.

Veruntamẽ in capillorũ defluuij reddendis causis, Auicenna negligendus minimè

est, à

est, à quo hæc desumuntur, capillorum defluuium (& quod de capillis dicimus, de aliis etiam intelligatur pillis) vel capillorum diminutionem, aut ipsorum penitus ablationem, contingere vel per causam, quæ est in materia, ex qua capilli fiunt, vel contingere per causam, quæ est in membro in quo nascuntur. De vtroque horum à nobis diligenter tractandum est de causa, quæ à materia prouenit, dicamus, quod vel materia penitus abest, vel modica est si penitus absit, caluitium sequitur, si verò pauciores euadant capilli, vel est materia pauca, quæ in membro continetur, in quo capilli generantur, vel adest quidem multa materia, sed ad superficiem non pertingit, imò latitat in profundo, itaq; ad cutem nõ mouetur, vt exire possit, & in capillos conuerti, vel fortè multa quidem est, & ad circunferentiam peruenit ac cutem. sed cùm ibi adest à præsente in loco humiditate obtunditur, nam materia hæc quæ capillus fieri debet sicca est, sed humiditas in loco præsens, videlicet in capitis cute, huius humoris siccitatem ad humidum alterat, & in capillos conuerti non potest, vtpote qui materiam exigunt siccam, hoc pueris contingit, mulieribus, & eunuchis, qui barba carent, non ob id quia materiam ad barbam idoneã non habeant,

sed

sed quòd antequàm ad illum determinatum locum in quo pilli fieri debent, perueniat, siccitatem amittit, & ita in pillos conuerti non potest: puero autem paulatim crescente, quia semper exiccando procedit, barbam emittere incipit. hoc verò neque eunuchis contingit, neque mulieribus, quia nunquàm exiccantur.

Potest etiam contingere capillorum defectus, ex temperiei frigiditate, quia scilicet homo sit ita frigidus, vt multa non fiat effumatio idcirco frigidi paucos habent capillos, & modicam barbam.

Si verò causam petas, cur in aliquo humano corpore pauca sit pilorum materia, dicimus hoc posse contingere, & per se, & per accidens. Per se quidem, vt cùm in corpore adsit materia, ex qua pili generantur, quæ est materia fumosa sicca, per accidens verò contingit paucam esse materiam ad pilos gignendos aptam, quia materia oblongam ægritudinē exiccatur, vel ob hecticam, vel ob phthisim, natura ob siccitatē ab his morbis inductā non relinquitur in corpore materia, non tantùm ad generandos capillos, sed neque ad illos, qui adsunt nutriendos, hoc idem in hominibus contingit, qui venenum potarunt, si superuixerint, & in his, qui ... à vipera commorsi. tauri qui à vipera in pede

Pede, vel in aure commordentur, non mo-
riūtur, sed pili omnes illis decidūt, postea
sanitati restituūtur; hoc fit, quia illud exic-
catur, quod pilorum nutrimentū esse debe-
re, & pili ipsi decidunt, hoc in arboribus
æstiuo tempore cōtingit, quando non irri-
gantur, & nutrimento carent, quo folia nu-
triantur, ac decidant, quia in solis calore
nutrimentum illud consumptum est, imò à
nonnullis notatur, quod si caput & totum
corpus frigido linimento inungeretur, ca-
pilli non generantur, nec pili, quia mate-
ria ex qua fiunt intus, ad alias partes repe-
cutitur, quæ non sunt cutis, & in quibus ne-
que capilli, neque pili nascuntur.

Quandoq; non est materiæ defectus, sed
potiùs in loco est, in quo pili fiunt, & capil-
li. Auicenna tres modos assignauit ex loci
parte, in quo pili nascūtur, vnus modus est
quia ad hūc locū capillorū, materia nō pe-
netrat, hoc verò cōtingit, quia locus est ob-
structus, alter modus, quia locus nō est qui-
dem obstructus, imò potest materia per il-
lum permeare, sed cùm est in loco, ob eius
nimiā latitudinē nō retinetur, sed exit. ter-
tius modus est, cùm hęc materia in loco re-
tinetur, sed in eodē etiā corrūpitur, & qua-
litatem requirit, quæ ad pilos generandos
inepta est, imò in hoc loco dissoluitur, v

videa

videas membrũ hoc,in quo capilli gignuntur, posse habere meatus nimis arctos,nimis latos,& praua qualitate affectos. Recẽtiores medici tres distinctos affectus in capite facere videntur, Thiriam, Alopeciã,& Tireã.ita verò differũt, quia Thiria serpentis formã in capite facit, Alopecia hanc non facit,sed expilationẽ reddunt, qualẽ vulpes quandoq; habere solẽt. Tirea verò absq; pilis vestium relinquit, & in eodẽ loco pili nunquàm nascũtur, at de his tribus nõ erat faciẽda mentio, quoniã tertium hoc, quod Tireã vocãt,ab his longè distinctũ est,& ab antiquis area vocatur,de qua Galenus seorsum ab his morbis locutus est,idémq; Græci omnes fecêre, simul verò de Thiria, & Alopecia locuti sunt, vnde Area,& hæc alia distincti sunt pertractãda, hæc verò Alopecia,scilicet & Thiria,quia in materia conueniunt,& sola differunt forma vnà sunt pertractãda, nam ab vnoquoq; humore prauo corrodente,& acri, vel salso fieri possunt,& ideò Galenus in primo de cõpositione medicamentorũ secũdùm locos,dicebat,ambo hæc,scilicet Thiriã,& Alopeciã esse vnũ ma lum secũdũ morbosam affectionẽ, nomine autẽ iuxta figurã tãtùm diuersa, Et si petas quomodo serpẽti assimilẽtur, id nõ est credendum,quod nõnnulli dicũt,assimilari,scilicet

licet serpenti in colore,& in figura, at h
absurdum est,sed tantum assimilantur (
dicit Aetius lib. 6. cap.55.) in tortuositat
quia tortuose capillorum casus incedit,
serpens facit, qui tortuosè serpit. nonnull
vidi, quibus à capitis vertice in imum,qu
dam expilationis tortuosa linea,totum fe
caput circundans apparebat, & ita inced
bat,vt serpēs prorsus videretur, vnde & G
lenus præcitato loco dicit,serpenti enim
milis læsa capitis pars in ophiasi appare
hæc similitudo in tortuositate tantū intel
genda est.alopecia verò dicitur. nō tantū
quia sit affectus,qui vulpibus frequēter co
tingat,quantū quod deformātur, vt vulp
illæ deformari vidētur, quæ huiusmodi
stillationem patiuntur, præsertim cū cau
ipsis expilatur,& Paulus lib.3.cap. 1.inqu
ophiasim, & alopeciā solo schemate diff
re,hæc enim(scilicet ophiasis)tortuosis &
bliquis spatiis ad instar anguis locum de
brat,comámq; vario colore tinctam ost
dit,alopeciæ verò quòd eo mali plerūq;
pes corripiātur,vt Paulus velit inesse co
ris diuersitatē,in ophiasi præter tortuosi
tem, at si intelligat hunc colorē esse ra
ne humorum,secum facimus,verùm & a
pecia eandē habet in colore diuersitatē.
verò color hic secūdùm diuersos humo

qui alopeciam, & ophiasim faciũt diuersus. Nam vt Galenus notat, quales sunt corrupti humores, talis est color, imò corrupti humores ex cutis capitis colore cognoscuntur. aliquibus enim mutata arbidior appa-ret, aliquibus nigrior, aut pallidior, idcirco dicamus cum pili decidunt, & cutis capitis alba appareat, pituita est quæ ophiasim, & alopeciam parit, si pallida sit, vel lutea, bilis est: si subnigra, atrabilis: si rubra, sanguis. Cũ verò possint esse misti humores, propterea & varij erunt in cute colores, hi verò & illi esse deprehendentur ex colorum diuersitate, qui oculis præsentantur.

Quandoque imaginatus sum alopeciam ab ophiasi in hoc differre, quare alopecia semper sit ab vno humore facta, vt à bile, siue à pituita, siue ab atrabile, siue à sanguine, ophiasis verò à diuersis sit facta humoribus, & ideò non tantum capilli in ipsa decidunt, sed & cutis ipsa maculatur, vt serpentes diuersis coloribus aspersi sunt, & tantò magis erit ophiasis, quantò plures erunt colores, tunc verò plures erunt, si ex omni humorum genere conficiatur, nam ex omnibus humoribus cutis capitis varia fiet, vt nigra, alba, pallida, lutea, rubra.

Galenus in secundo methodi libro, vbi nominum ægritudinum vnde sumantur,

rationẽ ponit, ait, nõnũquàm sumi nomina à similitudine ad aliquid extra positum, & exẽplũ præbet de ophiasis, & alopecia, multa etiã de his affectibus scripta sunt in libello Galeno adscripto de remediis paratu facilibus, in quo loco ita definitur, alopecia est pilorũ denudatio, qua locus affectus apparet colore prorsus exangui, Galenus in xiiij. Methodi medendi libro dicit ophiasim, & alopeciã ex eo esse morborũ genere, in quibus naturale aliquid est amissum. hæc sunt propè libri calcẽ. Paulò post ait, At prorsus quidẽ prodito eo qui pilos alit succo, caluities oritur, eodẽ vitiato, tum quas ophiases Græci vocant, tum alopecia proueniunt.

A recentioribus verò alopecia definitur, esse capillorum casum cum vlceribus, sine squâmis, & furfuribus, veruntamen de capillorum casu, & absque furfuribus, & squammis ita esse constat. At hec ambiguum est, nunquid necessarium sit in alopecia vlcera adesse, dicimus de ipsius essentia non esse, quod capitis cutis vlceribus scateat, quoniã & cum vlceribus & absque vlceribus inueniri potest alopecia, tamẽ turpem habere colorem plerunque constat, & talem, qui humorem, qui abundat, sequitur: idcirco in alopeciæ definitione vlcera ponere necessarium non est, imò si vlcera adsint, erit potiùs

tiùs area, quàm alopecia: quia in area capilli decidunt, & cutis relinquitur vlcerata, in alopecia verò vlceratam esse non est opus.

Nota, cùm de alopecia verba facimus, & de curatione, semper vnà & de ophiasi intelligimus, quia ab eadem fiunt materia, & sola differunt forma.

Alopecia esse certissimo cognoscitur signo, quando capilli decidunt absq; plana, & manifesta causa, & in capillorum radicibus materia adesse videtur, quæ radices corrosit, hæc forte illa sunt, quæ à recentibus vlcera vocantur: quia si capilli defluere debeant, opus est vt adsit causa, quæ est aliquis acris humor & corrodẽs qui circa capillorũ radices versans illas corrodit & obtrũcat, vnde necesse est vt decidãt, interimq; humores hi acres nõnihil eleuẽt epidermidis, vt effectæ videantur exulcerationes, nam huic materiei satis fuit, vt extimam pellem eroderet.

Ad curationem verò deueniemus, si primò edocuerimus diuersas esse ratione humorum huius affectus species: humores verò per cutis colorem cognoscuntur, vt alopeciæ quattuor species esse constet, biliosa, atrabilaris, pituitosa, & sanguinea. de harum vnaquaque sermonem habebimus, & integram curationem moliemur, si à pituita sit, cutis capitis alba apparet, & tali

albedine, quæ in pallorẽ quendam tendere videtur. In hoc casu Gal. in primo de cõpositione medicamentorũ secundũ locos, hierã ram præbet Diacolocynthidis, quã exacutã vocat, at nobis videtur materiam esse priùs concoquendã, quod hisce efficietur syrupis.

℞. Syrupi de hyssopo. Syrupi. de cap. vẽ.
Singulorum ℥ j.
Aquarum hyssopi. Aquarum saluiæ.
Singulorum ℥ ij.
Misce.

Post syrupos cũ materia vniuersalis, quæ in corpore cõtinetur attenuata fuerit, & apta reddita, vt facilè à medicamẽto educi possit medicamẽtũ prębẽdũ est, quod sit vel hiera diacolocynthidis, vel hoc sit, quod sequitur.

℞. Pulpæ colocynthidis Turbith
Singulorum ʒ ß.
Agarici ℈ ij.
Cinnamomi Gingiberis Anisorum.
Singulorum ℈ ß.

Misce, & infundantur in aquam hyssopi. vel saluiæ secundùm artem, posteà exprimantur, & in expressione dissolue.

Myrobalanorum chebulorum ℥ j.
Misce & propinetur.

Si verò quispiam sit, cui catapotia magis arrideant, hæc conficiantur, & conuenienti hora præbeantur.

℞. Pu.

℞. Pulpæ colocynthidis Turbith
Singulorum ℈ ß.
Agarici ℈ j.
Myrobalanorum chebulorum Ǧ xv.
Anisorum Fœniculi Cinnamomi
Singulorum Ǧ ij.

Misce,& tot fiant pilulæ quot ægrotáti placuerit. Galenus præcitato loco notat post vniuersalē purgationem caput particulariter esse purgandum,& monet apophlegmatisinatibus vtendum, idcirco ita procedendum erit: Hic,qui erit vniuersaliter purgatus,pyretrũ masticet, vt pituitam quantum potest per os trahat,& oleum amygdalarũ amararum in aures imponat, & intra nares taurinũ fel ex agarico & aceto admoueat. sint verò in hac portione simplicia.

℞. Fellis taurini ʒ ij.
Agarici ℈ j. Aceti ʒ j.

Misce,& nares intus inungantur, vel primò amaraci succus exorbeatur,siue hyssopi, siue saluiæ,& denique anagallidis rubros flores habentis, vel duo fiant hoc modo balani,qui naribus imponantur.

℞. Agarici Pyretri
Singulorum ℈ j. Euphorbij ℈ ß.

Misce,& cum melle vel ex tragacãtho fiant duo parui balani in nares imponēdi, conuenit etiã gargarismatibus vti , quale hoc est.

℞. Myrobalanorum chebulorum ℥ j.
Saluiæ Hyssopi
Rutæ Amaraci
Singulorum M. ß.
Aceti ℥ ij.

Misce,& fiat decoctio in aqua saluiæ,posteà gargarizetur,post hæc localibus indigemus medicamentis,de quibus deinceps agemus. nota verò eiuscemodi pituitam esse posse vniuscuiusque generis vitiatã, & tali vitio, quod putrefacit , & capillorũ radices corrodit,vt mox decidãt,vnde hun or hic euacuari debet, & insuper probis cibis nutriendus est,vt probus etiã sanguis generetur,& non corrũpatur,neq; pituitosus gignatur,idcirco in hoc casu oua edantur,pullorũ iura, & pulli ipsi,capi,phasiani,perdices,& calida olera, quæ in pituitam minimè conuertantur , supra omnes dapes puluis sequens spargatur.

℞. Gingiberis
Cinnamomi Anisorum
Garyophyllorum Piperis nigri
Singulorum ℈ j.
Zuccari ad duplum ponderis omnium.
Misce,& fiat puluis subtilissimus.

Galenus in hoc casu cõcoquentes potiones præbuisse nõ videtur,sed semper euacuãdo processit.nam cuiuspiam adolescentuli, qui bonam habebat habitudinem casum refert,

&

& multi erat exercitij. expleuerat autẽ sese quotidie ferè per tres aut quatuor menses fungis, vt arbitrãdum sit, quod ex victus genere alopeciam ex pituita contraxerit. nam ex fungis pituita gignitur. Galenus verò ait quòd illum purgauit sola hiera ex colocynthide, bis in quinque diebus, & in prima purgatione quatuor ex ea drachmis, in secunda quinque exhibitis. veruntamen hunc preparasse videtur Galenus, quia priusquàm his purgationibus manũ imponeret, catapotia ex aloë ei vndecim præbuerat, ciceribus ferè magnitudinem parem habẽtia. Et si quis quæreret quomodo catapotia huiusmodi ex aloë conficiebat, dicimus hunc fuisse eius conficiendi modum.

℞. Colocynthidis partem j.
Aloës Scamonij
Singulorum partes, ii.
Succi absinthij partem j.

Misce. Hæc sunt ex aloë catapotia, quibus in hoc casu vtebatur Galenus. prius verò his catapotiis chiã mastichen addebat, & bdeliũ, quia & hæc addebat Quintus. posteà verò ista reiecit Galenus, spopondítq; se aliâs edocturum, cur illa in præsentiarũ prætermiserit. Tres ergo fuêre purgationes, quas in hoc adolescentulo Galenus exercuit. At vna videbatur præparatoria, quando ex

aloë catapotia adhibuit, posteà bis in quinq; diebus hierã diacolocynthidis præbuit. cùm Gale. huic adolescẽtulo iussit vti apophlegmatismis, vt pituitam à capite euacuaret, contingit, vt peregrinari coactus esset, profectus igitur est, & per viginti dierũ spatiũ absens, posteà reuersus est, tamen cibis vsus est, quos Gale. illi laudauerat, cùm reuersus fuit, liber erat ratione victus conueniẽti solùm vsus, & hoc modo multos se curasse dicit. At in ophiasis principio & alopeciæ Galen. inquit repellentia conuenire, & prohibendũ esse, ne fiant. at alopeciæ principiũ vel ophiasis nõ sunt dicẽda alopecia, vel ophiasis, sicut nec psorã aut lepram iam appellamus, quę ex lychene oritur. sed de iam factis alopeciis loquẽdo Gal. inquit nos vti debere discussoris pharmacis . discussoria verò pharmaca calida sunt, notátq; aliquos ex alopecia sola purgatione & euacuatione curasse, neque adhibuisse apophlegmatismata, aut talia topica præsidia.

Si verò quispiam alopecia ex bile vexaretur, Galenus materiam præparare non videtur, sed hieram prębet ex scamonio, nam dicit, si amara bilis purganda est, adhibendum scamonium.

Nobis verò in hoc casu videtur materiã primò syrupis esse præparãdam, posteà per

omnes

omnes vias educendā, præsertim cùm si factus morbus, idcirco syrupo isto vtaris.
℞. Syrupi de endiuia
Syrupi acetosi simpli.
Singulorum ℥ j.
Aquarum endiuiæ ℥ iij.
Acetosæ ℥ j.
Misce.
Post syrupos medicamentum præbendum est, quod vim habeat bilem educendi, quale hoc, quod sequitur.
℞. Hieræ simpl. Galeni ʒ j.
Scamonij Ǧ x.
Misce, & in iure propinetur, vel in aqua endiuiæ, aut in catapocia reducatur, poterit & hoc aliud præberi.
℞. Myrobalanorum luteorum
Rhabarbari electi
Singulorum ʒ j.
Misce, & infundantur in sex vncias aquæ ea... florum Veneris per decem horas, posteà exprimantur, & in expreſsione disſolue.
Scamonij Ǧ j
Pro his qui nō posſunt amara bibere medicamēta, syrup⁹ rosaceus solutiu⁹ aptiſsimus ... diaptunis solutiuus, diamāma, diacasſia ... similia, imò cū res sæ capiti conferāt, ab r... ... erit in hoc affectu talibus vti medic... ...ntis, euacuatione perfecta illa per nare
 attrah

attrahẽda sunt, quæ bilem educere possun
Hoc igitur, decoctum ita conficiatur,
℞. Rosf. rub. M. ß.
Sebesten numero x.
Prunorum ibericorum numero vj.
Aloës lotæ ℈ j.
Misce, & bulliant in aqua cap. ven. & secu
dùm artem decoctum fiat, quod per nares
trahatur. nam bilem educet, imò quia al
ita insumpta vehementem in ore amarit
dinem parit, ob hoc potest & absque al
confici, & nihil amari ad os penetrabit.
Poterunt & ex sequenti linimento nar
inungi. nam & per ipsas bilis educetur.
℞. Aloës ʒ ß.
Scamonij ℈ j.
Olei rosati omphacini ℥ j.
Misce, & ex cera fiat linimentum, vt mag
inhæreat, & bilem educere valeat, adhibe
tur & huius generis gargarismata.
℞. Sebesten Caricarum
Tamarindorum Passularum
Prunorum Ibericorum
Singulorum ʒ ij.
Misce, & fiat decoctio in sufficienti quãti
te aquæ, secundũ artẽ, posteà gargarizetu
Intra nares rosaceũ oleum imponere c
uenit, & masticare sebesten, & pruna Iber
ca, ac tamarindos, nõnulli sunt, qui rhaba
baru

barũ masticare possunt, his præbeatur ma-
sticãdum, & myrobalani citrini, & si essent
cõditi recentes, hos optimos existimarem.
At si ex atra bile sit alopecia, Galenus
præcitato loco hierã præbet ex veratro ni-
gro. at ego priùs voluerim materiam syru-
pis esse præparatam, quales hi sunt.
℞. Syrupi de corticibus citri
Syrupi de epythymo
Singulorum ℥ j.
Aquarum boraginis Acetosæ
Singulorum ℥ ij.
Misce. Posteà præbendum est huius gene-
ris medicamentum iuxta Galenum.
℞. Hieræ picræ ʒ j.
Hellebori nigri ℈ j.
Misce, & in catapotia conformentur, vel in
potu sumantur, ex infusione senæ in tanta
copia, vt hæc dissolui possint, vel pilulæ
præbeantur de lapide laxuli, vel de lapide
armeno, vel hoc quod sequitur:
℞. Diacatholiconis ℥ j.
Inf. senæ ℥ iiij.
Misce.
Potest & medicamentum istud præberi:
℞. Myrobalanorum Indorum ʒ ij.
Hellebori nigri ʒ ß.
Senæ ℥ j.
Polypodij ℥ j. ß.
Misce

Misce,& infundantur in aquam fumi te
secundũ artem,deinde exprimantur,pos
℞. Huius infusionis ℥ iiij
Lapidis lazuli præparati ʒ ß.
Misce.
Fumi terræ succum per nares attrahere co
uenit,vel eiuscemodi decoctum.
℞. Myrobalanorum Indorum ʒ ij
Epithymi ʒ j.
Polypodij ʒ ß.
Misce,& bulliãt in sufficiẽti quãtitate a
fumi terræ secũdũ artẽ,postea per nares
trahatur,niger helleborus masticandus
polypodiũ,& similia.optimum verò esse
myrobalani Indi conditi haberentur,
thymum insuper masticandum est.
Potest & gargarisma fieri ex illo de
cto,quod per nares attrahi debere diximus
Amararũ amygdalarũ oleũ auribus in
letur.Scito verò posse fieri secundũ recẽ
& alopeciã ex sanguine,de quo Galen.m
tionẽ nõ fecit,quia alopecia fieri nõ pot
quin,humor qui illam facit,putrefactus
At cùm sanguis putrescit, sanguis ampl
nõ est,verùm quomodocũq; fit,ex putre
cto sanguine fieri potest,siue sit sanguis,
ue non sit sanguis,prius tamẽ erat sangu
curatio autẽ hoc modo mollienda est , p
mò huius generis clysma imponendum
℞.M

Maluæ
Violarum Hordei
Singulorum M. j.
lisce, & fiat decoctio in sufficienti quan-
ate aquæ, posteà
Huius decocti ℔ j.
Olei violati ℥ iiij,
Salis communis ʒ ij.
Misce & imponatur.

nposito ac secreto clysteri, venæ sectio
it, si multo abundent sanguine, ex cõmu-
vena primò fiat, & sex aut octo sangui-
vnciæ educãtur, posteà dies vnus inter-
natur, & ex cephalica vena sanguis, iterũ
alias, sex aut octo vncias educatur, si mo
nõ abundaret sanguine, semel venã seca
esset satis. at cephalica ipsa secãda est, &
us partis cephalica, in qua caput est ma-
affectũ. Vel si vtrũq; sit æquè affectum
dextera parte, & sex vel octo sanguinis
iæ sunt educẽdæ. nec minor copia educi
et. intelligito verò, quòd conditiones o-
es adsint, quæ ad sanguinis subductionẽ
uiruntur, secta vena syrupi præbendi
, qui materiam præparẽt, qualis in hoc
hic est, qui sequitur:

Syrupi de cap. ven.
yrupi de endiuia
Singulorum ℥ j.

Aquæ

Aquarum cap. ven.
Aquarum endiuiæ
Singulorum ℥ ij.
Misce, post sumptos syrupos medicamentum hoc præbendum est.
℞. Myrobolanorum luteorum
Myrobolanorum chebulorum
Singulorum ℥ j.
Misce & infundantur in quatuor vncias infusionis senæ per decem horas, posteà exprimantur,& in expressione dissolue.
Agarici trochiscati ʒ j.
Misce,& conuenienti hora præbeatur.
Vel accipiat aggregatiuas pilulas, vel hoc aliud,quod sequitur medicamentum:
℞. Diacatholiconis ʒ iiij.
Syrupi ros.sol. ℥ ij.
Inf.senæ ℥ iij.
Misce.
Illa masticāda sunt,ac in os seruāda,quæ superius in illa,quæ à bile facta est retulimus.
Notādum verò est alopeciam nōnunquam fieri ab acribus ichoribus,qui capillorū radices adeò corrodunt,vt ipsi decidant,Cū verò ichores possint esse vniuscuiusque humoris ichores,idcirco fit cuius vis humoris ichoris, qui alopeciam facit, erit curen... vt de alopecia ab illo humore dictum ... mò videbitur difficilior curatu illa, ...

x ichoribus, quia Galenus præcitato loco
ecit. difficulter enim eluuntur in his cuti
npacti serosi humores. sunt verò ita impa
ti in inueteratis alopeciis.

Nota verò non solùm alopecias inuete-
tas difficulter curari, sed & illi difficulter
rantur, in quibus cutis ipsa ad malum ha
tum peruenerit, neq; hi possunt solis me-
camentis curari.

De præsidiis modò topicis, quæ ad alope-
m competunt iam dicēdum est, Galenus
primo de Compositione medicamento-
n secūdùm locos cap. 1. notat, debere esse
cuatiua medicamenta, illa quæ huic af-
tiui conueniunt nihilq; euacuare posse,
n vi discussoria præditum sit. nihil verò
utere potest, quin calidum sit. at duplex
calidum, vnum vehemens, aliud non ve-
nens, si ex vehemēter sit calefaciētibus,
em exuret, si ex non vehementer calefa
tibus, in principio præclarè iuuabit, sed
poris processu cutis capitis exiccabi-
qualiter in caluis videmus. Vnde opus
nedicamentum ad Alopecias esse cali-
, nō in extremo, sed cùm mediocritate,
se tenuium partium, vt penetrare pos-
ad illam peruenire partem, in qua ca-
rum radices nascuntur, & tale etiā esse
t, quia capitis cutis, est durior, vt vehe

menti-

menti indigeat penetratione medicamen-
tum, quod illam penetrare debet. vnde me-
dicamentum quod alopecias sanat, prauos
humores discutere debet, & bonum sangui-
nem ad locum trahere, vt bene nutriatur.

Inter præsidia verò à Galeno enumerata
primum est thapsia, quæ cùm nimis calid-
sit, & exulceret, ac tumores inducat inflam-
matos. idcirco Galeno nō placet quòd sol-
Thapsia accipiatur, sed ait inungēdum es-
cerato ex oleo. Ego Thapsia vsus sum e-
oleo rosaceo omphacino, & iussi in proflu-
uium capillorum patiente, vt supra capu-
extenderetur, huic breuissimè capillorum
profluuiū cessauit, & qui deciderant, capil-
tam breui crescerūt, vt nullus præuiderit c-
pillorum defluuium esse passum. Galen-
verò pro cerato ex oleo vult sumēdum es-
oleum tenuium partium, quale Sibinum-
at nos Sabino caremus, tamen sanitati re-
tuuntur, non dico ex alopecia solùm. sed
ex capillorum defluuio. Thapsiæ insup-
multam aquam admiscuit Galenus, ne l-
deret. at nos nihil magis aptum inuenim-
oleo rosato omphacino hoc nimirum pr-
hibet, ne thapsia exulceret, & aliquid hab-
penetrantis naturæ, quanquā ad hoc p-
agendum nōnihil aceti quādoque admis-
rim, scitóque hoc de thapsia præsidium e-

ap-

apud omnes cõmunissimum. nam Diosco-
rides de thapsia dicit,quapropter alopecias
ucco inducto aut radice,cùm recẽs est affri-
ata cohonestat eas pilo,ac densat. Miscui
õnunquã thapsiæ lac,& caput ablui ac de-
ui cuipiam, qui vehemẽtem patiebatur
lopeciam.vtitur & Galenus cicino oleo cũ
hapsia, monétq; oleum moderatæ ætatis
sse oportere, vt videlicet sit moderatè ve
ustum,iussi nonnũquã irato cuipiam ho-
ini,ac desperato,qui profluuiũ capillorũ
ullo modo ferre volebat,vt thapsiæ radicẽ
pra caput perfricari faceret, quod cũ exe
tus esset,tota capitis cutis exalcerata est,
cõquerebatur,quòd caput ardere persen-
ebat,& veluti ardentem fornacem videri,
c iussi, vt linteum in oleum rosaceũ om
acinum imponeret,& frigidum supra ca
t extẽderet,id effectum est, ter & quater
ccessiuè,quia prima & secunda vice inca-
scebat oleum, & ab eo incõmodo solutus
a sit. Sed hoc boni habuit,quòd deinceps
decidêre capilli, & breui in locum à quo
ciderant,subcreuêre alij, Dioscorides(vt
anum est) nihil thapsiæ miscet, hoc verò
thapsia animaduertendum est, an re-
ns sit, an antiqua. nam Galenus recen-
plus aquæ admiscet. antiquæ verò mi-
s, primo anno recens est, secundo vete-

 rascit

rascit, tertio vim habet extinctam, tamen & tertio anno caue, ne illa abuti volueris.

Vtitur etiã Galenus in hoc casu post thapsiam euphorbio. & laurino siue oleo, siue vnguento, ego quandoq; ita commiscui.

℞. Olei laurini ℥ vj.
Euphorbij ℥ ij,

Misce. Hoc linimento alopecias inungi iussi, & per totam noctem supra caput seruari, posteà mane caput lixiuio lauari, in quo hæc quæ sequuntur, ebullierint.

℞. Laudani, Adianti
Seminis nasturtij
Aloës Myrrhæ
Singulorum Man. ß.

Misce. Vesperi iterum prædicto linimẽto inungatur, & iterum mane lauetur, hocq; per decem dies obseruet, hæc etenim vim habent ad trahẽdum sanguinem ad cutem. Galenus euphorbio vtitur, in oleo, scilicet oliuarũ leuigato, & laurino oleo seorsum vtitur, arbitror apud antiquos alopecias fuisse mitiores, quam nostro tempore. nam Galenus cum vna olei oliuarũ libra euphorbij vnciam commiscet. At ego oleum laurinum ad vncias sex, & euphorbium ad vncias duas commiscui, forte euphorbiũ erat antiquum, & multorum annorum, tamen Galeni tempore alopeciæ nõ aderãt scabie

gallica

gallicæ cōiunctæ, vt nunc adſunt, propterea tantis vtebatur correctionibus in medicamentis.

Naſturtium inſuper & ſinapi ſunt iuxta Galenum ad alopeciam medicamenta, iuſsi nōnunquam capiti ſinapiſmum apponi, & alopecias curauit, quandoq; hoc modo medicamentum confici iuſsi.

℞. Sinapi ℥ j.
Naſturtij ℥ j. ß.
Sulphuris viui ℥ ij.
Nitri ℥ ß.
Olei laurini ℥ viij.

Miſce, & cum cera fiat linimentum molle. Veratrum præterea, & adarcæ & erucæ ſemen ad alopecias à Galeno valere dicũtur, & alcyonium, & pix liquida, & cedria, murium ſtercus, & vrſinus adeps.

Paupercula quædam filiam habebat, quę alopecia affecta erat, illi inſtitui, vt caput ſiluæ muſcerda, & vrſino adipe deliniret, poſteà quam in lixiuio ex radicum cannarũ cinere facto hæc ebullirent:

℞. Seminis erucæ
Seminis naſturtij
Seminis ſinapis
Singulorum ℥ ß.

Miſce. Poſteà iuſsi, vt caput hoc lixiuio lauaretur, alia multa ſimplicia ad alopeciá

refert Galenus, & poſt ſimplicia compoſit
etiam adducit, quæ erant in vſu apud anti
quos. de his verò nihil à nobis agẽdum eſt
ſed quiſq; Galenum legãt, cui antiqua com
poſita ſcire placuerit. nam omnia ad vnum
refert. de ſimplicibus verò ab authoribu
poſitis primò agemus, poſteà compoſita
quibus vſi ſumus in medium adducemus.

EX DIOSCORIDE.

CANNAE communis cortex alopecias
mendat vſtus, & in aceto perlitus.

Iuglandis putamen crementum, tritúmq
in oleo atque vino infantum puerorum
capite perunćto capillum nutrit, & a
alopecias eo ſic vtuntur.

Auellanæ tritæ cum ſuo cortice combur
tur, exceptæque axungia vel ſæpo vrſin
alopecias pilo reſtituunt.

Erinaceus terreſtris cute vſta, & impoſita
pice liquida inanitates alopeciarum f
quenti pilo adobruit.

Hippocampinus cinis alopecias replet cu
pice liquida miſtus, aut ſincerus ex po
amaracinóue vnguento.

Cinis ranarum vſtarum alopeciis cum pi
liquida illinitur.

Caprarũ vngues cremati alopecias ex ac
to inunćti conueſtiunt.

Adeps vrſinus fertilis pilo ad alopecias
me

mennandas illitus.

Cinis cremati ſimi caprarum cum oxymelite aut aceto, ſi quis illinat, alopeciæ adoperiet areas pilo.

Cortex raphani cum aceto mulſo alopecias explet.

Betæ foliis illitis implētur alopeciæ, ſed ſcalpello prius exaſperatæ.

Cepæ & alopeciæ confricantur ſucco fœcūditatem capilli celerius, ita quàm alcionio conſequi ſolitæ.

Allium alopecias curat, & in iis cū nardino vnguēto, & oleo, & ſale puſtulas erūpētes.

Sinapi vtuntur ad alopecias cum rubrica.

Ciclamē ſincerū aut cū melle miſtū. i. ipſius ſucc⁹ moleſtias in facie, & alopecias tollit.

Aſphodeli radicis crematæ cinis, alopecias ad pilum reducit.

Batrachion alopeciis imponunt, celeriter remouet.

Laſerpitium alopecias cum vino, pipere, aceto, illitum curat.

Nymphææ radix alopecias denſat cū pice.

Alopeciis & ambuſtis illinere conuenit cynogloſsi ſucco & adipe ſuillo.

De Thapſia ait, quapropter alopecias ſucco inducto, aut radice, cùm recens eſt affricata, cohoneſtet eas pilo ac denſat.

Ærugo ferri alopecias pilare cogit.

Sandaracha alopecias cum resina terebinthi na tollit.
Alcyonium vstum & illitum cum vino, alopecias conuestit.
Cotes alopecias inunctum pilis explet.
Hæc ex Dioscoride collecta sunt.

EX PLINIO.

CARDVI florem purpureũ emittentis illitũ succo alopecias replet, lib. 20. cap. 33.
Rosa syluestris cum adipe vrsino alopecia mirificè emendat, lib. 21. cap. 19.
Chorcoron Alexandrini cibi herba est, alopeciis vtilis, lib. 21. cap. 32
Carinũ oleũ alopeciis vtile est, lib. 23. cap. 4
Cotonea alopeciis capillum reddunt, libr 23. cap. 6
Folia ficuũ perfricanda alopeciis. li. 23. ca.
Roboris pilulæ ex adipe vrsino alopecias capillo replent, lib. 24. cap. 4
Glandes fagineæ illinuntur cum melle alopeciis, lib. 24. cap. 5
Sicca pice vtuntur ad alopecias, lib. 24. c.
Harundo Cypria cortices cinere alopeci emendat, lib. 24. cap. 11.
Ruborum rosa alopecias cũ axungia emendat. lib. 24. cap. 13
Linguæ herbæ radix combusta, & trita cu adipe suis, alopecias emendat, vngẽtiu in sole, lib. 24. cad. 19

Spongiola quæ in mediis ſpinis cynorrhodi naſcitur, cinere cum melle alopecias capitis explet, lib.25. cap.2.

Ranunculum alopeciis imponũt, li.25.ca.13

Trichomanes ſuccus alopecias denſat, tritũ, & in oleo illitum, lib.27.cap.13

Crocodili pellis cinis alopecias explet, lib 28.cap.9.

Alopecias felle taurino cũ Aegyptio alumine tepefactis illinunt, lib.28.cap.11

Alopecias replet fimi pecudum cinis cum oleo cyprino & melle, lib.29.cap.6

Alopecias replent vngulæ muli vel mulæ cinis ex oleo myrteo. ibidem

Alopecias replet muſcarda. ibidem

Alopecias replent muſcarum capita recẽtia priùs folio ficulneo aſperatas. ibidem

Alopecias replent ſanguis muſcarum.

Alij decem diebus cinerem muſcarum illinunt, cum cinere chartæ, vel nucum, ita vt ſit tertia pars è muſcis. ibidem

Alij lacte mulierum cum braſsica cinerem muſcarũ ſubigunt, alij melle tantũ. ibidẽ

Alopecias cinis è muriũ capitibus caudíſque & totis muribus emendat. ibidem

Idem facit erinacei cinis cum melle, aut corium combuſtum cum pice liquida. ibid.

Alopecia præparari debet nouacula & ſinapi, ibidẽ, & multa alia refert ad alopecias

Pellium viperinarum cinis alopecias celerrimè explet.ibidem

Gallinarum fimum recens illitum alopecias explet,lib.29.cap.6.

Aliqui alopecias cantharide trita illinunt cũ pice liquida nitro præparata cute. ibidẽ

Cerebrum cornicis in cibo sumptum,palpebras gignere dicitur.ibidem

Sanguine testudinum alopeciarum inanitas sanatur:lib.32.cap.4.

Alopecias replet Hippocampinus cinis nitro & adipe suillo mistus,aut syncerus ex aceto,lib.32.cap.7.

Cyprij verò,qui etiam donax vocatur, cortex alopeciis medetur vstus,lib.32.ca.10.

Hæc sunt,quæ ex Plinio colliguntur,multa verò prætermisimus,quia ex Dioscoride erant enarrata, ne bis idem repeteretur.

Tamen cùm hæc potius confusa videantur, quàm per methodum pertractata in præsentiarum composita illa adducemus.quibus in hoc casu vsi sumus,nihil illorum repetentes, quæ superius dicta sunt.Si igitur à bile sit alopecia,caput nouacula abradendum,posteà linimentũ hoc superaddendum.

℞. Radicum nenupharis
Rosarũ syluestrium Foliorum myrti
Corticis cannæ communis
Cineris corticis iuglandis

Ciner

Cineris corticis auellanæ
Glandium saginearum
Singulorum ℥ ß.
Picis naualis Olei myrtini
Singulorum quantum sufficit.
Misce,& fiat linimentum,è quo totum caput inungatur,posteà lixiuium facilè fiat, in quo hæc ebulliant:
℞ Corticum auellanarum
Corticum nucum iuglandium
Rosarum syluestrium
Cyclaminis Myrtillorum
Singulorum Man.j.
Misce,& bulliãt in prædicto lixiuio,posteà quando caput à prædicto linimento mundare volueris,hoc decocto vtaris, nam linimentum debet per totam noctem supra caput seruari,posteà mane caput probè abluatur,& vesperi iterum linimentum supraponatur,quoad hic affectus sit in sanitatem restitutus.
Si verò sit corruptus sanguis,qui alopeciã fecerit,tunc abraso capite,linimẽtum quòd sequitur supraponatur:
℞. Corticum cancrorum
Catoneorum
Radicum nymphææ
Cotis Cynorrhodæ
Cynoglossæ Myrtillorum

Radicis asphodeli
Cardui florem purpureum hebentis
Ciclaminis
Singulorum ʒ vj.
Terebinthinæ Olei myrtini
Singulorum quantum sufficit
Misce, & fiat linimẽtum molle, quo totu
caput noctu regatur, mane ad linimentu
aufenendi prædicto decocto vtaris.

Si verò sit pituita, quæ alopeciam fecer
linimento isto ad sanitatem vsque vtaris.

℞. Thapsiæ Aeruginis
Sandaracæ Laserpitij Ranunculi
Sinapis Adianti Myrrhæ
Laudani Seminum nasturcij
Corticis raphani
Singulorum ʒ v.
Fellis taurini Succi cyniglossi
Singulorum ℥ iij
Adipis taurini quantum sufficit
Misce, & fiat linimentũ molle, è quo ca
put totum inungatur, posteà sequenti lixi
uio bene lauetur.

℞. Corticis cannarum communium.
Seminis nasturtij Adianti
Corticis raphani Vnguium caprarum
Laserpitij
Rosarum syluestrium
Singulorum M. j.

Misc

Misce,& bulliant in lixiuio dulci, & caput lauetur,quãdo linimẽtum auferendum est. At si atra bilis sit,quæ alopeciam induxerit, caput delinendum est hoc, quod sequitur linimento:

℞. Adianthi
Myrrhæ Laudani
Seminis nasturtij Aloës
Lapidis armeni Senæ
Polypodij Fumi terræ
Radicis alphodeli
Corticum auellanarum vstarum
Corticum iuglandium vstarum
Vnguium caprarum vstarum
Sinapis Ciclãminis
Cineris cancrorum Corticis raphanĩ
Laserpitij Sandaracæ
Aeruginis Thapsiæ
Rosarum syluestrium Myrtillorum
Singulorum ʒ iij.
Fellis taurini ℥ vj.
Terebinthinæ ℥ viij.
Adipis vrsini ℔ j.
Olei de euphorbio quantum sufficit.

Misce,& fiat linimentum molle eiuscemodi alopecia vehementissimo indiget medicamento,quia & ipsa est vehemẽtissimus affectus,nã difficulter euellitur, si caput lauare volueris,& à prædicta inunctione quãdoq

emundare, decoctũ istud fiat, & quãdo opu
est caput abluatur, videlicet quando tibi v
debitur, auferendum esse medicamentum
℞. Lixiuij facilis ℔ xv.
Senæ Polypodij
Radicum cannarum
Fumi terræ Seminum nasturtij
Corticis raphani Cynoglossæ
Epithymi Myrtillorum
Singulorum M. j.
Misce, & bulliant simul secundùm arten
posteà caput quando opus erit, abluatur.
In hoc casu quandoque totum caput sinapi
mo deliniui, quo remoto linimentui
apposui.
Quandoque totũ caput scilla deliniri iuss
& posteà linimentum adhiberi.
Quandoque ante linimentum euphorbi
deliniui, & oleo ex oleastro.

Si verò ex ichoribus fiat alopecia, ichor
genus considerandum est, & secundùm ge
nus in quo est, curatio mollienda, vt si sit b
liosus ichor, vt alopecia ex bile curanda,
sit pituitosus, vt alopecia ex pituita curan
da, & ita de aliis.

Cùm de alopecia satis dictum sit, qua
ratione deprauatorum humorum sempe
fit, alia est affectio pertractanda, quæ deflu
uium capillorum vocatur ab alopecia disti
cta

a, de qua Hippocrates in ſecundo Epide-
iorum libro intellexit, cùm dicit capillo-
m defluuium, & hanc etiam ſpeciem po-
t Galenus in primo de compoſitione me-
camentorum ſecundùm locos, capite ſe-
ndo. Eſt verò diſtinctus hic capillorum
ſus ab alopecia, quia alopecia fit ex vitia-
humoribus: & ſi capilli abſtrahantur,
pillorum radices purulentiam ſemper
endunt.

At capillorum defluuium ab his non fit
iatis humoribus, neque ſi capilli euellan-
r in eorum radicibus aliquid purulentiæ
paret.

Adde in alopecia capillos citò defluere, in
pillorum verò defluuio paulatim, & ideo
Galeno notatur diuerſam eſſe alopeciæ cu
tionem à capillorum defluuij curatione:
ia in alopecia ſcopus eſt, vitiatũ humorẽ
ſumere, in defluuio autẽ capillorũ ſcopus
, capitis habitum roborare, & boni ſucci
ationẽ procurare, cutémque ad raritatẽ,
denſitatem moderatam reuocare.

Huius capillorum defluuij duæ cauſæ à
leno prædicto loco redduntur. Vna eſt,
tis raritas, & ſub raritate denſitatẽ etiam
elligit. Alia eſt ſubſtantiæ pilos gene-
ntis inopia, itaque tres erunt defluuij ca-
llorum cauſæ.

Vna

Vna est, cutis raritas
Secunda, cutis densitas
Tertia materiæ affectus, ex qua capi
oriuntur.

Contingere potest, vt sit tam rara cut
vt materiæ quæ capillos gignunt, exeant
ob nimiam pororum latitudinem contin
non possint. hæc verò latitudo continge
potest, vel ob prauam temperiem calida
vel ob laborem calefacientem, & dilatan
vel ob balnea calida, in quibus quispiam v
satus sit, vel ob vnguēta calida, cùm ita su
dilatati meatus, vapores condensari non p
sunt, sed exeunt.

Cōtingit quādoq; meatus nimis adstr
gi, & ob frigiditatem obstrui, & ita vapo
exire non possunt, vnde nec capilli oriunt

Capilli nōnunquàm defluunt, quia nu
adest in corpore materia, quæ illos nutri
& hoc plerunque in hecticis contingit, &
his, qui longos morbos perpessi sunt, rece
tiores addunt hoc idem cōtingere ieiuna
tibus religiosis, quod nostro hoc tempo
vix contingere potest, vel nullo modo p
test, si quis religiosorum ieiunia contemp
tur. Galenus monet, in hoc capillorum d
fluuio ab his causis facto scopum esse ca
tis habitū roborare, & ad capitis cutim b
nos succos mouere, & cutem ad densitate

ac

[.]e raritatem moderatam reuocare.

In genere verò dicit ad pharmaca hume[-]
[.]antia aliquid moderate adstringẽs adden-
[.]um esse,quale est ladanũ,quod mediocrem
[.]abet caliditatem,mediocrémq;,humidita-
[.]em,& mediocrẽ adstringẽdi vim. Vnde la-
[.]anum oleo mistũ linimentũ facit, quod ad
[.]efluuiũ cõmodissimum est. scito autẽ hoc
[.]uòd adstringens esse debet,tũc adhibendũ
[.]se,quando pori fuerint nimis dilatati.

Vehementer adstringentia minimè con-
[.]niunt,nam refrigerãt, & capillis alimen-
[.]m auferunt,imò nimis occludere possunt,
[.]eum verò hispanum ladano miscet, non
[.]tem Sabinum,ad caput inungendum, &
[.]teris oleis lentiscinum vehementius esse
[.]cit,idcirco inter præsidia illud præ cęteris
[.]efert, quod ex lentiscino oleo & ladano
[.]nstitutum est. Vult verò raso hoc crassum
[.]raponendum medicamentum, non rosa
[.]ò tenue,tamen sit tonsum. monet verò
[.]minem mentem capillis adhibere debe-
[.]priusquàm fuerit sanitati restitutus, sed
[.]ere se tundi ac abradi, vt erit opus.

Nos verò huius affectus curationem per
[.]squanque causam diligentiùs cõtemple-
[.]r,si capillorũ defluuium ob cutis rarita-
[.] contingat,id cognoscitur:quia est rara
[.]uræ homo, & ipsius caput ab omnibus

qua

qualitatibus facilè læditur, & è capite pere
niter materia defluit, neque condensatu
tunc re leui caput densandum est. Nam ma
teriæ, quæ facilè in pilos cõuertuntur, ad c
put tendunt, sed cùm meatus nimis lati si
exeunt, & in capillos non condensantur.
Primò igitur corpus expurgetur & hi insu
mantur syrupi:

℞. Syrupi myrtini
Syrupi ros. de rosis siccis
Singulorum ℥ j.
Aquarum rosarum
Aquarum plantaginis
Singulorum ℥ ij.
Misce.

Post aliquot syrupos syrupi rosacei soluti
vnciæ quatuor præbeãtur, deinde caput a
radatur, & linimentum istud supraponatu

℞. Olei myrtini ℥ iiij.
Ladani ℥ ij.
Misce,

Deinceps caput hoc decocto lauari poter

℞. Ros. rub.
Balaustiarum Myrtillorum
Copularum glandium
Radicis asphodeli
Singulorum M. j.

Misce, & bulliant insufficienti quantita
aquæ rosaceæ secundùm artem, posteà

put abluatur,& veſperi iterum præſcriptum linimentum ſupraponatur, & deinde mane lauetur, itáque fiat quoad capillos oriri percipiatur.

Si verò capillorũ defluuium ob nimiam meatuum adſtrictionem contingat, meatus aperire opus eſt, ob hanc verò cauſam eſſe cognoſcitur, quia à meatibus nihil effluit, & aliqui exeunt tenuiſsimi capilli, ac breues, qui conſiſtentiam non habent, ſed citò defluũt, primò is qui afficitur, purgandum eſt, hoc ſyrupo in primis ſumpto.

℞. Syrupi de hyſſopo
Syrupi de cap. ven.
Singulorum ℥ j.
Aquarum hyſſopi   Aquarum ſaluiæ
Singulorum ℥ ij.
Miſce.

Poſt aliquot ſyrupos medicamentum iſtud præbeto.

℞. Inf. Senæ ℥ iiij.
Electuarij de dactylis ʒ iiij.
Miſce.

Poſteà totum caput, priùs tamen abraſum, terebinthina tegito, & ita per diem ac noctem permaneat, deinde caput hoc decocto abluatur.

℞. Myrrhæ
Bdellij

Seminis nasturtij
Sinapi Thapsiæ
Singulorum ʒ ij.
Saluiæ Roris marini
Hyssopi Baccaræ
Foliorum lauri
Singulorum M. ß.

Misce, & bulliant in vino albo potenti secundùm artem, capútque lauetur, & ita procedatur quoad meatus dilatati sint, & capilli prodierint.

At si ob substantiæ pilos generantis inopiam capilli deciderint, contingit, vel quia hic acuta ægritudine vexatus fuit, quæ illum extenuauit, ac exhausit, vel ob longam ægritudinem, quæ idem effecit. Vnde non adest ferè nutrimentem, quo corpus nutriatur, nedum capilli.

In hoc casu purgatione aliqua non indigemus, sed potiùs refectione, idcirco probis cibis nutriendus est ægrotus, & qui tales sint, vt illum reficiant, posteà caput fricandum est, vt vapores attrahantur, & hac lotione lauandus.

℞. Ladani
Corticis cannæ communis
Corticum auellanarum vstarum
Corticum iuglandium vstarum
Adianti

Cineri

Cineris cancrorum
Singulorum M. ß.

Miſce, & bulliant in vino albo potenti, capútque abluatur, poſteà ſequenti linimento inungatur.

℞. Ladani Sinapi
Laſerpitij Thapſiæ
Singulorum ʒ ij.
Terebinthinæ ℥ ij.
Olei veteris quantum ſufficit.
Miſce, & fiat linimentum molle.

Hi refectione tantùm indigent, & materiæ pilorum ad capitis circunferentiam attractione.

Nunc ſimplicia addenda ſunt, quæ aduerſus capillorum defluuia faciunt, & primò ab his, quæ à Dioſcoride referuntur, exordiamur.

De ladano dicit vino accepto, myrrha, & oleo myrteo capillorum fluentem cõtinet.

De myrrha verò idem dixerat ad capillum fluentẽ, cũ ladano, vino, & oleo myrteo.

Idem dicit, vinum ſit è myrti granis quod fluentibus capillis conuenit.

Succus braſsicæ ſatiuæ capillũ capitis fluentem detinet.

Semẽ naſturtii capillum in capite defluum continet.

Aloë capillum fluentem continet, cum vino.

Adiantum capillum cũ ladano, & oleo my-
to, & lilieno; aut cum hyssopo, & vin
defluentem confirmat, ac densat.

Decoctum spicæ nardi pilorum defluuia
genis coercet adstringendo eos obite
sarciendóque.

Elimacibus saliua quædam lenta, & sequ
colligitur, quæ protinus applicata, inte
pestiuos genarum pilos reglutinat.

Pilo genarum defluenti medetur œsipum

Chondrillæ succi natura inordinatos pal
brarum pilos regendi.

Armenius lapis ad pilos vtique alendos
palpebris natura fertili cognoscitur.

A Galeno particulariter fit mentio de le
quod fluentes capillos cohibeat.

Et de piceæ fuligine ad superciliorũ pilo

DE PLINIO.

BRASSICA fluentes capillos detinet, cu
alumine rotundo ex aceto. Plinius li
22. cap. 9.

Iasion infantium capiti illita nutrit capill
teneorioremque eius cutem efficit. ibid.

Foliorum myrti arentium farina capil
fluentibus succurrit, lib. 23. cap. 9

Humor è medulla tiliæ castratæ capillu
reddit capiti, lib. 24. cap. 8

Echites infantibus illita capillum alit, lib
24. cap. 13

Po

Polynica defluentem capillũ confirmat, & densat, lib. 25. cap. 9
Lingulata idem facit, ibidem
Trichomanes succ⁹, cohibet capillos defluẽtes, aut si effluxerunt reparat, alopeciásq; densat, tritum & in oleo illitũ. lib. 27. c. 13
Caprini cornu farina, vel cinis, magísq; hircini addito nitro, & tamaricis semine, & butyro oleóq; priùs capite raso mirè cõtinet, ita fluentem capillum lib. 28. c. 2
Vngularum caprinarũ cinis cum pice fluentem capillum continet, ibidem
Herinacei caput vstum per se etiam cicatricibus, pilos reddit. lib. 29. cap. 6
Cancri marini cinis cum cancrorum fluuiatilium cinere, pilos restituit. lib. 32. c. 10
Omnia bituminis genera incõmodos oculorum pilos replicant. lib. 35. cap. 15
Extat in præsentiarum aliud pilorum defluuium antiquis medicis ignotum, nam ex affectu gallico constat, & vulgò pellarola vocatur, si cuipiam placuerit in vnam defluuij pilorum superius nominatam speciem hoc gallicum defluuium deducere, ad alopeciam potiùs deducendũ erit, quàm ad simplex capillorũ profluuium, quoniã ob nimis latos meatus minimè fit, nec ob nimis arctos, nec etiam fit ob alimenti defectum, idcirco dici non potest capillorum defluuium, vt de

eo superius locuti sumus, At ab humoribus fit capillorũ radices putrefacientibus, ac erodentibus, vt in alopecia cõtingit. Differẽtia tamen est, quia alopecia à putrəscẽtibus fit humorib⁹ cõmunibus putredine, vt humores putrescunt, & vim quandã erodẽtem ex putredine acquirunt. sed in gallico pilorum defluuio humores necessariò aliã putredinem nõ acquirunt, quàm morbi gallici affectionem, & dispositionẽ quandam, quæ est secunda qualitas ratione cuius pilorũ radices exarescunt, & capilli decidunt, barba, supercilia, & palpebrarum pili, vt homines deformes a rcidiculi euadant, hicque affectus in minus malum quàm in istud deuenire non potuisset, vt, scilicet pili tantùm deciderẽt, & capilli, & nihil aliud dispẽdij paterentur, potest verò & vnà contingere, quòd humores communem illam putredinem contrahaut, & tunc erit gallica alopecia.

Nota insuper defluuium istud quandoq; ad bubonẽ sequi, siue ad vlcus in pene, siue ad vlcus in ore. at vlcus in pene, in ore, & bubo sanitati restituuntur, & defluuium perseuerat. Nam praua qualitas derelinquitur, quæ pilorum radices arefacit, nec eos nutrire sinit, & decidunt, necessarium que est prauam hanc qualitatem in humoribus esse, qui ad circunferentiam mouentur, nam

quand

quandoq; videmus in vna capitis parte fieri defluuium, & non in alia, vt quandoq; in quatuor digitorum spatio tota cutis appareat, nec vnus adsit pilus. Est vero magna pars illius affecti xumoris, qui ad locum illum peruenit, & minor ad alias partes, idcirco in pillorum casu inæqualitas fit. Non est opus signa edocere, quibus cognoscatur, quia seipsum pandit hic morbus, nam vna in parte pili rarescere videntur, vt in capite, in superciliis, io barba. notandum tamen est quandoque in capite fieri, & non in aliis partibus, sed tempore procedente in aliis etiã decidunt pili partibus. Experientia nimirum ostendit capillos quandoque decidere, & non barbam, neque supercilia, quandoque è conuerso. posteà & hi deridere incipiunt, qui in his sunt partibus, nonnunquam simul partes omnes depilari incipiunt, plerunque perseuerant adeò penis vlcera, & oris, ac bubones, vt vna cùm illis pilorum incidant defluuium. Cùm dictum sit omnes, qui gallico morbo affecti sunt temporis successu atrabilares effici, in hoc tamen pilorum defluuio, homines atrabilares fieri necessarium non est, at in sua vnusquisque, vel pars maior perstat natura, cùm aliquis tibi occurrit ob affectum gallicum ex pilorum defluuio curandus, primò pur-

gandus eſt, & ſi ſit natura biliofus ſyrupus hic exhibendus eſt.

℞. Inf.ſenæ ℥ iiij.
Syrupi roſ.ſol.
Syrupi de endiuia
Singulorum ℥ j.

Miſce. ſi plurimum educat, alternis diebus præbeatur, poſteà medicamentum hoc exhibendum eſt.

℞. Syrupi roſ.ſol. ℥ iij.
Electuarij de ſucco roſarum ʒ ij.
Inf.ſenæ ℥ ij.
Miſce

Nota, & ſi ſena ac ſenæ infuſio atram bilem euacuare videantur, ſemper tamen conuenit, in omni affectionis gallicæ ſpecie ſenam adhibere. nã huic morbo ex quadã naturæ proprietate conferre videtur, & ideò (ſi vires conſtent) ſena ſemper adhibẽda eſt. ſi ex ſyrupis ſanus eſſe videretur, bene illi eſſet. Si verò adhuc perſeueraret affectio, Guaiaci decoctum in aqua, vt ſuperiùs dictũ eſt, præbere oportet. Vt autem capilli ac barba ſeruentur, & illi qui non ſunt affecti, non decidant, & noui renaſci procurentur, caput, barba, ac ſupercilis ſequenti lixiuio abluantur:

℞. Lixiuij ex cannarum radicibus ℔ iij.
Adianti Ladani

Cineris

Cineris cancrorum
Radicis nymphææ
Rosarum syluestrium
Foliorum myrti
Singulorum M. j.

Misce, & bulliant ad quartæ partis consumptionem, posteà caput lauetur, & sequenti linimento inungatur.

℞. Adipis vrsini ℥ ij.
Myrrhæ Ladani Aloes
Copularum glandium
Corticum iugulantis crematorum
Corticum auellanarum crematorum
Singulorum ℈ j.

Misce, cum oleo ex oleastro, vel omphacino (si illud desit) & fiat linimentum molle, supercilia insuper & barba sunt eodem linimento abluenda, at eodem linimento (in bilioso homine) inungenda, & multos dies perseuerandum, non enim credendum est, quòd tribus vel quatuor vicibus in sanitatem restituatur.

At si hic pituitosus sit, qui in eiuscemodi pilorũ defluuium inciderit, vena secãda nõ est, sicuti neq; in bilioso, nisi pletora correptus esset. Verũ hoc modo purgãdus est.

℞. Inf. senæ ℥ iiij.
Syrupi byzantini Oxy.simp.
Singulorum ℥ j. Misce.

Post aliquot syrupos medicamētum sequēs præbendum est:

℞. Diaphiniconis ʒ vj.
Inf.senæ ℥ iiij. Misce.

Vel cochiæ pilulæ adhibeantur, posteà sequenti decocto caput abluatur.

℞. Lixiuij ex radicibus cānarū facti ℔ vj.
Adianti Myrrhæ
Laduni Seminum nasturtij
Aloës Sinapis
Radicis asphodeli Ranunculi
Thapsiæ Myrtillorum
Hyssopi Corticum raphani
Aeruginis Laserpitij
Singulorum ℥ ß.

Misce, & bulliant secundùm artē ad tertiæ partis consumptionem, posteà colentur, & caput abluatur, barba, supercilia, ac cilia, deinde sequenti linimento inungantur.

℞. Adipis vrsini ℥ iiij.
Fellis taurini ℥ ij.
Lasapitij Sandaracæ
Singulorum ʒ ij.
Sinapis Myrrhæ
Ladani Aloës
Singulorum ʒ j.
Terebinthinæ ℥ j.

Olei ex oleastro vel olei omphacini, quantum sufficit.

Misce

Misce, & fiat linimentum molle.
Si verò vlteriùs progredi sit opus, ligni indici decoctum in aqua præbeto, vel dimidia pars sit aqua, & alia dimidia vinum.
Si quis verò sit atrabilaris tẽperiei, hoc modo curãdus est. Primò hos syrupos insumat.
℞. Inf. senæ ℥ iiij.
Syrupi de epithymo.
Syrupi de fumo terræ
Sinhulorum ℥ j.
Misce.
Post hos syrupos, qui alternis sumãtur diebus, quia ventrem subducent, sequens præbendum est medicamentum,
℞. Diacatholiconis ℥ j.
Inf. senæ ℥ iiij.
Misce, & conuenienti hora præbeatur.
Deinde si opus sit, quia in hac temperie vehementioribus indigemus medicamentis, ligni Indici in vino decoctum præbeatur. semper verò notato si febris adsit, frigida esse addenda, sin minus, non addenda.
Post purgationem caput, barba, cilia & supercilia sequenti decocto lauanda sunt.
℞. Lixiuij ex cannarum radicibus ℔ vj.
Senæ ℥ j.
Polypodij ℥ ij.
Ladani Myrrhæ
Seminis nasturtij Corticis raphani.
Myrt

Myrtillorum Laſerpirij
Radicis aſphodeli Batrachij
Singulorum ℥ iij.

Miſce, & bulliant ſecundùm artem, poſteà caput lauetur mentum cilia, ac ſupercilia, deinde frequenti linimento eædem partes inungantur.

℞. Aedipis vrſini ℥ vj.
Terebentinæ ℥ iiij.
Felis taurini ℥ ij.
Laſerpitij Ladani
Aloës Thapſiæ
Singulorum ʒ iiij.
Sinapis Radicis aſphodeli
Batrachij
Singulorum ʒ ij.
Roboris pilulæ
Glandium ſaginearum
Singulorum ʒ j.
Lapidis armeni ʒ j. ß.
Olei myrtini ℥ iiij.
Olei ex oleaſtro quantum ſufficit.

Miſce, & fiat linimentum molle, his opus eſt vti, quoad capilli, ac pili creuerint.

Quandoq; in vnaquaque ſpecie hoc decocto vti ſimpliciter ſolebam.

Recipe cannarum radices & illas exure, ac cinerem facito, intellige verò cannarum Ferrariæ græcarum vocatarum, poſteà ex hoc

hoc cinere lixiuium vt cõuenit facito, quod tamen facilè sit lixiuium, in quo hæc ebullire facito.

℞. Ladani ℥ ß.
Spicæ nardi Hyssopi
Singulorum ℥ iij
Acaciæ Boli armeni
Masticbes Balaustiarum
Thuris
Singulorum ℥ ij.

Misce, & bulliant secundùm artem, posteà iubebam omnia lauare loca, in quibus pili ac capilli nascuntur, & diligenter exiccari, neque alio vtebar præter lotionem linimento, quandoque hoc sequente vsus sum purgatione perfecta prædictum lixiuium accipi iubebam, & in eo ardentem calibem frequenter extingui, prædictis deinde additis modò plus, modò minus, ac percoctis easdem partes lauari iubebam.

Dubium verò contingit, an capilli atq; pilli abradi debeant? respondendum est, si abradantur, faciliùs applicari posse medicamenta, tamẽ expertus sum quòd difficiliùs & tardiùs capilli nascuntur, si caput abradatur. At crescunt faciliùs, si omnes non abradantur, quia non omnes decidunt, sed aliqui etiam seruantur, idcirco potiùs probo non abradere caput, quàm abradere.

Si

Si verò abradatur, tunc octies, aut decies in octo aut decē dierum ſpatio abradi debet. Vt autem cetius creſcerent, ac renaſcerētur, iuſsi quandoque vt abradrerentur, poſt eà terebinthina capiti ſupraponetur, & ita ad alteram vſque diē ſerueretur, ſequenti autem die hoc decocto ablueretur:

℞. Lixiuij ex cannarum cinere ℔ vj,
Hyſſopi
Spicæ nardi
Naſturtij
Aſdodeli
Singulorum M. j.
Ladani
Myrrhæ Aloës
Singulorum ℥ j.

Miſce, & bulliant ſecundùm artem, poſteà caput abluatur, & iterum terebinthina ſupraponatur. Itáque fiat per octo aut decem dies, caput quotidie abradendo, & terebinthinā reiterendo. poſt octauum aut decimū diē, vt dierum numerus mihi videbatur explendus, abraſiones dimitti iubebam, & eo modo inūgi ac lauari, vt ſuperiùs dictū eſt.

Mirificum vidi in hoc caſu, ablutionem ſcilicet ex vino cretico potenti fieri, poſteà terebinthinam, & thapſiam ad hanc menſuram ſuraponi,

℞. Terebinthinæ partem vnam.

Thap

Thapſiæ partem quartem.

Miſce. Quandoq; iuſsi taurium fel capiti ſupraponi, eo modo quo per illos octo dies aut decem terebinthina vſus ſum, & ita bene, ac breui finis ſucceſsit optatus.

Pauperculos hoc modò curaui: iuſsi vt caput illis abraderetur, poſteà probè vrina ablueretur, deinde acciperetur

Calcis viuæ ℔ j.

Olei roſ. omph. ℥ vj.

Miſce, & fiat globus, qui ſupra cutim extendatur, & per quatuor horas ſeruetur, poſteà caput vrina lauetur, hoc citiſsimè capillos creſcere facit neque arbitreris calcem ita compoſitam exulcerare, ſed à roſaceo omphacino corrigitur, & minimè exulcerat, verùm pilorum materiam ad circunferentiam trahit.

Superioribus diebus mulierem quãdam curaui, quæ nec vnum habeat capillum, & capitis cutis alba erat, ac lucida, caro videretur, infinita ferè præſidia & ab aliis medicis, & à me ipſo huic mulieri adhibita ſunt. nam fui ego vltimus ad hanc curationem vocatus, denique percepi eſſe maximam cutis obſtructionem, qua mulier hæc afficiebatur, primò iuſsi, vt illius caput nigro ſapone teneretur, & nihil effectum eſt. nam nonnullos nigro ſapone quandoq; ſa-

nitati restitueram, posteà iussi vt canthari-
des supra caput apponerentur, quæ cutem
exulcerarunt, & inde ad quinq; vel sex dies
capilli apparere cœperũt,& se prodire velle
ostenderunt, cùm prius minime prodirent
& ita breui tẽpore creuerunt, arbitror can-
tharidas exulcerando capillorũ materiam
ad se atraxisse, & capillos tam citò obstru-
ctione remota produisse.

Nonnunquam ad hoc propositum sina-
pismo supra caput vsus sum, cùm capilli pro-
dire non poterant, & in mundo quando bar-
ba non exibat.

Nonnùnquam laserpitio & laurino oleo
totum caput deliniui, eiusdémque lotioni-
bus laui.

Hæc est curatio, quando solùm adest ca-
pillorum defluuium.

At si cuipiam dentes etiam deciderẽt, &
vocata vulgò dentarola correptus esset,
huic succurrendum est, ne omnes penitus
amittantur, solet hic dentium casus ad pi-
lorum defluuium sequi, quandoque ad bu-
bonem simpliciter sequitur, & ad illas pri-
mas enarratas affectiões, quæ in pene sunt
atq; ore, fortè ab eadem materia dentium
casus contingit, à qua fit defluuium capil-
lorum, si eiuscemodi materia ad gingiuas
progrediatur, & dentiũ ligamenta relaxet,
ac fran

ac frãgat, dentes absq; vlla macula decidũt, hoc est nõ corrosi, neq; curiosi, neq; putridi. Cùm hoc percipitur statim decoctum ligni Indici in vino præbeatur, præsertim cùm ad capillorum defluuium sequitur. At cùm incipit, decoctum in qua potiùs conuenit. interim verò ne dentes corruãt, & materia illa consumatur, quæ iam gingiuas occupat. hæc aqua conficiatur, è qua dentes frequenter abluantur.

℞. Aquæ plantaginis ℔ iiij.
Aluminis rochæ ℥ viij.

Misce, & adhibito alambico vi ignis eliquetur, postquam eliquatum fuerit in ore seruetur: nam vim habet materiam illam resoluendi, & repercutiẽdi. Et si magis penetrare volueris, nõnihil aceti addito, posteà iubeto fieri & hanc aliam lotionem, quæ magis resolutiua est:

℞. Vini cretici ℔ j.
Aluminis rochæ ℥ j.
Boli armeni ℥ ß.
Misce, & in ore seruetur.

Tertiò autem ad vehementissime resoluendum hoc quod sequitur vtitor:

. Aquæ ardentis ℔. j.
℞ Boli armeni ℥ j.
Aluminis liquidis ℥ ß.
Acaciæ Thuris Mastiches.

 Si

Singulorum ℥ j. ß.

Misce, & os abluatur, ac in ore seruetur. Deniq; hoc vehementissimo nonnunquam vsus sum, quod vim tantùm resoluendi habet, & nonnihil roborandi, & in sanitatem restituit.

℞. Aquæ ardentis ℔ iij.
Saluiæ
Roris marini
Zaccaræ Hyssopi
Ros. rub.
Singulorum man. ß.
Aluminis liquidi ℥ ij.

Misce, & per noctem ac diẽ vnà madescant, posteà alanbico iterum vi ignis eliquẽtur.

Interim verò medicus prosequatur ligni Indici decoctum præbendo, vt superius dictum est, quò parua qualitas auferatur, hæc est curatio in solo dentium casu, & non in aliis partibus.

Nunc parumper ad capillorũ defluuium redeamus, nonnulli sunt qui infelicissimè hoc decocto vsi sunt in capillorum defluuio.

℞. Senæ Man. j.
Radicis lapatij acuti ℥ j.
Florum roris marini Man. j. ß.

Misce, & simul decoquantur, sed tantũ obstat capillorum defluuio hoc decoctũ, quantum id quod nihil obstat. Alij hoc vsi sunt.

℞. Ladani
Succi myrtillorum
Singulorum ℥ j.
Papaueris nigri
Spicæ nardi
Cap. ven.
Singulorum Man. j.
Cyperi
Corticis pini
Seminis apij
Singulorum ℥ ß.
Olei ſeſamini
Olei myrtini
Singulorum ℔ j.
Miſce, & bulliant in duplici vaſe, & colentur, ac ſeruentur.

Aliqui vtuntur fœnugræci decocto, ſed præſidio nimis leui.

Cotingit & in hoc gallico affectu vnguium caſus, quem vnguiarolam vulgus vocat, affectus potiùs fœdus, quàm doloroſus. nam decidunt vngues, vt capilli, & dentes faciunt, & hic affectus nonnunquam ad capillorum caſum ſequitur, nõnunquam antecedit, tamẽ ſemper illum pręcedunt, aut bubo, aut penis exulceratio, aut oris exulceratio, aut aliqua ex his ſimul, quantum ſit de his, quæ per os adhibentur, ita hi curandi ſunt, vt illi, quibus pili decidunt, ac

dentes. vngues verò hac ablutione lauandi

℞. Myrtillorum
Acaciæ
Balaustiarum
Corallorum alborum
Masticbes
Thuris
Singulorum ℥ ij.

Misce, & bulliant in aqua plantaginis, secundùm artem, posteà digiti in hoc decocto per semihoræ spatium immittendi, deinde hoc linimento perungantur:

℞. Olei myrtini ℥ ij.
Pinguedinis tassi ℥ ß.
Picis hispanæ
Gummi arabici
Mastiches
Singulorum ℥ j.

Misce, & cũ cera fiat linimentum molle. Cùm verò deciderint vngues, vel fuerint perfracti, & scissi, fiat hoc ceratum, quod ipsis supraponatur:

℞. Ceræ nouæ ℥ ij.
Resinæ pini
Olei myrtini
Quantum sufficit.

Misce, & fiat ceratum.

In hoc verò affectu pessimum omnium est oculos amittere, & hunc affectum vulgus occhia

occhiarolam vocat, propterea & de hoc cagemus, quanquam neminem Ferrrariæ viderim qui oculos penitus amiserit. Romæ autem, & Venetiis nonnullos vidi, qui oculos ac visum prorsus amiserant. at Ferrarię in ophthalmiam incidunt, quæ difficulter quidem curatur, sed denique sanitati restituitur. prouidendum statim est huic Ferrariensi ophthalmiæ, in primis venæ sectione cucurbitulis, & euacuationibus, vt superiùs dictum est.

In principio autem materia repellatur, dolórque hoc modo remittatur:

℞. Aquarum rosarum
Aquarum plantaginis
Singulorum ℥ ij.
Tutiæ
Antimonij
Singulorum ʒ j.
Misce. Posteà aliud colyriũ fiat, partim repercutiens, partim resoluens hoc modo,
℞. Aquæ rosatæ ℔ ß,
Tutiæ ʒ ij.
Aloës lotæ ʒ j. ß.
Misce.
Deinde hoc lene fiat resolutiuum.
℞. Meliloti
Fœnugræci
Singulorum ℥. ß.

Aquæ fœniculi ℥ vj.
Misce & modice simul bulliant.
Denique hoc valde resoluens conficiatur.
℞. Aquarum fœniculi
Aquarum rutæ
Singulorum ℥ iij.
Myrrhæ
Bdelij Meliloti
Fœnugræci
Sarcocollæ
Singulorum ℥ j.
Misce, & nonnihil bulliant.
Sanguisugæ post aures applicentur, & in occipite scarificatio fiat.
Quandoque ex solo aloë & zuccaro quãdo resoluere opus fuit nonnullos in sanitatem restitui, his videlicet in puluerem redactis, & in oculorum angulis positis.
Inter mirifica verò, quæ ab hoc oculorum morbo liberare solent, sunt setarum tractiones, quæ in occipite fiunt, posteaquam locus fuerit ignitus, & per foramen ab igne factum ligula ex equina seta trahatur.
Conuenit & ad nares sanguisugas apponere, & sanguinis copiam educere.
Posset & duabus spongiis supra oculos positis fomentũ fieri, quod ex his esset cõfectũ
℞. Maluæ
Violarum Meliloti

Fœnugræci
Singſilorum Man.j.

Miſce, & bulliant in aqua padana, poſteà collyrium vltimũ reſolutiuum adhibeatur. Hic verò ſemper euacuandus eſt, & decoctum ligni Indici in aqua ſumere debet, & tenuiori victus genere vti, & quali debemus vti, cùm aqua insumitur, tamen intelligendum eſt, ſi vires ipſæ conſtent. Si verò ſimul complicentur capillorum, & dentium caſus, vel vnguium, vel ophthalmia, complicentur etiam ſimul & prçſidia, quæ in his affectibus conuenire dicta ſunt, & ſi ſit caſus dentium, vel vnguium cum ophthalmia eodem modo curationes complicentur iidémque de omnibus aliis complicationibus intelligendum eſt: quando ſcilicet ſimul aderunt dolores, tumores, ſcabies, & reliquæ ſpecies de quibus ſuperius pertractatum eſt.

Contingit quandoque, vt ex his quæ dicta ſunt, nihil accidat ægrotãtibus, ſed tantùm gonorrhœa afficiantur. hi ex ligni Indici decocto in priſtinum ſtatum reducẽdi ſunt, & illa agẽda quæ ſuperiùs cum de hac gonorrhea tractaremus annotauimus, nã quandoque lues gallica ab hac incipit gonorrhœa, & in ea perſeuerat. Nota verò nõ eſſe adſtringendam, niſi poſt multas eua-

cuationes,& ſumptionem decocti, in aqua ſi recens ſit: vel in vino, ſi antiqua.

Vnum inſuper conſiderandum eſt in hoc affectu, cùm aliqui ex hoc affectu in ſanitatem reſtituuntur contingere, vt in æſtate, vel aliis quibuſdam tẽporibus in manuum ac pedum ſciſſuras incidant, & duritias vti callos, ac exulcerationes, hi cùm in hæc incidunt, purgandi ſunt, ratione temperiei adhibita & peccantis humoris, vt ſuperiùs dictum eſt, poſteà iubeto vt manus in hoc decoctum imponat, mane, & veſperi, & per ſemi horam ſaltem in illo immoretur, ad ſummum verò horam.

℞. Maluæ
Violarum
Althææ
Foliorum caulium
Singulorum man. j.
Pinguedinis hirci
Pinguedinis anſeris
Singulorum ℥ j.
Seminum lini
Seminum fœnugræci
Singulorum ℥ ß.

Miſce, & bulliant in aqua ſecũdùm artem, poſtquam manus per prædictum tempus in hoc decocto probè calido ſeruatæ fuerint, filtro bene perfricentur, vt rubeſcant, poſteà,

posteà sequenti linimento deliniantur:

℞. Pinguedinis anseris

Agungiæ suillæ

Singulorum ℥ j.

Mercurij ℥ ß.

Mastiches

Gummi arabici

Colophoniæ

Singulorum ℈ ß.

Misce, & cum oleo laurino fiat linimētum molle. Nonnunquàm in delicatioribus hoc sapone sum vsus ad manus abluendas, & sanitati restituti sunt.

℞. Saponis vocati fini ℥ iiij.

Argenti viui extincti ℥ ß.

Argenti sublimati ʒ j.

Misce, & sapo in massam reducatur, quandoque hoc modo tantùm confici iussi, quia argentum viuum deturpat.

℞. Saponis ℥ j.

Argentum sublimati ℈ j.

Misce

Hoc est aliud linimētum, quo etiam quandoque vsus sum.

℞. Olei amygd. dulc.

Olei liliorum alborum

Singulorum ℥ iiij.

Polypodij triti ℥ ij.

Radicum althææ ℥ j.

Misce

Misce, & bulliant probè simul, posteà co-
lentur, deinde
℞. Lithargyrij auri
Plumbi vsti
Tutiæ præparatæ
Antimonij
Cerussæ
Alcionij
Singulorum ℥ iij.
Succi radicum althææ
Succi rumicis
Succi chelidoniæ
Singulorum ℥ j.
Misce, & omnia hæc cum prædictis oleis
probè agitentur quoad vnguenti formam
contraxerint, denique adde
Argenti sublimati Ƈ xv,
Si manus hoc linimento inungātur, omnia
obliterantur, quæ ob gallicum affectum in
manibus fiunt, & scissuras ac callos delet,
quando vesperi, aut mane vnguentum hoc
à manibus erit remouendum, manus hoc
decocto calido abluantur.
℞. Aquæ padanæ ℔ iiij.
Vini albi ℔ ij,
Ros. rub. Cap. Ven.
Aluminis rochæ
Singulorum ℥ ß.
Misce, & bulliant ad consumptionem
duar

duarum librarum.
Hæcque ſunt ſatis de omnium ſpecierum morbi gallici curatione, ſi denique notauerimus, hũc morbum inueteratum, vel nunquàm, vel raró in ſanitatem reſtitui. Raró dixi, quia nonnullos vidi, qui ex antiquiſsimo huius generis morbo, & cum ſummis cruciatibus, tandem ſanitati reſtituti ſunt, & in ea perſeuerarunt. Quod ab hoc affectu malè tractati fuerunt, tamen ſanitatem adepti ſint, quemcunq; inciderint in morbum, ſemper morbus ille in quacunque ſit ſpecie, vehementior efficitur, quàm eſſet ſi hic non fuiſſet morbo gallico affectus.

Si quiſpiam vulneretur, qui morbo gallico affectus ſit, vel aliàs fuerit morbũ gallicum perpeſſus, ſanitati tardiuſculè reſtituitur. imò ſi quiſpiam cultro ſibi digitum inciderit, panem incidendo, qui aliôqui in vigintiquatuor horarum ſpatio conſolidatus eſſet, quadraginta dierum ſpatio in ſanitatem haud reſtituitur, tam vehementem ex lue gallica qualitatem prauam in carne contraxit, vt difficulter minimæ etiam inciſiones conſolidari poſsint, imò vnuſquiſque etiam breuiſsimus morbus ſanitati ſit rebellis, & ad eam acquirendam longa indiget mora, vnuſquiſque igitur in hunc morbum incidere caueat.

Si podagrici dolores cum gallico affectu contingant, vehementissimi efficiuntur, & hic qui affectus est, non minùs vehementer molestatur, & angitur, neque breui sanitatem recuperare potest.

Morbus gallicus est in declinatione vniuersali, nam remitti cœpit, & adeò remittetur, vt penitus abeat, neque ampliùs aliquẽ vexabit, satis enim per octuaginta ferè annos vagatus est, hoc nimirum modo morbi omnes noui, & qui nonnullis solùm temporibus visi sunt, deinceps delituerunt & absoleti sunt.

Et si oculorum perturbatio sæua videatur affectio, tamen parua est, quia vnum solùm occupat membrum, & id etiam paruum, licet nobilissimum sit, secus est cum oculi ipsi amittuntur. SENEX. Cùm Indici ligni decocta, & radicis vocatæ chinæ iam nouerim, huic sermoni de decoctionibus finis imponendus est, præsertim cùm in nostris pharmacopoliis nullæ seruentur, non ab re autem videbitur si de infusionibus verba faciamus. BRAS. Cùm hoc tibi gratum sit, de infusionibus agere non recusabo.

FINIS.

INDEX HVIUS OPERIS ANTONII MVSAE BRASSAVOLI.

Duæ

Pul.

Olea

